

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

Journal of Legal Entity Management and Local Innovation

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 12 ฉบับ

วัตถุประสงค์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น เดิมชื่อ "วารสารเสถภูมิวิชาการ" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา ผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม การศึกษา และสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์ที่เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ฉบับพิมพ์ ISSN (Print): 2630-0842 ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1: 2558 และได้เริ่มจัดทำในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ISSN (Online): 2673-0928 ตั้งแต่ปีที่ 5 ฉบับที่ 1: 2562 เป็นต้นไป วารสารเสถภูมิวิชาการ แจ้งเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น "วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" ISSN: 2697-6161 มีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 12 ฉบับ ตั้งแต่ปี 2564 เป็นต้นไป

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์

กองบรรณาธิการ

รศ.ดร.สมาน งามสนิท	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.สมปอง สุวรรณานูมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
ผศ.ดร.สุรพงษ์ แสงเรณู	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

เลขานุการ: นายสมยศ พันโคคา ศิลปกรรม: นายสุรชัย บุญพิทักษ์, นายคมสัน จันทร์แจ้ง
พิสูจน์อักษร: นายวิชัย ชัยบำรุง, นายไพศาล วิเศษชาติ, นางสาวณิชาภัทร เกิดฤทธิ์

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

เครือข่ายส่งเสริมการวิจัยและนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์

99/173 ม. 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 31170

โทรศัพท์ : 08-4147-6164 e-mail: selaphum.academic@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา 31170 โทร. 035-248-000 ต่อ 8555. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

ศ.ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ศ.ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุตม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
รศ.ดร.สมชัย ศรีนोक	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สุรินทร์ นิยมางกูร	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.กัญญาณทน กาญจนาทวีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร.ธงชัย สิงอุตม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือตอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
รศ.ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.จิรายุ ทรัพย์สิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
รศ.ดร.ศิวัช ศรีโสภากุล	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.พิเชฐ ทั้งโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ศักรินทร์ วรรณนะปริญญา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.วาสิตา เกิดผล ประสบศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.วิษุกร นาครชน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.ไพศาล เครือแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
ผศ.ดร.นงศ์ลักษณ์ ใจฉลาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผศ.ดร.อานนท์ เมธีวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.วรรณธร วรรณธรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.สุภาพ ผู้รุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.สามารถ บุญรัตน์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ธิดาภูมิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.เสกสรร สนวา	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.ดร.อนันต์ อุปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
ผศ.ดร.สุวัฒน์ อินทรประไพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผศ.ดร.ธีรภัทร กิจจารักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) (ต่อ)

ผศ.ดร.จิตติวรา พลเยี่ยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.ญาณัญญา ศิริภักธาดา	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.อัจฉรา ศรีพันธ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.จิตติพร อุ๋นใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผศ.ดร.กมลวิช ลอยมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
ผศ.ดร.เอกอนงค์ ศรีสำอางค์	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผศ.ดร.สุกชัย ตรีเทศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
ผศ.ดร.บงกช นิมิตระกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ผศ.ดร.อาจารย์ ประจวบเหมาะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
ผศ.ดร.สุรสิทธิ์ อุดมธนวังค์	สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
ผศ.ดร.ปรัธมาศ พลสิทธิ์กุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.นพพร บัวอินทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
ผศ.ดร.ดุจฤดี คงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผศ.ว่าที่ร้อยตรี ดร.ไชยะ เทพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์
ผศ.ว่าที่ร้อยตรีพงศ์สวัสดิ์ ราชจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
ผศ.มานิตย์ อรรถชาติ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ขจรอรรถพล พงศ์วิริทธิ์ธร	ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้ นวัตกรรมเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่น(กิจการเพื่อสังคม)
อ.ดร.ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร	มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
อ.ดร.ทศพร มะหะหมัด	มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
อ.ดร.เพ็ญพิมพ์ พวงสุวรรณ	มหาวิทยาลัยพะเยา
อ.ดร.มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
อ.ดร.กรกต ชาบันขิต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อ.ดร.ฉัตรณรงค์ศักดิ์ สุธรรมดี	มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ
อ.ดร.อาภรณ์รัตน์ เลิศไผ่รอด	วิทยาลัยนครราชสีมา
อ.ดร.สาลินี ชัยวัฒนพร	มหาวิทยาลัยสแตมฟอร์ด
อ.ดร.ณัฐพัชร์ มณีโรจน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อ.ดร.ผกามาศ ชัยรัตน์	มหาวิทยาลัยพะเยา

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น ฉบับนี้เป็นปีที่ 8 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนเมษายน 2565 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่าเป็นความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 33 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะ (Case Study) ที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้มีพหุปัญญาในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารนิเทศและนวัตกรรมท้องถิ่น และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ กระสังข์

บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ (Editorial Board)	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Reviewers)	(2)
บทบรรณาธิการ (Editorial)	(4)
ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก.....	1
มนตรี แสงโพธิ์, พุฒิพงศ์ มากมาย, ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร ชลิต หงส์เลิศสกุล, เมธี สุทธิศิลป์, วลัยลักษณ์ พันธุ์	
แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนระบบออนไลน์ กรณีศึกษา นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น	15
จุฑามาศ สุขเป้ง, เสาวนีย์ คัดทะมาตร, นลวัช ยุทธวงศ์	
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโคกชัย จังหวัดนครราชสีมา.....	23
พระสิทธิศักดิ์ พรหมสิทธิ์	
การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี.....	37
อาจารย์ ประจวบเหมาะ, จิตรัตน์ เทียนงาม, เสาวลักษณ์ บุญชาติ จิราทิพย์ จันทร์แจ่ม, ฉัตรมงคล สุวรรณโคตร, ปวีตรา หงส์สร้อย พนิตนันท์ วรกิตติธรรม, ลวณรัตน์ จันรัตน์	
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก.....	53
ธิชานนท์ พิพัฒน์จิรัฐโชติ, พุฒิพงศ์ มากมาย, จิระภา ขำพิสุทธิ ชลิต หงส์เลิศสกุล, ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร	
การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนในประเทศไทย.....	65
เศรษฐวิทย์ พรหมสิทธิ์, จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด, Xu Weijie	
คุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน.....	81
วลัยลักษณ์ พันธุ์, ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร, ดาราวรรณ โสด้บ สุพจน์ อาวาส, เบญญาภา กันทะวงศ์วาร	

สารบัญ (Content)

	หน้า
การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	93
พระครูสมุห์ชาคริต ปิยาโคโม (ภาควัฒ์)	
การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหัตถธรรมของคณะสงฆ์ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว.....	105
พระเทพา สุภเทโว (โตดา)	
การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัดอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.....	119
พระครูสุกิจพัฒนวิธาน (เอนก นิยมโท)	
ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา.....	133
พระครูสุธรรมธีรานุยุต (ธีรศักดิ์ ธรรมธีโร)	
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555-2563 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม.....	147
สุมาธิกานต์ สังวาลไชย, สันฐาน ชยมนนท์	
แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม.....	159
พิสนันท์ สุสวัสดิ์ทองคำ, วิจิตรา ศรีสอน	
ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผล ต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย.....	171
สมเกียรติ แดงเจริญ, ธนิตา จิตรน้อมรัตน์, ศิริเดช คำสุพรหม	
การควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูล ทางการบัญชี: กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม.....	185
วิชา พริ้งพวงพวงษ์, พุฒิธร จิรายุส, ฉัตรพล มณีกุล	
ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาล ตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี.....	197
สุรีย์พร ตรีอินทร์ทอง, อรนนท์ กลันทปุระ	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านสะดวกซื้อ เซเว่นอีเลฟเว่นในจังหวัดนครปฐม.....	219
ดวงใจ เครื่องทอง, นิยม สุวรรณเดช, วิมลศรี แสนสุข	

สารบัญ (Content)

หน้า

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชน กรุงเทพ (ขสมก.) ในเขตกรุงเทพมหานคร.....	217
วราวุธ จันทร์, ประเมษฐ์ แสงอ่อน, เอกณรงค์ วรสิทธิ์	
กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย 'เทศกาล วู้ว! ฅมกาศ' เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนพหลโยธิน กรุงเทพมหานคร.....	227
สุวิวรรธน์ ลิ้มขัย, ขจิตธรรม พาทยกุล, นันทานาฏ มูลโพธิ์, ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์	
เทศกาลเครื่องลมทองเหลืองสิงคโปร์ 2019: การพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ด้วยเทศกาลดนตรี.....	239
พิสิฐ พิริยะภรณ์, ดารณี เปลื้องสันเทียะ, วรพรรณ ปิ่นรัตนการ	
ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์	
แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางวัลตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์.....	253
วารุณนิศา วิจิตรวงศ์วาน, วิจิตรา ศรีสอน	
อารยธรรมวิถี 4 ครูปา: แนวคิดและกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูน.....	269
สามารถ บุญรัตน์	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในจังหวัดนครนายก.....	283
พชรพร ขำหรั่ง, ผกามาศ ชัยรัตน์	
ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของ ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน...	297
ทิพย์ไพลิน คังกัน, มณีกัญญา นากามัทสึ	
กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรม ขอมโบราณกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรินทร์.....	307
พงษ์พันธ์ เก็นโนนกอก, จณัญญา วงศ์เสนา, จงศิริศุภางค์ นันทา	
ปัจจัยในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์.....	323
สุภาวิดา นากกระแสน์, อุบลวรรณ สุวรรณภูสิทธิ์, อีร์วัตร์ ภูระธีรานรัชต์	

สารบัญ (Content)

หน้า

ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียน วิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562.....	339
ณัฐพัชร มณีโรจน์, ธนอมศักดิ์ ศรีจันทร์พร	
การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครู ของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู.....	353
สุดาร์ตน์ ศรีมา	
การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาด้านยุทธศาสตร์ การพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับความเป็นเมืองในอนาคต.....	369
ขวัญชนก อ่ำภา, สุรพงษ์ แสงเรณู, สุริยา ปัญญจิตร, วันชาติ ชาญวิจิตร	
ภาวะผู้นำยุคใหม่กับความสำเร็จขององค์กร.....	383
บัณฑิต รัตนไทร, กรณัฐ สกุลกฤติ, อำไพวัลย์ วรรณษา	
สถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ต่อการบริหาร จัดการและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น.....	393
ณรงค์ ใจเที่ยง, วิกรม บุญนุ่น	
การวางแผนการจัดการเชิงกลยุทธ์โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการพัฒนาจากภาครัฐสู่ธุรกิจ.....	409
บุศกร ลิ้มภักดีประดิษฐ์	
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: แนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก.....	419
อมรเทพ วรเจริญ, จักรวาล สุขไมตรี, วิจิตรา ศรีสอน	
ภาคผนวก.....	435
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

Factors Related to the Health Promotion of Village Public Health Volunteers in Mae Tho Sub-District, Muang Tak District, Tak Province

มนตรี แสงโพธิ์¹ พุดพิงศ์ มากมาย² ขจรอรุณพน พงศ์วิริทธิ์ธร³

ชวลิต หงส์เลิศสกุล⁴ เมธี สุทธิศิลป์⁵ วลัยลักษณ์ พันธุ์⁶

Motree Sangpho, Phutthipong Makmai, Kajornatthapol Pongwiritthon,
Chavalit Honglertsakul, Mathee Soothasil, Walailak Panturee

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจภาคตัดขวาง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุระหว่าง 21 - 58 ปี และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 143 คน ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม 2563 ถึงเดือนตุลาคม 2563 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษา พบว่าอาสาสมัครมีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่มีความรู้ดีคิดเป็นร้อยละ 97.20 ทศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 44.80 และการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 46.90 เมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระดับอาชีพ สถานภาพสมรส ระยะเวลาที่เป็น

Received: 2021-01-09 Revised: 2021-01-27 Accepted: 2021-01-29

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Public-Health, Northern College.

Corresponding Author e-mail: tok2029@gmail.com

² คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Public-Health, Northern College

³ หน่วยศัลยศาสตร์ระบบทางเดินปัสสาวะ ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล มหาวิทยาลัยนวมินทราธิราช, Division of Urology, Department of Medicine, Faculty of Medicine, Vajira hospital. Navamindhradiraj University

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

⁵ คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Public-Health, Northern College

⁶ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ปัจจัยด้านการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทศนคตเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ ผลการวิจัยนี้มีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่ ควรมีการส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): การส่งเสริมสุขภาพ; อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน; อาสาสมัคร

Abstract

This cross-sectional survey research aimed to study Factors related to the health promotion of village public health volunteers in mae tho sub – district, muang tak district, Tak province. The sampling group of this study comprised 143 village public health volunteers in mae tho sub – district, muang tak district, tak province. aging between 21 - 58 years. These samples were selected by using stratified random sampling technique. Data were collected during the August 2020 to the October 2020. Then the data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient statistics. The results of the study showed that most village public health volunteers had knowledge about health promotion in a good level at 97.20 %, the overall attitudes about health promotion of village public health volunteers were indicated in a moderate level at 44.80 %, and the health promotion of village public health volunteers as a whole was revealed in moderate level at 46.90 %. When analyzing the relationships by using Pearson's correlation coefficient statistics, they were found the following factors; personal factors of profession, marital status, period of length of being village public health volunteers; factors of the health promotion of village public health volunteers, including the attitudes about health promotion of village public health volunteers, and the mentioned factors were correlated with the health promotion of village public health volunteers in mae tho sub – district, muang tak district, tak province. at a statistically significant level. ($p\text{-value} < 0.05$) The findings of this study suggested that responsible agencies in the area should have the promotion of awareness on running the activities of village public health volunteers to be more efficient.

Keywords: The Health Promotion; Village Public Health Volunteers; Volunteer

บทนำ (Introduction)

กระทรวงสาธารณสุขได้นำการสาธารณสุขมูลฐาน มาเป็นกลวิธีหลักในการพัฒนาสาธารณสุขของประเทศภายใต้หลักการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเองในรูปแบบของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นแกนนำในการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชนจนถึงปัจจุบันมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (กรมสนับสนุนบริการ, 2562) กระจายอยู่ครอบคลุมทุกหมู่บ้านทั่วประเทศมีบทบาทในการดูแลสุขภาพช่วยเหลือประชาชนทางด้านสุขภาพ และเป็นกำลังสำคัญของกระทรวงสาธารณสุขมานานกว่า 30 ปี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้มีความสำคัญในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยเป็นต้นแบบในการสร้างสุขภาพโดยการสื่อสาร สร้างสุขภาพเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในชุมชน นำไปสู่การพัฒนาการดูแลสุขภาพของตนเองของประชาชน ครอบครัวและชุมชน บทบาทที่สำคัญของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในตำบลจัดการสุขภาพเมื่อได้ผ่านการอบรมจากครูพี่เลี้ยงระดับจังหวัดแล้ว คือการเป็นผู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามหลัก 3อ.2ส. และนำบุคคลในครอบครัวปฏิบัติตาม เป็นบุคคลต้นแบบและเป็นแกนนำในการสร้างสุขภาพคนในครอบครัว และสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข, 2560)

ปัจจุบันอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อหรือโรคเรื้อรังเพิ่มมากขึ้นตลอด 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และโรคเบาหวาน ซึ่งมีอัตราป่วยสูงถึง 1,187 คน 936 คน และ 849 คนต่อประชากรแสนคนตามลำดับ สาเหตุส่วนใหญ่ของโรคเหล่านี้ เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค เช่น การกินอาหารที่มีไขมันสูง ไม่ออกกำลังกายตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จากรายงานโรคไม่ติดต่อเรื้อรังพบว่ามีแนวโน้มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สูงขึ้น โดยเฉพาะโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง โดยมีอัตราป่วยโรคเบาหวาน 11.34 ต่อแสนประชากร และอัตราป่วยโรคความดันโลหิตสูง 22.84 ต่อแสนประชากร (ศศิพัฒน์ ยอดเพชร, 2562) กระทรวงสาธารณสุขได้นำการสาธารณสุขมูลฐานมาเป็นกลวิธีหลักในการพัฒนาสาธารณสุขของประเทศภายใต้หลักการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของตนเองในรูปแบบของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นแกนนำในการพัฒนาด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชนจนถึงปัจจุบันมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มากกว่า 1 ล้าน คน กระจายอยู่ครอบคลุมทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ มีบทบาทในการดูแลสุขภาพช่วยเหลือประชาชนทางด้านสุขภาพ และเป็นกำลังสำคัญของกระทรวงสาธารณสุขมานานกว่า 30 ปี อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นผู้มีความสำคัญในการดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยเป็นต้นแบบในการสร้างสุขภาพโดยการสื่อสาร สร้างเสริมสุขภาพ เฝ้าระวังป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรังในชุมชนนำไปสู่การพัฒนาการดูแลสุขภาพของตนเองของประชาชน ครอบครัวและชุมชน บทบาทที่สำคัญของ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในตำบลจัดการสุขภาพเมื่อได้ผ่านการอบรมจากครูพี่เลี้ยงระดับจังหวัดแล้ว คือการเป็นผู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมตามหลัก 3อ.2ส. และนำบุคคลในครอบครัวปฏิบัติตามเป็นบุคคลต้นแบบและเป็นแกนนำในการสร้าง

สุขภาพคนในครอบครัว และสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพดี ปัจจุบันอัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อหรือโรคเรื้อรังเพิ่มมากขึ้นตลอด 10 ปีที่ผ่านมา โดยเฉพาะโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และโรคเบาหวาน ซึ่งมีอัตราป่วยในรอบ 3 ปี พ.ศ. 2559 - 2562 จากรายงานกรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุขสาเหตุส่วนใหญ่ของโรคเหล่านี้เกิดจากพฤติกรรมสุขภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค เช่น การกินอาหารที่มีไขมันสูง ไม่ออกกำลังกาย โรคไม่ติดต่อเรื้อรังพบว่ามีแนวโน้มผู้ป่วยโรคไม่ติดต่อเรื้อรังที่สูงขึ้น โดยเฉพาะโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง โดยมีอัตราป่วยโรคเบาหวาน 5.34 ต่อแสนประชากร และอัตราป่วยโรคความดันโลหิตสูง 8.84 ต่อแสนประชากร (กระทรวงสาธารณสุข, 2563) การสำรวจประชาชนในตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก อัตราการเจ็บป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อหรือโรคเรื้อรังโดยเฉพาะโรคความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ และโรคเบาหวานโดยมีอัตราการป่วย 139 คน, 236 คน และ 387 คน ตามลำดับ จากการสำรวจสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 224 พบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่ป่วยเป็นโรคเบาหวานและโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 30 และร้อยละ 35 ตามลำดับ และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงในการป่วยเป็นโรคเบาหวาน และโรคความดันโลหิตสูง ร้อยละ 10 จากสถิติบ่งบอกถึงสภาพปัญหาในการดูแลสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก (รายงานสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ท้อ, 2563)

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก เพื่อให้ทราบปัจจัยที่มีผลกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) นำผลการศึกษาวิจัยไปวางแผนในการพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ให้เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objective Researches)

1. การส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
3. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
4. ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบบภาคตัดขวาง (Cross - Sectional Study) ทำการศึกษาการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารงานวิจัย และได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีของ (Pender, N. J., 1996) นำมาพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ทักษะเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี บริบูรณ์ และมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขในตำบลแม่ท้อ 1 ปีขึ้นไป จำนวน 13 หมู่บ้าน มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 244 คน (รายงานสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ท้อ, 2563) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คืออาสาสมัครสาธารณสุขในตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป และมีระยะเวลาในการเป็นสมาชิกอาสาสมัครสาธารณสุขในตำบลแม่ท้อ 1 ปี ขึ้นไป โดยใช้สูตรในการคำนวณของ Daniel (2010) ในการเลือกตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 244 คน และนำมาคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ให้กระจายกลุ่มตัวอย่างให้ครบตามจำนวนที่ได้คำนวณไว้ และนำไปเก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยโรคเบาหวาน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Check List) ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาที่เป็นอาสาสมัคร

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีลักษณะที่เป็นปรนัยชนิดเลือกตอบมี 2 ตัวเลือก ใช่ กับ ไม่ใช่ จำนวนทั้งหมด 15 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ ตอบถูก ให้ 1 คะแนน และ ตอบผิด ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การประเมินวัดความรู้เกี่ยวกับระบบสารสนเทศ การแปลผลค่าร้อยละโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ Bloom (1975) ที่กำหนด ดังนี้ ร้อยละ 80 ขึ้นไป (12-15 คะแนน) ระดับมาก, ร้อยละ 60-79, (8-11 คะแนน) ระดับปานกลาง, น้อยกว่าร้อยละ 60 (0-7 คะแนน) ระดับน้อย

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 15 ข้อ โดยใช้แบบสอบถามลิเคิร์ต (Likert, 1970) เป็นการวัดทัศนคติโดยการนำเอาข้อความที่ใช้วัดทัศนคติให้ผู้ตอบลงความเห็นว่ามีความรู้สึกต่อข้อความ

เหล่านั้นอย่างไรบ้าง เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วกำหนดคะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ เป็นข้อความทางบวก (Positive statement) และ 1, 2, 3, 4, 5 เป็นข้อความทางลบ (Negative Statement) จากนั้นนำข้อความทั้งหมดไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Item Analysis) โดยเลือกข้อความที่สามารถจำแนกกลุ่มที่มีทัศนคติที่ดี และทัศนคติที่ไม่ดีได้ เพื่อนำไปใช้วัดทัศนคติต่อไป และส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อสุขภาพ กิจกรรมทางกาย โภชนาการ สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การจัดการเครียด ผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้จากกรอบแนวคิด ทฤษฎีของเพนเดอร์ (2006) จำนวน 25 ข้อ ใช้แบบสอบถามลิเคิร์ต (Likert, 1970) เป็นการวัดการจัดการการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขทั้ง 5 ด้าน โดยการนำเอาข้อความที่ใช้วัดทั้ง 5 ด้าน ให้ผู้ตอบลงความเห็นว่ามีความรู้สึกรู้สึกต่อข้อความเหล่านั้นอย่างไรบ้าง เช่น เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง แล้วกำหนดคะแนน 5, 4, 3, 2, 1 ตามลำดับ เป็นข้อความทางบวก (Positive statement) และ 1, 2, 3, 4, 5 เป็นข้อความทางลบ (Negative Statement) จากนั้นนำข้อความทั้งหมดไปวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Item Analysis) โดยเลือกข้อความที่สามารถจำแนกกลุ่มที่มีการวัดการจัดการการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขทั้ง 5 ด้าน ที่ดี และการวัดการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขทั้ง 5 ด้าน ที่ไม่ดีได้ โดยมีการมาตรวจวัดและการแปลผลดังนี้

ถ้าเป็นข้อความทางบวกให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

ถ้าเป็นข้อความทางลบให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 1 คะแนน

เห็นด้วย ให้ 2 คะแนน

ไม่แน่ใจ ให้ 3 คะแนน

ไม่เห็นด้วย ให้ 4 คะแนน

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ให้ 5 คะแนน

โดยผู้ตอบเลือกเพียง 1 ตัวเลือก ใช้เกณฑ์การแปลความหมายของข้อมูลตามคะแนนเฉลี่ย (mean) ของช่วงระดับคะแนน (class interval) 3 ระดับ โดยใช้เกณฑ์ของ Bloom (1975) ดังนี้ เกณฑ์การแปลผลสามารถจัดได้ดังนี้ ร้อยละ 80 ขึ้นไป (60 - 75 คะแนน), ระดับมาก ร้อยละ 60 - 79 (45 - 59 คะแนน), ระดับปานกลาง น้อยกว่าร้อยละ 60 (15 - 44 คะแนน) ระดับน้อย

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือด้านความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.77 ด้านทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.80 ด้านการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้สัมประสิทธิ์แอลฟาเท่ากับ 0.89 และสัมประสิทธิ์รวมเท่ากับ 0.85

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัว ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข บทบาท การรับรู้และทัศนคติ ต่อการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมือง จังหวัดตาก สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้สถิติวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 93.70 และร้อยละ 6.30 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 38.80 ส่วนใหญ่สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 89.50 ระดับการศึกษาของประชาชนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 48.30 รองลงมาศึกษาระดับมัธยม คิดเป็นร้อยละ 47.60 และระดับอนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 4.20 อาชีพของอาสาสมัครสาธารณสุขเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 58.70 รองลงมามีอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 24.50 ระยะเวลาที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข ส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.70 รองมา 6 – 10 ปีคิดเป็นร้อยละ 38.50

การวิเคราะห์การส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้าน เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความคิดเห็น ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล ด้านโภชนาการ ด้านการจัดการความเครียด และด้านกิจกรรมทางกาย โดยคิดเป็นร้อยละ 75.50, 42.0, 36.40, และ 11.20 ตามลำดับ แสดงได้ดังตารางที่ 1 เมื่อพิจารณารายข้อแล้ว 3 อันดับแรกที่มีคะแนนสูงสุดได้แก่ ท่านตรวจวันหมดอายุทุกครั้งที่ซื้ออาหารบรรจุเสร็จ เช่น นมกล่อง บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ 52.30 รองลงมาได้แก่ ท่านตรวจฉลากยาทุกครั้งเมื่อซื้อยารับประทานเอง ร้อยละ 51.70 ท่านหลีกเลี่ยงเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ ร้อยละ 44.80 และสามอันดับสุดท้ายได้แก่ท่านมีการพึ่งพาและช่วยเหลือเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 14.70 รองลงมาได้แก่เมื่อพบปัญหาท่านสามารถเผชิญปัญหาได้อย่างมีสติ ร้อยละ

14.00 และอันดับสุดท้ายได้แก่ท่านออกกำลังกายสม่ำเสมอครั้งละ 30 นาทีและต่อเนื่องคิดเป็นร้อยละ 13.30 โดยความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในภาพรวมพบว่าส่วนใหญ่มีความรู้ดีคิดเป็นร้อยละ 88.80 และความรู้ไม่ดีคิดเป็นร้อยละ 11.20 ซึ่งความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้าน รายชื่อพบว่า 3 อันดับแรกที่มีคะแนนสูงสุดได้แก่ ท่านรู้และเข้าใจในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพของตนเอง การออกกำลังกายเป็นการส่งเสริมสุขภาพอย่างหนึ่ง และการบริโภคอาหารที่มีประโยชน์เป็นการส่งเสริมสุขภาพด้านโภชนาการ และ 3 อันดับสุดท้ายได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพมีผลดีกว่าการรักษา ท่านสามารถตรวจสอบภาวะสุขภาพที่ผิดปกติได้ และการส่งเสริมสุขภาพช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้าน ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 44.80 รองลงมาอยู่ในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 28.60 และอยู่ในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 26.60 ดังตารางที่ 2

การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ สถานภาพสมรส และระยะเวลาเป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ ส่วนปัจจัยด้านอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ดังตารางที่ 3 ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รายด้าน ($n = 143$)

การส่งเสริมสุขภาพของ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	ระดับความคิดเห็น		
	สูง จำนวน(ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	ต่ำ จำนวน(ร้อยละ)
ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ	108 (75.50)	33 (23.10)	8 (1.40)
ด้านกิจกรรมทางกาย	16 (11.20)	91 (63.60)	36 (25.20)
ด้านโภชนาการ	57 (39.90)	57 (39.90)	29 (20.20)
ด้านสัมพันธภาพระหว่างบุคคล	60 (42.00)	75 (52.40)	8 (5.60)

การส่งเสริมสุขภาพของ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	ระดับความคิดเห็น		
	สูง จำนวน(ร้อยละ)	ปานกลาง จำนวน (ร้อยละ)	ต่ำ จำนวน(ร้อยละ)
ด้านการจัดการความเครียด	52 (36.40)	83 (58.00)	8 (5.60)

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้านภาพรวม (n = 143)

ทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	จำนวน	ร้อยละ
ระดับสูง (ร้อยละ 80 ขึ้นไป)	38	26.60
ระดับปานกลาง (ร้อยละ 60 – 79)	64	44.80
ระดับต่ำ(น้อยกว่าร้อยละ 60)	41	28.60

ตารางที่ 3 ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านโดยวิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (n=143)

ปัจจัยส่วนบุคคล	การส่งเสริมสุขภาพของ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)	p-value*
ระดับการศึกษา	-0.117	0.163
อาชีพ	-0.379	0.000*
รายได้ต่อเดือน	-0.128	0.129
สถานภาพการสมรส	0.259	0.002*
ระยะเวลาที่เป็นอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	0.162	0.050*

*การทดสอบด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่ $p\text{-value} < 0.05$

การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยด้านการส่งเสริมสุขภาพอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ ส่วนปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ไม่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้านโดยวิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ($n=143$)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์	การส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)	p-value*
ความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของ อาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	0.152	0.070
การส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	0.568	0.000*

*การทดสอบด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่ $p\text{-value} < 0.05$

การทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ประจำหมู่บ้านโดยวิธีการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ($n=143$)

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์	การส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.)	
	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์(r)	p-value*
ทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของ อสม.	-0.379	0.000*

*การทดสอบด้วยสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่ $p\text{-value} < 0.05$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตำบลแม่ท้อ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 3 ประเด็นดังนี้

1. การส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่าการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางคิดเป็นร้อยละ 46.90 สอดคล้องกับการศึกษาของ นันตศักดิ์ เศษสุวรรณ (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการสร้างสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอจตุพัตร์พินาน พบว่าพฤติกรรมสร้างสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่าระดับพฤติกรรมที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ การไม่ใช้สารเสพติดและสิ่งมีนเมา รองลงมาคือ การปฏิบัติเพื่อความปลอดภัย การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การออกกำลังกาย การจัดการความเครียดต่ำสุดคือ ด้านการบริโภคอาหาร โดยกล่าวว่าถึงแม้อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะได้รับการอบรมสร้างองค์ความรู้และทักษะในงานสาธารณสุขเป็นระยะแต่ก็ยังมิมีวิถีชีวิตที่ไม่แตกต่างจากประชาชนทั่วไปมากนักจึงทำให้มีพฤติกรรมบริโภคยังไม่ดีเท่ากับด้านอื่น ๆ ผลจากสภาพเศรษฐกิจซึ่งส่วนใหญ่ยังไม่ดีจำเป็นต้องบริโภคตามที่มีและที่หาได้และวัฒนธรรมการบริโภคของคนชนบทโดยเฉพาะภาคอีสานที่เป็นแบบง่าย ๆ ไม่พิถีพิถัน ตัวแปรด้าน อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางสังคม รายได้ สถานภาพสมรส จำนวนบุตรและทัศนคติไม่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ ส่วนตัวแปรด้าน เพศ การรับรู้ข่าวสารมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพ

2. ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอาชีพ ระยะเวลาการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ สอดคล้องกับการศึกษาของ ชนิตดา ระดาฤทธิ์ (2559) ศึกษาการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต่อการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชนเป็นกรณีศึกษาเฉพาะเขตปทุมวันกรุงเทพมหานครพบว่าปัจจัยด้านเพศระดับการศึกษารายได้ของครอบครัวและระยะเวลาในการปฏิบัติงานมีผลต่อการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยกลุ่มที่มีอายุในระดับ 41-50 ปี หรือเฉลี่ย 42 ปี เป็นกลุ่มที่มีส่วนร่วมมากที่สุดอธิบายว่าเนื่องจากกลุ่มนี้มีความพร้อมทั้งด้านวัยวุฒิประสบการณ์การเข้าสู่ภาวะผู้สูงอายุทำให้มีความใส่ใจกับสุขภาพรวมทั้งภาวะและลักษณะครอบครัวทำให้เห็นความสำคัญของการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชนส่วนรายได้พบว่าผู้มีรายได้ในระดับต่ำจะมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพมากที่สุดโดยมีเหตุผลของการลักษณะการประกอบอาชีพสถานที่ประกอบอาชีพในบริเวณชุมชนเองเป็นปัจจัยด้านเวลาที่จะเข้ามามีส่วนร่วมมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงมีระยะในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านน้อยกว่า 5 ปี มีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพมากที่สุดที่มีระยะเวลาในการเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมากกว่า 16 ปีมีส่วนร่วมน้อยที่สุดจะเห็นได้ว่างานวิจัยเหล่านี้ได้นำแบบแผนการสร้างเสริมสุขภาพของ Pender, N. J. (1996) มาอธิบายและสร้างกรอบแนวคิด

ในการวิจัย สามารถทราบถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมสุขภาพและอธิบายพฤติกรรมสร้างเสริมสุขภาพของกลุ่มเหล่านี้และนำไปสู่การสร้างเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของบุคคลกลุ่มเหล่านี้ได้ และผู้วิจัยสามารถใช้ผลการวิจัยต่าง ๆ เหล่านี้มาสร้างเครื่องมือในการวิจัยในครั้งต่อไป

3. ปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรียรัตน์ ฉิมเพชร (2556) ศึกษาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพในระดับมาก มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพในระดับปานกลาง ความเชื่อว่าภาวะสุขภาพเกิดขึ้นแล้วแต่โอกาสแสดงถึงความเชื่อว่าตนเองสามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพดีได้ ทั้งในเรื่องการรักษาเมื่อเจ็บป่วย การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและการผ่อนคลายความเครียด ทั้งนี้เนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการปฏิบัติด้านสุขภาพเพื่อการรักษา ส่งเสริม ป้องกันและควบคุมโรคจึงเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมั่นว่าภาวะสุขภาพของบุคคลจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการกระทำที่เป็นเหตุเป็นผล มีเป้าหมายที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องมากกว่าแล้วแต่โอกาสและพบว่ายังมีความเชื่ออำนาจบุคคลอื่นด้านสุขภาพที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลรักษาด้านสุขภาพตนเองอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษายังพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมสุขภาพในระดับมาก ซึ่งแสดงว่ามีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันบุคคลในครอบครัว เพื่อนและบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งเกิดจากการได้รับการสนับสนุน การยอมรับการให้กำลังใจ การให้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพและการช่วยเหลือสนับสนุนอุปกรณ์เพื่อการส่งเสริมสุขภาพรวมทั้งการประเมินผลเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพิ่มมากขึ้น การศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยรวมและด้านต่าง ๆ 4) ปัจจัยด้านทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ $p\text{-value} < 0.05$ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรียรัตน์ ฉิมเพชร (2556) ศึกษาพฤติกรรมการสร้างเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่าอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีความเชื่ออำนาจภายในตนด้านสุขภาพในระดับมาก มีความรู้เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพในระดับปานกลาง ความเชื่อว่าภาวะสุขภาพเกิดขึ้นแล้วแต่โอกาสแสดงถึงความเชื่อว่าตนเองสามารถดูแลตนเองให้มีสุขภาพดีได้ ทั้งในเรื่องการรักษาเมื่อเจ็บป่วย การรับประทานอาหาร การออกกำลังกายและการผ่อนคลายความเครียด ทั้งนี้เนื่องจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้ผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการปฏิบัติด้านสุขภาพเพื่อการรักษา ส่งเสริม ป้องกันและควบคุมโรคจึงเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เชื่อมั่นว่าภาวะสุขภาพของบุคคลจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับการกระทำที่เป็นเหตุเป็น

ผล มีเป้าหมายที่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องมากกว่าแล้วแต่โอกาส และพบว่ายังมีความเชื่ออำนาจบุคคลอื่นด้านสุขภาพที่มีความเชื่อชาญในการดูแลรักษา ด้านสุขภาพตนเองอยู่ในระดับปานกลาง การศึกษาพบว่า อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมสุขภาพในระดับมาก ซึ่งแสดงว่ามีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันบุคคลในครอบครัว เพื่อนและบุคลากรทางการแพทย์ซึ่งเกิดจากการได้รับการสนับสนุน การยอมรับการให้กำลังใจ การให้ข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพและการช่วยเหลือสนับสนุนอุปกรณ์เพื่อการส่งเสริมสุขภาพรวมทั้งการประเมินผลเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับมาพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพิ่มมากขึ้น การศึกษาพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านโดยรวมและด้านต่าง ๆ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ 1. การส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านควรมีนโยบาย แผนงาน และการประชาสัมพันธ์ข่าวสารและควรมีแนวทางการบริหารจัดการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ 2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ โรงพยาบาล องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการให้ข้อมูลข่าวสารเรื่องความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อให้ทราบวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารจากอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่เหมาะสมกับกลุ่มและพื้นที่ และ 2. ศึกษาแบบหรือกระบวนการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่มีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2562). *กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ*. กรุงเทพฯ: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *คู่มือการจัดการสุขภาพชุมชน*. กองสนับสนุนสุขภาพภาคประชาชน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข.
- ชนิดดา ระดาฤทธิ์. (2549). *การมีส่วนร่วมของอาสาสมัครสาธารณสุขต่อการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในชุมชน กรณีศึกษาเฉพาะเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญา สังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต การบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- นันทศักดิ์ เศษสุวรรณ. 2547. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมสร้างสุขภาพของอาสาสมัคร
สาธารณสุขอำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต.
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รายงานสุขภาพโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ท้อ. (2563). สรุปผลประเมินมาตรฐาน
สถานพยาบาลประเภทที่ไม่รับผู้ป่วยไว้ค้างคืนซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องอยู่ในบังคับตาม
กฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล. สืบค้น 25 มิถุนายน 2563, จาก
http://access.hss.moph.go.th/report4_rh.php?PROVINCE_CODE=63&zone=2.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2562). ครอบครัวผู้สูงอายุ. การทบทวนและสังเคราะห์องค์ความรู้ผู้สูงอายุ
ไทย พ.ศ. 2555-2560. แผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ สถาบันวิจัย
ระบบสาธารณสุข (สวรส.). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย
(มส.ผส.).
- สุรรัตน์ ฉิมเพชร. (2556). พฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพตนเองของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำ
หมู่บ้าน อำเภอเลาขวัญ จังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่าน
ศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- Daniel WW. (2010). *Biostatistics: Basic Concepts and Methodology for the Health
Sciences*. Ninth edition. Asia: John Wiley & Sons, Inc: 192.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research
Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.
- Pender, N. J. (1996). *Health promotion in nursing practice*. Stamford, Conn:
Appleton and Lange.

แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนระบบ
ออนไลน์ กรณีศึกษา นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
The Students Potential Developing Guidelines in Preparation for
Online Learning: A Case Study of Students in Faculty of Education,
Northern College

จุฑามาศ สุขเป้ง¹ เสาวนีย์ คัดทะมาตร² นลธวัช ยุทธวงศ์³

Juthamas Sukpeng, Saowani Khattamart, Nontawat Yuttawong

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพร้อมและแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ในการเรียนระบบออนไลน์ โดยใช้วิธีวิจัยแบบเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 161 คน ซึ่งใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวกสบาย โดยมีระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ชั้นปีการศึกษาของนักศึกษาส่วนใหญ่ กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3 และด้านเกรดเฉลี่ย นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ย 2.51- 3.00 ความพร้อมของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ในการเรียนระบบออนไลน์ความพร้อมในการเรียน ออนไลน์โดยรวมของนักศึกษา มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.93 ถึง 4.35 แสดงถึงความพร้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ในระดับสูง ผลวิจัยพบว่า โดยให้ความสำคัญด้านแรงจูงใจในการเรียน ข้อจำกัดของตนเองทางอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์, ด้านการควบคุมตัวเองของผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ในการเรียนระบบออนไลน์ ดังนี้ ด้านผลสัมฤทธิ์ ควรเปลี่ยนรูปแบบการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อไม่ให้นักศึกษาเกิดความกดดัน ด้านรูปแบบการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการอบรมการใช้วิธีการเรียนการสอน เพื่อเป็นการสร้างความพร้อม ด้านทัศนคติ ควรมีการประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลง ให้นักศึกษามีความตื่นตัวกับการเรียนออนไลน์ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาศักยภาพ; การเตรียมความพร้อม; การเรียนระบบออนไลน์

Received: 2021-08-12 Revised: 2021-09-07 Accepted: 2021-09-07

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: juthamas.suk@gmail.com

² คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Faculty of Education, Chiang Rai Rajabhat University.

³ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น Faculty of Education, Northern College

Abstract

The objective of this research article was to study readiness and guidelines for developing potential for online learning of students in Faculty of Education, Northern College. This research was a Survey Research. A questionnaire was used as the data collection tool. A sample was selected from the Education students who study in 1st-4th years total 161 persons using convenience random sampling. The confidence level was at 95%. The statistics used in the analysis was the percentage, mean and standard deviation. The results of the research found that the respondents were more female than male. Most of the students' academic year. Studying in the 3rd year and grade point average. Most of the students have a grade point average of 2.51- 3.00. Readiness of students of the Faculty of Education Northern college in online learning, readiness to study overall online student the mean scores were between 3.93 and 4.35, indicating a high level of readiness for online learning. Internet and computer self-control, learners' self-control. The results of the research revealed that the guidelines for developing the teaching potential of the students of the Faculty of Education Northern College in online learning as follows: Measurement and evaluation formats should be changed. In accordance with the situation so as not to stress the students. In terms of teaching style training should be provided on how to use teaching and learning methods. In order to create readiness, attitudes should be publicized for changes. Make students aware of online learning which affects learning.

Keywords: The Development of Potential; Preparation; Online Learning

บทนำ (Introduction)

ในสถานการณ์ปัจจุบันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด 19 (Covid-19) ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนทั่วโลกทำให้มนุษย์ต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้ชีวิต ในส่วนของรัฐบาลไทยก็ได้ดำเนินมาตรการทางกฎหมายต่างๆ อย่างเข้มงวดเพื่อป้องกันและหยุดยั้งการแพร่ระบาด มาตรการด้านการศึกษาที่รัฐได้ดำเนินการ คือ การประกาศเลื่อนการเปิดเรียนของสถานศึกษาในสังกัดและให้สถานศึกษาจัดให้มีการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ฉุกเฉินสืบเนื่องจากการระบาดของไวรัส ประกาศฉบับดังกล่าวส่งผลให้สถานศึกษา บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องเร่งเตรียมความพร้อมในการปรับเปลี่ยนวิธีการและรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์โดยมีแนวโน้มที่จะให้สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์มากขึ้น การแพร่ระบาดของโรคจึงเป็นแรงกระตุ้นให้รัฐจะต้องเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนจากเดิมไปสู่การเรียนการสอนออนไลน์ให้เร็วขึ้น

นักศึกษาและอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาได้ รับผลกระทบอย่างหนักจากการเปลี่ยนแปลงที่ไม่เคยมีมาก่อนอันเป็นผลมาจากการแพร่ระบาดของโควิด -19 (Chung, Mohamed Noor & Mathew, 2020) มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงหลายแห่งทั่วโลกได้นำการเรียนรู้ ออนไลน์มาใช้ เพื่อให้การศึกษามีความต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์กลายเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกในสหราชอาณาจักรที่มีการปรับเปลี่ยนเป็นการเรียนการสอนทางออนไลน์ตลอดปี การศึกษา 2020/2021 เพื่อลดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 (Europe News, 2020) และมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ทั่วโลกได้ ดำเนินการตาม

วิทยาลัยได้รับผลจากคำสั่งปิดสถานศึกษาอย่างกะทันหัน ส่งผลให้อาจารย์และนักศึกษาภายในวิทยาลัยที่ยังมีการเรียนการสอนอยู่ในขณะนั้น ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนจากเดิมที่ต้องมีการเรียนภายในห้องและมีการเผชิญหน้าโดยตรง เป็นการเรียนการสอนออนไลน์แทน เพื่อลดการเผชิญหน้า เป็นผลให้การเรียนการสอนออนไลน์เป็นไปอย่างลำบากเนื่องจากการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนอย่างกะทันหัน (ชนพรธ ทรัพย์ธนาคล, 2554) ซึ่งการเตรียมพร้อมทางด้านการศึกษาก็คือเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลจะต้องเริ่มสถานศึกษาและคณาจารย์จะต้องมีแนวทางในการสอนให้นักศึกษาของตน ให้มีทักษะความสามารถในทุกด้าน นักศึกษาจะต้องมีการพัฒนาพร้อมที่จะปรับตัวกับสถานการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ในสถานการณ์การเรียน การสอน ที่เปลี่ยนแปลงนี้ อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาต้องเตรียมการสอนภายในช่วงเวลาสั้น ๆ นักศึกษาหลายคน พบว่า ต้องเผชิญกับความท้าทายกับการเรียนรู้ ทางออนไลน์ แม้จะมีนโยบายและการเตรียมการทั้งหมดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม รัฐบาลและเจ้าหน้าที่วิชาการ โดยมีคำถามที่ว่านักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น พร้อมสำหรับการเรียนรู้ออนไลน์หรือไม่

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาความพร้อมและแนวทางการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ออนไลน์ ของนักศึกษาเพื่อตอบปัญหาที่เกิดขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาความพร้อมของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ในการเรียนระบบออนไลน์
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ในการเรียนระบบออนไลน์

การดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1.รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ความพร้อมของนักศึกษาเพื่อนำมาเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้จากวิธีการสุ่มแบบสะดวกสบาย (Convenience) จากการเรียนแบบออนไลน์ ของนักศึกษาปี 1 ถึงปี 4 คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น รวมจำนวน ทั้งหมด 161 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามออนไลน์เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ Google Form โดยส่งให้กับนักศึกษาระดับปริญญาตรีปี 1 ถึงปี 4 ทั้งหมด 161 คน โดยมีตัวเลือก 5 ระดับ โดยมีตั้งแต่ 1 (เห็นด้วยน้อยที่สุด) ถึง 5 (เห็นด้วยมากที่สุด)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อสำรวจความพร้อมและศักยภาพในการเรียนออนไลน์ของนักศึกษา การเก็บรวบรวมข้อมูลได้จากการตอบแบบสอบถามออนไลน์กลับของนักศึกษา ซึ่งมีจำนวนการตอบกลับ จำนวน 158 คน โดยอัตราการตอบกลับเท่ากับ 98% ซึ่งนักศึกษาจะได้รับการสอนออนไลน์ โดยใช้โปรแกรม Google Meet, Zoom, ตามตารางเวลาเดิมที่กำหนดไว้ และสืบค้นข้อมูลเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษา ได้แก่ มคอ.2 รายแต่ละสาขาวิชาในคณะศึกษาศาสตร์ แผนกลยุทธ์คณะศึกษาศาสตร์ แผนพัฒนาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น (2559-2563) และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาในการเรียนแบบออนไลน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลทางสถิติ โดยนำแบบสอบถามความพร้อมในการเรียนออนไลน์ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่ได้รับมาวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ Statistical Package for Social Science (SPSS)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนระบบออนไลน์ กรณีศึกษา นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น สรุปผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 161 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 119 คิดเป็นร้อยละ 73.91 ซึ่งเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 30.43 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 19.88 เกรดเฉลี่ย 2.51-3.00 จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 54.04

2. ผลการวิเคราะห์ความพร้อมของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ในการเรียนระบบออนไลน์นั้นมีความพร้อมในการเรียนรู้ ออนไลน์โดยรวมของนักศึกษาวัดได้ จากการคำนวณค่าเฉลี่ย OLRs Online Readiness Scale (OLRS) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.93 ถึง 4.35 แสดงถึงความพร้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ในระดับสูง ผลวิจัยพบว่า โดยให้ความสำคัญด้านแรงจูงใจในการเรียน ($\bar{x}=3.81$, $SD=0.48$) รองลงมาคือ ข้อจำกัดของตนเองทางอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ ($\bar{x}=3.79$, $SD=0.59$), ด้านการควบคุมตัวเองของผู้เรียน ($\bar{x}=3.55$, $SD=0.73$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ในการเรียนระบบออนไลน์ สรุปได้ดังนี้

3.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ ควรเปลี่ยนรูปแบบการวัดและประเมินผล ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เพื่อไม่ให้นักศึกษาเกิดความกดดัน

3.2 ด้านรูปแบบการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการอบรมการใช้วิธีการเรียนการสอน เพื่อเป็นการสร้างความพร้อม

3.3 ด้านทัศนคติ ควรมีการประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลง ให้นักศึกษามีความตื่นตัวกับการเรียนออนไลน์

3.4 ด้านระยะเวลาในการเรียน ควรปรับเปลี่ยนระยะเวลาให้สอดคล้องกับการเรียนออนไลน์ เพื่อไม่ทำให้นักศึกษาขาดสมาธิ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนระบบออนไลน์ กรณีศึกษา นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น” ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ความพร้อมในการเรียนรู้ออนไลน์โดยรวมของนักศึกษาวัดได้ จากการคำนวณค่าเฉลี่ย OLR Online Readiness Scale (OLRS) มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.93 ถึง 4.35 แสดงถึงความพร้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ในระดับสูง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษามีความพร้อมในระดับสูงสุดในด้านแรงจูงใจในการเรียน แต่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุดในด้านการควบคุมตัวเองของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ Chung et al (2020) และ Hung et al (2010) ซึ่งพบว่านักศึกษามีผลลัพธ์ที่คล้ายคลึงกันในเรื่องความพร้อมในการเรียนรู้ ออนไลน์ และสอดคล้องกับ จิระวัฒน์ ยุวมรพิทักษ์ (2544) ศึกษาเรื่อง ลักษณะการเรียนรู้ ด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ พบว่า ลักษณะการเรียนรู้ ด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งความพร้อมในการเรียนรู้ ออนไลน์โดยรวมระหว่างเพศและระดับการศึกษา ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านักศึกษาหญิงมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาชายและนักศึกษาชั้นปี ที่ 3-4 มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาชั้นปี ที่ 1-2 โดยมีการทดสอบเพิ่มเติมโดยใช้ t-test แสดงให้เห็นว่าเพศไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความพร้อมในการเรียนรู้ ออนไลน์โดยรวม กล่าวอีกนัยหนึ่งทั้งชายและหญิงไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความพร้อมโดยรวมสำหรับการเรียนรู้ ออนไลน์

2. แนวทางในการพัฒนาศักยภาพการเรียนการสอนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ในการเรียนระบบออนไลน์ อภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ ควรเปลี่ยนรูปแบบการวัดและประเมินผล ให้มีการเพิ่มทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อไม่ให้นักศึกษาเกิดความกดดัน สอดคล้องกับแนวคิดของ จันทิมา เมยประโคน (2555) ที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน วิชาศิลปะโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT โดยผลการทำกิจกรรมนั้นหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ด้านรูปแบบการเรียนการสอน ควรจัดให้มีการอบรมการใช้วิธีการเรียนการสอน และมีการทดลองใช้เพื่อเป็นการสร้างความพร้อม สอดคล้องกับแนวคิดของ จีรกีดี ทองปรีชา (2562) ซึ่งได้กล่าวว่า การปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้สถานศึกษาและอาจารย์จำเป็นต้องปรับแผนการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนสะดวกต่อการเรียน และสามารถเข้าถึงบทได้เรียนทั้งในรูปแบบออฟไลน์และออนไลน์ ซึ่งยังมีอาจารย์บางส่วนที่ไม่มีความรู้ความเข้าใจในด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะนำมาประกอบการเรียนการสอนผ่านทางอินเทอร์เน็ต

2.3 ด้านทัศนคติ ควรมีการประชาสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลง ให้นักศึกษามีความตื่นตัวกับการเรียนออนไลน์ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ พัทธราภา เขียวขำ (2546) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์ส่วนตัวของบุคคลทางตรงและการเรียนรู้มีผลต่อทัศนคติของบุคคลนั้น และเป็นผลให้เกิดความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

สำหรับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมในการเรียนระบบออนไลน์ กรณีศึกษา นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น แบ่งออกเป็นข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิจัยความพร้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น พบว่านักศึกษามีความพร้อมในการเรียนรู้ออนไลน์ในระดับสูง ดังนั้นจึงสามารถจัดการเรียนรู้ได้เพื่อให้นักศึกษามีความต่อเนื่อง วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น สามารถนำผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางในพัฒนาศักยภาพนักศึกษาคนอื่นๆ ภายในวิทยาลัยได้ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียน และการจัดการศึกษาของวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษารูปแบบของสื่อการเรียนการสอนออนไลน์ เพิ่มเติมเพื่อเป็นการสร้างทางเลือกที่เหมาะสมกับบริบทของวิทยาลัย

2.2 ควรมีการศึกษความพร้อมของอาจารย์สำหรับการเรียนการสอน แบบออนไลน์ในมหาวิทยาลัยในเขตภาคเหนือตอนล่าง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ให้มีประสิทธิภาพ

บรรณานุกรม (References)

- จิรศักดิ์ ทองปรีชา. (2562). การบริหารจัดการเรียนการสอน ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ระดับมัธยมศึกษาพื้นที่โรงเรียนนวมวิชรธรรมสาธิต เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จันทิมา เมยประโคน. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจในการ เรียนวิชาศิลปะ เรื่อง การสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT. ปรินญาณิพนธ์ กศม (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จิระวัฒน์ ยุวมรพิทักษ์. (2544). ลักษณะการเรียนรู้ ด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหงสาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ธนพรรณ ทรัพย์ธนาตล. (2554). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนบทเรียน ออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. วารสารมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 4(1), 652-666
- พัชรภา เขียวขำ. (2546). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์โครงการตราสินค้าไทยของกรมส่งเสริมการค้าส่งออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chung, E., Noor, N. M., & Vloreen Nity Mathew. (2020). Are You Ready? An Assessment of Online Readiness among University Students. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*. 9(1), 301-317.



การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมด้านความสามารถในการอ่าน
ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน
อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

Development of Learning Activity Package to Improve English Reading
Ability for Fourth Grade Students in at Ban Dan Kwian School,
Chokchai District, Nakhonratchasima Province

พระสิทธิศักดิ์ พรหมสิทธิ์¹

PhraSitthisak Promsit

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาให้มีประสิทธิภาพ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ก่อนและหลังการเรียนรู้ และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ ชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและแบบวัดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียนจำนวน 25 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) วิธีการอภิปรายและแนะนำผล ใช้วิธีการนำงานวิจัยเปรียบเทียบหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามเกณฑ์ 75/75 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for Dependent Samples) หาผลสรุปความแตกต่างกันและนำไปสู่แนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ผลการวิจัย พบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 77.68/78.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75/75 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม

Received: 2021-03-30 Revised: 2021-09-06 Accepted: 2021-09-06

¹ สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา. Bachelor of Arts Program in English, Faculty of Humanities, Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhon Ratchasima campus. Corresponding Author e-mail: singreru101@gmail.com

การเรียนรู้ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนา; ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ; ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ

Abstracts

The purposes of this research were 1) To develop a set of activities for learning English for fourth grade students, Ban Dan Kwian School, Chokchai District, Nakhon Ratchasima Province. 2) To compare the learning achievement of English reading ability before and after learning. 3) To study student satisfaction with English language learning activities. The instruments used in this research were the English language activity set. Measure of academic achievement The ability to read English And the satisfaction test with the English language activity set. The samples were 25 fourth students, Ban Dan Kwian School, Chokchai District, Nakhon Ratchasima Province, First Semester 2020. (cluster random sampling). This study adopts the method of comparative research to improve the efficiency of English learning activities by using 75-75 standards. The dependent samples of non independent test (t-test) of English language learning activities Different people's results and guidelines for developing English learning activities. The results of the research were as follows: 1) English learning activity set for the fourth grade students, the efficiency (E1 / E2) was 77.68 / 78.00, which was higher than the specified criteria of 75/75. 2) The result of the ability to read English of the 4th grade students studying with activity set Learning English after study higher than before study were statistically significant at the .05 level and 3) student's satisfaction of English learning activity set is very high level.

Keywords: Development; English language learning activity series; English reading ability.

บทนำ (Introduction)

สังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสามัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การ

ประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลกตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลกช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้นมีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศและใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ซึ่งในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศได้กำหนดภาษาต่างประเทศที่ผู้เรียนต้องได้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เป็นคนที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีวิตด้านการศึกษาศักดิ์ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ภาษาพื้นฐานย่อมปรับตัวอยู่ในสังคมได้โดยง่ายและสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างรวดเร็วทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกการจัดการศึกษาปัจจุบันยังได้มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญมากในการส่งเสริมคุณภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษจะมีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ภาษาอังกฤษได้ในชีวิตประจำวันเป็นการช่วยพื้นฐานของความรู้ความเข้าใจต่อการเรียนภาษาอังกฤษและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

ปัญหาด้านทักษะภาษาอังกฤษของเด็กไทยนั้น ถือเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งดำเนินการปฏิรูปการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็น กล่าวคือ การสอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ยังคงเป็นการสอนภาษาอังกฤษแบบท่องจำคำศัพท์และเน้นการเรียนไวยากรณ์ (Grammar Translation Method) มากกว่าการเรียนภาษานำไปใช้สื่อสาร(สมบัติ ศษสิทธิ์ และคณะ, 2560) โดยการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบัน ได้หันมายึดการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น มีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความหมายได้ฝึกใช้ภาษาในสถานการณ์ที่มีโอกาสพบได้จริงในชีวิตประจำวัน การพัฒนาทักษะการใช้ภาษาด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมกับกาลเทศะในสถานการณ์และชีวิตจริงผู้เรียนต้องสัมผัสกับการสื่อสาร ซึ่งเป็นการใช้ภาษาในรูปแบบต่างๆ มากมาย ดังนั้น การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารควรสอนให้ผู้เรียนคุ้นกับการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันและนำความรู้ความสามารถทางภาษาที่คุ้นเคยนั้นไปใช้ได้

เมื่อพิจารณาการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเน้นทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนโดยเน้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจึงเป็นการใช้ภาษาระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร แต่โดยปกติโอกาสที่ผู้เรียนจะได้ฝึกประสบการณ์นอกห้องเรียนเป็นไปได้น้อยมาก จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้มากที่สุด (กรมวิชาการ, 2539) ซึ่งนักเรียนในระดับชั้นนี้เป็นอีกระดับชั้นหนึ่งที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าระดับชั้นอื่นๆ เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับชั้น

ประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นระดับพื้นฐานของการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับขั้นที่สูงขึ้นต่อไป ถ้าหากการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับพื้นฐานไม่ประสบผลสำเร็จ ก็อาจส่งผลให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับขั้นที่สูงขึ้นอาจไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จึงเป็นจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาในยุคปัจจุบัน เพราะความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นเครื่องมือสำหรับการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง (ระพีพรรณ จันทร์ตา ผื่น และอังคณา อ่อนธานี, 2560)

ซึ่งการส่งเสริมให้มีความสามารถดังกล่าวมีวิธีการทำได้หลายวิธีด้วยกัน วิธีหนึ่งซึ่งมีประสิทธิภาพ คือ การสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในการจัดการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร (Communicative Approach) จะมุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่มีการฝึกปฏิบัติ มีการนำภาษาไปใช้ได้จริงตามหน้าที่ของภาษาในการสื่อความหมาย โดยมีเป้าหมายที่การใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ภาษาให้เหมาะสมกับสภาพสังคม ดังนั้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ จะมุ่งให้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกใช้ภาษาให้มาก และให้มีทักษะในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่อย่างหลากหลาย ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (กรมวิชาการ, 2545) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เพื่อพัฒนาผู้เรียนไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้นั้นควรให้ความสำคัญกับสื่อการเรียนรู้เนื่องจากสื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ครูผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดทำ พัฒนา ส่งเสริมให้มีการนำสื่อการเรียนรู้ไปใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะการคิดเป็นและแก้ปัญหาเป็น (ไสว พักขาว, 2551)

จากผลการประเมินการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปี 2561 ใน 3 ทักษะคือด้านภาษา ด้านคำนวณ ด้านเหตุผล พบว่าโรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มีคะแนนด้านภาษาต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละของระดับเขตพื้นที่ และระดับประเทศ ส่วนผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนด้านภาษาอังกฤษต่ำกว่าเฉลี่ยร้อยละของระดับจังหวัด ระดับสังกัด สพฐ.ทั้งหมด และระดับประเทศ (โรงเรียนบ้านด่านเกวียน, 2562) ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด เมื่อเทียบกับโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ด้วยกัน จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของผู้เรียนการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแผนการวิจัยแบบหนึ่งกลุ่มมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One Group Pre-test Post-test Design) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ซึ่งมีจำนวน 3 ห้องเรียนจากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 1 ห้องเรียนมีนักเรียน จำนวน 25 คน กำหนดให้เป็นกลุ่มทดลองซึ่งได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเป็นแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 3 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบวัดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งกระบวนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การวิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เนื้อหาสาระ จุดประสงค์การเรียนรู้ และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ซึ่งชุดกิจกรรมที่พัฒนามีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ คู่มือครู แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ สำหรับใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบประเมินผล ด้านคุณภาพของเครื่องมือผู้วิจัยได้นำชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการ

วัดและประเมินผล เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมในด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) เกี่ยวกับรูปแบบของชุดกิจกรรม เนื้อหาสาระการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ ผู้วิจัยใช้วิธีการประเมินตามวิธีของ ลิเคอร์ท (Likert) โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) คะแนนเฉลี่ยระดับคุณภาพความเหมาะสม 3.51 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์พิจารณาและผลการประเมินพบว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ย 4.80 มีคุณภาพเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพที่เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริง

ด้านแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ มีการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย และค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยพิจารณาข้อทดสอบที่มีความยากง่ายอยู่ในเกณฑ์ 0.20 - 0.80 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในเกณฑ์ 0.20 ขึ้นไป แล้วเลือกข้อทดสอบที่เหมาะสมที่สุด จำนวน 30 ข้อ ซึ่งจากผลการวิเคราะห์พบว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความยากง่าย อยู่ระหว่าง 0.25 - 0.33 และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.52 - 0.80 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83 ส่วนแบบวัดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ มีการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) โดยพิจารณาข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 ถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีความสอดคล้องเหมาะสมซึ่งจากผลการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พบว่า แบบวัดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษทุกข้อ มีค่า IOC เท่ากับ 1.00 และค่าความเชื่อมั่น โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha α -Coefficient) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) ซึ่งจากผลการวิเคราะห์พบว่า แบบวัดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.81

ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ในการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามเกณฑ์ 75 / 75 การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระจากกัน (t-test for Dependent Samples และการวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย (Research Results)

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มีความมุ่งหมายในการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาให้มีประสิทธิภาพ โดยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ รวมทั้งความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ตอนที่ 1 หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามเกณฑ์ 75 / 75

ตาราง 1 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ตามเกณฑ์ 75 / 75

ชุดกิจกรรม	n	ประสิทธิภาพกระบวนการ			ประสิทธิภาพของผลลัพธ์			E ₁ / E ₂
		(E ₁)			(E ₂)			
		Σx	A	E ₁	B	E ₂		
		ΣF						
ชุดที่ 1 – 5	25	971.00	50	77.68	585.00	30	78.00	77.68 / 78.00

แสดงให้เห็นว่านักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้คะแนนจากการทดสอบ ระหว่างเรียนรวม 971 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.68 และจากการทำแบบวัดความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษหลังเรียน ได้คะแนนรวม 585 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 78.00 ดังนั้นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 77.68 / 78.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75 / 75

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ

การทดลอง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D	ΣD	$[\Sigma D]^2$	t	p
ก่อนเรียน	25	30	11.80	2.31	281	3,393	20.90*	.00
หลังเรียน	25	30	23.04	1.62				
* p < 0.5								

จากตารางแสดงให้เห็นว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 11.80 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.31 หลังเรียนมีค่าเท่ากับ 23.04 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.62 และผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ตาราง 3 ผลการประเมินความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา

ข้อ	รายการประเมิน	n = 25		ระดับความพึงพอใจ
		$\bar{x}$	S.D.	
1.	นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	2.92	0.28	มาก
2.	นักเรียนดีใจเมื่อถึงชั่วโมงเรียนภาษาอังกฤษ	2.84	0.37	มาก
3.	กิจกรรมพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษไม่ยากเกินไป	2.96	0.20	มาก
4.	มีกิจกรรมที่"หลากหลายให้นักเรียนได้ปฏิบัติ	2.92	0.28	มาก
5.	นักเรียนชอบทำกิจกรรมที่"กำหนดไว้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้	2.80	0.41	มาก
6.	เมื่อมีเวลาว่าง นักเรียนชอบอ่านทบทวนความรู้จากชุดกิจกรรมการเรียนรู้	2.76	0.44	มาก
7.	ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น	2.92	0.28	มาก

8. นักเรียนมีความเข้าใจในการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้	2.72	0.46	มาก
9. นักเรียนได้รับการฝึกฝนความสามารถในการอ่านเป็นอย่างดี	2.88	0.33	มาก
10. นักเรียนพึงพอใจกับคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบในชุดกิจกรรมการเรียนรู้	2.96	0.20	มาก
รวมเฉลี่ย	2.28	0.39	มาก

จากตารางแสดงให้เห็นว่า ความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ รวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 2.28) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับความพึงพอใจมากด้วย โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.72 - 2.96 ข้อที่มีระดับความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ชุดกิจกรรมพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษไม่ยากเกินไป ($\bar{X}$ = 2.96) และนักเรียนพึงพอใจกับคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 2.96) และนักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X}$ = 2.92) ตามลำดับ

จากการวิจัยสรุปได้ว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ที่นำมาทดลองใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75 / 75 ซึ่งผลการวิจัยเท่ากับ 77.68 / 78.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. สำหรับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เนื่องจากการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ได้ผ่านการสร้างตามขั้นตอนอย่างเป็นระบบ การตรวจสอบและแก้ไข ข้อบกพร่องตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ รวมทั้งผ่านการทดลองใช้ตามขั้นตอน แล้วนำมาปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพที่เหมาะสมสามารถนำไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ โดยเริ่มจากขั้นเตรียมงานปฏิบัติ ผู้สอนจะช่วยให้ผู้เรียนให้เข้าใจประเด็นสำคัญ และจุดประสงค์ของงานปฏิบัติที่ไม่ซับซ้อนเป็นข้อความให้ผู้เรียนอ่านข้อความเพื่อทำความเข้าใจ จากนั้นเข้าสู่ขั้นตอนระหว่างการทำงาน (Task Cycle) โดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมกลุ่ม ผู้เรียนได้มีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษเพื่อแสดงความคิดเห็นและได้รับการกระตุ้นให้พยายามใช้ภาษาในการสื่อสาร โดยครูผู้สอนได้ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกทางภาษา

โดยใช้สถานการณ์ในชีวิตประจำวัน คำนึงถึงความสามารถในการสื่อความหมายให้ชัดเจนมีความถูกต้องเหมาะสมเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้วยประโยคและบทสนทนาสั้น ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับซินณเพ็ญ รัตนวงศ์ (2548) ได้ศึกษาวิจัย ผลของการสอนโดยใช้การปฏิบัติเป็นฐานการเรียนรู้ที่มีต่อความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารเพิ่มขึ้น นักเรียนได้มีโอกาสปฏิบัติงานสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และนักเรียนมากกว่าร้อยละ 60 ชอบกิจกรรมและสนุกกับการเรียนภาษาอังกฤษซึ่งนอกจากจะได้ส่งเสริมความสามารถในการอ่านแล้ว ครูผู้สอนยังได้ส่งเสริมความรู้ความสามารถการใช้ทักษะทั้ง 4 ด้าน คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยมีองค์ประกอบทางภาษา คือ เสียง คำศัพท์ โครงสร้างที่เป็นแกนในการสื่อความหมายตามระดับชั้นและวัยของผู้เรียน ทำให้นักเรียนสามารถสื่อสารได้อย่างเข้าใจ ขั้นตอนสุดท้ายเป็นขั้นหลังการปฏิบัติงาน (Language Focus) ซึ่งในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สอดแทรกกิจกรรมให้นักเรียนฝึกการวิเคราะห์ภาษา (Analysis) โดยผู้สอนเตรียมรูปแบบโครงสร้างทางภาษาให้ผู้เรียนร่วมกันวิเคราะห์โครงสร้างทางภาษากับเพื่อน ๆ และผู้สอนคอยให้ความช่วยเหลือขณะที่ผู้เรียนร่วมกันทำงาน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนถามคำถาม ซึ่งขั้นตอนนี้จากการสังเกตได้พบว่าผู้เรียนทำกิจกรรมฝึกใช้ภาษา และสรุปโครงสร้างทางภาษาได้อย่างเข้าใจและสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิชชุดา กรุงศรี (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง Plants for Life โดยใช้รูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มสูงขึ้น โดยได้คะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 86.53 และงานวิจัยของสุพัตรา กองทรัพย์ (2548) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กิจกรรมแบบเน้นงานปฏิบัติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 80 /80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 19.57 แสดงนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในการเรียนภาษาอังกฤษ และการจัดกิจกรรมแบบเน้นงานปฏิบัติได้ส่งเสริมกระบวนการคิดให้กับนักเรียน อีกทั้งนักเรียนได้ปฏิบัติงานตามความสามารถ ความถนัดผ่านขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

2.การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ภาษาอังกฤษหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษได้จัดเนื้อหาให้นักเรียนเรียนรู้ตามขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้รูปแบบปฏิบัติเป็นฐานการเรียนรู้โดยในขั้นตอนของการทดลองแบบ 1 : 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เป็นนักเรียนที่เรียนอ่อน 1 คน ปาน

กลาง 1 คน และเก่ง 1 คน ผู้วิจัยได้เริ่มทดลองกับนักเรียนที่เรียนอ่อนก่อน จากนั้นนำชุดกิจกรรมที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองกับนักเรียนที่เรียนปานกลาง และเก่ง ตามลำดับทีละคน ระหว่างจัดการเรียนการสอนนั้น ได้พบว่า ชุดกิจกรรมยังต้องมีการปรับปรุงเนื้อหาการเรียนรู้ซึ่งมีความยากเกินไปสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อนการใช้คำถามกระตุ้นความคิดของนักเรียนยังไม่สามารถจุดประกายความคิดให้นักเรียนตอบคำถามได้อีกทั้งสื่อการเรียนรู้ที่เป็นรูปภาพประกอบยังไม่มีภาพชัดเจนเท่าที่ควร โดยเฉพาะนักเรียนที่เรียนอ่อนยังไม่สามารถสื่อความหมายจากรูปภาพได้ จากข้อบกพร่องดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น และนำไปทดลองอีกครั้งในชั้นทดลองแบบ 1 : 10 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 10 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย เป็นนักเรียนที่เรียนอ่อน 3 คน ปานกลาง 4 คน และเก่ง 3 คน จากการสังเกตได้พบว่า นักเรียนทั้ง 10 คนมีพัฒนาการด้านการเรียนสูงขึ้น เนื้อหาการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมมีความง่ายเหมาะสมกับผู้เรียน นักเรียนสามารถตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง และสามารถสื่อความหมายจากรูปภาพที่กำหนดให้ได้ โดยภาพรวมในชั้นทดลองแบบ 1 : 10 นักเรียนมีพัฒนาการด้านการเรียนสูงขึ้น บรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ส่งผลให้ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แต่อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังได้ปรับปรุง ขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นนำเข้าสู่บทเรียนให้มีความน่าสนใจมากขึ้น โดยใช้คำถาม ที่ท้าทายความคิดของนักเรียน และใช้เกมที่เพิ่มความสุขสนุกสนานในการเรียนรู้สอดแทรกอยู่ในชุดกิจกรรม ภายในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้มีการเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้ฝึกฝนการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยผ่านการเรียนรู้ในเรื่องของภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นเรื่องราวใกล้ตัวนักเรียน มีการเรียงลำดับเนื้อหาจากง่ายไปหายาก โดยกิจกรรมที่พัฒนาความสามารถในการอ่านให้กับผู้เรียนนั้นเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งในชั้นทดลองภาคสนาม โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 25 คน แล้วคำนวณหาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม ซึ่งจากการคำนวณหาค่าประสิทธิภาพ ชั้นทดลองภาคสนาม พบว่ามีค่าประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 77.68 / 78.00 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ 75 / 75 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทา กุมภา (2554 : 99) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เรื่อง My House and Home สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ โดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เรื่อง My House and Home สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 77.32 / 75.78 และงานวิจัยของเพ็ญประภา มีเพียร (2557) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้การรู้ที่เน้นภาระงานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียน คำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้การรู้ที่เน้นภาระงานเพื่อการพัฒนาทักษะการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพเท่ากับ 77.31/75.04 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. ความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษอยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษที่พัฒนาขึ้นนั้น ได้ผ่านขั้นตอนการทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ซึ่งทำให้ได้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ศึกษาสภาพของปัญหาที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียนในการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้ประสบความสำเร็จ มีการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหากับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดและประเมินผลที่หลากหลายในแต่ละกิจกรรม และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงมีการกำหนดและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน โดยมุ่งให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ นอกจากนี้การสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียน ได้พบว่านักเรียนได้เรียนรู้ไปตามขั้นตอนของการปฏิบัติเป็นฐานการเรียนรู้ ตามความสามารถและความสนใจเมื่อนักเรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงแล้ว ทำให้มีความเข้าใจ เรื่องราว สถานการณ์และสื่อสารด้วยประโยคสั้นๆ ได้ถูกต้อง ในระหว่างที่ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนนั้นนักเรียนมีความสนุกสนานกับการจัดประสบการณ์ที่ครูผู้สอนได้เตรียมไว้โดยมีความยากง่ายที่เหมาะสม สะดวกต่อการปฏิบัติ นักเรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มศักยภาพจนประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในแต่ละชุดกิจกรรม และจากการประเมินด้วยแบบวัดความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมาได้พบว่า ทุกข้อมีระดับความพึงพอใจมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.72 - 2.96 ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยระดับความพึงพอใจสูงสุด 3 อันดับแรก คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนภาษาอังกฤษมากขึ้น นักเรียนชอบเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้นักเรียนรู้สึกสนุกสนานในการเรียนภาษาอังกฤษ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของนิรมล วรमत (2551) ได้ศึกษาวิจัยการพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นงานปฏิบัติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านด่านเกวียน อำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้อยู่ในระดับค่อนข้างดี และงานวิจัยของ นันทา กุมภา (2554) ที่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนา ชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เรื่อง My House and Home สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ อยู่ในระดับมากซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกัน กล่าวคือ ชุดกิจกรรมได้พัฒนาขึ้นโดยคำนึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ในด้านความสามารถ สติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ อารมณ์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนความแตกต่างของแต่ละบุคคล โดยมีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและการจัดการเรียนการสอนได้นำหลักการจัดการเรียนรู้มาใช้เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองที่ละขั้นตอนตามความสามารถและสามารถตรวจสอบผลการเรียนของตน

ได้ทันทีตลอดจนมีการเพิ่มการเสริมแรงให้กับผู้เรียนได้ภูมิใจ จึงทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมระดับมาก

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ครูผู้สอนควรนำวิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้า ทบทวนความรู้และปฏิบัติกิจกรรมตามชุดกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในเวลาเรียนปกติ และนอกเวลาเรียน

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน รวมทั้งแนะนำให้คำปรึกษาวิธีการใช้ชุดกิจกรรม และการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนให้ชัดเจน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมด้านความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนโดยสื่อการเรียนรู้ชนิดอื่น ๆ เช่น คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน หนังสือประกอบการเรียน เป็นต้น

2.2 ควรศึกษาวิจัยผลของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษ และปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษในระดับชั้นต่าง ๆ เพื่อนำผลที่ได้มาพัฒนาคุณภาพการเรียนให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมวิชาการ. (2539). ชุดฝึกอบบรมครูสอนภาษาอังกฤษ ระดับประถมศึกษา ชุดที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2545). หนังสือสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ชินณเพ็ญ รัตนวงศ์. (2548). ผลของการสอนโดยใช้การปฏิบัติเป็นฐานการเรียนรู้ที่มีผลความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ ค.ม.(ประถมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พรหมโยธิน. (2550). การพัฒนาชุดการสอนภาษาอังกฤษ เรื่อง “Safety at Work” โดยใช้กิจกรรมแบบเน้นงานปฏิบัติสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้น ที่ 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตรและการสอน). อยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอยุธยา.

- นันทา กุมภา. (2554). การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้เทคนิคการสร้างแผนที่ความคิด เรื่อง *My house and home* สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นิรมล วรรณ. (2551). การพัฒนาการเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้น งานปฏิบัติ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (การสอนภาษาอังกฤษ). อุตรธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญประภา มีเพียร. (2557). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นภาระงานเพื่อพัฒนาทักษะการเขียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (หลักสูตร และการสอน). อุบลราชธานี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ระพีพรรณ จันทร์ตาฝัน และอังคณา อ่อนธานี. (2560). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษตามแนวการเรียนรู้สภาพจริง เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 19(3), 56.
- โรงเรียนบ้านด่านเกวียน. (2562). แผนพัฒนาการศึกษาและกรอบประมาณการรายจ่าย ปีงบประมาณ 2562-2565. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2.
- วิษชุดา กรุงศรี. (2554). สร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เรื่อง *Plants for Life* โดยใช้รูปแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแม่ทราย(ครุราษฎร์เจริญวิทย) อำเภอร่องขวาง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การจัดการเรียนรู้). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สมบัติ ศุขสิทธิ์และคณะ. (2560). การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียนยุค THAILAND 4.0. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 7(2), 57.
- สุพัตรา กองทรัพย์. (2548). การพัฒนาชุดกิจกรรมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร โดยใช้กิจกรรมแบบเน้นงานปฏิบัติของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. อุตรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ไสว พักขาว. (2551). **หลักการสอนสำหรับการเป็นครูมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: เอ็มพันธ์.

การศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยม
เพลงเกาหลี

A Study of Attitude and Behavior of Fan Clubs towards
the Popularity of Korean Music

อาจารย์ ประจวบเหมาะ¹ จิติรัตน์ เทียนงาม² เสาวลักษณ์ บุญชาติ³ จิราทิพย์ จันทร์แจ่ม⁴
ฉัตรมงคล สุวรรณโคตร⁵ ปวีตรา หงส์สร้อย⁶ พนิทนันท์ วรกิตติธรรม⁷ ล้วนรัตน์ จันรัตน์⁸

Arjaree Prachuabmoh, Thitirat Tian-ngam, Saowalak Boonchalee,
Jirathip Janchaem, Chatmongkhon Suwannakort, Pawitra Hongsroi,
Panitnan Worakittitham, Lawanrat Chanrat

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ทัศนคติของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อเพลงเกาหลี 2. พฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อเพลงเกาหลี 3. เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี 4) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มแฟนคลับของศิลปินนักร้องเกาหลี จำนวน 472 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่, ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานโดยใช้การทดสอบ Chi-Square, t-test และ One-Way ANOVA ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 18-22 ปี รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีทัศนคติต่อด้านภาพลักษณ์ของศิลปินอยู่ในระดับมาก และมีพฤติกรรมในการติดตามข่าวสารของศิลปินที่ชื่นชอบอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับมาก ผลทดสอบสมมติฐานพบว่า เพศแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และเพศ อายุ และรายได้แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ (Keywords): ทัศนคติ; พฤติกรรม; เพลงเกาหลี; แฟนคลับ

Received: 2021-07-08 Revised: 2021-07-20 Accepted: 2021-07-20

¹²³⁴⁵⁶⁷⁸ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

จันทร์เกษม Bachelor of Business Administration Program Management, Faculty of Management
Science Chandrakasem Rajabhat University. Corresponding Author e-mail:

Arjaree_prachuabmoh@yahoo.com

Abstract

This research aimed to study 1. The attitude of fan clubs towards Korean music 2. behavior of fan clubs towards Korean music 3. compare the differences between personal factors with fan group's attitude towards Korean music popularity and 4) compare the differences between personal factors with fan group's behavior towards Korean music popularity. The samples were 472 Korean Music fan clubs, the data was collected by questionnaires. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation. Hypothesis were tested by Chi-Square, t-test and One-Way ANOVA. The research results found that the most of sample were female, aged 18-22, earning less than 5,000 baht. The attitude towards the image of the artist at the high level, and the behavior of following the news in favorite artists at the high level. The results of hypothesis testing found that the genders different had a statistically significant in attitudes towards Korean music popularity at .05 and the gender, age, and income are different, the behavior towards Korean music trend is no different. Statistically significant at .05.

Keywords: Attitude; Behavior; Fan Clubs; Korean Music

บทนำ (Introduction)

ถ้าจะกล่าวถึงวงการเพลงที่มีอิทธิพลมากที่สุดในโลกวงการหนึ่งตอนนี้ก็คงไม่พ้นวงการเพลงเกาหลีหรือเพลงป๊อปกเกาหลี นิยมเรียกว่า เคป๊อป (K-Pop) จะถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึงเป็นอันดับต้นๆ หากย้อนเวลากลับไปวงการเพลงในเกาหลีแม้ว่าจะยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก เป็นเพียงอุตสาหกรรมในประเทศ เช่น กระแสวัฒนธรรมเกาหลีในประเทศไทยเริ่มต้นจากการฉายละครชุด เกาหลีในปี 2002 คือ ลิขิตแห่งดวงดาว (Wish Upon a Star), รักนี้ชั่วนิรันดร์ (Autumn in my heart), เพลงรักในสายลมหนาว (Winter Love Song) เป็นต้น แต่หลังจากนั้นไม่นานการเปลี่ยนเป็นการถ่ายเททางวัฒนธรรมเกาหลีผ่าน ภาพยนตร์ ละครชุดทำให้คนทั่วโลกต่างจับตามองประเทศเกาหลีได้มากขึ้น เกาหลีได้ได้มีการพัฒนาวงการเพลงของตนจนก้าวขึ้นมาเป็นอันดับต้น ๆ ของโลก และทุกวันนี้อิทธิพลกระแสเพลงเกาหลีได้แพร่กระจายไปยังทั่วทุกมุมโลก ทั้งยังเป็นอุตสาหกรรมที่รัฐบาลเกาหลีให้การสนับสนุนเป็นอย่างมาก โดยเป็นความตั้งใจของรัฐบาลเกาหลีที่ต้องการจะใช้วัฒนธรรมสมัยนิยม (Pop Culture) เพื่อแพร่กระจายวัฒนธรรมเกาหลีให้ไปสู่ระดับสากล เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่กระแสเคป๊อป (K-Pop) เข้ามามีอิทธิพลในตลาดสื่อบันเทิงอย่างมาก ซึ่งปัจจัยที่ทำให้วัยรุ่นไทยชื่นชอบศิลปินเกาหลีส่วนหนึ่งแล้วมาจากภาพลักษณ์ในตัวศิลปินที่มีเสน่ห์ ลักษณะนิสัย การยิ้มแย้ม การเป็นกันเองกับแฟนคลับ รวมไปถึงความสามารถในด้านการเต้น และการร้องเพลง ความเป็นเอกลักษณ์ของแนวเพลง ซึ่งกลุ่มที่คลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีนั่นจะให้ความสำคัญต่อศิลปินที่ภาพลักษณ์มากกว่าในแง่ของดนตรี ดังนั้น ภาพลักษณ์ของศิลปินเป็นส่วนสำคัญในการนำเสนอทางด้านหน้าตา

ความสดใส ความน่ารัก ท่าเต้นที่เป็นเอกลักษณ์และท่วงทำนองเพลง (ก้องเกียรติ มหาอินทร์, 2556) ส่วนพฤติกรรมความชื่นชอบและคลังคลังศิลปินนักร้องเกาหลีของวัยรุ่นไทยได้แก่ พฤติกรรมการหาข้อมูลและติดตามข่าวสารเกี่ยวกับศิลปินนักร้องเกาหลีที่ชื่นชอบไม่ว่าจะเป็นการติดตามข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนที่ชื่นชอบศิลปินเกาหลีด้วยกันหรือจากอินเทอร์เน็ต ส่วนพฤติกรรมหลังจากที่เริ่มชอบศิลปินแล้วก็คือ การซื้อของสะสมและของที่ระลึกต่าง ๆ ของบริษัท ค่ายเพลงทำออกมาขายที่เกี่ยวข้องกับกับศิลปิน รวมไปถึงการฟังเพลงของศิลปินกลุ่มที่ตนเองชอบผ่านสื่อออนไลน์ รวมทั้งการไปชมคอนเสิร์ตของศิลปินที่ชื่นชอบ การเดินเลียนแบบศิลปินที่ตนเองชื่นชอบ การแสดงการเต้นโคฟเวอร์ (Cover Dance) การอ่านหรือการแต่งนิยายที่ผู้แต่งจินตนาการขึ้นมาเองและสร้างเป็นเรื่องราวขึ้นมา และฝึกฝนการเรียนรู้ภาษาเกาหลี เพื่อที่จะได้ใช้สื่อสารกับศิลปิน ติดตามข้อมูลข่าวสารของศิลปิน เป็นต้น (ชลนิภา รุ่งเรืองศรี และจารุณี มุมบ้านเช่า, 2562)

การเข้ามาของกระแสความนิยมวัฒนธรรมเกาหลีส่งผลกระทบต่อความคิดของคนในสังคมไทยว่าวัฒนธรรมเกาหลีในประเทศไทยนั้นเป็น "ปัญหา" และผู้ที่ชื่นชอบวัฒนธรรมเกาหลีนั้นก็เป็ "ตัวปัญหา" ด้วย (ณัชชา สิงพลอนันตชัย, 2561) จึงทำให้บุคคลทั่วไปมองว่าการที่กลุ่มแฟนคลับให้ความนิยม หรือสนับสนุนผลงานเพลงเกาหลี เป็นการกระทำที่สิ้นเปลืองไม่มีประโยชน์ และเสียเวลาในการใช้ชีวิตประจำวัน การแสดงออกถึงความคลั่งคลั่งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการเป็น "ติ่งเกาหลี" ไม่ได้ช่วยให้คนทั่วไปเข้าใจพวกเขาได้ง่ายขึ้น ภาพของแฟนคลับที่วิ่งตามนักร้องคนโปรดในห้างสรรพสินค้า หรือเบียดเสียดส่งเสียงดังขณะต้อนรับศิลปินเกาหลีที่สนามบิน ซึ่งทำให้บ่อยครั้งแฟนเกาหลีถูกวิจารณ์ว่า ไร้สาระ ไม่สมเหตุผล และเกินพอดี แต่ความชอบของเราไม่เหมือนกัน สิ่งที่จะสร้างความสุขของแต่ละคนไม่เหมือนกัน (ฐิติพล ปัญญาภิรมย์, 2560) ดังนั้น แฟนคลับศิลปินเกาหลีต้องพิสูจน์ตัวเองให้ครอบครัวยอมรับในการชื่นชอบของพวกเขา และเปลี่ยนความชอบศิลปินเกาหลีให้เป็นแรงผลักดันเป็นทั้งกำลังใจในเรื่องของการเรียน แรงบันดาลใจในการทำเรื่องต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ศิลปินเกาหลีมีอิทธิพลเป็นต้นแบบของเยาวชนไทยซึ่งความภักดีของแฟนคลับนั้นสำคัญต่อตัวศิลปินเป็นอย่างมาก เนื่องจากกลุ่มแฟนคลับจะเป็นฐานความนิยมที่มั่นคงแม้ว่ากระแสของศิลปินนั้นจะเบาลงแล้วก็ตาม ยิ่งแฟนคลับมีความภักดีกับตัวศิลปินมากจะสะท้อนถึงคุณภาพของตัวศิลปินเองและแนวโน้มความก้าวหน้าในอาชีพศิลปินนั้นๆอีกด้วย โดยกลุ่มแฟนคลับที่ชื่นชอบในตัวศิลปินนั้นก็จะยึดเอาศิลปินที่ตนชอบมาเป็นแบบอย่างและแสดงออกมาในด้านต่างๆ ทำให้ค่านิยมของกลุ่มแฟนคลับเปลี่ยนไปหันมาบริโภคสินค้าจากประเทศเกาหลีมากยิ่งขึ้น ยิ่งรวมไปถึงค่านิยมการให้ความสำคัญกับรูปร่างหน้าตา (วรุตม์ มีทิพย์, 2560) จึงเป็นที่มาในการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมที่กลุ่มแฟนคลับแสดงออกต่อเพลงหรือศิลปินเกาหลีเพื่อเป็นการอธิบายให้สังคมเข้าใจถึงกลุ่มแฟนคลับที่การชื่นชอบศิลปินเกาหลี และใช้ในการจัดกิจกรรมการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ รายได้กับทัศนคติของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี
4. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ รายได้กับพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

1. กลุ่มแฟนคลับเกาหลีที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ และรายได้) แตกต่างกัน จะมีทัศนคติต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีแตกต่างกัน
2. กลุ่มแฟนคลับเกาหลีที่มีลักษณะประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ และรายได้) แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ผู้วิจัยนำวรรณกรรมเกี่ยวกับเพลงเกาหลี กระแสนิยม แฟนคลับ ทัศนคติ พฤติกรรมผู้บริโภค ช่องทางการติดตาม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของชุมชนแฟนคลับเกาหลีชาวไทยซึ่งก็คือ ผู้ที่ติดตามศิลปินอยู่เสมอและทำกิจกรรมรวมกลุ่มอื่นๆอย่างสม่ำเสมอ ผู้วิจัยเลือกคนกลุ่มหนึ่งในชุมชนแฟนคลับเกาหลีมาใช้เป็นตัวแทนในการศึกษา วิเคราะห์ และหาข้อสรุป โดยไม่ได้เฉพาะเจาะจงว่าจะเป็นแฟนคลับของศิลปินเกาหลีคน หรือกลุ่มใด ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนมกราคม – พฤษภาคม 2564 โดยศึกษาตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ และรายได้ ตัวแปรตาม ได้แก่ ทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรคือ กลุ่มแฟนคลับศิลปิน นักร้องเกาหลีโดยทั่วไปที่ติดตาม สนับสนุนผลงานต่างๆ ของศิลปินเกาหลี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของโรสโค (Roscoe, 1969) จำนวน 384 คน และเพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการตอบแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงสำรวจกลุ่มตัวอย่างเพิ่มอีก 116 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 500 คน ส่งกลับข้อมูลและมีความสมบูรณ์ จำนวน 472 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือเชิงปริมาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check list) ใช้สำรวจปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วยข้อความ จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ รายได้

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Check list) ใช้สำรวจทัศนคติของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมของเพลงเกาหลี จำนวน 8 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้สอบถามพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมของเพลงเกาหลี จำนวน 12 ข้อ ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert, 1967) ซึ่งมี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เป็นลักษณะคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ

2.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาสร้างเครื่องมือวิจัยตามกรอบข้อมูลที่ต้องการศึกษา โดยใช้นิยามปฏิบัติการตามตัวแปรที่กำหนดในการสร้างคำถามให้ครอบคลุมตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด เพื่อสามารถวัดได้ตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบรายการความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item Objectives Congruence: IOC) โดยหลักการแล้วข้อคำถามใดได้ค่า IOC ≥ 0.5 หมายถึงคำถามข้อนั้นได้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพบว่า คะแนนของข้อคำถามแต่ละข้อมีค่า IOC ≥ 0.73 จึงสามารถนำไปใช้ได้ จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง (Try Out) ซึ่งมีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับประชากรที่ต้องการจะศึกษา จำนวน 30 คนโดยการทดสอบความเที่ยงด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1990) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.863 ซึ่งสำหรับงานวิจัยเชิงสำรวจ (Exploratory research) เกณฑ์การยอมรับไว้ที่ค่า ∞ มากกว่าและเท่ากับ 0.7 (Jump, 1978) จึงสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความน่าเชื่อถือสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่เป็นรูปแบบกระดาษชุดคำถาม และสร้างแบบสอบถามออนไลน์โดยใช้ Google Form ส่งให้กลุ่มตัวอย่าง ใช้เวลาเก็บข้อมูล 1-2 เดือน แจกแบบสอบถามจำนวน 500 ชุด ได้กลับคืนมาจำนวน 480 ชุด อัตราการตอบกลับร้อยละ 94.40 และตรวจสอบความสมบูรณ์ใช้ได้จำนวน 472 ชุด จึงนำไปใช้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลและทัศนคติโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมโดยหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ผู้วิจัยใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย t-test สำหรับตัวแปรที่มี 2 กลุ่มและการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรปัจจัยส่วนบุคคลกับทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี ค่าไคสแควร์ (Chi-Square Test) ใช้ในการทดสอบ

สมมติฐาน เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี ส่วนของข้อความปลายเปิดจากแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำมาสรุปและนำมาอภิปรายผลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มแฟนคลับ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 383 คน ร้อยละ 81.1 ช่วงอายุ 18-22 ปี ร้อยละ 80.3 รองลงมาคืออายุ 23-27 ปี ร้อยละ 12.7 และมีอายุ 27 ปีขึ้นไปน้อยที่สุด ร้อยละ 7 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ร้อยละ 43.9 รองลงมาคือรายได้ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 29.2 มีรายได้ 10,001-20,000 บาท ร้อยละ 17.4 มีรายได้ 20,001-30,000 บาท ร้อยละ 5.7 และมีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 3.8 ตามลำดับ

2. ทักษะของกลุ่มแฟนคลับ ภาพรวมส่วนใหญ่เป็นไปในทิศทางที่เห็นด้วยร้อยละ 93.17 ด้านภาพลักษณ์ของศิลปิน ร้อยละ 96.76 โดยกลุ่มแฟนคลับเห็นด้วยกับความรู้สึกระทึกใจกับภาพลักษณ์และลักษณะนิสัยที่ศิลปินแสดงออกมา และชื่นชอบศิลปินที่มีความดึงดูดน่าสนใจทั้งหน้าตาและความสามารถ ร้อยละ 97.9 เท่ากัน รองลงมาคือ กลุ่มแฟนคลับชื่นชอบศิลปินที่มีรูปร่างหน้าตาดีร้อยละ 94.5ตามลำดับ ด้านความสามารถการแสดงผลงานเป็นที่ประจักษ์ของศิลปิน ร้อยละ 89.58 โดยเห็นด้วยกับความสามารถของศิลปินมีผลต่อความชื่นชอบมากที่สุด ร้อยละ 96.8 รองลงมาคือ คุณภาพผลงานของศิลปินเกาหลีมีผลต่อความชื่นชอบ ร้อยละ 93.4 เลือกติดตามผลงานของศิลปินจากความสามารถด้านการร้องเพลง (Vocals) ร้อยละ 90.3 เลือกติดตามผลงานของศิลปินจากความสามารถด้านการทำการแสดง (Performance) เห็นด้วยร้อยละ 86.9 และเลือกติดตามผลงานของศิลปินจากความสามารถด้านการเต้น (Dance) เห็นด้วยร้อยละ 80.5 ตามลำดับ

3. ระดับพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามข่าวสารของศิลปิน ภาพรวม คะแนนเฉลี่ย 3.82 มีความพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มแฟนคลับมีพฤติกรรมต่อปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามข่าวสารของศิลปินอยู่ในระดับมากทุกข้อ การใช้ Account YouTube ในการติดตามผลงานเพลงเกาหลี คะแนนเฉลี่ย 4.02 มีความพอใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ใช้ Account Instagram ในการติดตามผลงานเพลงเกาหลี คะแนนเฉลี่ย 3.83 มีความพอใจอยู่ในระดับมาก สามารถจัดสรรเวลาให้เหมาะสมระหว่างการเรียนการทำงาน และการติดตามศิลปิน คะแนนเฉลี่ย 3.81 มีความพอใจอยู่ในระดับมาก และใช้ Account Twitter ในการติดตามผลงานเพลงเกาหลี คะแนนเฉลี่ย 3.61 มีความพอใจอยู่ในระดับมากตามลำดับ ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อ สนับสนุนผลงานของศิลปินพบว่า พฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับ คะแนนเฉลี่ย 3.30 มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มแฟนคลับมีพฤติกรรมที่สามารถจัดสรรทุนทรัพย์ที่มีให้เหมาะสมกับการนำไปใช้จ่ายกับการติดตามศิลปินคะแนนเฉลี่ย 3.57 มีความพอใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ พอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกที่ผลิตออกมา คะแนนเฉลี่ย 3.51 มีความพอใจอยู่ในระดับมากใช้ช่องทางการเลือกซื้อ

ของที่ระลึกหลากหลาย คะแนนเฉลี่ย 3.12 มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และใช้จ่ายไปกับการซื้อของที่ระลึก คะแนนเฉลี่ย 3.00 มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ตามลำดับ และด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลงานของศิลปิน พบว่าพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับ คะแนนเฉลี่ย 3.57 มีความพอใจอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กลุ่มแฟนคลับมีพฤติกรรมความชื่นชอบเพลงเกาหลีที่เป็นแนวเพลง Pop คะแนนเฉลี่ย 3.97 มีความพอใจอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือความชื่นชอบเพลงเกาหลีที่เป็นแนวเพลง Dance คะแนนเฉลี่ย 3.73 มีความพอใจอยู่ในระดับมาก ค่ายเพลงมีอิทธิพลต่อการติดตามศิลปินเกาหลี คะแนนเฉลี่ย 3.32 มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลาง และค่ายเพลงของศิลปินที่ท่านชื่นชอบมีการโปรโมทผลงานได้คะแนนเฉลี่ย 3.28 มีความพอใจอยู่ในระดับปานกลางตามลำดับ

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 1 ความแตกต่างของทัศนคติกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี ด้านเพศ

ทัศนคติของกลุ่มแฟนคลับ		Value	df	Sig.
ด้านภาพลักษณ์ของศิลปิน	Pearson	8.785	1	.007
	Chi-Square			
	Continuity Correction			
ด้านความสามารถการแสดงผลงานเป็นที่ประจักษ์ของศิลปิน	Pearson Chi-Square	7.45	1	.016
	Continuity Correction			
ภาพรวม	Pearson	8.117	1	.011
	Chi-Square			
	Continuity Correction			

จากตารางที่ 1 ทัศนคติกลุ่มแฟนคลับที่มีเพศแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ความแตกต่างของทัศนคติกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี ด้านอายุ

ทัศนคติของกลุ่มแฟนคลับ		Value	df	Sig.
ด้านภาพลักษณ์ของศิลปิน	Pearson	1.549	2	.524
	Chi-Square			
	Continuity Correction			
ด้านความสามารถการแสดงผลงานเป็นที่ประจักษ์ของศิลปิน	Pearson Chi-Square	1.993	2	.385
	Continuity Correction			
ภาพรวม	Pearson	1.771	2	.454
	Chi-Square			
	Continuity Correction			

จากตารางที่ 2 ทัศนคติกลุ่มแฟนคลับที่มีช่วงอายุแตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ความแตกต่างของทัศนคติกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี ด้านรายได้

ทัศนคติของกลุ่มแฟนคลับ		Value	df	Sig.
ด้านภาพลักษณ์ของศิลปิน	Pearson	6.745	4	.345
	Chi-Square			
	Continuity Correction			
ด้านความสามารถการแสดงผลงาน เป็นที่ประจักษ์ของศิลปิน	Pearson Chi-Square	7.632	4	.170
	Continuity Correction			
ภาพรวม	Pearson	7.188	4	.257
	Chi-Square			
	Continuity Correction			

จากตารางที่ 3 ทัศนคติกลุ่มแฟนคลับที่มีรายได้แตกต่างกันจะมีทัศนคติต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ความแตกต่างของพฤติกรรมกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี ด้านเพศ

พฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับ				ชาย		หญิง
		t	df	Sig.	89 Mean	383 Mean
ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม ข่าวสารของศิลปิน	Equal variances assumed	-4.320	470	.000	3.34	3.92
	Equal variances not assumed	-4.127	127.123	.000		
ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการ เลือกซื้อสนับสนุนผลงานของศิลปิน	Equal variances assumed	-2.220	470	.043	3.05	3.36
	Equal variances not assumed	-2.132	126.001	.054		
ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม ผลงานของศิลปิน	Equal variances assumed	-1.495	470	.299	3.42	3.60
	Equal variances not assumed	-1.319	131.238	.295		
รวม		-2.678	470	.114	3.27	3.62

Equal -2.526 128.120 .116
variances not
assumed

จากตารางที่ 4 กลุ่มแฟนคลับที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพฤติกรรมกลุ่มแฟนคลับที่มีเพศแตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีแตกต่างกันด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามข่าวสารของศิลปิน และการเลือกซื้อสนับสนุนผลงานของศิลปิน

ตารางที่ 5 ความแตกต่างของพฤติกรรมกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี ด้านอายุ

พฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับ		SS	df	MS	F	Sig.
ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามข่าวสารของศิลปิน	Between Groups	13.033	2	6.516	4.916	.016
	Within Groups	615.175	469	1.311		
	Total	628.208	471			
ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อสนับสนุนผลงานของศิลปิน	Between Groups	15.287	2	7.643	5.476	.007
	Within Groups	646.784	469	1.379		
	Total	662.070	471			
ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลงานของศิลปิน	Between Groups	3.061	2	1.531	1.388	.474
	Within Groups	600.539	469	1.280		
	Total	603.6	471			
รวม	Between Groups	10.460	2	5.23	3.926	.165
	Within Groups	620.832	469	1.323		
	Total	631.292	471			

จากตารางที่ 5 กลุ่มแฟนคลับที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีพฤติกรรมต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าพฤติกรรมกลุ่มแฟนคลับที่มีเพศแตกต่างกันมีพฤติกรรมต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีแตกต่างกันด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามข่าวสารของศิลปิน และการเลือกซื้อสนับสนุนผลงานของศิลปิน

ตารางที่ 6 ความแตกต่างของพฤติกรรมกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี ด้านรายได้

พฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับ		SS	df	MS	F	Sig.
ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามข่าวสารของศิลปิน	Between Groups	8.846	4	2.212	1.679	.191
	Within Groups	619.362	467	1.326		

	Total	628.208	471			
ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อสนับสนุนผลงานของศิลปิน	Between Groups	25.460	4	6.365	4.487	.010
	Within Groups	636.610	467	1.363		
	Total	662.070	471			
ด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลงานของศิลปิน	Between Groups	5.717	4	1.429	1.146	.443
	Within Groups	597.883	467	1.280		
	Total	603.600	471			
รวม	Between Groups	13.341	4	3.335	2.437	.214
	Within Groups	617.951	467	1.323		
	Total	631.292	471			

จากตารางที่ 6 กลุ่มแฟนคลับที่มีรายได้แตกต่างกันมีพฤติกรรมต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าพฤติกรรมกลุ่มแฟนคลับที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีพฤติกรรมต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีแตกต่างกันด้านปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกซื้อสนับสนุนผลงานของศิลปิน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ทศนคติของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี แบ่งออกเป็น 2 ด้าน

1.1 ด้านภาพลักษณ์ของศิลปิน กลุ่มแฟนคลับรู้สึกประทับใจกับภาพลักษณ์และลักษณะนิสัยที่ศิลปินแสดงออกมา และความชื่นชอบศิลปินที่มีความดึงดูดน่าสนใจทั้งหน้าตาและความสามารถ และความชื่นชอบศิลปินที่มีรูปร่างหน้าตาดี ดังนั้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าการเริ่มติดตามผลงานศิลปิน นักร้องเกาหลี รูปร่างหน้าตาถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีส่วนในการตัดสินใจของกลุ่มแฟนคลับที่จะชื่นชอบ ติดตาม หรือสนับสนุนผลงานต่างๆ ของศิลปิน สอดคล้องกับวรุตม์ มีทิพย์ (2560) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความซื่อสัตย์ภักดีต่อศิลปินเกาหลีของกลุ่มแฟนคลับชาวไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่าภาพลักษณ์มีความสัมพันธ์กันกับความภักดีที่มีต่อศิลปินเกาหลีอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ากลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับหน้าตาของศิลปินเป็นอันดับแรก สอดคล้องกับประภาพร พวงเกตุ และคณะ (2551) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเลือกชมภาพยนตร์ซีรีส์เกาหลีในเขตกรุงเทพมหานครโดยผลวิจัยชี้ให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ชอบดารานักร้องที่เป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นสิ่งที่ดึงดูดให้เกิดพฤติกรรมรับชมภาพยนตร์เรื่อนั้นๆ มากยิ่งขึ้นซึ่งจะส่งผลถึงการจดจำข้อมูลต่างๆ ที่ส่งผ่านจากตัวละครสู่ผู้รับสาร เป็นการเข้าไปยังจิตใจของผู้รับสาร

1.2 ด้านความสามารถการแสดงผลงานเป็นที่ประจักษ์ของศิลปิน นอกจากรูปลักษณ์ภายนอกที่เป็นปัจจัยหนึ่งในการตัดสินใจชื่นชอบ ติดตามผลงานของศิลปินแล้ว ความสามารถของ

ศิลปินด้านการร้องเพลง (vocals) การแสดง (performance) และการเต้น (dance) และคุณภาพผลงานยังเป็นปัจจัยหลักและสำคัญที่จะทำให้กลุ่มแฟนคลับมีความนิยม และชื่นชมในตัวศิลปิน สอดคล้องกับจรรยาลักษณ์ สิริกุลนฤมิตร (2558) ที่ศึกษาเอกลักษณ์ที่สำคัญของเพลงเกาหลีนั้นคือการแสดงบนเวที เนื่องจากผู้บริโภคมองว่าไม่สามารถเข้าใจความหมายของเพลงผ่านสัญญาณอย่างตัวภาษาได้ แต่ทำนองเพลง และท่าเต้นที่ถูกดัดแปลงมาจากความหมายของเนื้อร้องสามารถถ่ายทอดมายังผู้บริโภคได้ซึ่งแตกต่างจากสินค้าเพลงอื่นที่อยู่ในตลาด อีกทั้งการเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอตลอดเวลาถือเป็นส่วนช่วยสร้างความน่าสนใจให้กับสินค้า ทำให้ผู้บริโภคบริโภคต่อเนื่องจนเกิดความเคยชินเช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศรัณย์ สิงห์ทน (2552) และซอมินซู (Seo Min Soo, 2013) ที่พบว่า ผู้ผลิตต้องการให้ผู้บริโภคได้บริโภคทั้งความไพเราะในการร้องเพลง ท่าเต้น และการแสดงบนเวทีของศิลปิน เพราะแม้จะไม่เข้าใจในตัวภาษาแต่ผู้บริโภคสามารถตีความจากลีลาและการแสดงได้ จากเนื้อหาความสอดคล้องข้างต้นของทั้งด้านภาพลักษณ์ของศิลปิน และด้านความสามารถการแสดงผลงานเป็นที่ประจักษ์ของศิลปิน

2. ระดับพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับที่มีต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลี แบ่งเป็น 3 ด้าน

2.1 การติดตามข่าวสารของศิลปินมีผลต่อพฤติกรรมพบว่าอยู่ในระดับมาก กลุ่มแฟนคลับมีพฤติกรรมการใช้ Account YouTube , Account Instagram และ Account Twitter ในการติดตามผลงานเพลงเกาหลี สอดคล้องกับจารุภาค อธิวัฒน์ภิญโญ และคณะ (2562) ที่ศึกษาการกระจายข่าวสารที่สามารถเข้าถึงกลุ่มแฟนคลับได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึงจากช่องทางในการติดตามศิลปินเกาหลีบนสื่อสังคมออนไลน์จากกลุ่มแฟนคลับมีการสร้างช่องทางในการติดตามบนสื่อมากมายทั้งเฟซบุ๊กแฟนเพจ ยูทูบ ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ อินสตาแกรม รายการทีวี รายการวิทยุรวมไปถึงช่องทางจากฝั่งต่างประเทศต่างๆ โดยรูปแบบของการสื่อสารที่แฟนคลับต้องการ ข้อความแจ้งข่าวอัปเดต รูปภาพ คลิปวิดีโอต่างๆ ดังนั้น การวางแผนขยายช่องทางการสื่อสารมีการขยายฐานข้อมูลได้อย่างกว้างขวาง การพัฒนาระบบของการสื่อสารบนสื่อสังคมออนไลน์ในอนาคตรวมถึงการเชื่อมโยงในการสื่อสารในทุกรูปแบบ ในขณะเดียวกันกลุ่มแฟนคลับยังสามารถจัดสรรเวลาให้เหมาะสมระหว่างการเรียน การทำงานและการติดตามศิลปินได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับพิรภา สุวรรณโชติ (2551) ศึกษาการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กึ่งความจริง และการเรียนรู้คุณค่าทางบวกจากศิลปินนักร้องเกาหลีของกลุ่มแฟนคลับ พบว่ากลุ่มแฟนคลับมีการเรียนรู้คุณค่าเกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การมุ่งมั่นทำตามความฝัน คุณค่าเกี่ยวกับมิตรภาพ และระบบอาวุโส จากเนื้อหาชีวิตส่วนตัว เนื้อหาการทำงานอาชีพของศิลปินโดยมีที่มาจากการสื่อสารกับศิลปินนำไปสู่เรียนรู้คุณค่าเชิงบวกที่ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอีกด้วย ยกตัวอย่างจากศิลปินวงดงบังซุนกิ ซึ่งเป็นแบบอย่างหรือไอดอล ให้วัยรุ่นไทยเอาเป็นแบบอย่างทั้งในเรื่องการเรียนดี บางคนก็อย่างเก่งภาษา และกระแสนิยม ที่ทำให้วัยรุ่นไทยหลายคนสนใจเรียนเต้นกันอย่างมากมาย จนทำให้เกิดวงเลียนแบบท่าเต้น ที่เรียกว่า Dance Cover หลายต่อหลายวง นับว่าเป็นสิ่งที่ดีสำหรับวัยรุ่นที่ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

2.2 การเลือกซื้อ สนับสนุนผลงานของศิลปินพบว่าอยู่ในระดับปานกลางโดยกลุ่มแฟนคลับ สามารถจัดสรรทุนทรัพย์ที่มีให้เหมาะสมกับการนำไปใช้จ่ายกับการติดตามศิลปินและพอใจในผลิตภัณฑ์ของที่ระลึกโดยเลือกใช้ช่องทางการเลือกซื้อของที่ระลึกหลากหลาย เต็มใจใช้จ่ายไปกับการซื้อของที่ระลึก ผู้วิจัยมีความเห็นว่า จากผลการวิจัย กลุ่มแฟนคลับสามารถจัดสรรทุนทรัพย์ที่มีให้เหมาะสมกับการนำไปใช้จ่ายกับการติดตามศิลปินได้อย่างเหมาะสมในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นกลุ่มวัยรุ่นอายุ 18-22 ปี อีกทั้งส่วนใหญ่ยังมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน ด้วยปัจจัยส่วนบุคคลข้อนี้อาจเป็นข้อจำกัดที่ทำให้กลุ่มแฟนคลับนั้นไม่สามารถที่จะสนับสนุนผลงานของศิลปินในด้านการเลือกซื้อผลงานที่มีราคาสูง หรือสิ่งของที่ระลึกที่จะต้องสั่งแบบพรีออเดอร์มาจากต่างประเทศได้แต่แฟนคลับกลุ่มนี้ก็สนับสนุนผ่านช่องทางอื่นที่ตนนั้นสามารถทำได้ สอดคล้องกับภณทิรา สมประเสริฐสุข (2562) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าของ BNK48 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการซื้อสินค้าของ BNK48 ทุกช่วงที่มีสินค้าใหม่ออกจำหน่าย โดยมีเหตุผลที่ซื้อสินค้าเกี่ยวกับ BNK48 คือ เพื่อเก็บเป็นที่ระลึก และงบประมาณในการซื้อสินค้าของ BNK48 แต่ละครั้ง คือ 2,001- 5,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับชุตินา เกียรติสันติสุข (2557) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการเลือกซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับนักร้องเกาหลีของแฟนคลับในกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างเลือกซื้อสินค้าที่สามารถสื่อถึงศิลปินนักร้องที่ตนเองชื่นชอบเพื่อต้องการเก็บสะสมเป็นหลักโดยพิจารณาจากคุณภาพสินค้าและการออกแบบเป็นหลัก ดังนั้นสินค้าที่คนกลุ่มแฟนคลับนิยมซื้อนั้นจะเป็นสินค้าที่นำเข้ามาจากต่างประเทศที่ได้รับลิขสิทธิ์ในการผลิต แม้ว่าในบางครั้งสินค้าจะมีราคาสูงก็ตาม แต่เหล่าบรรดาแฟนคลับก็ยอมจ่ายเงินเรื่องโปรโมชั่นจะถูกนำมาพิจารณาลำดับท้าย เพียงแค่ให้ได้สินค้าที่ต้องการก็เพียงพอสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภค (Leon G. Schiffman and Leslie Lazar Kanuk, 1991 อ้างในศุภร เสรีรัตน์, 2550) ที่กล่าวในประเด็นพฤติกรรมผู้บริโภคว่า เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริโภคแสดงออกในการแสวงหาสำหรับการซื้อ การใช้ การประเมิน และการจับจ่ายใช้สอย ซึ่งสินค้าและบริการที่เขาคาดหวังว่าจะทำให้ความต้องการของเขาได้รับความพอใจ

2.3 การติดตามผลงานของศิลปินพบว่าอยู่ในระดับมาก กลุ่มแฟนคลับมีความชื่นชอบเพลงเกาหลีที่เป็นแนวเพลง Pop และแนวเพลง Dance โดยค่ายเพลงมีอิทธิพลต่อการติดตามศิลปินเกาหลีที่แฟนคลับชื่นชอบด้วยการโปรโมทผลงานของศิลปิน สอดคล้องกับจรรยาลักษณ์ สิริกุลณมิตร (2558) ศึกษาองค์ประกอบการสื่อสารและกระแสนิยมเพลงเกาหลีในประเทศไทย พบว่าประเภทของเพลงที่มีจังหวะสนุกสนาน ถือเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคให้ความสนใจในเพลงเกาหลี อีกทั้งประเภทของเพลงที่ฟังง่ายอย่างเพลงป๊อบก็ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เพลงเกาหลีสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ในวงกว้าง เพราะสามารถฟังได้ทุกช่วงเวลา และลักษณะของวัฒนธรรมเพลงสมัยใหม่ของเกาหลีได้มุ่งเน้นการนำเสนอเพลงป๊อบ เน้นเพลงเร็วที่มีจังหวะสนุกสนาน จึงทำให้เป็นที่นิยม (ศรัณย์ สิงห์ทน, 2552)

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า 1) กลุ่มแฟนคลับเกาหลีที่มีปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศที่แตกต่างกัน มีทัศนคติต่อกระแสความนิยมเพลงเกาหลีต่างกัน ซึ่งเพศหญิงมีทัศนคติต่อกระแสความนิยม

เพลงเกาหลีมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับงานวิจัยของชญาณ ลำภา ศึกษาทัศนคติ การรับรู้และพฤติกรรมผู้บริโภคตามกระแสเกาหลีนิยม พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยทางทัศนคติจะประกอบไปด้วย เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดด้านประชากรศาสตร์ (อัจฉรา ทองอยู่, 2550) ว่าด้วยเรื่องของเพศและอายุที่แตกต่างกันจะมีความคิดและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงจะมีอารมณ์และความละเอียดอ่อน เข้ามามีส่วนในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆมากกว่า เพศชาย และเพศยังเป็นตัวกำหนดบทบาทในการยอมรับวัฒนธรรมเกาหลี เช่น การชมละคร ฟังเพลง การแต่งกายหรือการรับประทานอาหารเกาหลี เป็นต้น 2) กลุ่มแฟนคลับเกาหลีที่มีปัจจัยส่วนบุคคลทั้งด้านเพศ อายุและรายได้ จะมีพฤติกรรมต่อกระแสนิยมเพลงเกาหลีไม่ต่างกันทั้ง 3 ด้านสอดคล้องกับภาพลักษณ์ (2551) พบว่าการคลั่งไคล้ศิลปินดาราไม่มีความสัมพันธ์กับ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ในวัยรุ่นเพศหญิง

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ นำข้อมูลมาสนับสนุนการทำตลาดโดยมองแฟนคลับเป็นผู้บริโภค (Fans as a consumer) จากพฤติกรรมต่างๆ หรือนำไอดอลเกาหลีเป็นพรีเซ็นเตอร์ เพื่อสร้างการรับรู้ รู้จักตราสินค้า (Brand Awareness) และความภักดี (Brand Loyalty) ในระยะยาว
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มเติมแปรในการศึกษา เช่น ความชอบตามกระแสนิยม หรือเลือกศึกษาเฉพาะกลุ่มศิลปิน หรือค่ายเพลง ซึ่งจะทราบความแตกต่างของศักยภาพที่แต่ละค่ายจะนำไปใช้โปรโมทศิลปิน

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- ก้องเกียรติ มหาอินทร์. (2556). การศึกษารูปแบบการรับรู้อิทธิพลทางแฟชั่นจากประเทศเกาหลีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (รายงานผลการวิจัย). คณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและออกแบบแฟชั่น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระนคร.
- ฐิติพล ปัญญาธิมนันท์. (2560). ทำความเข้าใจ 'แฟนคลับเกาหลี' ไทย ผ่านมุมมองในวงการ. สืบค้น 25 มกราคม 2564, จาก <https://www.BBC.com>.
- จรรยาลักษณ์ สิริกุลณมิตร. (2558). องค์ประกอบการสื่อสารและกระแสนิยมเพลงเกาหลีในประเทศไทย. (การค้นคว้าอิสระหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต) คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จารุภัค อภิวัฒน์ภิญโญ และคณะ. (2562). การศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อ สังคมออนไลน์และการดำรงรักษาของกลุ่มแฟนคลับนักร้องเกาหลีในประเทศไทย กรณีศึกษาศิลปินวง GOT7. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 7(1), 220-227.

- ชญาณ ลำเภา. (2556). *ศึกษาทัศนคติ การรับรู้และพฤติกรรมการบริโภคตามกระแสเกาหลีนิยม*.
วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชลนิภา รุ่งเรืองศรี และจารุณี มุมบ้านเช่า. (2562). กระแสการชื่นชอบศิลปินเคป๊อป (K-POP)
เกาหลีในประเทศไทย. ในการประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติของนักศึกษา
ด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ครั้งที่ 2 (น.2127-2140). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสวนสุนันทา.
- ชุติมา เกียรติสันติสุข. (2557). *พฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าที่เกี่ยวกับนักร้องเกาหลีของแฟนคลับใน
กรุงเทพมหานคร*. (รายงานผลการวิจัย). สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.
- ณัฏฐา สิงพลอนันตชัย. (2561). *ดั่งเกาหลี กับการโจมตีด้วยถ้อยคำแห่งความเกลียดชัง*. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สาขาบริหารธุรกิจ). คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์.
- นภาพร ลักโณทัย. (2551). *ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับความคลั่งไคล้ศิลปินดารานักแสดง
ในวงดนตรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
มหาวิทยาลัย.
- ประภาพร พวงเกตุ. (2551). *พฤติกรรมในการเลือกชมภาพยนตร์ซีรีส์เกาหลีในเขตกรุงเทพมหานคร*.
ภาคินพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการตลาด) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทร
เกษม.
- พีรภา สุวรรณโชติ. (2551). *การสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมถึงความจริง และการเรียนรู้คุณค่า
ทางบวกจากศิลปินนักร้องเกาหลีของกลุ่มแฟนคลับ*. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญา
โทบริหารธุรกิจ (สาขาวิชาการตลาด) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ภัณฑิรา สมประเสริฐสุข. (2562). *การศึกษาศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับ BNK48 ใน
เขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สาขาวิชาการบริหารธุรกิจบัณฑิตและการ
ผลิต). คณะพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วรุตม์ มีทิพย์. (2560). *ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความซื่อสัตย์ภักดีต่อศิลปินเกาหลีของกลุ่มแฟนคลับ
ชาวไทยในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ (สาขาวิชาการสื่อสารเชิง
กลยุทธ์). คณะพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ศรัณย์ สิงห์ทน. (2552). *การเรียนรู้ทางสังคมของวัยรุ่นไทยจากวัฒนธรรมเพลงสมัยใหม่ของ
ประเทศเกาหลีใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศุภร เสรีรัตน์และคณะ. (2550). *พฤติกรรมผู้บริโภค*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เออาร์บีเอสเพรส
จำกัด.
- อัจฉรา ทองอยู่. (2550). *การเปิดรับสื่อโทรทัศน์กับวัฒนธรรมการแต่งกายของวัยรุ่นในเขต
กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์วารสารศาสตร์มหาบัณฑิต. คณะวารสารศาสตร์และ
สื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- Cronbach, L.J. (1990). *Essentials of Psychological testing*. (5th ed). New York: Harper Collins Publishers, Inc.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale, Reading in Attitude Theory and Measurement*. P.90-95. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.
- Jump, N. (1978). *Psychometric theory*. (2nd ed.). New York: McGraw Hill.
- Roscoe, J. T. (1969). *Fundamental Research Statistics for the Behavioral Sciences*. New York: Holt Rinehart and Winston, Inc.
- Schiffman, Leon G. and Kanuk Leslie Lazar. (1991). *Consumer Behavior*. (4th. ed.) New Jersey: Englewood Cliffs.
- Seo Min-Soo. *Lesson from K-pop's Global Success*. (2013). Retrieved March 14, 2020, from <http://www.Korea-marketing.com/lessons-from-k-pops-global-success>.



ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน ออย.น้อย
ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก

Factors Affecting Nutrition Label Reading Behavior of Students in the
Oyor Noi Project of the Schools under Tak Municipality, Tak Province

ธิชานนท์ พิพัฒน์จิรัฐโชติ¹ พุฒิพงศ์ มากมาย² จิระภา ขำพิสุทธิ์³
ชวลิต หงส์เลิศสกุล⁴ ขจรอรรถพน พงศ์วิริทธิ์ธร⁵

Thichanon Pipatjirattachot, Phutthipong Makmai, Jirapa Khampisut,
Chavalit Honglertsakul, Kajornatthapol Pongwirithon

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ประเมินความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากโภชนาการ องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ และความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีต่อพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน ออย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียน ออย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 4 แห่ง โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายและแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจากแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 25% จากโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 100 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการและแบบมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติทดสอบวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัย พบว่า การประเมินความรู้เกี่ยวกับฉลากโภชนาการของนักเรียน ออย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก โดยรวมอยู่ใน

Received: 2021-01-11 Revised: 2021-01-27 Accepted: 2021-01-29

¹ คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Public-Health, Northern College.

Corresponding Author e-mail: tok2029@gmail.com

² คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Public-Health, Northern College

³ คณะสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Public-Health, Northern College

⁴ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration,
Northern College

⁵ หน่วยศัลยศาสตร์ระบบทางเดินปัสสาวะ ภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์วชิรพยาบาล
มหาวิทยาลัยนวมินทราชินา, Division of Urology, Department of Medicine, Faculty of Medicine,
Vajira hospital. Navamindhradiraj University

ระดับดีเยี่ยม ($\bar{X}= 88.2$) องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ผลการประเมินรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.775) พฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของนักเรียน อย.น้อย โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X}= 3.64$, S.D. = 0.293) การทดสอบสมมติฐานความรู้และพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ไม่มีความสัมพันธ์กัน ส่วนองค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): ฉลากโภชนาการ; นักเรียน อย.น้อย; องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

Abstract

This research aimed to assess the knowledge of nutrition label reading, health belief model components, nutrition label reading behavior, and the relationship between the knowledge and health belief model components that affecting the nutrition label reading behavior of students in the Oryor Noi Project of the schools under Tak Municipality, Tak Province. Population and samples were the students in the Oryor Noi Project from four schools under Tak Municipality, Tak Province. Simple random sampling method and proportional stratified random sampling method were used and got 25% from each school under Tak municipality, Tak Province with a total of 100 students. The research instrument was a questionnaire with a checklist part and rating scale part. Statistical data analysis was done using descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation, and test the statistics by Pearson's product moment correlation coefficients. The results of the research showed that the assessment of knowledge about nutrition label of students in the Oryor Noi Project of the schools under Tak municipality, Tak Province in overall was at an excellent level ($\bar{X} = 88.2$), the assessment results of health belief model was at a high level ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.775), and nutrition label reading behavior of students in the Oryor Noi Project in overall was at a high level ($\bar{X}=3.64$, S.D.=0.293). The hypothesis testing showed that the knowledge and nutrition label reading behavior of students in the Oryor Noi Project of the schools under Tak municipality, Tak Province were not related. Anyway, health belief model components and nutrition label reading behavior of students in the Oryor Noi Project

of the schools under Tak municipality, Tak Province were related with the statistically significant at a level of 0.05.

Keywords: Nutrition labels; Students in the Oryor Noi Project; Health Belief Model

บทนำ (Introduction)

ผลิตภัณฑ์สุขภาพ เช่น อาหาร ยา เครื่องสำอาง นั้นเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคจำเป็นต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้น การรู้จักใช้และการบริโภคอย่างปลอดภัย เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกายจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ความก้าวหน้าทางด้านต่าง ๆ เช่น ด้านเทคโนโลยีและด้านการค้าที่เสรี ทำให้เกิดการแข่งขันทางด้านธุรกิจสูง ผู้ประกอบการจึงมีความพยายามที่จะผลิตและพัฒนาสินค้าเพื่อเป็นที่ต้องการต่อผู้บริโภคให้มากที่สุด รวมถึงมีการสร้างแรงจูงใจให้ผู้บริโภคหันมาใช้ผลิตภัณฑ์สุขภาพของตนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การโฆษณาผ่านสื่อ หรือบางครั้งอาจมีการหลอกลวง โอ้อวดประโยชน์สรรพคุณที่เกินจริง หรือการให้ข่าวสารเพียงด้านเดียว ทำให้ผู้บริโภคเกิดความสับสนและเข้าใจผิด ซึ่งส่งผลให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ไม่ถูกต้อง อาจทำให้ผู้บริโภคต้องสูญเสียเงินและเสียเวลาจำนวนมาก หรือหากเป็นผู้ป่วยอาจทำให้ผู้ป่วยเสียโอกาสในการรักษาและได้รับอันตรายจากผลิตภัณฑ์นั้น ๆ อีกด้วย แต่หากผู้บริโภคมีความรู้ในการอ่านฉลากของผลิตภัณฑ์ที่มีรายละเอียดของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ อยู่ จะทำให้ผู้บริโภครู้จักเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่มีคุณภาพ มาตรฐานและปลอดภัย รวมถึงมีพฤติกรรมกรรมการบริโภคที่ถูกต้องเหมาะสมแล้ว ย่อมทำให้มีสุขภาพดี แข็งแรง ลดความเสี่ยงในการเกิดปัญหาสุขภาพ นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและสำนักวิจัยซูเปอร์โพล, 2562)

ในสถานการณ์ปัจจุบัน กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (non-Communicable diseases : NCDs) ได้รับการยกระดับเป็นประเด็นที่ทั่วโลกต้องให้ความสำคัญและตื่นตัวในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารประชากร เพื่อลดความเสี่ยงของการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง โดยองค์การอนามัยโลก ได้มีการกำหนดให้กลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ครอบคลุมโรคหลักๆ ได้แก่ โรคเบาหวาน โรคเมตาบอลิก โรคหลอดเลือดหัวใจและหลอดเลือด และโรคทางจิตเวช ซึ่งส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารที่มีความเสี่ยงในชีวิตประจำวันของประชากร เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ การบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ การมีกิจกรรมทางกายภาพที่ไม่เพียงพอ และมลภาวะทางอากาศที่เป็นพิษ โดยการแก้ไขปัญหาระบาดของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ได้ถูกจัดให้เป็นวาระสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งสถิติความเสี่ยงทางสุขภาพที่ทำให้คนไทยป่วยเป็นโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง พบว่า คนไทยบริโภคน้ำตาลเฉลี่ย 39.4 กก./ปี มากกว่าที่องค์การอนามัยโลกแนะนำถึง 5 เท่า (ปานทิพย์ โชติเบญจมาภรณ์, 2560) และคนไทยได้รับโซเดียมจากอาหารที่บริโภคสูงถึง 4,351.68 มก./วัน มากกว่าที่องค์การอนามัยโลกแนะนำถึง 2 เท่า และ 1 ใน 5 ของคนไทยมีกิจกรรมทางกายภาพที่ไม่เพียงพอ พฤติกรรมเสี่ยงเหล่านี้ ส่งผลให้ประชากรไทยเสียชีวิตจากกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง สูงถึง 368,570 คน หรือร้อยละ 75 ของการเสียชีวิตทั้งหมด แม้ว่าโรคไม่ติดต่อเรื้อรังเหล่านี้สามารถเฝ้าระวังรักษาหรือบรรเทาอาการได้ แต่วิธีที่ดีที่สุดคือการป้องกันไม่ให้เจ็บป่วย

โดยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เอื้อต่อการมีสุขภาพดี และแน่นอนว่าการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยพลังจากทุกภาคส่วนในการขับเคลื่อนไปด้วยกัน (กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2560)

ในจังหวัดตาก จากข้อมูลสถานะสุขภาพปี 2562 การป่วยด้วยโรคไม่ติดต่อที่สำคัญของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก ในรายงานอัตราการป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง พบว่ามีผู้ป่วยที่ป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูง จำนวน 73,652 คน และมีอัตราป่วยรายใหม่ของโรคความดันโลหิตสูง เพิ่มขึ้น จำนวน 4,735 ราย ซึ่งโรคความดันโลหิตสูงเป็นสาเหตุการตายในอันดับที่ 4 จากสาเหตุการตาย 10 อันดับแรก ของเขตสุขภาพที่ 2 จังหวัดตาก ปี 2562 ซึ่งโรคความดันโลหิตสูงมีสาเหตุหนึ่งที่สำคัญคือการมีพฤติกรรมบริโภคอาหารที่ไม่เหมาะสม ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองตาก จากข้อมูลส่งเสริมป้องกัน งานโภชนาการปี 2562 จำนวนวัยรุ่นอายุ 15-18 ปี ในเดือน พฤษภาคม - มิถุนายน 2562 มีจำนวนเด็กที่ไม่สูงตีสัดส่วนสูงถึง ร้อยละ 46.81 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก จึงได้มีการจัดทำโครงการเด็กไทยบริโภคปลอดภัย ห่างไกลโรค NCDs (อย.น้อย) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ในเขตพื้นที่อำเภอเมืองตาก เพื่อให้นักเรียน อย.น้อย ซึ่งได้รับการปลูกฝังให้มีพฤติกรรมบริโภคที่ถูกต้องเหมาะสม และมีส่วนร่วมในการรณรงค์เกี่ยวกับกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) รวมทั้งต้นตอที่จะหาความรู้ ความเข้าใจรวมทั้งการปฏิบัติที่ถูกต้องในการเลือกบริโภคอาหารและผลิตภัณฑ์สุขภาพอื่น ๆ ที่มีจำหน่ายทั้งที่ในโรงเรียนและในตลาดทั่ว ๆ ไปได้อย่างถูกต้อง และได้ใช้ความรู้และประสบการณ์จากการเข้ามาเป็นสมาชิก อย.น้อย ในโรงเรียนไปดำเนินงาน อย.น้อยทั้งในโรงเรียนและชุมชนต่อไป (สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก, 2562)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ของความรู้ที่มีต่อการอ่านฉลากโภชนาการ องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของนักเรียน และเพื่อทราบถึงพฤติกรรมที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก และนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านฉลากโภชนาการให้กับนักเรียน อย.น้อย ในจังหวัดตาก ต่อไป และนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการใช้ฉลากโภชนาการประกอบการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของนักเรียนและประชาชน ในจังหวัดตาก ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาประเมินความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาประเมินองค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก

4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีต่อพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative Research) โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากผลิตภัณฑ์อาหารแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง พฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร ซึ่งการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวนทั้งสิ้น 618 ราย (สำนักงานเทศบาลเมืองตาก, 2562) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 ราย โดยวิธีการเลือกตัวอย่างแบบสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แล้วทำการแบ่งกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วนจากแต่ละโรงเรียน โรงเรียนละ 25% จากโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนเทศบาล 1 กิตติขจร โรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย โรงเรียนเทศบาล 3 วัดชัยชนะสงคราม และโรงเรียนเทศบาล 4 รัตนวิทยานุสรณ์

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งออกได้เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก เป็นแบบสอบถามเป็นแบบตัวเลือก (Check List) จำนวน 4 ข้อคำถาม ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนักและส่วนสูง

ตอนที่ 2 ประเมินความรู้เกี่ยวกับการอ่านฉลากโภชนาการ โดยใช้แบบสอบถามความรู้เกี่ยวกับฉลากโภชนาการ จำนวน 5 ข้อ โดยมีเกณฑ์ให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน และใช้การแปลความหมายการวัดความรู้จากเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้

ระดับความรู้
ดีเยี่ยม
ดี

ร้อยละ (ของคะแนนเต็ม)
80-100
65-79

พอใช้

50-64

ต่ำ

0-49

ตอนที่ 3 ประเมินองค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ ได้แก่ ประเมินการรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรค ประเมินการรับรู้ความรุนแรงของโรค ประเมินการรับรู้ประโยชน์ที่จะได้รับ ประเมินการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ประเมินสิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ และประเมินการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยใช้แบบสอบถามประเมินองค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพจำนวน 30 ข้อ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) 5 ระดับ คือ ระดับ 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง จนถึง ระดับ 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่า ระดับมากที่สุด จนถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 แสดงว่า ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ประเมินพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารจำนวน 10 ข้อ โดยใช้แบบสอบถามพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 4 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) 4 ระดับ คือ ระดับ 4 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ จนถึง ระดับ 1 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลยและแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ค่าเฉลี่ย 3.40 – 4.00 แสดงว่า ระดับการปฏิบัติที่สูงที่สุด จนถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.59 แสดงว่า ระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด

โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.763 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Kajornatthapol et al., 2020)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ 1.) สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา คณะผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับกำหนดการวัดเป็นการหาค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.) สถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อปัจจัยที่มีผลต่อการพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อยู่.น้อย ในโรงเรียนสังกัด

เทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยใช้สถิติวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation)

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 100 คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 80 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 20 มีอายุ 13 ปี จำนวน 67 คน โดยคิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมาเป็นอายุมากกว่า 14 ปี มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28 และน้อยที่สุด คืออายุน้อยกว่า 12 ปี มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยอายุเท่ากับ 13.32 ปี มีน้ำหนักเฉลี่ย 47.90 กิโลกรัม และมีส่วนสูงเฉลี่ย 157.06 เซนติเมตร และมีค่า BMI เฉลี่ย 19.30 กิโลกรัม/เมตร²

การประเมินความรู้เกี่ยวกับฉลากโภชนาการของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า ความรู้เกี่ยวกับฉลากโภชนาการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ($\bar{X} = 88.2$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อความจากข้อมูลฉลากโภชนาการที่แสดงต่อไปนี้อาจหมายความว่า อาหารนี้หนึ่งซองมีน้ำหนัก 30 กรัม และควรกินครั้งละ 3 ซอง, ข้อความจากข้อมูลบนฉลากหวาน มัน เค็ม (ฉลาก GDA) นี้ หมายความว่า ถ้านักเรียน กินขนมกรุบกรอบของนี้หมดในครั้งเดียว นักเรียนจะได้รับน้ำตาลคิดเป็นร้อยละ 14 ของปริมาณที่ควรได้รับในแต่ละวัน, ลูกชิ้นทอด ไส้กรอกทอด กลัวยทอด ไก่ทอด ที่ใช้น้ำมันทอดซ้ำอาจจะก่อให้เกิดความเป็นพิษต่อร่างกาย เช่น ทำให้เกิดโรคมะเร็งปอด มะเร็งตับ และ เครื่องหมายสัญลักษณ์โภชนาการ “ทางเลือกสุขภาพ” (Healthier Choice) ที่จะพบในผลิตภัณฑ์อาหารที่มีปริมาณสารอาหาร เช่น น้ำตาล ไขมัน และเกลือ (โซเดียม) ไม่เกินปริมาณที่กำหนด มีผลคะแนนมากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 80 ผลการประเมินอยู่ในระดับดีเยี่ยม ส่วนที่ได้ผลคะแนนน้อยที่สุด คือ จากตัวอย่างข้อความบนฉลากผลิตภัณฑ์อาหารต่อไปนี้ “Exp.15/6/18” หมายถึง ควรกินอาหารนี้ภายในวันที่ 15 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2561 มีคะแนนรวมอยู่ที่ 71 คะแนน ผลการประเมินอยู่ในระดับดี

การประเมินองค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ พบว่า ผลการประเมินรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$, S.D.=0.775) เมื่อพิจารณารายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านสิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D. =0.61) ส่วนรายด้านที่เหลือน้อยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การรับรู้ความรุนแรงของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) พบว่า ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.78) การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) ($\bar{X}=4.13$, S.D.=0.78) การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.89) การรับรู้ความสามารถของตนเอง ($\bar{X}=4.00$, S.D.=0.83) และการรับรู้ประโยชน์ที่จะได้รับ ($\bar{X}=3.71$, S.D.= 0.77) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ

องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
การรับรู้โอกาสเสี่ยงของการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)	4.13	0.78	มาก
การรับรู้ความรุนแรงของโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs)	4.13	0.78	มาก
การรับรู้ประโยชน์ที่จะได้รับ	3.71	0.77	มาก
การรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติพฤติกรรมสุขภาพ	4.00	0.89	มาก
สิ่งชักนำให้เกิดการปฏิบัติ	4.57	0.61	มากที่สุด
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	4.00	0.83	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.09	0.76	มาก

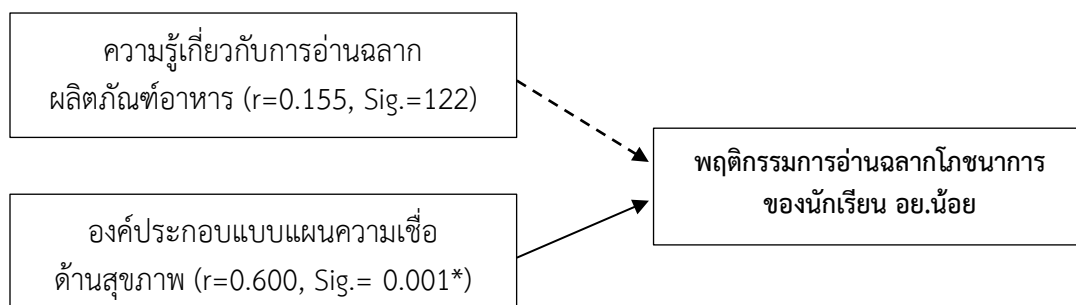
การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการอ่านฉลากโภชนาการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของนักเรียน อ ย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 0.293) และเมื่อพิจารณารายข้อเรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า นักเรียน อ ย.น้อย มีพฤติกรรมกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ อยู่ในระดับสูงที่สุด ได้แก่ นักเรียนซื้อขนมกรุบกรอบที่ไม่มีฉลาก, นักเรียนอ่านฉลากอาหารก่อนเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปหรือเครื่องดื่มในภาชนะ บรรจุที่ปิดสนิท, นักเรียนกินอาหารมื้อหลักตามเวลา และไม่กินขนมกรุบกรอบ จุกจิก, นักเรียนอ่านฉลากหวาน มัน เค็ม (ฉลาก GDA) ของขนมกรุบกรอบก่อนเลือกซื้อและเลือกกิน, นักเรียนแบ่งจำนวนครั้งในการกินอาหารตามข้อมูลที่ระบุบนฉลากหวาน มัน เค็ม (ฉลาก GDA), นักเรียนใช้ประโยชน์จากข้อมูลบนฉลากขนมกรุบกรอบมาคำนวณหาปริมาณสารอาหารก่อนกิน, ก่อนซื้ออาหารประเภททอด นักเรียนสังเกตสีและลักษณะของน้ำมันที่ผู้ขายใช้ทอดอาหาร และนักเรียนเปรียบเทียบข้อมูลโภชนาการบนฉลากอาหารก่อนตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมกรรมการอ่านฉลากโภชนาการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร

ลำดับที่	รายการ	เป็นประจำ	บางครั้ง	นานๆครั้ง	ไม่เคย	$\bar{X}$	S.D.	ผลการประเมิน
1	นักเรียนซื้อขนมกรุบกรอบที่ไม่มีฉลาก	69	1	-	-	3.69	0.47	สูงที่สุด
2	นักเรียนเก็บรักษาอาหารตามคำแนะนำที่ระบุบนฉลากอาหาร	34	43	17	6	3.06	0.89	สูง
3	นักเรียนอ่านฉลากอาหารก่อนเลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปหรือ เครื่องดื่มในภาชนะบรรจุที่ปิดสนิท	97	3	-	-	3.97	0.171	สูงที่สุด
4	นักเรียนกินอาหารมื้อหลักตามเวลา และไม่กินขนมกรุบกรอบ จุกจิก	94	4	2	-	3.93	0.36	สูงที่สุด

ลำดับ ที่	รายการ	เป็น ประจำ	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่ เคย	$\bar{x}$	S.D.	ผลการ ประเมิน
5	นักเรียนอ่านฉลากหวาน มัน เค็ม (ฉลาก GDA) ของขนมกรุบกรอบก่อนเลือกซื้อ และเลือกกิน	52	38	9	1	3.41	0.70	สูงที่สุด
6	นักเรียนแบ่งจำนวนครั้งในการกินอาหารตามข้อมูลที่ระบุบนฉลากหวาน มัน เค็ม (ฉลาก GDA)	73	24	3	-	3.70	0.52	สูงที่สุด
7	นักเรียนใช้ประโยชน์จากข้อมูลบนฉลากขนมกรุบกรอบมาคำนวณหาปริมาณสารอาหารก่อนกิน	79	19	2	-	3.77	0.47	สูงที่สุด
8	ก่อนซื้ออาหารประเภททอด นักเรียนสังเกตสีและลักษณะของน้ำมันที่ผู้ขายใช้ทอดอาหาร	89	9	0	2	3.85	0.50	สูงที่สุด
9	นักเรียนกินอาหารที่ไม่มีสีสังเคราะห์ เช่น ลูกชิ้นไส้สีใส่กรอกไส้สี ไก่ย่างไส้สี	36	58	6	0	3.3	0.58	สูง
10	นักเรียนเปรียบเทียบข้อมูลโภชนาการบนฉลากอาหารก่อนตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร	81	14	2	3	3.73	0.65	สูงที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		72.58	21.96	4.23	1.24	3.64	0.29	สูง

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความรู้และพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ไม่มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.155$, Sig. = 0.122) และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพและพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อย.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก มีความสัมพันธ์กัน ($r=0.6$, Sig. = 0.001*) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1



* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.)

หมายถึง มีความสัมพันธ์กัน, —————> หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์ - - - - ->

ภาพที่ 1 การสรุปผลสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตากมีประเด็นที่สามารถอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. ความรู้ที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กันน้อยมากกับพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ซึ่งสอดคล้องกับคัมภีร์ ต้นภูมิประเทศและธีรยา วรปานิ (2558) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการใช้อฉลากโภชนาการประกอบการซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของนักเรียน อ.น้อยในจังหวัดตาก พบว่า ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการกับพฤติกรรมการใช้อฉลากโภชนาการมีความสัมพันธ์กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.05$) แต่ไม่สอดคล้องกับ สมจิตร ทองสุคติ (2560) ที่ได้ศึกษาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมในการบริโภคและการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียน อ.น้อย จังหวัดสุโขทัย พบว่า นักเรียนที่มีความรู้และทักษะที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการบริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จากการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าความรู้อาจเป็นเพียงปัจจัยๆหนึ่ง ที่มีผลต่อการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก เท่านั้น เนื่องจากผลการศึกษาพบว่าภาพรวมนักเรียน อ.น้อย มีความรู้ในระดับดีเยี่ยม แต่พฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารของนักเรียน อ.น้อย ยังมีบางหัวข้อที่ยังไม่ได้นำความรู้ที่มีมาใช้ในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหาร ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากการให้ความรู้ เช่น มีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนเรียนรู้จากสถานการณ์จริงโดยเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ต่อไป

2. องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพที่มีผลต่อพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า องค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพ มีความสัมพันธ์กันปานกลางและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญกับพฤติกรรมการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ซึ่งสอดคล้องกับ Atchara Jindawattanawong et al., (2012) ที่ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า พบว่าพฤติกรรมการป้องกันโรคเบาหวานชนิดที่ 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการรับรู้ความเชื่อด้านสุขภาพโดยรวม ($r=0.42$, $p<0.001$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ ความรู้และองค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพเป็นปัจจัยที่มีต่อการอ่านฉลากโภชนาการ ของนักเรียน อ.น้อย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ดังนั้นจึงควรมีการจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านฉลากโภชนาการ ซึ่งองค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพให้กับนักเรียนและประชาชนในจังหวัดตาก เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างแท้จริง และให้ความรู้ความต่อเนื่องโดยมีการติดตามประเมินผลโครงการตลอดระยะเวลาในการส่งเสริมโครงการ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลการดำเนินงานการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารและการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์อาหารในระยะยาว โดยศึกษาถึงปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมในเลือกซื้อผลิตภัณฑ์อาหารและการเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์อาหาร
2. ควรมีการขยายการจัดทำโครงการส่งเสริมการอ่านฉลากโภชนาการ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องความรู้และองค์ประกอบแบบแผนความเชื่อด้านสุขภาพให้กับนักเรียนและประชาชนในจังหวัดตากต่อไป
3. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพในด้านพฤติกรรมกรรมการอ่านฉลากโภชนาการประกอบด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2560). การสำรวจปริมาณการบริโภคเกลือแกงของประเทศไทย พ.ศ. 2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2561). สถานการณ์การดำเนินงานด้านการป้องกันควบคุมโรคไม่ติดต่อ (NCDs). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข.
- คัมภีร์ ต้นภูมิประเทศและธีรยา วรปานิ. (2558). ความคิดเห็นและการปฏิบัติตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การกำหนดเกี่ยวกับสถานที่ อุปกรณ์และวิธีปฏิบัติทางเภสัชกรรมชุมชนในสถานที่ขายยาแผนปัจจุบันตามกฎหมายว่าด้วยยา พ.ศ. 2557 ในจังหวัดตาก. วารสารอาหารและยา. 22(2), 25-32.
- ปานทิพย์ โชติเบญจมาภรณ์. (2560). แนวทางการดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ปี 2560. สืบค้น 10 สิงหาคม 2562, จาก www.203.157.15.110/boe/dlCFFFile.php?fid=MT15.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาและสำนักวิจัยซูเปอร์โพล (2562). รายงานการสำรวจความรู้และพฤติกรรมผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สุขภาพของประชาชนในชุมชนกลุ่มเป้าหมายของโครงการฯ ที่ 25 จังหวัด ดำเนินการภายใต้โครงการเครือข่ายชุมชน ร่วมใจ ป้องกันภัยผลิตภัณฑ์สุขภาพ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562. สืบค้น 28 สิงหาคม 2562, จาก https://db.oryor.com/databank/uploads/fda/049865001574655290_file.pdf.

- สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก. (2562). ข้อมูลสถานะสุขภาพ ปี 2562. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2563, จาก https://tak.hdc.moph.go.th/hdc/main/index_pk.php.
- สำนักงานเทศบาลเมืองตาก. (2562). แผนการดำเนินงาน ประจำปี พ.ศ. 2562. สืบค้น 20 กุมภาพันธ์ 2563, จาก http://www.tessabantak.go.th/ab_plan.php.
- สมจิตร ทองสุคดี และธีรยา วรปาณี. (2560). ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมในการบริโภคและการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์สุขภาพของนักเรียน ออ. น้อย ในโรงเรียน ออ. น้อย จังหวัดสุโขทัย. *วารสารอาหารและยา*. 24(3), 28-37.
- Atchara Jindawattanawong, Noppawan Piaseu and Patcharin Nintachan. (2012). Relationship between Health Belief Perception and Type 2 Diabetic Preventive Behaviors in High School Students. *Rama Nurse Journal*. 18(1), 58-69.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.
- Kajornatthapol Pongwiritthon, Salinee Chaiwattanaporn, Sikarnmanee Syers, Pakphum Pakvipas, Sutheemon Chongesiroj. (2020). Development Guidelines of Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special Economic Zone: Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 6(6), 1-15.

การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนในประเทศไทย¹

Development of New Tourism Routes and Tourism Products for Quality Chinese Tourists Visiting Thailand

เศรษฐวัสส์ พรมสิทธิ์² จุฑาธิปต์ จันทร์เอียด³ Xu Weijie⁴

Sedtawat Prommasit, Jutatip Junead, Xu Weijie

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวสำหรับเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนในการเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทย และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวของชาวจีนในเมืองท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นมัคคุเทศก์ ข้าราชการประจำ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด กรมการเขตพื้นที่ภาคกลางตอนล่าง 1, 2, ภาคตะวันออก, กรมการเขตพื้นที่ภาคใต้ฝั่งอันดามัน สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวและบริการในพื้นที่ ผู้นำชุมชนและประชาชนในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน รวมจำนวน 53 คน การเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้วยวิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และใช้เทคนิคการเลือกแบบลูกโซ่ และใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย และการวิเคราะห์เนื้อหา และผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพของประเทศไทยมีจุดแข็งในด้าน การท่องเที่ยวแบบ "วิถีไทย" เป็นตัวขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม กระจายจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้สู่ชุมชนให้ทั่วถึง ส่วนด้านความต้องการของนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงชาวจีนต่อองค์ประกอบของการ

Received: 2021-04-26 Revised: 2021-05-24 Accepted: 2021-05-25

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยที่ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ประจำปี 2561

² คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Faculty of Social Business Administration Srinakharinwirot University. Corresponding Author e-mail: jutatipj@swu.ac.th

³ คณะวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Faculty of Environmental Culture and Ecotourism Srinakharinwirot University. Corresponding author e-mail: jutatipj@swu.ac.th

⁴ วิทยาลัยจีนศึกษา มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ College of Chinese Studies Huachiew Chalermprakiet University

ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเทศไทย 1) ด้านสิ่งดึงดูดใจ พบว่า ประเทศไทยมีอาหารไทย และผลไม้ที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ มีความน่าสนใจมาก 2) ด้านความสะดวกในการเดินทาง พบว่า นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนนิยมจัดการเดินทางด้วยตนเอง 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนต้องการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง หรือกิจกรรม การทางการท่องเที่ยวที่เป็นภาษาจีน 4) ด้านที่พัก พบว่า นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนส่วนใหญ่จะเลือกพัก “โรงแรม” ประเภท 4 ดาวขึ้นไป 5) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนมีความสนใจกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวค่อนข้างหลากหลาย ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนวทาง 8 แนวทางที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี แนวคิดการประเมินศักยภาพทางการท่องเที่ยว แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว และแนวคิดเกี่ยวกับการตลาดการท่องเที่ยว

คำสำคัญ (Keywords): ผลัดถิ่นทางการท่องเที่ยว; นักท่องเที่ยวคุณภาพ; นักท่องเที่ยวชาวจีน

Abstract

This research aimed to 1) study potential of tourist attraction and tourism facilities for the secondary cities to accommodate qualified Chinese tourists 2) study behaviors of qualified Chinese tourists travelling to Thailand 3) propose the guidelines in developing tourism products and promote tourism marketing for Chinese visitors in the secondary cities in Thailand. In this research, the key informants were tour guides, government officer from Provincial Office of Tourism and Sports, committee in the lower central region, 1, 2, Eastern region, committee in southern region and Andaman coast, Tourism Council of Thailand, local tourism and hospitality entrepreneurs, community leaders, and people in tourism attractions, and also qualified Chinese travelers, totaling 53 informants. In addition, this research selection of key informants with purposive sampling and snowball sampling. Depended on in-depth interview, focus group, participation observation, and tourism resource check lists for collecting research data whereas the information was analyzed through content analysis. By using analytic induction and content analysis, the researcher used the triangulation data examination method. According to the findings, it revealed that the potential of Thailand has strength with respect to tourism as “Thai Living” acting as the driver of tourism both domestically and internationally, together with reducing social disparity and distributing a number of travelers and revenues to community thoroughly. As for the demands of highly qualified Chinese travelers towards tourism components in tourism attractions in Thailand 1) concerning attraction, it was found that Thailand has distinctive foods and fruits with unique identity that is very interesting 2)

regarding the convenience of travel, it showed that highly qualified Chinese travelers prefer to manage travelling by themselves 3) concerning facilities, it appeared that highly qualified Chinese travelers prefer to have facilities accessing to the sites or tourism activities with Chinese language 4) as for accommodation, highly qualified Chinese travelers mostly choose to stay at “4-starred hotels” above 5) as for tourism activities, highly qualified Chinese travelers have interests in various tourism activities. Accordingly, the research would like to propose 8 guidelines that are consistent with theories and concepts involving with tourism marketing.

Keywords: Development of tourism routes; Tourism products; Qualified Chinese travelers

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญ และสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยเป็นอันดับต้น ๆ โดยในปี พ.ศ. 2560 ที่ผ่านมา ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 1,447,158 ล้านบาท (ประมาณ 10% ของ GDP) โดยกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนสร้างรายได้มากถึง 376,001 ล้านบาท และกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนก็ยังเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอัตราการเติบโตสูงอย่างก้าวกระโดด จากเมื่อปี พ.ศ. 2559 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย จำนวน 4.636 ล้านคน แต่ล่าสุดในปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 7.934 ล้านคน เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 71.14 (กรมการท่องเที่ยว, 2559) ด้วยความสำคัญของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนมากที่สุดของโลก เดินทางท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก หน่วยงานต่าง ๆ ของประเทศไทยก็ให้ความสำคัญเช่นกัน เห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ได้ระบุว่าจะต้องพัฒนาสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดชาวจีนเพื่อมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มและความแตกต่างให้กับสินค้าและบริการ (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2555) สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2555-2559) ประเด็นยุทธศาสตร์การวิจัยที่ 2 การสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ กลยุทธ์การวิจัยที่ 4 พัฒนาศักยภาพ ระดับคุณภาพบริการในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว และในแผนยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ ฉบับที่ 8 ยังได้ระบุกลุ่มที่ควรมุ่งเน้น 13 กลุ่มเรื่อง โดยกลุ่มเรื่องที่ 10 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว ซึ่งมุ่งเน้นการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนและการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการพัฒนาการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับกรอบการวิจัยของเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ 2560-2561 หมวดที่ 18 การบริหารจัดการการท่องเที่ยว กรอบการวิจัยที่ 2 เพื่อพัฒนารฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวโดยใช้พื้นที่เป็นตัวตั้ง

ประเด็นวิจัย ข้อ 2.7 นักท่องเที่ยวชาวจีนโดยครอบคลุมทั้งประเด็นการบริการจัดการการประจำตัวของนักท่องเที่ยวชาวจีนและการเตรียมการรองรับนักท่องเที่ยวชาวจีน

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้กำหนดยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560 ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว ซึ่งให้ความกังวลเกี่ยวกับ 5 จังหวัดท่องเที่ยวหลักซึ่งหากเกิดเหตุการณ์ทางลบต่อการท่องเที่ยวจะทำให้รายได้จากกลุ่มนักท่องเที่ยวจีนลดลง จึงได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ใหม่ มุ่งเน้นการส่งเสริมให้ท่องเที่ยวเชื่อมโยงเป็นกลุ่มจังหวัดจากเมืองหลักสู่เมืองรองโดยรอบ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559) และกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาลงนามข้อตกลงความร่วมมือ (เอ็มโอยู) การขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างยั่งยืน กับองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. นโยบายของรัฐบาลให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในฐานะเครื่องมือสร้างรายได้เข้าประเทศ และมีส่วนช่วยยกระดับความเข้มแข็งของชุมชนทั้งในภาคเกษตร หัตถกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สามารถต่อยอดนำมาสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ โดยความร่วมมือในครั้งนี้ จะนำ 13 ชุมชนต้นแบบที่ อพท. รับผิดชอบ และสร้างโมเดลประสบความสำเร็จ มาช่วยพัฒนาชุมชนกว่า 8,000 แห่งทั่วประเทศ ให้มีการท่องเที่ยวเข้มแข็ง และสามารถบริหารจัดการด้วยตัวเองได้ โดยโมเดลดังกล่าว จะช่วยนำจุดแข็งแต่ละชุมชนมานำเสนอเป็นสินค้าท่องเที่ยว ดึงดูดตลาดคนไทย และต่างชาติเพิ่ม และเปิดมิติกระจายแหล่งท่องเที่ยวจากพื้นที่หลักสู่พื้นที่ใหม่ ๆ ให้ได้รับประโยชน์เท่าเทียมกัน (กรมการท่องเที่ยว, 2559) และในปี พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมามีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีกลยุทธ์การตลาดโครงการ 12 เมืองต้องห้ามพลาด เพื่อเป็นการเปิดเส้นทางท่องเที่ยวใหม่แก่นักท่องเที่ยว และได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเป็นอย่างดี จนกระทั่งได้ขยายพื้นที่เป็น 12 เมืองต้องห้ามพลาดพลัสเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2559)

ด้วยความได้เปรียบเชิงพื้นที่ของเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ รวมถึงความเป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่ หากมีการศึกษาวิจัยเพื่อการค้นหาคำศัพท์ของแหล่งท่องเที่ยว และมีการสร้างความได้เปรียบนำเสนอศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการ พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนก็จะช่วยให้เกิดการขยายตัวของนักท่องเที่ยว เป็นการกระจายรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในพื้นที่ได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับความต้องการของนโยบายของประเทศในที่สุด ซึ่งในการกำหนดเส้นทางท่องเที่ยวความพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยวย่อมต้องเกิดจากความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจของทั้งคนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของพื้นที่ หน่วยงานภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ที่จะคอยเป็นผู้อำนวยการความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องทำการศึกษากับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งหมด เพื่อนำมากำหนดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวและส่งเสริมการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวของชาวจีนในเมืองท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวสำหรับเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวของชาวจีนในเมืองท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย การวิจัยนี้ดำเนินการบนพื้นฐานการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการ) อีกแล้วเกิดความซ้ำซ้อนของข้อมูล ผู้วิจัยใช้เทคนิคการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Selection) ใช้เกณฑ์ของ Spradley (1979); Rubin and Rubin (1995); Patton (1990) ที่กำหนดว่า (1) ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเกี่ยวข้อง หรือมีประสบการณ์ในเรื่องที่จะสัมภาษณ์โดยตรง (2) ยังปฏิบัติงาน หรือดำเนินชีวิตอยู่ในเรื่องนั้น ๆ ไม่ได้เลิก หรือวางมือไปแล้ว (3) มีความสนใจ เต็มใจและยินดีให้สัมภาษณ์ตามที่นักวิจัยต้องการ และ (4) ผู้ให้ข้อมูลหลักจะต้องไม่ปฏิบัติงานแวดล้อมเดียวกับผู้สัมภาษณ์ โดยการวิจัยครั้งนี้ มีบัญชีรายชื่อและตำแหน่งของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนที่เดินทางท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง และนักท่องเที่ยวจีนอยู่แล้วและใช้ควบคู่กับวิธีการคัดเลือกแบบก้อนหิมะ (Snowball Selection) เป็นการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการโดยขอคำแนะนำจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่กำลังสัมภาษณ์อยู่โดยขอให้ระบุรายนามบุคคลที่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมให้ครบถ้วนและเพียงพอต่อการวิเคราะห์ โดยจะเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่มีความยินดีและสมัครใจเป็นผู้ให้ข้อมูลเท่านั้น

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structural interview) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ในรูปแบบการสนทนา (Conversation) การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) และใช้ร่วมกับการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant observation) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ 5 ประเด็น ได้แก่ (1) ศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวสำหรับเมืองรอง (2) จุดแข็งจุดอ่อนโอกาส และอุปสรรค ของแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทยในการรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน (3) พฤติกรรมนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน (4) ความพร้อมของการให้บริการนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน จากผู้มีส่วนได้เสียในการจัดการ

ท่องเที่ยว และ (5) แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมจาก 2 แหล่ง ประกอบด้วย (1) แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ให้ข้อมูลหลักกับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวและการให้บริการนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน รวมถึงการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในแหล่งท่องเที่ยวที่มีนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนเดินทางท่องเที่ยว ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย สุโขทัย แม่ฮ่องสอน ตริัง สตูล สมุทรสงคราม ตรัง และอุดรธานี และ (2) แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้จากการค้นคว้าเอกสารและสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับซึ่งอยู่ในช่วงพ.ศ. 2559-2562 โดยได้มาจากบทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวจีน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย รายงานและบทความวิจัย เรื่องพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของนักท่องเที่ยวจีนที่ได้รับสนับสนุนทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกว.) และบทความวิจัยที่ได้รับการเผยแพร่ในวารสารนานาชาติซึ่งอยู่ในฐาน Scopus และบทความวิจัยที่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการ TC11 และ TC12

4.1 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ข้อมูล

ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อยและการสังเกตแบบมีส่วนร่วม นั้นจะต้องเป็นข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสนามการวิจัย ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จึงมีความสำคัญผู้วิจัยจึงมีวิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลดังนี้

4.1.1 บันทึกพรรณนาอย่างละเอียดและนำเสนอพรรณนาให้เห็นภาพทุกแง่มุมเป็นข้อมูลส่วนที่เกิดขึ้นจริงตามที่นักวิจัยสังเกต หรือสัมภาษณ์พูดคุยกับผู้ให้ข้อมูลมาเป็นส่วนที่ยังมิได้มีการปรุงแต่ง หรือใส่ความคิดเห็นของนักวิจัยลงไป

4.1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ตรวจสอบด้วยตัวเอง (Member checks) โดยผู้สัมภาษณ์อ่านข้อมูลสะท้อนกลับประเด็นคำพูด หรือประเด็นของผู้ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักอีกครั้งเพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นนั้น ๆ และสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า มีประเด็นนอกเหนือจากนี้หรือไม่ทุกครั้งเมื่อจบแต่ละประเด็นเป็นการตรวจสอบว่าประเด็นที่นักวิจัยบันทึกไว้ตรงกับที่ผู้ให้ข้อมูลหลักให้ข้อมูลหรือไม่ เมื่อได้รับการยอมรับและยืนยันว่าถูกต้องตรงตามความเป็นจริงแล้วก็เป็นการสร้าง ความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้เป็นอย่างมาก หรือหากมีข้อมูลใดบันทึกไม่ครบถ้วนผู้ให้ข้อมูลหลักก็เพิ่มเติมข้อมูลให้ครบถ้วนในประเด็นนั้น ๆ

4.1.3 การตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) เป็นแนวคิดของ Cohen and Manion (1994); Miles and Huberman (1994) การเปรียบเทียบข้อค้นพบของปรากฏการณ์ที่ศึกษาจากแหล่งมุมมองที่ต่างกันซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการยืนยันความน่าเชื่อถือของข้อมูล หรือสิ่งที่ค้นพบในสนามการวิจัย โดยงานวิจัยนี้ผู้วิจัยตรวจสอบ MATP (Method, Analyst, Reviewer and Theory) M (วิธีการ) เป็นการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้มาจากวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีการที่

แตกต่างกันเพื่อคุณลักษณะและความสอดคล้องของข้อมูล A (ผู้วิเคราะห์ข้อมูล) การใช้ผู้วิเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาจากภาคสนามจำนวน 3 คน ขึ้นไป ต่างคนต่างวิเคราะห์ข้อมูลให้ได้ข้อค้นพบแล้วนำผลสรุปมาเปรียบเทียบกับ R (ผู้ตรวจทาน) การให้บุคคลต่าง ๆ ที่ไม่ใช่คณะนักวิจัยทำการทบทวนข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ของผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในสนามวิจัย ผลการตรวจสอบวิธีนี้ทำให้ผู้วิจัยสามารถเรียนรู้ได้มากขึ้นทั้งในด้านความแม่นยำ ความสมบูรณ์และความน่าเชื่อถือในการวิเคราะห์ข้อมูลรวมถึงทำให้เกิดความคิด หรือการตีความใหม่ ๆ เพิ่มเติมด้วยและ T (ทฤษฎี) การใช้มุมมองของทฤษฎีที่แตกต่างกันมาพิจารณาตีความข้อมูลชุดเดียวกัน โดยใช้ทฤษฎีที่ต่าง ๆ กันมาใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเพื่อเปรียบเทียบข้อค้นพบสิ่งสำคัญ คือ การทำให้เกิดความเข้าใจข้อสันนิษฐาน (Assumption) และหลักทฤษฎีที่ใช้อ้างอิงว่ามีอิทธิพลต่อข้อค้นพบ (Finding) และการตีความ (Interpretation) ของงานวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้หลักการของ Shank (2008); Baptiste (2001) กำหนดว่า การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพมีหลักการดำเนินการร่วมกันอยู่ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การกำหนดวิธีการที่จะใช้วิเคราะห์ (2) จัดระบบจำแนกข้อมูล (3) ทำการเชื่อมโยงกลุ่มข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และ (4) นำเสนอผลการวิเคราะห์ และใช้หลักการของ รัตนะ บัวสนธ์ (2558) รวมด้วยกับขั้นตอนที่ 4 คือ การเขียนเชื่อมโยงข้อสรุปชั่วคราวที่ผ่านการตรวจสอบยืนยันแล้วเข้าด้วยกัน การเชื่อมโยงข้อสรุปชั่วคราวเชื่อมโยงตามลำดับของข้อสรุปแต่ละข้อสรุปเป็นบทสรุปย่อยและเชื่อมโยงบทสรุปย่อยแต่ละบทสรุปเข้าด้วยกันเป็นบทสรุปสุดท้ายและนำเสนอผลสรุปผลการวิจัยเป็นการบรรยายด้วยถ้อยคำความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสารของกระทรวงการท่องเที่ยว พบว่า ในช่วงปี 2561 - 2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยว เดินทางท่องเที่ยวเมืองรองจำนวน 5.96 ล้านคน ขยายตัวเพิ่มขึ้น 5.14% โดยเมืองรองที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเยือนสูงสุด ได้แก่ ลพบุรี จำนวน 3.38 แสนคน รองลงมาคือ นครศรีธรรมราช จำนวน 3.03 แสนคน และอุดรธานี จำนวน 3.02 แสนคน ขณะที่จังหวัดที่มีการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุด 3 อันดับแรก คือ นครพนม เพิ่มขึ้น 7.80% ตามด้วย นครนายก เพิ่มขึ้น 7.77% น่าน เพิ่มขึ้น 7.77% และระนอง เพิ่มขึ้น 7.32% ซึ่งรายได้เมืองท่องเที่ยวรองในช่วงปี 2561 - 2562 มีมูลค่า 1.55 หมื่นล้านบาท ขยายตัวเพิ่มขึ้น 8.88% โดยมีเมืองรองที่มีรายได้สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เชียงราย มูลค่า 1.46 พันล้านบาทตามด้วย นครศรีธรรมราช มูลค่า 1.24 พันล้านบาท และอุดรธานี มูลค่า 959 ล้านบาท ขณะที่เมืองท่องเที่ยวรองที่มีการขยายตัวด้านรายได้สูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ น่าน เพิ่มขึ้น 13.81% ตามด้วยเลย เพิ่มขึ้น 13.09% และบุรีรัมย์ เพิ่มขึ้น 12.08% ตามลำดับ (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562)

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนมีความประทับใจ และได้แสดงความคิดเห็นในมุมมองที่แตกต่างกันเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทยได้อย่างน่าสนใจ จำนวน 4 ราย ดังนี้

นักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนรายที่ 1 กล่าวว่า “素可泰最不缺的就是历史文化遗址和文物古迹，光从辈分上就甩了大城，清迈，曼谷好几条街，泰国古都论古美，它绝对在排名靠前。” (สิ่งที่สุโขทัยไม่ขาดที่สุดก็คือโบราณสถานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมและวัตถุโบราณ ถ้านับเวลาย้อนหลัง เก่าแก่กว่าอยุธยา เชียงใหม่ หรือกรุงเทพฯ มากทีเดียว ถ้าพูดถึงความงดงามของเมืองโบราณไทย สุโขทัยต้องติดอันดับต้นๆ)

นักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนรายที่ 2 กล่าวว่า “在曼谷和清迈之间，去清迈或者曼谷的时候可以分出两天来一趟。是一座被遗忘在时间里的宁静古城，静谧又恢宏，还藏着最经典的泰国味”

(อยู่ระหว่างกรุงเทพฯ กับเชียงใหม่ หากเดินทางระหว่างกรุงเทพฯ กับเชียงใหม่ น่าจะแบ่งเวลาออกมาสักวันสองวันมาเที่ยวที่นี่ เป็นเมืองโบราณที่เงียบสงบแบบเหมือนถูกละเลเวลาลงลิ้มไป เงียบสงบแต่งดงามหมดจด มีความเป็นไทยแท้แบบดั้งเดิมอยู่)

นักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนรายที่ 3 กล่าวว่า “主要就是火车市场和安帕瓦水上市场，一天就逛完了。火车市场图一个新奇，但是超热。水上市场很大，人很多，吃的非常多，傍晚有萤火虫”

(หลักๆ ก็จะมีตลาดร่มหุบกับตลาดน้ำอัมพวา เที่ยววันเดียวก็เหลือเฟือ ไปตลาดร่มหุบคืออยากไปดูความแปลกใหม่ แต่อากาศร้อนมากๆ ส่วนตลาดน้ำใหญ่มาก คนก็เยอะ ของกินก็เยอะมาก ตอนค่ำๆ จะมีหิ่งห้อย)

นักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนรายที่ 4 กล่าวว่า “夜丰颂作为一座和缅甸接壤的隐秘山城，不仅有着远近闻名的竹桥，还有人间仙境班红湖。当然，稀少的游人和纯净的空气也是吸引我的重要原因。”

(แม้ฮองสอนเป็นเมืองภูเขาเล็กๆ ที่มีพรมแดนติดกับประเทศเมียนมาร์ มีสะพานชุตองเป่ที่ขึ้นชื่อ และมีแพริ่แล่นอย่างทะเลสาบปางอ้ง แต่ปัจจัยสำคัญที่ดึงดูดดิฉันคือ จำนวนนักท่องเที่ยวไม่เยอะ และอากาศบริสุทธิ์)

2) ผลศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกทางกรท่องเที่ยวสำหรับเมืองรองในการรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังที่แสดงใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทยในการรองรับนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน

จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
1. ปรากฏการณ์สนับสนุนจากกระแสเศรษฐกิจประวัติศาสตร์ "บุพเพสันนิวาส", "นาสี" และ "งานอุ่นไอรัก...คลายความหนาว" ทำให้เกิดการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อีกทั้งยังมีการกระจายตัวไปยังเมืองรองต่างๆ 2. การท่องเที่ยวแบบ "วิถีไทย" เป็นตัวขับเคลื่อนด้านการท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม กระจายจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้สู่ชุมชนให้ทั่วถึง 3. มีงบประมาณช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติผ่านกองทุนช่วยเหลือเยียวยานักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 4. ภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทยที่เป็นจังหวัดเมืองรองมีความโดดเด่นและน่าสนใจที่แตกต่างกัน เช่น แอ่วเหนือ สัมผัสอากาศหนาวเย็น เรียนรู้วิถีชีวิตชาวดอย, ส่องอีสาน ถิ่นที่เต็มไปด้วยอาหารหลากหลาย ทั้งข้าวเหนียว ส้มตำ ปลาแร่ แหล่งรวมของอร่อย, เที่ยวกลาง ร่มรวยไปด้วยวัดวาอาราม สถาปัตยกรรม โบราณสถานต่าง ๆ นานา และล่องใต้ หนาวไปด้วยทะเลสองฝั่ง ทั้งอ่าวไทยและอันดามัน แหล่งหาดทรายขาว ทะเลสวย น้ำใส อาหารรสชาติจัดจ้านสไตล์ปักษ์ใต้	1. ขาดการสร้างเชื่อมั่นให้แก่นักท่องเที่ยวด้วยการส่งเสริมภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัย อำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน 2. ขาดการรวบรวมองค์ความรู้ ประวัติชุมชน ประเพณีที่เป็นรายลักษณ์อักษรในแต่ละชุมชน ของพื้นที่ในเมืองรอง 3. สถานที่/แหล่งท่องเที่ยวบางแห่งยังไม่พร้อมให้บริการนักท่องเที่ยว และขาดการบริหารจัดการที่เป็นระบบ ยังไม่มีมาตรฐานมากพอสำหรับนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงชาวจีน 4. ประวัติ เรื่องเล่า การสื่อความหมายของแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่เหมือนกัน ขาดความเป็นหนึ่งเดียวและไม่มีสื่อที่เป็นภาษาสากล (อังกฤษ, จีน) 5. ขาดการบริหารห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยวทั้งระบบ แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมการท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร การขนส่ง และเดินทางเชื่อมต่อในแต่ละเมืองรอง
โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
1. นโยบายของภาครัฐมีการพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการเติบโตด้านการท่องเที่ยว รวมถึงการอบรมอาสาสมัครเพื่อการท่องเที่ยว (เจ้าบ้านที่ดี) 2. ททท. มีนโยบายเน้นการตลาดเน้นนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเมืองรอง และเน้นการตลาดเฉพาะกลุ่มที่มีศักยภาพในการใช้จ่ายสูง 3. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีนโยบาย การท่องเที่ยวต้อง "สะดวก	1. การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเมืองรองยังไม่ได้มาตรฐาน 2. ปัญหาเศรษฐกิจโลกส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ 3. ปัญหายักยัดคุกคามด้านความมั่นคงและอาชญากรรม ปัญหาโรคอุบัติใหม่ 4. นโยบายเปิดการค้าเสรีทำให้ภาคอุตสาหกรรม ภาคการท่องเที่ยวและบริการ ต้องมีการแข่งขันสูง

สะอาด ปลอดภัย ได้เอกลักษณ์ และ
ยั่งยืน เหมาะกับการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวเมืองรองเพื่อรองรับ
นักท่องเที่ยวศักยภาพสูง
4. เป็นนโยบายต่อเนื่องของภาครัฐ
ในโครงการ '55 เมืองรอง ต้องลอง'
ต่อเนื่องจาก โครงการ '12 เมืองรอง
ต้องห้าม...พลาด' และ '12 เมืองรอง
ต้องห้าม...พลาด' Plus' ทำให้ชุมชน
มีความพร้อมอย่างต่อเนื่อง

2. ผลศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนต่อการเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทย ผลการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็น
นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีน มีรายได้ครัวเรือนเฉลี่ยสูงกว่านักท่องเที่ยวทั่วไปค่อนข้างมาก โดย
ส่วนใหญ่มีรายได้ตั้งแต่ 15,000 เหรียญสหรัฐต่อปีขึ้นไป พบว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยว
คุณภาพสูงชาวจีนต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวประเทศไทย ในด้านต่างๆ
ตามที่แสดงรายละเอียดในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ความต้องการนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนต่อองค์ประกอบของการท่องเที่ยวของประเทศไทย

องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน
1) สิ่งดึงดูดใจ	ผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีอาหารไทย และผลไม้ที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ มีความน่าสนใจมาก ลำดับแรก ลำดับที่ 2 ในด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การนวดไทย สปา และการรักษา ลำดับที่ 3 ในด้านการท่องเที่ยวประเภทแสงสีแสง ยามราตรี (กรุงเทพมหานคร พัทยา และภูเก็ต) ลำดับที่ 4 นักท่องเที่ยวสนใจสิ่งดึงดูดใจในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล ชายหาด และเกาะที่มีชื่อเสียงของประเทศไทย (ภูเก็ต กระบี่ พัทยา และหัวหิน) ลำดับที่ 5 นักท่องเที่ยวสนใจในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางวัฒนธรรมประเภทวัด และแหล่งสำคัญทางศาสนา (พระบรมหาราชวัง วัดพระศรีรัตนศาสดาราม) ลำดับที่ 6 นักท่องเที่ยวสนใจเรื่องของประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวโบราณสถานที่สำคัญของประเทศไทย (พระนครศรีอยุธยา และสุโขทัย และเชียงใหม่) ลำดับที่ 7 นักท่องเที่ยวสนใจในกิจกรรมเชิงผจญภัย หรือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (เชียงใหม่ กระบี่ และเชียงราย) ลำดับที่ 8 นักท่องเที่ยวสนใจแหล่งท่องเที่ยวที่มีความคุ้มค่าต่อการซื้อสินค้า และได้สินค้าที่มีคุณภาพของประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร)
2) ด้านความสะดวกในการเดินทาง	ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนนิยมจัดการเดินทางด้วยตนเอง อันดับแรก แต่ก็ยังคงเลือกใช้บริการจากบริษัททัวร์ ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ในขณะที่การเดินทางแบบวางแผนการเดินทางด้วยตนเองโดยยังใช้บริการจากบริษัททัวร์ช่วยเหลือเป็นบางส่วน สำหรับนักท่องเที่ยวแบบกลุ่มส่วนตัว ได้รับ

	ความนิยมบ้างแต่ไม่มากนัก ตามลำดับ
3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนต้องการให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่ง หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นภาษาจีน เช่น ป้ายสื่อความหมาย ป้ายบอกเส้นทาง และ VDO แนะนำแหล่งท่องเที่ยว เป็นลำดับแรก ต่อมานักท่องเที่ยวต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการดูแลความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวยามค่ำคืน
4) ด้านที่พัก	ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนส่วนใหญ่จะเลือกพัก “โรงแรม” ประเภท 4 ดาวขึ้นไป สำหรับโรงแรมที่เป็นที่นิยมเรียงตามลำดับ ได้แก่ โรงแรม 4 ดาว (ที่มีคุณภาพเทียบเท่า 5 ดาว) โรงแรม 5 ดาว (ที่มีชื่อเสียงระดับสากล) และโรงแรมทั่วไป สำหรับที่พักประเภทอื่นที่ได้รับความนิยมในสัดส่วนรองลงไป ได้แก่ บูติก รีสอร์ท รีสอร์ทชายทะเล (ในพื้นที่ภูเก็ต กระบี่ พัททยา และหัวหิน) ตามลำดับ ส่วนที่พักประเภทอื่นๆ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะไม่ให้ความนิยมมากนัก
5) ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนมีความสนใจกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวค่อนข้างหลากหลาย โดยกิจกรรมยอดนิยม ได้แก่ การช้อปปิ้ง และการพักผ่อนชายทะเล การชิมอาหารท้องถิ่น การเข้าชมสถานที่ประวัติศาสตร์ กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมบันเทิงยามค่ำคืน และการล่องเรือสำราญ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวท้องถิ่น และกิจกรรมผจญภัย ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และส่งเสริมการตลาดเพื่อการท่องเที่ยวของชาวจีนในเมืองท่องเที่ยวเมืองรองของประเทศไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถเป็นเครื่องมือในการลดการ เหลื่อมล้ำ การทำให้เกิดการพัฒนาทางกายภาพที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในพื้นที่เมืองรองเข้าถึง สะดวกปลอดภัย ได้เอกลักษณ์ และมีความยั่งยืน มีสิ่งอำนวยความสะดวก 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน

2) แนวทางการส่งเสริมการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งในด้านผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ การเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวท้องถิ่น และการชิมอาหารท้องถิ่น

3) แนวทางการต่อยอดเรื่องราวผ่านทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่ามีจุดเด่น เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีน มีการใช้ภาษาสากลในการถ่ายทอดเรื่องราว

4) แนวทางการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงตามยุทธศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเมืองรองทั่วประเทศโดยภาครัฐสนับสนุนในบริษัทนำเที่ยวจัดเส้นทางเชื่อมโยงที่เหมาะสมอย่างทั่วถึงทุกภูมิภาคของประเทศไทย

5) แนวทางการส่งเสริมการเพิ่มการใช้จ่ายใช้สอยภายในท้องถิ่น และเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท่องเที่ยวเมืองรองทั่วประเทศ และเพิ่มทักษะทางภาษาแก่บุคลากรในแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองทั่วประเทศไทย

6) แนวทางส่งเสริมการตลาดให้กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยตนเอง โดยการร่วมมือกับพันธมิตรใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลและเทคโนโลยีสมัยใหม่ อาทิ Google Local Guide เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการวางแผนการท่องเที่ยว (Trip Planner) ทั่วประเทศได้ด้วยตัวเอง โดยสร้างแรงจูงใจให้มีการใช้จ่ายและท่องเที่ยวในชุมชนและเมืองรอง เช่น E-Coupon ใช้เป็นส่วนลดสำหรับซื้อสินค้าและบริการตลอดเส้นทางท่องเที่ยวไปยังชุมชนและเมืองรอง

7) แนวทางการบริหารจัดการ Big Data แบบ Real Time ให้มีข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับกลไกของการตลาดสมัยใหม่เพื่อความยั่งยืนในอนาคต

8) จัดทำเส้นทางท่องเที่ยวเมืองรองหลากหลายรูปแบบ กำหนดแหล่งท่องเที่ยวของเส้นทางให้ตรงกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน อาทิ เส้นทาง Green ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เส้นทางจักรยาน เส้นทางท่องเที่ยวทะเลชายแดน และการออกแบบเส้นทางใหม่ให้สอดคล้องกับไลฟ์สไตล์ของนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลการวิจัยเรียงตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

1) วัตถุประสงค์ 1 พบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางทรัพยากรการท่องเที่ยว ถือว่าเป็นจุดแข็งของจุดปลายปลายทางทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน อาจจะเป็นเพราะภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยมีเอกลักษณ์ และอัตลักษณ์ที่โดดเด่นแตกต่างกัน อาทิ เช่น ไปภาคเหนือเพื่อสัมผัสอากาศหนาวเย็น เรียนรู้วิถีชีวิตชาวดอย ท่องเที่ยวภาคกลางเพื่อท่องเที่ยววัดวาอาราม สถาปัตยกรรม โบราณสถานต่าง ๆ นานา และไปเที่ยวภาคใต้เพราะชายกิจกรรมทางทะเลชอบท่องเที่ยวชายหาด และเกาะต่างๆ เป็นต้น จึงเป็นจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวชาวจีนให้ความนิยม และตรงกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีน สอดคล้องกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โครงการศึกษาตลาดนักท่องเที่ยวคุณภาพสูง จีน อินเดีย รัสเซีย (ตลาดจีน) (2558) กล่าวว่า ผลการสำรวจประสบการณ์การเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศของนักท่องเที่ยวทั่วไปชาวจีน พบว่า ไทยเป็นประเทศจุดหมายที่ชาวจีนนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุด

2) วัตถุประสงค์ 2 พบว่า องค์ประกอบทางการท่องเที่ยว Dickman (1996) ในด้านความสะดวกในการเดินทาง นักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนมีความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันกับนักท่องเที่ยวที่นิยมเดินทางเป็นหมู่คณะกับบริษัท เหมือนกับนักท่องเที่ยวจีนกลุ่มอื่นๆ ที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะนักท่องเที่ยวคุณภาพสูงชาวจีน อยู่ในฐานะที่มีการศึกษาดี มีรายได้จำนวนมาก และมีความสามารถในการออกแบบคิดคำนวณโปรแกรมการเดินทางเองได้

ดังนั้น นักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนมักนิยมจัดการเดินทางด้วยตนเอง อันดับแรก แต่ก็ยังคงมีนักท่องเที่ยวบางส่วนเลือกใช้บริการจากบริษัททัวร์ ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ในขณะที่การเดินทางแบบวางแผนการเดินทางด้วยตนเองโดยยังใช้บริการ จากบริษัททัวร์ช่วยเหลือเป็นบางส่วน สำหรับแบบกรุป ส่วนตัว ได้รับความนิยมบ้างแต่ไม่มากนัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ชำนาญวาด และ (2561) ได้ศึกษานักท่องเที่ยวชาวจีนในรูปแบบเอกเทศในประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีความเป็นเอกเทศและรายได้สูง มีความประสงค์ คือ ต้องการมาท่องเที่ยวและพักผ่อนในประเทศไทยด้วยตนเอง ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความชื่นชอบในการท่องเที่ยวด้วยตนเองเป็นทุนเดิมอยู่ นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ชอบการเดินทางด้วยตนเองอยากเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ด้วยตนเองและมีความเบื่อหน่ายกับข้อจำกัดที่สร้างความไม่เป็นอิสระของการเดินทางมาท่องเที่ยวกับทัวร์ ส่วนด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนมีความสนใจกิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวค่อนข้างหลากหลาย โดยกิจกรรมยอดนิยม ได้แก่ การช้อปปิ้ง และการพักผ่อนชายหาด การชิมอาหารท้องถิ่น การเข้าชมสถานที่ประวัติศาสตร์ กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมบันเทิงยามค่ำ และการล่องเรือสำราญ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การเรียนรู้วิถีชีวิตของชาวท้องถิ่น และกิจกรรมผจญภัย ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2558) นักท่องเที่ยวศักยภาพสูงชาวจีนจำนวนมาก ให้ความสนใจกับการเลือกเป้าหมายการเดินทางผ่านปัจจัยความเป็นมิตรของคนท้องถิ่น (ร้อยละ 45.28) และปัจจัยอย่างเป็นการเฉพาะต่อการเรียนรู้ความเป็นไป หมายรวมถึงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่นอย่างจริงจัง (ร้อยละ 44.06) รวมถึงอีกส่วนหนึ่งที่สนใจความหลากหลาย ทางศิลปวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น (ร้อยละ 28.69)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อนำข้อค้นพบไปออกแบบ หรือสร้างโปรแกรมการดึงดูดนักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนและนำข้อค้นพบไปออกแบบการบริการ รวมถึงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองที่นักท่องเที่ยวคุณภาพชาวจีนเดินทางท่องเที่ยว ผู้วิจัยมีข้อเสนอโดยต่อหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนี้

1.1 หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรบูรณาการกันเพื่อสร้างความเข้มแข็งในห่วงโซ่อุปทาน และสินค้าพร้อมขาย พัฒนาเรื่อง Creative Tourism ในแหล่งท่องเที่ยว สนับสนุนผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในธุรกิจบริการและการท่องเที่ยว (Travel Tech & Start-up Business in Services) เพื่อส่งเสริมการขายสินค้า และกิจกรรมในเส้นทางท่องเที่ยวเมืองรอง

1.2 หน่วยงานภาครัฐควรมีมาตรฐานช่วยเหลือ และส่งเสริมด้านการลดหย่อนภาษีให้แก่สถานประกอบการที่อยู่ในพื้นที่เมืองรอง

1.3 หน่วยงานภาคเอกชน ควรจัดตั้งเป็นสมาคม หรือเครือข่ายด้านการท่องเที่ยว เครือข่ายเมืองรองเพื่อเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระหว่างเมืองรองด้วยกัน

1.4 หน่วยงานภาคเอกชน

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). แผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวอาเซียน พ.ศ. 2559- 2568. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2559). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558 – พ.ศ.2560. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). รายงานภาวะเศรษฐกิจท่องเที่ยว ฉบับที่ 6 ต.ค. – ธ.ค. 2559. สืบค้น 18 มีนาคม 2562, จาก www.mots.go.th/ewtdl_link.php?nid=8265
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2563). รายงานสรุปฉบับผู้บริหาร โครงการศึกษาตลาดนักท่องเที่ยวศักยภาพสูง จีน อินเดีย รัสเซีย. สืบค้น 10 ธันวาคม 2563, จาก shorturl.asia/DdutK.
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2562 และแนวโน้มการท่องเที่ยว 2562 ไทย ปี พ.ศ. 2563. สืบค้น 15 ธันวาคม 2563, จาก shorturl.asia/DWsch.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2549). การบริหารการตลาด. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- พิษณุ จงสถิตยวัฒนา. (2548). การบริหารการตลาด การวิเคราะห์กลยุทธ์ และการตัดสินใจ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รัตนะ บัวสนธิ์. (2558). การวิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาทิตยาพร อรุณพิพัฒน์พงศ์. (2554). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของกลุ่มชาติพันธุ์ในจังหวัดนครพนม. มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ขอนแก่น.
- Cohen L. L. and Manion. L. (1994). *Research Method in Education*. (4thed). New York: Routledge.
- Flick, U. (1998). *An Introduction to Qualitative Research: Theory, Method and Applications*. London: Sage.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. (2nd ed.). Sage Publications, Inc.
- Nastasi, B. K. and Schensul, S. L. (2005). Contributions of Qualitative Research to the Validity of Intervention Research. *Journal of School Psychology*. 43(3), 177-195.
- Onwuegbuzie, A. and Leech, N.L. (2007). Sampling Designs in Qualitative Research: Making the Sampling Process more Public. *The Qualitative Report*. 12(2), 238-254.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Methods*. (2nd ed.). Sage Publications, Inc.

-
- Rubin, H. J. and Rubin, I. S. (1995). *Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data*. (2nd ed). Sage Publications, London.
- Spradley, J. (1979). *The Ethnographic Interview*. Holt Rinehart and Winston, New York.
- Shank, G. (2008). *Six Alternatives to Mixed Methods in Qualitative Research*. *Qualitative Research in Psychology*. 3(4), 346-356.



คุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของ
ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน
The Effect of Financial Report Quality to the Competitive Advantage
of Small and Medium Enterprises in the Upper Northern of Thailand

วลัยลักษณ์ พันธุ์¹ ขจรอรุณ พงศ์วิริทธิ์² ดาราวรรณ โสด้บัง³

สุพจน์ อาวาส⁴ เบญญาภา กันทะวงศ์วาร⁵

Walailuck Panturee, Kajornatthapol Pongwiritthon, Darawan Singbong,

Supot Arevart, Benyapa Kantawongwan

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพรายงานทางการเงิน ความได้เปรียบในการแข่งขันและคุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ที่เข้าร่วมโครงการ “สินเชื่อเพื่อพัฒนาผลิภาพการผลิต (Productivity Improvement Loan)” ธนาคารพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) ของภาคเหนือตอนบน ทั้งหมด 8 จังหวัดได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่แพร่ น่าน พะเยา ลำปาง แม่ฮ่องสอน ลำพูน จำนวน 400 คน โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ และแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติบรรยาย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินและความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก การทดสอบคุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน มีความสัมพันธ์เชิงบวก ตัวแปรที่ได้รับการสนับสนุนในความได้เปรียบในการแข่งขันธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ

Received: 2021-04-27 Revised: 2021-06-08 Accepted: 2021-06-09

¹ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College.

Corresponding Author e-mail: tok2029@gmail.com

² คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

³ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น, Faculty of Business Administration, Northern College

⁴ มูลนิธิสำนักงานพัฒนาตลาดวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, The Office of Scientific and Technological Market Development Foundation

⁵ คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา Faculty of Business Administration and Liberal Arts, Rajamangala University of Technology Lanna

ความสามารถในการบริหารจัดการ ความสามารถในการทำกำไร ความเป็นผู้นำในธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): รายงานทางการเงิน; ธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก; ความได้เปรียบในการแข่งขัน

Abstract

This research has the objectives to study the levels of the financial reporting quality, competitive advantage, and the effect of financial reporting quality on the competitive advantage of Small and Medium Enterprises in the Northern Region of Thailand. The population and sample are the groups of Small and Medium Enterprises who are participating in the project “Productivity Improvement Loan” of Small and Medium Enterprise Development Bank of Thailand (SME Development Bank) of 8 provinces of the Northern region of Thailand; including Chiang Rai, Chiang Mai, Phrae, Nan, Phayao, Lampang, Mae Hong Son and Lamphun for the total of 400 samples. This research used Taro Yamane formula to determine the sample size at 95% confidence level. The research tool was a questionnaire that contain both checklist part and a 5-level rating scale part. The quantitative data were analyzed by the descriptive statistic, frequency, percentage, mean, standard deviation and T-test in multiple regression analysis. The results of the study showed that the opinion on the financial reporting quality and the competitive advantage of Small and Medium Enterprises in the Northern Region of Thailand in overall were at high level. Testing the effect of financial reporting quality on the competitive advantage of Small and Medium Enterprises in the Northern Region of Thailand showed a positive relationship. While the variables that are encouraged to gain a competitive advantage of Small and Medium Enterprises in the Northern Region of Thailand are including low-cost leadership, manageability, profitability, and business leadership with the statistically significant at a level of 0.05.

Keywords: Financial Reporting; Small and Medium Enterprises; Competitive Advantage

บทนำ (Introduction)

ธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise: SMEs) ในประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 98.5. ของจำนวนธุรกิจที่จดทะเบียนรวมทั้งหมดของประเทศ โดยกระจายตัวอยู่ในภาคการค้าส่งค้าปลีกมากที่สุด รองลงมาคือ ภาคการบริการ และภาคการผลิต ตามลำดับ ธุรกิจ SMEs ถึงแม้จะมีขนาดไม่ใหญ่นักแต่ทุก SMEs มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจเพราะก่อให้เกิดการจ้างแรงงานในท้องถิ่น ลดการย้ายถิ่นไปยังเมืองหลวง นอกจากการจ้างงานแล้ว SMEs ยังเป็นแหล่งวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางให้กับกิจการขนาดใหญ่ เป็นแหล่งผลิตสินค้าเพื่อการบริโภคภายในประเทศ เพื่อทดแทนปริมาณการนำเข้าสินค้าทำให้เศรษฐกิจในประเทศไทยเกิดความเจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง (Office of Small and Medium Enterprise Promotion, 2015) โดยเฉพาะกลุ่มธุรกิจ SMEs ที่มีบทบาทโดดเด่นในพื้นที่

ภาคเหนือกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน โดยพื้นที่ภาคเหนือตอนบน นับเป็นแหล่งการค้าและการผลิตที่สำคัญ เป็นฐานการผลิตเกษตรของประเทศทั้งพืชไร่ พืชสวนไม้ดอกผักผลไม้ต่างๆมีจุดขายทั้งด้านการเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรมล้านนาที่เข้มแข็งซึ่งSMEsสามารถผสมผสานและสร้างสรรค์ศิลปะรุ่นใหม่บนอัตลักษณ์ของล้านนา และเชื่อมโยงวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขงตอนบนด้วย เป็นกลุ่มจังหวัดที่เป็นฐานสำคัญของวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและเป็นประตูการค้าชายแดนเชื่อมโยงเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงและเอเชียใต้เป็นแหล่งผลิตพืชผลเกษตรที่สำคัญ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และสุขภาพ โดยการสร้างจุดขายให้ตัวเอง ทั้งในด้านรูปแบบสินค้าการออกแบบที่ผสมผสานอัตลักษณ์พื้นที่กับรสนิยมหรือความต้องการของผู้บริโภค การสร้างความแตกต่าง การสร้างจุดขายด้วยการบริการพิเศษ ทั้งการจัดส่ง รูปแบบการให้บริการ การออกแบบพื้นที่ การสร้างอัตลักษณ์ให้สินค้าและบริการของตนเอง มีความโดดเด่นที่ชัดเจน เป็นที่จดจำและสนใจของลูกค้า การใช้บริการจากหน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยและพัฒนาการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ ด้านบรรจุกฎบัตรช่องทางการตลาด การบริหารจัดการที่ดีด้านทรัพยากร บุคลากร และการวาง Position ทางการตลาดที่ชัดเจน สำหรับสินค้าหรือบริการของตน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2560) เมื่อธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจัดตั้งส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินงาน คือ ระบบบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่สามารถทำให้ธุรกิจดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความคล่องตัวรวมถึงการควบคุมภายในของธุรกิจเพื่อป้องกันการทุจริต เนื่องจากธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมบางส่วนจะอยู่ในฐานนิติบุคคล ดังนั้นจึงต้องมีการเกี่ยวข้องกับ การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ซึ่งเป็นภาษีที่จัดเก็บจากกำไรสุทธิจากการดำเนินงานของกิจการ ที่สถานะเป็นนิติ บุคคลตามกฎหมาย ยกเว้นกิจการที่ได้รับการส่งเสริม เป็นเจ้าของสถานประกอบการประเภทธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจึงควรให้ความสำคัญ และความสนใจในเรื่องการเสียภาษี และการบัญชีที่ต้องดำเนินการจัดทำ ให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดมาตรฐานการรายงานทางการเงินตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศสำหรับกิจการขนาดกลางและขนาดย่อม (International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities (IFRS for SMEs), 2015) รวมถึงคุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality) ซึ่งเป็นลักษณะเชิงคุณภาพ (Conceptual Framework for Financial Reporting Quality, 2015) แต่ข้อจำกัดในการแข่งขันที่สำคัญของ SMEs คือ การจัดทำงบการเงินที่ยังไม่เป็นมาตรฐาน ทำให้ไม่สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานที่แท้จริงสภาพวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2559) ได้กำหนดกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน เพื่อวางแนวคิดที่เป็นพื้นฐานในการจัดทำและนำเสนอ งบการเงินแก่ผู้ใช้งบการเงินที่เป็นบุคคลภายนอก วัตถุประสงค์ทั่วไปของการรายงานทางการเงินคือ การให้ข้อมูลทางการเงินเกี่ยวกับกิจการ จากการนำเสนอรายงานที่มีประโยชน์ต่อผู้ลงทุน ผู้ให้กู้ยืม หรือเจ้าหนี้อื่น ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการให้ทรัพยากรแก่กิจการ ดังนั้นหากผู้ประกอบการ SMEs มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีการพัฒนาศักยภาพในการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีประสิทธิภาพและมีความน่าเชื่อถือ จะสามารถนำธุรกิจไปสู่ความสำเร็จและบรรลุเป้าหมายในอนาคตที่ได้กำหนดไว้ (รุ่งรัศมี รัชสมบัติ, อัครเดช ฉวีรักษ์ และไพฑูรย์ อินตะชนัน, 2557) ธุรกิจ SMEs มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ ดังนั้น หาก

ต้องการให้เศรษฐกิจของประเทศสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนา SMEs ให้เป็นผู้ประกอบการที่มีศักยภาพในการบริหารงาน และมีขีดความสามารถในการแข่งขันความได้เปรียบในการแข่งขันเป็นการสร้างความสามารถที่แตกต่างเหนือกว่าคู่แข่ง และส่งผลให้ธุรกิจ SMEs มีความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่งอื่นในตลาด ซึ่งเป็นการนำเสนอสิ่งที่มีคุณค่าแก่ลูกค้าในอีกมุมมองของธุรกิจที่ทำให้ลูกค้าพึงพอใจ (Umwadee Detthamrong and Nareerat Phukdeesiriwong, 2018)

การสร้างความสามารถได้เปรียบทางการแข่งขัน ช่วยให้ธุรกิจมีความสามารถที่แตกต่างจากคู่แข่ง เพื่อหากลยุทธ์ทางการแข่งขันที่เหมาะสมแก่ธุรกิจและสนับสนุนให้มีผลการดำเนินงานที่เหนือกว่าคู่แข่ง เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้นำการตลาดในธุรกิจเกษตร ดังนั้น การใช้กลยุทธ์ต่างๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจที่เหนือกว่าคู่แข่งโดยการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้ (Healy, Serafeim, Srinivasan, & Yu, 2014) การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ความได้เปรียบทางด้านต้นทุน (Cost Leadership) การมุ่งตลาดเฉพาะส่วน (Niche Market) และการตอบสนองอย่างรวดเร็ว (Quick Response) ความได้เปรียบในการแข่งขันเป็นสิ่งที่ทำให้ธุรกิจมีความแตกต่างจากธุรกิจอื่น ซึ่งถือว่าเป็นขีดความสามารถของธุรกิจ ซึ่งธุรกิจใดต้องการสร้างความได้เปรียบอย่างยั่งยืนในการแข่งขัน ธุรกิจนั้นยังสามารถใช้ประโยชน์จากจุดแข็งภายในและโอกาสจากสภาพแวดล้อมภายนอก (Umwadee D. and Nareerat P., 2018) ซึ่งสอดคล้องกับ Wilaisakulyong, N. (2010) ที่พบว่า ปัจจัยที่ทำให้ธุรกิจ SMEs ไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างแข็งแกร่ง เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการทางการเงินที่เพียงพอและการมีความเห็นว่ามีไม่มีความจำเป็นในการลงทุนในระเบียบวิธีและการวิเคราะห์ทางการเงินที่ซับซ้อน อันส่งผลต่อการขาดความน่าเชื่อถือทางการเงิน งบการเงินและคุณภาพของการรายงานทางการเงิน ที่ทำให้เกิดปัญหาในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนสถาบันเงิน อีกทั้งงบการเงินของธุรกิจต่อเผยแพร่สู่สาธารณชน โดย Houcine (2017) ได้กล่าวไว้ว่า การที่บริษัทมีการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพจะมีผลดีต่อการดำเนินงานในแง่ของการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ

จากบริบทที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นทำให้คณะผู้วิจัยต้องการศึกษาคุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความสามารถได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน เนื่องจากธุรกิจดังกล่าว มีความได้เปรียบทางการแข่งขันหลายด้าน แต่งบการเงินยังไม่สะท้อนผลการดำเนินงานอย่างแท้จริง ของข้อมูลทางการเงินที่จำเป็นและยังเครื่องมือทางการบริหารที่สำคัญ ที่จะทำให้ผู้บริหารตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ ดังรายงานทางการเงิน จำเป็นต้องมีคุณภาพมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้องที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินสำหรับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การควบคุม และพัฒนาธุรกิจให้มีความเติบโตอย่างยั่งยืน ตลอดจนการพัฒนาธุรกิจให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ธุรกิจได้กำหนดไว้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จ และทำให้ผู้บริหารสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพรายงานทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน

2. เพื่อศึกษาระดับความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน

3. เพื่อศึกษาคุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยออกแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ลักษณะการสำรวจ (Survey Research) ซึ่งการวิจัยเชิงพรรณนา โดยคณะผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องคุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality) ซึ่งเป็นลักษณะเชิงคุณภาพ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2559) ประกอบด้วย ความสามารถเข้าใจได้ ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ความทันเวลา และความสามารถเปรียบเทียบกันได้ และตัวแปรความได้เปรียบในการแข่งขัน (Competitive Advantage) (Porter, 1985) ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ (Low Cost) ความสามารถในการบริหารจัดการ (Managerial Capability) ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) และความเป็นผู้นำในธุรกิจ (First Mover) ซึ่งการวิเคราะห์แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่สามารถที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งเป็นลูกค้าของธนาคารพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย ที่เข้าร่วมโครงการ “สินเชื่อเพื่อพัฒนาผลิตภาพการผลิต (Productivity Improvement Loan)” ธนาคารพัฒนาธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) ของภาคเหนือตอนบน ทั้งหมด 8 จังหวัดได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่แพร่ น่าน พะเยาลำปาง แม่ฮ่องสอน ลำพูน เฉพาะลูกค้าธุรกิจก่อสร้างจำนวนทั้งสิ้น 953 ราย (สำนักงานส่งเสริมธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2559) โดยมีวิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการเลือกตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่าง 5% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนประชากรจำนวนทั้งหมด 400 ราย กลุ่มตัวอย่างเหล่านี้มีความเหมาะสมในการเป็นประชากรของกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำการสำรวจข้อมูลของงานวิจัยในครั้งนี้เนื่องจากเป็นกลุ่มธุรกิจที่มีสถานประกอบการที่แน่นอนสามารถติดต่อได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งเป็นลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการแบบตัวเลือก (Checklist) แบ่งได้ 3 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนธุรกิจของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์การทำงาน ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน รูปแบบธุรกิจ จำนวนพนักงาน มูลค่าทรัพย์สินถาวร ระยะเวลาในการประกอบกิจการ โดยเป็นคำถามแบบให้เลือกตอบแบบคำตอบเดียว ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับคุณภาพรายงานทางการเงิน (Financial Reporting Quality) ซึ่งเป็นลักษณะเชิงคุณภาพ ได้แก่ ความสามารถเข้าใจได้ ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ความทันเวลา และความสามารถเปรียบเทียบกันได้ และส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความ

ได้เปรียบในการแข่งขัน ประกอบด้วย ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ ความสามารถในการบริหารจัดการ ความสามารถในการทำกำไร และความเป็นผู้นำในธุรกิจ ซึ่งแบบสอบถามส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นแบบมาตราส่วนมีลักษณะเป็นแบบสอบถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale) 5 ระดับคือระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ระดับคะแนน 5 จนไปถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด ระดับคะแนน 1 และแปลความตามหลักการแบ่งอันตรภาคชั้น (Class Interval) ดังนี้ ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 แสดงว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดจนไปถึงค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แสดงว่า ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด โดยเกณฑ์สัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าไม่ต่ำกว่า 0.70 ขึ้นไป ซึ่งการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผลของค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.872 ถือว่ายอมรับได้ สามารถเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้ (Kajornatthapol et al., 2020)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่ได้กำหนดไว้ข้างต้นและนำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ เพื่อนำข้อมูลมาประกอบการสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์การวิจัยต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดสถิติที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลทางสถิติ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการบรรยายลักษณะของส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ในรูปแบบของผู้วิจัยนำมาใช้เพื่อการอธิบายถึงคุณสมบัติหรือลักษณะของการแจกแจงข้อมูลตัวแปร ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และสถิติการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่ออธิบายผลการวิเคราะห์ความมีอิทธิพลของตัวแปรการประยุกต์ใช้การบัญชีบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของธุรกิจรับเหมาก่อสร้างของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน

ผลการวิจัย (Research Results)

ข้อมูลทั่วไปข้อมูลทั่วไปจากผู้ตอบแบบสอบถามการวิจัยนี้ จำนวน 400 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 320 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 มีช่วงอายุ 40-59 ปี จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 71.25 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 300 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ตำแหน่ง เจ้าของกิจการจำนวน 217 คน คิดเป็นร้อยละ 54.32 มูลค่าสินทรัพย์ถาวร ไม่เกิน 30 ล้านบาท จำนวน 148 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 37.00 ธุรกิจให้บริการ จำนวน 148 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 37.00 จำนวนพนักงาน 1-15 คน รูปแบบธุรกิจบริษัทจำกัด จำนวน 320 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 80.00 และระยะเวลาในการประกอบการกิจการ 10 – 15 ปี จำนวน 380 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 95.00

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.05$, S.D.=0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ในทุกด้านระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความสามารถเข้าใจได้ ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.68) ความสามารถเปรียบเทียบกันได้ ($\bar{X}=3.98$, S.D.=0.87) ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ($\bar{X}=3.97$, S.D.=0.32) และความทันเวลา ($\bar{X}=3.85$, S.D.=0.48) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวม

คุณภาพรายงานทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความสามารถเข้าใจได้	4.01	0.68	มาก
ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้	3.97	0.32	มาก
ความทันเวลา	3.85	0.48	มาก
ความสามารถเปรียบเทียบกันได้	3.98	0.87	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.05	0.79	มาก

การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$, S.D.=0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ในทุกด้านระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขัน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความสามารถในการบริหารจัดการ ($\bar{X}=4.02$, S.D.=0.48) ความเป็นผู้นำในธุรกิจ ($\bar{X}=3.89$, S.D.=0.74) ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ ($\bar{X}=3.79$, S.D.=0.53) และความสามารถในการทำกำไร ($\bar{X}=3.65$, S.D.=0.62) ดังตารางที่ 2

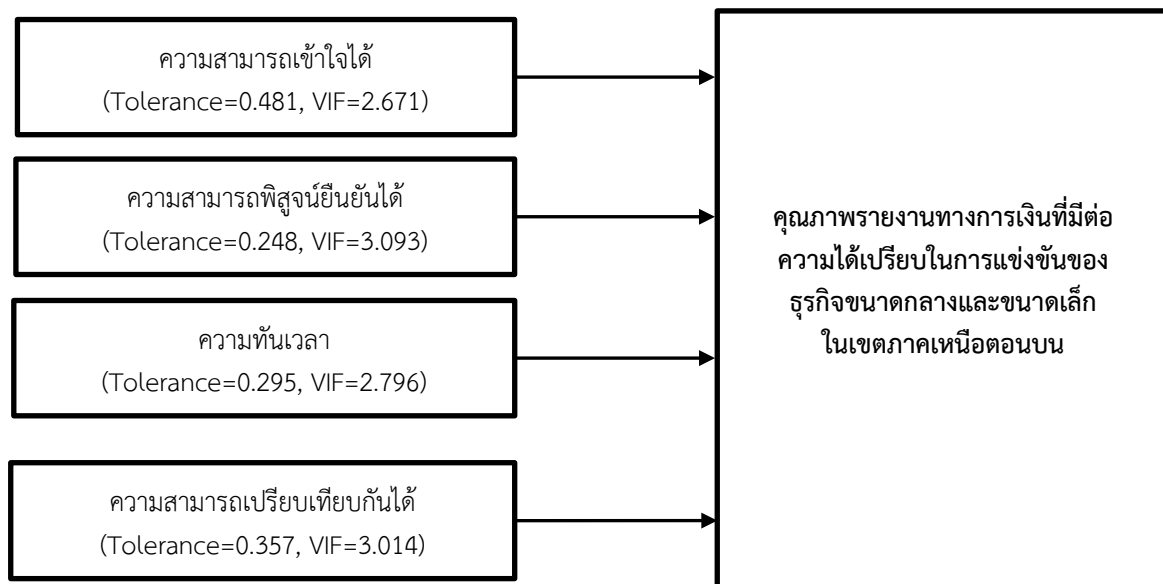
ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวม โดยภาพรวม

ความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ	3.79	0.53	มาก
ความสามารถในการบริหารจัดการ	4.02	0.48	มาก
ความสามารถในการทำกำไร	3.65	0.62	มาก
ความเป็นผู้นำในธุรกิจ	3.89	0.74	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.01	0.86	มาก

การทดสอบคุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) มีข้อตกลงเบื้องต้น (Assumption) ในส่วนของตรวจสอบความตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้น (Multicollinearity) ด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson's (Pearson's

Product-Moment Correlation Coefficient) พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของคุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน มีค่าอยู่ระหว่าง 0.399-0.777 โดยตัวแปรทุกตัวมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเพื่อให้การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีความชัดเจนยิ่งขึ้น คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการตรวจสอบภาวะความสัมพันธ์ของตัวแปรพยากรณ์ คือ ค่า Tolerance, VIF โดยค่า Tolerance ต้องมีค่ามากกว่า 0.10 (Foxall and Yani-de-Soriano, 2005) และค่า Variance Inflation Factor (VIF) ต้องมีค่าไม่เกิน 10 (Belsley, 1991)

การวิเคราะห์ผลสถิติของค่า Tolerance ของ ด้านการวางแผน ด้านการควบคุม ด้านการสั่งการ ด้านการตัดสินใจ และด้านการจัดการต้นทุน พบว่า มีค่า Tolerance มากกว่า 0.10 กล่าวคือ อยู่ระหว่าง 0.025 - 0.671 ค่า VIF น้อยกว่า 10 มีค่าเท่ากับ 2.671 - 3.093 นั่นคือ ไม่เกิด Multicollinearity นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรอิสระอยู่ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณแบบขั้นตอน ไม่มีอิทธิพลสัมพันธ์ในข้อมูล ดังภาพที่ 1



* หมายถึง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Sig.)

—————> หมายถึง ความสัมพันธ์เชิงบวก, - - - - -> หมายถึง มีความสัมพันธ์เชิงลบ

ภาพที่ 1 การสรุปผลสมมติฐานการวิเคราะห์ผลสถิติของค่า Tolerance
ที่มา : ผลสรุปของคณะผู้วิจัย

การวิเคราะห์คุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนในภาพรวม พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการสนับสนุนในความได้เปรียบในการแข่งขันธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ ความสามารถในการบริหารจัดการ ความสามารถในการทำกำไร ความเป็นผู้นำในธุรกิจ อย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และตัวแปรทั้ง 4 ตัวแปรนี้ยังสามารถอธิบายการผันแปรความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนได้ร้อยละ 72.40 ($R^2 = 0.724$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์คุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนในภาพรวม ในภาพรวม

Variable	B	Beta	t-value	p-value
ค่าคงที่ (Constant)	0.671		4.265*	0.000*
ความสามารถเข้าใจได้	0.025	0.182	0.198	0.072
ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้	0.325	0.184	1.956	0.087
ความทันเวลา	0.214	0.082	3.610*	0.000*
ความสามารถเปรียบเทียบกันได้	0.226	0.081	4.597*	0.000*

R= 0.826 $R^2= 0.724$ F= 86.965 p-value= 0.000

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง คุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน มีประเด็นที่สามารถมาอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ในทุกด้านระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความสามารถเข้าใจได้ ความสามารถเปรียบเทียบกันได้ ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ และความทันเวลา สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ณัฐวุฒิ ตันติเศรษฐ (2558) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงบการเงินและประสิทธิภาพในการตัดสินใจของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่า คุณภาพของรายงานทางการเงินในด้านความทันต่อเวลา มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อประสิทธิภาพในการตัดสินใจ ผู้ที่มีหน้าที่ในการจัดทำงบการเงินควรตระหนักถึงความสำคัญในการจัดทำงบการเงินให้มีคุณภาพมากขึ้น และควรมีการส่งเสริมให้พนักงานบัญชีเกิดความเป็นมืออาชีพในการปฏิบัติงานและมีระบบสารสนเทศที่เหมาะสม เพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดทำงบการเงินของกิจการ สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจมากขึ้น ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Umawadee D. and Nareerat P. (2018) ที่ได้พบว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับคุณภาพรายงานทางการเงินโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็น ใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความทันเวลา ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้และด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้

2. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ในทุกด้านระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขัน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ความสามารถ

ในการบริหารจัดการ ความเป็นผู้นำในธุรกิจ ความเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ และความสามารถในการทำกำไร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Umawadee D. and Nareerat P. (2018) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับความได้เปรียบในการแข่งขันโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยความคิดเห็นใน 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านความเป็นผู้นำในธุรกิจ ด้านความสามารถในการบริหารจัดการ และด้านความเป็นผู้นำด้านต้นทุนต่ำ

3. คุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบนในภาพรวม พบว่า ตัวแปรที่ได้รับการสนับสนุนในความได้เปรียบในการแข่งขันธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ได้แก่ ความทันเวลา และความสามารถเปรียบเทียบกันได้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรรถพร ต้นพิพัฒน์อารีย์ (2560) ที่ได้พบว่าปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกฎหมาย ปัจจัยทางธุรกิจ ปัจจัยความเป็นอิสระของกลุ่มผู้สอบบัญชีปัจจัยด้านคุณวุฒิในการทำงาน และปัจจัยด้านการควบคุมคุณภาพของสำนักงานตรวจสอบบัญชีมีความสัมพันธ์กับคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกรุงเทพมหานครร้อยละ 82.70 ($R=0.827$) และตัวแปรอิสระทั้ง 5 สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงระดับคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร ได้ร้อยละ 68.4 ($R^2=0.684$) และจากการศึกษาพบว่า ตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.04 โดยมี 3 ปัจจัยได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางกฎหมาย 2) ปัจจัยทางธุรกิจและ 3) การควบคุมคุณภาพของสำนักงานตรวจสอบบัญชีและปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงที่สุด คือ การควบคุมคุณภาพของสำนักงานตรวจสอบบัญชี รองลงมา คือ สภาพแวดล้อมทางกฎหมาย และปัจจัยทางธุรกิจตามลำดับ นอกจากนี้งานวิจัยของ ณัฐวุฒิ ตันติเศรษฐ์ (2558) พบว่า ความสามารถในการเปรียบเทียบกันได้มีความสัมพันธ์ในทางบวกต่อประสิทธิผลในการตัดสินใจ การพัฒนาศักยภาพในความเป็นมืออาชีพของพนักงานให้โดดเด่นจะส่งผลดีต่อการจัดทำงบการเงิน ให้มีคุณภาพและส่งผลดีต่อไปยังประสิทธิผลในการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยมาศ เหลือกลิ่น, กัญญมน วิทยาภูมิและวราพร เปรมพานิชนัยกุล (2556) ได้ศึกษาผลกระทบของคุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ความสามารถด้านการเปรียบเทียบกันได้ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการตัดสินใจการวางแผนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้เกิดการพัฒนาทางธุรกิจอย่างต่อเนื่องและส่งผลให้กิจการประสบความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างยั่งยืนต่อไป และยังสอดคล้องกับงาน Umawadee D. and Nareerat P. (2018) ที่ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันพบว่า จำนวน SMEs ในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เป็นวิสาหกิจที่มีความคล่องตัวและความยืดหยุ่นในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางการแข่งขัน อีกทั้ง SMEs ยังเป็นองค์กรธุรกิจที่มีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศส่งผลให้ SMEs มีความต้องการใช้งบการเงินเพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเพิ่มมากขึ้น จากการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการ SMEs มีความเห็นว่า คุณภาพรายงานทางการเงินมีผลกระทบต่อความได้เปรียบในการแข่งขันในทางบวก โดยตัวแปรที่มีผลกระทบคือ คุณภาพรายงานทางการเงินด้านความทันเวลา และด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ ผลที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการกำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ และนโยบายในการวางแผนการดำเนินงานทางด้านการจัดทำรายงานทางการเงิน

เงินของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อก่อให้เกิดความได้เปรียบในการแข่งขันภายใต้สภาวะเศรษฐกิจและสภาพแวดล้อมทางการแข่งขันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และสามารถรักษาความสามารถดังกล่าวไว้ให้อยู่กับองค์กรได้ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกิดขึ้นใหม่ในงานวิจัยนี้คือ คุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กในเขตภาคเหนือตอนบน ควรมุ่งเน้นดังนี้

1. การพัฒนาความรู้ควรให้ความสำคัญกับการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีคุณภาพอยู่เสมอ โดยเฉพาะในด้านความทันเวลา และความสามารถเปรียบเทียบกันได้ เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลในทางบวกต่อความได้เปรียบในการแข่งขันขององค์กร ทำให้องค์กรสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงาน และส่งผลให้ขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรสูงขึ้นการดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาที่ส่งผลต่อความสำเร็จ การดำเนินงานและการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพของธุรกิจ

2. การพัฒนาความรู้ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานที่อาจส่งผลกระทบต่อการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพด้านความทันเวลา และความสามารถเปรียบเทียบกันได้ เพื่อนำมาปรับปรุงพัฒนากระบวนการและวิธีการจัดทำรายงานทางการเงินให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นให้สามารถแสดงผลการวิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ทันต่อการตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงของการดำเนินงานธุรกิจ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคต ได้แก่ การศึกษาขยายขอบเขตในการนำกลุ่มปัจจัยอื่นๆ เข้ามาใช้ในการศึกษา หรือเพิ่มตัวแปรและปัจจัยย่อยอื่นๆ เพื่อให้ครอบคลุมถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความน่าเชื่อถือของงบการเงินของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) มากที่สุด อย่งไรก็ดี เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สนใจ อาจมีการขยายผลการวิจัยนี้ไปยังกลุ่มตัวอย่างของสถาบันการเงินอื่นๆ ต่อไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง (References)

- ณัฐวุฒิ ตันนิเศรฐฐ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของงบการเงินและประสิทธิภาพในการตัดสินใจของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ*. 6(2), 20-35.
- ปิยมาศ เหลือล้น, กัญญมน วิทยาภูมิและวราพร เปรมพาณิชยกุล. (2556). ผลกระทบของคุณภาพรายงานทางการเงินที่มีต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของธุรกิจ SMEs ในจังหวัดสุรินทร์. *วารสารการบัญชีและการจัดการ*. 5(4), 78-87.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.). (2560). *สรุปผลการศึกษา SMEs ประเทศไทย: บทบาทเชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม*. สืบค้น 25 มิถุนายน 2562, จาก : https://www.sme.go.th/upload/mod_download/Chapter7-20171024122055.pdf.

- อรรถพร ตันพิพัฒน์อารีย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร. *สารนิพนธ์ปัญหาัฒนาการ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย ศรีปทุม.*
- Foxall, G. R. , & Yani-de-Soriano, M. M. (2005). Situational influences on consumers attitudes and behavior. *Journal of Business Research.* 58(2), 518-525.
- Healy, P., Serafeim, G., Srinivasan, S., & Yu, G. (2014). Market competition, earnings management and persistence in accounting profitability around the world. *Review of Accounting Studies.* 19(4), 1281-1308.
- Houcine, A. (2017). The effect of financial reporting quality on corporate investment efficiency: Evidence from the Tunisian stock market. *Research in International Business and Finance.* 42(1), 321-337.
- Kajornatthapol P., Salinee C., Sikarnmanee S., Pakphum P., Sutheemon C. (2020). Development Guidelines of Transformational Leadership of the School Administrator of Schools in Special Economic Zone: Chiang Rai. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation.* 6(6), 1-15.
- Umawadee D. and Nareerat P. (2018). The Effect of Financial Reporting Quality on the Competitive Advantage of Small and Medium Enterprises in the Northeast of Thailand. *Nakhon Phanom University Journal.* 8(1), 1-9.
- Taro Yamane. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis.* New York: Harper & row.
- Wilaisakulyong, N. (2010). The financial strength of the SMEs' business. *For Quality Magazine.* 17(151), 77-79.

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองอำเภอมหาราช
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Participation of Monks in the Development of
Self-Reliant Communities Maharaj District, Ayutthaya Province

พระครูสมุทรชาคริต ปิยาโกโม (ภาคาวัลย์)¹
Phrakhrusamu Chakhrit Piyāgamo (Phakhawan)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชน โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.931 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชากรในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 391 คน และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. ประชาชนมีความคิดเห็น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.714) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3. ปัญหา อุปสรรค เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) การประชาสัมพันธ์ ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ไม่ได้รับข่าวสาร 2) ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ ในการประกอบอาชีพ 3) พระสงฆ์ไม่มีความรู้เรื่องแผนพัฒนา และหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนายังไม่ชัดในเรื่องการพัฒนาชุมชน

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์; การพัฒนาชุมชน; ชุมชนพึ่งตนเอง;

Abstract

The objectives of this research are 1. To study the level of public opinion 2. To compare public opinion 3. To study the problems, obstacles, and

Received: 2021-06-09 Revised: 2021-09-05 Accepted: 2022-04-03

¹หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Management Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 6301204212@gmail.com

recommendations for monks' participation in the development of self-reliant communities, Maharat District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The research methodology is a combination of methods. during quantitative research It was a survey with a questionnaire which had a confidence value of 0.931 for the sample group, namely the population of Maharat District. Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, 391 persons and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants Findings were as follows: 1. People have an opinion. Overall, it was at a high level ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.714) 2. The results of the research hypothesis showed that people of different genders There are no difference. Therefore, it rejects the preset research hypothesis, while people of different ages, levels of education. There are opinions Overall, a statistically significant difference of 0.05 accepts the set research assumptions. 3. Problems Obstacles were found 1) Public relations Therefore, it is not informed. 2) Some people lack knowledge of occupation 3) Monks have no knowledge of development plans, and the agencies that develop them are not clear on community development.

Keywords: The participation of the monks; Community development; Self-reliant communities

บทนำ (Introduction)

สืบเนื่องจากประเทศไทยได้ยอมรับนับถือพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยมีวัดเป็นศูนย์กลางของชุมชนและเป็นแหล่งกลางในการสมาคมหรือดำเนินชีวิตทางสังคม ซึ่งวัดก็ได้ให้บริการด้านสาธารณสงเคราะห์ต่าง ๆ ตามความจำเป็นและความต้องการของประชาชน จนอาจกล่าวได้ว่าชีวิต จิตใจและความเป็นอยู่ของคนไทยสัมพันธ์อยู่กับวัดอย่างแนบแน่นสำหรับพระภิกษุนั้นก็เป็นผู้ได้รับความเคารพ ยกย่องอย่างสูงสุดในสังคมในฐานะเป็นผู้ประพฤติธรรมโดยเคร่งครัด เป็นตัวอย่างที่ดีในด้านศีลธรรมและจริยธรรมทั่วไป และพระภิกษุได้มีบทบาทเกี่ยวข้องในการเป็นผู้นำชุมชนทั้งในด้านการจัดกิจกรรมทางโลกและทางธรรม เช่น เป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาชีวิตประจำวันของประชาชน เป็นครูสอนหนังสือมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นที่ปรึกษา เป็นที่พึ่งทางใจ เป็นผู้ไกล่เกลี่ยคดีความ และประกอบพิธีกรรมทางศาสนาให้แก่ชาวบ้านเสมอมา (พินิจ ลาภธนานนท์, 2549)

การพัฒนาตามพุทธบัญญัติจึงคำนึงถึงการพัฒนาทั้งทางความคิด จิตใจและทางวัตถุ โดยให้พัฒนาทางจิตใจนำพัฒนาทางวัตถุ และให้พระสงฆ์มีบทบาทในการอนุเคราะห์ชาวบ้านแต่ในขณะเดียวกันก็ให้รักษาพระธรรมวินัย ไม่ช่วยเหลือชาวบ้านโดยฝ่าฝืนวินัย และไม่คลุกคลีกับชาวบ้านจนเกิดอุปสรรคในการแสวงหาความพ้นทุกข์แห่งตน หลักการพัฒนาตามพระพุทธศาสนาถือว่าการแก้ปัญหาและการปรับปรุงคุณภาพชีวิตทุกระดับต้องเริ่มที่จิตใจพื้นฐาน

หากจิตใจยังไม่พัฒนายังมีความหลงผิด และยังเป็นอกุศล ย่อมไม่อาจนำไปสู่การพัฒนาทางวัตถุ และการสร้างสรรค์งานภายนอกให้บรรลุเป้าหมายได้ ในฐานะที่พระสงฆ์เป็นที่ยอมรับนับถือทั่วไป ว่าเป็นผู้นำชุมชน พระสงฆ์จึงควรพัฒนาให้ได้ก่อนเข้าไปพัฒนาชุมชน มีจิตใจพัฒนาที่อิสระจากกิเลสตัณหา ทำให้สามารถนำคุณธรรมและแนวทางอันดีงามมาสู่ชุมชนได้พร้อมทั้งสามารถเป็นที่พึ่งของชุมชนได้ (พระเทพเวที (ประยุทธิ์ ปยุตฺโต), 2535)

วัดเป็นสถาบันทางสังคม (Social Institutions) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของวัฒนธรรม (Culture) ซึ่งวัฒนธรรมเป็นส่วนที่ซับซ้อน ประกอบด้วยความรู้ ความเชื่อ กฎหมาย ประเพณี และความสามารถที่มนุษย์ได้มาในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชนไทยผูกพันกับหลักคำสอนในพระพุทธศาสนาอย่างแน่นแฟ้น ส่วนพระสงฆ์เป็นตัวแทนของวัดในการแสดงบทบาทต่าง ๆ หน้าที่โดยตรงของพระสงฆ์ตามที่บัญญัติคือ เป็นผู้ให้ธรรมเป็นทาน คือการให้ธรรมะโดยการชี้แจงแนะนำในเรื่องหลักความดีงาม หรือหลักการที่จะช่วยให้สังคมมนุษย์ประสบแต่สิ่งที่ดีงาม ดังนั้นโดยหลักการแล้วพระสงฆ์มีหน้าที่ที่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์สุขของมวลชน ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับชาวบ้านจึงคงเป็นไปอย่างแนบแน่น

ดังนั้น จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อต้องการศึกษาว่าในปัจจุบันแนวทางการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง มีมาก น้อยเพียงใด และทำให้ชุมชนเจริญรุ่งเรืองและเกิดการพัฒนามั่นคงต่อเนื่องจนกระทั่งประชาชนในชุมชนและสังคมยอมรับยกย่องให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง ได้อย่างไร และมีปัจจัยอะไรบ้างที่จะช่วยส่งเสริมให้พระสงฆ์มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนโดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะที่มีต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้นำข้อมูลสำคัญ

2. ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 391 รูป และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ เพศ, อายุ, การศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับด้านการมีส่วนร่วม ทั้ง 4 ขั้นตอน ๆ ละ 3 ข้อ รวม 12 ข้อ ซึ่งเป็นประเภหามาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในด้านการจัดการทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ทั้ง 3 ด้าน ด้านละ 4 ข้อ รวม 12 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ

4. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ 1-6 กุมภาพันธ์ 2564 รวมใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.970 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมานทดสอบสมมุติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างน้อยที่สุด LSD (Least Significant

Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 8 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Groping) ตามลำดับความสำคัญของการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.714 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง และ แนวคิดการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ตามลำดับ

การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์	4.19	0.753	มาก
2. ด้านการพัฒนาชุมชน	4.30	0.717	มาก
รวม	4.25	0.714	มาก

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	เพศ	การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์	-1.399	-	0.433	-	✓
2.	อายุ	การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์	-	7.568**	0.000	✓	-
3.	ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์	-	4.234**	0.006	✓	-

3. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาสาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) การประชาสัมพันธ์ ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ไม่ได้รับ

ข่าวสาร 2) ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้ ในการประกอบอาชีพ 3) พระสงฆ์ไม่มีความรู้เรื่อง แผนพัฒนา และหน่วยงานที่เข้ามาพัฒนาก็ยังไม่ชัดในเรื่องการพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะ 1) ควรมีการเพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ข่าวสารมาก ๆ เสียงตามสายให้ทั่วถึง และถ้ามีการประชุม ควรเป็นเวลา หลัง 17.00 นาฬิกา 2) ควรมีงานสำหรับเด็กและวัยรุ่นในวัยเรียนทำ เพราะจะได้มีรายได้ช่วยเหลือตัวเอง และครอบครัว 3) พระสงฆ์และผู้นำชุมชนควรลงพื้นที่ให้บ่อยครั้งกว่านี้ และสอบถามถึงปัญหาให้แท้จริง ปฏิบัติจริง ในการแก้ไขเป็นข้อๆ เจาะจงตรงประเด็นๆ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.714 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน ดังนี้

1.ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน ด้านการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ของอำเภอ महाराज จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ มีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อเลือกกิจกรรม มีส่วนร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณ ในโครงการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุวรรณวรการ (2553) ได้ศึกษาวิจัย “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี” พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษานักธรรมชั้นเอก วุฒิเปรียญธรรม 1-2 ป.ธ.3 วุฒิการศึกษาสามัญระดับปริญญาตรี มีพรรษา มากกว่า 30 พรรษา มีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส และระยะจำพรรษาอยู่ในวัดปัจจุบันมากกว่า 20 ปี บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานีซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาชุมชนด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานีด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทอง มีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ และได้ร่วมกันออกแรงในการกระทำ กิจกรรมโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนันต์ วิริยะพินิจ (2553) ได้ศึกษาวิจัย บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชน พบว่าที่พระสงฆ์เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมิใช่เรื่องง่าย ในอดีตนั้นพระสงฆ์รูปเดียวก็อาจพัฒนาได้เพราะสังคมเล็กและไม่ต้องใช้ความรู้อะไรลึกซึ้งนัก ปัจจุบันสังคมได้ขยายตัวออกทั้งทางด้านเศรษฐกิจและ

ประชาชน ก่อให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย อีกทั้งระบบศาสนาธรรมที่เคยใช้ในการแก้ไขปัญหาสังคมก็เปลี่ยนมาเป็นระบบพัฒนาโดยอาศัยระบบเสรีนิยมเป็นสำคัญ ทำให้พระสงฆ์ประสบปัญหาติดขัดกับระบบที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ดังนั้นจึงมีพระสงฆ์เพียงส่วนน้อยที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จากการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ได้รับประโยชน์โดยตรง จากการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง เช่น ได้ใช้ไฟฟ้า ประปา พระสงฆ์ได้รับประโยชน์ทางอ้อม จากการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง เช่น ความเป็นอยู่ดีขึ้น สะดวกสบายขึ้น และคณะสงฆ์เกิดความเจริญ จากการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุวรรณวรการ (2553) ได้ศึกษาวิจัย “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี” พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษานักธรรมชั้นเอก วุฒิเปรียญธรรม 1-2 ป.ธ.3 วุฒิการศึกษาสามัญระดับปริญญาตรี มีพรรษา มากกว่า 30 พรรษา มีตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส และระยะจำพรรษาอยู่ในวัดปัจจุบันมากกว่า 20 ปี บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานีซึ่งมีทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาชุมชนด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี ด้านวัฒนธรรมอยู่ในระดับมาก

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีส่วนร่วมเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงาน ของผู้ดำเนินงาน โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน มีส่วนในการติดตามผลการผลการดำเนินงาน โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และพระสงฆ์มีส่วนร่วมตรวจสอบ ผลการดำเนินงาน โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไชยสุริย์ อินทร์เพชร (2553) ได้ศึกษาวิจัย “บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม ศึกษาเฉพาะกรณีพระเทพสาครมุนี (แก้ว สุวณฺโณโชโต)” ได้กล่าวสรุปไว้ว่า สถาบันศาสนาซึ่งมีส่วนประกอบที่สำคัญคือ วัดและพระสงฆ์เป็นสถาบันทางสังคมที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่ไว้วางใจจากทุกฝ่าย ดังนั้นจึงเป็นการง่ายต่อการประสานงานในการพัฒนาชุมชน และการเข้าร่วมพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์เป็นการสืบทอดเจตนารมณ์ของพระศาสดา ซึ่งทรงมุ่งหวังให้พระสงฆ์เข้าไปช่วยเหลือสงเคราะห์สังคมเท่าที่พระสงฆ์จะทำได้

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชน ด้านการพัฒนาชุมชน เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการจัดการทางเศรษฐกิจ ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการทาง

เศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์เป็นตัวอย่างการเป็นอยู่ที่เรียบง่าย เป็นตัวอย่างในการพึ่งพาตนเอง มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ไปในทางสายกลาง และมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ให้ทันต่อยุค โลกาภิวัตน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กิตติชัย สิ้นคง (2556) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัด พิษณุโลก” พบว่า อยู่ในระดับปานกลางต่อมาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมต่างกันปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนการพบว่า ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์ที่จัดขึ้น เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูล

ด้านการจัดการทางสังคม ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการจัดการทาง สังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์เป็นผู้นำที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน พระสงฆ์เป็นผู้นำในการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในชุมชน มีความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเปรียบเสมือน เป็นเครือญาติกัน และพระสงฆ์มีส่วนช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ สอดคล้องกับผลงานวิจัย ของ ยงยุทธ นาทะชัย (2550) ได้ศึกษาวิจัย “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลไชยมนตรี อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช” พบว่า 1. ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการ รับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้าน การมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ 2. จากการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขในการมีส่วนร่วม ของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นประชาชนได้เสนอปัญหาในการมีส่วนร่วมไว้เป็นประเด็นต่าง ๆ และผู้วิจัยได้พิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมใน การดำเนินการ ได้แก่ การขาดความร่วมมือและความสามัคคีในหมู่คณะ รองลงมาคือ ด้านการมี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ ได้แก่ การลงมติตัดสินใจในเรื่องใดมักเกิดจากการมีพวกมากลากไป ไม่ คำนึงถึงหลักเหตุผล ในส่วนที่พบปัญหาน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการจัดการทางวัฒนธรรม ประชาชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วม ของพระสงฆ์ ด้านการจัดการทาง วัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าพระสงฆ์ เป็นผู้อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านภายในชุมชน เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม เป็นผู้ บอกเล่า ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน และประเพณี วัฒนธรรมในชุมชน ยังมีความสำคัญต่อการ ดำเนินชีวิตสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์ (2550) ได้ศึกษาวิจัย “ปัญหา อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณี ชุมชนดวงแข เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร” พบว่า “ปัจจัยด้านบุคคลเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนใน 4 ลักษณะ คือ การร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการ และร่วมติดตามประเมินผล ตัวแปรอิสระ เช่น ภูมิสำเนา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในลักษณะของการติดตาม และประเมินผลสถานะภาพของคนที่เป็นโสดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ร่วมคิดและร่วมวางแผน ส่วนรายได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในระดับการร่วมคิดร่วมวางแผนและร่วมติดตามผล นอกจากนั้นยังพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนมากกว่า 10 ปีขึ้นไป มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการร่วมปฏิบัติการ และปัจจัยทางด้านสังคมที่สำคัญ ๆ คือ ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก การได้รับการชักจูงจากเพื่อนบ้าน การเข้าร่วมจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเอง และการได้ร่วมทำบุญกุศล ส่วนลักษณะการมีส่วนร่วม พบว่าประชาชนเข้าร่วมในระดับปฏิบัติการมากที่สุด

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้



จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง อำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีความโดดเด่น โดยประชาชนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ มีส่วนร่วมตัดสินใจเพื่อเลือกกิจกรรม และมีส่วนร่วมตัดสินใจใช้ทรัพยากรหรืองบประมาณ ในโครงการพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีความโดดเด่น โดยประชาชนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากรเงินทอง หรือร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ และพระสงฆ์ได้ร่วมกันออกแรงในการกระทำ กิจกรรมโครงการ

การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความโดดเด่น โดยประชาชนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์ได้รับประโยชน์โดยตรง จากการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง เช่น ได้ใช้ไฟฟ้า ประปา พระสงฆ์ได้รับประโยชน์ทางอ้อม จากการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง เช่น ความเป็นอยู่ดีขึ้น สะดวกสบายขึ้น จากการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีความโดดเด่น โดยประชาชนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์มีส่วนร่วมเข้าไปสังเกตการณ์ การทำงาน ของผู้ดำเนินงาน โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน มีส่วนในการติดตามผลการผลการดำเนินงาน โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมตรวจสอบ ผลการดำเนินงาน โครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

ด้านการจัดการทาง เศรษฐกิจ มีความโดดเด่น โดยประชาชนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์เป็นตัวอย่างการเป็นอยู่ที่เรียบง่าย เป็นตัวอย่างในการพึ่งพาตนเอง พระสงฆ์มีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง ไปในทางสายกลาง และมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ให้ทันต่อยุคโลกาภิวัตน์

ด้านการจัดการทาง สังคม มีความโดดเด่น โดยประชาชนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์เป็นผู้นำที่สร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน เป็นผู้นำในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ในชุมชน มีความสัมพันธ์กับคนในชุมชนเปรียบเสมือนเป็นเครือญาติกัน และพระสงฆ์มีส่วนช่วยให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้

ด้านการจัดการทาง วัฒนธรรม มีความโดดเด่น โดยประชาชนในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์เป็นผู้อนุรักษ์วัฒนธรรมพื้นบ้านภายในชุมชน เป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมประเพณี วัฒนธรรม เป็นผู้บอกเล่า ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชน โดยประเพณี วัฒนธรรมในชุมชน ยังมีความสำคัญต่อการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion)

ผลการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองอำเภอมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการเตรียมการเกี่ยวกับงานในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองโดยยึดหลักวิชาการกฎระเบียบทางสังคมและไม่ขัดต่อหลักธรรมวินัย

1.2 การดำเนินงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเองควรส่งเสริมให้มีระบบสื่อสารข้อมูลหลายทาง ผ่านทางสื่อสารมวลชนไปยังกลุ่มองค์กรต่างๆ และภาคประชาชนในชุมชนให้มาก

1.3 ควรสนับสนุนให้มีการวิจัยสร้างองค์ความรู้ให้ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง ในระดับประเทศให้มาก เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นฐานคิดในการพัฒนาระบบการดำเนินนโยบายด้านนี้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลโดยคณะสงฆ์

2.2 ในการวิจัยควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในด้านต่างๆ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลครั้งต่อไป

2.3 ควรศึกษาบทบาทด้านการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนพึ่งตนเอง ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- พระเทพเวที (ประยูร ปยุตโต). (2535). *พระกับปามีปัญหาอะไร*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ภาพพิมพ์.
 พินิจ ลาภธนานนท์. (2549). *บทบาทพระสงฆ์ในการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: โครงการหนังสือเล่มสถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
 กิตติชัย สิ้นคง. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
 พระครูสุวรรณวรการ. (2553). *ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนในจังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
 ยงยุทธ นาทะชัย. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบลไชยมนตรี อำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
 วรณิการ์ ภูมิวงศ์พิทักษ์. (2540). *ปัญหาอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการครอบครัวและชุมชนพัฒนา : ศึกษาเฉพาะกรณีชุมชนดวงแขเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- อนันต์ วิริยะพินิจ. (2553). บทบาทของพระสงฆ์ต่อการพัฒนาชุมชนความเปลี่ยนแปลงทางสังคมไทย. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ไอศูรย์ อินทร์เพชร. (2553). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาสังคม : ศึกษาเฉพาะกรณีพระเทพสาครมุนี (แก้ว สุวณฺโณโชโต). วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม
ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

Ministration the People According to Sangkhawattthu of the Monks
in Wangnamyen District, Sakaeo Province

พระเทวา สุภเทโว (โธดา)¹

PhraThewa Subhadevo (Thoda)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสานวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.963 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในพื้นที่อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 190 รูป และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =3.71, S.D.=0.801) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และพระสงฆ์ที่มีการศึกษาสามัญต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3. ปัญหา อุปสรรค พบว่า 1) พระสังฆาธิการยังไม่มีการจัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์ภายในวัดเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน 2) พระสังฆาธิการเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีด้านการพูดต่อประชาชน พูดไม่ถูกกาลเทศะ 3) พระสังฆาธิการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่อุทิศตน เพื่อชุมชนและสังคมเท่าที่ควร

คำสำคัญ (Keywords): การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน; สังคหวัตถุ

Abstract

The purpose of this research is 1) to study the level of opinions of monks. 2) to compare the opinions of monks by categorizing personal factors. 3) To study

Received: 2021-06-09 Revised: 2021-09-05 Accepted: 2022-04-03

¹ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Management Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 6301204217@gmail.com

the problems, obstacles and suggestions about helping and supporting the people according to the Sanghavatthamma principles of the Sangha in Wang Nam Yen District. Sa Kaeo Province. The Research methodology is a combination of methods. during quantitative research It was a survey with a questionnaire which had a confidence value of 0.963 in the whole sample 190 persons and qualitative research by in-depth interviews with 8 key informants. Findings were as follows: 1. The monks had a high level of overall opinion ($\bar{X}$ =3.71, S.D.=0.801). 2. The results of the research hypothesis test found that monks of different ages have different years There are no different opinions in general. therefore rejecting the research hypothesis and monks with different common education There are different opinions overall. It was statistically significant at the 0.05 level, thus accepting the research hypothesis set. 3. Problems and obstacles found that 1) The Sangha has not set up a relief center in the temple to help the people who are in trouble. 2) The Sangha is a bad example in speaking to people. not speaking at the right time 3) the monk Selfish for personal interests, not devoting himself to the community and society as they should.

Keywords: Public assistance; Sanghavatthamma

บทนำ (Introduction)

การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลชุมชนของพระภิกษุ นั้น อาจกระทบกับความเชื่อเดิมของท้องถิ่น พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้พระสงฆ์เผยแผ่ธรรม หรือพัฒนาสิ่งต่าง ๆ มิให้ขัดกับความเชื่อของชุมชนเหล่านั้น และให้ปรับธรรมเข้าหาแนวความเชื่อนั้น หรือถ้าแนวความเชื่อเดิม นั้นสามารถทำให้คนเป็นคนดีได้ พระองค์ก็ทรงอนุโลมตามประเพณีการปฏิบัติตนของชาวบ้าน ถ้าประเพณีนั้นมิได้เป็นภัยต่อชุมชนส่วนรวม จากแนวคิดเช่นนี้จึงทำให้พระสงฆ์และประชาชนโดยทั่วไปอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุขและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน (ภัทรพร สิริกาญจน์, 2535) ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ บริหารองค์กร พระพุทธานุภาพ และยุทธศาสตร์ในการเผยแผ่ศาสนาของพระองค์ได้เป็นอย่างดี (พระธรรมกิตติวงศ์, 2556) แสดงถึงพระปรีชาสามารถในการบริหารสาธารณะได้เริ่มขึ้นในครั้งแรกและเกิดประโยชน์ต่อชาวโลก

อย่างไรก็ตาม งานเผยแผ่ของเราตามพุทธดำรัสว่า “จรถ ภิกขเว จาริกัม พุชชนหิตาย พุชชนสุขาย โลกานุกมปาย” (วิม. (บาลี) 4/32/27) อาศัยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าพระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้พระสงฆ์สามารถทำการ สงเคราะห์ช่วยเหลือแก่สังคม เพราะประชาชนในปัจจุบันหรือแม้ในอดีตกาลก็ตาม ยังมีปัญหาและ ความทุกข์ความเดือดร้อนทั้งทางวัตถุและทางจิตใจอยู่ เพราะความสามารถของรัฐในการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขแก่ประชาชนยังมีไม่ถึง ผู้ที่เป็นที่พึ่งได้ในยามนี้คือ พระสงฆ์ เนื่องจากพระสงฆ์เป็นผู้รู้ธรรม สามารถแสดงข้อธรรมอันเป็นที่พึ่งของประชาชนให้คลายความกังวลและความทุกข์ในชีวิตลงได้ และมีพระสงฆ์อีกจำนวนหนึ่ง มีความรู้เรื่องยาสมุนไพร

และด้านการรักษาโรค เมื่อโรคภัยเกิดขึ้นกับประชาชนก็จะเข้าไปขอให้พระสงฆ์ทำการรักษาโรคให้ เพราะการแพทย์ในอดีตกาลยังไม่เจริญ แม้การทำการรักษาโรคนั้นจะไม่ใช่วิชาของพระสงฆ์ก็ตาม แต่เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม จำเป็นต้องทำโดยให้อยู่ในกรอบของพระธรรมวินัย ซึ่งสามารถแยกโดยลักษณะ มี 4 ประการ คือ (1) การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล (2) การช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ (3) การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ (4) การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป (พระมหาไชยณรงค์ ภทฺทนี, 2555)

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาถึงการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมในการเกื้อกูลกัน อันได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตตา (อง.จตุกก. 21/32/50-51) มาใช้ในงานคณะสงฆ์ เพราะเห็นปัญหาที่พระสังฆาธิการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่อุทิศตน เพื่อชุมชนและสังคมเท่าที่ควร และผู้วิจัยยังเห็นความสำคัญในการสงเคราะห์ช่วยเหลือ ชุมชน การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน อันจะเป็นการแสดงบทบาทของภิกษุสงฆ์ ในด้านสังคม สงเคราะห์ ทั้งการสงเคราะห์บุคคล และ สาธารณสงเคราะห์ โดยมีภิกษุสงฆ์เป็นผู้นำชุมชนในการ บริจาคช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติต่างๆ เพราะภิกษุสงฆ์เป็นศูนย์กลางเชื่อมประสานระหว่างคนจน กับคนรวย ปัจจัยที่ได้รับบริจาคมา ภิกษุสงฆ์ก็ใช้ทำประโยชน์เป็นสาธารณกุศลและช่วยเหลือบุคคล ผู้ขาดแคลนและด้อยโอกาสดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์โดยจำแนกปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

พระสงฆ์ในอำเภอวังน้ำเย็น จ.สระแก้ว ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 190 รูป และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ อายุ พรรษา วุฒิการศึกษา สามัญ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในพื้นที่อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เกี่ยวกับบทบาทของคณะสงฆ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชน รวม 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระภิกษุที่จำพรรษาอยู่ในพื้นที่อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว เกี่ยวกับบทบาทของคณะสงฆ์ในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม รวม 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามจำนวน 5 ข้อ

4. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ 1-6 กุมภาพันธ์ 2564 รวมใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จ.สระแก้ว ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 8 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ เกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวม

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.801 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ หลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ และ การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของคณะสงฆ์ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ตามลำดับ

การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลัก สังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1.ด้านหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ	3.80	0.798	มาก
2.ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนของคณะ สงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว	3.63	0.882	มาก
รวม	3.71	0.801	มาก

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน การศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษายอมรับปฏิเสธ	
1.	อายุ	การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม	-	4.729**	0.003	✓	-
2.	พรรษา	การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม	-	1.189	0.315	-	✓
3.	การศึกษา	การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม	-	3.912*	0.010	✓	-

3. ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า 1) พระสังฆาธิการยังไม่มี การจัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์ภายในวัดเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน 2) พระสังฆาธิการเป็นแบบอย่างที่ไม่ดีด้านการพูดต่อประชาชน พูดไม่ถูกกาลเทศะ 3) พระสังฆาธิการ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว ไม่อุทิศตน เพื่อชุมชนและสังคมเท่าที่ควร

ข้อเสนอแนะ 1) ควรมีการส่งเสริมให้จัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์ภายในวัดเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อนในเชิงรูปธรรมมากยิ่งขึ้น 2) ควรใช้คำพูดที่ไพเราะในการชี้แนะแนวทางในเรื่อง

ต่างๆ โดยใช้คำพูดที่น่าฟัง ไม่ใช่คำพูดในเชิงตำหนิหรือคำพูดที่ทำให้เกิดความแตกแยก 3) พระสังฆาธิการควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความกตัญญูให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของประชาชนในชุมชนและมีการชี้แนะแนวทางส่งเสริมสัมมาชีพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เจริญรุ่งเรือง

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ เกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ประการ เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านทาน (การให้ บริจาคสิ่งของ) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ด้าน ทาน (การให้ บริจาคสิ่งของ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในหลายด้านเช่น วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย จัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์ภายในวัดเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน ให้ข้าวสาร อาหารแห้ง แก่ประชาชนเป็นประจำ ทั้งยังเป็นสื่อกลางในการรวบรวมทรัพย์สินและสิ่งของจำเป็นเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน หรือตกทุกข์ได้ยาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูอาทรปริยัตยานุกิจ (สุจิตโต/เพียรสองชั้น) (2555) ได้วิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ ด้านสมานัตตตา ด้านปิยวาจา ด้านอติถจริยา และด้านทาน ผลการวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ คือ หลักสังคหวัตถุ 4 ส่วนใหญ่ รับฟังความคิดเห็นและเปิดโอกาสให้ทุกคน พูดจาสุภาพ อ่อนหวาน จิตสำนึกในการให้บริการ และ ให้คำปรึกษาแนะนำ

ด้านปิยวาจา (การพูดหวานชวนไพเราะ) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ด้าน ปิยวาจา (การพูดหวานชวนไพเราะ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการพูดต่อประชาชน พูดถูกกาลเทศะ ประกอบด้วยพูดมีเหตุผล มีเมตตาต่อผู้ฟัง มีความจริงใจ มีสัจจะ ไม่โลเล รู้จักประนีประนอมพูดถ้อยทีถ้อยอาศัยต่อกัน และยังพูดเตือนสติให้รอบครอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ความพึงพอใจของ

ประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านสมานัตตตา ส่วนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในด้านปิยวาจา เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้ว พบว่าบุคคลที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกัน สำหรับอายุและอาชีพ มีความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

ด้านอรรถจริยา (การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ด้านอรรถจริยา (การทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อุทิศตน อุทิศเวลา อุทิศสถานที่เพื่อชุมชนและสังคม เป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจของประชาชนสามารถให้คำปรึกษาปัญหาชีวิตแก่ประชาชนได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ให้กินดี อยู่ดี ชีวิตเป็นสุข ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยส่งเสริมสัมมาชีพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เจริญรุ่งเรือง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา โชติธาดา (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุกับการประสานงานของบุคลากรสำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร” ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติตามสังคหวัตถุของบุคลากรสำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านปิยวาจา ด้านอรรถจริยา ด้านทาน และด้านสมานัตตตา ระดับการประสานงานของบุคลากรสำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านความร่วมมือ ด้านความสอดคล้อง และด้านระบบสื่อสาร ส่วนด้านผู้ประสาน พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านสมานัตตตา (การปฏิบัติตนให้เหมาะสม) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรม 4 ด้านสมานัตตตา (การปฏิบัติตนให้เหมาะสม) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีการมีภาวะผู้นำที่ดี ไม่มีอคติ ช่วยเหลือประชาชนอย่างสม่ำเสมอ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์เป็นประจำทุกปี ต่อเนื่องสม่ำเสมออย่างทั่วถึง ปฏิบัติตนเรียบง่าย เข้าถึงง่าย ไม่ถือตน พร้อมให้คำปรึกษาต่อประชาชนตลอดเวลา ปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด และมีการเยี่ยมเยียนประชาชนอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรกมล ชูบุญลงษ์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง “การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นว่าการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้ ก) ด้านทาน พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ด้านทานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข) ด้านปิยวาจา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง ด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ค) ด้านอรรถจริยา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการ

ให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลยาวชนและครอบครัวกลาง ด้านอัตตจริยาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ ง) ด้านสมานัตตตา พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลยาวชนและครอบครัวกลาง ด้านสมานัตตตอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ เกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

การดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ แก่ผู้ประสบภัยต่างๆ มีการจัดโรงทาน ในช่วงเวลาสำคัญ อยู่อย่างสม่ำเสมอ มีการตั้งมูลนิธิเพื่อคนยากจน มีการออกแจกสิ่งของจำเป็น แก่ผู้ป่วย และชาวบ้าน สม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลศรี เสนาะรักษ์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ใน เขตกรุงเทพมหานคร” จากการวิจัยพบว่า บทบาทพระสงฆ์ด้านสวัสดิการให้การสงเคราะห์ต่างๆ คือ การใช้เสนาสนะภายในวัด หรือให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆภายในวัด เช่น การตั้งสภาตำบล ใช้เป็นพื้นที่ ประชุมของทางราชการ เป็นที่ประชุมเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน ตำบลของท้องถิ่น ให้ใช้ศาลาการเปรียญ หรือบริเวณวัด เพื่ออำนวยความสะดวกต่างๆให้แก่ราชการ ประชาชน ชาวบ้านเจ้าของวัดให้มาร่วม รับบริจาคจากราชการ หรือจัดกิจกรรมให้กลุ่มต๋อยโอกาสทางสังคม ให้ได้รับการฝึกฝน พัฒนาตาม ศักยภาพ เช่น การช่วยเหลือเด็กกำพร้า เด็กเร่ร่อน เด็กที่มาจากครอบครัวยากจน นอกจากนี้ เจ้าอาวาสแบ่งที่วัดให้จัดตั้งสถานศึกษา สถานือนามัย ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์หรือเป็นที่ตั้งของหน่วยงาน ราชการ ประปา ประจำหมู่บ้าน ตลอดจนจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น เกิดอุทกภัย พระสงฆ์จัดการรวบรวมเครื่องอุปโภค บริโภคจากผู้มีจิตศรัทธาไปช่วยเหลือผู้ประสบภัย เป็นต้น

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า มีการอนุญาตให้ใช้สถานที่ของวัดจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน จัดตั้งมูลนิธิ กองทุนสงเคราะห์เพื่อการกุศลของวัด จัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์สถานศึกษาโรงเรียน มีการช่วยเหลือสนับสนุนกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน ฝึกอบรมวิชาชีพ มีการสนับสนุนกิจการ ป้องกันอบายมุข และยาเสพติดในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วินัย เก่งสุวรรณ (2541) ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ 10” พบว่า บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ของพระสงฆ์ที่ทำได้ดีที่สุด คือ 1) บทบาททางการศึกษา วัดให้สถานที่เป็นโรงเรียน และอาคารเรียน พระเป็นผู้สอนและอบรมเยาวชนให้รู้

หนังสือ ให้เป็นผู้มีศีลธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมอนุเคราะห์การจัดตั้งโรงเรียนสอนเด็กก่อนวัยเรียน ชักชวนชาวบ้านให้สนับสนุนด้วยทุนการศึกษา และอุปกรณ์การเรียน 2) บทบาทด้านการสาธารณสุข พระสงฆ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันให้การรักษายาบาลแก่ชาวบ้านในทุกระดับความเจ็บป่วย โรคบางชนิดหายด้วยแรงศรัทธาที่ผู้ป่วยมีต่อพระสงฆ์ 3) บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน พระสงฆ์ให้ธรรมทานแก่ประชาชนจิตใจที่พัฒนาแล้วจะไม่วนวายจะเข้าใจในความหมายของคำว่า ธรรมย่อมคุ้มครองผู้ประพฤติธรรมนอกจากนี้การสอนปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ก็สามารถช่วยให้เกิดความสุขสงบทางจิตใจได้มาก 4) บทบาทด้านการสงเคราะห์ทางจิต พระสงฆ์มีบทบาทในการช่วยบรรเทาปัญหาและมีส่วนช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตของประชาชนได้มาก งานสังคมสงเคราะห์ที่พระสงฆ์ทำได้โดยตรง คือ งานสังคมสงเคราะห์ทางจิตใจเป็นหลัก 5) บทบาทด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในชนบทพระสงฆ์มีบทบาทมากในฐานะผู้นำด้านการเสนอความคิดริเริ่ม และระดมความร่วมมือของชาวบ้านในการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสังคหัตถุธรรม 4 ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า มีการจัดตั้งและสนับสนุนศูนย์อบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีการสนับสนุนให้มีการจัดสร้างที่พักสำหรับผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมในการสร้างสาธารณะประโยชน์ ถนน ประปา ช่วยเหลือสนับสนุนสถานที่อันเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น โรงพยาบาล อนามัย สนับสนุนกิจกรรม อันเป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน เช่นการปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดถนนหนทาง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาไชยณรงค์ ฤทธิมนี (เสริมแก้ว) (2555) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ลักษณะของการสาธารณสงเคราะห์ ที่พระสงฆ์หรือวัดวาอารามต่างๆ จัดทำอยู่ในปัจจุบัน คือ การเกื้อกูลสาธารณสมบัติ ได้แก่ การช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ เช่น การสร้างถนนหนทาง การขุดคลอง การสร้าง฼าปนสถาน การสร้างประปา การสร้างเครื่องกำเนิดไฟฟ้า การช่วยพิทักษ์รักษาส่งที่เป็นสาธารณสมบัติและการอื่นๆ เป็นการเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน เป็นต้น

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสังคหัตถุธรรม 4 ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า คณะสงฆ์ให้การช่วยเหลือใกล้เคียงข้อพิพาทของชาวบ้านในชุมชน ให้การช่วยเหลือด้านศึกษา หรือโรงเรียนการกุศลของวัด ให้การช่วยเหลือในคราวเกิด อัคคีภัย ไฟไหม้ น้ำท่วม เกิดโรคระบาด โควิด 19 ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วินัย เก่งสุวรรณ (2551) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ: ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ 10” พบว่า บทบาทด้านสังคมสงเคราะห์ของพระสงฆ์ที่ทำได้ดีที่สุดคือ 1) บทบาทด้านการศึกษาวัดให้สถานที่ที่เป็นโรงเรียน และอาคารเรียน 2) บทบาทด้านการสาธารณสุข พระสงฆ์ทั้งในอดีตและปัจจุบันให้การรักษายาบาลแก่ชาวบ้านในทุกระดับ 3) บทบาทด้านการพัฒนาจิตใจของประชาชน พระสงฆ์ให้ธรรมทานแก่ประชาชน 4) บทบาท

ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ในชนบทพระสงฆ์มีบทบาทมากในฐานะผู้นำด้านการเสนอความคิดริเริ่ม และระดมความร่วมมือของชาวบ้านในการพัฒนาต่างๆ ในชุมชน

องค์ความรู้จากการวิจัย (Research Knowledge)

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของ คณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้



จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมของ คณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีดังนี้

ด้านการให้ทาน มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, $S.D.=0.880$) คือ พระสงฆ์ให้การช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยพิบัติในหลายด้านเช่น วาตภัย อุทกภัย อัคคีภัย จัดตั้งศูนย์บรรเทาทุกข์ภายในวัดเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน ให้ข่าวสาร อาหารแห้ง แก่ประชาชนเป็นประจำ ทั้งยังเป็นสื่อกลางในการรวบรวมทรัพย์สินและสิ่งของจำเป็นเพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้เดือดร้อน หรือตกทุกข์ได้ยาก

ด้านปิยวาจา มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$, $S.D.=0.813$) คือ พระสงฆ์เป็นแบบอย่างที่ดีด้านการพูดต่อประชาชน พูดถูกกาลเทศะ ประกอบด้วยพูดมีเหตุผล มีเมตตาต่อผู้ฟัง มีความจริงใจ มีสัจจะ ไม่โลเล รู้จักประนีประนอมพูดถ้อยที่ถ้อยอาศัยต่อกัน และยังพูดเตือนสติให้รอบคอบ

ด้านอรรถจริยา มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.69$, $S.D.=0.913$) คือ พระสงฆ์ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อุทิศตน อุทิศเวลา อุทิศสถานที่เพื่อชุมชนและสังคม เป็นที่พึ่งทางด้านจิตใจของประชาชนสามารถให้คำปรึกษาปัญหาชีวิตแก่ประชาชนได้ พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชน ให้กินดี อยู่ดี ชีวีเป็นสุข ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ช่วยส่งเสริมสัมมาชีพเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เจริญรุ่งเรือง

ด้านสมานัตตตา มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.80$, $S.D.=0.913$) คือ พระสงฆ์มีการมีภาวะผู้นำที่ดี ไม่มีอคติช่วยเหลือประชาชนอย่างสม่ำเสมอ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์เป็นประจำทุกปี ต่อเนื่องสม่ำเสมออย่างทั่วถึง ปฏิบัติตนเรียบง่าย เข้าถึงง่าย ไม่ถือตน พร้อมให้คำปรึกษาต่อประชาชนตลอดเวลา ปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัด และมีการเยี่ยมเยียนประชาชนอยู่เสมอ

ด้านการดำเนินกิจการเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูล มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.64$, $S.D.=0.929$) คือ มีการให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์แก่ผู้ยากไร้ แก่ผู้ประสบภัยต่างๆ มีการจัดโรงทาน ในช่วงเวลาสำคัญ อยู่อย่างสม่ำเสมอ มีการตั้งมูลนิธิเพื่อคนยากจน มีการออกแจกสิ่งของจำเป็น แก่ผู้ป่วย และชาวบ้านสม่ำเสมอ

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกิจการของผู้อื่นเพื่อสาธารณประโยชน์ มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, $S.D.=0.877$) คือ มีการอนุญาตให้ใช้สถานที่ของวัดจัดกิจกรรมต่างๆของชุมชน จัดตั้งมูลนิธิ กองทุนสงเคราะห์เพื่อการกุศลของวัด จัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์สถานศึกษาโรงเรียน มีการช่วยเหลือสนับสนุนกิจการอันเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น การพัฒนาหมู่บ้าน ฝึกอบรมวิชาชีพ มีการสนับสนุนกิจการ ป้องกันอบายมุข และยาเสพติดในชุมชน

ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลสถานที่อันเป็นสาธารณสมบัติ มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญปานกลาง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.45$, $S.D.=1.051$)

คือ มีการจัดตั้งและสนับสนุนศูนย์อบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีการสนับสนุนให้มีการจัดสร้างที่พักสำหรับผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมในการสร้างสาธารณประโยชน์ ถนน ประปา ช่วยเหลือสนับสนุนสถานที่อันเป็นสาธารณประโยชน์ เช่น โรงพยาบาล อนามัย สนับสนุนกิจกรรม อันเป็นสาธารณประโยชน์ในชุมชน เช่นการปลูกต้นไม้ ทำความสะอาดถนนหนทาง

ด้านช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนทั่วไป มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.61$, $S.D.=0.895$) คือ ให้การช่วยเหลือใกล้เคียงข้อพิพาทของชาวบ้านในชุมชน ให้การช่วยเหลือด้านศึกษา หรือโรงเรียนการกุศลของวัด ให้การช่วยเหลือในคราวเกิด อัคคีภัย ไฟไหม้ น้ำท่วม เกิดโรคระบาด โควิด 19

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion)

ผลการวิจัยเรื่อง “การช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จ.สระแก้ว” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 คณะสงฆ์ควรให้ความสำคัญในด้านการพัฒนาจิตใจประชาชนให้มากเป็นพิเศษ ควรมีการทำงานที่เป็นระบบระเบียบและมีเครือข่ายเดียวกัน และควรมีความร่วมมือและประสานงานกันอย่างมีความสามัคคี

1.2 ควรกำหนดนโยบายและแผนงาน และจัดงบประมาณ เพิ่มบุคลากร มีการติดตามผลงาน ในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจังและมีความต่อเนื่อง

1.3 ควรมีการวางแผนเพื่อการประชาสัมพันธ์ควบคู่ไปกับการเตรียมการเกี่ยวกับงานด้านสาธารณสงเคราะห์โดยยึดหลักวิชาการกฎระเบียบทางสังคมและไม่ขัดต่อหลักธรรมวินัย

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรนำผลของการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลในการช่วยเหลือเกื้อกูลประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของคณะสงฆ์อำเภอวังน้ำเย็น จ.สระแก้ว ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรนำปัญหาที่ได้จากการวิจัยนี้มาปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ยังมีปัญหอยู่ โดยให้ทุกภาคส่วน ในอำเภอวังน้ำเย็น จ.สระแก้ว มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญห

2.3 ควรสนับสนุนให้มีการวิจัยสร้างองค์ความรู้ให้ในการสังคมแห่งการแบ่งปันน้ำใจสู่สาธารณชน ในระดับประเทศให้มาก เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นฐานคิดในการพัฒนาระบบการดำเนินนโยบายด้านสาธารณสงเคราะห์ ในอำเภอวังน้ำเย็น จ.สระแก้ว

2.4 องค์การทางคณะสงฆ์และภาครัฐที่ต้องการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรของตนเอง และมีความต้องการพัฒนาวิชาการความรู้ของหน่วยงานและประสงค์จะทำงานด้านสาธารณสงเคราะห์เพื่อประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้นควรสนับสนุนกิจกรรมด้านการวิจัยและพัฒนาสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับบทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลโดยคณะสงฆ์

3.2 ในการวิจัยควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะสงฆ์ในด้านต่างๆ ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลครั้งต่อไป

3.3 ควรศึกษาบทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ในแต่ละภูมิภาคของประเทศไทย เพื่อที่จะได้ทราบความเป็นมาเป็นไปของคณะสงฆ์ที่มีบทบาทในการศึกษาสงเคราะห์ ต่างกันหรือไม่ อันจะเป็นการบูรณาการความรู้ของคณะสงฆ์เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการศึกษาสงเคราะห์ให้มั่นคงในพระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา โชติธาดา. (2554). การปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุกับการประสานงานของบุคลากรสำนักงานการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พรกมล ชูกุลพงษ์. (2554). การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอาทรปริยัตยานุกิจ (สุจิตโต/เพียรสองชั้น). (2555). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในอำเภอสวรรคภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2556). เทศน์: การเผยแผ่ที่สำคัญศักดิ์สิทธิ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เสียงเสียง.
- พระมหาไชยณรงค์ ภาทมนี (เสริมแก้ว). (2555). บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาไชยณรงค์ ภาทมนี (เสริมแก้ว). (2555). บทบาทด้านการสาธารณสงเคราะห์ของวัดชลประทานรังสฤษฎ์ อำเภอบางเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภัทรพร สิริกาญจน์. (2535). หน้าที่ของพระสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ : แนวคิดและบทบาทของพระคำเขียน สุวณโณ ในการพัฒนาชุมชน. งานวิจัยจากทุนสนับสนุนของสถาบันไทยคดีศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- วินัย เก่งสุวรรณ. (2541). ศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ทางการศึกษาใน
โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ: ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มโรงเรียนกลุ่มที่ 10.
วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์. (2554). ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังกัดวัตถุ 4
ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์
มหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อุบลศรี เสนาะรักษ. (2554). บทบาทของพระสงฆ์ในงานสังคมสงเคราะห์ในเขตกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

**การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัด
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Management for the Conservation of Sculptures
Within Temples Bang Pa in District, Ayutthaya Province**

พระครูสุกิจพัฒนวิธาน (เอนก นิยมโท)¹
PhrakhrusukitPhatthana Withan (Anek NimMaTho)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.903 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 194 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์ความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.807) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย และมีระดับการศึกษา

Received: 2021-06-08 Revised: 2021-12-19 Accepted: 2022-05-03

¹ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Management Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail: 6301204217@gmail.com

นักธรรมต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย 3. ปัญหา อุปสรรค การบริหารการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้านการดูแลรักษา คือ ไม่มีกองทุนเฉพาะสำหรับการดูแลประติมากรรม ที่มีอยู่ในพื้นที่วัด ขาดความรู้ที่ถูกต้องในการประติมากรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่วัด ไม่ค่อยมีการกำจัดวัชพืชที่ขึ้นตามประติมากรรม 2) ด้านการปกป้องคุ้มครอง คือ ขาดอุปกรณ์และเครื่องมือในการทำงานขาดประสบการณ์และความเข้าใจในการทำงานรวมถึงขาดผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการการปกป้องคุ้มครองประติมากรรม 3) ด้านการเสริมความมั่นคง คือ นโยบายการปรับปรุงส่งเสริมวัฒนธรรมไทยถึงแม้ผลงานทางด้านการอนุรักษ์ ประติมากรรมยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมไม่มีแผนแม่บท 4) ด้านการใช้ประโยชน์ คือ ให้คุณค่ากับประติมากรรมน้อยเกินไป ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการดูแลประติมากรรม ภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนให้ความรู้ในการทะนุบำรุงดูแลรักษาประติมากรรม ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลรักษาประติมากรรมภายในพื้นที่อำเภอบางปะอิน มีการรวมกลุ่มเพื่อหยิบยืมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน ควรเร่งรัดให้มีการกำหนดแนวทางไว้เป็นหลักปฏิบัติพระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีคำแนะนำบอกต่อเพื่อให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญของประติมากรรม

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารจัดการ; การอนุรักษ์ประติมากรรม;

Abstract

The purpose of this research is 1. To study the level of opinion of monks on the management of the conservation of the temples in Bang Pa-in district. 2.To study comparing the opinions of monks on the management of the conservation of temples in Bang Pa-in district. Ayutthaya Province 3. To study the problem. Obstacles and suggestions towards management management for the conservation of the temples in Bang Pa-in District, Ayutthaya Province. The research methodology is a combination of quantitative research and surveys with a total confidence value of 0. 903 and a sample of monks of Sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 194 images analyzed with social science ready-made programs The statistics used are frequency, percentage, average, standard deviation, and frequency values. Analyzing variability in one way and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants or people using detailed content analysis techniques summarized as essays. The results showed that: 1. The monks commented on the form of public welfare management of sangha, Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, with a large picture ($\bar{X}$ = 3.80 , S.D. = 0.807). 2. The results of the research hypothesis showed that

monks of different ages. There are opinions on the management management for the conservation of the patima of temples in Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. There are different buddhist lents. Opinions have been made on the management management for the conservation of the temples in Bang Pa-in District, Ayutthaya Province. Overall, there is no difference. Therefore, it rejects research assumptions and has different levels of study of dharma. Opinions have been made on the management management for the conservation of the temples in Bang Pa-in District, Ayutthaya Province. Overall, it accepts the research hypothesis. 3. Problems Obstacles management management for the conservation of temples in Bang Pa-in District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. 1) The care aspect is that there is no dedicated fund for the care of the work that exists in the temple area, lacking the correct knowledge of the patchwork located in the temple area, rarely weeding according to the patchwork. 2) Protection is lack of equipment and tools in work, lack of work experience and understanding, as well as lack of expertise in protecting the protection of patima. 3)The patima has not yet happened concretely, there is no master plan. 4) The use is to value the patima too little. The suggestion is that a fund should be set up to take care of the work. The government should be involved and supported to provide knowledge in maintaining the care of the arts. Knowledge should be transferred to maintain the patima within Bang Pa-in district. There are bundles to borrow tools and equipment to work. Guidelines should be established as a practice, local monks should be advised to continue to see the significance of the sculpture.

Keywords: Management; Sculpture Conservation;

บทนำ (Introduction)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น ถือได้ว่าเป็นนครแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทยมีศิลปะที่รับใช้พระพุทธศาสนาของวัดที่ยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงมากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านจิตรกรรม ปะติมากรรม สถาปัตยกรรม จึงได้กลายเป็นเอกลักษณ์ของเมืองอันเป็นที่รู้จักทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศและความเป็นเมืองเก่าที่มีวัดและศิลปะที่รับใช้พระพุทธศาสนา ด้านจิตรกรรม ปะติมากรรม สถาปัตยกรรม อยู่มาภายนี้เองทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่ายิ่งของประเทศไทย

ในด้านปะติมากรรมที่เห็นอย่างเด่นชัดจากอดีตจนถึงปัจจุบัน คือปะติมากรรมลอยตัวอันได้แก่พระพุทธรูป ลายหน้าบรรณ ภายในวัดวาอารมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวัดราชบูรณ์ หรือวัดหลวง ซึ่งถือได้ว่าเป็นแหล่งข้อมูลที่ทรงคุณค่า ในการศึกษาองค์ความรู้และคติธรรมคำสั่งสอนทาง

พระพุทธศาสนารวมถึงบริบทสังคมชุมชนต่างๆ จากปะติมากรรม ความมุ่งหมาย ในการสร้างงานปะติมากรรมนอกเหนือไปจากการ ประดับตกแต่งอาคารให้เกิดความสวยงามแล้วยังใช้เป็นสื่อในการอธิบายเรื่องราวทางศาสนาแก่ศาสนิกชนทั่วไปด้วย ทั้งการปั้น การหล่อ การแกะสลัก ปะติมากรรมในตัวอาคารและนอกอาคารทางศาสนา เช่น พระอุโบสถ มีปะติมากรรมนูนสูง ปะติมากรรมนูนต่ำ และปะติมากรรมลอยตัว องค์พระพุทธรูป ซึ่งปั้นไว้เป็นลายหน้าบัน ลายเสา ตัวอย่าง เช่น งานเพดานของอาคาร ซึ่งสมมติเป็นท้องฟ้า มักนำเอางานแกะสลักดวงดาว หรือกลุ่มดาว มีลักษณะเป็นงานที่ทำกันเป็นประเพณีสืบทอดกันมา เป็นเวลาช้านานหลายร้อยปี หรือสามารถนับได้ว่าตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นงานปะติมากรรมจึงเป็นงานที่สำคัญทางด้านศิลปะที่ควรอนุรักษ์ไว้ เนื่องจากผ่านกาลเวลาย่อมมีสภาพ ชำรุด ทุรุดโทรม ตามกฎแห่งพระไตรลักษณ์ สรรพสิ่งทั้งปวงย่อมมีความเสื่อม แปรเปลี่ยนไปเป็นธรรมดา ฉะนั้นจึงต้องรู้จักการบริหารจัดการในการอนุรักษ์ให้คงอยู่ คงสภาพได้นานเท่าที่จะนานได้

จากความเป็นมาและเหตุผลดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการบริหารการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาซึ่งมีพระสังฆาธิการและพระสงฆ์ผู้อยู่ในพื้นที่โดยตรง เป็นผู้ดูแล ถือได้ว่าเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ในการอนุรักษ์ปะติมากรรมต่างๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งที่ชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจ ผู้วิจัยซึ่งได้เล็งเห็นถึงความสำคัญจากประเด็นดังกล่าว จึงได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ มาประกอบ เพื่อศึกษาการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอินจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้งานศิลปะ ด้านปะติมากรรม รวมถึงวัฒนธรรม ประเพณีของชาติไทย ได้เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลก อีกทั้งยังเป็นข้อมูลและหลักฐานเพื่อประกอบการศึกษา สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาในงานศิลปะด้านปะติมากรรมนี้ เพื่ออนุรักษ์มรดกอันมีคุณค่าของชาติสืบต่อไปอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษา ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 374 รูป และผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน

3. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัดอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) หรือตรวจสอบรายการโดยถามเกี่ยวกับ อายุ พรรษา การศึกษานักธรรม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อรูปแบบการบริหารจัดการงานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม 4 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น ดังนี้

1. ด้านคน มีคำถามทั้งหมด 3 ข้อ
2. ด้านเงิน มีคำถามทั้งหมด 3 ข้อ
3. ด้านเครื่องมือ มีคำถามทั้งหมด 3 ข้อ
4. ด้านการจัดการ มีคำถามทั้งหมด 3 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่องานสาธารณสงเคราะห์ ของคณะสงฆ์ อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวม 4 ด้าน ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open Ended Question)

4. การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจก และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเองพร้อมผู้ช่วยผู้วิจัย ระหว่างวันที่ 1-6 กุมภาพันธ์ 2564 รวมใช้ระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่สามารถเก็บคืนได้ มีจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.903 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อการบริหาร

จัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัด อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา วุฒิการศึกษานักธรรม ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.807 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ ด้านปัจจัยการบริหาร 4 M และด้านการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตามลำดับ

การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรม ของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัด พระนครศรีอยุธยา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ปัจจัยการบริหาร 4 M	3.87	0.775	มาก
การอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดใน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	3.72	0.888	มาก
รวม	3.80	0.807	มาก

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีอายุต่างกัน มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดในอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐาน	ตัวแปรต้น	ตัวแปรตาม	ค่า t	ค่า F	Sig.	ผลการศึกษา	
						ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	อายุ	การอนุรักษ์ ปะติมากรรม	-	2.759*	0.044	✓	-
2.	พรรษา	การอนุรักษ์ ปะติมากรรม	-	2.080	0.104	-	✓
3.	วุฒิ การศึกษา นักธรรม	การอนุรักษ์ ปะติมากรรม	-	3.601*	0.015	✓	-

3. ปัญหา อุปสรรค การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรม ของวัดในอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้านการดูแลรักษา คือ ไม่มีกองทุนเฉพาะสำหรับใช้ในการดูแลปะติมากรรม ที่มีอยู่ในพื้นที่วัด ขาดความรู้ที่ถูกต้องในการปะติมากรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่วัด ไม่ค่อยมีการกำจัดวัชพืชที่ขึ้นตามปะติมากรรม 2) ด้านการปกป้องคุ้มครอง คือ ขาดอุปกรณ์และเครื่องมือในการทำงานขาดประสบการณ์และความเข้าใจในการทำงานรวมถึงขาดผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการการปกป้องคุ้มครองปะติมากรรม 3) ด้านการเสริมความมั่นคง คือ นโยบายการปรับปรุงส่งเสริมวัฒนธรรมไทยถึงแม้ผลงานทางด้านการอนุรักษ์ ปะติมากรรมยังไม่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมไม่มีแผนแม่บท 4) ด้านการใช้ประโยชน์ คือ ให้คุณค่ากับปะติมากรรมน้อยเกินไป

ข้อเสนอแนะ คือ ควรมีการจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการดูแลปะติมากรรม ภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนให้ความรู้ในการทะนุบำรุงดูแลรักษาปะติมากรรม ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลรักษาปะติมากรรมภายในพื้นที่อำเภอบางปะอิน มีการรวมกลุ่มเพื่อหยิบยืมเครื่องมือและอุปกรณ์ในการทำงาน ควรเร่งรัดให้มีการกำหนดแนวทางไว้เป็นหลักปฏิบัติ พระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีแผนแนะนำบอกต่อเพื่อให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญของปะติมากรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.807 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1.ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ ที่มีต่อปัจจัยการบริหาร 4 M ในภาพรวม เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านคน (Man) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหาร 4 M ด้านคน (Man) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีการแต่งตั้งผู้ตรวจสอบความเสียหายและความเสื่อมโทรมของปะติมากรรมอย่างต่อเนื่อง วัดมีเจ้าหน้าที่คอยป้องกันดูแล

บำรุงรักษาปะติมากรรมให้อยู่ในสภาพเดิม เมื่อพบส่วนที่ชำรุดของปะติมากรรม วัดมีเจ้าหน้าที่รับดำเนินการซ่อมแซมทันที สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาธีรพล ธีรบุญโญ (สุขแสง) (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “การบริหารจัดการองค์ประกอบของวัดไทยในปัจจุบัน” จากการศึกษาวิจัยได้ข้อสรุป ดังนี้ วัดควรมีการบริหารจัดการในเรื่องต่างๆ ดังนี้ ศาสนสถาน ควรปลูกต้นไม้เพื่อให้ความร่มรื่น, ควรปรับปรุงเป็นสนามกีฬา, ควรจัดทำลานจอดรถ ศาสนวัตถุ ควรจัดสร้างสิ่งศักดิ์สิทธิ์, ควรมีพิพิธภัณฑ์เพื่อเก็บของเก่าโบราณ ศาสนบุคคล เจ้าอาวาสควรจบปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ, พระสงฆ์ไม่ควรยุ่งเกี่ยวกับการเมือง และพระสงฆ์ต้องเป็นผู้นำในการทำพิธีกรรม พิธีกรรม ควรมีการจัดให้สวดมนต์ยักษ์, ควรมีพิธีการสะเดาะเคราะห์ในโอกาสสำคัญ, พระสงฆ์ต้องเป็นผู้นำในการทำพิธีกรรม การบริการสังคม ควรให้มีพระหมอดูประจำวัด, ควรให้มีพนักงานรักษาความปลอดภัยในวัด, ควรให้มีการเช่าวัตถุมงคล

ด้านเงิน (Money) จากการศึกษา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหาร 4 M เงิน (Money) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีทุนในการจัดอบรมเรื่อง ความสำคัญ คุณค่าและการอนุรักษ์ปะติมากรรม ในวันสำคัญทางศาสนาหรือวันสำคัญทางราชการ วัดมีทุนเพื่ออำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ของผู้ที่มาค้นคว้าวิจัยและศึกษาในพื้นที่ปะติมากรรม วัดมีทุนสำรองกรณีเกิดการชำรุดของปะติมากรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส (เฉยประทุม) (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “การพัฒนาแบบการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดใน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการวิจัยพบว่า พบว่า พบว่า 1) ด้านการอนุรักษ์ รูปแบบอนุรักษ์ต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนในด้านความคิด หลักการที่ถูกต้องเกี่ยวกับการสงวนรักษา การบูรณะและการนำเสนอมรดกทางวัฒนธรรม 2) ด้านการฟื้นฟู ต้องมีการวางแผนงานเป็นขั้นตอนโดยนักวิชาการและสร้างกิจกรรมการเรียนรู้และการเป็นเครือข่ายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญา และ 3) ด้านการพัฒนา ส่งเสริมสินค้าหัตถกรรมซึ่งก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน ดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนาสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม และการพัฒนาองค์ความรู้แก่ชุมชนและเยาวชน

ด้านเครื่องมือ (Materials) จากการศึกษา พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหาร 4 M ด้านเครื่องมือ (Materials) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีเครื่องมือพร้อมสำหรับการดูแลรักษาปะติมากรรม วัดมีห้องสำหรับเก็บอุปกรณ์เครื่องมือในการซ่อมแซมปะติมากรรม วัดมีกล้องวงจรปิดเพื่อดูแลปะติมากรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาณี ไชยธีรานุวัณศิริ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “บทบาทพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์เกี่ยวกับทัศนะของพระสงฆ์ที่ชาวพุทธให้ความเคารพศรัทธา และความนิยมของพุทธศาสนิกชนต่อบทบาทของพระสงฆ์” ผลการวิจัยพบว่า บทบาทด้านการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยการร่วมโครงการพัฒนาชุมชนกับองค์กรต่าง ๆ และชาวบ้านใช้วิธีการด้านการสงเคราะห์วัตถุสิ่งของ ใช้อย่างสร้างสรรค์ไม่ทำลายผู้อื่น บทบาทด้านการพัฒนาวัด การพัฒนาสิ่งก่อสร้างเพื่อให้ประชาชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เป็นต้นว่า จัดห้องสมุดให้ทั้งพระสงฆ์และประชาชนทั่วไปได้เข้าไปอ่านหนังสือ รวมทั้งดูแลบริเวณวัดให้สะอาด ร่มรื่นเป็นธรรมชาติ

ด้านการจัดการ (Management) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อปัจจัยการบริหาร 4 M ด้านการจัดการ (Management) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีวิธีการจัดคนให้เหมาะสมกับงาน วัดได้ประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ของปะติมากรรม วัดได้ตรวจสอบประเมินการทำงานในการอนุรักษ์ปะติมากรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ **สาธิต กฤดาภรณ์** (2551) ได้ทำการศึกษาวิจัย “เรื่องการศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ ปั้นปูน และพัฒนาโบราณสถาน ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน” ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนทั่วไปที่อาศัยอยู่ในชุมชน ครู นักเรียน พระสงฆ์ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหน่วยงานราชการในพื้นที่ มีความสนใจทางด้านการอนุรักษ์โบราณสถาน รูปแบบการอนุรักษ์โบราณสถาน คือ การบำรุงรักษาให้โบราณสถานคงสภาพเดิม ให้มากที่สุดโดยคนในชุมชน ด้วยความสนใจ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ทิ้งสิ่งแวดล้อม ไม่ขัดต่อการดำรงชีวิต หาพันธมิตรช่วยทำ ด้วยวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก ทำได้ทุกวัน เช่น การทำความสะอาด ฝักระวังรักษา และสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับโบราณสถานให้กับชุมชน

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ ที่มีต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านการดูแลรักษา จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการดูแลรักษา อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีการทำความสะอาดปะติมากรรมภายในวัดอยู่เป็นประจำ วัดมีการจัดทำข้อมูลการดูแลรักษาปะติมากรรมอย่างถูกต้องแก่พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน วัดมีการจัดอบรมเรื่องความสำคัญ คุณค่าและการอนุรักษ์ปะติมากรรม ในวันสำคัญทางศาสนาหรือวันสำคัญทางราชการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนัส ภาควณิ และคณะ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของชุมชน” ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหารของเจ้าอาวาสทุกรูป มีกระบวนการ "แบบธรรมาธิปไตย" กล่าวคือ เป็นการบริหารที่ทุกคนมีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็นในลักษณะการปรึกษาหารือโดยมุ่งประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งและปัจจัยที่ส่งผลความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน แบ่งเป็น 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยหลักหรือปัจจัยโดยตรง ประกอบด้วย ความสามารถพิเศษ หรือคุณลักษณะเฉพาะพิเศษ บุคลิกภาพ/ภาวะผู้นำของเจ้าอาวาส ปัจจัยเสริม คือ สภาพแวดล้อมทางที่ตั้งบรรยากาศในวัดและการที่วัดมีลักษณะพิเศษเฉพาะเช่น เป็นโบราณสถานมีโบราณวัตถุทางศิลปวัฒนธรรม และอื่นๆ

ด้านการป้องกันคุ้มครอง จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการป้องกันคุ้มครอง อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดมีกัป้องกันและหมั่นสำรวจไม่ให้มีสิ่งบดบังทัศนียภาพของปะติมากรรม วัดมีการป้องกันแมลงและสิ่งๆที่ทำให้เกิดการเสียหายของปะติมากรรม วัดมีการป้องกันตรวจตราปะติมา

กรรมที่เสี่ยงต่อการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระปลัดเกียรติศักดิ์ ตันติธโร (สินทวีวรกุล) (2548) ได้วิจัยเรื่อง “บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่” ผลวิจัยพบว่า การสาธารณูปการเป็นงานที่ละเอียดอ่อน เป็นตัวหลักของการคณะสงฆ์ เป็นงานระดับท้องถิ่นและการพระศาสนา เป็นงานที่ให้ความสำคัญแก่เจ้าอาวาสและเห็นผลงานของเจ้าอาวาสได้เร็ว แต่มักจะก่อปัญหา เช่น บางแห่งเกิดความขัดแย้งระหว่างวัดกับชาวบ้านจนลูกหลานใหญ่โต ก็เพราะสาธารณูปการเป็นเหตุ หากเจ้าคณะได้ช่วยชี้แจงแนะนำการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าอาวาส สร้างสมัคสมานสามัคคีระหว่างบ้านกับวัด ความขัดแย้งจะลดน้อยลง และนอกจากนั้น พระสังฆาธิการยังมีบทบาทในการดูแลซ่อมแซมและปฏิสังขรณ์ถาวรวัตถุภายในวัดที่ชำรุดทรุดโทรม

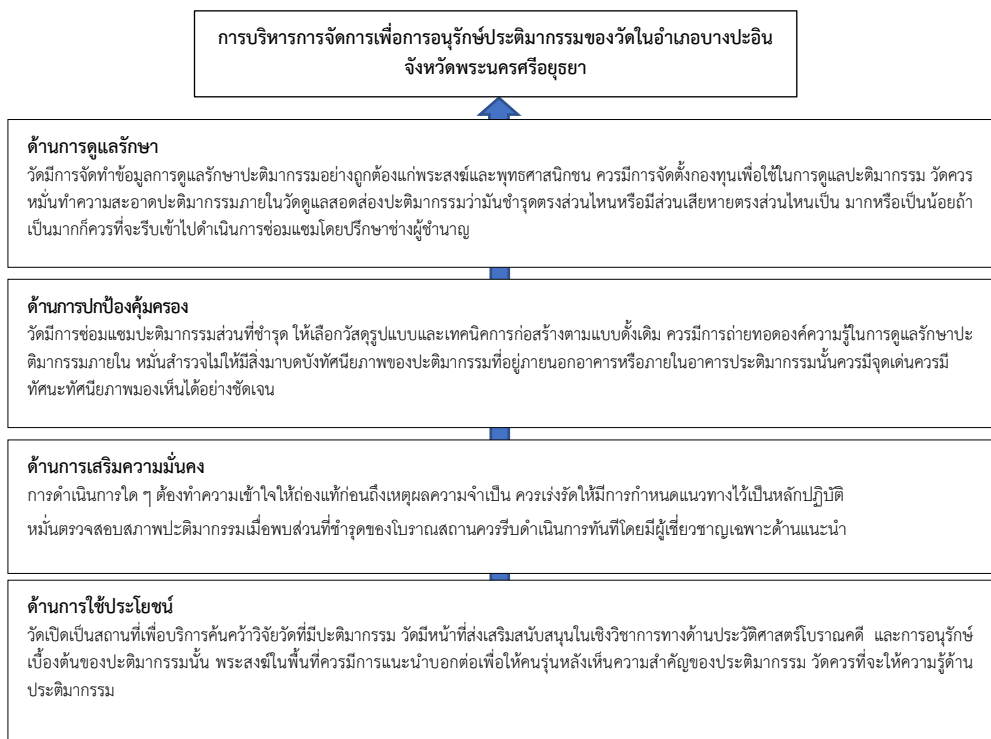
ด้านการเสริมความมั่นคง จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการเสริมความมั่นคง อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดการดำเนินการใด ๆ ต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ก่อนถึงเหตุผลความจำเป็น งานซ่อมเล็ก ๆ น้อย ๆ ควรปรึกษาผู้รู้ก่อน เพราะอาจจะทำให้เกิดผลเสียแก่ปะติมากรรมได้ วัดมีการซ่อมแซมปะติมากรรมส่วนที่ชำรุด ให้เลือกวัสดุรูปแบบและเทคนิคการก่อสร้างตามชนิดส่วนผสม ลักษณะ และวิธีการ ตามแบบดั้งเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกรณ์ ต้นสกุล (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “เรื่องการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง” ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาวัดเป็นการปรับปรุงสภาพวัดและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้วัดมีความเจริญรุ่งเรือง และเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน เน้นการปรับปรุงและแก้ไขข้อบกพร่องในวัด รวมทั้งส่งเสริมกระบวนการดำเนินงานกิจการพระศาสนาในวัดให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสมบูรณ์ การพัฒนาวัด มุ่งเน้นให้วัดเป็นศูนย์กลางของชุมชน และเป็นแหล่งอารยธรรม อันเจริญรุ่งเรือง มีศาสนวัตถุ ศาสนสถานอันเป็นเครื่องหมายแห่งศิลปวัฒนธรรมอันดีงาม มีการส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์อย่างหลากหลายทั้งในด้านศาสนพิธี การให้การศึกษ การเผยแผ่ และการสาธารณสงเคราะห์ เพื่อให้พระศาสนา สร้างความสงบสุขแก่สังคมไทยได้อย่างแท้จริง

ด้านการใช้ประโยชน์ จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นต่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วัดได้เปิดให้ประชาชนกราบไหว้ปะติมากรรมในช่วงเทศกาล วัดเปิดเป็นสถานที่เพื่อบริการค้นคว้าวิจัยวัดที่มีปะติมากรรม วัดมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนในเชิงวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์โบราณคดีและการอนุรักษ์เบื้องต้นของปะติมากรรมนั้น วัดจัดหาผู้มีความรู้ให้เป็นผู้แนะนำในการชมและศึกษาค้นคว้าวิจัยปะติมากรรมทางประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ (2553) ได้ศึกษาเรื่อง “ศึกษาศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ศาสนสถานที่สำคัญของวัดที่เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีองค์ประกอบสำคัญ คือ วัดทั้ง 40 แห่ง มีศาสนสถานสำคัญ คือ พระพุทธรูป พระอุโบสถ เจดีย์ พระปรางค์ พระวิหารหลวง ความสำคัญของศาสน

สถานคือ เป็นวัดพุทธธรรมที่แสดงสัญลักษณ์ทางศาสนาและพระรัตนตรัย ความสำคัญของศาสนสถาน
สิ่งแรก คือ เป็นสิ่งก่อสร้างที่เกิดจากแรงศรัทธาทางพระพุทธศาสนาและเป็นสิ่งที่พระ
พุทธศาสนิกชนยึดถือทางด้านจิตใจและยึดถือเพื่อประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารการจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดใน
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1
ดังนี้



จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของวัดใน
อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีดังนี้

ด้านการดูแลรักษา มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ
วัดมีการจัดทำข้อมูลการดูแลรักษาประติมากรรมอย่างถูกต้องแก่พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชน มีการ
จัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการดูแลประติมากรรม ภาครัฐควรเข้ามามีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนให้
ความรู้ในการทะนุบำรุงดูแลรักษาประติมากรรม หมั่นทำความสะอาดประติมากรรมภายในวัดดูแล
สอดส่องประติมากรรมว่ามั่นคงตรงส่วนไหนหรือมีส่วนเสียหายตรงส่วนไหนเป็นมากหรือน้อย
ถ้าเป็นมากก็ควรที่จะรีบเข้าไปดำเนินการซ่อมแซมโดยปรึกษาช่างผู้ชำนาญ

ด้านการปกป้องคุ้มครอง มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก
คือ วัดมีการซ่อมแซมประติมากรรมส่วนที่ชำรุด ให้เลือกวัสดุรูปแบบและเทคนิคการก่อสร้างตามชนิด

ส่วนผสม ลักษณะ และวิธีการ ตามแบบดั้งเดิม ควรมีการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการดูแลรักษาปะติมากรรมภายใน ควรหมั่นสำรวจไม่ให้สิ่งมาบดบังทัศนียภาพของปะติมากรรมที่อยู่ภายนอกอาคารหรือภายในอาคารปะติมากรรมนั้นควรมีจุดเด่นควรมีทัศนียภาพมองเห็นได้อย่างชัดเจน

ด้านการเสริมความมั่นคง มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ การดำเนินการใด ๆ ต้องทำความเข้าใจให้ถ่องแท้ก่อนถึงเหตุผลความจำเป็น ควรเร่งรัดให้มีการกำหนดแนวทางไว้เป็นหลักปฏิบัติ หมั่นตรวจสอบสภาพปะติมากรรมเมื่อพบส่วนที่ชำรุดของโบราณสถานควรรีบดำเนินการทันทีโดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านแนะนำ

ด้านการใช้ประโยชน์ มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ วัดเปิดเป็นสถานที่เพื่อบริการค้นคว้าวิจัยวัดที่มีปะติมากรรม วัดมีหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนในเชิงวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์โบราณคดีและการอนุรักษ์เบื้องต้นของปะติมากรรมนั้น พระสงฆ์ในพื้นที่ควรมีการแนะนำบอกต่อเพื่อให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญของปะติมากรรม วัดควรที่จะให้ความรู้ด้านปะติมากรรมหากเช่นเป็นปะติมากรรมลอยตัวคือพระพุทธรูปวัดอาจนำมาใช้ประโยชน์โดยในช่วงเทศกาลต่างๆ นั้นนำมาปิดทองให้ประชาชนได้เข้ามาสักการบูชา อีกทั้งยังเปิดเป็นสถานที่ให้บุคคลทั่วไปนิสิตนักศึกษาที่สนใจทางด้านปะติมากรรม

สรุป เจ้าอาวาสต้องมีความรู้ความเข้าใจบริบทของการอนุรักษ์ปะติมากรรมทุกๆ ด้าน โดยการศึกษาเรียนรู้จากผู้ที่มีประสบการณ์ ต้องจัดหาเงินทุนสำรองสำหรับการอนุรักษ์ ต้องมีเครื่องมือไว้คอยสำรวจไม่ให้สิ่งกีดขวางมาบดบังทัศนียภาพของปะติมากรรมที่อยู่ภายนอกอาคารหรือภายในอาคาร โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำตรวจสอบเสมอ เมื่อเจอสิ่งที่บกพร่องก็ให้รีบดำเนินการทันทีโดยปรึกษาผู้ที่มีความรู้ในด้านนี้ และสุดท้ายต้องมีการบริหารจัดการให้ดี โดยประสานทุกฝ่ายประชาสัมพันธ์เพื่อให้เห็นถึงคุณค่าของปะติมากรรมที่บรรพบุรุษสร้างไว้ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาเรียนรู้ต่อไป

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยจึงสรุปข้อเสนอแนะการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์ปะติมากรรมของวัดในอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 วัดควรมีการตัดสินใจที่เด็ดขาดว่าสิ่งใดคือปัญหาของปะติมากรรม เพื่อวางแผนหาแนวทางป้องกันปะติมากรรมร่วมกับหน่วยงานราชการต่อไป

1.2 วัดควรมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม และหาแนวร่วมจากประชาชนและหน่วยงานราชการในการอนุรักษ์ปะติมากรรมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

1.3 วัดควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ปะติมากรรม เช่น การบริจาคทรัพย์ในการบูรณปฏิสังขรณ์ หรือร่วมอนุรักษ์ปะติมากรรมด้วยตนเอง

1.4 วัดควรร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการติดตามและประเมินผลการดำเนินการอนุรักษ์ประติมากรรมอย่างใกล้ชิด

1.5 วัดควรมีการประชาสัมพันธ์เพื่อให้บุคคลภายนอกได้รับทราบถึงการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัด เพื่อขอรับการสนับสนุนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 วัดจะต้องเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมตัดสินใจที่เด็ดขาดว่าสิ่งใดคือปัญหาของประติมากรรม เพื่อวางแผนหาแนวทางป้องกันโบราณสถานร่วมกับหน่วยงานราชการต่อไป

2.2 วัดจะต้องเข้าไปมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม และหาแนวร่วมจากประชาชนและหน่วยงานราชการในการอนุรักษ์ประติมากรรมอย่างจริงจังและเป็นรูปธรรม

2.3 วัดจะต้องเสียสละกำลังกายกำลังทรัพย์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในการอนุรักษ์ประติมากรรม หรือเชิญชวนประชาชนให้มาร่วมในการบริจาคทรัพย์เพื่อบูรณปฏิสังขรณ์ หรือร่วมอนุรักษ์ประติมากรรมให้อยู่คู่ประเทศไทยต่อไป

2.4 วัดจะต้องหาวิธีการร่วมมือกับหน่วยงานราชการในการติดตามและประเมินผลการดำเนินการอนุรักษ์ประติมากรรมอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.5 วัดจะต้องทำการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงการอนุรักษ์ประติมากรรมภายในวัด ว่ามีความสำคัญอย่างไร

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาเรื่อง ติดตามผล ประเมินผลในการดูแลอนุรักษ์ประติมากรรมของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะได้ทราบแนวทาง และผลการปฏิบัติของพระสังฆาธิการต่อการอนุรักษ์ประติมากรรมของพระสังฆาธิการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อันจะนำไปสู่การปรับปรุงระบบการบริหารการอนุรักษ์ประติมากรรมของพระสังฆาธิการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ในงานวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาระดับความคิดเห็นของบุคลากรในการอนุรักษ์ประติมากรรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อที่จะได้ทราบความคิดเห็นของบุคลากรว่าเป็นอย่างไร เพื่อพัฒนาการอนุรักษ์ประติมากรรม ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- ปกรณ ดันสกุล. (2546). การศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานของพระสังฆาธิการในวัดพัฒนาตัวอย่าง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- พระครูวินัยธรเอก ชินวิโส (เฉยประทุม). (2557). การพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์โบราณสถานของวัดในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระปลัดเกียรติก้องดี ตันติธโร (สินทวิวรกุล). (2548). บทบาทของพระสังฆาธิการในการบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พระมหาธีรพล ธีรปัญญา (สุขแสง). (2541). การบริหารจัดการองค์ประกอบของวัดไทยในปัจจุบัน. วิทยานิพนธ์อักษรศาสตร์มหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- มนัส ภาคภูมิ และคณะ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- มาณี ไชยธีรานุกูลศิริ. (2540). บทบาทพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์เกี่ยวกับทัศนะของพระสงฆ์ที่ชาวพุทธให้ความเคารพศรัทธา และความนิยมของพุทธศาสนิกชนต่อบทบาทของพระสงฆ์. รายงานวิจัย. นครปฐม: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รศ.นิลรัตน์ กลิ่นจันทร์ และคณะ. (2553). ศักยภาพศาสนสถานที่สำคัญต่อการอนุรักษ์การท่องเที่ยวของวัดในกรุงเทพมหานคร. รายงานการวิจัย. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย).
- สาธิต กฤตตาลักษณ์. (2551). การศึกษารูปแบบการอนุรักษ์ฟื้นฟูและพัฒนาโบราณสถานในเขตทุ่งกุลาร้องไห้โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

**ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา**
**Effectiveness of Buddhist Propagation of Monks Pak Chong District,
Nakhon Ratchasima Province**

พระครูสุธรรมธีรานุยุต (ธีรศักดิ์ ธรรมธีโร)¹
PhrakhruSuthamthiranuyut (Thirasak Thammathiro)

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อศึกษาประสิทธิผล ปัญหา อุปสรรค การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของคณะสงฆ์อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการสำรวจด้วยแบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.921 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสงฆ์ในพื้นที่สังกัดเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 303 รูป ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 รูปหรือคน โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.83$, $S.D.=0.519$) 2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา การศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ 3. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) พระสงฆ์ขาดความมั่นใจในการบรรยายธรรม 2) บรรยายธรรมหลักบาลีไม่ถูกต้องทำให้เข้าใจความหมายเปลี่ยนไป 3) พระสงฆ์ยังขาด

Received: 2021-06-10 Revised: 2021-07-14 Accepted: 2022-04-03

¹ หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการเชิงพุทธ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Buddhist Management Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. Corresponding Author e-mail:6301204204@mcu.ac.th

อุปกรณ์ในการประชาสัมพันธ์และการสื่อสาร 4.ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ 1) ควรมีการฝึกอบรมในการบรรยายธรรมให้มีความชำนาญให้มีประสิทธิภาพ 2) ควรศึกษาหลักการอ่านบาลี แปล และขยายความของภาษาบาลีให้ถูกต้องตามหลัก 3) ควรหาอุปกรณ์ในการประชาสัมพันธ์ในการสื่อสารที่ถูกต้องและประหยัดเช่นโทรศัพท์

คำสำคัญ (Keywords): ประสิทธิภาพ; การเผยแผ่พระพุทธศาสนา

Abstract

This research aims to 1. To study the level of opinion of the monks on the effectiveness of buddhist propagation of the Sangha Council of PakChong District, Nakhon Ratchasima Province. 2. To compare the opinions of monks on the effectiveness of Buddhist propagation of PakChong Sangha, Nakhon Ratchasima Province, classified by personal factors. 3. To study effectiveness. Problems, Obstacles, Propagation of Buddhism of PakChong District, Nakhon Ratchasima Province. The research methodology is a combination of quantitative research and surveys with a total confidence value of 0.921 with a sample of monks in the sangha administrative area, Pakchong District, Nakhon Ratchasima Province. 303 people analyzed the data with social science ready-made programs. The statistics used are frequency, percentage, average, standard deviation, and frequency values. One-way variability analysis and qualitative research with in-depth interviews with 8 key informants using detailed content analysis techniques summarized as essays. Findings were as follows: 1. The monks have an opinion on the effectiveness of buddhist propagation of buddhist monks in PakChong District, Nakhon Ratchasima Province. ($\bar{X}$ =3.83, S.D.=0.519) 2. The results of the research hypothesis showed that monks of different ages and studies were not educated. The overall picture is different, so it is based on research assumptions, statistically significant at 0.05, thus accepting the set research assumptions. 3. Problems Obstacles regarding the effectiveness of buddhist propagation of buddhist monks, PakChong District, Nakhon Ratchasima Province, Nakhon Ratchasima Province, found that 1) Monks lack confidence in dhamma lectures 2) Incorrectly describe the Bali principles, giving a sense of meaning. 3) Monks also lack the equipment to promote and communicate. 4. Suggestions on the effectiveness of Buddhist propagation of buddhist monks in PakChong District, Nakhon Ratchasima Province, Nakhon Ratchasima Province are as follows 1) Training should be given to lecture dhamma to be skillful and effective. 2)

The principle of reading Bali, translating and expanding the principles of Bali should be studied. 3) It is better to find a public relations device to communicate cheaply and economically, such as a phone.

Keywords: Effectiveness; Propagation of Buddhism;

บทนำ (Introduction)

การเผยแผ่และการถ่ายทอดพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าขึ้นถือเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งของคณะสงฆ์ที่ต้องปฏิบัติแล้วนั้น ยังต้องประพจน์ปฏิบัติและการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์ตามพระธรรมวินัย เพื่อสามารถสร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสและความเชื่อมั่นอันก่อให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนและประชาชนทั่วไป หากมองย้อนกลับไปในอดีตแล้วนั้น การใช้วิถีชีวิตของคนไทยได้ยึดถือตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา มีความเคารพในกฎและกติกาสังคม ที่มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย มีการปรับตัวให้เข้ากับธรรมชาติมากกว่าเปลี่ยนธรรมชาติให้เข้ากับการดำเนินชีวิตของตน พระพุทธศาสนาจึงเข้ามามีบทบาทและความสำคัญต่อการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมาก ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตเป็นความเชื่อศรัทธาที่ยึดเหนี่ยวทางใจในดำเนินชีวิต เพราะมีหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างมีคุณค่าและมีความสุข ความเจริญต่อตนเองและครอบครัว (พระอริการุณยศักดิ์ สุขุมโล (คงเมือง), 2561) ฉะนั้นกุลบุตรชาวพุทธจึงต้องหาที่จะโอกาสบรรพชาอุปสมบทกันเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเพื่อศึกษาพระธรรมวินัย เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา

การที่นักเผยแผ่พระพุทธศาสนา นำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าไปแสดงให้ผู้อื่นได้รู้ได้เข้าใจและพระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองมาจนทุกวันนี้ นอกจากพุทธธรรมแล้ว สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ เทคนิค วิธีการของผู้ส่งสารด้วย การสอนที่จะได้ผลดีนอกจากให้เกิดความเข้าใจแล้ว จะต้องให้เกิดความรู้อย่างเห็นคุณค่าความสำคัญ จนมีความเลื่อมใสศรัทธา ที่จะนำไปประพฤติปฏิบัติด้วย ผลสำเร็จอย่างหลังเป็นสิ่งที่สำคัญมากและมักจะทำได้ยากกว่าผลสำเร็จอย่างแรกเพราะต้องใช้เทคนิค และวิธีการสอนประกอบการเผยแผ่ไปด้วย รวมถึงการใช้ภาษาและวิธีการนำเสนอโดยการเชื่อมโยงเหตุการณ์หรือสถานการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบันเข้าสู่หัวข้อธรรมะที่นำเสนอ หรือการนำพุทธธรรมมาประยุกต์ให้เข้ายุคสมัยใหม่ โดยยังคงซึ่งสาระและคุณค่าของพุทธธรรมที่มีอยู่เดิมในพระไตรปิฎก วิธีการสอนและอุบายกลวิธีต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในการเผยแผ่ธรรมะ เพราะช่วยเป็น “สื่อ” เพราะเป็นอุปกรณ์ในการเผยแผ่ และเสริมการเรียนรู้ไปอย่างรวดเร็วและดียิ่งขึ้น การที่จะชี้ให้เห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมหรือเสนอความคิดเห็น แก้ไขปรับปรุงในเรื่องต่าง ๆ เพื่อชักจูงโน้มน้าวจิตใจของประชาชนให้ประพฤติตามหลักพุทธธรรม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความสุขสงบในสังคมผู้เผยแผ่จะต้องเป็นกัลยาณมิตร คือเป็นผู้ชี้แนะที่ถูกต้องให้ ถ้าชี้แนะผิดๆ ก็อาจพาไปนอกทางหรือผิดพลาดได้ อย่างไรก็ตามบทบาทของนักเผยแผ่ คือ ชี้แนะแนวทาง (เสถียรพงศ์ วรรณะปก, 2540)

ในส่วนของผู้วิจัยก็มีความสนใจในเรื่องของเทคนิคและวิธีการเทศนา รวมทั้งศิลปะวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบแบบต่าง ๆ ทั้งที่เป็นของพระนักเทศน์ที่มีชื่อเสียงและองค์กรเผยแผ่พระพุทธศาสนา จึงเป็นจุดกำเนิดให้เกิดการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพื่อนำเอาองค์ความรู้ที่ได้รับมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ ให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดกับคณะสงฆ์ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

การดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ดำเนินการวิจัยโดยวิธีการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) จากพระสงฆ์ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 303 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.921 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ สถิติความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage : %) และพรรณนาความคิดเห็นของพระสงฆ์ต่อประสิทธิภาพการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ใช้ค่าสถิติค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard : S.D.) และสถิติเชิงอนุมาน ทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย อายุ พรรษา ระดับการศึกษา ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) ค่าเอฟ (F-test) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance : ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรที่มีสามกลุ่มขึ้นไป เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด LSD (Least Significant Difference) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญจำนวน 8 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview Form) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามลำดับความสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique)

ผลการวิจัย (Research Results)

1. พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.519 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งสองด้าน คือ ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา และ การเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า พระสงฆ์ที่มีอายุ พรรษา การศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

3. ปัญหา อุปสรรคเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) พระสงฆ์ขาดความมั่นใจในการบรรยายธรรม 2) บรรยายธรรมหลักบาลีไม่ถูกต้องทำให้เข้าใจความหมายเปลี่ยนไป 3) พระสงฆ์ยังขาดอุปกรณ์ในการประชาสัมพันธ์และในการสื่อสาร

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้ 1) ควรมีการฝึกอบรมในการบรรยายธรรมให้มีความชำนาญ ให้มีประสิทธิภาพ 2) ควรศึกษาหลักการอ่านบาลี แปล และขยายความของภาษาบาลีให้ถูกต้องตามหลัก 3) ควรหาอุปกรณ์ในการประชาสัมพันธ์ในการสื่อสารที่ถูกและประหยัดเช่นโทรศัพท์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.519 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ พระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

ผู้สังสาร (Source) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านผู้สังสาร (Source) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในคำสอนของพระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี พระสงฆ์มีสมณะสาธิต และศิลาจารวัตรที่งดงาม และพระสงฆ์สามารถชี้แจง อธิบายหลักธรรมได้ถูกต้อง และเข้าใจง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส โรบินสัน (2560) ได้วิจัยเรื่อง “แนวทางการสื่อสารพุทธธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการสื่อสารพุทธธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย ผ่าน

ทางเฟซบุ๊ก ยูทูบ เว็บไซต์ เช่น การโพสต์ภาพ อัปโหลดวิดีโอ เป็นการปฏิบัติศาสนกิจทั้งในประเทศไทย และ ต่างประเทศ ได้แก่ การบรรยายธรรม การปาฐกถาธรรม ในด้านการตอบปัญหาเป็นการตอบปัญหาทั้งในรูปแบบของข้อความ และเป็นรูปแบบสื่อมัลติมีเดีย มีความทันสมัยทันสมัยต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน ส่วนเนื้อหาของธรรมะ มีการนำเสนอทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาบาลี การนำเอาสำนวนหลักพุทธธรรมมาใช้ มี 5 ประเภท คือ พุทธสุภาษิต สุภาษิต คำคม คำกลอน และ การใช้ภาษาอังกฤษเพื่อเผยแผ่ธรรมะ

สาร (Massage) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านสาร (Massage) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ใช้หลักคำสอนที่เข้าใจง่าย ผู้รับฟังเกิดศรัทธาอย่างมากมาย พระสงฆ์ใช้หลักธรรมที่มีความเป็นกลางตามหลักพุทธศาสนา ไม่เบียดเบียนศาสนาอื่นๆ พระสงฆ์ใช้หลักธรรมที่เป็นหลักคำสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัญญา นวลสิริ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ท่วงทำนองทางภาษาและกลวิธีการถ่ายทอดธรรม ในงานเขียนของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต” ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาท่วงทำนองทางภาษาในงานเขียนของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต พบว่าผู้เขียนได้ใช้ท่วงทำนองทางภาษาที่โดดเด่นในงานเขียน 3 ประเด็น คือ การเลือกใช้การเลือกใช้ประโยค และการเลือกใช้สำนวนสุภาษิต คำคม โดยการเลือกใช้คำ พบว่า มีการใช้ 10 รูปแบบ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การใช้คำซ้อน คำภาษาอังกฤษปนภาษาไทย คำสัมผัสคล้องจอง คำสแลง คำสร้างจินตภาพ การเล่นคำ คำที่มีความหมายโดยนัย คำสร้างใหม่ คำภาษาถิ่น และคำโบราณ ส่วนในด้านการเลือกใช้ประโยค พบว่า มีการเลือกใช้ 6 ลักษณะโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การใช้ประโยคข้อแม้แสดงเงื่อนไข ประโยคแสดงเหตุผล ประโยคแสดงความขัดแย้ง ประโยคคู่ขนาน ประโยคย้า ความแน่นคำ และประโยคสรุปความและในด้านการเลือกใช้สำนวนสุภาษิต คำคม พบว่า มี 3 ลักษณะ คือ การใช้สำนวนสุภาษิต คำคมที่มีอยู่เดิมการดัดแปลงสำนวนสุภาษิต คำคมจากต้นฉบับ และการคิดค้นสำนวนสุภาษิต คำคมขึ้นใหม่ ท่วงทำนองทางภาษาที่พระมหาสมปองได้ใช้ในงานเขียนอย่างสร้างสรรค์นี้ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น ที่ทำให้งานเขียนสละสลวยสื่อความชัดเจนและให้ความหมายลึกซึ้งกินใจแก่ผู้อ่านเป็นอย่างมาก

การสื่อสาร (Channel) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการสื่อสาร (Channel) โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีรัตนโมลี (สมคิด สุระเทโช/เหลาฉลาด) (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย ในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่สุดของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ คือ ศักยภาพของพระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษหรือภาษาจีนได้ ตลอดถึงภาพลักษณ์มุ่งเน้นด้านวัตถุนิยม มีผลกระทบต่อความศรัทธาของชาวสิงคโปร์ซึ่งแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ อนุรักษนิยม ธรรมนิยม และวัตถุนิยม ส่วนประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสม คณะสงฆ์และภาครัฐต้องร่วมกำหนดนโยบาย

แผนงาน แผนคน และแผนเงิน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพด้านการเผยแผ่ทั้งเชิงรับและเชิงรุก เพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์อันหลากหลายของชาวสิงคโปร์ เช่น ประเพณีนิยม งานสังคมสงเคราะห์ การเรียนการสอน โครงการอบรม และการปฏิสัมพันธ์กับรัฐและศาสนาอื่น

ผู้รับสาร (Receiver) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านผู้รับสาร (Receiver) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์ส่งเสริมให้มีการเผยแผ่ตามโรงเรียนทุกวันสำคัญทางพุทธศาสนา และ ในโอกาสพิเศษ พระสงฆ์ส่งเสริมให้มีการแสดงธรรมเทศนาในวัดทุกวันพระ พระสงฆ์ส่งเสริมให้มีการจัดอุปสมบทพระในพรรษา และ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนทุกปี เพื่อให้มีความพร้อมในการรับการเผยแผ่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑามาส โรบินสัน (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “แนวทางการสื่อสารพุทธธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย” ผลการวิจัยพบว่ากระบวนการการสื่อสารพุทธธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย ประกอบไปด้วยหลักทฤษฎีการสื่อสาร คือ ผู้ส่งสาร สาร ช่องทาง สื่อ ผู้รับสาร และที่สำคัญต้องมีเจตนาของการส่งสารข้อมูลที่เป็นเรื่องจริง ไม่บิดเบือน ไม่แต่งแต้มใส่สี เรื่องที่เสนอนั้นต้องเหมาะสมกับกาลเวลาแต่ในบางครั้งบางสถานการณ์ ผู้ส่งสารอาจต้องพิจารณาด้วยปัญญาว่า บางเรื่องอาจไม่เหมาะสมกับเวลา อาจจะไม่เป็นที่ชอบใจของคนบางกลุ่มบางคน แต่เมื่อเสนอเรื่องนั้นไปแล้วเกิดประโยชน์ต่อมหาชน ผู้ส่งสาร อาจจะต้องกระทำ หรือควรกระทำ ตลอดจนถึงเนื้อหาสาระของเรื่องที่จะสื่อสารรู้แจ้งแทงตลอดในทฤษฎีและปฏิบัติในศาสตร์และศิลป์ของตนเอง และมีความหมาย ความมุ่งหมายวัตถุประสงค์ของการสื่อสารที่แน่นอนชัดเจน

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของพระสงฆ์ เกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา

จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาผลการวิจัยรายด้านสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การผลิต (Production) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภopakช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการผลิต (Production) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีความหลากหลายในการนำหลักธรรมต่างๆ เพื่อนำมาแสดง มีการเพิ่มช่องทางในการเผยแผ่มีเพิ่มมากขึ้น หลากหลายช่องทางเช่น ทาง ช่องยูทูป ทางสถานีวิทยุ และมีจำนวนผู้ฟังธรรมมีเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสุศีลัมภีร์ญาณ, ผศ.ดร. และ พันตำรวจโท ทวีศักดิ์ ใหม่ประยูร (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การปฏิบัติการพุทธจิตวิทยาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา” จากการวิจัยพบว่าการบูรณาการปฏิบัติการจิตวิทยากับพุทธจิตวิทยาเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในหลักการปฏิบัติการจิตวิทยา มีวัตถุประสงค์สองด้านคือ เชิงบวกเป็นการสร้างเสริม และเชิงลบเป็นการทำลาย แนวคิดความต้องการในปฏิบัติการจิตวิทยาเพื่อต้องการบรรลุเป้าหมายหรือภารกิจฝ่ายตนเท่านั้น การปฏิบัติการจิตวิทยามีพื้นฐานมาจากพุทธจิตวิทยา แต่การเผยแผ่ของพระพุทธรองศ์ด้วย

พุทธจิตวิทยาเป็นการแสดงความจริง ทำให้ยินยอมเชื่อก่อให้เกิดศรัทธามาสู่การยอมรับนับถือวิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่พระพุทธองค์ทรงใช้การรำจิตวิทยามวลชน ประกอบวิธีการโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การชวนเชื่อด้วยสัจจะธรรมหรือความจริง ให้ผู้ปฏิบัติได้เห็นผลจริง ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติ อารมณ์ และความรู้สึก ปฏิบัติการจิตวิทยานั้นมีพื้นฐานมาจากพุทธจิตวิทยา

ประสิทธิภาพ (Efficiency) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า หลักธรรมที่นำมาสอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน ระวังความโลภ โกรธ หลง ได้ ช่องทางในการเผยแผ่ สามารถเข้าถึงได้ง่ายเช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ และจากสถานีวิทยุ จึงช่วยทำให้ผู้รับฟังธรรมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สัญญา นวลสิริ (2560) ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ท่วงทำนองทางภาษาและกลวิธีการถ่ายทอดธรรม ในงานเขียนของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต” ผลการวิจัยพบว่า จากการศึกษาท่วงทำนองทางภาษาในงานเขียนของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต พบว่าผู้เขียนได้ใช้ท่วงทำนองทางภาษาที่โดดเด่นในงานเขียน 3 ประเด็น คือ การเลือกใช้การเลือกใช้ประโยค และการเลือกใช้สำนวนสุภาพ คำคม โดยการใช้คำ พบว่า มีการใช้ 10 รูปแบบ ซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ การใช้คำซ้อน คำภาษาอังกฤษปนภาษาไทย คำสัมผัสคล้องจอง คำสแลง คำสร้างจินตภาพ การเล่นคำ คำที่มีความหมายโดยนัย คำสร้างใหม่คำภาษาถิ่น และคำโบราณ ส่วนในด้านการเลือกใช้ประโยค พบว่า มีการเลือกใช้ 6 ลักษณะโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การใช้ประโยคข้อแม้แสดงเงื่อนไข ประโยคแสดงเหตุผลประโยคแสดงความขัดแย้ง ประโยคคู่ขนาน ประโยคย้า ความแน่นคำ และประโยคสรุปความและในด้านการเลือกใช้สำนวนสุภาพ คำคม พบว่า มี 3 ลักษณะ คือ การใช้สำนวนสุภาพ คำคมที่มีอยู่เดิมการดัดแปลงสำนวนสุภาพ คำคมจากต้นฉบับ และการคิดค้นสำนวนสุภาพ คำคมขึ้นใหม่ ท่วงทำนองทางภาษาที่พระมหาสมปองได้ใช้ในงานเขียนอย่างสร้างสรรค์นี้ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่โดดเด่น ที่ทำให้งานเขียนสละสลวยสื่อความชัดเจนและให้ความหมายลึกซึ้งกินใจแก่ผู้อ่านเป็นอย่างมาก

ความพึงพอใจ (Satisfaction) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า เนื้อหา และการอธิบายหลักธรรมทำให้เข้าใจง่าย มีช่องทางในการเผยแพร่น่าสนใจ เช่น ต้นไม้พูดได้ ที่นำหลักธรรมคำสอนติดไว้ตามต้นไม้ ซึ่งทำให้ผู้ฟังธรรม มีความสุขในการฟังธรรมะ หรือเรียนรู้ธรรมะ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระวุฒิกิรณ วุฒิกิรณ (2553) ได้วิจัยเรื่อง “เทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชมุนี (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) พบว่า เนื้อหาพุทธธรรมของพระราชมุนีมีจุดเด่นคือมีเนื้อเรื่องบรรยายเป็นลำดับขั้น เป็นขั้นเป็นตอน แต่ละประเด็นจะมีความรู้ใหม่ๆให้ขบคิดอยู่เสมอ โดยใช้ภาษารวมสมัยฟังเข้าใจง่าย อธิบายได้นุ่มลึก ชัดเจน โดยสามารถสรุปประเภทเนื้อหาของพุทธธรรมที่นำเสนอได้ 4 ประเภทดังนี้ คือ 1. เนื้อหาประเภทพัฒนาจิตใจเพื่อชีวิตที่ดีงาม 2. เนื้อหาบูรณาการและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 3. เนื้อหาประเภทพระธรรมเทศนา 4. เนื้อหาประเภทวิชาการ

จากการศึกษาและผลงานของพระราชมนูนี้จำนวน 42 เรื่องพบว่า พระราชวรมณี (ประยูร ธมมจิตโต) มีเทคนิคและวิธีการเผยแพร่หรือนำเสนอพุทธธรรมที่เด่นชัด 6 วิธีคือ 1. การนำเสนอโดยวิธีการยกอุทาหรณ์และการเล่านิทานประกอบ 2. การนำเสนอโดยวิธีการยกอุปมา อุปมาเปรียบเทียบกับ 3. นำเสนอโดยวิธีการยกพุทธศาสนสุภาษิต สุภาษิต ปรัชญา คำคม โคลง บทประพันธ์และบทกลอน 4. นำเสนอโดยวิธีการพูดเชื่อมโยงเรื่องราวหรือเหตุการณ์สถานการณ์ต่างๆ ที่สอดคล้องกับปัจจุบัน 5. นำเสนอโดยวิธีการยกบุคคลตัวอย่างประกอบการบรรยาย 6. นำเสนอโดยวิธีการแทรกด้วยเรื่องที่ทำให้เกิดอารมณ์ขัน

การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า การปรับเปลี่ยนธรรมะให้กระชับและเข้าใจง่าย เหมาะสมกับเวลาคือไม่สิ้นเกินไป ไม่ยาวจนทำให้ผู้ฟังเบื่อหน่าย มีการปรับเปลี่ยนช่องทางการเผยแพร่ให้ทันสมัย หลากหลายขึ้นกว่าเดิม จึงทำให้กลุ่มผู้ฟังธรรมะมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีรัตนโมลี (สมคิด สุระโต/เหลาฉลาด) (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย ในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์” ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่สุดของการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทยในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ คือ ศักยภาพของพระสงฆ์ส่วนใหญ่ไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษหรือภาษาจีนได้ ตลอดถึงภาพลักษณ์มุ่งเน้นด้านวัตถุนิยม มีผลกระทบต่อความศรัทธาของชาวสิงคโปร์ซึ่งแยกเป็น 3 กลุ่ม คือ อนุรักษนิยม ธรรมนิยม และวัตถุนิยม ส่วนประสิทธิผลการเผยแพร่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสม คณะสงฆ์และภาครัฐต้องร่วมกันกำหนดนโยบาย แผนงาน แผนคน และแผนเงิน เพื่อสร้างบุคลากรที่มีศักยภาพด้านการเผยแพร่ทั้งเชิงรับและเชิงรุก เพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์อันหลากหลายของชาวสิงคโปร์ เช่น ประเพณีนิยม งานสังคมสงเคราะห์ การเรียนการสอน โครงการอบรม และการปฏิสัมพันธ์กับรัฐและศาสนาอื่น

การพัฒนา (Development) จากการวิจัย พบว่า พระสงฆ์มีความคิดเห็นของพระสงฆ์ที่เกี่ยวกับการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ด้านการพัฒนา (Development) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า มีการพัฒนาหลักธรรมะให้หลากหลาย และ ทันสมัย มีการสังเคราะห์หลักธรรมให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน มีการพัฒนาช่องทางการเผยแพร่ที่หลากหลายและทันสมัย และสามารถช่วยให้กลุ่มผู้ฟังธรรมะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พระครูอาทร ธัญญานุรักษ์ (มนตรี ฐิตสีโล) (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารงานเผยแผ่ของพระสงฆ์ภิกษุศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี” ผลการวิจัยพบว่า การเผยแผ่ศาสนาธรรมเป็นการประกาศหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนา แก่พุทธศาสนิกชนโดยมุ่งเน้นให้พุทธศาสนิกชนได้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม แล้วนำมาปฏิบัติปฏิบัติใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต โดยวิธีที่พระสงฆ์ใช้ในการเผยแผ่ศาสนาธรรมในปัจจุบันมีหลากหลายวิธีได้แก่ การแสดงธรรมเทศนา ปาฐกถาธรรม อภิปรายธรรม สนทนาธรรม การสอน วิปัสสนากรรมฐาน และการใช้สื่อต่างๆ ที่ทันสมัยประกอบการสอนธรรมะเพื่อให้สอดคล้องกับพิธีการ

นั้นว่า จะใช้วิธีการใดๆ ขึ้นอยู่กับพระสงฆ์และลักษณะพุทธศาสนิกชน(ผู้รับสาร) โดยมีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นงานที่มีความสำคัญในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ไทยในยุคปัจจุบัน

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” ทำให้ผู้วิจัยค้นพบองค์ความรู้จากการวิจัย ดังภาพที่ 1 ดังนี้



จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ใน อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีดังนี้

ผู้ส่งสาร (Source) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในคำสอนของ พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี พระสงฆ์มีสมณะ

สารูป และศิลาจารวัตรที่งดงาม สามารถชี้แจง อธิบายหลักธรรมได้ถูกต้อง และเข้าใจง่าย พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมะบรรยายนั้น ต้องมีกิริยามารยาทเรียบร้อย สุภาพอ่อนน้อมถ่อมตน วาจาสุภาพ เพราะเป็นด่านแรกในการวางตัวให้ผู้ฟังได้เห็นบุคลิกภาพในการวางตัวไม่เหมาะสมให้เกิดความไม่เลื่อมใสศรัทธาในการแสดงธรรมะในบรรยายไม่รู้หลักธรรมและไม่สามารถอธิบายขยายความของภาษาบาลีได้ตามลำดับนั้น ทำให้พระสงฆ์ด้วยกันตลอดจนพุทธศาสนิกชนและผู้มีจิตศรัทธาในพระพุทธศาสนาที่เข้ามาฟังการบรรยายธรรมไม่เข้าใจหรือเข้าใจยากและอาจทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนไปจากหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา

สาร (Message) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์ใช้หลักคำสอนที่เข้าใจง่าย ผู้รับฟังเกิดศรัทธาอย่างมากมาย ใช้หลักธรรมที่มีความเป็นกลางตามหลักพุทธศาสนา ไม่เบียดเบียนศาสนาอื่นๆ และใช้หลักธรรมที่เป็นหลักคำสอนที่สามารถนำมาประยุกต์ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง อาจมีบ้างที่พระสงฆ์ผู้แสดงธรรมะนั้นไม่ค่อยมีประสบการณ์ แสดงธรรมตามแต่โอกาสไม่ได้ศึกษาหลักธรรมอย่างจริงจังจึงสม่ำเสมอไม่สามารถแนะนำแนวทางให้ผู้ฟังให้ปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาเพราะขาดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นพระสงฆ์ควรศึกษาหาความรู้ในการเรียนรู้หาข้อมูลเพื่อเป็นการเสริมทักษะและแนวทางกลยุทธ์ต่างๆในด้านวิชาการต่าง ๆ ให้มากขึ้น

การสื่อสาร (Channel) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญปานกลาง คือ พระสงฆ์นำอุปกรณ์ สิ่งแวดล้อมต่างๆมาประยุกต์ใช้ประกอบในการเผยแผ่ธรรม มีการแสดงธรรมผ่านอินเทอร์เน็ต มีการแสดงธรรมผ่านทางสถานีวิทยุกระจายเสียง การแสดงธรรมที่ง่ายต่อการเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้ พระสงฆ์มีการจัดโครงการเผยแผ่ศาสนาธรรม ส่งเสริมศีลธรรมให้แก่เยาวชนและพุทธศาสนิกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมต่างๆ ของคณะสงฆ์เช่นโครงการพุทธศาสนวันอาทิตย์ ทำกิจกรรมการเผยแผ่ในรูปแบบของการอบรมสั่งสอนศีลธรรมในวันสำคัญต่าง ๆ มีการใช้สื่อการสอนวีดิโอการ์ตูน PowerPoint ภาพยนตร์เกี่ยวกับพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าและสาวกคนสำคัญ การแจกซีดีธรรมะ เพื่อให้เข้าถึงทุกระดับทุกเพศทุกวัย

ผู้รับสาร (Receiver) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์ส่งเสริมให้มีการเผยแผ่ตามโรงเรียนทุกวันสำคัญทางพุทธศาสนา และ ในโอกาสพิเศษ มีการส่งเสริมให้มีการแสดงธรรมเทศนาในวัดทุกวันพระ และส่งเสริมให้มีการจัดอุปสมบทพระในพรรษา และ บรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนทุกปี เพื่อให้มีความพร้อมในการรับการเผยแผ่ พระสงฆ์มีการจัดทำต้นไม้พุทธได้โดยการเขียนพุทธสุภาษิต คติธรรม คำกลอน มีการแปลบาลีควบคู่เป็นภาษาไทยเพื่อให้เกิดความเข้าใจง่ายและภาษาอังกฤษติดตามต้นไม้ตามแต่ละวัด พระสงฆ์มีแนวทางและวิธีการเผยแผ่ทางยูทูบและเฟซบุ๊ก ซึ่งเป็นที่นิยมมากทางโดยผ่านช่องโลกโซเซียล ผู้ฟังธรรมควรเตรียมตัว เมื่อมาฟังธรรมะบรรยายด้วยการสำรวม กาย วาจา ใจให้เรียบร้อย ตั้งใจฟังธรรมด้วยความเคารพ(ศีล) พิจารณาฟังธรรมโดยไตร่ตรอง(สมาธิ) ฟังแล้วให้เกิดประโยชน์(ปัญญา) ซึ่งผลที่ได้คือสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

การผลิต (Production) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ พระสงฆ์มีความหลากหลายในการนำหลักธรรมต่างๆ เพื่อนำมาแสดง มีการเพิ่มช่องทางในการเผยแผ่มีเพิ่มมากขึ้น หลากหลายช่องทางเช่น ทาง ช่องยูทูบ ทางสถานีวิทยุ และมีจำนวนผู้ฟังธรรมมีเพิ่มมากขึ้น การเรียนรู้ในหลักธรรมในพระไตรปิฎกหรือบาลีนั้นถือว่าเป็นธรรมะของพระพุทธเจ้าที่แสดงเป็นเรื่องราวจริงที่สามารถนำไปเผยแผ่นั้นมีคุณประโยชน์อย่างมากอย่างมีเหตุมีผลเพราะพระพุทธศาสนาสอนในเรื่องความมีเหตุมีผลมีที่มา ซึ่งสามารถนำความรู้ที่ได้นั้นไปถ่ายทอดบอกต่อให้พุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติตามในการดำเนินชีวิตประจำวัน

ประสิทธิภาพ (Efficiency) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ หลักธรรมที่นำมาสอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน ระวังความโลภ โกรธ หลง ได้ ช่องทางในการเผยแผ่ สามารถเข้าถึงได้ง่ายเช่น เฟสบุ๊ค ไลน์ ยูทูบ และจากสถานีวิทยุ จึงช่วยทำให้ผู้รับฟังธรรมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น โดยพระสงฆ์เป็นผู้ให้ความรู้หลักธรรมในทางที่ดีเพื่อให้ได้น้อมนำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติตามแนวทางพระพุทธศาสนาให้เกิดประโยชน์สุขต่อครอบครัวและพุทธศาสนิกชนและได้มีโอกาสแนะนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามและยังทำให้พระพุทธศาสนาขยายวงกว้างเป็นปึกแผ่นแก่อนุชนรุ่นหลังได้ศึกษาและปฏิบัติตาม

ความพึงพอใจ (Satisfaction) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ เนื้อหา และการอธิบายหลักธรรมะทำให้เข้าใจง่าย มีช่องทางในการเผยแผ่น่าสนใจ เช่น ต้นไม้พูดได้ ที่นำหลักธรรมคำสอนติดไว้ตามต้นไม้ ซึ่งทำให้ผู้ฟังธรรม มีความสุขในการฟังธรรมะ หรือเรียนรู้ธรรมะ พระสงฆ์และพุทธศาสนิกชนทั่วไปซึ่งเปรียบเสมือนผู้รับสารในการบรรยายธรรมควรเตรียมตัว เมื่อมาฟังธรรมะบรรยายด้วยการสำรวม กาย วาจา ใจให้เรียบร้อย ตั้งใจฟังธรรมด้วยความเคารพ(ศีล) พิจารณาฟังธรรมโดยไตร่ตรอง(สมาธิ) ฟังแล้วให้เกิดประโยชน์ (ปัญญา) ซึ่งผลที่ได้คือสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้และยังสามารถนำหลักธรรมคำสอนต่างๆที่ได้รับไปประพฤติปฏิบัติได้จริงทั้งตนเองและผู้อื่นหรืออีกนัยก็เป็นกาเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อีกทางหนึ่งด้วย

การปรับเปลี่ยน (Adaptiveness) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ มีการปรับเปลี่ยนธรรมะให้กระชับและเข้าใจง่าย เหมาะสมกับเวลาคือไม่สั้นเกินไป ไม่ยาวจนทำให้ผู้ฟังเบื่อหน่าย มีการปรับเปลี่ยนช่องทางในการเผยแผ่ให้ทันสมัย หลากหลายขึ้นกว่าเดิม จึงทำให้กลุ่มผู้ฟังธรรมมีหลากหลายมากยิ่งขึ้น พระสงฆ์ผู้บรรยายธรรมใช้ช่องทางการสื่อสารในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาพระสงฆ์แสดงธรรมทุกวันพระและวันนักขัตฤกษ์ ด้วยจิตเมตตาเพื่อมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนเป็นหลัก ไม่แสดงธรรมกระทบผู้อื่นในทางที่ไม่ดี ไม่ยกตน ไม่เสียดี ช่มชี่ผู้อื่นอยู่ในหลักธรรม เหมาะแก่สถานการณ์ มีการแสดงธรรมที่ง่ายต่อการเข้าใจสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันได้

การพัฒนา (Development) มีความโดดเด่น โดยพระสงฆ์ในการทำวิจัยให้ความสำคัญมาก คือ มีการพัฒนาหลักธรรมะให้หลากหลาย และ ทันสมัย มีการสังเคราะห์หลักธรรมให้เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน มีการพัฒนาช่องทางในการเผยแผ่ที่หลากหลายและทันสมัย และสามารถช่วยให้

กลุ่มผู้ฟังธรรมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เพราะหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่พระสงฆ์แสดง บรรยายธรรมต้องมีความรู้ในหลักธรรมอย่างถูกต้องแม่นยำโดยอ้างอิงพระไตรปิฎกพุทธสาส์น คติธรรม ชาดกเป็นเรื่องราวจริงมารองรับเหมาะสมกับเวลาและมีประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่บิดเบือนหลักธรรมคำสอน สามารถปฏิบัติได้จริงและชักชวนผู้อื่นให้น้อมนำไปปฏิบัติตามกำลังความสามารถแห่งศรัทธาการปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ผลการวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาพระสงฆ์ อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา” ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นที่ควรกำหนดเป็นนโยบายเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรม ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 พระสงฆ์ควรต้องมีความรู้ในหลักธรรมของศาสนาอย่างดี ทั้งในเรื่องพระปริยัติและการปฏิบัติในแนวทางของศาสนาอย่างเคร่งครัด โดยไม่หลงไปตามกระแสสังคม

1.2 เจ้าอาวาสควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รอบรู้ในทุกๆ ด้าน ทั้งทางโลก และทางธรรม รวมทั้งฝึกตนให้เป็นผู้ที่มีความชำนาญในเผยแผ่หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีความสำคัญกับพระสงฆ์เพื่อการเผยแผ่โดยพระสงฆ์ผู้บรรยายธรรมให้มีความรู้ความสามารถในหลักที่ถูกต้องแม่นยำตามหลักธรรมทั้งปวงขณะบรรพชาเป็นผู้นั้นที่มีความประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบด้วยจริยวัตรที่ดั่งงามเหมาะสมและสามารถถ่ายทอดความรู้ของตนเองให้กับผู้อื่นได้เข้าใจรู้แจ้งเห็นจริงเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนาและยังสามารถน้อมนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริงตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

2.2 ควรมีการใช้สื่อต่างๆ ที่ทันสมัยในปัจจุบันที่มีแพร่หลายอย่างมากในการเผยแผ่ให้หลากหลายมากขึ้นเช่น คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ทางโทรศัพท์มือถือถือทาง Facebook, Line, YouTube เป็นต้น เพื่อสามารถให้พุทธศาสนิกชนได้สะดวกในการเข้าถึงในการเผยแผ่ธรรมะและข่าวสารต่างๆ ในทางพระพุทธศาสนาได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนในด้านงบประมาณในการเผยแผ่ที่เป็นรูปธรรม จากส่วนต่างๆ ของภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนต่างๆ เจ้าคณะสังฆาธิการ เพื่อเปิดโอกาสให้ดำเนินกิจกรรมในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษารูปแบบการเผยแผ่และการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการเผยแผ่ของพระสงฆ์ในอำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมาพระสงฆ์ เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน และการพัฒนางานด้านเผยแผ่ให้เป็นรูปธรรม

3.2 ควรมีการศึกษาบทบาทของพระสงฆ์ด้านอื่นๆ เช่น ด้านการปกครอง ด้านศาสนศึกษา ด้านศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการและด้านสาธารณสงเคราะห์ เป็นต้น

3.3 ควรศึกษาโดยใช้ทฤษฎีในด้านอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาศึกษาและนำมาใช้ได้จริงในการเผยแผ่ เช่น ทฤษฎี 4 M ทฤษฎี 7 เป็นต้น เพื่อนำมาปรับใช้ในการส่งเสริมในการเผยแผ่

เอกสารอ้างอิง (References)

- เสถียรพงศ์ วรรณะปก. (2540). *พุทธวิธีสอนจากพระไตรปิฎก*. กรุงเทพฯ: เพชรรุ่งการพิมพ์ จำกัด.
- จุฑามาส โรบิสัน. (2560). *แนวทางการสื่อสารพุทธธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ของพระสงฆ์ในสังคมไทย*. (บทความวิจัย). รายงานสืบเนื่องการประชุมสัมมนาวิชาการ. การนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติเครือข่าย มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ 17. 1593.
- พระศรีรัตนโมลี (สมคิด สุระโต/เหลาฉลาด). (2560). รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ไทย ในประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์. *วารสารบัณฑิตศึกษา*. 13(ฉบับพิเศษ), 97.
- พระครูอาทรธัญญานุรักษ์ (มนตรี รุติสสีโล). (2553). *บทบาทพระสังฆาธิการในการบริหารงานเผยแผ่ของพระสงฆ์; กรณีศึกษาคณะสงฆ์จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาวุฒิกุลกรณ์ วุฒิกุลกรณ์. (2553). *ศึกษาเทคนิคและวิธีการเผยแผ่พุทธธรรมของพระราชาภิกษุ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการสุรศักดิ์ สุขุมโล (คงเมือง). (2561). *เทคนิควิธีการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สัญญา นวลศิริ. (2560). *ท่วงทำนองทางภาษาและกลวิธีการถ่ายทอดธรรมะ ในงานเขียนของพระมหาสมปอง ตาลปุตฺโต*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555-2563
กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
Public Participation in the Mayor Election between 2012-2020: Case
Study of Kratumlom Subdistrict, Samphran District,
Nakhon Pathom Province

สุมาธิกานต์ สังวาลไชย¹ สันฐาน ชยนนท์²
Sumathikan Sangwanchai, Sunthan Chayanon

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 -2563 เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555-2563 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และเพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยผสม การวิจัยเชิงปริมาณผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ในการเก็บข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม จำนวน 393 คน ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอ้างอิง t-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างที่มีตัวแปร แบ่งเป็น 2 กลุ่มและ F-test ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมด้วยวิธีสามเส้า ผลการวิจัย พบว่า ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง ด้านการเป็นผู้ประท้วง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน และ ด้านการติดต่อกับทางราชการตามลำดับ การเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีตามปัจจัยส่วนบุคคล ต่างกัน มีระดับความคิดเห็น ไม่แตกต่างกัน และแนวทางแก้ไขปัญหการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี พบว่า การมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากที่สุด เนื่องจากประชาชนชอบอยู่เป็นพวกพ้องและการรวมกลุ่มที่มีความคิดเห็นทางการเมืองเหมือนกันจึงเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่พรรคการเมืองที่ตนชอบจัดขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): การมีส่วนร่วม; การเลือกตั้ง

Received: 2021-06-23 Revised: 2021-07-27 Accepted: 2021-07-27

¹ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: pipat6156@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

Abstract

The purpose of this research was to study the level of people's participation in the mayoral elections during 2012-2020 to compare the people's participation in the mayoral elections during 2012-2020 classified by personal factors. and to study the solution to the problem of people's participation in the mayoral elections during 2012 - 2020. This research is a mixed research. Quantitative research, the researcher used questionnaires. to collect information The sample used was 393 voters in Krathum Lom Sub-district, using a simple random sampling. Descriptive statistics, mean, percentage and standard deviation were used. The reference statistical t-test was used to test for differences with variables divided into 2 groups, and the F-test was used for one-way analysis of variance. Qualitative research uses in-depth interviews. and using participative observation using a triangular method. The results showed that the opinion level of participation in the mayoral election Overall, it is at a high level. When considering each aspect, it was found that participation in political parties On going to vote in elections Being a political reporter on the part of being a protester The aspect of being a role player in the community and the aspect of dealing with the government, respectively. Comparison of differences in participation in the mayoral election according to personal factors, different opinion levels. no different and a solution to the problem of people's participation in the mayoral election. It was found that participation in political parties The people participated the most. Because people like to be partisans and groups with like-minded political views, they participate in various activities organized by their favorite political parties.

Keywords: Participation; Election

บทนำ (Introduction)

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการปกครองท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งทำให้เกิดการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยความเข้มแข็งของการปกครองจะเกิดขึ้นได้จะต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเลือกตั้งจึงเป็นส่วนสำคัญในการที่ส่งเสริมระบบการเมืองให้มีความเป็นประชาธิปไตยและก่อให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยได้อย่างยั่งยืนโดยเฉพาะการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะทำให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้ทางการเมืองโดยการมีส่วนร่วมเนื่องจากการเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นเป็นการเมืองที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุดซึ่งในอดีตที่ผ่านมาประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของตนเองน้อยมากการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม คือ การเปิดโอกาสให้

ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นแต่เมื่อเลือกตั้งเสร็จสิ้น ประชาชนจะไม่มีส่วนร่วมอย่างอื่นในกรณีที่ประชาชนสนใจจะมีส่วนร่วมในการปฏิบัติก็พบว่าไม่มีช่องทางที่เปิดให้ประชาชนทำอะไรได้มากนัก ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดพลังขาดความร่วมมือ และขาดความสนใจจากประชาชน ส่งผลให้การปกครองท้องถิ่นซึ่งเป็นการปกครองของคนในท้องถิ่นเองประสบความล้มเหลว อย่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. 2560 หมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้บัญญัติถึงสาระหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้หลายประการ เช่น การเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่นการลงคะแนนเสียงถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น

การออกเสียงประชามติและการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเห็นได้ว่าประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยิ่งในการกำหนดให้การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องหาวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในท้องถิ่นมากขึ้น (บุศรา โพธิสุข, 2558) การเลือกตั้งท้องถิ่นนับเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่เป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นได้ในหลากหลายมิติ เช่น การตรวจสอบความสนใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นว่ามีสูงมากเพียงใด โดยเปรียบเทียบได้จากระดับการมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น ความเข้มข้นในการแข่งขันและช่วงชิงที่นั่งของผู้สมัครลงแข่งขันรับเลือกตั้งท้องถิ่นซึ่งผลการเลือกตั้งท้องถิ่นสามารถแสดงถึงการตอบสนองของประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อนโยบายที่ผู้สมัครรับเลือกตั้งในท้องถิ่นใช้ในการหาเสียงเลือกตั้งอันจะนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงทิศทางของนโยบายในการพัฒนาท้องถิ่นที่มีอยู่เดิมให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นจึงถือได้ว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นมีความสำคัญเป็นอันมากและสามารถกล่าวได้ว่าอาจจะสำคัญกว่าการเลือกตั้ง ส.ส. เนื่องจาก ส.ส. มีหน้าที่สำคัญคือการทำหน้าที่นิติบัญญัติหรือการออกกฎหมายและตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลกรณีที่ฝ่ายค้าน มิได้มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาโดยตรงเนื่องจากไม่มีงบประมาณเป็นของตนเองแต่การปกครองท้องถิ่นนั้นมียกงบประมาณเป็นของตนเองและมีหน้าที่โดยตรงต่อการพัฒนาความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชน (ชำนาญ จันทร์เรือง, 2563) นับตั้งแต่ ปี 2555 เป็นต้น

มาที่รัฐบาลไม่ได้จัดให้มีการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลได้ครบวาระการดำรงตำแหน่งทั่วประเทศแล้ว เมื่อเดือนพฤษภาคม 2561 โดยที่นายกเทศมนตรีและสมาชิกสภาเทศบาลดังกล่าวยังคงอยู่ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปตามประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 85/2557 เรื่องการได้มาซึ่งสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ 10 กรกฎาคม 2557 และคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 1/2557 เรื่องการได้มาซึ่งสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2557 และในปัจจุบันคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีประกาศกำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นเทศบาล เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2564 โดยให้จัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลและนายกเทศมนตรีภายใน 60 วัน(วันอาทิตย์ที่ 28 มีนาคม 2564) นับแต่วันนี้

คณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศกำหนดจากข้อมูลของสำนักปลัดเทศบาล เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม (2563) ตำบลกระทุ่มล้มอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เป็นเขตปกครองของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม มีประชากร จำนวน 28,221 คน (งานทะเบียนราษฎร เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม ณ เดือนธันวาคม 2563)

และจากการสำรวจจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ในปี 2555 มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 15,459 คน มีผู้มาใช้สิทธิจำนวน 8,191 คน คิดเป็นร้อยละ 52.99 ถือได้ว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งอยู่ในระดับน้อยและกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะอื่นๆ ยังมีน้อย โดยเฉพาะการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การเคลื่อนไหวทางการเมืองการร่วมรณรงค์ทางการเมือง การตรวจสอบและการถอดถอนทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องที่จะต้องหาสาเหตุว่าเพราะเหตุใดประชาชนจึงให้ความสนใจมาใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนน้อยเพื่อหาแนวทางในการรณรงค์ให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากกว่าเดิม เนื่องจากนายกเทศมนตรีรองนายกเทศมนตรี รวมถึงสมาชิกสภาเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการควบคุมการบริหารงานของเทศบาลเมืองกระทุ่มล้มถือได้ว่าเป็นตัวแทนของท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ดังนั้นเป้าหมายในการพัฒนาการเมืองท้องถิ่นจึงควรที่จะพัฒนาให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีจิตใจที่เป็นประชาธิปไตยและมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีระหว่างปี 2555 - 2563 โดยจะทำการศึกษาเฉพาะพื้นที่ที่ผู้วิจัยทำงานอยู่ คือ ในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี แนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 ในพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้ มุ่งหวังว่าผลการวิจัยที่ได้รับจะนำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตื่นตัวในเรื่องการเมืองรวมถึงเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีและเป็นประโยชน์ต่อพรรคการเมืองในการนำข้อมูลไปใช้ในการทำงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 พื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 พื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 พื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่มีรายชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 9 หมู่บ้าน

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง อายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในเขตพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม จำนวน 393 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

3.1.1 แบบสอบถามลักษณะปลายปิด เกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

3.1.2 แบบสอบถามลักษณะแบบปลายเปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 ในพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม โดยแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ 1) ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง 3) ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน 4) ด้านการติดต่อกับทางราชการ 5) ด้านการเป็นผู้ประท้วง 6) ด้านการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง

3.1.3 แบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 ในพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

3.1.4 ปัญหาและอุปสรรค

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและข้อคำถาม

3.2.2 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่มีรายชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มากำหนดเป็นตัวแปรต้น และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 ซึ่งแบ่งเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง 2) ด้านการมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง 3) ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน 4) ด้านการติดต่อกับทางราชการ 5) ด้านการเป็นผู้ประท้วง 6) ด้านการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง เป็นตัวแปรตาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินค่าตามความคิดเห็น

3.2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกระทู้ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้มาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Rovinelli & Hambleton (สมนึก ภัททิยธนี, 2546 : 125-139) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงตามสาระ การเรียนรู้ที่ใช้ได้ โดยใช้ค่า IOC ตั้งแต่ .50 ถึง 1.00 ผลปรากฏว่า ข้อสอบอยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .69-1.00

3.3.4 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจการจำแนก (r) เป็นรายข้อ จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง .35 - .75 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .22 - .61 เก็บไว้ จำนวน 30 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ จากนั้นได้นำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR20 ของ Kuder-Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 159-162) ค่าความเชื่อมั่นจากผลการวิเคราะห์เท่ากับ .78

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ที่มีรายชื่อตามทะเบียนบ้านอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลกระทู้ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำนวน 393 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำราเอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

5.1.1.1 เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentages)

5.1.1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 กรณีศึกษาพื้นที่ตำบลกระทู้ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ได้แก่ ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน ด้านการติดต่อกับทางราชการ ด้านการเป็นผู้ประท้วง และด้านการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

5.2.1 T-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ

5.2.2 F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เช่น อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Least Significant Different: LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีระหว่างปี 2555 – 2563 พื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม พบว่า ตารางที่ 1 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ย ของการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีระหว่างปี 2555 – 2563 พื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 – 2563	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง	3.92	0.849	มาก	2
ด้านการมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง	3.96	0.850	มาก	1
ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน	3.77	0.783	มาก	5
ด้านการติดต่อกับทางราชการ	3.73	0.778	มาก	6
ด้านการเป็นผู้ประท้วง	3.85	0.800	มาก	4
ด้านการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง	3.86	0.796	มาก	3
รวม	3.84	0.809	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีระหว่างปี 2555 – 2563 พื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายข้อมีระดับอยู่ในระดับมากทุกข้อ ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในพรรคการเมือง อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ด้านการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ด้านการเป็นผู้ประท้วง อยู่ในระดับมาก ด้านการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน อยู่ในระดับมาก และ ด้านการติดต่อกับทางราชการ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 พื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพ การศึกษา และ

รายได้ต่อเดือน พบว่า ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 แนวทางแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 ในพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม พบว่า เทศบาลควรมีการให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจสิทธิการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งท้องถิ่น ประชาสัมพันธ์ถึงความสำคัญของการไปลงคะแนนเลือกตั้ง โดยเพิ่มช่องทางการรับรู้ข่าวสารทางการเมืองให้มีความหลากหลาย เช่น การปิดประกาศข้อมูล การใช้หอกระจายข่าว การจัดทำเอกสารหรือแผ่นพับ การจัดกิจกรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบประชาชน การจัดทำเว็บไซต์ เป็นต้น เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนได้ตระหนักถึงสิทธิของตนตามรัฐธรรมนูญ และสามารถใช้สิทธินั้นได้อย่างเต็มที่ โดยปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การปกครอง และการพัฒนา เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเองและท้องถิ่น ทั้งนี้ เทศบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการบริหารราชการในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้เรียนรู้สิทธิการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชน ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการเลือกตั้งและมีส่วนร่วมสอดส่องแจ้งเบาะแสกรณีมีการซื้อ/ขายสิทธิ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 พื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพรานโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 พื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเดิม แพทย์รังษี (2556) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณี เทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับค่อนข้างมาก ปัจจัยที่ผลต่อการมีส่วนร่วม ได้แก่ ประโยชน์จากการเข้าร่วม อิทธิพลของผู้นำความผูกพันต่อท้องถิ่นและความเข้มแข็งของเครือข่าย และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมกับตัวแปรพื้นฐานจะพบว่า มีตัวแปรที่สามารถจำแนกความแตกต่างของการมีส่วนร่วมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ตัวแปรอายุ จำนวนปีที่อยู่อาศัย เท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ คงฤทธิ์ กุลวงศ์ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อ อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ผลการศึกษา พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบ่อโดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก คือ ด้านข้อมูลข่าวสาร กล่าวคือประชาชนมีความสนใจในข้อมูลข่าวสารทางการเมืองน้อย ด้านแสดงความคิดเห็น กล่าวคือประชาชนได้แสดงความคิดเห็นทางการเมืองน้อย ด้านการตัดสินใจ กล่าวคือ ประชาชนมีทัศนคติ

เกี่ยวกับผู้นำและการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ทางการเมืองน้อยและด้านการติดตามตรวจสอบ กล่าวคือประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบนโยบายของพรรคการเมืองและนักการเมืองน้อย

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพ็ญศักดิ์ วรรณยิ่ง ; ญัฐวิทย์ บุณนาค และ จตุพร บานชื่น (2559) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.43$) เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุดในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ($\bar{x} = 3.60$) รองลงมา ด้านการเป็นนักกิจกรรมในชุมชน ($\bar{x} = 3.49$) ด้านการเป็นผู้สื่อสารทางการเมือง ($\bar{x} = 3.48$) ด้านการเป็นผู้รณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ($\bar{x} = 3.37$) ด้านการเป็นผู้ประท้วง ($\bar{x} = 3.33$) และด้านการติดต่อกับทางราชการ ($\bar{x} = 3.30$) ปัญหาอุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ร้อยละ 45.1 กลุ่มตัวอย่างประสบปัญหาในเรื่องผู้นำท้องถิ่นไม่ได้แนะนำให้ประชาชนได้รู้และเข้าใจหน้าที่ในทางการเมืองและไตร่ตรองถึงบทบาทหน้าที่ในการใช้สิทธิอย่างถูกต้องข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในอำเภอบางคนที่ จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 39.7 ให้ข้อเสนอแนะว่า ผู้นำท้องถิ่นควรให้คำแนะนำแก่ประชาชนถึงบทบาทหน้าที่ในการใช้สิทธิอย่างถูกต้อง

ส่วนงานวิจัยเชิงคุณภาพ แนวทางแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ระหว่างปี 2555 - 2563 ในพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม ในด้านการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมืองว่า ควรร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการรับเลือกตั้ง ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 คน กล่าวว่า ควรรับฟังการปัญหาในการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งและประชาชน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 คน กล่าวว่า ควรมีส่วนร่วมสอดส่องและแจ้งเบาะแสกรณีมีการซื้อ/ขายสิทธิ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลกระทุ่มล้ม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ควรร่วมตรวจสอบความโปร่งใสในการรับเลือกตั้ง และ ควรมีส่วนร่วมสอดส่องและแจ้งเบาะแสกรณีมีการซื้อ/ขายสิทธิ เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูล เนื่องจากการเป็นผู้สื่อข่าวทางการเมือง ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ตามที่กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้ให้การรับรองไว้ โดยต้องทำพร้อมๆ กันหลายวิธีเช่น การปิดประกาศข้อมูล การใช้หอกระจายข่าว การจัดทำเอกสารหรือแผ่นพับ การจัดกิจกรรมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบประชาชน การจัดทำเว็บไซต์เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของอำนาจ ศรีพระจันทร์ (2558) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีศึกษาเฉพาะอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผสมผสานการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณคือ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีในเขตอำเภอบ้านผือ คัดเลือกโดยสุทธาโรยามาเน่ จำนวน 398 คน โดยใช้แบบสอบถาม และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ผู้บริหารเทศบาลหรือ

ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาเทศบาลหรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน รวมทั้งสิ้นจำนวน 17 คน โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการเป็นฐานคะแนนเสียงและการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลางการใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่ในระดับมาก และติดตามกระบวนการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่มีผลต่อมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีคือ ปัจจัยภายใน ได้แก่ เพศ อายุระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยพิจารณาเลือกผู้สมัครด้านคุณสมบัติส่วนตัว เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานสูง มีบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอยู่ในระดับมาก ด้านนโยบายผู้สมัครเป็นประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก ด้านผลประโยชน์ตอบแทนจากการช่วยงานประเพณีต่างๆ ของชาวบ้านสม่ำเสมอ และสัญญาว่าจะทำสิ่งต่างๆ ให้หลังจากได้รับเลือกอยู่ในระดับมาก และด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว/การอุปถัมภ์ของผู้สมัครประชาชนเคารพนับถือศรัทธาส่วนตัว เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง แสดงให้เห็นว่าปัจจัยภายในมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี ความสัมพันธ์ส่วนตัว การที่ผู้สมัครอุปถัมภ์ประชาชนมีผลเชิงบวกต่อการมีส่วนร่วมการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรธานี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

ควรมีการจัดอบรมทำความเข้าใจในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีให้ประชาชนมีความรู้ เพื่อจะได้มองเห็นประโยชน์ของการเลือกตั้ง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบในเรื่องลักษณะเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยที่เกิดขึ้น และเพื่อใช้เป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

2.3 ควรมีการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชำนาญ จันทร์เรือง. (2563). มองโลกมองไทย-ประชาธิปไตยกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/>
- เทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม. (2564). ข้อมูลพื้นฐานเทศบาลเมืองกระทุ่มล้ม. สืบค้น 23 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <http://krathumlom.go.th/public/>
- ประเดิม แพทย์รังสี. (2556). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษากรณี เทศบาลตำบลท่าหลวง อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุศรา โพธิสุข. (2558). การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตเชียงใหม่.
- ภูสิทธิ์ ขันติกุล. (2553). แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา



**แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานสาธารณสุข
อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม**
**Guidelines for Improving the Quality of Public Service Delivery of the
Public Health Office Mueang Nakhon Pathom District,
Nakhon Pathom Province**

พิสินันท์ สุสวัสดิ์ทองคำ¹ วิจิตรา ศรีสอน²
Pisinan Susawatthongkam, Wijittra Srisorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประชาชนที่มาใช้บริการของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 398 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ จำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการศึกษวิจัย พบว่าแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก ด้านความตั้งใจที่จะให้บริการด้วยความรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับ และด้านการทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่น อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): แนวทางการพัฒนา; คุณภาพการให้บริการ; การให้บริการประชาชน

Abstract

The purpose of this research was to study the guidelines for improving the quality of public service. of the Public Health Office Mueang Nakhon Pathom

Received: 2021-06-23 **Revised:** 2021-07-27 **Accepted:** 2021-07-27

¹ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: pipat6156@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

District Nakhon Pathom Province Samples used in research People who use the services of the Public Health Office Mueang Nakhon Pathom District The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, and analysis of variance. The statistical significance was determined at the 0.05 level. of the Public Health Office Mueang Nakhon Pathom District Nakhon Pathom Province overall, all aspects were at a high level. When considering each aspect, it was found that the concern for the service users At a high level, followed by reliability. at a high level The intention to provide service with speed at a high level Physical characteristics were at the level and in terms of ensuring the service recipients had confidence. at a high level, respectively.

Keywords: Development Guidelines; Service Quality; Public Service

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันในยุคเศรษฐกิจมีการแข่งขันทุก ๆ ด้าน การดำเนินงานธุรกิจใดก็ตามสิ่งที่สำคัญที่สุดของการประกอบธุรกิจในภาคเอกชน คือการแสวงหาผลกำไรสูงสุดให้แก่องค์กร เพื่อนำไปสู่ผลตอบแทนคืนให้กับผู้ประกอบการทั้งเจ้าของกิจการหรือผู้ถือหุ้น และในส่วนของภาครัฐ สิ่งที่สำคัญที่สุดไม่ใช่กำไรสูงสุด หรือมีผลประกอบการที่ดีที่สุด แต่สิ่งที่จะต้องเป็นตัวชี้วัดของผลประกอบการของภาครัฐก็คือ การบริการที่ดีที่สุด หรือเรียกได้อีกอย่างหนึ่งว่า “การบริการเป็นเลิศ” (Service Excellence) การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ จึงต้องเน้นงานด้านการบริการ เพื่อให้ผู้รับบริการมีความพึงพอใจ และประทับใจในงานบริการโดยถ้าการบริการนั้น เป็นการบริการที่มากกว่าการบริการโดยปกติ หรืออย่างที่เรียกว่า “การบริการที่เป็นเลิศ” นั้น ก็จะสามารถทำให้ผู้ที่มารับบริการมีความประทับใจอย่างมาก และในส่วนของงานบริการภาครัฐจะต้องทำให้ประชาชนเกิดความประทับใจอย่างมาก จะมีผลทำให้เป็นตัวกระตุ้นความเจริญเติบโตทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม และทำให้บรรลุเป้าหมายตาม ดังนั้นเพื่อให้เป้าหมายที่สำคัญของการพัฒนาจะบรรลุเป้าหมาย สิ่งสำคัญก็คือการทำให้ประชาชนมีความสุข อยู่ดีมีสุข มีความเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ การบริการของภาครัฐนับเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในส่วนของการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชน และยังเป็นหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งที่รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน อีกทั้งความสำคัญในด้านการบริการในหน่วยงานของภาครัฐเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างมากในยุคปัจจุบัน เพราะจะทำให้ทราบถึงความพึงพอใจของผู้ที่มาขอรับบริการจากหน่วยงานภาครัฐ และการบริการที่ดี มีประสิทธิภาพ จะสามารถสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ที่มาใช้บริการ

นั้น และผู้ที่มารับบริการนั้นก็คือ ประชาชน หรือผู้ที่เสียภาษีให้กับหน่วยงานภาครัฐ ทำให้เกิดการเจริญเติบโตในงานของภาครัฐนั้น ๆ อีกด้วย (เสรี วรพงษ์, 2558)

ระบบสุขภาพ (Health System) ในพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ จึงมีความหมายครอบคลุมตั้งแต่ สุขภาพเฉพาะบุคคล กิจกรรมต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อสุขภาพ และกิจกรรมใดก็ตามที่ส่งผลต่อสุขภาพ กล่าวได้ว่า ระบบสุขภาพอาจนิยามจากบทบาทหน้าที่หรือองค์ประกอบรวมไปถึงการ มีกลไกกระบวนการ ความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ระบบสาธารณสุข (Public Health System) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพ หมายถึง การจัดการที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันโรค การรักษาพยาบาล การส่งเสริมสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ และระบบบริการสาธารณสุข มีความหมายว่าการบริการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันควบคุมโรค และปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การตรวจวินิจฉัย และบำบัดสภาวะความเจ็บป่วย และการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน และระบบบริการสาธารณสุข มีความหมายว่าการบริการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันควบคุมโรค และปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การตรวจวินิจฉัย และบำบัดสภาวะความเจ็บป่วย และการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคล ครอบครัว และชุมชน (พัฒน์ สุจ้านงค์, 2531)

ปัญหาด้านสาธารณสุขและอนามัย มีสาเหตุจากประชาชนขาดความเข้าใจด้านการดูแลสุขภาพ ทำให้สูญเสียค่ารักษาพยาบาลและการเดินทาง นอกจากนี้จำนวนแพทย์ พยาบาล และอุปกรณ์ทางการแพทย์ไม่เพียงพอ ส่งผลให้การดูแลผู้ป่วย การบริการทางการแพทย์ไม่ทั่วถึง และการให้บริการรักษาไม่มีคุณภาพ รวมทั้งสังคมเริ่มก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุที่มีเพิ่มขึ้นทำให้เสียค่าใช้จ่ายในการดูแล และสวัสดิการ ต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งควรดำเนินการแก้ไขโดยประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ประชาชนเกี่ยวกับโรคพื้นฐาน และ สุขอนามัย ควรหันมาใส่ใจในเรื่องของสุขภาพ อบรมเพิ่มศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขประจำโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในชุมชน ตลอดจนส่งเสริมกิจกรรมด้านสุขภาพให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดนครปฐม. 2561-2564) ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

วัตถุประสงค์การวิจัย (Purpose or Objective)

1. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงปริมาณในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มาใช้บริการของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ช่วงตั้งแต่เดือน กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. 2563 จำนวน 792 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย

ประชาชนที่มาใช้บริการของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ช่วงตั้งแต่เดือน กันยายน-ธันวาคม พ.ศ. 2563 จำนวน 398 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

3.1.1 ปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อความคำถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของประชาชนที่มาใช้บริการของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการประกอบธุรกิจ

3.1.2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน 1. ด้านลักษณะทางกายภาพ 2. ด้านความน่าเชื่อถือ 3. ด้านการทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่น 4. ด้านความตั้งใจที่จะให้บริการด้วยความรวดเร็ว 5. ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ

3.1.3 ปัญหาและอุปสรรค

3.2 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อหาแนวทางในการกำหนดรูปแบบของแบบสอบถามและข้อความคำถาม

3.2.2 สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการประกอบธุรกิจ มากำหนดเป็นตัวแปรต้น และองค์ประกอบของการให้บริการสาธารณะ ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ซึ่งแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการจัดการ 2. ด้านสถานที่ให้บริการ 3. ด้านช่องทางในการให้บริการ 4. ด้านกลุ่มผู้รับบริการ เป็นตัวแปรตาม เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทำการประเมินค่าตามความคิดเห็น

3.2.3 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้มาวิเคราะห์หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence) ตามวิธีของ Rovinelli & Hambleton (สมนึก ภัททิยธนี, 2546) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงตามสาระ การเรียนรู้ที่ใช้ได้ โดยใช้ค่า IOC ตั้งแต่ .50 ถึง 1.00 ผลปรากฏว่า ข้อสอบอยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ ซึ่งมีค่าตั้งแต่ .69-1.00

3.3.4 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย และนำผลการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจการจำแนก (r) เป็นรายชื่อ จากการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคำนวณสำเร็จรูป คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าความยากง่าย ระหว่าง .35 - .75 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .22 - .61 เก็บไว้จำนวน 30 ข้อ โดยครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ จากนั้นได้นำไปทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับโดยใช้สูตร KR20 ของ Kuder-Richardson (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 159-162) ค่าความเชื่อมั่นจากผลการวิเคราะห์เท่ากับ .78

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มาใช้บริการของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม โดยผู้วิจัยได้ทำการแจกแบบสอบถามเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม จำนวน 398 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มแบบบังเอิญ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติไว้ล่วงหน้า คือ ประชาชนที่มาใช้บริการของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำราเอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

5.1 สถิติที่ใช้หาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

5.1.1.1 เพื่อบรรยายข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการประกอบธุรกิจ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency Distribution) และค่าร้อยละ (Percentages)

5.1.1.2 แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัด ได้แก่ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่น ด้านความตั้งใจที่จะให้บริการด้วยความรวดเร็ว

ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้คู่กับค่าเฉลี่ยเพื่อแสดงลักษณะการกระจายข้อมูล

5.2 สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential Statistics)

5.2.1 T-test ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่างด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่มีตัวแปรแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ

5.2.2 F-test ใช้สำหรับการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนจากการประกอบธุรกิจ เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ (Least Significant Different: LSD)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของการให้บริการสาธารณะที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนของสำนักงานสาธารณสุข มีดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม

คุณภาพการให้บริการประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.08	0.85	มาก
ด้านความน่าเชื่อถือ	4.20	0.84	มาก
ด้านการทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่น	3.86	0.807	มาก
ด้านความตั้งใจที่จะให้บริการด้วยความรวดเร็ว	4.19	0.79	มาก
ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ	4.34	0.85	มาก
รวม	4.13	0.827	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า พบว่า ระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34) รองลงมา คือ ด้านความน่าเชื่อถือ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.20) ด้านความตั้งใจที่จะให้บริการด้วยความรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.19) ด้านลักษณะทางกายภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.08) และ ด้านการทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.86) ตามลำดับ

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พบว่า แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน เพื่อเพิ่มคุณภาพการบริการที่ดียิ่งขึ้น ของสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ควรทำตามนโยบายของรัฐและอำนวยความสะดวกให้ประชาชนทุกด้าน โดยให้ประชาชนประเมินและถามประชาชนว่าต้องการการบริการใดเพิ่มเติมและให้ปรับปรุงการบริการตามที่ประชาชนให้ข้อเสนอแนะ

แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการประชาชน ในด้านลักษณะทางกายภาพสำนักงานสาธารณสุขควรมี one stop service สถานที่ทางกายภาพ ควร สะอาด สว่าง ที่นั่งเพียงพอ เจ้าหน้าที่เพียงพอ บริการประชาชนได้ทั่วถึง

แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการประชาชน ในด้านความน่าเชื่อถือ ด้านความเชื่อมั่น ควรมีแบบประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้ประชาชนที่เข้ามารับบริการประเมินคุณภาพให้การบริการประชาชน และ อะไรที่ประชาชนติชมก็ให้ปรับปรุงให้ดีขึ้น

แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการประชาชน ในด้านความตั้งใจและความรวดเร็ว ควรบริการประชาชนแบบ เขตหรือ ที่ว่าการอำเภอที่มี one stop service พร้อมบอกขั้นตอนและเวลาในการดำเนินงานให้กับประชาชน

แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการประชาชน ในด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ ควรมีการติดตามอาการของประชาชนผู้เข้ารับบริการ รวมถึงการโทรถามต้องการเพิ่มเติมและความพึงพอใจในการให้บริการ

และในส่วนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม และควรมี App ให้การบริการประชาชน เช่น การลงนัด การประชาสัมพันธ์ข่าว การร้องเรียน การบริการอื่นๆ ที่ประชาชนควรได้รับ เพื่อประชาชนจะได้สะดวกสบายมากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

แนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม มีประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้ ระดับความคิดเห็นการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านความน่าเชื่อถือ ด้านการทำให้ผู้รับบริการเกิดความเชื่อมั่นใจ ด้านความตั้งใจที่จะให้บริการด้วยความรวดเร็ว และด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ ทั้งนี้เพราะผู้ให้บริการรับฟังความคิดเห็น/การร้องเรียน/การร้องทุกข์ของท่านในการบริการได้ดี ผู้ให้บริการรับฟังปัญหา และข้อเสนอแนะ และพร้อมที่จะปรับปรุงตามความต้องการของท่าน มีการเปิดช่องบริการเพิ่มเติม เมื่อมีผู้รับ บริการ เป็นจำนวนมากขึ้นเพียงพอต่อความต้องการของท่าน ให้บริการมีมนุษยสัมพันธ์ดี ยิ้มแย้ม อ่อนโยน มีความเป็น

ตนเอง สามารถให้คำแนะนำหรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับสาธารณสุขต่าง ๆ แก่ท่านได้อย่างถูกต้อง มีเครื่องมือ อุปกรณ์ ที่นำมาใช้ในการให้บริการมีความทันสมัยและมีระบบความปลอดภัยในการดูแลชีวิตและทรัพย์สิน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรา ธรรมพรสิริ (2552) ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพการบริการแก่ประชาชนของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี วัดคุณสมบัติเพื่อการศึกษา การได้รับคุณภาพการบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี และเพื่อศึกษาการได้รับคุณภาพการบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี จำนวน 400 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และทดสอบความแตกต่างโดยใช้ค่าสถิติ t-test และ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า การได้รับคุณภาพการบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม ในภาพรวม อยู่ในระดับดี โดยด้านการทำให้ผู้มาใช้บริการเกิดความเชื่อมั่น ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านความเอาใจใส่ต่อผู้มาใช้บริการ ด้านความตั้งใจที่จะให้บริการ เกิดความรวดเร็ว และด้านความน่าเชื่อถือของธนาคาร อยู่ในระดับดี ด้านการเปรียบเทียบพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และช่วงเวลาในการใช้บริการกับการได้รับคุณภาพการบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี แตกต่างกัน และพบว่าประชาชนที่มีเพศ สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเนื่องกับการได้รับคุณภาพการบริการของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ไม่แตกต่างกัน โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริชาติ อ่อนละม้าย (2551) ได้ศึกษาเรื่อง คุณภาพการบริการของธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) สาขานาเกลือ (พทยา) ตามความคาดหวัง และการรับรู้จริงของผู้รับบริการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพในการให้บริการของธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) สาขานาเกลือ (พทยา) พร้อมทั้งเปรียบเทียบคุณภาพในการให้บริการตามความคาดหวัง และการรับรู้จริงกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการของธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) สาขานาเกลือ (พทยา) จำนวน 383 คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (X) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และทำการทดสอบด้วยสถิติที่แบบจับคู่ (Paired t-test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะทั่วไปของผู้เข้ารับบริการจากเทศบาลเมืองบ้านบึง ส่วนมาก เป็นเพศชาย มากกว่าเพศหญิง มีอายุระหว่าง 36-40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวหรือเจ้าของกิจการ มีรายได้ 20,001-30,000 บาท ซึ่งการศึกษา ความคิดเห็นของผู้รับบริการต่อคุณภาพการให้บริการตามความคาดหวังทั้ง 5 ด้าน ภาพรวมอยู่ใน ระดับความคาดหวังสูงค่าเฉลี่ย 3.82 อันดับหนึ่งคือ ด้านการตอบสนอง รองลงมาคือ ด้านความมั่นใจ และ

อันดับสุดท้ายคือด้านลักษณะทางกายภาพ และการศึกษาความคิดเห็นของผู้รับบริการ ต่อคุณภาพการให้บริการรับรู้จริงทั้ง 5 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับรับรู้จริงสูง ค่าเฉลี่ย 3.82 อันดับ หนึ่งคือด้านความมั่นใจได้ รองลงมาคือ ด้านความเชื่อถือได้ และอันดับสุดท้ายคือด้านลักษณะทางกายภาพ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและการรับรู้จริงต่อคุณภาพใน การให้บริการของธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) สาขานาเกลือ (พทยา) ในภาพรวมพบว่า การรับรู้จริงสูงกว่าความคาดหวัง แสดงว่า ลูกค้าพอใจในคุณภาพการให้บริการ เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน ในด้านการตอบสนอง พบว่าการรับรู้จริงต่ำกว่าความคาดหวัง แสดงว่าลูกค้ายังไม่พอใจ ในคุณภาพการให้บริการในด้านนี้ของธนาคาร

สำหรับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์ประกอบของการให้บริการสาธารณะ ที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวม ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยด้านการจัดการ ด้านสถานที่ให้บริการ ด้านช่องทางให้บริการ และด้านกลุ่มผู้รับบริการ ทั้งนี้ด้านการจัดการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐมอยู่ในระดับที่ดี มีการจัดการวางแผนในปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ ด้านสถานที่ให้บริการ สำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐมมีความสะดวกของสถานที่ในการเดินทางมาใช้บริการและมีความสะอาด ห้องน้ำ และสิ่งอำนวยความสะดวกของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐมอย่างดี ด้านช่องทางในการให้บริการ มีช่องทางในการให้บริการมากและมีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและเพียงพอต่อการให้บริการของประชาชน ด้านกลุ่มผู้รับบริการ มีการบริการอย่างสุภาพ เป็นมิตร ให้คำแนะนำอย่างเต็มใจและมีการดูแล ติดตาม แก้ไขปัญหา

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐศรินทร์ สติฉะนันท (2554) ได้วิจัยเรื่อง คุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรีมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บริการ ที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขา นิคมอุตสาหกรรมอมตะนครชลบุรีโดยจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 389 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติ One-way ANOVA ผลการศึกษาพบว่า ผู้ใช้บริการธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรีที่ออกแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 26-35 ปี มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001-25,000 บาท และประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี พบว่า ผู้ใช้บริการมีระดับความคิดเห็นต่อคุณภาพ การบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรี ในภาพรวมอยู่ใน ระดับดีเพื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ใช้บริการเห็นว่าคุณภาพการ

ให้บริการด้านการรับประกัน มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ ด้านสิ่งที่สัมผัสได้ ส่วนด้านการเอาใจใส่ลูกค้าเป็น รายบุคคลมีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผู้ใช้บริการที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรีไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ใช้บริการที่มีอายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ คุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทยสาขานิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร ชลบุรีที่ระดับ นัยสำคัญทางสถิติ 0.50 ระดับความคิดเห็นของผู้ใช้บริการที่มีคุณภาพการบริการของธนาคาร กสิกรไทยในภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับดี

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรมีการปรับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงาน สาธารณสุข อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ให้พร้อมรับการพัฒนายู่เสมอ เพื่อให้มีการพัฒนาในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

1.2 การจัดอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ เพื่อจะได้มองเห็นประโยชน์ของการนำ เทคโนโลยี นวัตกรรมอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้ในการทำงาน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบในเรื่องลักษณะเดียวกันในพื้นที่อื่นๆ เพื่อเปรียบเทียบ ผลการวิจัยที่เกิดขึ้น และเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชน ของ สำนักงานสาธารณสุข อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม

2.2 ควรวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลแนวทางการพัฒนา คุณภาพการให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม แนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา รวมทั้งปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพการ ให้บริการประชาชน ของสำนักงานสาธารณสุข อำเภอมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม เพิ่ม แบบสอบถามในการสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาข้อมูลในเชิงลึก ทำให้ทราบถึงรายละเอียดที่เพิ่มมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดนครปฐม. (2561). แผนปฏิบัติราชการกลุ่ม จังหวัดนครปฐม ประจำปี 2561-2564. นครปฐม: ศูนย์ราชการจังหวัดนครปฐม.
- ณัฐศรีนทร์ สถิตวราทร. (2554). คุณภาพการบริการของธนาคารกสิกรไทย สาขานิคมอุตสาหกรรม อมตะนคร ชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาลัยการบริหาร รัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ปาริชาติ อ่อนละม้าย. (2551). *คุณภาพบริการของธนาคารธนชาติ จำกัด (มหาชน) สาขานาเกลือ (พัทลุง) ตามความคาดหวัง และการรับรู้จริงของผู้รับบริการ*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พัฒน์ สุจำนงค์. (2531). *สารานุกรมสาธารณสุข*. กรุงเทพฯ: แพรวพิทยา.
- ภัทรา ธรรมพรสิริ. (2552). *คุณภาพการบริการแก่ประชาชนของธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) สาขาอ่าวอุดม อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *วัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม. : ประสานการพิมพ์.
- เสรี วรพงษ์. (2558). *การประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลนครอ้อมน้อยอำเภอกะทู้ม้าน จังหวัดสมุทรสาคร*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.



**ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
ที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย**
**The Success Factors of the Village and Urban Fund Management that
Affect the Sustainable Development in Thailand**

สมเกียรติ แดงเจริญ¹ ธนิดา จิตรนอมรัตน์² ศิริเดช คำสุพรหม³
Somkiet Dangcharoen, Thanida Chitnomrath, Siridech Kumsuprom

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย และ 2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทย จำนวนทั้งหมด 747 ราย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน และการทดสอบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยการวิเคราะห์สมการเชิงโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 51–60 ปี จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพเกษตรกร อาศัยในเขตภาคกลาง ส่วนใหญ่มีสถานะเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเพียงอย่างเดียวและมีประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้าน 2–5 ปี โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนได้แก่ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการบริหาร โดยผ่านการวิเคราะห์ห้อยค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA) การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนระหว่างโมเดล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นอกจากนี้ยังพบว่าผลการวิจัยยังตอบตามวัตถุประสงค์ดังนี้ ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงกับการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน และผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านมีอิทธิพลทางตรงกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน ข้อค้นพบของงานวิจัยครั้งนี้เป็น

Received: 2021-06-16 **Revised:** 2021-10-27 **Accepted:** 2022-01-26

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต Doctor of Business Administration College of Innovative Business and Accountancy (CIBA) Dhurakij Pundit University. Corresponding Author e-mail: toatanu@gmail.com

² วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต College of Innovative Business and Accountancy (CIBA) Dhurakij Pundit University

³ วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต College of Innovative Business and Accountancy (CIBA) Dhurakij Pundit University

ประโยชน์ต่อสมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทยและให้ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัยความสำเร็จ; การพัฒนาอย่างยั่งยืน; กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

Abstract

The purposes of this research were: 1) to study the relationship between key success factors affecting the performance of village and urban community funds in Thailand, and 2) to study the relationship between the performance of the village and urban community fund and sustainable development in Thailand. The sample of this research was 747 respondents, members and/or committees of the village and urban community fund of Thailand. The questionnaire was selected as the tool for this research. Furthermore, the following statistics are used: frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient analysis, confirmatory factor analysis (CFA), and structural equation modeling (SEM) were used to test the research hypothesis. The results show that the majority of respondents were females aged between 51–60 years old, with a graduation level lower than junior high school, careers in farming, and living in the central region of Thailand. Most of these respondents are members of village funds with 2-5 years of experience. The factors that influence the success of the village and urban community fund are personnel, leadership, governance, participation, and management factors through confirmatory factor analysis (CFA). The structural equation model is consistent with the empirical data at a statistically significant level of 0.01. Moreover, key success factors of the village and urban community funds are directly influenced to the performance of the village fund. Consequently, the performance of the village fund has a direct influence on sustainable development. The contributions of this research will benefit the members and/or committees of the village and urban community fund of Thailand, as well as provide recommendations for future research.

Keyword: Key success factor; sustainable development; village and urban community fund

บทนำ (Introduction)

รัฐบาลมีนโยบายการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในปี 2554 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม เพื่อ

นำไปสู่การเสริมสร้างความเข้มแข็งของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบนพื้นฐานแนวทางให้หมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการกองทุนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้มีการขับเคลื่อนเรียนรู้และพัฒนามาจากความคาดหวังและความเชื่อที่เพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถที่จะพัฒนาเป็นสถาบันการเงินชุมชนได้และนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้เป็นมาตรการหนึ่งของการเพิ่มรายได้ที่ต้องการแก้ไขปัญหาความยากจนและปัญหาการขาดโอกาสในการลงทุนประกอบอาชีพ รัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาทและได้ออนเงินครั้งแรก เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2544 เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับประชาชนในการสร้างงานสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน เน้นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในชุมชนมีการจัดระบบบริหารจัดการการเงินกองทุนหมุนเวียนกันเอง และมีการออกเป็นพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2547 และปัจจุบันรัฐบาลได้สนับสนุนงบประมาณให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองดำเนินโครงการตามแนวทางประชารัฐ โดยรัฐบาลสนับสนุนเงินทุนให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองผ่านสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (สทบ.) กองทุนละไม่เกิน 500,000 บาท เพื่อดำเนินโครงการเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากตามแนวทางประชารัฐ เพื่อใช้ในการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานในชุมชนและเพื่อดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ที่ชุมชนเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมศักยภาพในการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งจากการดำเนินงานที่ผ่านมาทั้งกองทุนที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ (ศิริขวัญ วิเชียรเพริศ, 2558)

กองทุนหมู่บ้านที่ไม่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน การบริหารจัดการ วงเงินกู้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน จำนวนเงินที่ได้มีปริมาณที่น้อยเกินไปในการแก้ปัญหาหนี้สิน หรือสำหรับการสร้างอาชีพ อีกทั้งปัญหาด้านระบบการจัดการภายในของบางกองทุนฯ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ปัญหาการค้างชำระหนี้ การไม่สามารถรายงานข้อมูลและผลการดำเนินงานมายังสำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในพื้นที่ๆ รับผิดชอบได้ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีความสอดคล้องกับวิจัยของ เสาวนารถ เล็กเลสินธุ์ (2555) ทำการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางแก้ไขการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีที่พบว่าปัญหาของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการบริหารด้านบุคลากร ปัญหาด้านการวางแผนการดำเนินงาน และปัญหาในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านฯ และมีการวิจัยของ Andriyushchenko, et al. (2015) ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการบริหารความเสี่ยงของสถาบันการเงินรายย่อย ถึงสถานะและแนวโน้มของการพัฒนาสถาบันการเงินรายย่อยในรัสเซีย ได้กล่าวถึงปัญหาจากการดำเนินงานได้แก่ ความไม่เป็นมืออาชีพ หรือขาดความชำนาญในการดำเนินงาน ขาดการติดตามควบคุม และการรายงานผลการดำเนิน นอกจากนี้งานวิจัยของ Mukama, Fish, Volschenk (2005) ศึกษาถึงปัจจัยที่ยับยั้งการเติบโตของภาคการเงินรายย่อยในแทนซาเนีย พบว่าปัญหาด้านระดับการศึกษาของสมาชิก การขาดความชำนาญและการพัฒนาของสมาชิก รวมถึงขาดการรายงานผลการ

ดำเนินงาน จากหลายงานวิจัยทำให้เห็นได้ชัดเจนว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง หรือสถาบันการเงินขนาดเล็กในต่างประเทศ มีปัญหาในการดำเนินงาน แต่ในขณะเดียวกันก็งานวิจัยของ Edith (2018) ทำการศึกษาถึงกลยุทธ์ความสำเร็จที่สถาบันการเงินรายย่อยในประเทศกานา พบว่ากองทุนหมู่บ้านหลายแห่งมีส่วนช่วยในการส่งเสริม พัฒนาเศรษฐกิจ และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนได้ แต่สถาบันการเงินรายย่อยส่วนใหญ่ มีอายุสั้น ไม่สามารถดำเนินงานได้เกิน 5 ปี จึงต้องริหาแนวทางในการยืดอายุและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันการเงินรายย่อย งานวิจัยของ Samer, et al. (2015) ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของสถาบันการเงินรายย่อยต่อการลดปัญหาความยากจน ได้กล่าวว่า สถาบันการเงินขนาดเล็ก หรือ Microfinance เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการลดความยากจนและการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม แต่ประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาความยากจน และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ยังคงเป็นที่สงสัยถึงการนำไปใช้ในทุกประเทศ และทุกชุมชนได้จริงไหม

จากข้อมูลข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญ เห็นความน่าสนใจ และปัญหาของการจัดการกองทุนหมู่บ้านชุมชนเมือง ที่ควรนำมาทำวิจัยเพื่อพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบายประเทศ อีกทั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองยังผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่สอดคล้องกับ นโยบายประเทศไทย 4.0 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแนวความคิดเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ ประกอบกับในการเก็บรวบรวมข้อมูลและการทบทวนวรรณกรรมพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ดำเนินการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ประสบความสำเร็จหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการศึกษาเพียงบางพื้นที่เท่านั้น ผู้วิจัยจึงเห็นช่องว่างการวิจัยเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จึงสนใจทำการศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย และกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของประเทศไทยได้หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและเสริมสร้างการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างปัจจัยความสำเร็จกับผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรงระหว่างผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

สมมติฐานที่ 1: ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลเชิงบวกกับผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สมมติฐานที่ 2: ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลเชิงบวกกับการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการสำรวจตัวอย่าง (Sample Survey) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทยที่เป็นนิติบุคคลจำนวน 77,535 กองทุน โดยแบ่งออกตามภูมิภาคได้ 5 ภูมิภาค ดังนี้ ภาคเหนือ 17,063 กองทุน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 33,994 กองทุน ภาคกลาง 17,497 ภาคใต้ 8,241 กองทุน และกรุงเทพมหานคร 740 กองทุน (ข้อมูลจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, 2561) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างแบบชั้นภูมิ ขนาดตัวอย่างที่นำมาใช้เป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการโครงสร้าง ขนาดของตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์อัตราส่วน 20 เท่าต่อจำนวนตัวแปร งานวิจัยครั้งนี้มีจำนวนตัวแปรอิสระ จำนวน 16 ตัวแปร ดังนั้นขนาดของตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ที่ต้องการตามข้อกำหนดทั้งหมดเท่ากับ 320 ราย ($16 \times 20 = 320$ ราย) ซึ่งจัดว่าเป็นขนาดตัวอย่างในระดับที่เหมาะสม (Hair, Black, Babin, & Anderson, 2010) เป็นไปตามเงื่อนไขสามารถนำไปคำนวณโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการโครงสร้าง การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ใช้การจัดส่งลิงค์แบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ Google Form ให้แก่สมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทย จำนวน 900 ราย ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาทั้งหมด 747 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.0

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งหมด 8 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ 5) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 6) ภูมิภาคที่อาศัยอยู่ 7) สถานะในกองทุน และ 8) ประสบการณ์กับกองทุน

ตอนที่ 2 ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีทั้งหมด 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร จำนวน 8 ข้อ 2) ด้านผู้นำ จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านธรรมาภิบาล จำนวน 8 ข้อ 4) ด้านการมีส่วนร่วม จำนวน 7 ข้อ 5) การบริหาร จำนวน 7 ข้อ และ 6) สิ่งแวดล้อมภายนอก จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ผลการดำเนินงานของกองทุน ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงานทางด้านการเงิน คือ มีทั้งหมด 3 ด้าน คือ 1) ด้านสินทรัพย์ จำนวน 3 ข้อ 2) การทำกำไรจากเงินทุน จำนวน 3 ข้อ และ 3) ความสามารถพึ่งพาตนเองทางการเงิน จำนวน 3 ข้อ และ 2) การวัดผลการดำเนินงานที่ไม่ใช่ด้านการเงิน มีทั้งหมด 2 ด้าน คือ 1) จำนวนสมาชิกและผู้กู้ยืม จำนวน 4 ข้อ และ 2) ความพึงพอใจของสมาชิกและผู้กู้ยืม จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 4 การพัฒนาอย่างยั่งยืน มีทั้งหมด 5 ด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ คือ 1) รายได้ (Income) จำนวน 3 ข้อ 2) เงินออม (Saving) จำนวน 3 ข้อ ด้านสังคม คือ 3) ภาคครัวเรือน จำนวน 3 ข้อ 4) ภาคชุมชน จำนวน 3 ข้อ และด้านสิ่งแวดล้อม 5) สิ่งแวดล้อม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 5 ปัญหาข้อเสนอแนะอื่น ๆ จำนวน 1 ข้อ

มีแนวทางในการเลือก ตอบได้ 5 แนวทางคือ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อย ที่สุด อธิบายได้ดังนี้

- 1) เลือกตอบมากที่สุด ระดับคะแนนเท่ากับ 5
- 2) เลือกตอบมาก ระดับคะแนนเท่ากับ 4
- 3) เลือกตอบปานกลาง ระดับคะแนนเท่ากับ 3
- 4) เลือกตอบน้อย ระดับคะแนนเท่ากับ 2
- 5) เลือกตอบน้อยที่สุด ระดับคะแนนเท่ากับ 1

3. การสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามชุดนี้ได้ทดสอบความเที่ยงของข้อคำถามโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถามโดยใช้การวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ของแบบสอบถามมีค่าเท่ากับ 0.67–1.00 โดย Rovinelli and Hambleton (1977) กล่าวว่าเกณฑ์ที่ยอมรับได้ของค่าดัชนีความสอดคล้องควรเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 หลังจากนั้นนำข้อคำถามดังกล่าวไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 ชุด นำมาทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่า Cronbach Alpha Coefficient มีค่าเท่ากับ 0.98 ต่อมาได้นำแบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของประเทศไทย จำนวน 900 ราย ในกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยได้ชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบว่าข้อมูลที่ได้รับจะนำไปใช้เพื่อการศึกษา ข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บเป็นความลับไม่เผยแพร่ข้อมูลให้กับผู้อื่นรับทราบและนำไปวิเคราะห์ในภาพรวมหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดได้ทดสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่า Cronbach Alpha Coefficient มีค่าเท่ากับ 0.98 โดย Cho and Kim (2015) กล่าวว่าหากค่า Cronbach Alpha Coefficient มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.70 แสดงว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเพียงพอและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจโดยการส่งลิงค์แบบสอบถามออนไลน์ในรูปแบบ Google Form ให้แก่สมาชิกและหรือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย จำนวน 900 ราย หลังจากได้รับแบบสอบถามออนไลน์ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติและตอบสมมติฐานและวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบบสอบถามได้รับกลับมาทั้งหมดจำนวน 747 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับ ร้อยละ 83.0

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การ

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) และการวิเคราะห์อิทธิพลระหว่างตัวแปรด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ของตัวแบบสมการเชิงโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) เพื่อทดสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลการวิจัยกับข้อมูลเชิงประจักษ์และทดสอบสมมติฐานอิทธิพลของตัวแปรที่ศึกษา โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาเงื่อนไขประกอบด้วยดัชนีชี้วัดดังนี้ ค่า χ^2/df มีค่าน้อยกว่า 3.00 ค่า p-value ต้องไม่มีนัยสำคัญทางสถิติหรือมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.05 ค่า GFI ต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่า CFI ต้องมีค่ามากกว่า 0.95 ค่า NFI ต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่า AGFI ต้องมีค่ามากกว่า 0.90 ค่า RMSEA มีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.08 และค่า RMR มีค่าน้อยกว่า 0.05 (Hair, Black, Babin, Anderson, 2010)

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย” สามารถสรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 511 คน คิดเป็นร้อยละ 68.4 และเป็นเพศชาย จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 รองลงมาอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 211 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 อายุ 31 -40 ปี จำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 อายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 15.7 และอายุไม่เกิน 30 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษา จำนวน 328 คน คิดเป็นร้อยละ 43.9 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 ระดับปริญญาตรี จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 และระดับอนุปริญญา จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 อีกทั้งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมา อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 147 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 อาชีพรับจ้าง จำนวน 138 คน คิดเป็นร้อยละ 18.50 อาชีพพนักงานบริษัท/ลูกจ้าง จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 10.8 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 8.4 และเกษียณอายุ/ว่างงาน จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน จำนวนไม่เกิน 10,000 บาท จำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา รายได้ 10,001 – 20,001 บาท/เดือน จำนวน 286 คน คิดเป็นร้อยละ 38.3 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท/เดือน จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00 รายได้ 30,001 – 40,001 บาท/เดือน จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 4.0 และรายได้ 40,000 บาทขึ้นไป/เดือน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7 นอกจากนี้ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ในเขตภาคกลาง จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมา เป็นภาคใต้ จำนวน 173 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 ภาคเหนือ จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ

ละ 1.0 และภาคตะวันออก จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 0.5 ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานะเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านเพียงอย่างเดียวจำนวน 489 คน คิดเป็นร้อยละ 65.5 รองลงมา มีสถานะเป็นทั้งสมาชิกและกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 161 คนคิดเป็นร้อยละ 21.5 และมีสถานะเป็นกรรมการบริหารกองทุนหมู่บ้าน จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 13.0 สมาชิกส่วนใหญ่มีประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้าน 2 – 5 ปี จำนวน 240 คน คิดเป็นร้อยละ 32.1 รองลงมา มีประสบการณ์กับกองทุนหมู่บ้าน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 235 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5 มีประสบการณ์ 6 – 10 ปี จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 และมีประสบการณ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1 ปีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

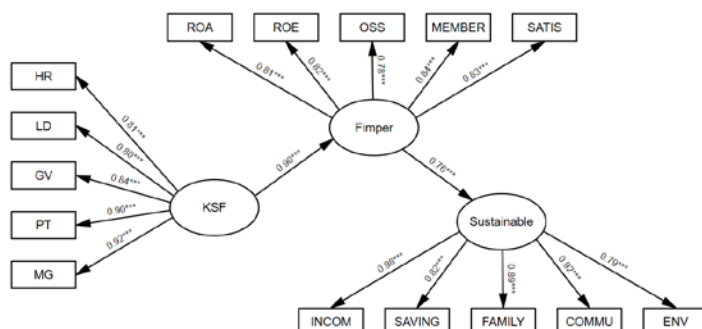
การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันระหว่างตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 16 ตัวแปร ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด 120 คู่ ซึ่งเป็นตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดมีความสัมพันธ์กันและความสัมพันธ์ของตัวแปรทุกคู่มีทิศทางเดียวกัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเป็น ความสัมพันธ์ทางบวก มีขนาดของความสัมพัทธ์หรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อยู่ระหว่าง 0.222 - 0.813 อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ซึ่งไคลน์ (Kline, 2005) ได้กล่าวถึงว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตที่มีค่าสูงกว่า 0.85 จะเกิดปัญหาการร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ซึ่งจากการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทุกคู่มีค่าไม่เกิน 0.85 ความสัมพันธ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ตัวแปรสังเกตได้มีระดับความสัมพันธ์ที่ไม่สูงมากนักจึงอาจไม่เกิดปัญหาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ดังนั้นมีความเหมาะสมที่จะนำไปวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

3. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปร ใช้การวิเคราะห์มาตรวัดแบบ Reflective การตรวจสอบจะใช้สถิติตรวจสอบความสอดคล้องความกลมกลืนระหว่างโมเดลการวัดกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Goodness of Fit Measures) ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าความสอดคล้องกลไกระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์

สัญลักษณ์	χ^2	χ^2/df	GFI	CFI	NFI	AGFI	RMR	RMSEA	p-value
ค่าสถิติ	172.749	2.742	.971	.990	.984	.944	.013	.048	0.583



Chi-square (χ^2) = 172.749, df = 63, CMID/DF(χ^2/df) = 2.742, GFI = .971, CFI = .990, AGFI = .944, NFI = .984, RMR = .013 and RMSEA = .048

ภาพที่ 1 ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลปัจจัยความสำเร็จในการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย

4. การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (structural equation modeling analysis)

จากรูปที่ 1 แสดงแบบจำลองเชิงสาเหตุของปัจจัยแห่งความสำเร็จในการบริหารของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย พบว่ามีความสอดคล้องของแบบจำลองกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามโมเดลสมการโครงสร้าง ผลการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลในภาพรวมพบว่า ค่า χ^2 เท่ากับ 172.749 ค่า df เท่ากับ 63 ค่า χ^2/df เท่ากับ 2.742 ค่า p-value เท่ากับ 0.583 แสดงว่าไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ค่า GFI เท่ากับ 0.971 ค่า CFI เท่ากับ 0.990 ค่า AGFI เท่ากับ 0.944 ค่า NFI เท่ากับ 0.984 ค่า RMR เท่ากับ 0.013 และค่า RMSEA เท่ากับ 0.048

5. ผลการทดสอบสมมติฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยแห่งความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่าความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.90 (DE = 0.90) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 1 ส่วนสมมติฐานข้อที่ 2 ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.76 (DE = 0.76) ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ส่งผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในประเทศไทย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลากร ปัจจัยด้านผู้นำ ปัจจัยด้านธรรมาภิบาล ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม และปัจจัยด้านการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rashem & Abdullah (2018) พบว่าสถาบันการเงินขนาดเล็ก จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีธรรมาภิบาล ผู้นำต้องมีความซื่อสัตย์ การบริหารงานของสถาบันการเงินขนาดเล็กต้องมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pinz & Helmi (2014) พบว่าความสำเร็จของสถาบันการเงินขนาดเล็กขึ้นอยู่กับการบริหารงาน การวางแผนระเบียบการทำงาน มีการกำหนดโครงสร้างองค์กร กำหนดขั้นตอนวิธีการในการทำงาน ด้านบุคลากรสถาบันการเงินควรต้องมีการพัฒนาบุคลากร ด้านผู้นำต้องมีประสบการณ์ มีความชำนาญ มุ่งมั่นในความสำเร็จของกองทุน มีการกำกับดูแลกิจการที่และงานวิจัยของ Bijman (2016) พบว่าปัจจัยที่เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง มาจากหลายสาเหตุ ได้แก่ การมีกฎระเบียบในการดำเนินงานของสหกรณ์ มีการกำหนดโครงสร้างของสหกรณ์ การดำเนินงานอย่างมีระบบ มีการกำกับดูแลและกิจการที่ดี สมาชิกมีความมุ่งมั่น มีความรู้ มีความตั้งใจในการดำเนินงาน รวมถึงการที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

ปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยปัจจัยความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านมีเป็นปัจจัยที่สะท้อนถึงความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในประเทศไทย รวมถึงการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองสามารถวัดผลโดยใช้การวัดผลทางด้านการเงิน และการวัดผลที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shettima & Dzolkarnaini (2018) พบว่าคณะกรรมการ และการดำเนินงานอย่างมีธรรมาภิบาล ส่งผลต่อดำเนินงานของสถาบันการเงินรายย่อยในไนจีเรียโดยผ่านการวัดผลการดำเนินงานด้านการเงิน ด้านสินทรัพย์ การทำกำไรจากเงินทุนและความสามารถในการพึ่งพาตนเองของสถาบันการเงินรายย่อย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mbira & Tapera (2016) พบว่า การกำกับดูแลที่ดี ความโปร่งใส ความซื่อสัตย์ การเปิดเผยข้อมูลในการดำเนินงาน พนักงานได้รับการอบรม มีความรู้มีแรงจูงใจ และผู้นำที่มีประสบการณ์ มีความมุ่งมั่น มีความรับผิดชอบส่งผลต่อความสำเร็จของสถาบันการเงินในซิมบับเว มีการวัดผลการดำเนินงานทางด้านการเงินโดยวัดจากกำไรจากการดำเนินงาน ตรงกับงานวิจัยของ Bounouala & Rihane (2014) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านบุคลากรที่มีการพัฒนา มีความรู้ผ่านการอบรม มีความมุ่งมั่นแน่วแน่ในการทำงาน การมีธรรมาภิบาลในองค์กร การมีส่วนร่วมของสมาชิกขององค์กร การบริหารจัดการองค์กรอย่างเป็นระบบจะส่งต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและความสำเร็จของสถาบันการเงินรายย่อย โดยใช้การวัดผลการดำเนินงานในด้านการเงิน สินทรัพย์

ผลตอบแทน ความสามารถในการพึ่งพาตนเอง และการวัดผลการดำเนินงานที่ใช้ด้านการเงิน จำนวนของสมาชิก และความพึงพอใจของสมาชิก

ส่วนผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอิทธิพลเชิงบวกต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยการวัดผลการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สามารถวัดผลโดยใช้การวัดผลทางด้านการเงิน และการวัดผลที่ไม่ใช่ด้านการเงิน ส่วนด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนจำแนกได้เป็น 3 ด้านได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิญญูพรอยกระโทก, วณิชัย รันตวงษ์, วัชรวิ จันทรประกายกุล (2559) พบว่าปัจจัยหลักของความยั่งยืนคือ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้าน สิ่งแวดล้อม และงานวิจัยของ Bezboruah & Pillai (2013) พบว่า สถาบันการเงินรายย่อยส่งเสริมให้เกิดการเข้าถึงของแหล่งเงินสำหรับผู้หญิงในประเทศกำลังพัฒนา การเสริมสร้างพลังอำนาจทางสังคมและการเงินของผู้หญิงด้วย ด้านสังคมคุณภาพชีวิต ทำให้เกิดการศึกษาของบุตร การดูแลสุขภาพของครอบครัว และเป็นเครื่องมือในการบรรเทาความยากจน ส่งเสริมให้ผู้หญิงมีโอกาสเป็นเจ้าของธุรกิจขนาดเล็ก อีกทั้งยังเพิ่มความสามารถในการจัดหาเงินออมให้กับครัวเรือนและชุมชน ตรงกับงานวิจัย Hemtanon & Gan (2020) พบว่า สถาบันการเงินรายย่อยมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ครัวเรือนที่ยากจนสามารถเข้าถึงทรัพยากรทางการเงินได้ เป็นแหล่งสินเชื่อในตลาดสินเชื่อชนบท ใช้เป็นแหล่งเงินหมุนเวียนการชำระคืนเงินกู้ได้ นอกจากนี้ด้านเศรษฐกิจและสังคมแล้วงานวิจัยของ Hassan (2014) ยังพบว่า นอกจากสถาบันการเงินรายย่อย มีบทบาทในการบรรเทาความยากจนด้วยการเชื่อมโยงโครงการสถาบันการเงินขนาดเล็กกับกิจกรรมสร้างรายได้ สร้างงาน สร้างทักษะทางธุรกิจ ปรับปรุงการทำงานร่วมกันทางสังคม ยังมีการเชื่อมต่อที่สำคัญกับโครงการด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทรัพยากรด้านแหล่งน้ำเพื่อการบริโภค การจัดการด้านขยะ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้านและชุมชน ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านผู้นำ ด้านธรรมาภิบาล ด้านการมีส่วนร่วมและด้านการบริหารงาน ดังนั้นการที่กองทุนหมู่บ้านจะประสบความสำเร็จนั้นไม่สามารถมุ่งเน้นปัจจัยด้านหนึ่งด้านใดเพียงด้านเดียวต้องนำปัจจัยทุกด้านมาประยุกต์ใช้จึงจะประสบความสำเร็จ

1.2 กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละแห่งสามารถนำโมเดลงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อาจทำในรูปแบบของการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อนของกองทุน เพื่อให้เห็นว่ากองทุนของตนมีจุดแข็ง จุดอ่อนด้านใดบ้าง หลังจากนั้นนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านฯ ต่อไป

1.3 การพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมธรรมชาติเป็นหนึ่งนโยบายที่ถูกพูดถึง ซึ่งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก ดังนั้นหน่วยงานที่

เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานกองทุนหมู่บ้านฯ หรือหน่วยงานท้องถิ่นควรมีนโยบาย แผนงานที่ส่งเสริมสนับสนุนให้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองทำกิจกรรมและหรือโครงการที่เกี่ยวกับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น

2. ข้อเสนอแนะงานวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยในอนาคตอาจทำการศึกษารูปแบบการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ประสบความสำเร็จ ทำการศึกษาในเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และสามารถนำมาใช้เป็นต้นแบบแนวทางการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่อไป หรือ ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนโดยผ่านการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

เอกสารอ้างอิง (References)

- เสาวนารถ เล็กเลอลินธุ์. 2555. ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดนนทบุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*. 12(28), 187-196
- วิญญู ปรอยกระโทก, วณิช รันตวงษ์, วัชรวิ จันทรประกายกุล. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในโซ่อุปทานผักปลอดภัยในประเทศไทย. การประชุมสัมมนาเชิงวิชาการประจำปีด้านการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน ครั้งที่ 16
- Andryushchenko, G.I., et al. (2015). Risk Management Problems of Microfinance Institutions. *International Journal of Economics and Financial*. 5(Special), 151-158.
- Bezboruah, K.C., & Pillai, V. (2013). Assessing the Participation of Women in Microfinance Institutions: Evidence From a Multinational Study. *Journal of Social Service Research*. 39(5), 616-628.
- Bounouala, R., & Rihane, C. (2014). Commercial banks in microfinance: entry strategies and keys of success. *Investment Management and Financial Innovations*, 11(1), 45.
- Cho, E., & Kim, S. (2015). Cronbach's coefficient alpha: Well-known but poorly understood. *Organizational research methods*. 18(2), 207-230.
- Hair, J. F., Black, W.C., Babin, B., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. (7th ed.) Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall
- Hassan, A. (2014). The challenge in poverty alleviation: role of Islamic microfinance and social capital. *Humanomics*. 30(1), 76-90
- Hemtanon, W., & Gan, C. (2020). An empirical analysis of Thai village funds and saving groups' financial performance. *Banks and Bank Systems*. 15(2), 153-166

- Kline, R. B. (2005). *Principles and practice of structural equation modeling*. 2nd ed. New York: Guilford.
- Mbira, L., & Tapera, J. (2016). Key Success Drivers for Microfinance Institutions in Zimbabwe: Developing Core Competences for Financial Inclusion. *International Journal of Business and Social Science*. 7(3), 128–136.
- Mukama, J., Fish, T., Volschenk, J. (2005). Problems Affecting The Growth of Microfinance Institutions in Tanzania. *The African Finance Journal*. 7(2), 42–63.
- Pinz, A., & Helmi, B. (2014). Success Factors of Microfinance Institutions: State of the Art and Research Agenda. *International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*. 26(2), 488–509.
- Rashem, M.H., & Abdullah, Y.A. (2018). Factors Influence the Growth and Penetration of Microfinance Institutions: A Case of Egypt. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*. 22(1), 56.
- Samer, S., et al. (2015). The Impact of Microfinance on Poverty Reduction: Empirical Evidence From Malaysian Perspective. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 195(4), 721–728.
- Shettima, U., & Dzolkarnaini, N. (2018). Board characteristics and microfinance institutions' performance Panel data evidence from Nigeria. *Journal of Accounting in Emerging Economies*. 8(3), 369–386.



การควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการ
บัญชี: กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม
Internal Control in Accounting Information System that Influenced
the Quality of Accounting Data: A Case Study of Provincial Electricity
Authority Area 3 (Central) Nakhon Pathom

วิชา พริ้งพัฒน์พงษ์¹ พุฒิธร จิรายุส² ฉัตรพล มณีกุล³

Witcha Pringpattanapong, Puttithorn Jirayus, Chatrpol Maneekool

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชี 2. ศึกษาคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี และ 3) เพื่อนำเสนอการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม ประชากรคือพนักงานสายงานการบัญชีในสังกัดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม จำนวน 319 คน ใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐาน และ การวิเคราะห์ความถดถอย ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการควบคุมข้อมูลออก ด้านการประมวลผลข้อมูล ด้านการควบคุมการเข้าถึงข้อมูล และด้านการควบคุมการประมวลผลข้อมูล ตามลำดับ 2) ระดับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ ด้านความทันเวลา ด้านความสามารถเข้าใจได้ และ ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ตามลำดับ 3) การควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่

Received: 2021-07-02 Revised: 2021-09-24 Accepted: 2021-09-28

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Master Degree of Business Administration in Business Administration, Southeast Asia University.
Corresponding Author e-mail: menaismean@gmail.com

² หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Master Degree of Business Administration in Business Administration, Southeast Asia University

³ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Master Degree of Business Administration in Business Administration, Southeast Asia University

มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม เมื่อพิจารณาเรียงจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การควบคุมข้อมูลออก การควบคุมการนำเข้าข้อมูล การควบคุมการเข้าถึงข้อมูล และการควบคุมการประมวลผลข้อมูล ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): การควบคุมภายใน; ระบบสารสนเทศทางการบัญชี; คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี

Abstract

The purposes of this research were to 1. study the level of internal control in accounting information system 2. study the level of the quality of accounting data and 3) present the internal control in accounting information system that influenced the quality of accounting data of Provincial Electricity Authority Area 3 (Central) Nakhon Pathom. The population was 319 accountant of Provincial Electricity Authority Area 3 (Central) Nakhon Pathom. The statistics analysis techniques were percentage mean standard Deviation hypothesis testing and multiple regression analysis. The research results showed that 1) the level of internal control in accounting information system in overall at high level when considered each aspect in descending order as follows; output control, processing control, access to data control, processing control 2) the level of the quality of accounting data in overall at high level when considered each aspect in descending order as follows; Faithful Representation, Relevance, Comparability, Timeliness, Understandability and Verifiability 3) the internal control in accounting information system that influenced the quality of accounting data of Provincial Electricity Authority Area 3 (Central) Nakhon Pathom when considered each aspect in descending order as follows; output control, input control, access to data control, and processing control, respectively

Keywords: Internal control; Accounting information; Quality of accounting data

บทนำ (Introduction)

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาเทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานของธุรกิจมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศนับเป็นตัวขับเคลื่อนสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ใช้ระบบสารสนเทศสามารถเก็บรวบรวมข้อมูล แก้ไขเปลี่ยนแปลง เรียกดูข้อมูล ประมวลผล ใช้งานร่วมกันแบบหลาย ๆ คน วิเคราะห์ข้อมูลง่ายและรวดเร็วขึ้น เพิ่มคุณค่าและประโยชน์ในการใช้งานข้อมูล

ให้กับองค์กร โดยเฉพาะเมื่อองค์การธุรกิจต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันรุนแรงสืบเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกมีการเปลี่ยนแปลง ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานของกิจการ ทั้งด้านการบริหารงาน การตลาด การเงิน การบัญชี การจัดการทรัพยากรบุคคล และอื่น ๆ การมีระบบสารสนเทศในการจัดการข้อมูลที่ดีจะส่งผลให้การดำเนินงานขององค์การธุรกิจขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ (ธงชัย สันติวงษ์ และนิตยา เจริญประเสริฐ, 2558) เช่นเดียวกับ การนำระบบสารสนเทศทางการบัญชี (Accounting Information System) มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและประมวลผลข้อมูล ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันมากยิ่งขึ้น (อุทัยวรรณ จรุงวิภู, 2555)

การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีทำให้หน่วยงานภาครัฐต้องมีการปฏิรูประบบราชการ หน่วยงานมีการบริหารจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพ มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Governance) ทำให้ต้องนำวิธีการควบคุมมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อช่วยลดความเสี่ยงและลดข้อผิดพลาดในการดำเนินงาน ซึ่งระบบการควบคุมที่นิยมนำมาใช้ คือ ระบบการควบคุมภายใน โดยนำมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยกำกับ ควบคุม ดูแลการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพลดความเสี่ยงและลดข้อผิดพลาด ช่วยให้องค์กรดำเนินงานบรรลุตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากระบบการควบคุมภายในมีส่วนช่วยในการป้องกันและรักษาทรัพย์สินของหน่วยงาน รวมทั้งช่วยให้หน่วยงานใช้ทรัพยากรได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานมีความถูกต้องเป็นไปตาม ขั้นตอนต่างๆ อย่างเหมาะสม (สุพรรณรัตน์ มาศรีรัตน์, 2552)

การควบคุมภายในของระบบสารสนเทศทางการบัญชี เป็นกระบวนการที่ออกแบบขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผล (Reasonable Assurance) ว่าองค์กรจะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ในเรื่องของประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน และการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบที่มีผลบังคับใช้ แนวทางในการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชี ประกอบด้วย การควบคุมการเข้าถึงข้อมูล (Access to Data Control) การควบคุมการนำเข้าข้อมูล (Input Control) การควบคุมการประมวลผลข้อมูล (Processing Control) และการควบคุมข้อมูลออก (Output Control) (พลพฐ ปิยวรรณ และ สุภาพร เชิงเอี่ยม, 2560) คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี (Accounting Information Quality) เป็นคุณสมบัติของข้อมูลที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ เนื่องจากข้อมูลทางการบัญชีเป็นข้อมูลเบื้องต้น ที่ทำให้ผู้บริหารทราบถึงสภาพด้านการเงินของธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นฐานะทางการเงินของกิจการ ซึ่งถูกกระทบด้วยทรัพยากรทางเศรษฐกิจที่ธุรกิจควบคุมโครงสร้างทางการเงินสภาพคล่อง ความอยู่รอดในระยะยาว และความสามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงในสภาพแวดล้อมที่ธุรกิจนั้นดำเนิน (นภัทร จันทระจตุรภัทร, 2550) โดยคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ประกอบด้วย ความเกี่ยวข้องกับ

การตัดสินใจ ความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม ความสามารถเปรียบเทียบกันได้ความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ ความทันเวลา และ ความสามารถเข้าใจได้ (สภานิติบัญญัติในพระบรมราชูปถัมภ์, 2558) ซึ่งหากองค์กรใดเทียบพร้อมด้วยข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพแล้ว ย่อมทำให้องค์กรนั้นดำเนินงานได้อย่างเกิดประสิทธิผลและ ประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเจริญเติบโตได้อย่างยั่งยืนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้จัดวางระบบการควบคุมภายในตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 และกำหนดนโยบายการควบคุมภายในเพื่อให้ผู้บริหาร พนักงานทราบและถือปฏิบัติ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการเพื่อให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานจะบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมถึงการดูแลรักษาทรัพย์สินการป้องกันหรือลดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลืองและการทุจริต มีความโปร่งใสในการดำเนินงาน มีความเชื่อถือได้ของรายงานทางการเงินและการปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับและนโยบายที่ได้รับมอบหมายต่อไป ประกอบกับแนวทางการบริหารและพัฒนาองค์กรกำหนดตามนโยบาย KEEN 14 หัวข้อการใช้นวัตกรรม (Employ innovation and technology) และแผนการดำเนินงานของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคที่มีแนวทางการบริหารและพัฒนาองค์กรกำหนด กลยุทธ์ดำเนินธุรกิจตามหลักธรรมาภิบาล ขับเคลื่อนองค์กรให้ทันสมัยด้วย ทุนมนุษย์ เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรม (การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค, 2562)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่า การควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีหรือไม่ อย่างไร ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) ซึ่งจะช่วยป้องกันและลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น จากการใช้งานระบบสารสนเทศทางการบัญชี ส่งผลให้ข้อมูลทางการบัญชีมีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจทางธุรกิจได้ อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม

3. เพื่อนำเสนอการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้วิธีวิจัยเชิงสำรวจ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินการวิจัย โดยมีลำดับขั้นตอนในการศึกษาและมีระเบียบ วิธีการศึกษาในด้านการกำหนดประชากร การสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การเก็บสะสมข้อมูล การจัดทำและการพิจารณา รวมถึงสถิติที่ใช้ในการศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย การควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชี ที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม คือ พนักงานในสายงานการบัญชีที่ปฏิบัติงานในพื้นที่สังกัดการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 319 คน การคิดผลของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ได้ใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงประชากร โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นที่ ร้อยละ 95 และกำหนดระดับความผิดพลาด ร้อยละ 5 โดยใช้สูตรการคำนวณกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie and Morgan (Krejcie, R. V. & Morgan, D. W., 1970) โดยขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้คือ 175 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้สร้างตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดการวิจัยที่กำหนดขึ้น โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 19 ข้อ ประกอบด้วย ด้านการควบคุมการเข้าถึงข้อมูล จำนวน 5 ข้อ ด้านการควบคุมการนำเข้าข้อมูล จำนวน 6 ข้อ ด้านการควบคุมการประมวลผลข้อมูล จำนวน 4 ข้อ และด้านการควบคุมข้อมูลออก จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 21 ข้อ

ประกอบด้วย ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ 3 ข้อ ด้านความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม 4 ข้อ ด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ 4 ข้อ ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้ 3 ข้อ ด้านความทันเวลา 3 ข้อ และ ด้านความสามารถเข้าใจได้ 4 ข้อ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ดำเนินการจัดทำแบบสอบถามด้วยระบบ Google Form พร้อมกับตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างผ่านแอปพลิเคชัน LINE โดยขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามกลับภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม
3. ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับการตอบกลับ และตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของคำตอบในแบบสอบถามแต่ละชุด จากนั้นบันทึกคะแนนคำตอบลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้ นำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Science) โดยมีสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการประมวลผลทางหลักสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และ ร้อยละ (Percentage)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ถือว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้ให้ข้อมูลตกอยู่ในช่วงพฤติกรรมใดก็แสดงว่าลักษณะการปฏิบัติที่ตรงตามสภาพที่เป็นจริงแบบนั้น โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1977) จากนั้น หาค่าเฉลี่ยของคำตอบในแบบสอบถาม โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย
3. ศึกษาการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์การควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี : กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม

1. ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ของพนักงานสายงานการบัญชีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม ส่วนใหญ่เป็นเพศ หญิง อายุช่วง 41 - 51 ปี และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า

2. ความคิดเห็นของพนักงานสายงานการบัญชีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม ต่อการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม ส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการควบคุมข้อมูลออกมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 รองลงมาคือด้านการประมวลผลข้อมูลมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 และด้านการควบคุม การเข้าถึงข้อมูล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการควบคุมภายในด้านสารสนเทศทางการบัญชีของผู้ตอบแบบสอบถาม รวมทุกด้าน

การควบคุมภายในด้านสารสนเทศ ทางการบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านการเข้าถึงข้อมูล	3.93	0.72	มาก
ด้านการนำเข้าข้อมูล	3.80	0.66	มาก
ด้านการประมวลผลข้อมูล	4.01	0.77	มาก
ด้านการควบคุมข้อมูลออก	4.03	0.69	มาก
รวม	3.93	0.77	มาก

3. ความคิดเห็นของพนักงานสายงานการบัญชีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม ต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม ส่วนใหญ่ให้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่อด้านการเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 รองลงมาคือ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 และด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 ด้านความทันเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ด้านความสามารถเข้าใจได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 และด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความคิดเห็นของพนักงานสายงานการบัญชีกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี รวมทุกด้าน

คุณภาพข้อมูลทางการบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ	3.98	0.80	มาก
ด้านความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม	4.01	0.75	มาก
ด้านความสามารถเปรียบเทียบกันได้	3.88	0.77	มาก
ด้านความสามารถพิสูจน์ยืนยันได้	3.82	0.77	มาก
ด้านความทันเวลา	3.84	0.77	มาก
ด้านความสามารถเข้าใจได้	3.83	0.77	มาก
รวม	3.89	0.77	มาก

4. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน การควบคุมภายในระบบสารสนเทศด้านการบัญชีมีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม

จากผลการวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณการควบคุมภายในระบบสารสนเทศด้านการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) นครปฐม พบว่าการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีมีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี ได้แก่การควบคุมข้อมูลออก การควบคุมการนำเข้าข้อมูล การควบคุมการเข้าถึงข้อมูล และการควบคุมการประมวลผลข้อมูล ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงการพิสูจน์สมมติฐานที่ว่า การควบคุมภายในระบบสารสนเทศด้านการบัญชีมีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) วิธี Enter Method

ตัวแปร	B	Std. Error	Beta	T	P
ด้านการควบคุมการเข้าถึงข้อมูล	0.149	0.065	0.179	2.303	0.022*
ด้านการควบคุมการนำเข้าข้อมูล	0.165	0.076	0.182	2.171	0.031*
ด้านการควบคุมการประมวลผลข้อมูล	0.118	0.056	0.153	2.086	0.038*
ด้านการควบคุมข้อมูลออก	0.314	0.064	0.364	4.883	0.000*
ค่าคงที่ (Constant)	0.943	0.190		4.951	0.000*

Multiple R = 0.769 $R^2 = 0.592$ Adj. $R^2 = 0.582$ Std. Error = 0.38346

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การวิจัยเรื่อง การควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี : กรณีศึกษา การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การควบคุมภายในระบบสารสนเทศด้านการบัญชีด้านการควบคุมข้อมูลออกมีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) เนื่องจาก การควบคุมภายในระบบสารสนเทศด้านการบัญชีด้านการควบคุมข้อมูลออก เป็นกระบวนการที่สำคัญ เป็นกระบวนการการตรวจสอบความถูกต้อง ความเชื่อถือได้ของข้อมูลก่อนการนำออกมาใช้งานหรือเผยแพร่ต่อไป เพราะข้อมูลทางการบัญชีที่มีคุณภาพ สามารถเชื่อถือได้ มีความเที่ยงตรง ทันทเวลา จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ข้อมูลทุกคนทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนะเมศร์ ธนโชติสุขวัฒน์ (2558) ที่ได้ศึกษาผลกระทบของการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีด้านการควบคุมข้อมูลออก มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีโดยรวม

2. การควบคุมภายในระบบสารสนเทศด้านการบัญชีด้านการควบคุมการนำเข้าข้อมูลมีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) เนื่องจาก ข้อมูลที่นำเข้านั้น ควรมาจากบุคลากรที่ทำหน้าที่นั้นโดยตรง และผ่านการสอบทานจากผู้บังคับบัญชา ก่อนการนำเข้าข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่นำเข้านั้นน่าเชื่อถือ และเที่ยงตรง ดังนั้นการกำหนดสิทธิ์การนำเข้าข้อมูลทั้งในรูปแบบรหัสผ่าน หรือรูปแบบอื่นๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสันต์ จันทร์ชัย (2553) ที่ได้ศึกษาการประเมินการควบคุมภายในของระบบสารสนเทศทางการบัญชีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 ภาคเหนือ (เชียงใหม่) ผลการวิจัยพบว่า การตรวจควบคุมการบันทึกข้อมูลเข้า มีระดับการควบคุมภายในสูงที่สุด โดยเน้นที่การตรวจสอบความถูกต้องของการบันทึกรหัสข้อมูล

3. การควบคุมภายในระบบสารสนเทศด้านการบัญชีด้านการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลมีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) เนื่องจาก ข้อมูลบางประเภทเป็นข้อมูลที่มีความเสี่ยงต่อการนำไปใช้ในการทุจริต หรือการเปิดเผยข้อมูลที่ประมาทให้บุคคลภายนอกองค์กรทราบ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล และการตัดสินใจใช้ข้อมูลของส่วนที่เกี่ยวข้องได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ เวลาเกิด (2562) ที่ได้ศึกษาการควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชี (ERP-SAP) ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการให้ข้อมูลการตัดสินใจ กรณีศึกษาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมาผลการวิจัย

พบว่า การควบคุมภายในระบบงานสารสนเทศทางการบัญชี ด้านการควบคุมระบบงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้ข้อมูลการตัดสินใจ

4. การควบคุมภายในในระบบสารสนเทศด้านการบัญชีด้านการควบคุมการประมวลผลข้อมูลมีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) ในระดับน้อยที่สุดเนื่องจาก องค์กรมีการพัฒนาระบบงานและใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์สำเร็จรูป SAP ที่ใช้ในการดำเนินงานให้มีการประมวลผลที่มีความแม่นยำ และเป็นมาตรฐานเป็นประจำ การควบคุมภายในในระบบสารสนเทศด้านการบัญชีด้านอื่นๆ จึงมีความสำคัญกว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ วัชรินทร์ เศรษฐสุโข (2560) กล่าวว่า ระบบสารสนเทศทางการบัญชีเป็นระบบที่พัฒนาขึ้นมาในกิจการ โดยมีการใช้ทรัพยากรบุคคล คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์รอบข้าง เช่น จอภาพและเครื่องพิมพ์เพื่อทำหน้าที่หลัก ในการบันทึกข้อมูล ประมวลผล และจัดทำสารสนเทศทางการบัญชีให้แก่ผู้ใช้ภายในและผู้ใช้ภายนอกของกิจการ ซึ่งใช้คนจัดเก็บ บันทึกข้อมูล ประมวลผลและจัดทำรายงานสารสนเทศ โดยอาศัย คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์รอบข้างเป็นเครื่องมือช่วยอำนวยความสะดวกเท่านั้น ส่วนข้อมูลทางการบัญชี ที่มีคุณภาพจะต้องมีคุณสมบัติที่ทำให้มั่นใจได้ว่าข้อมูลในงบการเงินมีความถูกต้องและยุติธรรม ตามมาตรฐานการบัญชีเพียงพอ ซึ่งจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินนำข้อมูลในอดีตมาใช้ประโยชน์ในการประมาณ การและคาดการณ์ในอนาคต เพื่อใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากผลการวิจัยที่พบว่าการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีผลต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 (ภาคกลาง) ผู้บริหารควรดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการควบคุมภายในในระบบสารสนเทศด้านการบัญชี ด้านการควบคุมข้อมูลออก เพื่อให้ข้อมูลมีคุณภาพ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ข้อมูลทุกคนทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้

2. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการควบคุมภายในในระบบสารสนเทศด้านการบัญชี ด้านการควบคุมการนำเข้าข้อมูล ข้อมูลที่นำเข้านั้น ควรมาจากบุคลากรที่ทำหน้าที่นั้นโดยตรง และผ่านการสอบทานจากผู้บังคับบัญชา ก่อนการนำเข้าข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลที่นำเข้านั้นน่าเชื่อถือ

3. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการควบคุมภายในในระบบสารสนเทศด้านการบัญชี ด้านการควบคุมการเข้าถึงข้อมูลเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นกับองค์กรได้ ควรมีการป้องกันระบบให้รัดกุม และปลอดภัย ไม่ควรเปิดเผยรหัสผ่านให้กับผู้ที่ไม่มีความรู้เข้าถึงข้อมูล

4. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในการควบคุมภายในระบบสารสนเทศด้านการบัญชี ด้านการควบคุมการประมวลผล ถึงแม้ว่าองค์กรจะมีการพัฒนาระบบงานและใช้โปรแกรมซอฟต์แวร์สำเร็จรูปในการดำเนินงานแล้ว แต่ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกคนควรสังเกตการปฏิบัติงานของระบบ หากพบว่าระบบมีความผิดปกติ ควรรีบแจ้งให้ผู้ดูแลระบบทราบและทำการแก้ไขเพื่อป้องกันความผิดพลาดของข้อมูล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาลักษณะหรือปัจจัยด้านอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี เช่น ความเชี่ยวชาญในวิชาชีพบัญชี ความรู้ ความเข้าใจในคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี เป็นต้น
2. ควรศึกษาตัวแปรอิสระอื่นๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี เช่น นโยบายจากภาครัฐ หรือกฎระเบียบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีผลกับคุณภาพข้อมูลทางการบัญชี
3. ควรสำรวจว่า ปัญหาคุณภาพข้อมูลทางการบัญชียังคงมีอยู่ในด้านใดบ้าง และศึกษาแบบเจาะลึกในด้านที่ยังคงมีปัญหาอยู่

เอกสารอ้างอิง (References)

- คมสันต์ จันทร์ชัย. (2553). การประเมินการควบคุมภายในของระบบสารสนเทศทางการบัญชีการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 1 ภาคเหนือ (เชียงใหม่). วิทยานิพนธ์ บข.ม. เชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ฉวีวรรณ เวลาเกิด. (2562). การควบคุมภายในระบบสารสนเทศทางการบัญชี (ERP-SAP) ส่งผลต่อประสิทธิภาพการให้ข้อมูลตัดสินใจ กรณีศึกษาการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เขต 3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นครราชสีมา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, คณะบริหารธุรกิจ. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- ธงชัย สันติวงษ์ และ นิตยา เจริญประเสริฐ. (2558). การบริหารระบบสารสนเทศเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- ธนะเมศร์ ธนโชติสุขวัฒน์. (2558). ผลกระทบของการควบคุมภายในด้านระบบสารสนเทศทางการบัญชีที่มีต่อคุณภาพข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, บข.ม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- นภัทร จันทจรุทธ. (2550). รายงานทางการเงินและการวิเคราะห์งบการเงิน. มหาสารคาม: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อภิชาติการพิมพ์.
- พลพฐ ปิยวรรณ. (2560). ระบบสารสนเทศทางการบัญชี. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- รศ.อุทัยวรรณ จรุงวิภูและคณะ. (2555). ระบบสารสนเทศทางการบัญชี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช มสธ.

- วัชนิพร เศรษฐสุกโก. (2560). ระบบสารสนเทศทางการบัญชี. กรุงเทพฯ: วี.เจ.พรินติ้ง.
- สุพรรณรัตน์ มาศรีตัน. (2552). แนวทางการควบคุมภายในด้านบัญชีและการเงินขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมืองจังหวัดบุรีรัมย์. การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- John W. Best. (1977). Research in Education. New Jersey: Prentice hall Inc.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement.

ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของ
เทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
People's Opinions on the Administration Applying Good Governance
of Plaibang Subdistrict Municipality in Bangkruai District
Nonthaburi Province

สุรีย์พร ตรีอินทร์ทอง¹ อรนันทน์ กลันตปุระ²
Sureeporn Tree-inthong, Oranan Gluntapura

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลปลายบาง จำนวน 44,827 คน ใช้หลักการคำนวณของทาโร ยามาเน่ ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 393 คน สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสถิติ t-test และสถิติ One way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักความโปร่งใสและด้านหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ การศึกษา อาชีพและรายได้แตกต่างกัน มี

Received: 2021-07-05 Revised: 2021-07-20 Accepted: 2021-07-20

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Master of Arts Program in Political Science, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University.
Corresponding Author e-mail: SureepornTreeinthong@gmail.com

² หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
Master of Arts Program in Political Science , Faculty of Social Sciences, Kasetsart University

ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ (Keywords): การบริหาร; หลักธรรมาภิบาล; เทศบาลตำบลปลายบาง

Abstract

The objectives of this research were to study 1. people's opinion towards the administration according to the good governance of Plaibang Subdistrict Municipality, Bangkruai District, Nonthaburi Province. 2. compare people's opinions towards the administration according to the principles of good governance of Plaibang Subdistrict Municipality Bangkruai District Nonthaburi Province the data were analyzed by personal factors gender age education level occupation and income. The samples used in the study were people living in the area of Plaibang Municipality. The researcher calculated the sample size from the total population of 44,827 people using Taro Yamane's calculation principle the total sample size was 393 people the statistics used for data analysis were statistical, percentage mean standard deviation t-test and One Way ANOVA. The research results show that, follows: People's opinions towards the administration according to the principles of good governance of Plaibang Subdistrict Municipality Bangkruai District, Nonthaburi Province the overall picture is at a high level. In descending order Details as follows the principles of Ethics the principles of Value of Money the principles of Accountability the principles of Rule of law the principles of transparency and the principles of participation respectively. The results of the hypothesis testing were found that the public opinion on the administration according to the principles of good governance of Plaibang Municipality Bangkruai District Nonthaburi Province. Classified by personal factors it was found that people of different sexes had opinions on the administration according to the principles of good governance of Plaibang Subdistrict Municipality Bangkruai District Nonthaburi Province no different The people with different age education occupation, and income, opinions on the administration according to the principles of good governance of Plaibang Subdistrict Municipality Bangkruai District Nonthaburi Province were significantly different. Statistically significant at a level of 0.05.

Keywords: Administration; Goodgovernance; Plaibang Subdistrict Municipality

บทนำ (Introduction)

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) ได้ถูกบัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ นอกจากนี้ยังได้บรรจุไว้ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและยุทธศาสตร์ที่ 6 การบริหารจัดการในภาครัฐการป้องกันการทุจริตประพฤติดมิชอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) และได้มีการกำหนดหลักธรรมาภิบาลไว้ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ดังนี้

1. หลักนิติธรรม คือ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม
2. หลักคุณธรรม คือ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม
3. หลักความโปร่งใส คือ การสร้างความไว้วางใจและการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร
4. หลักการมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาของประเทศ
5. หลักความรับผิดชอบ คือ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ความสำนึกความรับผิดชอบ
6. หลักความคุ้มค่า คือ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนร่วม

(ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี, 2542)

พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2534 ได้แบ่งการบริหารออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นและจากการที่ภาครัฐต้องการมุ่งเน้น ในเรื่องของการกระจายอำนาจมากยิ่งขึ้นตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับได้มีการกำหนดให้มีการถ่ายโอนอำนาจการส่วนกลางลงมายังท้องถิ่นในรูปขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่างๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อสามารถตอบสนองความต้องการและการให้บริการประชาชนได้อย่างถูกต้องตรงจุดมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการลดขั้นตอนการดำเนินงานของภาครัฐที่แต่เดิมสลับซับซ้อนกว่าจะถึงหน่วยงานส่วนกลางก็ใช้เวลาค่อนข้างนาน ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระจายอยู่ใกล้ชิดกับประชาชนจึงสามารถเข้าถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ทันทั่วทั้งมากขึ้น (กิตติ์วี เลเชกุลและคณะ, 2562)

เทศบาลเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นเป็นการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งมีข้อดีและข้อเสียหลายประการ เช่น การมีอิสระในการทำงานด้านบริการที่ใกล้ชิดกับประชาชนทำให้รู้ปัญหาและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างรวดเร็วเป็นองค์กรที่ถูกตรวจสอบโดยสภาท้องถิ่นและประชาคมในท้องถิ่น การเข้ามาเป็นผู้บริหารและสภาท้องถิ่นต้องได้รับความไว้วางใจจากประชาชน แต่ในสภาพความเป็นจริงการทำงานของเทศบาลจำนวนมากไม่เป็นตามที่คาดหวัง การขาดความกระตือรือร้นของประชาชนในพื้นที่เนื่องจากเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวหรืออาจจะมีการกิจการประกอบอาชีพต่างๆ จนทำให้ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมหรือตรวจสอบการทำงานของเทศบาลและเทศบาลเองไม่ได้มีอิสระในการบริหารงานอย่างแท้จริง เนื่องจากในพื้นที่รับผิดชอบมีการทำงานทับซ้อนกับหน่วยราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและรัฐวิสาหกิจต่างๆ จำนวนมากรวมถึงการออกกฎระเบียบที่ไม่

สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นไม่เหมาะสมกับพื้นที่เนื่องจากกระเปาะต่างๆลอกเลียนแบบจากราชการส่วนกลาง (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2563)

เทศบาลตำบลปลายบาง ซึ่งถือได้ว่าเป็นเทศบาลตำบลที่มีขนาดใหญ่ เนื่องจากจำนวนพื้นที่ที่มีค่อนข้างกว้างหลายหมู่บ้านและจำนวนประชากรในเขตพื้นที่การปกครองของเทศบาลตำบลปลายบางค่อนข้างเยอะและยังไม่รวมถึงประชากรแฝงที่เข้ามาอาศัยและทำงานในพื้นที่นอกจากนั้นพื้นที่ของเทศบาลตำบลปลายบาง ยังประกอบไปด้วยพื้นที่ของเขตชุมชนเมือง โรงงานและเขตชุมชนชนบทที่ยังมีการทำเกษตรกรรม ค่าขายเป็นอาชีพหลักทำให้เกิดความหลากหลายทางสังคมเป็นอย่างมากซึ่งเป็นปัญหาในการบริหารและการจัดการของเทศบาลตำบลปลายบางเป็นอย่างมาก

การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารของเทศบาลตำบลปลายบาง โดยการยึดหลักนิติธรรม คุณธรรม มีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วมและการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้คุ้มค่าเพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจเทศบาลในฐานะที่เป็นส่วนราชการที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนและเกิดประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริงจึงจำเป็นต้องดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลและนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในการบริหารจัดการขององค์การเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่สำคัญ คือก่อให้เกิดประโยชน์สุขของประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของเทศบาล มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นลง มีการปรับปรุงภารกิจส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์ ประชาชนได้รับความอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการและคอยช่วยเหลือประชาชนให้ได้มากที่สุด

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้ศึกษาได้มีความสนใจที่จะศึกษา เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบางว่าเป็นอย่างไร และต้องการทราบความคิดเห็นของประชาชนว่าแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อเปรียบเทียบกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้รับมาพัฒนาการบริหารงานของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนให้ได้มากที่สุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

สมมติฐานของการวิจัย (Research Hypothesis)

ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบางอำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ ดังนี้

ประชากร (Population) คือ ประชาชนที่อาศัยในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี จำนวนทั้งหมด 44,827 คน (ข้อมูล : แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-พ.ศ.2565) เทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรทั้งหมด 44,827 คน โดยใช้หลักการคำนวณของทาโร ยามานะ (Taro Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 สำหรับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 และจัดแบ่งจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามสัดส่วน (Proportional) โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 25 หมู่บ้าน จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 393 คน (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2556)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี เอกสารต่างๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วยข้อความถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใสและหลักความคุ้มค่าซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแบบของ Likert (Likert's Scale)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นสำหรับการวิจัย ไปทดสอบหาความตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ของคำถามแต่ละข้อว่าตรงตามจุดมุ่งหมายและสอดคล้องกับการทำวิจัยหรือไม่ หลังจากนั้นนำมาดำเนินการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่ได้ไปทดสอบเบื้องต้น (Try Out) กลับกลุ่มประชากรในกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หลังจากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายข้อ (Item Analysis) แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าแอลฟาเท่ากับ $= .971$ ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้ สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไป

2. ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม (Questionnaire) แก่ประชาชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรีจำนวน 393 ชุดเพื่อเก็บรวบรวมมาใช้ในการวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สัมพันธ์กับตัวแปรและประมวลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัย เพื่อนำมาอธิบายสรุปผลการวิจัยต่อไป การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้สถิติดังนี้

1. หาค่าร้อยละ (Percentage) และการแจกแจงความถี่ (Frequency) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบายและการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการเปรียบเทียบความแตกต่างระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

3.1 การทดสอบค่าที (t - test) ใช้ทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระซึ่งจำแนกเป็น 2 กลุ่ม

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้สำหรับการทดสอบเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ตามปัจจัยส่วนบุคคลส่วนบุคคลสำหรับตัวแปรที่แบ่งกลุ่มตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไปในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความ

แตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธี Least Significant Difference (LSD) สำหรับค่านัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ กำหนดไว้ที่ระดับ .05

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัยข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นเพศหญิงจำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 63.1 อยู่ในกลุ่มอายุระหว่าง 21 - 30 ปี จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 31.6 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 59.3 มีอาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 และ ส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ 10,001 - 15,000 บาท/เดือน จำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 38.4

1. ผลการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมและรายด้าน

(n = 393)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านหลักนิติธรรม	4.01	0.63	มาก	5
2. ด้านหลักคุณธรรม	4.08	0.66	มาก	1
3. ด้านหลักความโปร่งใส	4.02	0.75	มาก	4
4. ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.98	0.74	มาก	6
5. ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.06	0.73	มาก	2
6. ด้านหลักความคุ้มค่า	4.06	0.73	มาก	3
รวม	4.04	0.63	มาก	

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวม พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.63)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้ คือ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านหลักคุณธรรม ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.73) ด้านหลักความคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.73) ด้านหลักนิติธรรม ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.63) ด้านหลักความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.75) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.74) ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐานและผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่านัยสำคัญทางสถิติ	ผลการทดสอบสมมติฐาน	
		เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
1. เพศ	.764		✓
2. อายุ	.000*	✓	
3. ระดับการศึกษา	.000*	✓	
4. อาชีพ	.000*	✓	
5. รายได้	.001*	✓	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากสรุปผลการทดสอบสมมติฐานตามตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี ไม่แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

การอภิปรายผลการวิจัย (Research Methods)

ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ 4.04 แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและบุคลากรของเทศบาลตำบลปลายบางมีความสามารถในการบริหารงานโดยยึดตามหลักธรรมาภิบาล ได้ครบถ้วนทุกด้านทำให้ประชาชนในพื้นที่มองเห็นผลลัพธ์การพัฒนาของเทศบาลตำบลปลายบาง ผลงานการบริหารมีทั้งประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีผลงานเป็นตัวชี้วัดที่ดีเยี่ยมส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าของท้องถิ่นและสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นที่ยอมรับซึ่งสอดคล้องกับกรรณ วาไรสมสกุล ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจำรูญ วรรณ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจิดน้อย อำเภอ

กระบือ จังหวัดระนอง ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจัดน้อย อำเภอกระบือ จังหวัดระนอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ปณิดา พงษ์พันธ์ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี ผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี โดยภาพรวม พบว่าประชาชน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อยู่ในระดับดีมากและสอดคล้องกับสุเชาว์ ชยมชัย ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตาล อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการสนับสนุนให้เทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยมาก ดังนี้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในเชิงนโยบาย

1. ด้านหลักการมีส่วนร่วม เสนอแนะให้ผู้บริหารมีการจัดเวทีประชาคมในทุกหมู่บ้าน เพื่อที่จะได้ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาของชุมชนและหาแนวทางการแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริงและตรงประเด็นมากที่สุด
2. ด้านหลักนิติธรรม เสนอแนะให้ผู้บริหารมีการตรวจสอบการออกข้อบัญญัติกฎระเบียบให้สอดคล้องกับความจำเป็นของท้องถิ่นครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและมีความทันสมัยและถูกต้องตามหลักนิติธรรม
3. ด้านหลักความโปร่งใส เสนอแนะให้ผู้บริหารมีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร รวมไปถึงแผนงาน โครงการต่างๆ การจัดซื้อ-จัดจ้างข้อมูลด้านการเงิน-การคลัง ข้อบังคับงบประมาณวาระการประชุมตามพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540 เพื่อที่ประชาชนจะสามารถเข้ามาตรวจสอบการทำงานของเทศบาลตำบลปลายบางได้ทั้งส่วนขององค์กรและการบริหารงานของผู้บริหารรวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรของเทศบาลเพื่อทำให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงาน
4. ด้านหลักความคุ้มค่า เสนอแนะให้ผู้บริหารมีการบริหารจัดการสรรงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาให้ความคุ้มค่าและเป็นไปตามความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

5. ด้านหลักความรับผิดชอบ เสนอแนะให้ผู้บริหารมีการนำนโยบายโครงการกิจกรรมหรือแผนงานที่แถลงไว้ไปดำเนินการให้เกิดเป็นรูปธรรมให้ได้มากที่สุดเพื่อที่โครงการเหล่านั้นจะสามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในพื้นที่ได้อย่างตรงประเด็นมากที่สุด

6. ด้านหลักคุณธรรม เสนอแนะให้ผู้บริหารและบุคลากรของเทศบาลมีการปฏิบัติงานตามด้วยความซื่อสัตย์สุจริตบนพื้นฐานของศีลธรรมและจริยธรรมมากขึ้นยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางในการบริหารงานเพื่อที่จะได้สามารถแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนให้ได้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยในเชิงปฏิบัติการ

1. หลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางการบริหารงานที่สำคัญควรจะมีการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ โดยการอบรมพัฒนาบุคลากรของเทศบาลตำบลปลายบางให้มีความรู้ความเข้าใจ ทักษะและเจตคติที่ดี มีวัฒนธรรมการทำงานที่เหมาะสม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามหลักธรรมาภิบาลอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งควรจัดการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกฝ่ายที่มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและมีการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้ปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลได้ดีเด่นพร้อมกับการให้รางวัล สวัสดิการ สิทธิประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่เพื่อบำรุงขวัญกำลังใจ

2. ควรยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล คือ ยึดถือความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความสมานฉันท์สามัคคี ดำเนินงานอย่างโปร่งใส เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ ให้ความเสมอภาคแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงเคารพศักดิ์ศรีของมนุษย์ ไม่เลือกปฏิบัติต่อประชาชน โดยยึดประชาชนเป็นศูนย์กลางการสำรวจความคิดเห็นปัญหาความต้องการของประชาชนและให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการตัดสินใจและร่วมรับผิดชอบดำเนินงานอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

3. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ภาคประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานมากยิ่งขึ้นโดยควรจัดให้มีศูนย์เครือข่ายภาคประชาชนที่มีคณะกรรมการติดตามตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาลอย่างถาวรเพื่อเข้ามามีส่วนร่วม ติดตาม ประเมินผลตรวจสอบการดำเนินงานของเทศบาลอย่างต่อเนื่องตลอดปีและดำเนินการสรุปเผยแพร่ต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไปและเทศบาลตำบลปลายบางควรเร่งจัดโครงการและกิจกรรมการบริการสาธารณะให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานเพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป นอกจากการใช้แบบสอบถามแล้ว ควรมีการสำรวจในเชิงลึก เพื่อให้เป็นข้อมูลที่เป็นคุณภาพเพิ่มมากขึ้น เช่น การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกพร้อมทั้งควรมีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้รับรู้ความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

2. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษากับตัวแปรอื่นๆเพิ่มเติม เช่น ปัจจัยเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่ดีในการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลควบคู่ไปกับตัวแปรตาม

3. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเทศบาลตำบลที่เป็นชุมชนเมืองกับเทศบาลตำบลที่เป็นชนบท ว่ามีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย. (2563). *คู่มือหลักเกณฑ์การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพ.ศ.2542*. สืบค้น 20 เมษายน 2563, จาก <http://www.dla.go.th/work/planlocal/pdf>.
- กรุณา วิไลสมสกุล. (2555). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดจันทบุรี. *ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติ์วี เลขะกุลและคณะ. (2562). ธรรมาภิบาล วัฒนธรรมองค์การ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของเทศบาลในเขตภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 6 (1), 78-91
- คณะทำงานส่งเสริมธรรมาภิบาล สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2542). *ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี 2542*. สืบค้น 20 เมษายน 2563, จาก <http://www.socgg.soc.go.th/History2.htm>.
- จำริญ วรณา. (2556). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลนาจีดน้อย อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง. *ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทศบาลตำบลปลายบาง. (2561). *แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2561-พ.ศ.2565) เทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี*. นนทบุรี: เทศบาลตำบลปลายบาง.
- ปณิดา พงษ์พันธ์. (2556). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัว อำเภอเมืองจันทบุรี จังหวัดจันทบุรี. *ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2556). *วิธีและเทคนิคในการวิจัยทางรัฐศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สมาธรรม.

สุขะวีย์ ชยมชัย. (2559). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลคอนตาล อำเภอมะนัง จังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สาขารัฐศาสตร์). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Taro, Y. (1973). *Statistics: an Introduction Analysis*. New York: Harper&Row.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและบริการของร้านสะดวกซื้อ
เซเว่นอีเลฟเว่นในจังหวัดนครปฐม

Factors Affecting Customer Satisfaction with Convenience Store
Products and Services 7-Eleven in Nakhon Pathom Province

ดวงใจ เครื่องทอง¹ นิยม สุวรรณเดช² วิมลศรี แสนสุข³

Duangjai Khruethong, Niyom Suwandej, Vimolsri Sansuk

บทคัดย่อ (Abstract)

การทําวิจัยในครั้งนี้ศึกษาระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและมาตรฐานการบริการของร้านเซเว่น อีเลฟเว่น และปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและมาตรฐานการบริการของร้านเซเว่น อีเลฟเว่น โดยกลุ่มตัวอย่างคือบุคคลที่มาใช้บริการของร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่น กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษา พนักงานและลูกค้าที่มาซื้อของในตลาดนัดของชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในครั้งนี้ประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูล สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแจกแจงความถี่ เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไป ของข้อมูลหรือตัวแปรในการวิจัย ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากผลการศึกษา ลูกค้ากลุ่มตัวอย่างที่ซื้อสินค้าและบริการจากร้านเซเว่นอีเลฟเว่นส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นนักเรียน / นักศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยรุ่นที่คาดหวังความสะดวกสบาย รวมทั้งการบริการที่รวดเร็วเพื่อที่จะสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้า และกลับมาใช้บริการในครั้งต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): ร้านสะดวกซื้อ; ความพึงพอใจ

Abstract

The level of customer satisfaction with 7-Eleven store products and service standards, as well as factors impacting customer satisfaction with 7-Eleven

Received: 2021-06-30 **Revised:** 2021-08-02 **Accepted:** 2021-08-04

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการคุณภาพ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Undergraduate student of Bachelor of Business Administration, Major field: Quality Management, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: inkant73210@gmail.com

² วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. e-mail: Niyom.su@ssru.ac.th

³ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. e-mail: ekgnarong.vo@ssru.ac.th

shop products and service standards, were investigated in this study. 7-Eleven locations People that shop at a 7-Eleven convenience store make up the sample group. Students, staff, and consumers who buy at the neighborhood market make up the sample group. Data gathering, especially questionnaires, was the instrument of choice at the time. Analyzing data Basic statistics used to examine data concerning frequency distribution are descriptive statistics. to define the features of the study data or variables in general Percentage Standard Mean Deviatin based on the study's findings Customers that buy products and services from 7-Eleven outlets are primarily students/students who are teens who want convenience and quick service to impress them. consumers who will return to utilize the service in the future

Keywords: Convenience store; Satisfaction

บทนำ (Introduction)

ร้านเซเว่น อีเลฟเว่น มีรูปแบบการขยายธุรกิจร้านค้าปลีก คือการขยายธุรกิจร้านสะดวกซื้อ เป็นธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กที่สามารถเข้าถึงชุมชน โดยจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน เครื่องดื่มและอาหารประเภท พร้อมทาน รองรับความต้องการของลูกค้าที่มีพฤติกรรมการจับจ่ายใช้สอยซื้อสินค้าใกล้บ้าน สอดคล้องกับชีวิตประจำวันในปัจจุบันที่ลูกค้าต้องการความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

ธุรกิจค้าปลีกมีการแข่งขันกันสูงและต้องเน้นการตอบสนองความต้องการของลูกค้าการจะมีห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้าใดร้านหนึ่งผูกขาดในธุรกิจนี้จึงแทบจะเป็นไปไม่ได้ เพราะสุดท้ายก็จะมีคนเข้าห้างสรรพสินค้าหรือร้านค้ารูปแบบใหม่เข้ามาแย่งส่วนแบ่งการตลาดไปและถึงผู้ประกอบการค้าปลีกไม่มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการบริการของตัวเองเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคก็ไม่สามารถอยู่ในธุรกิจนี้ได้ ในธุรกิจค้าปลีกจึงมักจะมีผู้ประกอบการรายใหม่เข้ามาในตลาดอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น ผู้ประกอบการค้าปลีกต้องมีการปรับเปลี่ยนธุรกิจของตัวเองตลอดเวลา โดยมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการขายสินค้าและบริการเพื่อรักษาส่วนแบ่งการตลาดและเพิ่มลูกค้ากลุ่มใหม่ ๆ ซึ่งปัจจุบันนี้มีร้านสะดวกซื้อที่เติบโตขึ้น คือ ร้านเซเว่น อีเลฟเว่น Tesco Lotus, Mini Big C, Family Mart, Lawson108

ลูกค้าร้านสะดวกซื้อมีความคาดหวังที่จะได้รับสินค้าและบริการที่สะดวกรวดเร็ว รวมทั้งต้องการสินค้าที่มีคุณภาพพร้อมการบริการที่ดีจากพนักงาน หากลูกค้าได้รับสินค้าและบริการตรงตามความคาดหวังก็จะส่งผลให้เกิดความพึงพอใจจากการใช้บริการร้านสะดวกซื้อและกลับมาใช้บริการอย่างต่อเนื่องซึ่งในบางครั้งอาจมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสินค้าและบริการ เพื่อให้ร้านสะดวกซื้อนำไปปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและมาตรฐานการบริการของร้านเซเว่นอีเลฟเว่น

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ลูกค้าที่มาใช้บริการในร้านเซเว่น อีเลฟเว่นในจังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่าง คือ ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการบริการของร้านเซเว่นอีเลฟเว่นในจังหวัดนครปฐม สาขาสามพราน สาขานครชัยศรี สาขาพุทธมณฑลจำนวน 414 คน สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยสอบถามจากผู้ที่มาใช้บริการในสาขาสามพราน สาขานครชัยศรี และสาขาพุทธมณฑล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามประเภทแบบออนไลน์ แบ่งเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ ได้แก่ อายุ เพศ รายได้ ระดับการศึกษา อาชีพ ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย ข้อมูลพฤติกรรมการซื้อสินค้าและการบริการของร้านสะดวกซื้อในจังหวัดนครปฐม ได้แก่ แสดงความถี่ในการใช้บริการร้านสะดวกซื้อ การมาซื้อสินค้าหรือบริการ ประเภทของสินค้าที่มาซื้อหรือใช้บริการ ส่วนที่ 3 ประกอบด้วย แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการ ได้แก่ ความคาดหวังของการซื้อสินค้าหรือบริการ คุณภาพของสินค้าหรือบริการ คุณค่าของสินค้าหรือบริการ และความพึงพอใจของสินค้าหรือบริการ ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลคือการแจกแบบสอบถามโดยได้รับการอนุญาตจากผู้จัดการร้านสะดวกซื้อในการแจกแบบสอบถามออนไลน์และเลือกจากกลุ่มลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการในเซเว่นอีเลฟเว่นในจังหวัดนครปฐม และแจกแบบสอบถามจำนวน 414 ชุด โดยดำเนินการแจกในจังหวัดนครปฐม จำนวน 414 ชุด ให้แก่ลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการในสาขาสามพราน สาขานครชัยศรีและสาขาพุทธมณฑล และจัดรวบรวมข้อมูลแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทั้ง 414ชุด และขั้นตอนสุดท้ายจัดหมวดหมู่ข้อมูลในแบบสอบถาม ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2564 ถึงเดือนมีนาคม 2564

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นสถิติพื้นฐานที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการแจกแจงความถี่เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูลหรือตัวแปรในการวิจัยร้อยละ(Percentage)ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย (Research Results)ข้อมูลทั่วไป เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

ผลการวิจัยพบว่าภาพรวมของของลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่างนี้โดยแบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 27.30 เพศหญิงแบ่งเป็นร้อยละ 72.20 อายุ อายุต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 2 อายุ 16-25 ปี

ร้อยละ 47 อายุ 26-35 ปี ร้อยละ 48 และอายุ 36-50 ปี ร้อยละ 3 รายได้ 5,001-10,000 บาท ร้อยละ 5.1 รายได้ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 87.70 รายได้ 20,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 7.20

2 ข้อมูลพฤติกรรมการซื้อสินค้าและการบริการของร้านค้าสะดวกซื้อ

พบว่าความถี่ในการใช้บริการร้านค้าสะดวกซื้อแบ่งเป็น น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง ร้อยละ 3.90% สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 37.20 สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 52.70 มากกว่า 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ร้อยละ 6.30 การมาซื้อสินค้าหรือบริการในร้านสะดวกซื้อ แบ่งเป็น ใกล้บ้านหรือที่พัก ร้อยละ 17.6 ทางผ่าน ร้อยละ 74.2 และใกล้ที่ทำงาน ร้อยละ 8.2

ด้านคุณภาพของสินค้าหรือบริการ	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ผลรวม
	1	2	3	4	5		
1.ความสะอาดภายในร้าน	1.4	1.7	6.3	64.3	26.3	4.13	414
2.ค้นหาสินค้าสะดวกหาง่าย	1.4	1.4	14.5	55.1	27.5	4.06	414
3.การบริการที่รวดเร็ว	1.2	1.2	24.6	48.1	23.9	3.91	414
4.มีสินค้าเต็มชั้นวาง	1.2	1.4	24.9	51.4	21	3.90	414
5 มีการสะสมแต้ม สามารถใช้ซื้อสินค้าได้	1.2	1.9	20.5	53.6	22.7	3.95	414
6 มีการบริการที่ครบวงจร	1.0	3.1	21.5	54.3	20	3.90	414
7 สินค้ามีความหลากหลาย	1.2	3.1	25.4	52.9	14.7	3.80	414
1.สินค้าสด ใหม่	1.0	2.2	17.4	53.1	26.3	4.01	414
2.อาหารอุ่นพร้อมรับประทาน	2.0	2.2	11.8	57.2	28.5	4.11	414
3.การบริการที่สุภาพของพนักงาน	0.00	2.66	18.84	56.52	21.98	3.98	414
4.การบริการถูกต้อง เช่น ทอนเงินถูกต้อง	2.0	2.9	22.7	55.1	19.1	3.90	414
5.มีเครื่องดื่มที่เย็นอยู่เสมอ	2.0	3.9	20.8	55.8	19.3	3.90	414

6.มีบริการเดลิเวอรี่ส่งสินค้า	2.0	3.4	23.2	57.0	16.2	3.85	414
ด้านคุณค่าของสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภคได้รับเทียบกับเงินที่จ่าย							
1.คุณภาพของสินค้าที่ท่านได้รับมีความเหมาะสม	1.0	2.2	15.9	57.0	23.9	4.00	414
2.คุณภาพของบริการที่ท่านได้รับมีความเหมาะสมกับเงินที่จ่ายไป	0.7	1.4	21.0	49.5	27.3	4.01	414
3.ความสะอาดสบายที่ท่านได้รับมีความเหมาะสม	0.7	1.9	22.2	55.6	19.6	3.90	414
4.การให้บริการของแคชเชียร์มีความรวดเร็วในเวลาเร่งรีบ	1.2	3.4	22.7	57.7	15.0	3.80	414
5.คุณภาพความสดใหม่ของอาหารและเครื่องดื่ม	1.7	3.1	22.5	58.5	14.3	3.80	414
ความพึงพอใจของผู้บริโภค							
1.มีความพึงพอใจกับสินค้าที่ได้รับ	1.7	2.7	18.8	57.0	19.8	3.90	414
2.มีความพึงพอใจกับบริการที่ได้รับ	1.4	3.1	20.8	52.7	22.0	3.90	414
3.มีความพึงพอใจกับความสะอาดสบายที่ได้รับ	0.7	2.9	26.09	50.24	20.5	3.86	414
4.มีความพึงพอใจกับความสะอาดของร้าน	0.7	2.9	26.1	50.2	20.0	3.80	414
5.ความพึงพอใจในทำเลที่ตั้งของร้าน	0.7	4.3	23.2	54.8	16.9	3.80	414
1.มีกล้องวงจรปิดในทุกมุมของร้าน	0.7	5.6	24.2	55.3	14.3	3.95	414

2.หากพื้นเปียกจะมีป้ายระวังลื่น	1.7	1.9	17.1	58.0	21.3	4.00	414
3.มีการใช้เจลแอลกอฮอล์และ เครื่องวัดอุณหภูมิก่อนเข้าร้าน	1.0	1.2	20.8	51.0	26.1	3.90	414
4.มีการทำความสะอาดจุดที่ลูกค้า สัมผัสอย่างสม่ำเสมอ	0.5	2.7	22.0	53.1	21.7	3.89	414
5. มีการจำกัดจำนวนลูกค้าที่เข้ามา ใช้บริการ	1.2	3.1	22.2	54.3	19.1	3.70	414
ข้อเสนอของลูกค้า							
1.โอกาสที่จะบอกปัญหาหรือ ข้อบกพร่องไปยังผู้จัดการร้านหรือ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	1.4	5.8	25.1	52.4	15.2	3.82	414
2.โอกาสที่จะบอกปัญหาในการใช้ บริการไปยังคนที่รู้จัก	4.6	2.9	17.6	55.3	19.6	3.60	414
3.โอกาสที่จะบอกปัญหาในการใช้ บริการไปยังสาธารณะได้รับรู้	3.1	7.5	27.5	46.4	15.5	3.60	414
ความภักดีต่อสินค้าและบริการ							
1.บอกต่อสินค้าดีๆที่ได้รับจากทาง ร้านไปยังคนที่รู้จัก	4.83	7.00	21.98	43.96	22.22	3.70	414
2.ครั้งต่อไปในการซื้อสินค้ายังคง เลือกใช้บริการร้านเดิม	0.7	5.80	21.74	40.82	30.92	3.95	414
3.บอกต่อคนรู้จักว่าสาขานี้มีการ บริการที่ดี	2.17	8.94	19.32	43.24	26.33	3.80	414

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยของข้อมูลพฤติกรรมการซื้อสินค้าและการบริการของร้านค้าสะดวกซื้อ พบว่าความถี่ในการใช้บริการร้านสะดวกซื้อแบ่งเป็น น้อยกว่าเดือนละ 1 ครั้ง ร้อยละ 3.90 สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง ร้อยละ 37.20 สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง ร้อยละ 52.70 มากกว่า 4 ครั้ง ต่อสัปดาห์ ร้อยละ 6.30 การมาซื้อสินค้าหรือบริการในร้านสะดวกซื้อ แบ่งเป็น ใกล้บ้านหรือที่พัก ร้อยละ 17.6 ทางผ่าน ร้อยละ 74.2 และใกล้ที่ทำงาน ร้อยละ 8.2 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภร เสรีรัตน์ (2540: 6) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภค หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการซื้อและการใช้สินค้าและบริการ (ผลิตภัณฑ์ โดยผ่านการแลกเปลี่ยนที่บุคคลต้องมีการตัดสินใจทั้งก่อนและหลังการกระทำ โดยบุคคลที่ถือว่าเป็นผู้บริโภคในที่นี้ คือ บุคคลผู้มีสิทธิในการได้มา การซื้อ และการใช้สินค้าและบริการ ที่ได้เสนอขายโดยสถาบันทางการตลาด (พิสิทธิ์ พิพัฒน์โกศากุล 2553) ให้เห็นว่า ในงานบริการเราต้องให้ลูกค้าประทับใจเราต้องให้บริการให้ดี และในทางกลับกัน คำว่าลูกค้าประทับใจ บริการให้ดีขึ้นเป็นนามธรรม จับต้องไม่ได้ เป็นอารมณ์ความรู้สึกทั้งสิ้น การที่จะทำให้เป็นรูปธรรมจับต้องได้ คือ ต้องทำความเข้าใจความต้องการของลูกค้าก่อน ว่าลูกค้าต้องการอะไร

ความต้องการของลูกค้าที่มีผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อสินค้าและมาตรฐานการบริการร้านสะดวกซื้อเซเว่นอีเลฟเว่นในจังหวัดนครปฐม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (คมวุฒิ อัญญธนากร 2555, หน้า 38-39) ที่ว่าการสร้างความพึงพอใจจะช่วยลดการเกิดข้อร้องเรียน เมื่อลูกค้าไม่ได้รับความพึงพอใจจากการบริการลูกค้าก็จะไม่ร้องเรียนไปยังธนาคารพาณิชย์ผู้ให้บริการ เพราะลูกค้าไม่ค่อยให้ความสำคัญกับเรื่องของการร้องเรียนมากนัก และการร้องเรียนไม่ส่งผลต่อการจรรยาบรรณที่ดีที่มีต่อการบริการ เนื่องจากความสะดวกสบายในการใช้งาน รวมทั้งงานวิจัยของ (รมย์ นลิน นิลสมัย 2557, หน้า 55-56) ทำการศึกษาความพึงพอใจในการทำธุรกรรมซื้อขายหลักทรัพย์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต กลับไม่พบว่ามีความความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความพึงพอใจของลูกค้ากับข้อร้องเรียน แสดงว่าความพึงพอใจไม่ส่งผลต่อข้อร้องเรียน และยังพบอีกว่าการร้องเรียนของลูกค้าไม่ส่งผลต่อความภักดีของลูกค้า

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านคุณภาพของสินค้าและบริการ จากร้านเซเว่นอีเลฟเว่น ในจังหวัดนครปฐม สามารถนำผลวิจัยไปใช้ในประโยชน์ในการอบรมพัฒนาให้ความรู้พนักงานเห็นถึงความสำคัญของการบริการที่ถูกต้องและมีความสุขภาพ เพื่อที่จะสร้างความประทับใจให้แก่ลูกค้าและกลับมาใช้บริการในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ปัญหาและอุปสรรค จากผลการศึกษาในด้านคุณภาพของสินค้าและบริการ พบว่าปัญหาความสำคัญในเรื่องของการบริการ เช่น การทอนเงิน รองลงมาคือเรื่องของการบริการที่สุภาพ และอุปสรรคในการดำเนินการวิจัยคือ การแจกแบบสอบถาม เนื่องจากสถานการณ์ปัจจุบันได้มีโรค

ระบาด ส่งผลให้ผู้ให้บริการใน ร้านเซเว่นอีเลฟเว่นไม่สะดวกในการตอบแบบสอบถามเนื่องจากหลีกเลี่ยงการใกล้ชิด และไม่สะดวกใน การให้ข้อมูล

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ในอนาคตเนื่องจากพฤติกรรมและความพึงพอใจของลูกค้าสามารถเปลี่ยนแปลงไปได้เมื่อระยะเวลาผ่านไป จึงควรทำการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลูกค้ากับการซื้อสินค้าและบริการอีกครั้งเพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- คมวุฒิ อัญญาธนากร. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการใช้บริการธนาคารออนไลน์. บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจตน์ ต้นจันทร์พงศ์. (2552). ศึกษาพฤติกรรมในการซื้อสินค้าจากร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภคในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์การเมือง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ชวัลนุช สินธโรโสภณ. (2554). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระตือรือร้นต่อการเลือกซื้อสินค้าที่ร้านเซเว่นอีเลฟเว่นในเขตกรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- นริศ ธรรมเกื้อกูล. (2557). ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความภักดีของลูกค้าร้านสะดวกซื้อ 7-ELEVENประเทศไทย. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 6(1), 10-13.
- นิษฐ์นิภา ธนพิริยพงศ์. (2556). การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และอิทธิพลเชิงบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้า: กรณีศึกษาห้างสรรพสินค้า A สาขาศรีนครินทร์ ในจังหวัดสมุทรปราการ. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- พิสิทธิ์ พิพัฒน์โกคากุล. (2560). การหาความต้องการของลูกค้า (Customer Requirement) (สถาบันฝึกอบรมและให้คำปรึกษาแนะนำด้านการพัฒนาการบริการลูกค้าอย่างเป็นระบบ). สืบค้น 12 มกราคม 2564, จาก<http://www.impressionconsult.com/web/index.php/article/s/165-customer-requirement.html>,

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชน
กรุงเทพ (ขสมก.) ในเขตกรุงเทพมหานคร
Satisfaction of Bus Users the Way of the Bangkok Mass Transit
Authority (BMTA) in Bangkok

วารุณี จันตรี¹ พรเมษฐ์ แสงอ่อน² เอกณรงค์ วรสีห์³

Warunee Jantree, Poramet Saengon, Ekgnarong Vorasiha

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) ในเขตกรุงเทพมหานครงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อการใช้บริการรถโดยสารประจำทาง(ขสมก.) ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้โดยสารที่ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง (ขสมก.) ในเขตกรุงเทพมหานคร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง 51.1% มีอายุระหว่าง 21-40ปี 64.8% มีการศึกษาระดับปริญญาตรี 62.3% นักเรียน/นักศึกษา 47.2% และมีรายได้ระหว่าง 10,000-30,000บาท 73.3% จากการสำรวจข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.) พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ (Keywords): ความพึงพอใจ; ผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง; องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ (ขสมก.)

Abstract

A study of the satisfaction of bus users of the Bangkok Mass Transit Authority (BMTA) in Bangkok area. this has a purpose 1. To study the level of

Received: 2021-06-30 **Revised:** 2021-08-02 **Accepted:** 2021-08-02

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการคุณภาพ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Undergraduate student of Bachelor of Business Administration, Major field: Quality Management, College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: S61127323014@ssru.ac.th

² วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University

³ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University. e-mail: Ekgnarong.vo@ssru.ac.th

passenger satisfaction with using the bus service (BMTA). The population used in the study was passengers using the bus service (BMTA) in Bangkok. The instrument used in this research was a questionnaire. In collecting data, a questionnaire was sent to a sample of 400 sets. The results showed that the majority of bus users were 51.1% female, aged 21-40, 64.8% had a bachelor's degree, 62.3%, 47.2% student/student, and had income between 10,000-30,000 baht 73.3% from a survey of the satisfaction of passengers using the Bangkok Mass Transit Authority (BMTA) found that the overall picture is at a high level.

Keywords: Satisfaction; Bus Service Users; The Bangkok Mass Transit Authority (BMTA)

บทนำ (Introduction)

การเดินทางของประชาชนในเมืองส่วนใหญ่จะเป็นการเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะ โดยเฉพาะรถโดยสารสาธารณะเพราะมีเส้นทางครอบคลุมทั่วกรุงเทพมหานครและปริมณฑล อีกทั้งยังสามารถเชื่อมต่อไปยังระบบขนส่งรูปแบบอื่น อาทิ รถไฟฟ้าใต้ดิน, รถไฟฟ้า BTS, รถไฟฟ้าแอร์พอร์ต เรล ลิงก์ การเดินทางทางน้ำและทางอากาศ แต่ในปัจจุบันการให้บริการยังประสบปัญหาในเรื่องการให้บริการ เช่น ขั้บรถเร็วขาดสาย-ขาด รับผู้โดยสาร ขั้บรถไม่ชิดขอบทางด้านซ้าย ขั้บรถขวางการจราจร การจราจรหนาแน่น รถโดยสารส่วนใหญ่เป็นรถโดยสารเก่าที่มีอายุการใช้งานเกินกว่า 20 ปี ใช้น้ำมันดีเซลเป็นเชื้อเพลิงทำให้เกิดมลภาวะเป็นพิษทางอากาศ (รายงานประจำปีองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ, 2562)

ประกอบกับการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรในมหานครใหญ่ๆ สภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันกันสูงทุกคนต่างเร่งรีบ การบริหารจัดการเมืองที่ดีให้ทันต่อการขยายตัวของประชากรนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งหากว่าขาดการบริหารจัดการเมืองที่ดีแล้วปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสังคม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่นอีกมากมายก็อาจจะเกิดขึ้นได้ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้ทางภาครัฐบาลของแต่ละประเทศต้องสูญเสียงบประมาณอย่างมากมาในการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรของตน

โดยในปัจจุบันนี้ การขนส่งทางบกมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศและมีความสำคัญต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการขนส่งสาธารณะที่จำเป็นต้องให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ เพื่อช่วยให้การขนส่งและการเดินทางมีความต่อเนื่อง ลดปริมาณการใช้รถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อประหยัดพลังงาน ตลอดจนช่วยลดมลพิษจากยานยนต์ ดังนั้น การเลือกระบบขนส่งสาธารณะให้เหมาะสมกับชุมชนในแต่ละเมือง จะมีส่วนส่งเสริมการใช้รถสาธารณะมากขึ้น (กรมการขนส่งทางบก, 2562)

การขนส่งมีความจำเป็นต่อชีวิตประจำวันของประชาชนในทุกพื้นที่และช่วยให้เกิดการพัฒนากันเมืองเป็นอย่างมาก เนื่องจากการกระจายตัวของระบบขนส่งแต่ละประเภทเข้าสู่พื้นที่

ต่างๆเป็นการนำพหุความเจริญเข้าสู่พื้นที่ และการกระจายตัวของระบบขนส่งอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ที่จะช่วยทำให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว ประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย นอกจากนี้การพัฒนา ระบบการขนส่งยังส่งผลในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศ กล่าวคือ การขนส่งเป็นตัวเชื่อมความสัมพันธ์ในแต่ละพื้นที่เข้าด้วยกัน ที่ผ่านมารัฐบาลได้มีการลงทุนเพื่อ พัฒนาด้านการขนส่ง ทั้งการพัฒนาโครงข่ายถนนเพื่อพัฒนาระบบขนส่งส่วนบุคคล และการพัฒนา ระบบขนส่งสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็น รถโดยสารประจำทาง รถไฟ โครงข่ายการเดินทางทางอากาศ รวมทั้งโครงข่ายการเดินทางทางน้ำ การพัฒนาระบบการขนส่งต่างๆเหล่านี้ เป็นส่วนสำคัญในการ เพิ่มศักยภาพในการเดินทางหรือการเข้าถึงพื้นที่ให้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบขนส่งสาธารณะที่ เป็นการขนส่งที่มีความสำคัญต่อประชาชนในทุกชนชั้น

จากข้างต้นที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจในการศึกษาวิจัย เรื่องศึกษา ความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ(ขสมก.) ของประชาชน ในกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถทราบถึงความต้องการของผู้ใช้บริการรถโดยสาร ประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพ และนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการทบทวนกลยุทธ์ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้โดยสารที่มีต่อการใช้บริการรถโดยสารประจำทาง (ขสมก.)

สมมติฐานการวิจัย (Research Hypothesis)

1.การทดสอบสมมติฐานด้วย Independent Sample t-test เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความ แตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิงที่มีระดับความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทาง ขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ(ขสมก.) โดยทดสอบความแตกต่างระหว่างคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง

2.กลุ่มที่เป็นอิสระสมมติฐานทางสถิติ

Ho: $m_1 = m_2$ เพศชายและเพศหญิงมีระดับความพึงพอใจไม่แตกต่างกัน

H1: $m_1 \neq m_2$ เพศชายและเพศหญิงมีระดับความพึงพอใจแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้โดยสารที่ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง (ขสมก.) ในเขต กรุงเทพมหานคร โดยจำนวนผู้โดยสารเฉลี่ยต่อวันที่ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง (ขสมก.) มี จำนวนประมาณ 830,859 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบสอบถามความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร

-ข้อมูลส่วนบุคคลด้านประชากรศาสตร์ ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ

ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง (ขสมก.) มีข้อคำถามทั้งหมด

12 ข้อ

มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

การแปลความหมายคะแนนได้กำหนดความหมายของค่าเฉลี่ยของคำตอบตามดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ระดับความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

การวิจัยความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสำหรับรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม จากเอกสารตำรางานวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพและกำหนดขอบข่ายและประเด็นที่จะถาม

2. ตรวจสอบนิยามพิจารณาและนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามและแบบสำรวจที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบพิจารณาจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบเนื้อหาตลอดจนความเหมาะสมด้านอื่น ๆ หรือผู้เชี่ยวชาญได้ตรวจสอบแบบสอบถามแล้วเห็นสมควรที่จะปรับปรุงเพิ่มเติมในบางเรื่องจึงนำไปแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้แบบสอบถามและแบบสำรวจมีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น การตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ทรงต้องความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อขอคำแนะนำ แก้ไขและปรับปรุง ให้ถูกต้องและเหมาะสม

4. การทดสอบความน่าเชื่อถือของเครื่องมือ ผู้วิจัยโดยนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบชุดแบบสอบถาม Pre-Test ด้วยวิธีการ Test-Retest กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง คือ กลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา กลุ่มแม่บ้านในจังหวัดนครปฐม และผู้ประกอบการอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 30 ชุด เพื่อวัดประสิทธิภาพตรวจสอบ ดำเนินการแก้ไขแบบสอบถามให้สามารถวัดในสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการทดสอบ หลังจากนั้น

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบค่าความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามด้วยการ Test Reliability จาก Cronbach's Alpha ที่ .566 ทำให้ผู้วิจัยได้ค้นพบข้อผิดพลาดบางส่วนในข้อคำถาม

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ก่อนจะนำแบบสอบถามไปใช้จริง

6. จัดทำแบบสอบถาม เพื่อทำการจัดเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด ซึ่งในแบบสอบถามแต่ละชุด ได้ชี้แจงเหตุผลและความจำเป็นในการศึกษา อธิบายรายละเอียดในการตอบแบบทดสอบเพื่อให้การตอบแบบสอบถามมีความครบถ้วนสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยทำการรวบรวม ข้อมูลด้วยตนเอง โดยได้รับสอบถามคืน จำนวน 400 ชุด

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลแล้วก็นำข้อมูลมาตรวจสอบและประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ผลการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS for Windows โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์ ลักษณะประชากร ความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร การวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

2. ข้อมูลทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ค่าด้วยสถิติ Chi-square Test

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 207 คน คิดเป็นร้อยละ 51.1 ประชาชนส่วนใหญ่มีช่วง อายุระหว่าง 21-40 ปีมากที่สุด จำนวน 259 คน คิดเป็นร้อยละ 64.8 ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษา ปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 62.3 ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษา นักเรียน/นักศึกษา มากที่สุด จำนวน 189 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2 ประชาชนส่วนใหญ่รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท มากที่สุด จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 73.3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง (ขสมก.)

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง (ขสมก.)	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ	ลำดับ ที่
1. ระยะเวลาการรอรถ (ความถี่ในการปล่อยรถ)	3.75	0.59	มาก	3
2. เวลาเดินรถเที่ยวแรก-เที่ยวสุดท้าย	3.81	0.60	มาก	1
3. ความสะดวกในการขึ้น-ลงรถ	3.72	0.63	มาก	5
4. ความสะดวกสบายในการใช้บริการ (ที่นั่ง อุ่นหุ้มมี สิ่งอำนวยความสะดวก)	3.54	0.67	มาก	8
5. ความสะดวกในการจ่ายค่าโดยสาร	3.47	0.64	ปานกลาง	9
6. ความแออัดบนรถ	3.32	0.68	ปานกลาง	10
7. ความรู้สึกปลอดภัยเมื่อใช้บริการ	3.57	0.64	มาก	7
8. ความสะอาดภายในและภายนอกรถ	3.68	0.65	มาก	6
9. สภาพของตัวรถ (อายุรถ สภาพสมบูรณ์ ไม่ผุพัง อุปกรณ์บนรถสามารถใช้งานได้)	3.72	0.68	มาก	5
10. การให้ข้อมูลและการสื่อสารบนรถ (ข้อมูลเดินรถ ป้ายจุดจอด ตารางเวลา เที่ยวแรก-เที่ยวสุดท้าย แจ้งตำแหน่งรถ ป้ายปัจจุบัน - ป้ายถัดไป)	3.76	0.64	มาก	2
11. คุณภาพของพนักงานประจำรถ (สุภาพ ความเต็มใจให้บริการ และความรอบรู้ข้อมูลเส้นทาง)	3.75	0.64	มาก	3
12. พฤติกรรมการขับรถของพนักงาน (การจอดรับผู้โดยสาร การใช้ความเร็ว ไม่กระชากและไม่หวาดเสียว)	3.74	0.64	มาก	4
รวม	3.65	0.66	มาก	

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทาง (ขสมก.) พบว่า ความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.65 และ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อลำดับแรก คือเวลาเดินรถเที่ยวแรก - เที่ยวสุดท้าย มีค่าเฉลี่ย 3.81 รองลงมาคือ การให้ข้อมูลและการสื่อสารบนรถ (ข้อมูลเดินรถ ป้ายจุดจอด ตารางเวลา เที่ยวแรก-เที่ยวสุดท้าย แจ้งตำแหน่งรถ ป้ายปัจจุบัน - ป้ายถัดไป) มีค่าเฉลี่ย 3.76 ด้านระยะเวลาการรอรถ (ความถี่ในการปล่อยรถ) และ คุณภาพของพนักงานประจำรถ (สุภาพ ความเต็มใจให้บริการ และความรอบรู้ข้อมูลเส้นทาง) มีค่าเฉลี่ย 3.75 ด้านพฤติกรรม

การขับรถของพนักงาน (การจอดรับผู้โดยสาร การใช้ความเร็ว ไม่กระชากและไม่หวาดเสียว) มีค่าเฉลี่ย 3.74 ด้านสภาพของตัวรถ (อายุรถ สภาพสมบูรณ์ ไม่ผุพัง อุปกรณ์บนรถสามารถใช้งานได้) และ ความสะดวกในการขึ้น-ลงรถ มีค่าเฉลี่ย 3.72 ด้านความสะอาดภายในและภายนอกรถ มีค่าเฉลี่ย 3.68 ด้านความรู้สึกปลอดภัยเมื่อใช้บริการ มีค่าเฉลี่ย 3.57 ด้าน ความสะดวกสบายในการใช้บริการ (ที่นั่ง อุดหนุน สิ่งอำนวยความสะดวก) มีค่าเฉลี่ย 3.54 ด้านความสะดวกในการจ่ายค่าโดยสาร มีค่าเฉลี่ย 3.47 และด้าน ความแออัดบนรถ มีค่าเฉลี่ย 3.32 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากผลการวิจัยพบว่าประชากรให้ความสำคัญต่อเวลาเดินทางเที่ยวแรก - เที่ยวสุดท้าย การให้ข้อมูลและการสื่อสารบนรถ (ข้อมูลเดินทาง ป้ายจุดจอด ตารางเวลา เที่ยวแรก-เที่ยวสุดท้าย แจ้งตำแหน่งรถ ป้ายปัจจุบัน - ป้ายถัดไป) และระยะเวลาการรอรถ (ความถี่ในการปล่อยรถ) และ คุณภาพของพนักงานประจำรถ (สุภาพ ความเต็มใจให้บริการ และความรอบรู้ข้อมูลเส้นทาง) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความพึงพอใจแก่ประชากรที่ให้ความสำคัญ เกี่ยวการเดินทาง ระยะเวลาและความชัดเจนของการเดินทางและการใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) สืบเนื่องจากการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วของประชากรในมหานครใหญ่ๆ สภาพที่มีการแข่งขันกันสูงทุกคนต่างเร่งรีบ การบริหารจัดการเมืองที่ดีให้ทันต่อการขยายตัวของประชากรนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งหากว่าขาดการบริหารจัดการเมืองที่ดีแล้วปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสังคม ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาอื่นอีกมากมายก็อาจจะเกิดขึ้นได้ปัญหาต่างๆเหล่านี้ทำให้ทางภาครัฐบาลของแต่ละประเทศต้องสูญเสียงบประมาณอย่างมากมาในการที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรของตน ซึ่งสอดคล้องกับชฎาพร แนนชิด และ กาญจนภรณ์ นิลจินดา (2557) ทำการศึกษาวิจัย ความพึงพอใจในการใช้บริการรถขนส่งสาธารณะ (รถเมล์เหลือง) อ.เมือง จ. สกลนคร ผลจากการศึกษาพบว่าผู้ใช้รถโดยสาร มีความพึงพอใจในเรื่องของความปลอดภัยในขณะที่เดินทางในรถมากที่สุด รองลงมาคือเรื่องของการให้บริการของพนักงานขับรถ และมีความพึงพอใจน้อยสุดในเรื่องของสภาพภายนอกตัวรถ และสอดคล้องกับปรเมศ บุญเยี่ยม (2561) ทำการศึกษาวิจัย การให้บริการรถโดยสารปรับอากาศระหว่างกรุงเทพมหานคร-อุดรธานี ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่าง มีความพึงพอใจในการใช้บริการรถโดยสารปรับอากาศระหว่าง กรุงเทพมหานคร-อุดรธานี อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพนักงานผู้ให้บริการบนรถ ด้านอัตราค่าบริการ ด้านระยะเวลาการเดินทาง ด้านความปลอดภัยในการใช้บริการ และด้านความสะดวกสบายในการใช้บริการ ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. พิจารณาถึงความต้องการของผู้โดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) กับระบบขนส่งมวลชนประเภทอื่นๆโดยอาจศึกษาความได้เปรียบเชิงแข่งขันและทำการอธิบายเพื่อ

จะได้เสนอแนะข้อมูลต่อองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) เพื่อทำการปรับปรุงและพัฒนาบริการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

2. ด้านลักษณะทางกายภาพ ควรมีการปรับปรุงดังนี้ สภาพของรถโดยสารควรมีการทำความสะอาดล้างบริเวณภายในรถ สภาพภายในรถโดยสารต้องมีการทำความสะอาด เก็บขยะอย่างสม่ำเสมอและควรเช็คความปลอดภัยของตัวรถก่อนนำมาให้บริการอยู่เสมอ

3. ด้านบุคลากร ควรมีกระบวนการสรรหาพนักงานที่มีจิตใจรักการบริการและพนักงานขับรถที่มีประสิทธิภาพในการทำงานจัดให้มีการอบรมพนักงานอย่างสม่ำเสมอควรมีการวัดและประเมินผลพนักงาน อย่างมีระบบ

4. ด้านเวลา ควรมีการปล่อยรถให้ถี่มากขึ้นในช่วงชั่วโมงเร่งด่วน เพื่อหลีกเลี่ยงการแออัดบนรถ

เอกสารอ้างอิง (References)

กาญจนากรอง สุอังคะ. (2558). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะของผู้สูงอายุ.

วารสารมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี). 7(14), 57.

กิตติพงศ์ ชัยกิตติภรณ์ และ อุบลวรรณ ภวากานันท์. (2557). การพัฒนาการให้บริการรถโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.). วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชานโยบายสาธารณะและการจัดการเชิงกลยุทธ์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรณ์พิทักษ์ อาสน์สุวรรณ. (2557). การพัฒนาคุณภาพการให้บริการรถโดยสารสาธารณะในเขตเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี กรณีศึกษาสองแถว (สีน้ำเงิน). ภาควิชาปรัชญาปริยัติรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.

ฐานุตรา จันทระเกตุ. (2554). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพของการให้บริการรถยนต์โดยสารประจำทางของบริษัทขนส่ง จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

นิลาวัลย์ ทรงศรี และ ปริญญา ศรีรักษา. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางขนส่งมวลชนกรุงเทพฯ (ขสมก.) เขต 8 รถปรับอากาศสาย 8. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

นวลจันทร์ กาญจนวิบูลย์. (2555). การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อรถโดยสารประจำทาง สายกรุงเทพฯ-นครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

ปรเมศ บุญเปี่ยม. (2561). การให้บริการรถโดยสารปรับอากาศระหว่างกรุงเทพมหานคร-อุดรธานี.

วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการจัดการโลจิสติกส์และซัพพลายเชน มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- สิริกุล พรหมชาติ. (2562). ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการรถโดยสารประจำทางปรับอากาศของบริษัท 407 พัฒนาจำกัด. สารนิพนธ์ปริญญาบัณฑิต ภาควิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรัชณี ดันเวทย์ยานนท์ และ กุลเชษฐ์ มงคล. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจใช้บริการรถโดยสารปรับอากาศชั้น. วิชานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิทยาลัยบัณฑิตศึกษากิจการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- องค์อร สงวนญาติ, พัทธนันท์ ศรีม่วง และ วิจิตรา ศรีสอน. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความปลอดภัยในการใช้บริการรถโดยสารสาธารณะของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์. 30(4), 101-122.
- องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ. (2564). สายรถประจำทาง. สืบค้น 22 ตุลาคม 2563, จาก <http://www.bmta.co.th/th/bus-lines>



กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย
'เทศกาล วู้ว! ฒากาศ' เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง
ถนนวุฒากาศ กรุงเทพมหานคร

The Activity Creation by Organizing a Contemporary Art and Culture
Festival 'Woow! Thakat Festival' to Add Economic Value
in the Wat Nang Nong Community, Wutthakat Road, Bangkok

สุวิวรรธน์ ลิ้มปชัย¹ ขจิตธรรม พาทยกุล² นัทชนาภ มุลโพธิ์³ ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์⁴
Suwiwan Limpachai, Khajittam Phattayakul, Natchanat Moolpho,
Suppakorn Disatapundhu

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร 2. เพื่อศึกษากระบวนการนำเสนอแนวคิด และการหาแนวทางสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์ โดยมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งมาจากการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย ครอบครัวศิลปินผู้อยู่อาศัยในชุมชนวัดนางนอง ได้แก่ คณะวงปี่พาทย์กลองยาว คณะกระต๊วแทงเสื่อ ศิลปินช่างหัวสิงโต และศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะร่วมสมัยในพื้นที่ รวมทั้งสิ้น 20 คน จากนั้นจึงนำข้อมูลมาวิเคราะห์และดำเนินการตามกระบวนการและขั้นตอน เพื่อเป็นการสรุปแนวทางในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่าชุมชนวัดนางนอง เป็นพื้นที่แห่งประวัติศาสตร์อันยาวนาน และปรากฏมรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพยากรทรงคุณค่าที่มีอยู่แต่เดิมในชุมชน ปัจจุบันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงไปของบริบททางสังคม ส่งผลให้เกิดการเลือนหายของศิลปะที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แต่คุณค่าของทรัพยากรและวัฒนธรรม

Received: 2021-07-07 Revised: 2021-07-30 Accepted: 2021-07-31

¹ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Doctor of Fine and Applied Arts Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University. Corresponding Author e-mail: manita.a@nrnu.ac.th

² หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Doctor of Fine and Applied Arts Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

³ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Doctor of Fine and Applied Arts Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

⁴ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

ยังสามารถทำให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนได้ จึงเกิดเป็นกระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ‘เทศกาล วู้ว! ฒากาศ’ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานครขึ้น

คำสำคัญ (Keywords): กระบวนการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย; การเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ; ชุมชนวัดนางนอง

Abstract

The purposes of this research were 1. to study the background of Wat Nang Nong community, Wutthakat Road, Bangkok. 2. to study the conceptual presentation and creative approaches for organizing a contemporary art and culture festival to add the economic value of Wat Nang Nong community, Wutthakat Road, Bangkok. The method used was qualitative research, with data being collected from related document and a 20-person focus group interview in which families of artists in Wat Nang Nong Community who had been practicing Thai traditional orchestra, the traditional role play of Kratua Taeng Suea, the craft of Chinese styled lion heads, and contemporary art works were selected and included. The research then clarified the potential guidelines for organizing a contemporary art and culture festival to add economic value to Wat Nang Nong community, Wutthakat Road, Bangkok. The findings revealed that Wat Nang Nong Community was a long-standing historic area enriched with invaluable cultural attributes which had been valued and maintained within the community. Nevertheless, the current social changes had brought about the gradual disappearance of the arts and crafts which once touched upon the community lives. Despite the changes, the value of cultural resources could still benefit the community through the creative process of organizing the Woow! Thakat Contemporary Art and Culture Festival, with an aim to create economic values within Wat Nang Nong Community, located on Wutthakat Road, in Bangkok.

Keywords: Contemporary Art Creation Process; Economic Value Added; Wat Nang Nong Community

บทนำ (Introduction)

กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เป็นหนึ่งในวิธีสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในชุมชน เพื่อให้เกิดความสามารถในด้านการเงิน (Bankability) ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนโดยธนาคารโลก (เกรียงพล พัฒนรัฐ, 2562) กล่าวคือ กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ เป็นการนำศิลปะร่วมสมัยเข้ามาเป็นเครื่องมือในการออกแบบกิจกรรมสร้างสรรค์ร่วมกับมรดกทางวัฒนธรรมในชุมชน เพื่อส่งเสริมการสร้างรายได้และการจ้างงานในชุมชน

อย่างยั่งยืน เมื่อชุมชนมีความสามารถในการเงินและความมั่นคงทางเศรษฐกิจก็สามารถนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีของผู้คนในชุมชนได้ การจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยก็เป็นหนึ่งในกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยใช้มรดกทางวัฒนธรรมอันเป็นทรัพยากรที่มีอยู่แต่เดิมในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งนี้ ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ กรุงเทพมหานคร เป็นอีกหนึ่งชุมชนที่มีต้นทุนทางทรัพยากรที่สำคัญ ไม่ว่าจะเป็นด้านทรัพยากรบุคคล มรดกทางวัฒนธรรม และภูมิศาสตร์ โดยพื้นที่ชุมชนวัดนางนองอยู่บนเส้นทางของถนนวุฒากาศ นอกจากการคมนาคมทางถนนแล้ว พื้นที่ชุมชนแห่งนี้ยังมีเส้นทางทางสัญจรทางน้ำ โดยมีคลองด่านหรือคลองสนามชัยเป็นคลองสายหลักในการเดินทาง และเป็นคลองสายสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่เคยใช้เป็นเส้นทางคมนาคมที่สำคัญในอดีตอีกด้วย อีกทั้งยังเป็นทางผ่านของเส้นทางรถไฟสายแม่กลอง ช่วงเส้นทางเดินรถวงเวียนใหญ่-มหาชัย นอกจากเส้นทางถนน คลอง และเส้นทางรถไฟแล้ว พื้นที่ชุมชนแห่งนี้ยังอยู่บนเส้นทางเดินรถไฟฟ้ามหานคร สายสีลม สถานีวุฒากาศอีกด้วย เนื่องจากเป็นชุมชนที่ตั้งอยู่บนเส้นทางที่สะดวกต่อการคมนาคมทั้ง 4 ช่องทางนี้เองทำให้พื้นที่ชุมชนแห่งนี้จึงเป็นชุมชนที่อยู่อาศัยของผู้คนที่ตั้งรกรากมาอย่างยาวนาน อันเป็นศูนย์รวมทั้ง บ้าน โรงเรียน และวัด โดยปรากฏวัดเก่าแก่ที่มีหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์มาอย่างยาวนานตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 ได้แก่ วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร อันแสดงให้เห็นถึงพลวัตของการปรับตัวทางวัฒนธรรมที่ชาวสยามตอบสนองต่ออิทธิพลทางความคิดและรูปแบบทางศิลปะของจีนที่เข้ามาในสมัยรัชกาลที่ 3 (กิตติคุณ จันทรไฉ่ม, 2562) ชุมชนวัดนางนองเป็นพื้นที่ที่เต็มไปด้วยเรื่องเล่าแห่งวิถีชีวิต เป็นพื้นที่แห่งประวัติศาสตร์อันยาวนาน และปรากฏทุนทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีน เข้าไว้ด้วยกันได้อย่างลงตัว ปัจจุบันเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงไปของบริบททางสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ประชากร วัฒนธรรม รวมถึงการพัฒนาพื้นที่หรือสังหาริมทรัพย์ที่ไม่สัมพันธ์กับชุมชน ส่งผลให้บางพื้นที่นั้นเสื่อมโทรมลง เกิดการสูญหายของศิลปะในชุมชน ศิลปินเริ่มลดบทบาทและเข้าสู่ภาวะการไม่มีงาน จึงต้องหาอาชีพเสริมอื่น ๆ ที่สามารถนำพาครอบครัวให้เป็นปกติได้ รวมทั้งคนรุ่นใหม่ที่เคยอยู่อาศัยต้องย้ายออกไปทำงานที่อื่นเพื่อความอยู่รอด ทำให้ไม่ก่อให้เกิดการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจในพื้นที่ ทั้งนี้ คณะทำงานจึงเล็งเห็นว่าควรที่จะได้ศึกษา สำรวจพื้นที่ และวิเคราะห์ศักยภาพเพื่อการพัฒนาชุมชนวัดนางนองด้วยศิลปะ เพื่อสร้างคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้ศิลปินและผู้คนในชุมชนได้เชื่อมโยงถึงกัน ทำให้เกิดการพัฒนางาน กระบวนการคิด วิเคราะห์ เพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะที่ตอบสนองต่อการพัฒนาสังคม รวมทั้งให้คนในชุมชนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมในชุมชนของตน และทำให้คนนอกชุมชน นักท่องเที่ยว ผู้สนใจ สร้างพลวัตเชิงบวกให้แก่ชุมชน และส่งผลให้เป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็งจากภายในซึ่งเป็นหัวใจของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษากระบวนการนำเสนอแนวคิดและการหาแนวทางสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัด

เทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

งานวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ‘เทศกาล วู้! ฅมากาศ’ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ กรุงเทพมหานคร ออกแบบให้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในงานวิจัยนี้ประกอบด้วยครอบครัวศิลปินผู้อยู่อาศัยในชุมชนวัดนางนอง ได้แก่ คณะวงปี่พาทย์กลองยาว คณะกระต๊วแทงเสื่อ ศิลปินช่างหัวสิงโต และศิลปินผู้สร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะร่วมสมัยในพื้นที่ จำนวน 20 คน ซึ่งมาจากการเลือกแบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 1) กลุ่มเจนเนอเรชั่นบี (Baby Boomers Generation) ช่วงอายุระหว่าง 54-72 ปี จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้อยู่อาศัยเดิม และมีประสบการณ์ทำงานสร้างสรรค์ในชุมชนมาเป็นเวลายาวนาน 2) กลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ (Generation X) ช่วงอายุระหว่าง 38-53 ปี จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นกลุ่มวัยทำงานที่ เป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นกำลังสำคัญของชุมชน 3) กลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Generation Y หรือ Millennials) ช่วงอายุระหว่าง 21-37 ปี จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ในการแก้ปัญหา และเป็นกำลังสำคัญในการสร้างสรรค์ และ 4) กลุ่มเจนเนอเรชั่นซี (Generation Z) ช่วงอายุไม่เกิน 20 ปี จำนวน 3 คน ซึ่งโดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียน และเป็นบุตรหลานของครอบครัวศิลปินช่างในชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสังเกตเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจในพื้นที่

2.2 การสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะทำงานได้ดำเนินการค้นคว้าข้อมูลปฐมภูมิจากการลงพื้นที่จริง เพื่อสำรวจและเก็บข้อมูล ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ผู้คนในชุมชนวัดนางนอง และสืบค้นข้อมูลทุติยภูมิจากบทความ งานวิจัย วรรณกรรม และข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดเป้าหมายของกิจกรรม ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิที่ได้จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจและสัมภาษณ์ผู้คนในชุมชน เพื่อศึกษาโครงสร้างการปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชน ประวัติศาสตร์ความเป็นมา ภูมิปัญญาท้องถิ่น และศิลปะที่ปรากฏในพื้นที่ รวมถึงวิถีชีวิตและกิจกรรมทางเศรษฐกิจของผู้คนในชุมชน

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยอ้างอิงจากแนวคิดการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT analysis) เพื่อศึกษาถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และความท้าทายของพื้นที่ ในการใช้ศิลปะเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลในด้านการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ โดยอ้างอิงจากทฤษฎีการเพิ่มมูลค่า 3 ระดับ (3 Level of Values) ในแนวคิด Values-Added in Artistic Interventions โดย Ariane Berthoin Antal เพื่อสรุปความเป็นไปได้และประเมินศักยภาพของชุมชน ในการใช้ศิลปะเพื่อพัฒนาชุมชน รวมถึงวิเคราะห์รูปแบบ ระยะเวลาการจัดกิจกรรม และความยั่งยืนของการจัดกิจกรรมครั้งต่อไปในอนาคต

ผลการวิจัย (Research Results)

ผลการวิจัย เรื่อง “กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ‘เทศกาล วู้ว! ฒากาศ’ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ กรุงเทพมหานคร” มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษากระบวนการนำเสนอแนวคิดและการหาแนวทางสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ โดยคณะทำงานสามารถสรุปผลโดยแบ่งออกเป็น 2 หัวข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 การศึกษาประวัติความเป็นมาของชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ในการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนาม พบว่า ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่ก่อนสมัยรัชกาลที่ 3 และมีมรดกทางวัฒนธรรมที่ผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีนเข้าไว้ด้วยกันอย่างมากมาย อันจะพบได้จากสถาปัตยกรรมภายในวัดที่สำคัญในพื้นที่ ได้แก่ วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร ที่เป็นพระอารามหลวงชั้นเอก และเป็นวัดประจำของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว หรือวัดหน้าราชวรวิหาร และวัดนางนองวรวิหาร เป็นต้น



ภาพที่ 1 แผ่นพ่อเสือรัชกาลที่ 3

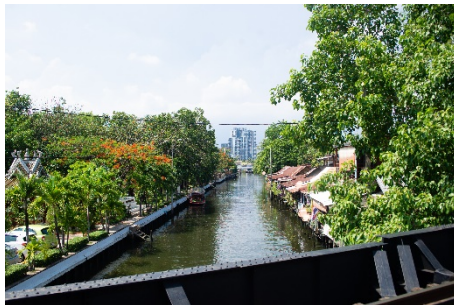
สถานที่ที่เคยเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 3)

ณ บริเวณวัดราชโอรสารามราชวรวิหาร



ภาพที่ 2 สถาปัตยกรรมผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีน ณ วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร

นอกจากสถาปัตยกรรมอันทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์แล้ว ชุมชนแห่งนี้ยังเป็นศูนย์รวมของครอบครัวศิลปินช่าง อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมด้านศิลปะการแสดงวัฒนธรรมไทย-จีน ได้แก่ การละเล่น กระตั้วแทงเสือ ศิลปินเซตหัวสิงโต คณะวงปี่พาทย์กลองยาว เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีชุมชนริมแม่น้ำอันเก่าแก่ที่เรียกว่า ชุมชนหน้าแพ ซึ่งอยู่บริเวณริมคลองด่าน หรือคลองสนามชัย ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิตริมน้ำที่เคยเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมในอดีต จากการสัมภาษณ์ดร.ศราวุฒิ ปิ่นทอง ทราบมาว่า “ในอดีตคลองในพื้นที่ชุมชนแห่งนี้เป็นคลองที่ใช้เป็นเส้นทางแห่เรือรบ เกิดเป็นชุมชนท่าแพที่เป็นชุมชนทางน้ำ แต่ปัจจุบันไม่ได้เป็นแพอีกต่อไป และได้ถูกยกขึ้นบก จึงเกิดเปลี่ยนแปลงจากเดิมที่ใช้คลองเป็นการคมนาคมขนส่งหลัก ต่อมาจึงถูกเปลี่ยนเป็นการตัดถนนวุฒากาศ ซึ่งบ้านหลังแรกเป็นบ้านหลวงเซต วุฒากาศ ปัจจุบันยังคงเป็นที่อยู่อาศัยของเครือญาติของหลวงเซต ถนนเส้นนี้ขนานไปกับคลองตัดผ่านย่านชุมชน ทำให้วิถีชีวิตเดิมที่เป็นชุมชนริมน้ำกลายเป็นชุมชนบก หลังบ้านกลายเป็นหน้าบ้าน หน้าบ้านกลายเป็นหลังบ้าน การก่อสร้างก็ได้ถูกเปลี่ยนแปลงไปด้วยการคมนาคมแบบใหม่ พัฒนาเรื่อยมาจนมีรถไฟฟ้าและโครงข่ายถนน มีคอนโดและอาคารสูง จึงได้มีคนรุ่นใหม่ย้ายเข้ามาอยู่อาศัย”



ภาพที่ 3 - 4 ชุมชนหน้าแพ ริมคลองด่าน หรือคลองสนามชัย

จากการศึกษาพบว่า ปัจจุบันมรดกทางวัฒนธรรมภายในชุมชนวัดนางนองกำลังเลือนหายไป เนื่องจากการเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน และการเติบโตของสังคมเมือง ทำให้ผู้คนในชุมชนต้องปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ชุมชนในอดีต จึงเป็นเหตุให้มรดกทางวัฒนธรรมในชุมชนค่อย ๆ เลือนหายไปตามกาลเวลาแม้ว่าผู้คนในชุมชนจะไม่ได้ปรารถนาให้เป็นเช่นนั้นก็ตาม งานวิจัยนี้จึงได้กำหนดขอบเขตการออกแบบกระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในชุมชนวัดนางนองครอบคลุมพื้นที่ทั้งสิ้น 4 แห่ง ได้แก่ 1) วัดนางนองวรวิหาร 2) ชุมชนหน้าแพ 3) วัดราชโอรสารามราชวรวิหาร และ 4) วัดหนังราชวรวิหาร เพื่อออกแบบกระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

‘เทศกาล วู้ว! ฅากาศ’ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

จากการลงพื้นที่เพื่อสำรวจทุนทางวัฒนธรรมและข้อมูลแวดล้อม คณะทำงานได้กำหนดกระบวนการในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ออกเป็น 2 หัวข้อ คือ 2.1 แนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดงานเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย 2.2 กระบวนการในการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2.1 แนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลในการจัดงานเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย

2.1.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT analysis) ในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง

จุดแข็ง (Strengths): มรดกทางวัฒนธรรมในชุมชนที่ผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีนเข้าไว้ด้วยกัน ได้แก่ 1) ศิลปะการแสดงกระต๊วแทงเสื่อ 2) คณะเซ็ดหัวสิงโต 3) คณะวงปี่พาทย์ 4) ศิลปินช่างฝีมือ

จุดอ่อน (Weaknesses): ไม่มีผู้สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมในชุมชน เนื่องจากการเปลี่ยนวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน

โอกาส (Opportunities): การจัดงานเทศกาลประจำปีที่รวบรวมศิลปะการแสดงอันเป็นอัตลักษณ์ท้องถิ่นของชุมชนเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อสร้างโอกาสให้คนภายนอกได้มาท่องเที่ยว และเพื่อให้ศิลปินในชุมชนมีโอกาสได้สร้างสรรค์ผลงาน

อุปสรรค (Threats): ศิลปินในชุมชนไม่มีโอกาสได้แสดงผลงานให้คนภายนอกได้รู้จัก และบุคคลภายนอกไม่รู้ว่ามีมรดกทางวัฒนธรรมอะไรบ้าง ทำให้ไม่มีผู้ว่าจ้างศิลปินในชุมชน

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพ (SWOT analysis) พบว่า พื้นที่ชุมชนวัดนางนองมีจุดแข็งคือมรดกทางวัฒนธรรมประเภทศิลปะการแสดง อันผสมผสานวัฒนธรรมไทย-จีนเข้าไว้ด้วยกัน แต่ในขณะเดียวกัน ด้วยวิถีชีวิตของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้จุดอ่อนของชุมชนคือไม่มีผู้สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมในชุมชน ดังนั้นการสร้างโอกาสในการฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมคือการจัดกิจกรรมเพื่อนำเสนอศิลปะการแสดงที่เป็นอัตลักษณ์ชุมชน และเพื่อให้เป็นที่รู้จักแก่บุคคลภายนอก โดยอุปสรรคที่ได้พบเกิดจากการที่ศิลปินในชุมชนไม่มีโอกาสและไม่มีพื้นที่ให้แสดงผลงานให้ประจักษ์แก่บุคคลภายนอก และบุคคลภายนอกก็ไม่ทราบว่าพื้นที่ชุมชนแห่งนี้มีมรดกทางวัฒนธรรมอะไรบ้าง ทำให้ไม่มีผู้ว่าจ้างศิลปินในชุมชนเช่นเดียวกัน

2.1.2 การเพิ่มมูลค่า 3 ระดับ (3 Level of Values) ในแนวคิด Values-Added in Artistic Interventions โดย Ariane Berthoin Antal สามารถแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับที่ 1: ระดับปัจเจกบุคคล คือการมองเห็นจุดแข็งของอัตลักษณ์ชุมชน อันเป็นสิ่งที่ทำให้ชุมชนวัดนางนองแตกต่างจากชุมชนอื่น นั่นก็คือการที่ชุมชนมีมรดกทางวัฒนธรรมในรูปแบบของ

ศิลปะการแสดงอันผาดโผน และตื่นตาตื่นใจ ได้แก่ การละเล่นกระต๊วงแทงเสือ การเชิดหัวสิงโต พร้อมกับ คณะวงปี่พาทย์กลองยาว เป็นต้น

ระดับที่ 2: การเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่ เป็นการสร้างมูลค่าด้วยการออกแบบกิจกรรม ให้มีการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับชุมชน หรือให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรม โดยวิธีการ ออกแบบกิจกรรมในครั้งนี้เองสามารถเชื่อมโยงแต่ละครอบครัวศิลปินช่างในชุมชนให้ได้มีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ชุมชน และสร้างเครือข่ายศิลปินในชุมชนที่เข้มแข็งต่อไปในอนาคตได้

ระดับที่ 3: การใช้กิจกรรมเข้าไปทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชน การออกแบบกิจกรรมที่สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในชุมชนอย่างยั่งยืน ด้วยการนำมรดกทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ ชุมชนมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างจุดแข็งของชุมชนวัดนางนอง ได้แก่ การใช้การกำหนดทิศทางศิลปะ (Artistic Direction) เพื่อปรับภาพลักษณ์ศิลปะในชุมชนให้มีความร่วมสมัย และสร้างอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นภาพจำให้แก่บุคคลภายนอก

2.2 กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

จากการวิเคราะห์ผ่าน 2 แนวคิดหลัก คณะทำงานจึงได้ข้อเสนอกิจกรรมเป็นไปในรูปแบบการจัดงานเทศกาล วู้! ฒากาศ (Woow! Thakat Festival) ซึ่งเลือกใช้ชื่อของถนนวุฒากาศมาปรับเป็นชื่อนิทรรศการเพื่อสร้างความรับรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้ เทศกาลกำหนดจัดปีละ 1 ครั้ง ครั้งละ 2 วัน ช่วงเดือนพฤศจิกายน โดยกิจกรรมประกอบด้วย ขบวนพาเหรดศิลปะการแสดงต่างๆ ในชุมชนวุฒากาศ อาทิ กระต๊วงแทงเสือ กลองยาว และเชิดสิงโต โดยเริ่มเส้นทางการเดินจากวัดนางนองวรวิหาร ผ่านชุมชนหน้าแพ ไปยังวัดราชโอรสารามราชวรวิหาร และสิ้นสุดที่วัดหนึ่งราชวรวิหาร ซึ่งบริเวณวัดหนึ่งราชวรวิหารสามารถจัดพื้นที่เป็นการแสดงมหรสพได้ อนึ่ง นอกจากการจัดกิจกรรมการแสดงแล้ว ในเส้นทางการเดินพาเหรดสามารถจัดจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มได้ ดังนี้ 1) บริเวณวัดนางนองวรวิหาร 2) บริเวณชุดชมหน้าแพโดยจัดเป็นรูปแบบตลาดน้ำ 3) บริเวณวัดราชโอรสารามราชวรวิหาร และ 4) บริเวณวัดหนึ่งราชวรวิหาร

เมื่อนำข้อมูลมาพิจารณากับทฤษฎีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของพื้นที่ ในกระบวนการพัฒนาแล้ว คณะทำงานจำเป็นต้องกำหนด Artistic Direction และนำทฤษฎีการเพิ่มมูลค่า มาใช้ในการออกแบบกิจกรรม เพื่อนำอัตลักษณ์ชุมชนมาปรับให้มีความร่วมสมัยเพื่อเพิ่มความแตกต่างและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยคณะทำงานทำงานร่วมกับศิลปินในชุมชนเพื่อดึงอัตลักษณ์ชุมชนออกมาได้มากที่สุด ได้แก่ ศิลปินร่วมสมัย TRK (นายธีระยุทธ พิซเพ็ญ) โดยศิลปะแขนงที่คณะทำงานเลือกนำมาใช้เป็นต้นแบบในการออกแบบ ได้แก่

1. ศิลปะการแสดงกระต๊วงแทงเสือ โดยเลือกใช้วิธีการออกแบบท่าเต้นที่ผสมผสานการเต้น Hip Hop Breakdance
2. ดนตรี โดยเลือกใช้วิธีการออกแบบเสียงดนตรีปี่พาทย์ที่ผสมผสานกับแนวดนตรีที่เป็นที่คุ้นเคยในปัจจุบัน อาทิ อิเล็กทรอนิกส์แดนซ์ ดิสโก้ เป็นต้น
3. พัตราภรณ์ โดยเลือกใช้วิธีการออกแบบเครื่องแต่งกายของการแสดงกระต๊วงแทงเสือ ที่ผสมผสานแฟชั่น Street Wear

4. การออกแบบอัตลักษณ์เทศกาล โดยเลือกใช้การออกแบบตราสัญลักษณ์และ Corporate Identity ที่ผสมผสานศิลปวัฒนธรรมไทยและจีน



ภาพที่ 5 การออกแบบตราสัญลักษณ์เทศกาล วู้ว! ฒากาศ

การประชาสัมพันธ์เทศกาล จะดำเนินการทั้งผ่านช่องทาง Social Media อาทิ เว็บไซต์ เทศกาล Facebook และ Instagram และช่องทาง offline อาทิ แผ่นป้ายประชาสัมพันธ์ในรถสาธารณะ ในเส้นทางที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ในการศึกษา เรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ‘เทศกาล วู้ว! ฒากาศ’ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาในส่วนของประวัติความเป็นมา และกระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัด กรุงเทพมหานคร มีการนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมาของชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร จากผลการศึกษาพบว่า ชุมชนวัดนางนองเป็นพื้นที่ชุมชนเก่าแก่ เป็นศูนย์รวมของมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้าน ประเพณีศิลปะการแสดง ครอบครัวยุคใหม่ที่สืบทอดต่อกันจากรุ่นสู่รุ่น อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม รวมทั้งยังมีชุมชนริมแม่น้ำอันเก่าแก่ที่เรียกว่า ชุมชนหน้าแพ ซึ่งอยู่บริเวณริมคลองด่าน หรือคลองสนามชัย ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมแห่งวิถีชีวิตริมน้ำที่เคยเป็นเส้นทางหลักในการคมนาคมในอดีต การที่องค์ประกอบทางกายภาพของเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้มรดกทางวัฒนธรรมภายในชุมชนวัดนางนองกำลังเลือนหายไปตามกาลเวลา ผู้คนในชุมชนต้องปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและอัตลักษณ์ชุมชนในอดีต แม้ว่าผู้คนในชุมชนจะไม่ได้ปรารถนาให้เป็นเช่นนั้นก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับ ญัฎฐา จุลพรหม (2549 : 1) ที่กล่าวว่า ชุมชนวัดนางนอง มีความเปลี่ยนแปลงไป เนื่องจากตั้งอยู่ต่อเนื่องกับศูนย์กลางคมนาคม ทำให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ หากชุมชนขาดความตระหนักต่อภูมิทัศน์วัฒนธรรมของตนอาจทำให้มรดกทางวัฒนธรรมเสียหายจนกระทั่งสูญเสียไป หรือทำให้ภูมิทัศน์วัฒนธรรมของชุมชนขาดเอกลักษณ์ไป

2. จากการศึกษากระบวนการนำเสนอแนวคิดและการหาแนวทางสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัยเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่าพื้นที่ชุมชนวัดนางนองมีจุดแข็งคือ ยังคงปรากฏมรดกทางวัฒนธรรมประเภทศิลปการแสดงอยู่ ยังคงสร้างเครือข่ายศิลปินในชุมชนที่เข้มแข็ง และสามารถทำให้เกิดการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชนได้ โดยการเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับคนในพื้นที่และคนชุมชน ให้คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรม โดยวิธีการออกแบบกิจกรรมในครั้งนี้เองสามารถเชื่อมโยงแต่ละครอบครัวศิลปินช่างในชุมชนให้ได้มีกิจกรรมร่วมกัน เพื่อเป็นการสร้างอัตลักษณ์ชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ ดาริกา โพธิ์รุกข์ (2563 : 45) ที่กล่าวว่า การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม รวมถึงโบราณสถานอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มการรับรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำชุมชน รวมถึงสร้างความตระหนักและสำนึกรักให้กับคนในชุมชนในการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีอันดีงาม รวมถึงโบราณสถานอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่น และเกิดความตระหนักและความรู้สึกในการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมในการร่วมอนุรักษ์และปกป้องมรดกประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งคณะทำงานได้กำหนด Artistic Direction และนำทฤษฎี Value Added มาใช้ในการออกแบบกิจกรรม เพื่อทำให้พื้นที่ในชุมชนวัดนางนองสามารถนำมาพัฒนาสร้างสรรค์ ผ่านการจัดการเพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และทำให้คนในชุมชนวัดนางนองสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

งานวิจัยเรื่อง กระบวนการสร้างสรรค์กิจกรรมในการจัดเทศกาลศิลปวัฒนธรรมร่วมสมัย ‘เทศกาล วู้! ฒากาศ’ เพื่อเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในพื้นที่ชุมชนวัดนางนอง ถนนวุฒากาศ กรุงเทพมหานคร มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ควรส่งเสริมให้ชุมชนแต่ละแห่งได้มีการรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งวิถีชีวิตความเป็นอยู่ และภาพถ่ายในอดีตของชุมชน เพื่อจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของชุมชน เพื่อให้เยาวชน ตลอดจนนักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้ และเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อวัฒนธรรมของชุมชน
2. ควรสนับสนุนให้โรงเรียนต่าง ๆ ในพื้นที่ได้มีการจัดการเรียนการสอนโดยให้มุ่งเน้นในเรื่องของวัฒนธรรมชุมชน อาจให้ปราชญ์ชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านวัฒนธรรมเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แก่ให้เด็กนักเรียน เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในชุมชนของตน
3. ควรศึกษาและพัฒนาการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมในชุมชนวัดนางนอง

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติคุณ จันทรแย้ม. (2562). ความหมายเชิงสัญลักษณ์และวัฒนธรรมของภาพเครื่องเรือนจีน สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น รัชกาลที่ ๓ ในจิตรกรรมวัดราชโอรสารามฯ. วารสารวิชาการประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. 34 (1), C1-C25

- เกรียงพล พัฒนรัฐ. (2562). การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน: ความสัมพันธ์ระหว่างหลักนิเทศกรรมกับบริบทของการพัฒนา. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สถาบันรัฐธรรมนุญศึกษา สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ*. 21(61), 1-11
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2562). *กรอบแนวคิดการพัฒนาเมืองและชนบท: "RUUR Models: Dr. Dan Rural and Urban Development Models"*. สืบค้น 27 พฤษภาคม 2564, จาก <http://drdancando.com/>
- ณัฏฐา จุลพรหมและคณะ. (2549). *การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ ปรับปรุงฟื้นฟูภูมิทัศน์วัฒนธรรมชุมชนย่านวัดราชโอรส วัดนางนอง และวัดหนึ่ง*. รายงานผลการวิจัย. ม.ป.ท.: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- ดาริกา โพธิ์รุกข์. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม: ศึกษากรณีชุมชนบ้านเขว ตำบลเขว อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 39 (3), 42-45
- ธีระยุทธ พิซเพ็ญ. (2564, 2 พฤษภาคม). ศิลปินอิสระ [บทสัมภาษณ์].
- ปรัชญา คัมภีรานนท์ และศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์. (2561). มานุษยวิทยาการออกแบบ: การค้นหาและพัฒนาหลักการออกแบบเพื่อสังคม. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 38 (6), 88-110
- ศราวดี ปิ่นทอง. (2564, 26 กรกฎาคม). อาจารย์ประจำหลักสูตรดุริยางค์บัณฑิต สาขาศิลปการออกแบบเชิงวัฒนธรรม คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. [บทสัมภาษณ์].
- สมฤดี กฤตเมธากุล. (2555). การศึกษาจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถวัดนาครุข เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. *วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. 14 (1), 32-40.
- สิทธิพร ภิรมย์รัตน์. (2550). การออกแบบชุมชนเมืองที่น่าอยู่ และยั่งยืน: ทฤษฎีและ ประสบการณ์. *วารสารวิชาการ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*. 22(2007), 111-142.
- Berthoin Antal, A. (2009). *Research Framework for Evaluating the Effects of Artistic Interventions in Organizations*. Gothenburg, Sweden: TILLT Europe



เทศกาลเครื่องลมทองเหลืองสิงคโปร์ 2019: การพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยเทศกาลดนตรี

Singapore Brass Festival 2019: The Creative Economy Model Development by Music Festival

พิสิฐ พิริยะภรณ์¹ ดารณี เปลื้องสันเทียะ² วรวรรณ ปิ่นรัตนกร³ ศุภกรณ์ ดิษฐพันธุ์⁴
Pisit Piriyaorn, Daranee Pluerngsantia, Vorawan Pinrattanakorn,
Suppakorn Disatapundhu

บทคัดย่อ (Abstract)

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเทศกาลดนตรีเครื่องลมทองเหลืองในประเทศสิงคโปร์และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักดนตรีและแอดวานต์ดนตรีของประเทศสิงคโปร์ และ 2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาเมืองด้วยวิธีการพัฒนาแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ งานวิจัยชิ้นนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน ซึ่งเป็นการผนวกรวมวิจัย 2 รูปแบบ ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเจนเนอเรชั่นบี กลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ และกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย รวมเป็นจำนวน 405 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติเชิงอนุมานทำการวิเคราะห์องค์ประกอบและแบบจำลองโครงสร้าง รูปแบบที่ 2 คือ การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ประกอบการ ผู้แทนหน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้เชี่ยวชาญหรือศิลปินทางด้านดนตรี และนักท่องเที่ยว รวมทั้งสิ้น 45 คน โดยการศึกษาและสำรวจพื้นที่จริง การสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า การจัดเทศกาลดนตรีเครื่องลมทองเหลืองในประเทศสิงคโปร์สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักดนตรีและแอดวานต์ดนตรีของประเทศสิงคโปร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนักดนตรีและประชาชนทั่วไปให้ความสนใจเข้าร่วมงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจการค้า

Received: 2021-07-06 Revised: 2021-07-28 Accepted: 2021-07-28

¹ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Doctor of Fine and Applied Arts Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University. Corresponding Author e-mail: manita.a@nrnu.ac.th

² หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Doctor of Fine and Applied Arts Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

³ หลักสูตรศิลปกรรมศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Doctor of Fine and Applied Arts Student, Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

⁴ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย Faculty of Fine and Applied Arts, Chulalongkorn University

หลากหลายด้าน และสามารถพัฒนาวิธีการให้เป็นการพัฒนาเมืองด้วยวิธีการพัฒนาแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

คำสำคัญ (Keywords): เครื่องลมทองเหลือง; เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์; เทศกาลดนตรี

Abstract

The research objectives were: 1. to study the guideline for organizing the brass wind music festival in Singapore and use it as a guideline for the development of musicians and brass band society in Singapore; and 2. to study the method of urban development through creative economy. This research uses the Mixed Methods Research, which is a combination of two types of research: Model 1, Quantitative Research by studying from 3 target groups, namely, Generation B (Baby Boomer Generation), Generation X and Generation Y, a total of 405 people. Using Stratify random sampling, the data were analyzed using descriptive statistics with percentage, mean, standard deviation. Inferential statistical values were analyzed for the composition and structural model. The second model is qualitative research. The study from the target group consisted of entrepreneurs, representatives of government agencies, private sectors, institutions, experts or artists in music and tourists, a total of 45 people by studying and surveying the actual area In-depth Interview (IDI). The results showed that the event like a brass wind instrument festival in Singapore can be an effective way to develop Singaporean musicians and benefit to brass band community in Singapore. There were many musicians and the general public interested in attending the event. This has a positive effect on stimulating the economy and trade in many aspects and it can be developed as a means of urban development through the creative economy development method.

Keywords: Brass instrument; Creative Economy model; Music Festival

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างมาก การพัฒนาที่เป็นการช่วยอนุรักษ์ภูมิปัญญา รากเหง้าของชุมชนที่เป็นดังทรัพย์สินทางปัญญาอันแสนมีค่าของประเทศชาติ และสามารถดึงเอาทรัพย์สินทางปัญญาเหล่านั้นมาพัฒนาประยุกต์ใช้เพื่อหล่อเลี้ยงชุมชนและเดินหน้าเศรษฐกิจของประเทศทั้งทางด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยว สินค้า และบริการ ซึ่งการพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์นี้ ยังจะช่วยให้คนใน

ชุมชนเกิดความรักความภูมิใจในรากเหง้าทางวัฒนธรรมและปัญญาของตนเองมากยิ่งขึ้น เมื่อชุมชนสามารถหารายได้เพิ่มเติมจากภูมิปัญญาเหล่านี้ ก็ยิ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาต่อยอด เกิดเป็นความสามัคคีในการร่วมกันพัฒนา และพัฒนาเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ได้

การพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยเทศกาลดนตรีนั้นเป็นอีกทางเลือกที่มีความสำคัญ เพราะมนุษย์มีความผูกพันกับเสียงดนตรีมาตั้งแต่สมัยโบราณ จนบ่อยครั้งที่มนุษย์มักพูดว่า “ดนตรีคือภาษาสากล” แม้พูดกันคนละภาษาแต่ก็สามารถรับฟังและถ่ายทอดเสียงดนตรีได้คล้ายๆกัน นี่จึงเป็นที่มาของความสำคัญในการใช้เทศกาลดนตรีเพื่อพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เมื่อผู้ที่สนใจเทศกาลดนตรีเดินทางมาในพื้นที่เดียวกันด้วยเสียงดนตรีแล้ว พื้นที่นั้นก็มีความพร้อมในการถ่ายทอดภูมิปัญญา สินค้าและบริการด้านอื่นๆด้วยเช่นกัน เพราะมนุษย์มีการอุปโภคบริโภคอยู่ตลอดเวลา จึงเกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในพื้นที่และขยายวงกว้างมากขึ้น เมื่อมีการบริการและการท่องเที่ยวเข้ามาผสมผสานอยู่ด้วย จึงสามารถเรียกได้ว่าเป็นการพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยเทศกาลดนตรี

สิงคโปร์เป็นประเทศที่สนับสนุนกิจกรรมทางด้านศิลปะมาโดยตลอดอย่างต่อเนื่อง ด้วยการสนับสนุนจากภาครัฐและสภาศิลปะแห่งชาติซึ่งเป็นตัวแทนของศิลปะในสิงคโปร์ การรักษาความเป็นเลิศด้านการสร้างสรรค์และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของผู้ชมในวงกว้าง ศิลปะที่หลากหลายและโดดเด่นของประเทศเป็นการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้คนได้เชื่อมโยงชุมชนและนำเอกลักษณ์ของสิงคโปร์ในระดับสากล การรักษาประเพณีวัฒนธรรมที่หลากหลายของสิงคโปร์ไว้ ในขณะเดียวกันก็ปลูกฝังศิลปป็นรุ่นเยาว์ และพร้อมสนับสนุนให้ประสบความสำเร็จในอนาคต การสนับสนุนด้านศิลปะของสภาศิลปะแห่งชาติ ครอบคลุมตั้งแต่เงินช่วยเหลือและความร่วมมือไปจนถึงการอำนวยความสะดวกในอุตสาหกรรมทางด้านศิลปะ Singapore National Arts Council (2563)

ด้วยความพร้อมในการสนับสนุนของรัฐและสภาศิลปะแห่งชาติ ตัวผู้จัดจึงได้มีแนวคิดที่จะจัดงาน เทศกาลดนตรีเครื่องลมทองเหลืองขึ้น โดยได้รับความร่วมมือเพิ่มเติมจาก Nanyang Academy of Fine Arts, School of the Arts Singapore, Music Elements Private Limited Singapore ภายในงานจะมีการจัดการแข่งขันการบรรเลงเดี่ยว การแสดงจากศิลปินระดับโลก และการสัมมนาในหัวข้อต่างๆจากศิลปินท้องถิ่นของสิงคโปร์และศิลปินต่างชาติที่มีประสบการณ์ในระดับสากล Music Elements Singapore (2562)

งานเทศกาลดนตรีเครื่องลมทองเหลืองสิงคโปร์ จะเป็นการรวมตัวของศิลปินเครื่องลมทองเหลืองที่มีผลงานในระดับนานาชาติหลายท่าน อาทิ New York Harmonic Orchestra, Sydney Symphony Orchestra, Singapore Symphony Orchestra และจะเปิดให้ผู้ร่วมเข้าแข่งขันเข้าร่วมแสดงความสามารถในการบรรเลงเดี่ยว หรือเข้ามาชมงานจากทั่วโลกเช่นกัน ในงานนี้จะมีการจัดแสดงสินค้าที่เกี่ยวกับเครื่องลมทองเหลืองที่ใหญ่ที่สุดอีกด้วย ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ ความรู้ด้านดนตรีเครื่องเป่าลมทองเหลืองของนักดนตรีแต่ละประเทศที่ต่างเชื้อชาติและวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลให้เกิดการสร้างสรรค์ผลงานใหม่ การพัฒนา

ทางด้านทักษะดนตรี และความสามารถของนักดนตรีในแวดวงเครื่องเป่าลมทองเหลือง นอกจากนี้ยังสามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศในมิติของการท่องเที่ยวได้ดีอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดเทศกาลดนตรีเครื่องเป่าลมทองเหลืองในประเทศสิงคโปร์และใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักดนตรีและแวดวงดนตรีของประเทศสิงคโปร์
2. เพื่อศึกษาวิธีการพัฒนาเมืองด้วยวิธีการพัฒนาแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ในการดำเนินการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) เป็นการผนวกการรวมวิจัย 2 รูปแบบ คือ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาแนวทางการจัดเทศกาลดนตรีเครื่องเป่าลมทองเหลืองในประเทศสิงคโปร์

การศึกษาและสำรวจพื้นที่จริง การสัมภาษณ์แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview - IDI) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion – FGD) กลุ่มผู้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ผู้ประกอบการ จำนวน 10 คน ผู้แทนหน่วยงานของภาครัฐ เอกชน และสถานศึกษา จำนวน 8 คน ผู้เชี่ยวชาญหรือศิลปินทางด้านดนตรี จำนวน 7 คน และนักท่องเที่ยว 20 รวมทั้งสิ้น 45 คน เนื่องจากข้อมูลอิ่มตัว (Saturation Data) โดยพิจารณาจากการที่ไม่สามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมจากที่มีอยู่ได้ และคณะผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลมีความเข้าใจตรงกันในข้อมูลที่ได้รับแล้ว ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) มีการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด (Participant Observation)

2. ศึกษาวิธีการพัฒนาเมืองด้วยวิธีการพัฒนาแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

รูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อเก็บข้อมูลเชิงประจักษ์กับกลุ่มประชากรเป้าหมาย ได้แก่ กลุ่มเจนเนอเรชั่นปี (Baby Boomer Generation) มีช่วงอายุระหว่าง 53 – 70 ปี กลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ (Extraordinary Generation) มีช่วงอายุระหว่าง 40 – 52 ปี และกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Why Generation) มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 39 ปี รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 405 คน โดยนำมาตรวจสอบกับแบบจำลองที่เป็นสมการโครงสร้าง (Structural Equation Modeling: SEM) และใช้สถิติเปรียบเทียบเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากแบบจำลองที่สร้างขึ้น (Computed Covariance Matrix) กับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมจากข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเครื่องมือ คือ แบบสอบถาม (Sample Covariance Matrix) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratify random sampling)

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมานทำการวิเคราะห์องค์ประกอบ และแบบจำลองโครงสร้าง จากนั้นจะค้นพบว่าประเด็นใดของเศรษฐกิจสร้างสรรค์และพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ ที่มีผลต่อการนำไปสู่ทิศทางหรือแนวทางปฏิบัติตามพันธกิจและภารกิจในระยะยาวสู่การเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยเทศกาลดนตรี ทั้งนี้การสร้างแบบสอบถามจะต้องผ่านกระบวนการสร้างและหาค่าความน่าเชื่อถือหรือประสิทธิภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัย และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

2.2 กำหนดกรอบและขอบเขตของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมุติฐานของงานวิจัย

2.3 สร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนดและขอบเขตที่ตั้งไว้ ทำการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาของคำถามให้เป็นไปตามจุดประสงค์งานวิจัย โดยวัดจากการหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of item objective congruence: IOC)

2.4 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ สอบถามกับกลุ่มประชากรเป้าหมายจำนวน 30 คน ได้แก่ กลุ่มเจนเนอเรชั่นปี (Baby Boomer Generation) มีช่วงอายุระหว่าง 53 – 70 ปี จำนวน 10 คน กลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ (Extraordinary Generation) มีช่วงอายุระหว่าง 40 – 52 ปี จำนวน 10 คน และกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Why Generation) มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 39 ปี จำนวน 10 คน เพื่อทดสอบความน่าเชื่อถือ (Reliability)

2.5 สร้างแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้จริงในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เราได้เลือกไว้

3. ศึกษาแนวทางการใช้เทศกาลดนตรีเครื่องลมทองเหลืองเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของประเทศสิงคโปร์

การตั้งกรอบการวิจัย โดยใช้ปัจจัยองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว 5A ของ Tourism Western Australia (2008) ดังนี้

3.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attractions)

3.2 ความสะดวกในการเดินทาง (Access)

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

3.4 การบริการที่พัก (Accommodation)

3.5 กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

ใช้การดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS การนำ SWOT Analysis Matrix เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพ สถานการณ์ในเวลานั้นและอนาคต ได้แก่ Internal Factors และ External Factors วิเคราะห์ด้วย PEST Analysis จากการดำเนินการตามหัวข้อวัตถุประสงค์เรียบร้อยแล้ว

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยและพัฒนา สรุปข้อมูลวิเคราะห์ เพื่อบูรณาการในการดำเนินการจัดงาน ดำเนินการการจัดงานและปรับปรุงและพัฒนาตามผลการดำเนินการจัดงาน วิเคราะห์ และสรุปผล

เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เป็นรูปแบบการพัฒนาเมืองที่ต้องอาศัยความสามัคคี การร่วมมือกันของคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก โดยใช้แรงบันดาลใจในการมองหารากฐานของต้นทุนทางภูมิศาสตร์ สังคม วัฒนธรรม และภูมิปัญญาภายในท้องถิ่น ที่ถ่ายทอดสู่ปัจจุบันในรูปแบบของสินค้า กิจกรรม แหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่สามารถพัฒนาร่วมกันให้เกิดเป็นสิ่งที่น่าดึงดูดในสายตานักท่องเที่ยว จากรากฐานและต้นทุนด้านต่างๆของพื้นที่ เป็นทุนที่ใช้บูรณาการร่วมกับความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาชุมชน กรมทรัพย์สินทางปัญญา (2554)

ในประเทศไทยก็มีการพัฒนาเมืองโดยใช้แนวทางของเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ การพัฒนาต้นทุนด้านต่างๆของชุมชนสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์ในหลายเมือง เช่น จังหวัดเพชรบุรี-เมืองเพชร เมืองตาลโตนด, จังหวัดยะลา-ศูนย์กลางเศรษฐกิจนก, จังหวัดเชียงราย-เมืองแห่งการพัฒนา (ดอยตุง) และ จังหวัดอ่างทอง-ชุมชนเอกราชหมู่บ้านท่าคลอง เป็นต้น จากตัวอย่างที่ยกมานี้สามารถแสดงให้เห็นการนำทุนจากรากฐานของเมืองมาพัฒนาสู่ระบบเศรษฐกิจได้ชัดเจน กรมทรัพย์สินทางปัญญา (2554)

การพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้เกิดเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ขึ้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

สิงคโปร์เป็นประเทศที่มีพื้นที่ไม่มากนัก ทำให้เกิดความได้เปรียบต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ความเจริญของเมืองสามารถกระจายไปทั่วถึงทั้งประเทศจนแทบมองไม่เห็นการแบ่งพื้นที่ส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีความสามารถพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากความร่วมมือร่วมใจของคนในประเทศสูง การเข้าถึงกันและกัน การเชื่อมโยงวัฒนธรรม ภูมิปัญญาให้ส่งเสริมกับสินค้าและบริการที่จะสามารถกระตุ้นเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อสร้างแรงกระตุ้น

เนื่องจากการทำงานในรูปแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต้องอาศัยความร่วมมือของคนในพื้นที่ หรือในเมืองสูงมาก ยิ่งส่งผลให้เกิดแรงกระตุ้น และสร้างความตื่นตัวให้คนในพื้นที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสามารถเห็นถึงความสำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์

3. เพื่อสร้างโอกาสทางสังคม

เมื่อคนในพื้นที่มีความจำเป็นต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้ความร่วมมือกันในการพัฒนาเมืองตามรูปแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์แล้วนั้น การทำงานก็ย่อมสร้างโอกาสทางสังคมและเศรษฐกิจแก่คนในชุมชนโดยอัตโนมัติ จนเกิดเป็นการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ในทุกด้านของคนในพื้นที่

ผลการวิจัย (Research Result)

จากการศึกษาข้อมูล วิธีการดำเนินการและการจัดงานเทศกาลเครื่องลมทองเหลือง สิงคโปร์ เพื่อการพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยเทศกาลดนตรี คณะผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยออกเป็น 3 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านแนวทางการจัดเทศกาลดนตรีเครื่องลมทองเหลืองในประเทศสิงคโปร์

จากการลงพื้นที่สถานที่ที่จะใช้การจัดงาน ได้รับความร่วมมือจาก สถาบันศิลปะนันยาง (Nanyang Academy of Fine Arts) และโรงเรียนศิลปะสิงคโปร์ (School of the Arts Singapore) ในการใช้สถานที่โดยแนวทางการจัดงานจะแบ่งเป็น

1.1 การแสดงเดี่ยวของศิลปินรับเชิญ จากต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นการแสดงเดี่ยวกับเปียโน

1.2 การแสดงของศิลปินท้องถิ่น จะเป็นการแสดงแบบกลุ่มของศิลปินในสิงคโปร์เอง โดยจะเป็นกลุ่มเครื่องดนตรี อาทิ วงเครื่องลมทองเหลืองสำหรับห้าคน, วงทอมโบน Ensemble, วง Jazz trio

1.3 การแข่งขันการแสดงเดี่ยวของเครื่องลมทองเหลือง โดยจะเป็นการแข่งขันทางทั่วโลก จำกัดอายุผู้เข้าแข่งขันไม่เกิน 25 ปี โดยจะมีรางวัลเป็น เงินรางวัลและเครื่องดนตรีที่สนับสนุนจากผู้ประกอบการของสิงคโปร์

1.4 การอบรมเชิงปฏิบัติการ ของเครื่องลมเป่าทองเหลืองชนิดต่างๆจากศิลปินรับเชิญจากต่างประเทศ

1.5 การสัมมนาหัวข้อต่างๆที่เกี่ยวข้องในการฝึกซ้อม จากศิลปินท้องถิ่น

1.6 การแสดงสินค้าที่เกี่ยวข้องกับเครื่องเป่าทองเหลืองจากผู้ประกอบการ พร้อมทั้งมีการสาธิตการใช้สินค้าเครื่องดนตรีต่างๆ และการซ่อมบำรุงเครื่องดนตรีอีกด้วย

1.7 การแสดงคอนเสิร์ตจากผู้ชนะการแข่งขันการแสดงเดี่ยว พร้อมกับศิลปินรับเชิญจากต่างประเทศกับวง Lion City Brass Band และ วง Philharmonic Winds Singapore

2. ด้านวิธีการพัฒนาเมืองด้วยวิธีการพัฒนาแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผลการศึกษาเรื่อง “เทศกาลเครื่องลมทองเหลืองสิงคโปร์ 2019: การพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยเทศกาลดนตรี” ทำการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นกลุ่มเจนเนอเรชั่นปี (Baby Boomer Generation) มีช่วงอายุระหว่าง 53 – 70 ปี กลุ่มเจนเนอเรชั่นเอ็กซ์ (Extraordinary Generation) มีช่วงอายุระหว่าง 40 – 52 ปี และกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย (Why

Generation) มีช่วงอายุระหว่าง 17 – 39 ปี รวมทั้งหมดเป็นจำนวน 405 คน ซึ่งแสดงผลการวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.3 มีอายุระหว่าง 29-36 ปี ร้อยละ 30.6 ระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ร้อยละ 55.6 ประกอบอาชีพเป็นอาจารย์และผู้ฝึกสอนมืออาชีพ (Teaching & Training Professionals) ร้อยละ 35.8 ระดับรายได้เฉลี่ยโดยประมาณ \$4,534 ต่อปี Singapore's Median Income (2563)

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยในการให้ระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยเศรษฐกิจสร้างสรรค์

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาในระดับมากเป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.13 รองลงมาคือ การให้ความสำคัญในด้านการศึกษาด้านการใช้องค์ความรู้ และด้านการสร้างสรรค์งานในระดับมากเช่นเดียวกัน โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06, 3.99 และ 3.98 ตามลำดับ เมื่อพิจารณารายข้อย่อยพบว่า ปัจจัยเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญานั้น ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการส่งเสริมและสนับสนุนการใช้ความคิด สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงกับรากฐานวัฒนธรรมให้มากขึ้นในการผลิตสินค้าและบริการที่มีนวัตกรรมสมัยใหม่ ในระดับมากที่สุด

2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยการให้ระดับความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ของคนสิงคโปร์

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ของคนสิงคโปร์ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยพฤติกรรมสร้างสรรค์ในด้านการมีความคิดริเริ่มในระดับมาก เป็นลำดับแรก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 รองลงมาคือ ด้านการแสวงหาโอกาส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 ด้านการเป็นผู้นำทางความคิด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 และด้านการนำไปประยุกต์ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 เมื่อพิจารณาข้อย่อยพบว่า ปัจจัยพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ของคนสิงคโปร์ในด้านการมีความคิดริเริ่มนั้น ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับการรวบรวมความรู้จากข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์การพัฒนางานอยู่เสมอ และความสามารถในการนำความคิดใหม่ๆ ไปใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่างๆ ในระดับมาก ด้านการแสวงหาโอกาส ผู้ตอบให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จากความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อหาแนวทางการพัฒนางานในระดับมาก

2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยในการให้ระดับความสำคัญเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ระยะยาวในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศสิงคโปร์

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ระยะยาวในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของประเทศสิงคโปร์ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศมากเป็นลำดับที่แรก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.12 รองลงมาคือ การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 และการเป็นการตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96

3. ด้านแนวทางการใช้เทศกาลดนตรีเครื่องลมทองเหลืองเพื่อสนับสนุนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของประเทศสิงคโปร์

ผู้วิจัยเห็นว่าประเทศสิงคโปร์มีความพร้อมในการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์สูงมาก โดยการศึกษาจากองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 5A Tourism Western Australia (2008) โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.1 สิ่งดึงดูดใจ (Attraction)

สิงคโปร์ใช้เวลา 50 ปี พัฒนาจากประเทศเศรษฐกิจผิวดเคื่อง ขาดแคลนทรัพยากรธรรมชาติ กลายเป็นประเทศรายได้ต่อคนสูงอันดับ 9 ของโลก จนได้รับการยกย่องว่าเป็นตัวอย่างประเทศในศตวรรษ 20 ที่ประสบความสำเร็จมากที่สุดในพัฒนาด้านสำคัญๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจที่รวดเร็ว การมีงานทำเต็มที่ของประชากร การปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชน คุณภาพของระบบการศึกษา และการสร้างที่อยู่อาศัยให้แก่ประชาชน รวมไปถึงสิ่งดึงดูดใจ (Attraction) ให้ผู้คนในชาติหรือชาวต่างชาติเองก็ยังมีความต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวที่สิงคโปร์ ไม่ว่าจะเป็น พิพิธภัณฑ์ทางด้านศิลปะ นิทรรศการเทคโนโลยี ย่านการท่องเที่ยว สถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐาน เทศกาลศิลปะการแสดง และเทศกาลดนตรี สิ่งต่างๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นว่าสิงคโปร์ประสบความสำเร็จในการสร้างสิ่งดึงดูดใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ความสะดวกในการเดินทาง (Accessibility)

เห็นได้ชัดว่าประเทศสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีความปลอดภัยต่อคนในประเทศและนักท่องเที่ยวสูงมาก เนื่องจากมีบทลงโทษต่อการกระทำความผิดที่รุนแรง รวมไปถึงการพัฒนาด้านการศึกษาจึงส่งผลให้ประชาชนอยู่ในกรอบของความถูกต้องอย่างได้ผลดี และเหตุผลนี้นอกจากสิงคโปร์เป็นประเทศที่พัฒนาทางด้านการคมนาคมได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังส่งผลให้เกิดความ

ปลอดภัยสูงต่อผู้เดินทางภายในประเทศ ซึ่งเป็นอีกปัจจัยหลักที่มีผลต่อการส่งผลให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางไปท่องเที่ยวหรือติดต่อธุรกิจกับประเทศสิงคโปร์

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)

ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการอำนวยความสะดวกของคนในประเทศและต่างประเทศเมื่อเดินทางไปสิงคโปร์ นั้นคือสิงคโปร์เป็นประเทศที่มีภาษาราชการถึง 4 ภาษา ได้แก่ อังกฤษ จีนกลาง มลายู และทมิฬ เพราะสิงคโปร์นั้นเป็นประเทศที่มีความผสมผสานเชื้อชาติ วัฒนธรรม จึงสามารถอำนวยความสะดวกแก่ผู้คนได้มากขึ้น โดยเฉพาะภาษาอังกฤษและจีนกลาง ถือเป็นภาษาที่มีประชากรโลกใช้เป็นภาษาหลักในการสื่อสารอันดับต้นๆของโลก จึงส่งผลต่อเทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถเข้าถึงผู้คนทั้งคนสิงคโปร์เองและชาวต่างชาติ

นอกจากนั้นความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีของสิงคโปร์ก็สามารถอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี เช่น หอศิลป์แห่งชาติสิงคโปร์ (National Gallery Singapore) หอศิลป์แห่งนี้ใช้ระบบแนะนำการท่องเที่ยวผ่านอุปกรณ์แท็บเล็ต (Tablet) เพียงสแกนโค้ดตามตำแหน่งต่างๆก็จะมีรายละเอียดอธิบายประวัติความเป็นมาของงาน เสมือนมีไกด์ส่วนตัวอยู่ในมือ จนทำให้เกิดเป็นกระแสเดินทางท่องเที่ยวสิงคโปร์เพียงลำพัง (Bag Packer) ทั้งปลอดภัยและสะดวกสบาย

3.4 การบริการที่พัก (Accommodation)

สิงคโปร์มีความเจริญก้าวหน้าทางการคมนาคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในระบบสาธารณะที่เรียกว่า “รถไฟฟ้า” จึงส่งผลให้ธุรกิจการบริการที่พักก็ผุดขึ้นและเจริญงอกงามตามกันไป โดยเฉพาะที่พักที่อยู่ใกล้กับสถานีรถไฟฟ้าซึ่งตอบโจทย์นักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยรถไฟฟ้า ก็สามารถเดินเท้าเข้าที่พักได้อย่างสะดวกสบาย และที่พักตามสถานีรถไฟฟ้าย่อมให้กับแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ อีกด้วย จึงส่งผลให้เกิดความเชื่อมโยงทางการอำนวยความสะดวกอย่างสมบูรณ์แบบ

3.5 กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activities)

การท่องเที่ยวของสิงคโปร์นั้น นอกจากจะมีสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆมากมายแล้ว ยังมีกิจกรรม นิทรรศการชั่วคราวที่เกิดขึ้นในประเทศตลอดทั้งปี ไม่ว่าจะเป็นทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ศิลปะการแสดง และเทศกาลดนตรี งานเทศกาลเครื่องลมทองเหลืองสิงคโปร์จึงเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ และสามารถส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงของเศรษฐกิจจนพัฒนาเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เพราะนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวได้หลากหลายในระยะเวลาอันสั้น เนื่องจากความจำกัดของพื้นที่และการอำนวยความสะดวกรอบด้าน สร้างความคุ้มค่าต่อแหล่งท่องเที่ยว (Destination value) ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดต่อการ

สร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขัน ส่งผลให้เกิดความคุ้มค่า และความพึงพอใจเป็นดัชนีชี้ความตั้งใจในการท่องเที่ยวซ้ำ (Petric, Morais & Noman. 2001) เป็นการกระตุ้นหมุนเวียนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ส่งผลดีต่อเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษางานวิจัยเรื่อง เทศกาลเครื่องลมทองเหลืองสิงคโปร์ 2019: การพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้วยเทศกาลดนตรี คณะผู้วิจัยพบว่า องค์ประกอบทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการใช้ทรัพย์สินทางปัญญา ด้านการสร้างสรรค์งาน ด้านการใช้องค์ความรู้ และองค์ประกอบด้านพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์ ส่งผลที่ดีมากต่อยุทธศาสตร์ระยะยาว จะเห็นได้ว่าแนวทางการเชื่อมโยงให้เป็นเมืองสร้างสรรค์ (Creative City) ไม่ใช่เป็นเรื่องการปรับปรุงภูมิทัศน์หรือการพัฒนาเมืองในเชิงท่องเที่ยวเพียงด้านเดียว แต่ยังหมายถึงแนวคิดการพัฒนาเมืองที่เอื้อให้เกิดเศรษฐกิจจากความคิดสร้างสรรค์ และเพื่อนำไปสู่แหล่งดึงดูดและเป็นศูนย์รวมของนักคิดและผู้ประกอบการเชิงสร้างสรรค์จากทั้งในและต่างประเทศ (วิริยะ สว่างโชติ, 2552) ผู้ประกอบการต้องเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านความรู้และทักษะในการทำงาน ทั้งการผลิตสินค้าและการให้บริการเพื่อยกระดับคุณภาพ เกิดพฤติกรรมเชิงสร้างสรรค์และมีการนำเอานวัตกรรมความคิดสร้างสรรค์มาสร้างมูลค่าสินค้าและบริการ ซึ่งแสดงถึงการเกิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์ส่งผลต่อยุทธศาสตร์ระยะยาว รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างองค์กรภาครัฐและขยายความร่วมมือสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเพื่อวางแนวทางการดำเนินงานที่เป็นมาตรฐานร่วมกัน และเชื่อมโยงฐานข้อมูลที่เอื้อประโยชน์ในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ทั้งนี้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องเตรียมการโดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง การส่งเสริมและรณรงค์ให้ประชาชนในประเทศไทย รวมถึงการประกอบธุรกิจของภาคเอกชนได้รับความรู้และความเข้าใจถึงกระบวนการที่ทำให้คนไทยเกิดพฤติกรรมในด้านการเป็นผู้นำความคิด ด้วยการมีความคิดริเริ่ม ด้านการแสวงหาโอกาส และการนำไปประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันให้คนไทยเกิดพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางความคิดให้เกิดขึ้นจริง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2554). เมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์. *วารสารทรัพย์สินทางปัญญา*. 7(3), 1-10.
- นรินทร์ สังข์รักษา, สมบูรณ์ ยืนยงสุวรรณ, สมชาย ลักษณะนุรักษ์. (2560). การพัฒนาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ เมืองโอ่ง ดินสุกและตุ๊กตา เพื่อพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเชื่อมโยงสินค้าOTOP และสนับสนุนการท่องเที่ยวเมืองแห่งศิลปะและการพักผ่อนของจังหวัดราชบุรี ปีที่ 2. *วารสาร Veridian E Journal* ๗ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 10(2), 3-14.
- ปรีดี บุญชื้อ. (2560). เรื่องราวความสำเร็จของสิงคโปร์ จากประเทศ โลกที่3 สู่โลกที่1. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2564, จาก <https://thaipublica.org/2017/06/pridi51/>
- วิริยะ สว่างโชติ. (2552). *Creative Class* ชนชั้นสร้างสรรค์นั้นสำคัญไฉน. สืบค้น 22 พฤษภาคม 2564, จาก <http://www.siamintelligence.com/creative-class>
- พระมหาไสว สิริปัญญา, พระครูสมุห์เฉวียน กตปุญโญ, ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน. (2562). ศึกษาเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาสู่ชุมชนแห่งการเรียนรู้: กรณีศึกษาจังหวัดมหาสารคาม. *วารสารรามคำแหง ฉบับบัณฑิตวิทยาลัย*. 2(3), 3-14.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (บีโอไอ). (2564). *สาธารณรัฐสิงคโปร์ (Republic of Singapore)*. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2564, จาก www.boei.go.th/thai/asean/Singapore/main.html
- Ministry of Manpower. (2563). *Manpower Research and Statistics Department*. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2564, จาก <https://stats.mom.gov.sg/Pages/About-Us.aspx>
- Petrack, J.F., Morais, D.D., & Norman, W.C. (2001). An examination of the determinants of entertainment vacationer intentions to revisit. *Journal of Travel Research*. 2001(40), 41-48.
- Singapore National Arts Council. (2563). *Ministry of Culture, Community and Youth Rolls Out \$55 Million Arts and Culture Resilience Package (ACRP) to Support the Sector*. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.nac.gov.sg/media-resources/press-releases/MCCY-rolls-out-Arts-and-Culture-Resilience-Package.html>

The World Bank. (2012). *GDP per capita (current US\$)*. สืบค้น 22 พฤษภาคม 2564, จาก
<http://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD/countries>

Tourism Western Australia. (2008). *5A's of Tourism*. สืบค้น 25 พฤษภาคม 2564, จาก
http://www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/totb_5Asoftourism.html



**แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ
ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์**
**Guidelines for the Management of Solid Waste in the Ban Rang Plub
Model Community Krub Yai Subdistrict, Ban Pong District Ratchaburi
with the Concept of Zero Waste**

วาริณนิศา วิจิตรวงศ์วาน¹ วิจิตรา ศรีสอน²

Warinnisa Wijitwongwan, Wijittra Srisorn

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี และ เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านรางพลับ จำนวน 17 คน ใช้การสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้ความน่าจะเป็นแบบนิรนัยและการบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้นเป็นตัวนำขององค์การพัฒนา ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนและการปฏิบัติตามแผน เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน การวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน การให้ความรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วม ควบคู่กับการปรับทัศนคติและสร้างพฤติกรรมให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง 2) แนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะในพื้นที่ชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ พบว่า มีรูปแบบในการดำเนินการประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 เปลี่ยน Mindset ของคนในพื้นที่ ขั้นตอนที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ การใช้หลักการ 3 R เพื่อลดขยะ จะยึดเอานโยบาย 3 R เป็นหลัก ปัจจุบัน นอกจากชุมชนบ้านรางพลับจะเป็นชุมชนที่สะอาด ปลอดภัยที่

Received: 2021-08-03 **Revised:** 2021-08-21 **Accepted:** 2021-08-23

¹ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: pipat6156@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Politics and Government, Suan Sunandha Rajabhat University

อาจส่งผลต่อสุขภาพแล้ว ยังสามารถเพิ่มมูลค่าจากการจัดการขยะอย่างถูกวิธี และพร้อมเป็นต้นแบบการเรียนรู้ให้กับชุมชนอื่นอีกด้วย

คำสำคัญ (Keywords) : แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอย; ชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ; แนวคิดขยะเหลือศูนย์

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the solid waste management of Ban Rang Plub Model Community, Krub Yai Sub-district, Ban Pong District. and 2) to present guidelines for the management of solid waste of the model community at Ban Rang Plub, Krub Yai Sub-district. Ban Pong District Ratchaburi This research is a qualitative research. The sample used was 17 people involved in solid waste management in Ban Rang Plub community. Specific random sampling was used. The tool is an interview form. Use descriptive probabilities and descriptive probabilities to analyze data. The results of the research showed that 1) solid waste management of the Ban Rang Plub model community with the concept of zero waste, people participated. The goal is to allow people to play a greater role as the leader of the development organization. since the decision-making process Prioritization of problems Planning and implementing the plan In order to lead to the development of sustainable waste management community solid waste management planning educating understanding and participation Along with adjusting attitudes and creating behaviors for waste separation before discarding 2) Approaches to creating added value from waste in the Ban Rang Plub model community area, it was found that there was a model of action consisting of Step 1: Change the Mindset of Local people Step 2 Create added value from waste Using the 3 R principle to reduce waste will be based on the 3 R policy. At present, Ban Rang Plub community is a clean community. free from vectors that may affect health can also add value from waste management properly and ready to be a model of learning for other communities as well.

Keywords: Waste Management Guidelines; Ban Rang Plub Model Community; Zero Waste Concept

บทนำ (Introduction)

“ขยะ” เป็นปัญหาสำคัญของชุมชน โดยเฉพาะชุมชนขนาดใหญ่ที่มีประชากรจำนวนมาก ซึ่งนับวันจะมีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสังคม และระบบนิเวศ จากการเพิ่มขึ้นของปริมาณขยะมูลฝอยทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2561 ประมาณ 27.82 ล้านตันต่อปี หรือประมาณ 76,200 ตันต่อวัน โดยอัตราการผลิตขยะต่อคน 1.17 กิโลกรัมต่อวัน ซึ่งจะถูกส่งไปกำจัดอย่างถูกต้องเพียง 10.88 ล้านตัน (ร้อยละ 39) ส่วนที่เหลือนำไปกำจัดไม่ถูกต้อง 7.36 ล้านตัน (ร้อยละ 27) ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นเป็นขยะพลาสติกประมาณ 2 ล้านตัน และมีขยะที่นำกลับมาใช้ใหม่ 8.51 ล้าน (ร้อยละ 31) ในบางพื้นที่ที่มีการจัดการขยะไม่เหมาะสมจนกลายเป็นปัญหามลภาวะ เป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค และแพร่สารพิษที่ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพแก่ประชาชน รวมถึงลดประสิทธิภาพการระบายน้ำ ซึ่งเป็นอีกสาเหตุของน้ำท่วมจากปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศ รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการขยะมูลฝอย จึงได้กำหนดให้การแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติ โดยให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยของประเทศ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้บูรณาการแผนบริหารจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด (รวมกรุงเทพมหานคร) และจัดทำเป็นแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559 – 2564) ซึ่งเป็นกรอบและทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายของประเทศ ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การลดปริมาณขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 2) เพิ่มศักยภาพการจัดเก็บ และขนส่งขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 3) เพิ่มศักยภาพการกำจัดและการใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 4) พัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ในการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตราย 5) สนับสนุนการบริหารจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายเพื่อขับเคลื่อนการจัดการขยะที่ต้นทาง กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมจึงจัดทำโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ขึ้น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินงานด้านการจัดการขยะมูลฝอยแบบครบวงจร โดยนำแนวคิด “Zero Waste” หรือ “การจัดการขยะเหลือศูนย์” ตามหลัก 3Rs คือ Reduce หรือการลดปริมาณขยะ Reuse หรือการใช้ซ้ำ และ Recycle หรือการนำกลับมาใช้ใหม่ ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการขยะจากต้นทางแหล่งกำเนิดขยะ การจัดการกลางทางโดยผ่านระบบการบริหารจัดการขยะมูลฝอยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการจัดการปลายทางคือการกำจัดที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

จากสถานการณ์ดังกล่าว ทำให้ทราบว่า การจัดการกับปัญหาขยะไม่สามารถผลักให้เป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง หากแต่ทุกคนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการลด คัดแยก และใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย โดยเริ่มจากตนเอง ครอบครัว หมู่บ้าน หรือ

ชุมชน สถานประกอบการต่าง ๆ เช่น ร้านอาหาร โรงแรม ห้างสรรพสินค้า ร้านสะดวกซื้อ รวมทั้งองค์กรต่างๆ เช่น โรงเรียน สถานที่ราชการ อาคาร สำนักงาน ก็จะสามารถช่วยแก้ไขปัญหามลพิษได้ และยังช่วยให้ประหยัดงบประมาณ และทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย ดังนั้น การคัดแยกขยะและของเสียอันตรายที่เหลือใช้จากชุมชน เพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์ และการติดตามข้อมูลสถานการณ์ขยะจะช่วยให้สามารถวางแผนจัดการขยะได้อย่างถูกต้องมีประสิทธิภาพ และเป็นระบบ โดยเฉพาะขยะบรรจุภัณฑ์ ที่ยากต่อการกำจัด เช่น ถุงพลาสติกและโฟม ที่มีเพิ่มขึ้นตลอด ในขณะที่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ ยังไม่สามารถดำเนินการจัดเก็บ และกำจัดได้หมดในแต่ละวัน จึงเกิดปัญหามลพิษตกค้าง รวมทั้งวิธีการกำจัดยังดำเนินการไม่ถูกหลักสุขาภิบาล เช่น การเทกองกับพื้น การเผาในที่โล่ง เหล่านี้ ก่อให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม เช่น กลิ่นคาว การปนเปื้อนของแหล่งน้ำผิวดิน และแหล่งน้ำใต้ดิน การแพร่กระจายของแมลงต่างๆ และสัตว์นำเชื้อโรคที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สร้างความเดือดร้อนรำคาญและเป็นที่รังเกียจของประชาชนทั่วไป (พัชร โกรแก้ว, 2550) ดังนั้น การจัดการขยะชุมชนชนบทให้ถูกวิธีจะช่วยบรรเทาปัญหาดังกล่าวได้ระดับหนึ่ง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกชุมชนช่วยดำเนินการจัดการขยะได้อย่างถูกต้อง จะทำให้ปัญหาในการจัดการขยะเกิดผลเป็นรูปธรรมเกิดการแก้ไขปัญหอย่างยั่งยืน และเกิดเป็นผลประโยชน์ต่อชุมชนอีกหนทางหนึ่งด้วย

ชุมชนบ้านรางพลับหรือหมู่บ้านรางพลับ ตั้งอยู่ในเขตเทศบาลตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มีประชากร 1,236 คน ประกอบอาชีพหลากหลาย เน้นการลดขยะอินทรีย์โดยเปิดเป็นศูนย์การเรียนรู้แปรรูปขยะทั่วไป และขยะรีไซเคิล นำถุงที่ไม่ใช้แล้ว ทั้งถุงปุ๋ย ถุงข้าวสาร ถุงน้ำยาปรับผ้านุ่ม และกล่องนม มาทำเป็นหมวกจำหน่ายสร้างรายได้ บางบ้านทำปุ๋ยมูลไส้เดือนสร้างรายได้กิโลกรัมละเกือบ 600 บาท โดยโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มบริษัท SCG โดยเป็นต้นแบบชุมชนในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน จากชุมชนที่เต็มไปด้วยขยะที่จัดการอย่างไม่เป็นระบบ ซึ่งทำให้เกิดความสกปรกที่เป็นพาหะของโรคต่าง ๆ ชุมชนทุกหลังคาเรือนในชุมชนบ้านรางพลับ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จึงร่วมมือกันเรียนรู้และลงมือปฏิบัติการจัดการขยะอย่างมีวินัย โดยได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วน รวมถึงเอสซีจี โรงงานบ้านโป่ง ร่วมส่งเสริมชุมชน โดยเปลี่ยน Mindset ของคนในพื้นที่ให้เห็นคุณค่าของทรัพยากร ใช้ให้คุ้มค่าตั้งแต่ต้นทาง บริหารจัดการขยะ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ โดยการนำกลับมาสร้างสิ่งที่เกิดประโยชน์ ทำให้วันนี้ชุมชนรางพลับเป็นเมืองต้นแบบปลอดขยะและแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงเลือกชุมชนรางพลับเป็นเมืองต้นแบบปลอดขยะและแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้เหตุผลเพราะชุมชนรางพลับได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มบริษัท SCG โดยเป็นต้นแบบชุมชนในการจัดการขยะอย่างยั่งยืน และมีผู้นำชุมชนที่เข้ม

แข็งที่นำพาการวิจัยนี้ไปสู่การค้นคว้าข้อมูลสังเคราะห์ออกมาเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการวิจัยในครั้งนี้ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดการขยะอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านรางพลับ ซึ่งจะทำให้สามารถลดปริมาณขยะชุมชนอย่างยั่งยืน เป็นการสร้างโอกาสให้ชุมชนได้มีการเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง ได้ประสบการณ์การทำงานร่วมกัน เกิดแนวคิดในการพัฒนาตนเอง พัฒนาชุมชน ได้ลงมือทำกิจกรรมโดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จะทำให้เกิดการผนึกกำลังร่วมกันโดยที่ชุมชนเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และจะนำไปสู่การพัฒนาส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนอย่างยั่งยืน ดังที่การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนบ้านรางพลับนี้ได้ก่อให้เกิดเป็น “รางพลับโมเดล” หมู่บ้านปลอดขยะที่ยั่งยืนในจังหวัดราชบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste)
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste)

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ วิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ประชากรได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านรางพลับ ช่วงตั้งแต่เดือน กันยายน - ธันวาคม พ.ศ. 2564 จำนวน 17 คน

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านรางพลับ ประกอบด้วยประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 4 กลุ่ม รวมจำนวน 17 คน ดังต่อไปนี้ ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนในพื้นที่ชุมชนบ้านรางพลับ ข้าราชการเทศบาลตำบลกรับใหญ่ หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล และผู้อำนวยการกองสาธารณสุข

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หรือการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ โดยผู้วิจัยจะมีแบบสัมภาษณ์ ซึ่งมีข้อคำถามโดยละเอียดตามที่ได้จัดเตรียมไว้ (Structured

interview or formal interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จากตำราเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์

3.2 นำแบบสัมภาษณ์เสนอให้อาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบเนื้อหา

3.3 พัฒนาปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ

3.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการปรับปรุงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา

3.5 ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ปรับปรุงตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

3.6 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้เลือกไว้

3.7 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ผู้ทำการวิจัยจัดทำขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะส่วนบุคคล

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) ในปัจจุบัน เป็นคำถามมีลักษณะปลายเปิด (Open – ended Response Question)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) เป็นคำถามมีลักษณะปลายเปิด (Open – ended Response Question)

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะแบบสอบถามเป็นคำถามมีลักษณะปลายเปิด (Open – ended Response Question)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบ้านรางพลับ จำนวน 17 คน และได้ดำเนินการเก็บแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการเจาะจง

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากตำราเอกสาร และค้นคว้าจากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

5.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลแต่ละประเภทผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ทำความเข้าใจจับประเด็นและจัดหมวดหมู่ข้อมูลอย่างเป็นระบบเชื่อมโยงกับแนวคิดการสร้างเสริมการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภาครัฐและประชาชนในแนวทางการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) โดยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงคุณภาพแบบการสรุปความแบบนิรนัยและเขียนเชิงพรรณนาสรุป

ผลการวิจัย (Research Results)

วัตถุประสงค์การศึกษาข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) พบว่า

ประเด็นการสัมภาษณ์ 1 การมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จากการศึกษาบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จะพบว่าประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้นเป็นตัวนำขององค์การพัฒนา ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจ การ จัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนและการปฏิบัติตามแผน เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มบทบาทของประชาชนให้มีมากขึ้น นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนกันอย่างกว้างขวางทั้งนี้เพราะเล็งเห็นแล้วว่า การพัฒนานั้นมีอาจสำเร็จและยั่งยืนอยู่ได้โดยปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมนั้นได้ถูกกำหนดให้อยู่ในนโยบายและวิธีการคิดในการทำงานพัฒนาหลายแห่งในท้องถิ่น รวมถึงการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยการให้ความสำคัญต่อแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก

ประเด็นการสัมภาษณ์ 2 การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหา ชุมชนได้มีการประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนทราบอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการของทางเทศบาลให้มากขึ้นและต้องการเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมรับรู้สถานการณ์และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ส่วนใหญ่ประชาชนในชุมชนมีการคัดแยกมูลฝอยภายในครัวเรือนและมีการจัดการตนเองภายในชุมชน เช่น ติดต่อนำมารับซื้อ – ขาย ประชาชนในชุมชนเข้าใจปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่ตามมา แต่มีการคัดแยกมูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง และประชาชนในชุมชนมีความตระหนัก

ถึงสิ่งแวดล้อม มีการลดการใช้ถุงพลาสติก มาใช้ตระกร้าหรือถุงผ้าแทน ซึ่งในแต่ละชุมชนสามารถดำเนินการในเรื่องการคัดแยก การจัดเก็บ การรวบรวม การจำหน่ายมูลฝอย เพื่อหารายได้ให้กับครอบครัว ในส่วนของอุปสรรคและการแก้ปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติการจัดการมูลฝอย โดยส่วนใหญ่แล้วคนในชุมชนจะเห็นความสำคัญของการจัดการคัดแยกมูลฝอย มีส่วนร่วมในทุกกิจกรรม เพื่อนำไปสู่การเรียนรู้และเกิดความตระหนักต่อผลกระทบที่เกิดขึ้น

ประเด็นการสัมภาษณ์ 3 การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ในการวางแผนการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน จะต้องเริ่มมาจากการสร้างแรงจูงใจ พร้อม ๆ กับให้ความรู้ สร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วม ควบคู่กับการปรับทัศนคติและสร้างพฤติกรรมให้มีการคัดแยกขยะก่อนทิ้ง เพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมของชุมชน คนในชุมชนมีพฤติกรรมแสดงออกในความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจ โดยการร่วมมือกันวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอยจากข้อมูลที่มีการดำเนินการค้นหาปัญหาที่เกิดขึ้นมาแล้ว

ประเด็นการสัมภาษณ์ 4 การมีส่วนร่วมแก้ปัญหาดำเนินการแก้ปัญหาการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ประชาชนมีการนำถุงผ้าหรือภาชนะอื่นไปตลาดเพื่อใส่ของแทนการใส่ถุงพลาสติก และการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา พิจารณาปัญหาและจัดความสำคัญของปัญหาตลอดจนร่วมในกระบวนการ เช่น การนำมูลฝอยขายได้เก็บรวบรวมตามจุดกำหนดของชุมชน การคัดแยกมูลฝอยเปียก มูลฝอยแห้ง การกำจัดมูลฝอยโดยการนำมูลฝอยเปียกมาทำเป็นปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำและการฟื้นฟูประโยชน์จากมูลฝอยโดยนำมูลฝอยมาทำเป็นก๊าซชีวภาพที่มีต้นทุนต่ำแทนการใช้แก๊สหุงต้ม ส่งผลให้ชุมชนเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอย เกิดความตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและร่วมกันแก้ไขจากการปฏิบัติจริงจึงต่อเนื่องทำให้ชุมชนเห็นถึงวิธีการและประโยชน์ของการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอย นอกจากนี้ คนในชุมชนมีพฤติกรรมแสดงออกในความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจ โดยการร่วมมือการปฏิบัติการเพื่อให้การจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอยดำเนินไปอย่างมีคุณภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน นอกจากนี้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งในชุมชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการจัดการขยะมูลฝอย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนตระหนักถึงปัญหาขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเองทั้งในปัจจุบันและในอนาคต ต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการในการจัดการขยะมูลฝอยภายในชุมชนของตนเอง ประชาชนมีการจัดการด้วยตนเองโดยดำเนินการในเรื่องของการคัดแยก การจัดเก็บการรวบรวมการจำหน่ายมูลฝอยการบริหารรายได้จากการจำหน่ายมูลฝอยการกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดการมูลฝอยของชุมชนเองรวมถึงการร่วมกันเสนอปัญหาและแนว

ทางแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับมูลฝอยโดยได้รับปัจจัยหนุนจากภายนอกชุมชนจากการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ในด้านงบประมาณปัจจัยด้านความรู้ในการจัดการมูลฝอยชุมชน รวมทั้งการรับรู้ข่าวสารจากผู้นำชุมชนที่มีความตื่นตัวให้ความสำคัญในเรื่องนี้และมีบทบาทมากในเรื่องการจัดการมูลฝอย

ประเด็นการสัมภาษณ์ 5 การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ประชาชนในชุมชนให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและติดตามประเมินผลด้วยตนเอง เพราะเป็นการสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนและเป็นการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้รวมถึงการประชาสัมพันธ์จากผู้นำชุมชนในการนำความรู้ ความเข้าใจ การสร้างจิตสำนึกไปถ่ายทอดและขยายสู่ครอบครัว ชุมชน เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันในการจัดการมูลฝอยของชุมชนรวมถึงการอนุรักษ์พลังงานและสิ่งแวดล้อมในชุมชน อุปสรรคและปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการปฏิบัติการจัดการมูลฝอยประชาชนในชุมชนขาดการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้คนในชุมชนมีพฤติกรรมแสดงออกในความร่วมมือการประกอบกิจกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนด้วยความสมัครใจ โดยการร่วมกันในการติดตามผลและประเมินผลการจัดการเกี่ยวกับขยะมูลฝอย เพื่อนำมาเป็นข้อมูลว่ามีข้อดีและข้อเสียอะไรบ้างและจะได้นำไปป้องกันหรือปรับปรุงแก้ไขต่อไป

ประเด็นการสัมภาษณ์ 6 การมีส่วนร่วมในประโยชน์จากการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการมีส่วนร่วมของผลประโยชน์ คือ การเปิดใจเรียนรู้ของผู้นำชุมชนและการมีส่วนร่วมของทุกคน ทำให้ชุมชนสามารถก้าวข้ามสิ่งที่ยากที่สุด คือการปรับทัศนคติและปลูกจิตสำนึก จากที่เคย “มองขยะเป็นสิ่งที่ไร้ค่า” ก็เปลี่ยนมุมมอง “ขยะคือเงินทองที่มีมูลค่า” จนนำไปสู่การเปลี่ยนพฤติกรรมจากใช้แล้วทิ้งมาเป็นการบริหารจัดการขยะตั้งแต่ในครัวเรือนซึ่งทุกคนในชุมชนร่วมกันสร้างพลังการขับเคลื่อนเศรษฐกิจหมุนเวียน จนก้าวขึ้นมาเป็นต้นแบบชุมชนบริหารจัดการขยะอย่างยั่งยืน กลายเป็นแหล่งศึกษาดูงาน ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ และต่อยอดในระดับประเทศ

ประเด็นการสัมภาษณ์ 7 การเปิดโอกาสให้หน่วยงานของภาครัฐบาล เอกชน องค์กร เอกชน ประชาชนได้มีโอกาสร่วมรับรู้ข่าวสาร รับฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ ชุมชนมีการเปิดโอกาสให้หน่วยงานของภาครัฐบาล เอกชน องค์กรเอกชน ประชาชนได้มีโอกาสร่วมรับรู้ข่าวสาร รับฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นในรูปแบบต่าง ๆ เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) 17 แห่ง และเอสซีจี มาร่วมดำเนินการร่วมรับรู้ข่าวสาร รับฟังและร่วมแสดงความคิดเห็นนำไปสู่การสร้างแนวทางการจัดการขยะชุมชนระดับอำเภอดำเนินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste)

พบว่า แนวทางในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) เริ่มจากการเปลี่ยน Mindset ของคนในพื้นที่เพื่อให้ตระหนักเกี่ยวกับทางการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) เป็นไปในลักษณะของการให้ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอย มากกว่าประชาชนกลุ่มควบคุม รวมทั้งส่งเสริมในด้านพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะในครัวเรือน ซึ่งครอบคลุมทั้งพฤติกรรมกรรมการลดขยะ พฤติกรรมการเก็บรวบรวมขยะ พฤติกรรมการคัดแยกขยะ และพฤติกรรมกรรมการกำจัดขยะในครัวเรือนของประชาชน หากประชาชนในชุมชนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยดี จะทำให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของประชาชน

จากการศึกษา สถานการณ์ด้านการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) ในปัจจุบัน และ 3 ปีย้อนหลัง พบว่า สืบเนื่องมาจาก ในอดีตหมู่บ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี เป็นหมู่บ้านที่เต็มไปด้วยความสกปรก ข้อมูลจากเทศบาลตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ระบุว่าในแต่ละเดือน พื้นที่หมู่ 1 บ้านรางพลับ มีจำนวนขยะมากถึง 12 ตันต่อเดือน และหากขยายเวลาออกเป็นรายปี ตัวเลขขยะในพื้นที่จะพุ่งสูงขึ้นไปถึงเกือบ 150 ตัน นอกจากนั้นโรคระบาดไข้เลือดออก ทำให้ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนได้ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้น จากนั้นจึงการดำเนินงานร่วมกันจัดการขยะและมีการหมุนเวียนใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และมีศักยภาพที่จะขยายองค์ความรู้ให้กับชุมชนอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับแผนงานของอำเภอบ้านโป่ง ที่ต้องการขับเคลื่อนการจัดการขยะมูลฝอยในอำเภอบ้านโป่ง เอสซีจี จึงร่วมกับอำเภอบ้านโป่ง และ 17 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินโครงการขับเคลื่อนชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยอำเภอบ้านโป่ง สำหรับแนวทางในสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะของคนในพื้นที่ชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) มีรูปแบบในการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เปลี่ยน Mindset ของคนในพื้นที่ การจัดการขยะของบ้านรางพลับ จะยึดเอานโยบาย 3 R เป็นหลัก โดยข้อแรกคือ Reduce หรือ การลดการใช้ ข้อสอง Reuse การใช้ซ้ำ และข้อสุดท้าย Recycle ขยะส่วนนี้ชาวบ้านจะแยกเก็บไว้ให้เทศบาลนำไปแปรรูปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไป ขณะที่ขยะอันตราย อาทิเช่น หลอดไฟหรือเคมีภัณฑ์ต่างๆ ทุกคนจะนำไปไว้ที่ศาลากลางหมู่บ้าน ซึ่งเป็นจุดทิ้งขยะอันตรายที่ทางชุมชนกำหนดไว้ มิเพียงแต่ทำให้ขยะลดลงเท่านั้น หากแต่ผู้ใหญ่ยังทำให้ขยะมีมูลค่าด้วยการทำข้อตกลงกับผู้ประกอบการรับซื้อขยะและของเก่าในพื้นที่ ให้รับซื้อขยะจากบ้านรางพลับในราคาที่สูงกว่าราคาตลาดทั่วไป ทำให้ชาวบ้านยิ่งเอาใจจริงเอาใจกับการจัดการขยะมากยิ่งขึ้นไปอีก โดยเปลี่ยน Mindset ของคนในพื้นที่ ให้เห็นคุณค่าของ

ทรัพยากร ใช้ให้คุ้มตั้งแต่ต้นทาง บริหารจัดการขยะ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ โดยการนำกลับมาสร้างสิ่งที่เกิดประโยชน์ ทำให้วันนี้ชุมชนรางพลับเป็นเมืองต้นแบบปลอดขยะและแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากทำให้ขยะมีมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้ให้ชุมชนแล้ว ชาวบ้านรางพลับยังนำขยะในส่วนอื่นๆ ที่ขายไม่ได้จำพวกขยะแห้งหรือเศษอาหาร มาทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ปลูกข้าวและผักสวนครัวมากมายเอาไว้กินเอง ต่อยอดเป็นเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านอีกด้วย โดยให้ชาวบ้านปลูกผักสวนครัวของตัวเองกินในครัวเรือน ด้วยการใช้ปุ๋ยหมักจากขยะ แต่เราจะเน้นไม่ให้เป็นแค่บ้านปลูกครบทุกอย่าง ถ้าขาดอะไรก็ให้ไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้านเอา เพื่อที่ว่าจะได้เกิดการพึ่งพาอาศัย เกิดความสัมพันธ์ ความรักความสามัคคีขึ้นในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ การใช้หลักการ 3 R เพื่อลดขยะ การคัดแยกขยะรีไซเคิลอย่างถูกต้อง การแปรรูปขยะภายในชุมชน การนำขยะไปใช้งานซ้ำในรูปแบบอื่น การหมุนเวียนใช้ขยะในแปลงเกษตร ปัจจุบัน นอกจากชุมชนบ้านรางพลับจะเป็นชุมชนที่สะอาด ปลอดพาหะที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพแล้ว ยังสามารถเพิ่มมูลค่าจากการจัดการขยะอย่างถูกวิธี และพร้อมเป็นต้นแบบในการส่งต่อการเรียนรู้ให้กับชุมชนอื่นอีกด้วย โดยศึกษาตัวอย่างการปฏิบัติจากชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ การจัดอบรมและให้ความรู้ประชาชน การพัฒนาระบบวิธีการจัดการเก็บขยะอย่างเหมาะสม และการพัฒนาจัดการขยะปลายทางให้มีประสิทธิภาพ

การนโยบาย แผนงาน โครงการ มาตรการ หรือวิธีการในการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) เน้นกระบวนการสร้างความตระหนัก และสร้างความรู้ความเข้าใจให้เกิดขึ้นในชุมชน การใช้วัสดุการผลิตที่สามารถนำกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ให้มากที่สุด ลดปริมาณของเสียที่จะทิ้งให้เหลือน้อยที่สุด บริโภคให้พอดีและบริโภคสินค้าที่สามารถนำกลับมาใช้ซ้ำได้ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เหมาะสมการนำวัสดุกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ได้ รมรณรงค์การใช้สินค้าที่ผลิตจากวัสดุเหลือใช้ พัฒนาการนำขยะกลับมาแปรรูปใช้ใหม่ เก็บภาชีรวมในราคาสินค้าที่คิดจากต้นทุนทรัพยากรการผลิตช่วยยกระดับเป้าหมายทางเศรษฐกิจของชุมชน และสร้างงานใหม่ๆ ให้กับชุมชน ทำให้หมู่บ้านรางพลับเป็นชุมชนที่เลี้ยงให้กับหลายชุมชน และสร้างแนวทางการจัดการขยะชุมชนระดับอำเภอได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้หมู่บ้านรางพลับได้รับรางวัลชนะเลิศอันดับ 1 ปี 2562 จากการเข้าประกวดโครงการชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในระดับประเทศ เนื่องจากชุมชนเป็นชุมชนประเภทชุมชนขนาดใหญ่ เป็นต้นแบบการจัดการขยะอย่างครบวงจร ด้วยหลัก 3Rs (Reduce, Reuse, Recycle) ภายใต้แนวคิดการจัดการขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) ดังนั้นในการบริหารจัดการจึงต้องอาศัยความร่วมมือของคนในชุมชนเป็นหลักในการดำเนินการ ดังนั้น ต้องเริ่มจากการสร้างทัศนคติที่ดีต่อ

การจัดการปัญหาขยะ ที่ว่า “การคัดแยกขยะเป็นหน้าที่ของทุกคน” ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาและความร่วมมือของคนในชุมชน

สำหรับแนวทางการจัดการปัญหาขยะที่ได้กำหนดไว้มีความเหมาะสม แต่ในขั้นตอนการปฏิบัติเห็นควรที่จะต้องแสดงให้เห็นถึงความตระหนัก และเร่งแก้ไขอย่างจริงจัง โดยผลักดันให้การจัดการขยะมูลฝอยเป็นวาระแห่งชาติและกำหนดให้เป็นนโยบายที่รัฐบาลจะดำเนินการโดยเร่งด่วน เพื่อให้ส่วนราชการสามารถจัดทำและของบประมาณมาสนับสนุนกับการแก้ไขปัญหาอย่างเพียงพอ รวมทั้งเป็นการสื่อสารกับสังคมให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและผลกระทบเพื่อให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา และต้องมีเครื่องมือทางด้านกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการขยะโดยเฉพาะ และจัดตั้งหน่วยงานที่มากำกับดูแลแก้ไขปัญหาขยะ โดยเฉพาะ ตลอดจนสนับสนุนการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพกำหนดนโยบายในด้านการส่งเสริมการวิจัย พัฒนาเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ พลังงานสะอาด และพัฒนาพลังงานทางเลือกที่แม้จะมีต้นทุนสูง อาจไม่คุ้มทุนในแง่เศรษฐกิจ แต่ถ้าคิดต้นทุนทางด้านสิ่งแวดล้อม และการแก้ไขปัญหาในระยะยาวแล้ว นับว่าคุ้มค่าน่ามาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จะพบว่าประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีการกำหนดเป้าหมายที่ให้ประชาชนมีบทบาทมากขึ้นเป็นตัวนำขององค์การพัฒนา ตั้งแต่กระบวนการตัดสินใจการจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การวางแผนและการปฏิบัติตามแผน เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาการจัดการขยะมูลฝอยอย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มบทบาทของประชาชนให้มากยิ่งขึ้น การมีส่วนร่วมนั้นได้ถูกกำหนดให้อยู่ในนโยบายและวิธีการคิดในการทำงานพัฒนาหลายแห่งในท้องถิ่น รวมถึงการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน โดยการให้ความสำคัญต่อแนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก

สอดคล้องกับงานวิจัยของ (น้ำเพชร ฉันทะวิบูลย์, 2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการนโยบายการลดปริมาณมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน การรับรู้และมีส่วนร่วมในนโยบายลดปริมาณขยะมูลฝอยมีผลมาจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้ของ ประชาชน ดังนั้นจึงควรมีการปรับทัศนคติในการทำงานของบุคลากรกรุงเทพมหานครให้รับเอา แนวคิดการจัดการปกครอง (Governance) ที่เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครให้มากขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (เกษร เขียวผึ้ง, 2562) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการขยะรีไซเคิลภายใต้นโยบายของผู้นำราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ.2558 –

2562 ในพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย พบว่า การบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับความร่วมมือทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก และการแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกเพื่อมาเป็นเครือข่ายในการ ดำเนินนโยบาย การมีส่วนร่วมของประชาชน การรับรู้และมีส่วนร่วมในนโยบายลดปริมาณมูลฝอย มีผลมาจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้ของประชาชน

แตกต่างกับงานวิจัยของ (น้ำเพชร ฉันทะวิบูลย์, 2559) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการนโยบายการลดปริมาณมูลฝอยของกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน การรับรู้และมีส่วนร่วมในนโยบายลดปริมาณขยะมูลฝอยมีผลมาจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องในพื้นที่เพื่อสร้างการรับรู้ของ ประชาชน ดังนั้นจึงควรมีการปรับทัศนคติในการทำงานของบุคลากร กรุงเทพมหานครให้รับเอา แนวคิดการจัดการปกครอง (Governance) ที่เน้นการทำงานแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วน เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินนโยบายต่าง ๆ ของกรุงเทพมหานครให้มากขึ้น ซึ่งการจะมีส่วนร่วมได้จะต้องมีการปรับทัศนคติของประชาชนให้มีความเห็นตรงกันก่อน

สำหรับแนวทางในสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะของคนในพื้นที่ชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ ตำบลกรับใหญ่ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) มีรูปแบบในการดำเนินการโดย ขั้นตอนที่ 1 เปลี่ยน Mindset ของคนในพื้นที่ ให้เห็นคุณค่าของทรัพยากร ใช้ให้คุ้มตั้งแต่ต้นทาง บริหารจัดการขยะ และสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ โดยการนำกลับมาสร้างสิ่งที่เกิดประโยชน์ ทำให้วันนี้ชุมชนรางพลับเป็นเมืองต้นแบบปลอดขยะและแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ นอกจากทำให้ขยะมีมูลค่าเพิ่ม สร้างรายได้ให้ชุมชนแล้ว ชาวบ้านรางพลับยังนำขยะในส่วนอื่น ๆ ที่ขายไม่ได้จำพวกขยะแห้งหรือเศษอาหาร มาทำปุ๋ยหมักอินทรีย์ปลูกข้าวและผักสวนครัวมากมายเอาไว้กินเอง ต่อยอดเป็นเศรษฐกิจหมุนเวียนให้เกิดขึ้นในหมู่บ้านอีกด้วย โดยให้ชาวบ้านปลูกผักสวนครัวของตัวเองกินในครัวเรือน ด้วยการใช้ปุ๋ยหมักจากขยะ แต่เราจะเน้นไม่ให้เป็นแค่บ้านปลูกครบทุกอย่าง ถ้าขาดอะไรก็ให้ไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนบ้านเอา เพื่อที่ว่าจะได้เกิดการพึ่งพาอาศัย เกิดความสัมพันธ์ ความรักความสามัคคีขึ้นในชุมชน ขั้นตอนที่ 2 สร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ โดยการใช้หลักการ 3 R เพื่อลดขยะ การคัดแยกขยะรีไซเคิลอย่างถูกต้อง การแปรรูปขยะภายในชุมชน การนำขยะไปใช้งานซ้ำในรูปแบบอื่น การหมุนเวียนใช้ขยะในแปลงเกษตร ปัจจุบันนอกจากชุมชนบ้านรางพลับจะเป็นชุมชนที่สะอาด ปลอดพาหะที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพแล้ว ยังสามารถเพิ่มมูลค่าจากการจัดการขยะอย่างถูกวิธี และพร้อมเป็นต้นแบบในการส่งต่อการเรียนรู้ให้กับชุมชนอื่นอีกด้วย โดยศึกษาตัวอย่างการปฏิบัติจากชุมชนต้นแบบบ้านรางพลับ การจัดอบรม และให้ความรู้ประชาชน การพัฒนาระบบวิธีการจัดการเก็บขยะอย่างเหมาะสม และการพัฒนาจัดการขยะปลายทางให้มีประสิทธิภาพ

แตกต่างกับงานวิจัยของ (กรินทร์ ตั้งนิธิบุญและจิตติมา เกตุแก้ว, 2562) ได้ศึกษาเรื่องชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยด้วยแนวคิดขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนพูนบำเพ็ญ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า ชุมชนมีความต้องการที่จะดำเนินการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ zero waste ชุมชนพูนบำเพ็ญ เพื่อเป็นต้นแบบศูนย์เรียนรู้ที่เน้นการให้ความรู้แก่ผู้เรียนรู้ให้เข้าใจถึงหลักการลดปริมาณและใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสในการลงพื้นที่และการสัมภาษณ์ ทำให้ได้เรียนรู้ถึงศักยภาพและการพัฒนาการของชุมชนทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อการกระบวนการในการจัดการมูลฝอยในชุมชนซึ่งเมื่อพิจารณาการดำเนินงานของชุมชนที่สามารถจัดการมูลฝอยได้โดยถือว่ามีความสำเร็จในระดับหนึ่ง ทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ค่าใช้จ่ายลดลงจากการปรับเปลี่ยนค่านิยมในการบริโภค ปริมาณขยะลดลง เกิดแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและคนในชุมชนมีคุณภาพและมีแนวร่วมเพิ่มมากขึ้นชุมชนสามารถดำเนินการจัดการแบบพึ่งพาตนเองได้มากขึ้น โดยการมีผู้นำที่เข้มแข็งและมากความสามารถซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการและชุมชนมีความเข้มแข็งสามารถเรียนรู้และนำองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากประสบการณ์การทำงานร่วมกันไปใช้แก้ปัญหาอื่น ๆ ได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

รณรงค์อย่างต่อเนื่องในเรื่องการคัดแยกมูลฝอยและการทิ้งมูลฝอย พร้อมทั้งสนับสนุนด้านปัจจัยในการจัดการมูลฝอยให้แก่ชุมชนอย่างพอเพียงต่อความต้องการและความเหมาะสมของแต่ละชุมชน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป

ควรศึกษาความสัมพันธ์ของบทบาทของผู้นำชุมชนและผู้นำขององค์กรส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมและสนับสนุนการคัดแยกมูลฝอยของประชาชนต่อศักยภาพของประชาชนในการคัดแยกมูลฝอยเพื่อการรีไซเคิล

เอกสารอ้างอิง (References)

- เกษร เชิญผั่ง. (2562). การบริหารจัดการขยะรีไซเคิลพื้นที่เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย ภายใต้นโยบายของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ.2558–2562. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต (สาขารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัชร โกรแก้ว. (2550). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือนของแม่บ้าน กรณีศึกษา: แม่บ้านเขตเทศบาลตำบลบางปู อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม). มหาวิทยาลัยมหิดล.

น้ำเพชร ฉันทะวิบูลย์. (2559). การบริหารจัดการนโยบายการลดปริมาณมูลฝอยของ

กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการ
สาธารณะ สำหรับนักบริหาร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

เอกรินทร์ ตั้งนิธิบุญ และธิติมา เกตุแก้ว. (2562). ชุมชนต้นแบบการจัดการขยะมูลฝอยด้วยแนวคิด

ขยะเหลือศูนย์ (Zero Waste) โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนพุน้ำเปรี้ยว เขตภาษีเจริญ

กรุงเทพมหานคร. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.



อารยธรรมวิถี 4 ครุบา: แนวคิดและกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูน

Four Ways of Kruba Civilization: Concept and Social Development Process in Lamphun Province

สามารถ บุญรัตน์¹
Samart Boonrat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 1. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักปฏิบัติอารยธรรมวิถีสี่ครุบาในจังหวัดลำพูน 2. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสังคมตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ครุบาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน 3. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างคุณค่าและการพัฒนาตนเองของพระสงฆ์ตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ครุบาในจังหวัดลำพูน 4. เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักอารยธรรมวิถีสี่ครุบากับการจัดการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะ และการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า 1. แนวคิดและการปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนาถูกถ่ายทอดและเจริญรอยตามจนกลายเป็นอารยวิถีแห่งล้านนาด้วยระเบียบวิธีแบบดั้งเดิม เช่น การเคร่งครัดในการเจริญสมาธิภาวนา การไม่ฉันเนื้อสัตว์ มีการเผยแผ่พุทธศาสนา และการส่งเสริมเด็กชนเผ่าและชาติพันธุ์ต่างๆ ให้ได้รับการศึกษา 2. กระบวนการพัฒนาสังคมตามอารยธรรมวิถีของสี่ครุบา พบว่ามีการประยุกต์วิธีแสดงธรรมสั่งสอนญาติโยมด้วยวิธีการเล่าเรื่องเปรียบเทียบที่เน้นเกี่ยวกับหลักสามัคคี หลักสังคหวัตถุ 4 หลักพรหมวิหาร 4 และการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่างทำให้เกิดความเชื่อและความศรัทธาจนในที่สุดนำไปสู่การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน 3. การเสริมสร้างคุณค่าและการพัฒนาตนเองของพระสงฆ์ พบว่า การปฏิบัติดีเป็นวิธีสร้างศรัทธาที่ดีที่สุด เป็นผู้มีปัญญาทั้งทางโลกและทางธรรม หมั่นขัดเกลาจิตใจ สร้างพื้นที่เรียนรู้ และทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม 4. การบูรณาการหลักอารยธรรมวิถีสี่ครุบากับการจัดการศึกษาในโรงเรียน พบว่า การจัดการศึกษามีหลักสูตรที่เกี่ยวกับครุบามีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทั้งในโรงเรียนและร่วมกับชุมชนมีการนำเอาวิถีชีวิต คุณธรรม ความเสียสละของครุบามาจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนทุกชั้นเรียน องค์ความรู้จากการวิจัย พบว่า การพัฒนาสังคมของจังหวัดลำพูนที่มีต้นทุนความดีของนักบุญแห่งล้านนา สามารถใช้เป็นแนวทางสร้างความเข้มแข็งทางสังคม การสร้างคุณค่าคุณความดี การปฏิบัติ

Received: 2021-07-03 Revised: 2021-07-14 Accepted: 2021-07-15

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์
ลำพูน Master of Public Administration Program Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Lamphun Buddhist College. Corresponding Author e-mail: samart.boon@mcu.ac.th

ตน การปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับบุคคลและเป็นกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมของจังหวัดลำพูนสืบต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): อารยธรรมวิถี; ครูบา; กระบวนการพัฒนาสังคม; จังหวัดลำพูน.

Abstracts

This was qualitative research and the objectives were : 1) to study the concepts and practices of the Four Way of Khruba Civilization in Lamphun Province, 2) to study the social development process of the Four Way of Kruba Civilization of Lamphun's Local Administration Organization, 3) To study the enrichment and self-improvement of monks according to the principles of the Four Way of Khruba Civilization in Lamphun Province and 4) to study the integration of the Four Way of Khruba Civilization principles with the education management in Lamphun provincial schools. The research methodology was in-dept interview, focus group discussion and descriptive analysis. The researcher found that: 1. The concept and observance of Buddhist teachings was conveyed and followed until it became the civilization of Lanna through traditional methods such as strict meditation, vegetarian, propagation of Buddhism and education support to children of various tribe and ethnicity. 2. The process of social development according to the Four Way of Khruba Civilizations found that the method of dhamma teaching was applied to a comparative narrative that focused on the principles of unity, the Sangahavatthu principle, Brahmavihara principle and the example practices to build belief and faith of which eventually led to the participation of people in the community. 3. The enrichment and self-improvement of monks, it was found that good practice was the best way to create faith, to have wisdom of both secular and moral, to refine the mind, build learning space and to make use of for society. 4. The integration of the Four Way of Khruba Civilization principles with education management, it was found that there were curriculum related to Khruba, activities related to ethics and moral both in schools and within the community, the virtues and sacrifices of Khruba being taught to all classes. Knowledge from research was that the social development of Lamphun province with costs the goodness of the priest of Lanna could be utilized as a way to strengthen society, to create good value, behave cultivating and creating a public consciousness for individuals and

being a strategic framework for social development of Lamphun province going forward.

Keyword: Way of Civilization; Kruba; Social Development Process; Lamphun Province.

บทนำ (Introduction)

อารยธรรมวิถี เป็นการผสมผสานระหว่างความเป็นอารยทางธรรมและวิถีแห่งการปฏิบัติของพระสงฆ์ในล้านนาจึงเป็นรูปแบบหรือแนวทางในการปฏิบัติธรรมของพระสงฆ์ ที่มีวัตรปฏิบัติในรูปแบบลักษณะนี้จะถูกนิยามว่า “ครูบา” ครูบา หมายถึง คำใช้เรียกพระเถระผู้เป็นที่เคารพนับถือซึ่งมักจะมีอายุ 50 ปีขึ้นไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) และนิยมเรียกพระเถระที่เคร่งศีลเคร่งธรรมและมีอายุพรรษามาก(ภิกษุอาณันท์ พุทธธัมโม, 2554)ทรงพระไตรปิฎกเชี่ยวชาญทั้งในด้านคันธุระและวิปัสสนาธุระ ประพฤติปฏิบัติชอบ มีสืลาจารวัตรอันงดงามไม่ต่างพร้อยในพระธรรมวินัย วัตรปฏิบัติ มีภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐาน มีประสบการณ์ทำหน้าที่ในการสั่งสอนกุลบุตรและเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพราะฉะนั้น พระสงฆ์ที่เรียกว่า ครูบาในภาคเหนือตอนบนโดยเฉพาะในจังหวัดลำพูนจะมีอิทธิพลต่อการประพฤติปฏิบัติของประชาชนในจังหวัดลำพูนจำนวน 4 รูป ประกอบด้วย **ครูบาศรีวิชัย** ท่านได้รับการยกย่องอย่างในฐานะผู้บุกเบิกการพัฒนาสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา **ครูบาขาวปี** ท่านยึดแนวปฏิบัติตามแนวทางและได้แกะรอยเส้นทางจาริกบุญของครูบาเจ้าศรีวิชัยและสานต่อแนวทางที่ได้วางไว้ทุกประการ **ครูข่วงศัพทพัฒนา** ชาวเรียนท่านว่าเป็น "พระพุทธเจ้าน้อยของชาวกะเหรี่ยง" พระผู้เป็นที่พึ่งของ "ชาวกะเหรี่ยง" และเป็นพระผู้ทำให้ชาวกะเหรี่ยงกินอาหาร "มังสวิรัต" ทั้งหมู่บ้านและ**ครูบาพรหมจักร** ท่านพร่ำสอนลูกศิษย์ลูกหาให้อยู่ในศีลธรรม จัดตั้งสำนักโรงเรียนพระปริยัติ นักรธรรมบาลี จัดตั้งสำนักปฏิบัติธรรมวิปัสสนากัมมัฏฐาน พัฒนาวัดพระพุทธบาทตากผ้าให้เจริญรุ่งเรือง

ด้วยปฏิบัติและการประพฤติการปฏิบัติของครูบาทั้ง 4 ที่อาศัยในจังหวัดลำพูนได้มีส่วนสำคัญในการสร้างอารยธรรมมากมายในแง่ของความสงบสุขของสังคมที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งศีลธรรม ความเจริญทางด้านสังคม ความเจริญทางด้านวัตถุ รวมทั้งการสร้างรากฐานการประพฤติปฏิบัติของอนุชนรุ่นหลังที่ยังคงสืบทอดเจตนารมณ์ของครูบา มาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาสังคมแบบล้านนา เช่น โครงการวิถีครูบา งานหน้าหมู่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน โครงการ ถนน คลองสวยน้ำใส ตามวิถีครูบา งานหน้าหมู่ของเทศบาลตำบลทากาศ จังหวัดลำพูน โครงการ "วิถีครูบา วิถีหน้าหมู่" วิถีแห่งศรัทธา ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ โดยการก่อสร้างถนนคอนกรีต คสล.ของเทศบาลท่าทุ่งหลวง จังหวัดลำพูน "วิถีครูบา งานหน้าหมู่" สร้างทางขึ้นสู่ดอยจ๋ม อำเภอบ้านธิ จ.ลำพูน เป็นต้น (หนังสือพิมพ์เชียงใหม่นิวส์. ฉบับวันที่ 4 กันยายน 2559) จึงกลายเป็นทุนทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น”เป็นสิ่งที่คงอัตลักษณ์เฉพาะถิ่น คือ ได้ความสามัคคีในหมู่คณะกลับคืนมา และการดูแลรักษาที่ทุกคนทุกฝ่ายร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และมีการ

ร่วมกันรับผิดชอบนั้น คือหัวใจหลัก”วิถีครูบา งานหน้าหมู”ซึ่งเป็นแนวทางที่สามารถแก้ไขปัญหาได้รวดเร็วและประชาชนมีส่วนร่วม (ชาลิสา วัฒนะโชติ, 2558)

เพราะฉะนั้น อารยธรรมวิถีของครูบาทั้ง 4 รูปเป็นสิ่งที่ตกทอดมาเป็นองค์ความรู้ แนวทางการปฏิบัติงาน แนวทางการพัฒนาตนเอง แนวทางสำหรับการดำเนินกิจกรรมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงการจัดการศึกษาในโรงเรียนของจังหวัดลำพูนจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจใคร่ที่ศึกษาแนวคิดและหลักปฏิบัติอารยธรรมวิถีเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้รับมาเป็นแบบแผนและแนวทางในการพัฒนาสังคม และการพัฒนาตนเองของพระสงฆ์ในจังหวัดลำพูน เพื่อให้เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการส่งเสริมแบบอย่างของวัตรปฏิบัติที่ดีงามของพระสงฆ์ที่มีลักษณะของกระบวนการพัฒนาสังคมจึงควรอาศัยกระบวนการของอารยธรรมวิถีของสี่ครูบาเป็นแนวทางที่พระสงฆ์ในยุคปัจจุบันควรนำมาเป็นวิถี แบบอย่างในการปฏิบัติพัฒนาตนเพื่อเสริมคุณค่า เพื่อเป็นการเสริมสร้างศรัทธาให้กับพุทธศาสนิกชน และนำไปสู่การเผยแผ่ที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการบูรณาการหลักอารยธรรมวิถีของสี่ครูบากับการจัดการศึกษาในโรงเรียน จังหวัดลำพูน อันจะนำไปสู่การพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษาตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบาให้กับโรงเรียนจังหวัดลำพูน

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักปฏิบัติอารยธรรมวิถีสี่ครูบาในจังหวัดลำพูน
2. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาสังคมตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน
3. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างคุณค่าและการพัฒนาตนเองของพระสงฆ์ตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบาในจังหวัดลำพูน
4. เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบากับการจัดการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดลำพูน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยเรื่อง “อารยธรรมวิถี 4 ครูบา : แนวคิดและกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร (Document Research) โดยได้คัดเลือกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด และหลักปฏิบัติของอารยธรรมวิถีสี่ครูตามแนวพระพุทธศาสนา รูปแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก(In-Depth Interview) โดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ การพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และนโยบาย และกลไกการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิดอารยธรรมวิถีสี่ครูบาในจังหวัดลำพูน รูปแบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยเฉพาะการตรวจสอบคุณภาพและความน่าเชื่อถือของงานวิจัยภายหลังจากการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว และรูปแบบการวิจัยเชิง

ปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเป็นนำกลุ่มเป้าหมายลงพื้นที่การวิจัยเพื่อการวางกรอบการปฏิบัติสำหรับพระสงฆ์ในจังหวัดลำพูนที่จะใช้ในการพัฒนาตนเองและการพัฒนาสังคม การวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผลการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นโดยใช้เทคนิคการจำแนก จัดระเบียบข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาพร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคลโดยแบ่งออกเป็น 7 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1. การทบทวนวรรณกรรมจากเอกสารและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 2 นำแนวคิด ทฤษฎี และหลักการต่างๆมาบูรณาการเพื่อกำหนดและสร้างเครื่องมือการวิจัยสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และเทคนิคการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ระยะที่ 3 การตรวจสอบ ปรับปรุงและประเมินเครื่องมือการวิจัยทุกรูปแบบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 รูป/คน

ระยะที่ 4 การลงพื้นที่เป้าหมายเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด พร้อมทั้งการถอดรายละเอียดข้อมูลจัดข้อมูลไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการย่อยแต่ละโครงการเพื่อตรวจสอบถูกต้อง ความสมบูรณ์ครบถ้วน

ระยะที่ 5 นำร่างแนวคิด หลักปฏิบัติ และกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูนมาวิเคราะห์แนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และนำมากำหนดเป็นอารยธรรมวิถี 4 ครุบาสำหรับการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูนแต่ละองค์ประกอบพร้อมกำหนดเนื้อหา วัตถุประสงค์ วิธีการตรวจสอบ การประเมินผล และรายละเอียดตามกระบวนการของรูปแบบด้วยกระบวนการสนทนากลุ่มของผู้ทรงคุณวุฒิตามจำนวนที่กำหนด

ระยะที่ 6 วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอารยธรรมวิถี 4 ครุบาเพื่อการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูน

ระยะที่ 7 คืบความรู้อย่างลึกซึ้งตามพื้นที่เป้าหมาย และสรุปผลและการจัดทำรายงานการวิจัยนำไปสู่กระบวนการเผยแพร่องค์ความรู้การวิจัยในระดับชาติและนานาชาติต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “อารยธรรมวิถี 4 ครุบา : แนวคิดและกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูน” ได้ค้นพบข้อมูลเชิงประจักษ์จากเก็บรวบรวมข้อมูลที่สามารถนำเสนอได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักปฏิบัติอารยธรรมวิถีสี่ครุบาในจังหวัดลำพูน พบว่า แนวคิดและหลักคำสอนของสี่ครุบามีหลักคำสอนและการปฏิบัติที่มีเอกลักษณ์ แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือการอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา และถ้อยมั่นอยู่ในวิถีแห่งธรรมอย่างแน่วแน่มั่นคง ได้สร้างศรัทธาจากธรรมชาติปฏิบัติของท่าน เป็นแบบอย่างที่ดีแก่พุทธบริษัทและ พระเณรทั่วไป ด้วยความมั่นคงในการบำเพ็ญสมณะวิปัสสนากัมมัฏฐาน จนเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาแก่ชาวพื้นเมืองและนักท่องเที่ยว และแนวทางการปฏิบัติระเบียบวิธีแบบดั้งเดิมโดยผ่านการปฏิบัติ เช่น การนั่งหมั่นเคร่งครัดในการ เจริญสมาธิภาวนา การไม่ฉันทนื้อสัตว์ การเผยแพร่พระพุทธศาสนาหลายด้าน ได้แก่ ด้านการเผยแผ่ ศาสนธรรม การส่งเสริม

เด็กชนเผ่าและชาติพันธุ์ต่างๆ ให้ได้รับการศึกษา การสร้างโรงเรียน การสร้าง ศาสนสถานและ
บูรณะศาสนสถานในเขตบริเวณ ด้านสาธารณสุขและงานสาธารณะประโยชน์ต่างๆ

2. กระบวนการพัฒนาสังคมตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบาขององค์การปกครองส่วน
ท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน พบว่า กระบวนการพัฒนาสังคมนั้นได้เริ่มต้นจากการสร้างกระบวนการ
เรียนรู้ด้วยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น หลักสังคหวัตถุ 4 หลักพรหมวิหาร 4 หลักสามัคคี
ธรรม เป็นต้น ซึ่งหลักธรรมทางพุทธศาสนานั้นทั้งสี่ครูบาได้เน้นในการประยุกต์ใช้ในการสั่งสอนญาติ
โยม พร้อมทั้งการปฏิบัติให้เห็นเป็นตัวอย่าง อีกทั้งมีการเรียนรู้ผ่านการแสดงธรรม การเล่านิทาน
เปรียบเทียบ อีกทั้งยังมีการใช้หลักภูมิปัญญามาสร้างความเชื่อ ความศรัทธาให้เกิดขึ้น จนนำไปสู่
การมีส่วนร่วมในที่สุด ซึ่งองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดได้นำเอาแนววิถีครูบา โดยเฉพาะ
หลักสามัคคีธรรม มาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม ซึ่งแนววิถีครูบาที่สำคัญคือ การใช้รูปแบบ
ของ “งานหน้าหมู่” มาเป็นเครื่องมือในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและภาคส่วน
ราชการ รวมทั้งคณะสงฆ์

3. การเสริมสร้างคุณค่าและการพัฒนาตนเองของพระสงฆ์ตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบา
ในจังหวัดลำพูน พบว่า รูปแบบการเสริมคุณค่าและการพัฒนาตนของพระสงฆ์ตามหลักอารยธรรม
วิถี 4 ครูบา มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ การปฏิบัติดีเป็นวิธีสร้างศรัทธาที่ดีที่สุดก็คือการสอนด้วยการ
เป็นตัวอย่างที่ดีด้วยการที่พระสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ งดงามไปด้วยศีล เป็นผู้มีความรู้การศึกษา
ทั้งทางโลกและทางธรรม เดิมพระสงฆ์เรียนเฉพาะภาษาบาลี เปรีียญธรรม และพระธรรมคำสั่งสอน
ของพระพุทธเจ้าเพื่อสู่โลกุตระธรรม หมั่นขัดเกลาจิตใจหากตัวพระสงฆ์เองยังยึดว่าตัวพระสงฆ์เอง
จะต้องช่วยสัตว์ ช่วยทุกคนให้พ้นจากการเบียดเบียน ตัวพระสงฆ์เองเองจะเป็นคนที่ไม่พ้นไปจาก
ทุกข์ สร้างพื้นที่เรียนรู้การจัดการสถานที่นั้นวัดเป็นสถานที่ที่มีศาสนวัตถุและสถานที่ที่กว้างใหญ่ถ้าตัว
พระสงฆ์เองสามารถจัดการสถานที่ที่จะรวบรวมความรู้ต่างๆไว้ ทำเพื่อส่วนรวมต้องเข้ามามีบทบาทใน
การปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับบุคคล การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อ
ตนเองและสังคม สิ่งเหล่านี้จะทำให้พระสงฆ์ได้พัฒนาตนเองและเห็นคุณค่าของตนเอง

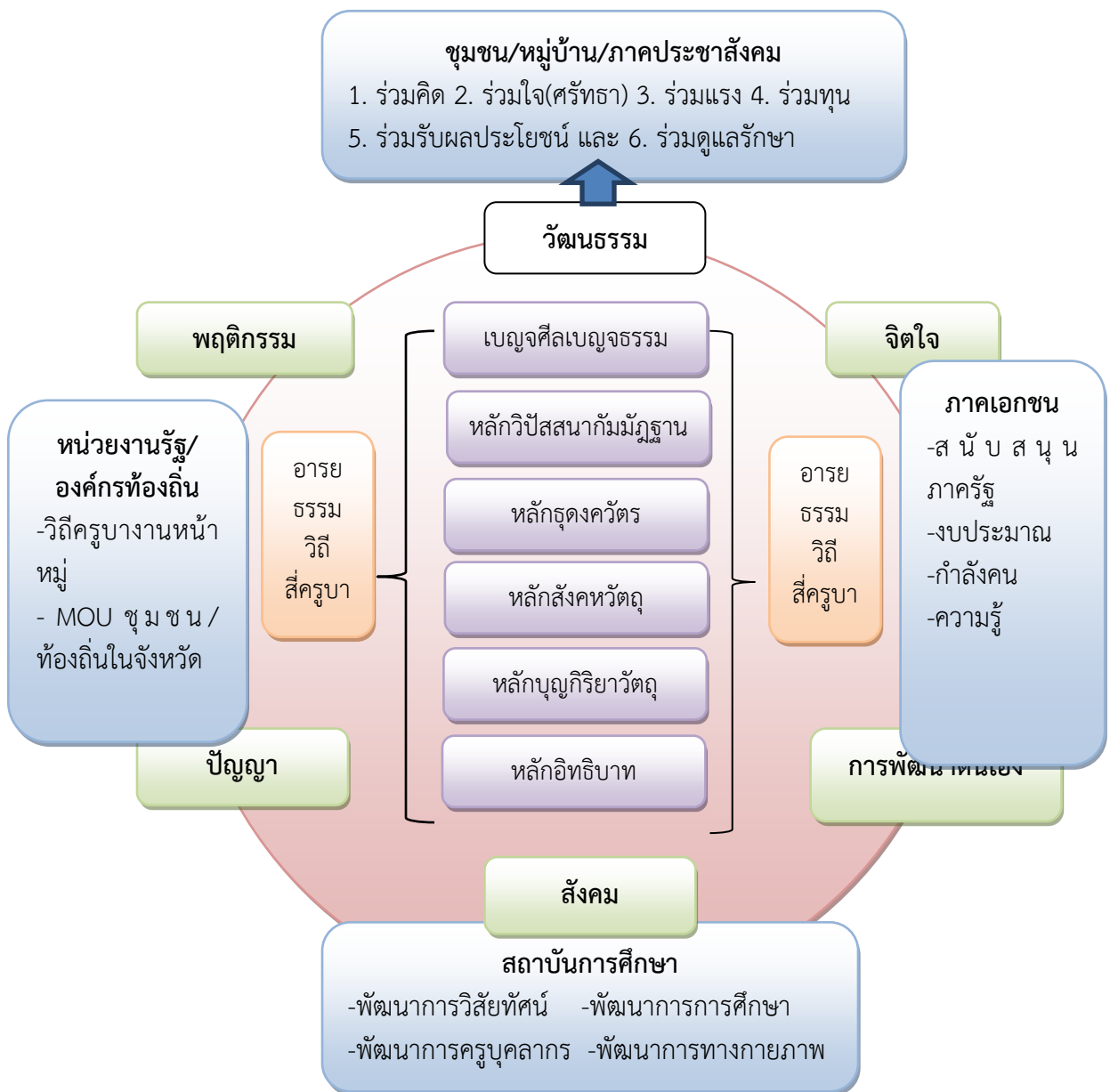
4. การบูรณาการหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบากับการจัดการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดลำพูน
พบว่า ด้านเนื้อหาสาระที่เรียนการจัดการศึกษามีหลักสูตรที่เกี่ยวกับครูบา ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล
ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ด้านการวางแผนการเรียนการสอนครูผู้สอนมีการจัดการศึกษา
ด้านการวางแผนการเรียนการสอน โดยได้ทำแผนการสอนให้นักเรียนได้เรียนรู้ประวัติของครูบา
ผลงานจากการปฏิบัติตนของครูบา ตลอดจนแนวทางปฏิบัติที่ดีงามของครูบา ด้านสื่อวัสดุ อุปกรณ์
การศึกษา การจัดการศึกษาด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ทางโรงเรียนเป็นถิ่นกำเนิดของครูบามีการให้
นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับชีวประวัติของครูบาผ่านทางสื่อวีดิทัศน์ และมีการพานักเรียนไปเรียนรู้แหล่ง
เรียนรู้ในชุมชน มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของคณะครูอย่างต่อเนื่อง ด้านกิจกรรมเสริม
การเรียนการสอน โรงเรียน มีการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ที่เกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ
ตนของครูบา โดยมีการสวดบทบารมี 30 ทศ ทุกวันจันทร์ สวดมนต์แปลทุกวันพุธ และคณะครู
นักเรียนได้ทำบุญตักบาตรทุกวันศุกร์เป็นประจำ มีการนิมนต์พระมารับบิณฑบาต และด้านการ

วัดผล ประเมินผลการเรียนรู้ ครูมีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ที่มีการนำเอาแนวทางปฏิบัติที่ดีของครูมาประยุกต์ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ โดยมีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างเที่ยงตรงและโปร่งใสเจริญตามรอยของครูบา คณะครูนำข้อมูลจากระบบอินเตอร์เน็ตมาจัดกิจกรรมเพิ่มเติม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

งานวิจัยเรื่องอารยธรรมวิถี 4 ครูบา : แนวคิดและกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูน เป็นอีกหนึ่งองค์ความรู้ที่ยังมีคงมีชีวิตบนท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบสมัยใหม่มากยิ่งขึ้น แต่กระนั้น แนวคิด หลักปฏิบัติ รวมทั้งคำสอนยังคงมีคุณค่าต่อการพัฒนาชุมชน พัฒนาสังคมตามแบบฉบับของจังหวัดลำพูนโดยโครงการวิถีครู งานหน้าหมู่บ้านที่ขับเคลื่อนการมีส่วนร่วมขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดเสมอมาให้ขยายฐานความร่วมมือไปยังประชาชน องค์กรท้องถิ่นอื่นๆ สถาบันการศึกษาภายในจังหวัดเพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่สอดคล้องกับบริบทอย่างแท้จริงไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาระดับปัจเจกบุคคล การพัฒนาระดับชุมชน องค์กรและสถาบันต่างๆ และการพัฒนาระดับนโยบายของหน่วยงานรัฐและองค์กรท้องถิ่นก็ให้ความร่วมมือเพราะเชื่อมั่นและศรัทธาต่อครูบาทั้งหลายโดยมีสถาบันการศึกษาหลายแห่งได้ใช้หลักสูตรอารยธรรมไปประกอบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิด การพัฒนาตนเองจนกลายเป็นกระแสการพัฒนาหลักทางสังคมในจังหวัดลำพูนที่เห็นเป็นรูปธรรมจนจังหวัดลำพูนได้รับการยอมรับและสร้างชื่อเสียงในเรื่องความเข้มแข็งทางการมีส่วนร่วมของจังหวัดลำพูนและความโปร่งใสในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันซึ่งผู้วิจัยสามารถเขียนแนวคิดและหลักปฏิบัติที่มีผลการเสริมสร้างคุณค่าทางอารยธรรมและกระบวนการพัฒนาตนเอง สังคมในจังหวัดลำพูน ได้แก่ ด้านพฤติกรรม ด้านจิตใจ ด้านปัญญา ด้านการพัฒนาตนเอง และด้านวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับอารยธรรมวิถี 4 ครูบา : แนวคิดและกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูนสามารถสรุปเป็น องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยดังนี้



แผนภาพที่ 1 แสดงองค์ความรู้เกี่ยวกับอารยธรรมวิธี 4 ครูบา : แนวคิดและกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูน

อารยธรรมสี่ครูบามีหลักสำคัญที่ใช้ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการสร้างสังคมที่ดีให้ผู้คนเกิดศีลธรรม มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ปฏิบัติดี ในที่นี้ขอกล่าวอ้างถึงครูบาเจ้าศรีวิชัย ครูบาอภิชัยขาวปี พระครูพัฒนกิจจานุรักษ์ (ครูบาวงศ์) และครูบาพรหมมาพรมจักโก ครูบานั้นเป็นพระอริยสงฆ์ของ พระคุณท่านทั้งสี่รูปได้เจริญรอยตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และได้ทุ่มเทเสียสละ

ให้กับงานพระพุทธศาสนา สงเคราะห์ชุมชนมาตลอดระยะเวลาอันยาวนาน ปรากฏผลงานให้เห็นเป็นประจักษ์จำนวนมาก ด้านต่างๆ เช่น ด้านคำสอน ด้านการปฏิบัติ การเผยแพร่ และการพัฒนา สี่ครูบานั้นส่วนใหญ่แล้วจะเน้นคำสอนที่คล้ายกัน กล่าวคือ หลักศีลห้า หลักสังคหวัตถุ 4 พรหมวิหารธรรม 4 หลักขันติธรรม เป็นแนวทางอบรมสั่งสอนควบคู่ไปกับการในการปฏิบัติ ตามแนวทางพระพุทธศาสนาเป็นดั่ง เข็มทิศ นำทางชีวิตสู่ความเจริญ อันเป็นแนวทางในการสั่งสอนและปฏิบัติของสี่ครูบา

แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมตามหลักอารยธรรมวิถีของสี่ครูบา จะเป็นการให้เสริมสร้างให้ประชาชนได้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันโดยการเข้ามามีส่วนร่วม โดยร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมทำ เพื่อให้เกิดความหวงแหนในสิ่งที่ได้มาเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันของคนในชุมชน เพราะเมืองลำพูนเป็นเมืองเอกลักษณ์ของนักบุญแห่งล้านนา การน้อมนำเอาวิถีครูบาเป็นแนวทางในการพัฒนาสังคมจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะสร้างความเข้มแข็งเชิงวัฒนธรรมทางสังคมให้กับเมืองลำพูนได้ การเสริมสร้างความเข้มแข็งดังกล่าวจะเป็นการให้ประชาชนเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถของประชาชนบนรากฐานทุนทางวัฒนธรรมชุมชน ดังนั้น ความเข้มแข็งจึงจะเกิดเป็นวงกว้างภายในชุมชน และขยายไปยังชุมชนอื่นๆ เกิดการต่อยอดในเรื่องของรายได้ อาชีพ การพัฒนาสินค้า และการซึมซับเอาความศรัทธา ความเชื่อเข้าไปแบ่งปันจากชุมชนสู่ชุมชน เป็นการขยายฐานความศรัทธาต่อไปอย่างยั่งยืน

รูปแบบการเสริมคุณค่าและการพัฒนาตนของพระสงฆ์ตามหลักอารยธรรมวิถี 4 ครูบา มีองค์ประกอบดังต่อไปนี้ การเป็นแบบอย่างที่ดีเป็นการสร้างคุณค่าที่ทำให้เกิดความศรัทธาให้มีความเคารพนับถือ การศึกษาและเรียนรู้อยู่เสมอเป็นการสร้างคุณค่าที่ทำให้เกิดการยอมรับในความสามารถ พัฒนาจิตใจจิตใจเป็นทางการสร้างคุณค่าที่จะก่อให้เกิดคุณความดีขึ้นภายในจิตใจที่จะส่งผลให้เกิดการปฏิบัติตนตามมา พัฒนาพื้นที่เรียนรู้เป็นการสร้างคุณค่าที่เกิดการให้ความสำคัญกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบ ประสานความร่วมมือเป็นการสร้างคุณค่าในการให้ความสำคัญกับส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ต้องเข้ามามีบทบาทในการปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้กับบุคคล การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อดนเองและสังคม สิ่งเหล่านี้จะทำให้พระสงฆ์ได้พัฒนาตนเองและเห็นคุณค่าของตนเอง

การบูรณาการหลักอารยธรรมวิถีของสี่ครูบากับการจัดการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดลำพูน โรงเรียนที่มีบริบทอยู่ใกล้ชิดกับครูบามีการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมมาเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา หลักพุทธธรรมที่มีการนำมาบูรณาการกับการจัดการศึกษา ประกอบไปด้วย หลักเบญจศีล เบญจธรรม หลักการปฏิบัติวิปัสสนากัมมัฏฐาน หลักสังคหวัตถุ 4 หลักอิทธิบาท 4 และหลักบุญ กิริยวัตถุ 3 ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ครูบาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและปฏิบัติตนจนเป็นอาจารย์วัตร ในการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ทางคณะครูมีการจัดกิจกรรมแทรกเพื่อให้นักเรียนเห็นประโยชน์และคุณค่าของหลักพุทธธรรม ในรูปแบบต่างๆ เช่น การอบรมคุณธรรม จริยธรรมทุกวันหน้าเสาธง แทรกเรื่องของบุคคลหรือนักเรียนผู้ประสบผลสำเร็จในการเรียน ได้คะแนนระดับดี

เยี่ยม ได้รับรางวัลการแข่งขันต่างๆ นอกจากนี้ในการสอน ครู ก็แทรกคุณธรรมในโอกาสต่างๆ เช่น ค่ายอบรมคุณธรรม จริยธรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ข้อค้นพบต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่อง “อารยธรรมวิถี 4 ควบคู่ : แนวคิดและกระบวนการพัฒนาสังคมในจังหวัดลำพูน” ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักปฏิบัติอารยธรรมวิถีสี่ควบคู่ในจังหวัดลำพูน พบว่า ควบคู่ทั้ง 4 ควบคู่มีหลักสำคัญที่ใช้ยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการสร้างสังคมที่ดี ให้ผู้คนเกิดศีลธรรม มีเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้ปฏิบัติดีสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง โสภา ชานะมูล (2534) พบว่า คติความเชื่อของชาวบ้านที่ผูกพันอยู่กับความเชื่อเรื่องบุญกรรม และอำนาจเหนือธรรมชาติ การประกอบพิธีกรรมและประเพณี จึงเป็นไปเพื่อให้ ตัวเองหลุดพ้นจากเคราะห์กรรมและความทุกข์ต่าง ๆ โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้ทำหน้าที่ ประกอบพิธีกรรมและเป็นสื่อกลางในการช่วยให้ราษฎรเหล่านี้พ้นจากเคราะห์ภัย และสะสมบุญไว้ภายในชาติหน้า นอกเหนือจากนี้ยังมีคติความเชื่อเรื่อง ตนบุญ ซึ่งสอดคล้องกับ พระครูสมุห์ วรวิทย์ ภาสโก (2559) พบว่า ความเข้มแข็งของชุมชน มีพื้นฐานของความมีจิตสำนึกที่ต้องการจะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พระสงฆ์เป็นศูนย์รวมของความศรัทธา ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุน กิจกรรมต่างๆ ทางพระพุทธศาสนาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูสิริสุตานุยุต (สมาน จันทรีสี) (2559) พบว่า บทบาทการดำเนินงานของพระสงฆ์ ได้สอดคล้องกับนโยบายมหาเถรสมาคมมาโดยตลอด เพียงแต่การดำเนินงานที่เป็นรูปธรรมชัดเจนมีเพียงบางด้าน เพราะชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายการพัฒนาชุมชนที่สอดคล้องกับนโยบายมหาเถรสมาคม ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงทำหน้าที่แทนบทบาทของพระสงฆ์ พระสงฆ์จึงแสดงบทบาทเพียงการมีส่วนร่วมการดำเนินงานในชุมชนและเป็นเพียงผู้สนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนเท่านั้น

2. กระบวนการพัฒนาสังคมตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ควบคู่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดลำพูน พบว่า กระบวนการพัฒนาสังคมตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ควบคู่เกิดขึ้นจากการผสมผสานกันอย่างลงตัวของกระบวนการสร้างการเรียนรู้ผนวกกับกระบวนการมีส่วนร่วม จนกลายมาเป็นกระบวนการพัฒนาสังคมในที่สุด สิ่งเหล่านี้นับได้ว่าเป็นอารยธรรมวิถีสี่ควบคู่ได้มีการประเพณีปฏิบัติมาก่อนและมีการยึดถือปฏิบัติสืบทอดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันสอดคล้องกับงานวิจัยของสุปราณี จันทรส่ง บุญทัน ดอกโธสง สอาด บรรเจิดฤทธิ์ และบุญเรือง ศรีเหรียญ (2558) พบว่า การพัฒนาชุมชนควรมีคณะกรรมการบริหารหรือผู้นำชุมชนที่เข้มแข็ง มีวิสัยทัศน์ในการมุ่งพัฒนาชุมชนอย่างบูรณาการ และ 6. ชุมชนควรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกที่มีส่วนช่วยตั้งแต่ขั้นก่อตั้ง และการพัฒนาความเข้มแข็งของการจัดการชุมชนอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับงานวิจัยของภิกษุศักดิ์ กัลยาณมิตร (2559) พบว่า เงื่อนไขสำคัญ 3 ประการ คือ 1. การสร้างบรรทัดฐานแบบพึ่งพาอาศัยกันที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานและกฎเกณฑ์กติกาของความสัมพันธ์แบบเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งพัฒนากระบวนการบังคับทางสังคมและการขัดเกลาทางสังคม 2. การสร้าง

เครือข่ายที่ทำให้บุคคลมาสัมพันธ์กันในเรื่องเกี่ยวกับชุมชน รวมทั้งปลูกฝังให้เกิดจิตสำนึกสาธารณะ และความไว้วางใจกันจนในที่สุดสามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นชุมชนแบบประชาสังคมและเป็นชุมชนที่พัฒนาอย่างยั่งยืน และ 3. การสร้างเงื่อนไขสำคัญของการดำรงอยู่ภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ความทันสมัยและความสัมพันธ์ทางการผลิตแบบทุนนิยม คือศักยภาพของชุมชนในการจัดระเบียบทางสังคมใหม่ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงโลกทัศน์

3. การเสริมสร้างคุณค่าและการพัฒนาตนเองของพระสงฆ์ตามหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบา ในจังหวัดลำพูน พบว่า การปฏิบัติดีเป็นวิธีสร้างศรัทธาที่ดีที่สุดก็คือการสอนด้วยการเป็นตัวอย่างที่ดี ด้วยการที่พระสงฆ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ งดงามไปด้วยศีล เป็นผู้มีความรู้ทางการศึกษาทั้งทางโลกและทางธรรม เดิมพระสงฆ์เรียนเฉพาะภาษาบาลี เปรียญธรรม และพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าเพื่อสู่โลกุตระธรรม หมั่นขัดเกลาจิตใจ ช่วยทุกคนให้พ้นจากการเบียดเบียน สร้างพื้นที่เรียนรู้ จัดสถานที่ที่จะรวบรวมความรู้ต่างๆไว้ การปลูกฝังจิตใจให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม สิ่งเหล่านี้จะทำให้พระสงฆ์ได้พัฒนาตนเองและเห็นคุณค่าของตนเอง สอดคล้องกับธนารัฐ มีสวาย อ้อมเดือน สดมณี และสุภาพร ณะชานันท์ (2553) พบว่า การเห็นคุณค่าแท้ในตนเอง มีทั้งหมด 7 ลักษณะ ได้แก่ 1) ให้ความเคารพในตัวของบุคคลที่มีความหลากหลายแตกต่างกัน 2) ยอมรับในความสามารถและสถานภาพของตนตามความเป็นจริง 3) กล้าคิดกล้าทำในสิ่งที่ถูกต้อง 4) สามารถพูดถึงข้อผิดพลาดหรือปมด้อยของตนเองได้อย่างตรงไปตรงมา 5) ชอบสั่งสมประสบการณ์ที่ทำทลายความสามารถ 6) พยายามพิสูจน์ความสามารถของตนเมื่อถูกตำหนิ 7) สามารถประนีประนอมเอาความต้องการของผู้อื่นและของตนเองไว้ร่วมกันได้และสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริกาญจน์ กระจำงโพธิ์ มารุต พัฒนา วิชัย วงษ์ใหญ่ และจิตรา ดุษฎีเมธา (2561) พบว่า รูปแบบเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุโดยใช้กิจกรรมเป็นฐานมีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองภายหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

4. การบูรณาการหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบากับการจัดการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดลำพูน พบว่า การบูรณาการหลักอารยธรรมวิถีสี่ครูบากับการจัดการศึกษาในโรงเรียนจังหวัดลำพูน การจัดการศึกษามีหลักสูตรที่เกี่ยวกับครูบา ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม และมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับครูบา ทั้งในโรงเรียนและร่วมกับชุมชน หลักสูตรที่เรียนมีการนำเอาวิถีชีวิต คุณธรรม ความเสียสละของครูบา มาจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนทุกชั้นเรียน สอดคล้องกับสำนักงานวิจัยแห่งชาติ (2549) ที่ได้กล่าวถึงการวิจัยการวิจัยแบบบูรณาการ งานวิจัยแบบบูรณาการ ว่างานวิจัยแบบบูรณาการเป็นการวิจัยที่ผนวกสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าด้วยกัน มีการรายงานผลงานวิจัยแบบปฏิสัมพันธ์ (interactive) กับหน่วยงานบริหารนโยบายระดับชาติเพื่อนำไปสู่การดำเนินนโยบายที่เหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกประเทศสอดคล้องกับงานวิจัยของสัมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. (2548) การวิจัยแบบบูรณาการจะช่วยลดปัญหาความซ้ำซ้อนของ

งานวิจัย เนื่องจากการเชื่อมโยงหน่วยงานด้านการวิจัย เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงาน มีการกำหนดภารกิจต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม ก่อให้เกิดการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัยที่ทันต่อปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ การหาความรู้ ความจริง ด้วยกระบวนการที่เชื่อถือได้ในการศึกษาพื้นที่หรือเรื่องราวของกลุ่มคน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

องค์กรสงฆ์ สถานศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงาน ภาครัฐ ควรมีการนำเอาอารยธรรมวิถีของครูบาที่อยู่ในแต่ละอำเภอมานำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่าง จริงจัง สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรภายในโรงเรียน แล้วกำหนดเป็นนโยบายในการนำมาใช้ในการ จัดการศึกษา กำหนดแผนยุทธศาสตร์ด้านการดำเนินงานตามอารยธรรมวิถีของครูบาแต่ละท่านให้เห็น เป็นรูปธรรม และนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุด และควรมีการส่งเสริมพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ตามหลักอารยธรรมวิถี ส่วนการวิจัยครั้งต่อไปให้มีศึกษาและนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียน การสอนให้กับเด็กนักเรียนในทุกระดับชั้นและให้กับบุคลากรภายในโรงเรียนให้มากขึ้น ควรเป็น การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความศรัทธาในกระบวนการพัฒนาสังคมตามหลักอารยธรรมวิถีของสื ครุบา และการนำเอาอารยธรรมวิถีของครูบาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเฉพาะด้าน เพื่อ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติตนของบุคลากรในโรงเรียน หรือความสำเร็จในการประยุกต์ใช้ หลักอารยธรรมวิถี ของครูบาเพื่อให้เกิดผลการวิจัยที่จะนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรและ นักเรียน และควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการนำเอาหลักอารยธรรมวิถีของครูบาใช้ในการ การเรียนสอน ก่อนและหลังใช้ เพื่อให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงาน

เอกสารอ้างอิง (References)

- ชาลีสา วัฒนะโชติ. (2558). *อบจ.ลำพูน ลงนามบันทึกข้อตกลงกับ อบท. เน้นการมีส่วนร่วม ขับเคลื่อนพัฒนาจังหวัดแนวทาง "วิถีครูบา งานหน้าหมู"*. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารสำนักประชาสัมพันธ์เขต 3 จังหวัดเชียงใหม่.
- ธนารัฐ มีสว ย อ้อมเดือน สดมณี และสุภาพร ธนะชานันท์. (2553). การศึกษาการเห็นคุณค่าแท้ใน ตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล:กรณีศึกษาวิทยาลัยการแพทย์แผน ไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์เพื่อการพัฒนา*. 2(1), 65-66.
- พระครูสิริสุตานุยุต (สมาน จันทรสี). (2559). บทบาทพระสงฆ์กับการพัฒนาชุมชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมือ จังหวัดลำพูน. *วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ*. 1(1), 1-2.
- พระครูสมุห์วรวิทย์ ภาสโก. (2559). พระสงฆ์กับการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน :กรณีศึกษา ชุมชนวัดสามชุกฝั่งตะวันตก และฝั่งตะวันออก. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 4 (พิเศษ), 271.

- ภักดิ์ดี กัลยาณมิตร. (2559). การพัฒนาทุนทางสังคมสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 11(3), 305.
- ภิกษุอานันท์ พุทธธัมโม. (2554). *มหัศจรรย์พระครูบาเจ้าศรีวิชัย*. คำนิยม ศาสตราจารย์เกียรติคุณ มณี พะยอมยงค์. พิมพ์ครั้งที่ 8. เชียงใหม่: โรงพิมพ์นันทพันธ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2554). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- โสภา ชานะมูล. (2534). *ครูบาศรีวิชัย 'ตนบุญ'แห่งล้านนา* (พ.ศ. 2421-2481). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุปราณี จันทร์ส่ง บุญทัน ดอกไธสง สอาด บรรเจิดฤทธิ์ และบุญเรือง ศรีเหรียญ. (2558). การพัฒนาทุนทางสังคมเพื่อสร้างชุมชนเข้มแข็ง. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. 10(3), 273-274.
- สิริกาญจน์ กระจำงโพธิ์ มารุต พัฒนาผล วิชัย วงษ์ใหญ่ และจิตรา ดุษฎีเมธา. (2561). การพัฒนารูปแบบเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของผู้สูงอายุโดยใช้กิจกรรมเป็นฐาน. *วารสารแพทย์นาวิ*. 46 (2), 349.
- สำนักงานวิจัยแห่งชาติ. (2549). *การวิจัยการวิจัยแบบบูรณาการเอกสารแผนงานวิจัยแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานวิจัยแห่งชาติ.
- สัมพันธ์ เตชะอธิก และคณะ. (2548). *การพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรชาวบ้าน*. ขอนแก่น: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.



ปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในจังหวัดนครนายก

Factors Affecting the components of Tourism Adventure Attraction in Nakhon Nayok Province

พชรพร ขำหุ่ณ¹ ผกามาศ ชัยรัตน์²
Patcharaporn Khumroon, Pakamas Chairatana

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก 2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานใช้สถิติเชิงอนุมานโดยการทดสอบ (T-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (F-test or One Way ANOVA) ระดับนัยสำคัญที่ 0.5 ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก ร้อยละ 90.50 มีประสบการณ์การท่องเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก เดินทางกับกลุ่มเพื่อน จำนวน 1-3 คน เดินทางท่องเที่ยววันหยุดเสาร์ – วันอาทิตย์ มีการเดินทาง 2-3 ครั้งต่อปี ใช้เวลาท่องเที่ยว จำนวน 1-2 วันต่อครั้ง ค่าใช้จ่ายในการเดินทางน้อยกว่า 3,000 บาท ร้อยละ 44.75 มาเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง ร้อยละ 33.75 เพื่อทำกิจกรรมแบบผจญภัยที่โรงเรียนนายร้อย จปร. และ ร้อยละ 32.75 เลือกทำกิจกรรมการล่องแก่ง/พายเรือคายัค 2) ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว คือ มีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม มีเอกลักษณ์โดดเด่น ด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีเส้นทาง การเข้าถึงสะดวกสบาย สภาพพื้นผิวเป็นถนนลาดยาง เทคอนกรีต ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว มีระบบไฟฟ้า น้ำประปา บริการเพียงพอ ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่ามีโครงสร้างพื้นฐานสำหรับบริการนักท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า น้ำดื่ม น้ำประปา โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ธนาคาร ตู้ ATM ปั๊มน้ำมัน ไปรษณีย์ ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า มีที่พัก

Received: 2021-07-28 Revised: 2021-08-04 Accepted: 2021-08-04

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการการท่องเที่ยวและโรงแรม วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา Master of Arts Program in Tourism and Hotel Management : College of Management University of Phayao. Corresponding Author e-mail: greybee1979@gmail.com

² วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา College of Management, University of Phayao

บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอให้บริการ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมผจญภัยหลากหลาย เป็นต้น

คำสำคัญ (Keywords): พฤติกรรมการท่องเที่ยว; การท่องเที่ยวผจญภัย; จังหวัดนครนายก

Abstract

The purposes of the research were 1) To study the behavior of Thai tourists who visited Adventure Tourism in Nakhon Nayok Province 2) To study the components of Tourist adventure attraction Nakhon Nayok Province (6 A's). The research was a quantitative survey and questionnaires were used to collect data. The sample were 400 Thai tourists who traveled to Nakhon Nayok Province for adventurous activities. The data were analyzed using descriptive statistics: frequency, percentage, mean and standard deviation. The hypothesis was tested using inferential statistics, namely T-test and one-way ANOVA or F-test. In the case of statistical significance ($p \leq 0.5$), a pairwise comparison test was applied using Scheffe's method. The largest demographic groups among the sample were single males, aging 30 years old and below, taking a bachelor's degree or equivalent, and a company employee, having an income of 20,000 bath or less. The results found that 1) In case of tourists' behavior who traveled to Nakhon Nayok Province for adventurous activities with their friends. There are less than 3 people on each trip. They traveled on weekends. The frequency of traveling is 2 to 3 times per year and used 1-2 days per time. Most of the travel expenses were less than to 3,000 baths. 44.75 % of them, The purpose of the trip is for fun and entertainment, 33.75 % of them go at Tourism of Chulachomklao Royal Military Academy, 32.75 % for white water rafting and kayaking. 2) In terms of Adventure tourism in Nakhon Nayok Province. Attraction, Overall, the tourist attraction has a beautiful environment, Unique, The transportation route to the tourist attractions is convenient. Tourist Facilities had provided sufficient service such as electricity, water supply. In Tourist Attraction management, there are an infrastructure for tourist services such as electricity, drinking water, water supply, hospital, police stations, banks, ATMs, gas stations and post offices. Accommodation in Tourist Attractions is located in the vicinity of tourist attractions. And Tourism activities, the attraction offers a variety of adventure activities.

Keywords: Tourist Behavior; Adventure Tourism; Nakhon Nayok Province

บทนำ (Introduction)

การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเติบโต จากอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ที่สูงกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับ World Economic Forum (2019) ซึ่งได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยไว้ที่อันดับ 31 จาก 140 ประเทศ เป็นอันดับที่ 3 ในกลุ่มประเทศอาเซียนรองจากประเทศสิงคโปร์ และมาเลเซีย (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างประชากรโลก นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีเพื่อสืบค้นข้อมูลการท่องเที่ยวและเปรียบเทียบราคาผ่านอินเทอร์เน็ตมากขึ้น สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวมีความต้องการในการเรียนรู้ และต้องการประสบการณ์ในการท่องเที่ยวมากขึ้น ต้องการสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์ โดยเน้นความคุ้มค่าของเงินมากขึ้น ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ส่งผลถึงการพัฒนาสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการ และสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่นักท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวซ้ำ (กรมการท่องเที่ยว, 2561)

การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ เป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น ซึ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวจะเป็นกลุ่มที่มีความชอบ และสนใจรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันออกไป เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ศาสนา การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล และการท่องเที่ยวแบบผจญภัย การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้การท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษมีแนวโน้มขยายตัวมากขึ้น จังหวัดนครนายก เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดในลำดับที่ 5 จำนวน 2,081,529 คน มีรายได้หมุนเวียนในท้องถิ่น จำนวน 5,591 ล้านบาท (BLT Bangkok, 2563) เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสมบูรณ์ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวอยู่ไม่ไกลจากที่พักอาศัย และมีแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบผจญภัย กิจกรรมเสริมการท่องเที่ยวหลากหลาย นโยบายภายใต้ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาจังหวัดนครนายก ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2561-2564) ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านบริหารการจัดการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ กำหนดโครงการหลัก 4 โครงการ คือ 1.พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานแหล่งท่องเที่ยว 2.ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยว 3.พัฒนาบุคลากรผู้ประกอบการ SME ภาคบริการและการท่องเที่ยว 4.ส่งเสริมการตลาดประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว (ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดนครนายก, 2560)

เมื่อวิเคราะห์ความพร้อมของจังหวัดนครนายก พบว่ามีความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมผจญภัยเป็นประเภทซอฟต์แวร์แอดเวนเจอร์ กิจกรรมแบบง่าย ๆ ไม่ต้องใช้ความรู้ในการทำกิจกรรมมาก เน้นความบันเทิง และผ่อนคลายเท่านั้น ใช้เวลาในการท่องเที่ยวช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ใช้เวลากับเพื่อหรือครอบครัวกลุ่มเล็ก ๆ จึงเป็นการท่องเที่ยวเพียงเมืองผ่าน (สรุปผลการวิจัยโครงการศึกษาสถานการณ์และโอกาส การส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวกลุ่ม Eco & Adventure ไตรมาสที่ 3/2556 กรกฎาคม-กันยายน ปี 2556) ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดรายได้ในท้องถิ่นไม่มากเท่าที่ควร แต่การท่องเที่ยวแบบผจญภัยหลายแห่งได้รับผลกระทบด้านทรัพยากรทางธรรมชาติ

สิ่งแวดล้อม และระบบนิเวศมีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นผลให้ภาครัฐ เอกชน และคนในชุมชนเกิดการตื่นตัวและสนใจในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากขึ้น

การท่องเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก จะประสบความสำเร็จได้ต้องมาจากหลาย ๆ ปัจจัย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมุ่งทำการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในจังหวัดนครนายกโดยศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย อันเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดแนวทางสำหรับธุรกิจการท่องเที่ยวแบบผจญภัย และธุรกิจด้านอื่น ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ให้ได้ทราบผล และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ โดยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและการปรับปรุงการให้บริการให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และสอดคล้องเหมาะสมกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Methods)

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวกิจกรรมผจญภัย จังหวัดนครนายก โดยสังเคราะห์แนวคิดของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย จังหวัดนครนายก ซึ่งการวิเคราะห์แนวความคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก จำนวน 3,065,277 คน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2562 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563) ขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ (Yamane Taro, 1967, หน้า. 1088-1089) ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้ คือ 400 คน โดยใช้วิธีการอย่างแบบบังเอิญ เพื่อให้ได้ความหลากหลายด้านประชากรศาสตร์ เป็นตัวแทนของประชากรได้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ส่วนที่ 2 ข้อมูลพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย

จังหวัดนครนายก และส่วนที่ 3 องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยว ของแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย จังหวัดนครนายก ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าแบบ Rating Scale โดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire survey) แพลตฟอร์มโดยคำนวณค่าอันดับการขึ้น เพื่อนำมากำหนดช่วงชั้น ใช้สูตรคำนวณ และคำอธิบายสำหรับแต่ละช่วงชั้น (วิชิต อ้วน, 2550) แบบสอบถามหาค่าความเที่ยงตรงและการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ 0.83 จึงถือว่าเป็นเครื่องมือวิจัยที่ได้มาตรฐานสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้จริง

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำข้อมูลทางสถิติเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานใช้สถิติเชิงอนุมานโดยการทดสอบ (T-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบจำแนกทางเดียว (F-test or One Way ANOVA)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการท่องเที่ยวแบบผจญภัยของนักท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก ด้วยการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว และองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	205	51.25
หญิง	195	48.75
รวม	400	100.00
2. อายุ		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี	197	49.25
31 – 40 ปี	133	33.25
41 – 50 ปี	34	8.50
51 ปีขึ้นไป	36	9.00
รวม	400	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	255	63.75
สมรส	126	31.50
หย่าร้าง/หม้าย/แยกกันอยู่ และอื่น ๆ	19	4.75

รวม	400	100.00
4. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	149	37.25
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	222	55.50
สูงกว่าปริญญาตรี	29	7.25
รวม	400	100.00
5. อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา และอื่น ๆ	111	27.75
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	54	13.50
พนักงานเอกชน/ลูกจ้าง	169	42.25
ธุรกิจส่วนตัว/รับจ้าง	66	16.50
รวม	400	100.00
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท	197	49.25
20,001 – 25,000 บาท	120	30.00
25,001 – 30,000 บาท	36	9.00
มากกว่า 30,001 บาท	47	11.75
รวม	400	100.00

จากตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของลักษณะทางประชากรศาสตร์ของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย จังหวัดนครนายก นักท่องเที่ยวมากกว่าครึ่ง เป็นเพศชาย นักท่องเที่ยวมีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ส่วนใหญ่สถานภาพโสด มีระดับ การศึกษาระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานเอกชน/ลูกจ้าง และมีรายได้ต่ำ กว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท

ตาราง 2 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในการ เดินทางท่องเที่ยวแบบผจญภัย จังหวัดนครนายก

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ประสบการณ์ในการเดินทางท่องเที่ยวผจญภัย		
เคย	362	90.50
ไม่เคย	38	9.50
รวม	400	100.00
2. บุคคลที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวผจญภัย		
เดินทางกับครอบครัว/เครือญาติ	102	25.50
เดินทางกับเพื่อน	149	37.25

เดินทางกับคนรัก	85	21.25
เดินทางคนเดียว และอื่น ๆ เช่น เดินทางกับสมาคม/องค์กร	64	16.00
รวม	400	100.00
3. จำนวนสมาชิกที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวผจญภัย		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 คน	132	33.00
4 – 5 คน	75	18.75
6 – 7 คน	77	19.25
8 คนขึ้นไป	116	29.00
รวม	400	100.00
4. ช่วงเวลาในการเดินทางท่องเที่ยวผจญภัย		
วันจันทร์ - วันศุกร์	39	9.75
วันหยุดเสาร์ - วันอาทิตย์	232	58.00
วันหยุดเทศกาล/วันหยุดนักขัตฤกษ์/วันหยุดปิดภาคเรียน	129	32.25
รวม	400	100.00
5. ความถี่ในการเดินทางท่องเที่ยวผจญภัย		
1 ครั้งต่อปี	103	25.75
2-3 ครั้งต่อปี	129	32.25
4-5 ครั้งต่อปี	63	15.75
มากกว่า 5 ครั้งต่อปี	105	26.25
รวม	400	100.00
6. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาท่องเที่ยวผจญภัย		
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท	228	57.00
3,001 – 5,000 บาท	118	29.50
5,001 บาทขึ้นไป	54	13.50
รวม	400	100.00
7. จำนวนวันในการท่องเที่ยวต่อครั้ง		
1-2 วัน	288	72.00
3-4 วัน	92	23.00
5-6 วัน	20	5.00
รวม	400	100.00
8. วัตถุประสงค์ของการเดินทางท่องเที่ยวผจญภัย		
เพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง	179	44.75
เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ	46	11.50

เพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์	29	7.25
เพื่อให้เวลาว่างกับบุคคลใกล้ชิด	86	21.50
เพื่อทัศนศึกษา / ดูงาน และอื่น ๆ	60	15.00
รวม	400	100.00
9. สถานที่ท่องเที่ยวแบบผจญภัย		
อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และศูนย์ผจญภัยเขาหล่น	70	17.50
น้ำตกสาริกา	81	20.25
โรงเรียนนายร้อย จปร.	135	33.75
เขื่อนขุนด่านปราการชล	114	28.50
รวม	400	100.00
10. กิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัย		
ล่องแก่ง/พายเรือคายัค	131	32.75
กระโดดหอ	27	6.75
ยิงปืนปี่กั้น/ยิงปืนเพ้นบอล/ยิงปืน/ยิงธนู	52	13.00
ปั่นจักรยาน	98	24.50
มอเตอร์ไซด์ TV และอื่น ๆ	51	12.75
เดินป่าผจญภัย	41	10.25
รวม	400	100.00

จากตาราง 2 แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลพฤติกรรมการท่องเที่ยวผจญภัย จังหวัดนครนายก พบว่า เคยเดินทางท่องเที่ยวผจญภัย และมาไม่เคยเดินทางท่องเที่ยวผจญภัย คิดเป็นร้อยละ 90.50 และ 9.50 ตามลำดับ เดินทางท่องเที่ยวกับเพื่อน รองลงมาคือ ครอบครัว คนรัก เดินทางคนเดียว และอื่น ๆ เช่น เดินทางกับสมาคม/องค์กร คิดเป็นร้อยละ 37.25 25.50 21.25 และ 16.00 ตามลำดับ สมาชิกที่ร่วมเดินทางท่องเที่ยวผจญภัยน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3 คน รองลงมาจำนวน 8 คนขึ้นไป ระหว่าง 6 – 7 คน ระหว่าง 4 – 5 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 29.00 19.25 และ 18.75 ตามลำดับ

เดินทางท่องเที่ยวผจญภัยวันหยุดเสาร์ – วันอาทิตย์ และวันหยุดเทศกาล/วันหยุดนักขัตฤกษ์/วันหยุดปิดภาคเรียน และเดินทางในวันจันทร์ – วันศุกร์ คิดเป็นร้อยละ 58.00 32.25 และ 9.75 ตามลำดับ ท่องเที่ยวผจญภัย จำนวน 2-3 ครั้งต่อปี รองลงมามากกว่า 6 ครั้งต่อปี จำนวน 1 ครั้งต่อปี และจำนวน 4-5 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 32.25 26.25 25.75 และ 15.75 ตามลำดับ ค่าใช้จ่ายเพื่อเดินทางท่องเที่ยวผจญภัยน้อยกว่า 3,000 บาท ค่าใช้จ่ายระหว่าง 3,001 – 5,000 บาท และ 5,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 57.00 29.50 และ 13.50 ใช้เวลาในการท่องเที่ยวระหว่าง 1-2 วันต่อครั้ง รองลงมาระหว่าง 3-4 วัน และระหว่าง 5-6 วัน คิดเป็นร้อยละ 72.00 23.00 และ 5.00 ตามลำดับ

เดินทางท่องเที่ยวผจญภัยเพื่อความสนุกสนาน และความบันเทิง รองลงมาเพื่อใช้เวลาว่างกับบุคคลใกล้ชิด ทัศนศึกษา/ดูงาน และอื่น ๆ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อเพิ่มความรู้และประสบการณ์ ร้อยละ 44.75 21.50 15.00 11.50 และ 7.25 เลือกท่องเที่ยวที่โรงเรียนนายร้อย จปร. รองลงมาเขื่อนขุนด่านปราการชล น้ำตกสาริกา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และศูนย์ผจญภัยเขาหล่น คิดเป็นร้อยละ 33.75 28.50 20.25 และ 17.50 เลือกทำกิจกรรมล่องแก่ง/พายเรือคายัค รองลงมาปั่นจักรยาน ยิงปืนบีบีกัน/ยิงปืนแฟนบอล/ยิงปืน/ยิงธนู มอเตอร์ไซด์ TV และอื่น ๆ เดินทางผจญภัยกระโดดหอ คิดเป็นร้อยละ 32.75 24.50 13.00 12.75 10.25 และ 6.75 ตามลำดับ

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานขององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัยในจังหวัดนครนายก

องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวแบบผจญภัย	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว			
1.1 แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม มีเอกลักษณ์โดดเด่น	4.62	0.55	มากที่สุด
1.2 แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมผจญภัยที่หลากหลาย แปลกใหม่ และปลอดภัย	4.45	0.53	มากที่สุด
1.3 แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมให้ร่วมได้ตลอดทั้งปี	3.74	0.69	มาก
1.4 แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยว ผจญภัยเชิงนิเวศที่ยิ่งใหญ่	4.50	0.53	มากที่สุด
1.5 แหล่งท่องเที่ยวผจญภัยอยู่ใกล้ที่พักอาศัย	4.53	0.53	มากที่สุด
รวม	4.41	0.52	มากที่สุด
2. ด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
2.1 ระบบคมนาคมขนส่งหลากหลาย เช่น รถยนต์ รถรับจ้าง รถตู้ รถบัส	2.98	0.79	ปานกลาง
2.2 ระบบคมนาคมขนส่งให้บริการตลอดเวลาเป็นประจำ และสม่ำเสมอ	3.17	0.61	ปานกลาง
2.3 เส้นทางในการเข้าถึงสะดวกสบาย สภาพพื้นผิว ถนนลาดยาง เทคอนกรีต	4.39	0.67	มากที่สุด
2.4 ป้ายบอกทางการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวชัดเจน เข้าใจง่าย และสภาพการใช้งานได้จริง	4.18	0.54	มาก
2.5 เส้นทางในการเข้าถึงมีไฟฟ้า ไฟส่องสว่างตลอดเส้นทางเพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	4.23	0.63	มากที่สุด

รวม	3.85	0.54	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว			
3.1 แหล่งท่องเที่ยวผจญภัย มีไฟฟ้า น้ำประปา ให้บริการเพียงพอ	4.37	0.80	มากที่สุด
3.2 ลานจอดรถกว้างขวาง และมีห้องน้ำให้บริการเพียงพอ	3.87	0.77	มาก
3.3 ร้านอาหาร ร้านขายของฝาก ของที่ระลึก ร้านสะดวกซื้อให้บริการ	4.10	0.72	มาก
3.4 มีสัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต WIFI บริการทั่วถึง	3.93	0.60	มาก
3.5 มีศูนย์ให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวหรือขอความช่วยเหลือบริการนักท่องเที่ยว	3.08	0.92	ปานกลาง
รวม	3.89	0.58	มาก
4. ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
4.1 ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน	3.47	0.76	มาก
4.2 โครงสร้างพื้นฐานสำหรับบริการนักท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า น้ำดื่ม น้ำประปา โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ธนาคาร ตู้ ATM ปั้มน้ำมัน ไปรษณีย์	4.24	0.63	มากที่สุด
4.3 หน่วยงานตรวจสอบ กำกับดูแล ด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว	4.04	0.76	มาก
4.4 ขั้นตอนในการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว	4.00	0.57	มาก
4.5 การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร มีความชัดเจน ไม่ซับซ้อน	4.06	0.77	มาก
รวม	3.96	0.59	มาก
5. ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว			
5.1 ที่พักบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวมีเพียงพอให้บริการ	4.56	0.61	มากที่สุด
5.2 บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักหลากหลายให้บริการตามความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน เช่น โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์	4.45	0.66	มากที่สุด
5.3 บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักสะอาดปลอดภัย	4.04	0.73	มาก

5.4 ที่พักรมสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ที่นอน หมอน ผ้าห่ม	4.11	0.75	มาก
5.5 ที่พักอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว	4.37	0.63	มากที่สุด
รวม	4.26	0.61	มากที่สุด
6. ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว			
6.1 แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมผจญภัยหลากหลาย	4.32	0.71	มากที่สุด
6.2 คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัยร่วมกับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างสร้างประสบการณ์แปลกใหม่	4.19	0.75	มาก
6.3 กิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัยมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว	4.05	0.74	มาก
6.4 กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับระบบนิเวศทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน	4.06	0.78	มาก
6.5 มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดปี ทุกฤดูกาล	3.78	0.70	มาก
รวม	4.10	0.61	มาก
ภาพรวม	4.03	0.20	มาก

จากตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความคิดเห็นด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวผจญภัย จังหวัดนครนายก พบว่า ภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03 (S.D. = 0.20) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.41 (S.D. = 0.52) พิจารณารายข้อ พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพแวดล้อมที่สวยงาม และโดดเด่น ค่าเฉลี่ย 4.62 (S.D. = 0.55) แหล่งท่องเที่ยวอยู่ใกล้ที่พักอาศัย ค่าเฉลี่ย 4.53 (S.D. = 0.53) แหล่งท่องเที่ยวเป็นแหล่งเรียนรู้การท่องเที่ยวผจญภัยเชิงนิเวศที่ยิ่งใหญ่ ค่าเฉลี่ย 4.50 (S.D. = 0.53) และแหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมผจญภัยหลากหลาย แปลกใหม่ที่มีความปลอดภัย ค่าเฉลี่ย 4.45 (S.D. = 0.53) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมให้ร่วมได้ตลอดทั้งปี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 (S.D. = 0.69)

ด้านเส้นทางคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 (S.D. = 0.54) พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด คือ เส้นทางเข้าถึงสะดวกสบาย สภาพพื้นผิว ถนนลาดยาง เทคอนกรีต ค่าเฉลี่ย 4.39 (S.D. = 0.67) เส้นทางเข้าถึงมีไฟฟ้าส่องสว่างตลอดเส้นทาง ค่าเฉลี่ย 4.23 (S.D. = 0.63) มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ มีป้ายบอกทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และมีสภาพการใช้งานได้จริง ค่าเฉลี่ย 4.18 (S.D. = 0.54) มีระดับ

ความคิดเห็นระดับปานกลาง เรียงจากมากไปน้อย คือ ระบบคมนาคมขนส่งให้บริการตลอดเวลาเป็นประจำ และสม่ำเสมอ ค่าเฉลี่ย 3.17 (S.D. = 0.61) และมีระบบคมนาคมขนส่งที่หลากหลาย เช่น รถยนต์ รถรับจ้าง รถตู้ รถบัส ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.98 (S.D. = 0.79) ตามลำดับ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 (S.D. = 0.58) พิจารณารายข้อ พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด แหล่งท่องเที่ยวผจญภัย มีระบบไฟฟ้า น้ำประปา เพียงพอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 (S.D. = 0.80) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือ มีร้านอาหาร ขายของฝาก ของที่ระลึก ร้านสะดวกซื้อให้บริการ ค่าเฉลี่ย 4.10 (S.D. = 0.72) มีสัญญาณโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต WIFI ให้บริการทั่วถึง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 (S.D. = 0.60) และลานจอดรถกว้างขวาง ห้องน้ำบริการเพียงพอ ค่าเฉลี่ย 3.87 (S.D. = 0.77) ความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง คือ ศูนย์ให้บริการข้อมูลทางการท่องเที่ยวเพื่อขอความช่วยเหลือบริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.08 (S.D. = 0.92)

ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 (S.D. = 0.59) พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ โครงสร้างพื้นฐานสำหรับบริการนักท่องเที่ยว เช่น ไฟฟ้า น้ำดื่ม น้ำประปา ธนาคาร ตู้ ATM ปิมน้ำมัน โปรโมชั่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 (S.D. = 0.63) ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบมีความชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 (S.D. = 0.77) หน่วยงานตรวจสอบ กำกับดูแลด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (S.D. = 0.76) ขั้นตอนการติดต่อเพื่อประสานกับเจ้าหน้าที่ได้สะดวก รวดเร็ว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 (S.D. = 0.57) และศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและรับแจ้งเหตุฉุกเฉิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 (S.D. = 0.76) ตามลำดับ

ด้านที่พักในแหล่งท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 (S.D. = 0.61) พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ที่พักบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 (S.D. = 0.61) บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวมีที่พักหลากหลาย เช่น โรงแรม รีสอร์ท ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 (S.D. = 0.66) ที่พักอยู่ใกล้แหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.37 (S.D. = 0.63) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ภายในที่พักมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ที่นอน หมอน ผ้าห่ม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 (S.D. = 0.75) และบริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยวที่พักที่สะอาด และปลอดภัยให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 (S.D. = 0.73) ตามลำดับ

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 (S.D. = 0.61) พบว่า ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวมีกิจกรรมผจญภัยหลากหลาย ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 (S.D. = 0.71) ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัยร่วมกับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างสร้างประสบการณ์แปลกใหม่ ค่าเฉลี่ย 4.19 (S.D. = 0.75) กิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับระบบนิเวศทางธรรมชาติอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ย 4.06 (S.D. = 0.78) กิจกรรมการท่องเที่ยวผจญภัยมีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 (S.D. = 0.74) และ

กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ตลอดปี ทุกฤดูกาล ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.78 (S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรให้หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมการบริการด้านระบบคมนาคมขนส่งให้มากขึ้น เนื่องจากมีให้บริการไม่เพียงพอ ไม่หลากหลาย และไม่สม่ำเสมอ

1.2 ควรมีการจัดกิจกรรมประเภทการแข่งขันทางกีฬาแบบผจญภัยเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวมาเที่ยวและทำกิจกรรมได้นานขึ้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมให้มีคุณภาพมากขึ้น

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวผจญภัย เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงปัจจัยผลต่อการเลือกสถานที่ท่องเที่ยวผจญภัย จังหวัดนครนายก

เอกสารอ้างอิง (References)

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2553). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. กรุงเทพฯ: บิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ภาณุสสร หิรัญ. (2562). พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงกีฬาตามองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่มีย่านสโมสรรชลบุรีเอพซี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ.
- ณัฐพัชร์ กาญจนรัตน์. (2563). องค์ประกอบทางการท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความสนใจท่องเที่ยวเชิงโหยหาอดีต ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาศาสตร์การกีฬาและสุขภาพ. 21(2), 283-294.
- Pearce, P. L. (1991). Analzing Tourist Attraction. *Journal of Tourism Studies*. 2(1), 57.
- Yamane T. (1967). *Statistics, An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row Publication.



ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของ
ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี

สำหรับการส่งออกประเทศจีน

Marketing Mix Factors Affecting the Competitive Advantage of Durian
Business Entrepreneurs at Chanthaburi for Exports to China

ทิพย์ไพลิน คังกัน¹ มณีกัญญา นากามัทสึ²

Tippairin Kungkan, Maneekanya Nagamatsu

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ระดับส่วนประสมทางการตลาด และความได้เปรียบทางการแข่งขัน 2. เปรียบเทียบความได้เปรียบทางการแข่งขัน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3. นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน เครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยเก็บข้อมูลกับผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี จำนวน 191 ราย เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ทำการคัดเลือกโดยวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ตามแนวคิดของ Krejcie & Morgan สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบด้วยความแปรปรวนทางเดียว โดยใช้วิธีของ Least Significant Difference (LSD) และวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้วิธีของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพรวมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับสูงที่สุด พิจารณาจากมากไปน้อยได้ดังนี้ ด้านบุคคล รองลงมา คือ ด้านกระบวนการ ช่องทางการจัดจำหน่าย ผลผลิตภัณฑ์หรือบริการ การส่งเสริมการตลาด ลักษณะทางกายภาพ และราคา ตามลำดับ 2) ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ สถานภาพ และระยะเวลาในการดำเนินกิจการ มีความแตกต่างกันต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขันมีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ (Keywords): ส่วนประสมทางการตลาด; ความได้เปรียบทางการแข่งขัน; การส่งออกทุเรียน

Received: 2021-08-10 Revised: 2021-08-16 Accepted: 2021-08-16

¹ นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Graduate Student in Master of Business Administration, Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University. Corresponding Author e-mail: mapingloving@hotmail.com

² สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ Business Administration Program, Graduate School, Southeast Asia University. e-mail: dr.maneekanya@gmail.com

Abstract

The research objectives were 1) to explore factor levels of marketing mix and competitive advantage; 2) to compare competitive advantage factors among the staffs, classified by personal factors; and 3) to present the relationship between marketing mix and competitive advantage of Durian Business Entrepreneurs in Chanthaburi, for exports to China. This research employed quantitative method by using a close-ended questionnaire for survey research. Data were collected from 191 entrepreneurs; the samples were selected by the non-probability sampling with a simple random method under the concept of Krejcie & Morgan. The research was conceptualized to analyze the percentage, mean, standard deviation, One-way ANOVA by Least Significant Difference (LSD) and Pearson's correlation by using a statistical software. The research finding revealed that 1) overall factor marketing mix was in highest level, followed by people, process, place, product, promotion, physical evidence, and price respectively; 2) personal factors by age, status, and period of operation are significantly related to competitive advantage at .05 level; 3) marketing mix factors are significantly related to competitive advantage at .01 level.

Keywords: Marketing Mix; Competitive Advantage; Durian Export

บทนำ (Introduction)

ผลไม้ไทย ถือเป็นเสน่ห์สำหรับคนไทยเนื่องจากสามารถหาซื้อรับประทานได้ตลอดทั้งปี และในบางชนิดสามารถหาได้ตามฤดูกาลต่าง ๆ เช่น เงาะ ทุเรียน ลิ้นจี่ ลำไย และผลไม้ไทยที่ขึ้นชื่อมากที่สุดนั่นคือ “ทุเรียน” เนื่องจากมีรสชาติหวานมัน สีสอกเหลืองนวล อีกทั้งกลิ่นที่เป็นเอกลักษณ์ทำให้เป็นที่ดึงดูดของชาวต่างชาติต่อการเข้ามาเที่ยวภายในเมืองไทย และซื้อนำกลับไปรับประทานที่ประเทศตัวเองอย่างสม่ำเสมอ แต่ด้วยความที่ทุเรียนไทยนั้นจะมีตามช่วงฤดูกาล ไม่ได้ผลให้สามารถเก็บกินและออกทั้งปี ส่งผลให้มีการจองผลทุเรียนตั้งแต่ผลทุเรียนเริ่มมีการติดดอก และทำให้ทุเรียนมีราคาที่สูงตามความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค

จากการที่กระแสทุเรียนได้มีความโด่งดังมากขึ้นเรื่อย ๆ ส่งผลให้ชาวต่างชาติหลาย ๆ รายเริ่มมีการสั่งซื้อและนำเข้าทุเรียนจากประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง โดยจากการศึกษาข้อมูลในปี พ.ศ. 2564 มูลค่าการส่งออกทุเรียนไทยในช่วงเดือนพฤษภาคม สร้างสถิติรายเดือนสูงสุดเป็นประวัติการณ์อยู่ที่โดยมีรายได้อยู่ที่ 934.9 ล้านดอลลาร์ ขยายตัวสูงขึ้นถึงร้อยละ 95.3 (มติชน, 2564) ส่งผลให้ทุเรียนกลายเป็นสินค้าเศรษฐกิจส่งออกสำคัญลำดับที่ 2 และมีแนวโน้มเติบโตทำสถิติใหม่อย่างต่อเนื่อง ซึ่งตลาดสำคัญที่ทำการติดต่อซื้อขายทุเรียนมากที่สุด คือ ประเทศจีน โดยเป็นประเทศรายใหญ่ที่สุดของโลก หรือคิดเป็นร้อยละ 70 ของตลาดโลก โดยเมื่อรวมตลาดฮ่องกงที่มี

ส่วนแบ่งเกือบร้อยละ 20 ส่งผลให้การส่งออกทุเรียนไปประเทศจีนจึงเป็นการเปิดตลาดที่เติบโตอย่างมาก (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564)

อย่างไรก็ตาม ความต้องการบริโภคทุเรียนในตลาดจีนยังผลักดันให้ราคาจำหน่ายทุเรียนสูงต่อเนื่อง แม้ในปัจจุบันทุเรียนไทยครองตลาดจีนได้เกือบทั้งหมดถึงร้อยละ 99 ของการนำเข้าทุเรียนของจีนรวมกับฮ่องกง แต่ด้วยปริมาณผลผลิตทุเรียนไทยที่มีจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคที่เพิ่มมาจากพื้นที่ต่าง ๆ ของจีน ทำให้ต้องมีการนำเข้าจากประเทศอื่น ๆ ด้วย ดังนั้น การเร่งทำตลาดเชิงรุกจึงน่าจะเป็นตัวช่วยให้ทุเรียนไทยทำตลาดได้ต่อเนื่องในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นการเน้นจุดขายด้านสายพันธุ์แปลกใหม่ของไทยให้เป็นที่รู้จักในจีน เพื่อเพิ่มโอกาสการทำตลาดในระยะยาว การทำตลาดผ่านเครือข่ายโซเชียล ผ่านบัญชีทางการในวีแชท (WeChat) และแพลตฟอร์ม E-commerce ของจีน รวมถึงการควบคุมคุณภาพในการปลูก ช่วงเวลาในการเก็บเกี่ยวที่ให้รสชาติดีที่สุด ตลอดจนการขนส่งให้คงความอร่อย คงรสชาติดั้งเดิมจะเป็นตัวสร้างจุดเด่นให้แก่ทุเรียน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2564)

สิ่งสำคัญที่สุดของการนำส่งออกทุเรียนของประเทศไทยนั้นคือ ความสามารถทางการแข่งขันของผู้ประกอบการในธุรกิจโรงคัดบรรจุทุเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะนำไปสู่การเป็นผู้นำตลาดหรือการได้กำไรที่มากกว่าคู่แข่งรายอื่นที่สามารถทำได้ตามปกติ โดยการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันนั้นมีเป้าหมายที่จะทำให้ธุรกิจสามารถได้กำไรได้อย่างยั่งยืนและเหนือกว่าคู่แข่ง จึงเป็นภารกิจสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจในระยะยาว เพราะเมื่อธุรกิจสามารถสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่งได้ ย่อมหมายความว่าธุรกิจสามารถดำเนินกิจการได้ดีกว่าคู่แข่ง ดังนั้นความได้เปรียบทางการแข่งขันถือเป็นสิ่งหนึ่งที่มีความจำเป็นในการดำเนินธุรกิจในยุคที่การแข่งขันมีความรุนแรง ผ่านการกำหนดนโยบายกลยุทธ์และนโยบายการแข่งขันที่ชัดเจนจะช่วยสร้างขีดความสามารถและความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจให้เหนือกว่าคู่แข่ง ส่งผลให้ธุรกิจสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามเป้าหมายและสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (วสุธิดา นักเกษม และประสพชัย พสุนนท์, 2561) สามารถกล่าวได้ว่าการที่ผู้ประกอบการจะมีความได้เปรียบทางการแข่งขันได้นั้น สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ไม่แพ้กันคือ ส่วนประสมทางการตลาดที่จะส่งผลให้การส่งออกทุเรียนเป็นตามที่ตั้งเป้าหมาย เพื่อให้แบรนด์สินค้านั้นคือ ทุเรียนของตนเองนั้นขึ้นเป็นอันดับต้น ๆ และเข้าไปอยู่ในใจของผู้ซื้อได้ (สุดที่รัก นุชนาถ, 2562) ไม่ว่าจะเป็นด้านสินค้า คือ เนื้อทุเรียน ด้านราคา ที่มีการแปะป้ายที่ชัดเจน ด้านการส่งเสริมการตลาดผ่านการขายทางออนไลน์ เป็นต้น ผ่านสินค้านั้นคือ ทุเรียน และการตั้งราคาตามกลไกการตลาด หรือแม้กระทั่งการขนส่งที่มีประสิทธิภาพ ล้วนเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะทำให้การดำเนินกิจการตลาดสามารถถึงมือของผู้บริโภคได้อย่างปลอดภัยและรวดเร็ว

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนจะสามารถดำเนินกิจการได้นั้นต้องมีการวางกลยุทธ์ และวางแผนผ่านส่วนประสมทางการตลาด (7P) เพื่อความเป็นเลิศในคุณภาพของสินค้าและการวางกลยุทธ์ในเรื่องของความสามารถในการแข่งขัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขัน

แข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน” เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดของผู้ประกอบการไทยรายอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาระดับส่วนประสมทางการตลาดและความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี แยกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อนำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยทำการศึกษาถึงตัวแปรส่วนประสมทางการตลาดในด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล กระบวนการ ลักษณะทางกายภาพ ที่ส่งผลถึงความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับส่งออกประเทศจีน จำนวน 380 แห่ง/คน (กรมวิชาการเกษตร, 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน จำนวน 191 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Krejcie & Morgan, (1970) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random) แบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) ในการเก็บแบบสอบถาม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ ซึ่งมีลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) มีจำนวนทั้งหมด 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกไปประเทศจีน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคั่วทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกในประเทศจีน

สำหรับส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 คำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์กำหนดการให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้คะแนน	5	คะแนน
มาก	ให้คะแนน	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	3	คะแนน
น้อย	ให้คะแนน	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้คะแนน	1	คะแนน

ผลคะแนนที่ได้จากการสำรวจนั้น จะนำมาทำการวิเคราะห์และแปลผลความหมายค่าเฉลี่ยตามระดับความสำคัญ โดยการให้คะแนนแต่ละระดับ มีเกณฑ์ดังต่อไปนี้ Best, (1977: 14)

$$\text{ความห่างของอัตรากำไร} = \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}}$$

$$= \frac{5-1}{5} = \frac{4}{5} = 0.80$$

เกณฑ์การวัดผลค่าคะแนนเฉลี่ย

ผลเฉลี่ย	4.21–5.00	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
ผลเฉลี่ย	3.41–4.20	ระดับความพึงพอใจมาก
ผลเฉลี่ย	2.61–3.40	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
ผลเฉลี่ย	1.81–2.60	ระดับความพึงพอใจน้อย
ผลเฉลี่ย	1.00–1.80	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสืออนุญาตจากทางมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ เพื่อทำการขออนุญาตต่อผู้ประกอบการโรงคั่วทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี ในการสำรวจและเก็บข้อมูลกับผู้ประกอบการกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยทำการศึกษา
2. ผู้วิจัยจะทำการส่งแบบสอบถามเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ผู้ประกอบการโรงคั่วทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี ผ่านช่องทางออนไลน์
3. หลังจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเป็นที่เรียบร้อยแล้ว นำมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. เชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย ด้วยค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อ

วิเคราะห์ลักษณะตัวแปรต้นและตัวแปรตาม คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด และปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขัน

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) ประกอบด้วย วิเคราะห์การเปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างทั้งสองกลุ่ม ได้แก่ เพศของพนักงานกลุ่มตัวอย่าง โดยการหาค่าเฉลี่ย t-test และวิเคราะห์การเปรียบเทียบเพื่อหาความแตกต่างมากกว่าสองกลุ่ม ได้แก่ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และระยะเวลาในการประกอบธุรกิจ โดยการหาค่าเฉลี่ย f-test ด้วยความแปรปรวนทางเดียว (one way ANOVA) และทดสอบแบบรายคู่โดยใช้วิธีของ Least Significant Difference (LSD) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดกับปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย (Research Results)

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 117 คน (คิดเป็นร้อยละ 61.30) อายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 64 คน (คิดเป็นร้อยละ 33.50) สถานภาพสมรส จำนวน 116 คน (คิดเป็นร้อยละ 60.70) ดำเนินการกิจการอยู่ในช่วงระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 95 คน (คิดเป็นร้อยละ 49.50) ตามลำดับ

ระดับส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน ในภาพรวมมีส่วนประสมทางการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}=4.42$, S.D.= 0.726) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าส่วนประสมทางการตลาดมีผลมากที่สุดทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.32-4.53 เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อยตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลได้ดังนี้ บุคคล ($\bar{X}=4.53$, S.D.= 0.693) รองลงมา คือ กระบวนการ ($\bar{X}=4.49$, S.D.= 0.719) รองลงมา คือ ช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X}=4.44$, S.D.= 0.700) รองลงมา คือ ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ($\bar{X}=4.41$, S.D.= 0.773) รองลงมาคือ การส่งเสริมการตลาด ($\bar{X}=4.37$, S.D.= 0.758) รองลงมา คือ ลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X}=4.36$, S.D.= 0.711) รองลงมา คือ ราคา ($\bar{X}=4.32$, S.D.= 0.726 ตามลำดับ

ระดับความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน โดยรวม มีความได้เปรียบทางการแข่งขันอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}=3.92$, S.D.=0.455) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันอยู่ในระดับทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.84-4.01 เรียงลำดับคะแนนจากมากไปน้อยตามเกณฑ์ในการวิเคราะห์และแปลผลข้อมูลได้ดังนี้ ด้านนวัตกรรม

ผลิตภัณฑ์ ($\bar{X}=4.01$, $S.D.=0.533$) ด้านความน่าเชื่อถือในการส่งมอบ ($\bar{X}=3.96$, $S.D.=0.535$) ด้านคุณภาพและความแตกต่าง ($\bar{X}=3.91$, $S.D.=0.486$) ด้านต้นทุน ($\bar{X}=3.89$, $S.D.=0.512$) ด้านการตอบสนองอย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=3.84$, $S.D.=0.638$) ตามลำดับ

สรุปการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน จะมีความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ต่างกัน

ผลวิเคราะห์ความได้เปรียบทางการแข่งขัน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ สถานภาพ ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ ที่แตกต่างส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอายุ ไม่มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ สถานภาพ และระยะเวลาในการดำเนินกิจการ แตกต่างกันจะส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ต่างกัน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน แต่ด้านอายุ ไม่มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์กับปัจจัยความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประสมทางการตลาดกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน สัมพันธ์กัน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดการจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล กระบวนการ ลักษณะทางกายภาพ มีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($R = .806^{**}, .829^{**}, .685^{**}, .832^{**}, .760^{**}, .845^{**}, .820^{**}, .842^{**}$)

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุเห็ดในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน” โดยจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้เป็น 2 ส่วน (1) ปัจจัยส่วนบุคคล และ (2) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขัน

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ สถานภาพ และระยะเวลาในการดำเนินกิจการ แตกต่างกันจะส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ต่างกัน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น

จึงยอมรับสมมติฐาน แต่ทางด้านอายุ ไม่มีความแตกต่างกันทางนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพิมล ขุนทอง (2560) ศึกษาเรื่อง การสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจเอสเอ็มอีในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และรูปแบบกิจการส่งผลต่อความได้เปรียบและความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ เนตรนภา สมปิตา และคณะ (2562) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสร้างความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ร้านค้าสันป่าตองที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค กล่าวว่า ส่วนปัจจัยส่วนบุคคลพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี สถานภาพสมรส อาชีพรับจ้างทั่วไป รายได้ และระดับการศึกษา ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ส่วนประสมทางการตลาดกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน สัมพันธ์กัน มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดการจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด บุคคล กระบวนการ ลักษณะทางกายภาพ มีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิรติพงษ์ ปัญญาเรือง (2559) กลยุทธ์ความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีต่อผลความสำเร็จในการดำเนินงานตามแนวคิด Balance Scorecard ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารของจังหวัดสุพรรณบุรี กล่าวว่า กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับกลาง และความได้เปรียบทางการแข่งขันอยู่ในระดับกลาง โดยส่วนประสมทางการตลาดของสถานประกอบการที่แตกต่างกันจะใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดที่แตกต่างกัน และส่วนประสมทางการตลาดทุกด้านมีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวิทย์ อิมยิ้ม (2562) ศึกษาเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของการประกอบธุรกิจกวัดวิชาในเขตกรุงเทพมหานคร ได้กล่าวว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านลักษณะกระบวนการ (Process) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) โดยการใช้ส่วนประสมทางการตลาดที่หลากหลายจะส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการสถาบันผ่านทักษะความเป็นผู้นำ และต้นทุนในการดำเนินการ และในเรื่องของการตอบสนองอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลิดา ลิ่นจี (2563) ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การสร้างความสามารถในการแข่งขันของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย ได้กล่าวว่า กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดมีอิทธิพลทั้งทางตรง และทางอ้อมจากปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญในการทำส่วนประสมทางการตลาดผ่านทัศนคติที่มาจากปัจจัยคุณลักษณะของ

ผู้ประกอบการจากการจัดการองค์กร การจัดการกลยุทธ์ทางการตลาดอย่างควบคู่ในการบริหารสำนักงานบัญชี เพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ (Research Suggestion)

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการโรงคัดบรรจุทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี สำหรับการส่งออกประเทศจีน” มีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้ประกอบการควรเน้นที่การส่งเสริมให้พนักงานภายในองค์กรสามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ มีการสร้างแรงจูงใจในการทำงานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์เป็นตามที่กำหนด และกระบวนการในการทำการตลาดผ่านขั้นตอนการคัดแยกทุเรียนที่มีมาตรฐานตามกรมวิชาการเกษตรกำหนด ให้คงคุณภาพของการผลิตและการส่งมอบให้อยู่ในเกณฑ์เสมอเพื่อให้กลุ่มลูกค้าพึงพอใจและกลับมาซื้อในครั้งต่อไป

2. โรงคัดบรรจุทุเรียนควรมีการลงทุนในนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ช่วยส่งผลให้เกิดการไหลของสายการผลิตถึงมือผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว และสะดวก เพิ่มความพึงพอใจและสามารถครองส่วนทางการค้าได้อย่างยั่งยืน ด้วยการทำแพ็คเกจที่สวยงาม ดึงดูดใจให้กับผู้บริโภค การแพ็คเกจที่ใช้กรรมวิธีไม่ให้เกิดการเน่าเสียระหว่างขนส่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาในครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะมุมมองด้านส่วนประสมทางการตลาดสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขันเท่านั้น ดังนั้นควรทำการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของบุคคลในงานที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันต่อส่วนประสมทางการตลาดในโรงคัดบรรจุทุเรียน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานของบุคคลผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขันผ่านการใช้ส่วนประสมทางการตลาดสู่กับตัดสินใจซื้อทุเรียนในต่างประเทศ ในการพัฒนาขีดความสามารถทางการค้าระหว่างประเทศได้อย่างยั่งยืน

2. การวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มวิธีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจโรงคัดบรรจุทุเรียนไทยไปยังตลาดประเทศจีน โดยใช้การสัมภาษณ์ผ่านระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือการทำ Focus group โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งออก หอการค้า สถานประกอบการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง (Reference)

กิตติพงษ์ ปัญญาเรือง. (2559). *กลยุทธ์ความได้เปรียบในการแข่งขันที่มีต่อผลความสำเร็จในการดำเนินงานตามแนวคิด Balance Scorecard ของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแปรรูปอาหารของจังหวัดสุพรรณบุรี*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- กรมวิชาการเกษตร. (2564). รายชื่อผู้ประกอบการโรงคัดทุเรียนในจังหวัดจันทบุรี. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.doa.go.th/th/>
- ชลิดา ลิ่นจี. (2563). กลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*. 10(1), 128-137.
- ธนวิทย์ อิมอิม. (2562). การพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของการประกอบธุรกิจกวตวิชาในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ*. 6(2), 340-352.
- เนตรนภา สมปิตตา, ภัทริกา มณีพันธ์, ปรีดา ศรีนฤวรรณ, และ ภูษณิศ เทชเถกิง. (2562). กลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของสหกรณ์ร้านค้าสันป่าตองที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค. ใน *การประชุมวิชาการระดับชาติ ด้านบริหารธุรกิจ ครั้งที่ 6 (น.1183-1197)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- พรพิมล ขุนทอง. (2560). การสร้างรายได้เปรียบในการแข่งขันของธุรกิจเกสต์เฮาส์ในอำเภอเมืองจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- มติชน. (2564). ส่งออกทุเรียนไทย เดือน พ.ค. 64 พุ่งทะลุสถิติ ตลาดจีนยังคงมาแรง. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2564, จาก https://www.sentangsedtee.com/today-news/article_185545.
- วสุธิดา นักเกษม, และประสพชัย พสุนนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร. *Veridian E-Journal Silpakorn University*. 11(1), 2148-2167.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2564). ส่งออกทุเรียนไทย พ.ค. 2564 มีมูลค่ารายเดือนสูงสุดเป็นประวัติการณ์ ดันทั้งปีทำสถิติใหม่เร่งตัวแรง 35-40%. สืบค้น 15 กรกฎาคม 2564, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/Durian-z3233.aspx>.
- สุดที่รัก นุชนาถ. (2562). ความพึงพอใจและความภักดีในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่เชื่อมโยงระหว่างส่วนประสมทางการตลาดสู่การตั้งใจใช้บริการแอปพลิเคชัน Grabfood ของผู้ใช้บริการในเขตฝั่งธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education*. (3rd ed). New Jersey: Prentice-hall Inc.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Simple Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3), 607-610.

กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรม
ขอมโบราณกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

The Marketing Strategies Affect Tourism Achievement, Traces
of Civilization Ancient Khmer Nakhonchaiburin Provincial Group

พงษ์พันธ์ เก็นโนนกอก¹ จณัญญา วงศ์เสนา² จงศิริศุภางค์ นันตา³

Pongpan Koennonkok, Jananya Wongsena, Chongsirisupang Nanta

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวและระดับผลสัมฤทธิ์ ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ และศึกษาความสัมพันธ์กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ประชากรที่ใช้ในวิจัย คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังกลุ่มอารยธรรมขอมโบราณของกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ในปี พ.ศ.2563 จำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 4 จังหวัด รวมทั้งหมด 15,124,390 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้สูตรของยามาเน คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามได้เท่ากับ .91 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาระดับกลยุทธ์การตลาดและผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ พบว่า ระดับกลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับ 1 คือ ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว และระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงเป็นอันดับ 1 คือ ด้านการรับรู้คุณภาพการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ 2) ผลการศึกษาความสัมพันธ์กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์ในระดับสูง อย่างมี

Received: 2021-08-17 Revised: 2021-09-04 Accepted: 2021-09-06

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Master of Business Administration Program in Business, Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: analaumon@aru.ac.th

² สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Program in Business, Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University.

³ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Program in Business, Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University.

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ มีตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่ส่งผล 4 ตัว คือด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ

คำสำคัญ (Keywords): กลยุทธ์การตลาด; ผลสัมฤทธิ์การท่องเที่ยว; อารยธรรมขอมโบราณ

Abstract

This research aimed to study the The level of Marketing Strategies and The level of Tourism Achievement, Traces of Civilization Ancient Khmer Nakhonchaiburin Provincial Group and to study the relationship The Marketing Strategies Affect Tourism Achievement, Traces of Civilization Ancient Khmer Nakhonchaiburin Provincial Group, The population used in the research was tourists who traveled to the Ancient Khmer Civilization Nakhonchaiburin Provincial Group in 2020. The total number of tourists in all 4 provinces was 15,124,390 people. The samples were obtained using Yamane's formula, i.e. tourists visiting Nakhon Ratchasima Province. Chaiyaphum Province Buriram Province and Surin Province, 400 people The research instrument was a questionnaire. The questionnaire reliability was .91. The statistic used to test the hypothesis was Pearson Product Moment Correlations Coefficient. The results found that: 1) The results of the study on the level of the marketing strategies and tourism achievements following the Ancient Khmer Civilization Nakhonchaiburin Provincial Group, It was found that the marketing strategy level of the ancient Khmer civilization tourist attractions Overall and in each aspect at a high level in all aspects The aspect with the highest average was in tourism marketing promotion and the level of tourism achievement in the traces of the ancient Khmer civilization Overall and each aspect is at a high level in every aspect. The aspect with the highest average was The perception of tourism quality of the ancient Khmer civilization 2) The results of a study The Marketing Strategies Affect Tourism Achievement, Traces of Civilization Ancient Khmer Civilization Nakhonchaiburin Provincial Group, Overall, it was found that there was a positive correlation with the criterion variables at a high level. with statistical significance at the .05 level, i.e., there were 4 good predictors that had an effect, namely tourism distribution; in tourism marketing promotion Service process and physical environment

Keywords: Marketing strategies; Tourism achievements; Traces of Civilization Ancient Khmer

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยสร้างรายได้มหาศาลให้กับประเทศ จะเห็นได้จากในช่วง 7 เดือนแรกของปี 2562 มีรายได้รวม จากการท่องเที่ยว 1.82 ล้านล้านบาท มาจากนักท่องเที่ยวต่างชาติ 1.19 ล้านล้านบาท และนักท่องเที่ยวชาวไทย 0.83 ล้านล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) มุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงบูรณาการให้เติบโตอย่างสมดุลและยั่งยืนโดยมีแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้าและบริการ พัฒนาฟื้นฟูความเชื่อมั่นและดำเนินกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือบุคลากร และพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งให้เกิดความเชื่อมโยงกันเป็นโครงข่าย การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย (พ.ศ. 2558 – 2560) โดยมีการเน้นย้ำเรื่องการวางรากฐานการพัฒนาให้มีการปรับตัวให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลก และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพอย่างมีดุลยภาพและยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

ในปี พ.ศ.2563 ประเทศไทยมีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังกลุ่มอารยธรรมขอมโบราณ จำนวนมาก คือ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 4 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ เดินทางมาเที่ยวรวมทั้งหมด 15,124,390 คน ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดที่มีความได้เปรียบในด้านพื้นที่ซึ่งมีทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญา ศิลปวัฒนธรรมมรดกประเพณีทางประวัติศาสตร์ที่หลากหลายและมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม มีการประชาสัมพันธ์ให้เข้ากับยุคสมัยด้วยการจัดทำ Application บนมือถือเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวในการค้นหาแหล่งท่องเที่ยว ที่พัก ร้านอาหาร รวมทั้งมีการจัดกิจกรรมการตลาดทำให้ในแต่ละปีมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวและพักผ่อนในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นโดยมีแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategies Issues) รวม 3 ประเด็น คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันเกษตรอุตสาหกรรมและแปรรูป ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และผลิตภัณฑ์ใหม่ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนาค้าการลงทุนและการค้าชายแดน แหล่งท่องเที่ยวหลักของเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอม (8 แห่ง) แหล่งท่องเที่ยวรองของเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอมประเภทศิลปวัฒนธรรม (34 แห่ง) แหล่งท่องเที่ยวรองของเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอมประเภทศิลปวัฒนธรรม (8 แห่ง) แหล่งท่องเที่ยวเสริมของเส้นทางท่องเที่ยวอารยธรรมขอม (43 แห่ง) (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง, 2563)

การท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์หรือชื่อทางราชการว่ากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เป็นนโยบายของรัฐบาลในการส่งเสริมโครงการการท่องเที่ยวเส้นทางอารยธรรมของเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่

มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและสังคม รวมถึงสถานที่ที่มีความผูกพันทางจิตใจของชนรุ่นหลัง เพื่อชื่นชมและเรียนรู้ประวัติศาสตร์และโบราณสถานในแหล่งท่องเที่ยวนั้น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อผู้มีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมรวมถึงคุณค่าของสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยการท่องเที่ยวปราสาทหินหรือปราสาทขอม ถือเป็นหนึ่งในสถานที่ท่องเที่ยวที่โดดเด่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสานที่มีการกระจายอยู่ทั่วไปบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง คือ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และชัยภูมิ ทั้งหมดล้วนเป็นอารยธรรมขอมโบราณที่ทิ้งร่องรอยไว้ให้ได้ศึกษาและเรียนรู้โดยมีปราสาทหินทั้งขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ หลายแห่งกระจายกันออกไป (สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา, 2554)

ในการจัดตั้งกลุ่มนครชัยบุรีรินทร์นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ทั้ง 4 จังหวัด ดังนั้นเพื่อให้การท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมโบราณ จึงควรมีการจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อเป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยวซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการดึงดูดนักท่องเที่ยว นั้น นอกจากสถานที่ที่สำคัญ ๆ แล้ว ยังต้องมีกลยุทธ์ทางการตลาดบริการเพื่อช่วยให้การจัดการท่องเที่ยวมีประสิทธิภาพ ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ด้านบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อตอบสนองต่อแผนกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวในการแข่งขันในระยะยาวและส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศเจริญเติบโตมากขึ้น ซึ่งจากรายงานเกี่ยวกับรายได้ที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ในปี 2563 มากถึง 23,853.6 ล้านบาท แสดงให้เห็นถึงการมีแผนกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จ (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมา, 2564)

ทั้งนี้ การท่องเที่ยวไทยยังมีปัญหาสะสมมาอย่างยาวนานที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเพื่อเพิ่มขีดความสามารถและกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวในการแข่งขันในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว การกระจุกตัวของนักท่องเที่ยว ความไม่พร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกปัญหาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว ทักษะและองค์ความรู้ของบุคลากรท่องเที่ยวขีดความสามารถในการรองรับของแหล่ง รวมถึงปัญหาการบริหารจัดการของภาครัฐและการบูรณาการเพื่อการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ ความล่าช้าของกฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เป็นต้น ดังนั้นหากประเทศไทยยังจำเป็นต้องอาศัยรายได้จากการท่องเที่ยวเพื่อเป็นฐานเศรษฐกิจหลักให้กับประเทศ รวมถึงเป็นแหล่งกระจายรายได้และการจ้างงานเพื่อช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับชุมชนและสังคมไทยแล้วควรมีการทบทวนทิศทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง ศักยภาพและโอกาสที่จะเกิดขึ้นและเพื่อเป้าหมายการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีผลสัมฤทธิ์คุณภาพอย่างยั่งยืน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2558)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ โดยการนำกลยุทธ์การตลาดในด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ด้านสถานที่ท่องเที่ยว ด้านบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมทาง

กายภาพ เพื่อนำไปพัฒนาการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยวในนั้น ๆ ให้ได้รับความสะดวกในด้านการให้บริการต่าง ๆ และยังได้รับความรู้จากแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลที่ได้นั้นสามารถนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์สำหรับการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมของโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ในการรับรู้คุณภาพการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ คุณค่าการท่องเที่ยว ทัศนคติที่ดีการท่องเที่ยว ความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ การแนะนำและบอกต่อ และมีความน่าเชื่อถือและเป็นการสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่ยั่งยืน มีรายได้เข้าประเทศและเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวและระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

สมมติฐานการวิจัย ((Research Hypothesis)

กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีตัวพยากรณ์ที่ดีที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์จำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ รวม 15,124,390 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ จำนวนนักท่องเที่ยวทั้ง 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดสุรินทร์ กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967) แบบทราบจำนวนประชากร โดยกำหนด ความเชื่อมั่นที่ 95% และยอมรับความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 5 % สุ่มตัวอย่างแบบความน่าจะเป็นในการสุ่ม (Probability Sampling) และสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ทั้ง 4 จังหวัด โดยได้หาค่าสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ในปี พ.ศ.2562 ได้กลุ่มตัวอย่าง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 258 ราย จังหวัดชัยภูมิ

จำนวน 48 ราย จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 58 จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 36 ราย รวมทั้งสิ้น จำนวน 400 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบบสอบถามประกอบไปด้วยโครงสร้าง 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้
2. ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบ Rating Scale ชนิด 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด
3. ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบ Rating Scale ชนิด 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ และได้สรุปแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยดัดแปลงจากทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำหนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) เสนอผู้เชี่ยวชาญ และนัดวัน เวลา และสถานที่ในการประเมินแบบสอบถาม
3. นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) ของแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล หนึ่ง จากการหาค่า IOC ข้อใดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 0.5 จะถูกตัดออก หรือนำข้อคำถามนั้นไปปรับปรุงใหม่ ก่อนที่จะนำกลับมาใช้อีกครั้ง (สุวิมล ติรกานันท์, 2546) โดยได้ค่า IOC ของแบบสอบถามเท่ากับ .91
4. ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา
5. นำแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ในข้อที่มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Co-efficient Alpha - α) ของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ .91
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำเสนออาจารย์ ที่ปรึกษาอีกครั้ง จากนั้นนำแบบสอบถามที่มีคุณภาพ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ดำเนินการเก็บข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ชุด โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการอธิบาย และนำข้อมูลเกี่ยวกับการตอบแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามทุกหัวข้อ และทุกรายการ
2. ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามมาทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบสอบถาม

- 1.1 การตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561)
- 1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถาม ใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha - α) ของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ได้จะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.6 (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2561)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม

- 2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และร้อยละ ดังสูตรต่อไปนี้
- 2.2 ตอนที่ 2 กลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ และตอนที่ 3 ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน คือ ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlations Coefficient) ใช้สูตร (สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2551)

ผลการวิจัย (Research Result)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์” ผู้วิจัยกำหนดกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว กระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (ภัทราพร อวชันนาการ, 2558) และผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ประกอบด้วย ด้านการรับรู้คุณภาพการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ด้านการ

รับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ด้านทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ด้านความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ และด้านการแนะนำและบอกต่อ (บุญศักดิ์ และคนอื่น ๆ, 2561)

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ 1) ผลการศึกษาระดับกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวและระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ (มี 2 ประเด็น) 2) ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ (มี 1 ประเด็น) ดังนี้

1. ระดับกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวและระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์

1.1 ผลการศึกษาระดับกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยวโดยภาพรวมและรายด้าน
ตารางที่ 1 ระดับกลยุทธ์การตลาดแหล่งท่องเที่ยว โดยภาพรวมและรายด้าน

ลำดับ	กลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านผลิตภัณฑ์บริการ	4.20	.508	มาก
2	ด้านค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว	4.12	.582	มาก
3	ด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว	4.22	.595	มาก
4	ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว	4.24	.591	มาก
5	ด้านกระบวนการให้บริการ	4.22	.427	มาก
6	ด้านบุคลากร	4.11	.551	มาก
7	ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ	4.11	.582	มาก
รวม		4.17	.449	มาก

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาระดับกลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.17$) (S.D.= .449) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.24$) (S.D.= .591) ด้านกระบวนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.22$) (S.D.= .427) และ ด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว ($\bar{X} = 4.22$) (S.D.= .595)

1.2 ผลการศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 ระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวมและรายด้าน

ลำดับ	ความคิดเห็นระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรม ขอมโบราณ โดยภาพรวมและรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการรับรู้คุณภาพการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ	4.23	.553	มาก
2	ด้านการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ	4.22	.444	มาก
3	ด้านทัศนคติที่ดีการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ	4.14	.521	มาก
4	ด้านความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ	3.57	.535	มาก
5	ด้านการแนะนำและบอกต่อ	3.76	.556	มาก
รวม		3.98	.317	มาก

จากตารางที่ 11 ผลการศึกษาระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ($\bar{X}=3.98$) (S.D.= .317) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการรับรู้คุณภาพการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ($\bar{X}=4.23$) (S.D.= .553) ด้านการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ($\bar{X}=4.22$) (S.D.= .444) และ ด้านทัศนคติที่ดีการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ($\bar{X}=4.14$) (S.D.= .521)

2. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ได้แก่ ระดับกลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กับตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ ประกอบด้วย การส่งผลของตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี และการสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวม

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ กลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณกับตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวม

	pro	cost	sell	prom	pro	per	envi	ach
pro	1.000	.741*	.827*	.780*	.217*	.952*	.752*	.902*
cost		1.000	.737*	.593*	.125*	.679*	.967*	.775*
sell			1.000	.753*	.169*	.785*	.724*	.858*
prom				1.000	.257*	.665*	.634*	.811*
proc					1.000	.188*	.145*	.393*
per						1.000	.682*	.852*
envi							1.000	.779*
ach								1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ คือ ระดับกลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ มีค่าสูงสุด .902 และมีค่าต่ำสุด .393 จากผลที่พบว่าตัวพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ตามตารางที่ 18 ผู้วิจัยจึงคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (β , b) ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (SE.b) ค่า t ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์ ตัวพยากรณ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2) ค่าความ คลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE.est) ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a) และ ค่า F ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์ ทั้ง 7 ตัว กับ ตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณปรากฏผลดัง ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์ทั้ง 7 ตัวกับตัวแปรเกณฑ์ คือผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ

ตัวพยากรณ์	β	b	SE _b	t	อันดับที่ ของ β
pro	.220	.137	.091	1.504	3
cost	.253	.138	.074	1.869	2
sell	.210	.112	.035	3.187*	4
prom	.189	.101	.034	3.022*	5
proc	.261	.194	.025	7.768*	1
per	.174	.100	.068	1.478	6
envi	-.340	-.185	.074	-2.513*	7

R=.769	R ² = .591	F=80.959
SE _{est} =± .204	a=1.468	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ทั้ง 7 ตัว ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ คือ ด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ สูงสุดเป็นอันดับ 1 คือ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์บริการด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ด้านบุคลากร และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ตามลำดับ เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ค่า คือ ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ จังหวัดสุรินทร์ มีค่าเท่ากับ .736 และ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ร้อยละ 73 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± .204 ซึ่งค่า r ระหว่าง 0.61 – 0.80 หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน สมรรถนะของพนักงานส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ ไปในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง การสร้างสมการผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ ในรูปคะแนนมาตรฐาน และคะแนนดิบจากตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว ดังต่อไปนี้

สมการคะแนนมาตรฐานเป็น

$$\hat{Z}_1 = .220Z_{pro} + .253Z_{cost} + .210Z_{sell} + .189Z_{prom} + .261Z_{proc} + .174Z_{per} + .340Z_{envi}$$

สมการคะแนนดิบเป็น

$$\hat{Y}_1 = 1.468 + X_{.137pro} + .138X_{cost} + .112X_{sell} + .101X_{prom} + .194X_{proc} + .100X_{per} + .185X_{envi}$$

ผู้วิจัยค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี ในการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ โดยวิธี Stepwise Multiple Regression รวมทั้งวิเคราะห์ระดับการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัว พยากรณ์ที่ดี 4 ตัว กับตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ

ตัวพยากรณ์	β	b	SE _b	t	อันดับที่ของ β
sell	.259	.138	.033	4.121*	1
prom	.124	.067	.030	2.249*	3
proc	.258	.192	.025	7.669*	2
envi	-.118	-.065	.028	-2.311*	4
R=.765 R ² = .585 F=111.304*					
SE _{est} = ±.205 a =1.479					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดี 4 ตัว คือ ด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ มีค่าเท่ากับ .765 ซึ่งมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 76 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± . 205 การสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ สามารถพยากรณ์ในรูปของสมการคะแนนมาตรฐาน และสมการคะแนนดิบ จากตัวแปรพยากรณ์ที่ดี ดังต่อไปนี้

สมการคะแนนมาตรฐานเป็น

$$\bar{Z}_1 = .259Z_{\text{sell}} + .124Z_{\text{prom}} + .258Z_{\text{proc}} + -.118Z_{\text{envi}}$$

สมการคะแนนดิบเป็น

$$\hat{Y}_1 = 1.479 + .138X_{\text{sell}} + .067X_{\text{prom}} + .192X_{\text{proc}} + -.065X_{\text{envi}}$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Dicussion)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์” อภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้คือ

1. ผลการศึกษาระดับกลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ

โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการจัดกิจกรรมและมหกรรมการท่องเที่ยว เชิญชวน กระตุ้นเชิญชวนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง วางแผนการตลาดเชิงรุก ประชาสัมพันธ์หาสื่อที่หลากหลาย มีการจัดกิจกรรม ลด แลก แจก แถม ระบบขั้นตอนในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวมี

ความสะดวก จัดเวลาให้เยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว จัดทำศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวสามารถให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องชัดเจน มีการเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยี มีความสะดวกในการเดินทางมาท่องเที่ยว จัดทำป้ายสื่อความหมายประวัติความเป็นมาภายในแหล่งท่องเที่ยวที่ชัดเจน ทำให้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ระดับผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านการรับรู้คุณภาพการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ด้านการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ และด้านทัศนคติที่ดีการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านเดินทางไปเยือนมีสิ่งดึงดูดแรงจูงใจ เชื่อมโยงกับเส้นทางการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมขอมโบราณ มีความเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ของอารยธรรมขอมโบราณ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และสัมผัสวิถีชีวิตของคนชนบทจากแหล่งท่องเที่ยวที่ท่านได้ไปเที่ยว สัมผัสถึงความเป็นมิตรและอัธยาศัยไมตรีที่ดีของผู้คน หอมน้ำสาธารณะสะอาด เพียงพอต่อความต้องการ มีการจัดเตรียม ข้อมูลการท่องเที่ยวเพื่อให้นักท่องเที่ยวหาข้อมูลได้อย่างสะดวก เจ้าหน้าที่ประจำแหล่งท่องเที่ยวมีความกระตือรือร้นในการให้บริการ ออกแบบสถาปัตยกรรมมีความสวยงาม มีความเป็นเอกลักษณ์ มีความสำคัญทาง การเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวได้รับประโยชน์คุ้มค่า สถานที่ท่องเที่ยวที่ท่านไปสามารถสร้างความผ่อนคลาย จากกิจกรรมการท่องเที่ยวได้ เจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวให้บริการได้อย่างมีมิตรไมตรีจิตที่ดีประทับใจในการให้บริการ จึงทำให้มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

3. ผลการศึกษาระดับความสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ ได้แก่ ระดับกลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ กับตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ ประกอบด้วย การส่งผลของตัวพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ การค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี และการสร้างสมการพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ โดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีตัวแปรพยากรณ์ที่ดี 4 ตัว คือ ด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ คือ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า กลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ซึ่งประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์บริการ ด้านค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ด้านการจัดจำหน่ายการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ สัมพันธ์กับ ผลสัมฤทธิ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ

กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ประกอบด้วย ด้านการรับรู้คุณภาพการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ด้านการรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ด้านทัศนคติที่ดีการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ด้านความพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ และด้านการแนะนำและบอกต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจมีการส่งเสริมพัฒนาและกำหนดนโยบายและแผนกลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณในจังหวัดกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มีความสนใจเข้ามาท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

กลยุทธ์การตลาดที่ส่งผลต่อผลลัพธ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์

กลยุทธ์การตลาดด้านการท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ได้แก่

1. ผลิตภัณฑ์บริการ สถานที่ที่มีความน่าสนใจ ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์ มีร่องรอยสะท้อนถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ยังคงอยู่ อาหารที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น
2. ค่าใช้จ่ายการท่องเที่ยว ราคาบัตรค่าธรรมเนียมในการเข้าชมมีความเหมาะสม ราคาสินค้าของที่ระลึกมีความคุ้มค่า ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว มีความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป ค่าที่พักแรมมีความเหมาะสม
3. ช่องทางการท่องเที่ยว ง่าย ช่องทางการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวให้หลากหลาย
ระยะเวลาในการเปิด-ปิดมีความเหมาะสมแก่การมาท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัย
4. การส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว มีการจัดกิจกรรมและมหรหรรรมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นเชิญชวนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง มีสื่อและข้อมูลแจกฟรีหรือดาวน์โหลดฟรี มีการจัดกิจกรรม ลด แลก แจก แถม
5. กระบวนการให้บริการ มีระบบขั้นตอนในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวมีความสะดวก มีเจ้าหน้าที่/มัคคุเทศก์ท้องถิ่นบริการ
ศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวสามารถให้ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง
6. บุคลากร เจ้าหน้าที่ให้บริการนักท่องเที่ยวมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มัคคุเทศก์ท้องถิ่นสามารถให้ข้อมูล/แนะนำแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี
7. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ มีคู่มือและแผนที่บอกสถานที่ท่องเที่ยวอย่างชัดเจนแหล่งท่องเที่ยวได้รับการดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพที่สมบูรณ์บริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีระบบสาธารณูปโภคที่พร้อมในการรับนักท่องเที่ยว

ผลลัพธ์ด้านการท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรมขอมโบราณ กลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีนทร์ ได้แก่

1. การรับรู้คุณภาพการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ แหล่งท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกับเส้นทางการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมประวัติศาสตร์ขอมโบราณ
2. การรับรู้คุณค่าการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ สถาปัตยกรรมมีความสวยงาม มีความเป็นเอกลักษณ์
3. ทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ นักท่องเที่ยวมีความสุขจากการได้รับประสบการณ์การท่องเที่ยว เกิดความรู้สึกผูกพัน รักและหลงใหลในสถานที่ท่องเที่ยว สร้างความผ่อนคลาย จากกิจกรรมการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่แหล่งท่องเที่ยวให้บริการได้อย่างมีมิตรไมตรีจิตที่ดีประทับใจในการให้บริการ
4. การพึงพอใจต่อการท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ ความสวยงามทางสถาปัตยกรรมสามารถสร้างพึงพอใจต่อความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว เกิดการเรียนรู้และความเข้าใจต่ออารยธรรมขอมในพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ
5. การแนะนำและบอกต่อ มีการชวนเพื่อน ญาติ หรือครอบครัวกลับมาเที่ยวแหล่งซ้ำ มีการแบ่งปันเรื่องราวการท่องเที่ยวในสื่อสังคมออนไลน์

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 ควรจัดกิจกรรมที่จัดภายในแหล่งท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์โดดเด่นดึงดูดนักท่องเที่ยว
- 1.2 ควรกำหนดอัตราที่เหมาะสมกับสภาวะเศรษฐกิจและสภาวะวิกฤตโควิดในปัจจุบันให้มีความคุ้มค่ากับเงินที่จ่ายไป
- 1.3 ควรกำหนดระยะเวลาในการเปิด-ปิดมีความเหมาะสมแก่การมาท่องเที่ยว
- 1.4 ควรจัดกิจกรรม ลด แลก แจก แถมหรือ โปรโมชันที่น่าสนใจ ควรจัดระบบขั้นตอนในการเข้าชมแหล่งท่องเที่ยวมีความ สะดวก
- 1.5 ควรมีการอบรมมัคคุเทศก์ท้องถิ่นสามารถให้ข้อมูล/แนะนำแหล่ง ท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี ควรจ้างบุคลากรดูแลแหล่งท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่ สมบูรณ์
- 1.6 ควรดูแลทำความสะอาด ห้องน้ำสาธารณะสะอาด เพียงพอต่อความต้องการควรจ้าง สถาปัตยกรรมที่มี ความชำนาญทราบเรื่องราวและความสำคัญทางประวัติศาสตร์เป็นอย่างดี
- 1.7 ควรจัดสถานที่ท่องเที่ยวให้สามารถสร้างความผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด
- 1.8 ควรมีการประเมินพึงพอใจต่อการจัดการภายในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนำมาพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ
- 1.9 ควรมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยว เช่น จัดทำเพจ facebook เว็บไซต์ เพื่อแนะนำแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณให้นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวแหล่งนี้อีกครั้ง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณในสภาวะวิกฤตโควิด-19
- 2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จกลยุทธ์ทางการตลาดแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณ
- 2.3 ควรศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมโบราณในยุค Thailand 4.0

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). *สถิติสำหรับงานวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). *ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทยพ.ศ. 2558 – 2560*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)*. กรุงเทพฯ:กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). *สถิติการท่องเที่ยวไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.

- บุญศักดิ์ . (2561). อิทธิพลของปัจจัยที่มีต่อความภักดีของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวบนฐานชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย. *วารสารชุมชนวิจัย*. 2(12),10.
- ภัทรพร อาวชันการ. (2558). ปัจจัยทางการตลาดและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนในเขตอำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2551). *ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. กภาพสินธุ์: ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมา. (2564). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยว*. นครราชสีมา: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครราชสีมา.
- สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา. (2554). *แผนพัฒนาจังหวัด 2557*. นครราชสีมา: สำนักงานนครราชสีมา.
- สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1.(2563). *แผนพัฒนา กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์) ระยะ 4 ปี พ.ศ.2557-2560*. นครราชสีมา: สำนักงานบริหารยุทธศาสตร์.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2546). *การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- Yamane, Taro. (1967). *Statistics: An Introductory Analysis*. New York: Harper and Row.

ปัจจัยในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์
Operational Factors Affecting Employee Performance of the Bank for
Agriculture and Agricultural Cooperatives in surince province

สุภาวิดา นากกระแสร¹ อุบลวรรณ สุวรรณภูษิต² อีรวัตร์ ภูระธีรานรัช³

Supawida Nakkrasare, Ubonwan Suwannaputit, Teerawat Purateeranrat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานและระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 517 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 217 คน ได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปเครซีมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม หาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามได้เท่ากับ .91 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร 2) ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และด้านการเงิน 3) ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัด

Received: 2021-08-17 Revised: 2021-09-02 Accepted: 2021-09-03

¹ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Master of Business Administration Program in Business, Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: analaumon@aru.ac.th

² สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Program in Business, Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University

³ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ Program in Business, Faculty of Management Science, Surindra Rajabhat University

สุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ มีค่าสูงสุด .944 และมีค่าต่ำสุด .759 มีความสัมพันธ์กันและเป็นไปในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูงที่สุดและมีระดับการส่งผลตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทั้ง 4 ตัว คือ ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน

คำสำคัญ (Keywords): ปัจจัยในการปฏิบัติงาน; ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน; ธนาครเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

Abstract

This research aimed to study 1. To study the level of performance and the level of performance of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in surince province, 2 . To study Operational Factors Affecting Employee Performance of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in surince province, The population used in the research was Employee Performance of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in surince province, 517 people . The sample group used in this research was 217 employees of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Surin Province. The samples were obtained from the opening of the Crazy Morgan ready-made table. The research instrument was a questionnaire. The questionnaire reliability was .91. The statistic used to test the hypothesis was Pearson's correlation. The results of the research showed that 1) the overall and individual performance factors were at a high level in all aspects. Sort the averages from least to 3 in order: Performance Opportunities for advancement in career and relationships within the organization 2) The results of the study of the overall and individual performance level of efficiency at a high level in all aspects Sort the mean from highest to lowest in 3 orders, namely the internal process. learning and development and financial 3) The results of this study were to study the Factors Affecting Employee Performance of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in surince province, was found that there was a positive correlation with the criterion variable, namely the performance of employees of the Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in Surin Province. with statistical significance at the 0.05 level, which was the highest value of .944 and the lowest value .759. The correlation and direction in the same direction was at the highest level and had a good level of impact on predictive variables both 4 are Relationships within the organization working

environment Opportunities for advancement in career and operational performance. Operational

Keywords: Performance Factors; Performance Efficiency; Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives

บทนำ (Introduction)

องค์กรใด ๆ จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลนั้น ส่วนหนึ่งต้องมาจากการที่พนักงานมีขวัญกำลังใจ มีสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานที่ดี มีความพึงพอใจในการทำงาน และจะมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้องค์กรบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ดังที่ อัครเดช ไม้จันทร์ (2560) อธิบายว่าการทำให้คนในองค์กรทำงานด้วยความสุขและมีประสิทธิภาพย่อมช่วยสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันในเชิงธุรกิจอย่างยั่งยืนที่มีความสำคัญยิ่ง และสามารถสร้างความเจริญเติบโตแก่บริษัท พร้อมทั้งรองรับแผนการผลิตได้อย่างยั่งยืน

การที่องค์กรใด ๆ จะบรรลุเป้าหมายของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลได้นั้น ส่วนหนึ่งจะต้องมาจากการที่พนักงานมีขวัญกำลังใจและความพึงพอใจในการทำงาน ซึ่งต้องอาศัยการจูงใจเป็นองค์ประกอบสำคัญ และสอดคล้องกับพระมหากษัตริย์ จันทรสง่า (2561) อธิบายความสำคัญของการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน ก็คือ การมุ่งพัฒนาความเจริญเติบโตให้แก่องค์กรด้วยการทำให้สมาชิกในองค์กรอุทิศร่างกาย แรงใจ ทำงานด้วยความเต็มใจเต็มความสามารถ เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กรที่กำหนดไว้ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานจึงถือเป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานจะเกิดขึ้นได้ ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน โดยปัจจัยเหล่านั้นจะเป็นสิ่งเร้าหรือสิ่งกระตุ้นให้พนักงานมีความต้องการ มีความเต็มใจที่จะทำงานให้เกิดประสิทธิภาพในองค์กร (อัครวัฒน์ นิธิจิรวงศ์, 2559)

ปัจจุบันธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนทั้งสิ้น 23 สาขา มีแนวทางในการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับพันธกิจภาพรวม คือ การส่งเสริมการผลิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเสริมสร้างและพัฒนาสถาบันเกษตรกรและชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน การให้บริการทางการเกษตรและด้านการตลาด ตลอดจนการเชื่อมโยงเครือข่ายการผลิตและกลุ่มอาชีพต่าง ๆ การประสานความร่วมมือทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก มีรูปแบบการทำงานแบบบูรณาการ ทั้งนี้การที่จะสามารถบรรลุผลสำเร็จดังกล่าวต้องอาศัยทรัพยากรมนุษย์ในการขับเคลื่อน ซึ่งผู้บริหารธนาคารให้ความสำคัญกับการพัฒนาพนักงาน โดยให้ความสำคัญเทียบเท่ากับการพัฒนาธุรกิจของธนาคาร ผู้บริหารธนาคารถือว่า “คน” เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อองค์กร ต้องทะนุถนอมรักษาคณติไว้กับองค์กรให้ยาวนาน (ศรายุทธ ยิ้มยวน. 2563)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์” เพื่อนำข้อมูลไปปรับใช้ในการบริหารงานภายใน รวมถึงเป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน ทำให้พนักงานมีประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานและระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์

สมมติฐานการวิจัย ((Research Hypothesis)

ปัจจัยในการปฏิบัติงานส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ ในระดับสูง และมีตัวพยากรณ์ที่ดี ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 517 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ จำนวน 217 คน ซึ่งได้จากการเปิดตารางสำเร็จรูปเครซี่มอร์แกน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง และระยะเวลาในการทำงาน ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบปิด (Close - ended Questions) แบบตรวจสอบรายการ (Check - List) ให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เลือกตอบให้ตรงกับ ความเป็นจริงมากที่สุดเพียงข้อเดียว

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งได้จากการทบทวนวรรณกรรมของ ของวรก

มล เพื่อฟัง (2559) ประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน โดยลักษณะของคำถามแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกในลักษณะการประมาณค่า (Rating scale) ซึ่งผู้วิจัยใช้มาตรวัดตามแนวของ Likert's Scale มาปรับใช้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับผลการประเมินประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ โดยลักษณะคำถามเป็นข้อความเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการประเมินผลการปฏิบัติงานประจำปี สุรินทร์ โดยประเมินได้จากแนวคิดการประเมินองค์กรแบบสมดุล (Balance Scorecard) 4 มุมมอง ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Kaplan and Norton, 1992) โดยข้อความแต่ละข้อมีคำตอบให้เลือกในลักษณะการประมาณค่า ซึ่งผู้วิจัยใช้มาตรวัดตามแนวของ Likert's Scale มาปรับใช้ โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. สร้างแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำราวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการทำงาน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน การจูงใจ ปัจจัยการทำงาน ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน
2. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง โดยกำหนดประเด็นเนื้อหา และขอบเขตที่ต้องการประเมิน คำถามหลัก คำถามย่อย ให้ครอบคลุมเนื้อหา และวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะ และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
4. ทำเรื่องขอหนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญจากคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์ เพื่อดำเนินการในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรของโรวินลลี, อาร์.เจ. และแฮมเบลตัน อาร์.เค. (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) เพื่อประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหาว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือไม่ โดยเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบข้อเสนอแนะ และปรับปรุงความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
5. นำหนังสือแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) เสนอผู้เชี่ยวชาญ และนัดวัน เวลา และสถานที่ในการประเมินแบบสอบถาม
6. ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) ของแบบสอบถาม
7. นำผลที่ได้จากการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) ของแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล อนึ่ง จากการหาค่า IOC ข้อใดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า

0.5 จะถูกตัดออก หรือนำข้อคำถามนั้นไปปรับปรุงใหม่ ก่อนที่จะนำกลับมาใช้อีกครั้ง (สุวิมล ติรกานันท์, 2546) โดยได้ค่า IOC ของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนี้

8. ปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และอาจารย์ที่ปรึกษา

9. นำแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด จากนั้นนำมาตรวจให้คะแนน และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ในข้อที่มีลักษณะคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่าใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Co-efficient Alpha - α) ของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

10. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์ จัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์ และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง จากนั้นนำแบบสอบถามที่มีคุณภาพ นำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. สถิติการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Index of Consistency : IOC) (ล้วนสายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

1.2 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม เลือกข้อคำถามของแบบสอบถามที่มีดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป (สุวิมล ติรกานันท์, 2546)

1.3 การหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Co-efficient Alpha - α) ของครอนบาค (Cronbach) โดยค่าความเชื่อมั่นที่ใช้ได้จะต้องมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.6 (บุญชม ศรีสะอาด, 2541)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์แบบสอบถาม

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการ จัดหมวดหมู่และใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ และร้อยละ

2.2 ข้อมูลปัจจัยในการปฏิบัติงานและข้อมูลประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (ธานินทร์ ติลปจารย์, 2550)

2.3 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ที่ต้องการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัย (Inductive Data Analysis)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ปัจจัยในการปฏิบัติงานส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) และทำการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณระหว่างปัจจัยในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression analysis) ในการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ จะช่วยให้ได้ผลการพยากรณ์เชิงเส้นตรงในรูปคะแนนดิบ (บุญชม ศรีสะอาด, 2541)

ผลการวิจัย (Research Result)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์” ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้คือ

1. ระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ลำดับ	สมรรถนะของพนักงานโรงแรม จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร	4.18	.49	มาก
2	ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน	4.18	.58	มาก
3	ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน	4.21	.44	มาก
4	ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน	4.23	.42	มาก
รวม		4.20	.43	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร

2. ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ตารางที่ 2 ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ลำดับ	ระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวมและราย ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านการเงิน	4.17	.54	มาก
2	ด้านลูกค้า	4.09	.64	มาก
3	ด้านกระบวนการภายใน	4.24	.57	มาก
4	ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา	4.23	.63	มาก
รวม		4.18	.52	มาก

จากตารางที่ 2 ผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และด้านการเงิน

3. ผลการศึกษาศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ ระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานกับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม

	rel	env	cha	cap	eff
rel	1.000	.807*	.678*	.830*	.944*
env		1.000	.553(**)	.672*	.930*
cha			1.000	.638*	.759*
cap				1.000	.810*
eff					1.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์ คือ ระดับปัจจัยในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ มีค่าสูงสุด .944 และมีค่าต่ำสุด .759 จากตารางที่ 15 ผู้วิจัยใช้สถิติ F เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทาง

สถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรพยากรณ์กับตัวแปรเกณฑ์ ปรากฏผลดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ คือ ระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานกับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์

Source of Variation	Sum of Squares	df	Mean Squares	F
Regression	58.064	4	14.516	5076.244*
Residual	.606	212	.003	
Total	58.670	216		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว ได้แก่ ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวก คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (β , b) ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (SE.b) ค่า t ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์ ตัวพยากรณ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2) ค่าความ คลาดเคลื่อน มาตรฐานในการพยากรณ์ (SE.est) ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a) และ ค่า F ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์ ทั้ง 4 ตัวกับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ ดังตาราง

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์ทั้ง 4 ตัวกับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพ การปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์

ตัวพยากรณ์	β	b	SE _b	t	อันดับที่ ของ β
rel	.465	.490	.017	28.443*	2
env	.580	.513	.010	48.964*	1
cha	.167	.196	.011	17.330*	3
cap	-.148	-.180	.015	-11.603*	4
R= .995		R^2 = .990		F=5076.244	

*

 $SE_{est} = \pm .053$ $a = -.074$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์สูงสุด เป็นอันดับ 1 คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ตามลำดับ เมื่อทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 4 ค่า คือ ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ มีค่าเท่ากับ .995 และ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ตัวแปรพยากรณ์ทั้งหมดส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ร้อยละ 99.00 มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ ± 0.053 ซึ่งค่า r ระหว่าง ระหว่าง 0.81 – 1.00 เป็นไปในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูงสุด

การสร้างสมการประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ในรูปคะแนนมาตรฐาน และคะแนนดิบจากตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว ดังต่อไปนี้

สมการคะแนนมาตรฐานเป็น

$$\hat{Z}_1 = .465Z_{rel} + .580Z_{env} + .167Z_{cha} + -.148Z_{cap}$$

สมการคะแนนดิบเป็น

$$\hat{Y}_1 = -.074 + .490X_{re} + .513X_{env} + .196X_{cha} + -.180X_{cap}$$

ผู้วิจัยค้นหาตัวพยากรณ์ที่ดี ในการพยากรณ์ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ โดยวิธี Stepwise Multiple Regression รวมทั้งวิเคราะห์ระดับการส่งผล ดังตาราง

ตารางที่ 6 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ดี คือ ระดับปัจจัยในการปฏิบัติงาน

Source of Variation	Sum of Squares	df	Mean Squares	F
Regression	58.064	4	14.516	5076.244
Residual	.606	212	.003	
Total	58.670	216		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว มีตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทั้ง 4 ตัว คือ ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานและด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงคำนวณหา ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (β , b) ค่าความคลาดเคลื่อน มาตรฐานของสัมประสิทธิ์ของตัวพยากรณ์ (SE.b) ค่า t ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสัมประสิทธิ์ ตัวพยากรณ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ (R^2) ค่าความ คลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ (SE.est) ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (a) และ ค่า F ทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวพยากรณ์ที่ดี กับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ ดังตาราง

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัว พยากรณ์ที่ดี 4 ตัว กับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์

ตัวพยากรณ์	β	b	SE _b	t	sig	อันดับที่ ของ β
rel	.580	.513	.010	48.964*	.00	1
env	.465	.490	.017	28.443*	.00	2
cha	.167	.196	.011	17.330*	.00	3
cap	-.148	-.180	.015	-11.603*	.00	4
R=.995 $R^2=.990$ F=5076.244*						
SE _{est} = ±-.074 a =.053						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 7 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ดี 4 ตัว คือ ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่ส่งผลต่อตัวแปรเกณฑ์ มีค่าเท่ากับ .995 ซึ่งมีอำนาจในการพยากรณ์ได้ร้อยละ 99.00 มีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± -.074 การสร้างสมการพยากรณ์ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์

สามารถพยากรณ์ในรูปของสมการคะแนนมาตรฐาน และสมการคะแนนดิบ จากตัวแปรพยากรณ์ที่ดี ดังต่อไปนี้

สมการคะแนนมาตรฐานเป็น

$$\hat{Z}_1 = .580.Z_{rel} + .465Z_{env} + .167Z_{cha} + -.148Z_{cap}$$

สมการคะแนนดิบเป็น

$$\hat{Y}_1 = -.074 + .513X_{rel} + .490X_{env} + .196X_{cha} + -.180X_{cap}$$

อภิปรายผลการวิจัย (Research Dicussion)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์” อภิปรายผลการวิจัย ดังนี้คือ

1. ปัจจัยในการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์

ผลการศึกษาระดับปัจจัยในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร และผลการศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ คือ ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และการพัฒนา และด้านการเงิน

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ได้ศึกษาและใช้ได้หลักสมรรถนะในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ ได้รับมอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ ปฏิบัติงานที่ตรงกับประสบการณ์ และความชำนาญ พนักงานมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในงานที่ได้รับมอบหมาย สามารถแก้ไขปัญหาในการทำงานได้เป็นอย่างดี สามารถเลือกใช้วิธีการทำงานที่ประหยัดทรัพยากรแต่ได้ประโยชน์สูงสุด งานที่ปฏิบัติทำอยู่มีความเหมาะสมกับความสามารถของพนักงาน พนักงานรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในหน้าที่การงาน มีการกำหนดเป้าหมายชีวิตการทำงาน มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนารูปแบบและกระบวนการทำงานอยู่ตลอดเวลา มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน โดยการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนจกศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการวางแผนพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรมในการปฏิบัติงาน พนักงานปฏิบัติงานให้เสร็จตามเวลา ที่กำหนด รวดเร็ว ระยะเวลาและขั้นตอนในการทำงาน ลดความผิดพลาดจากการทำงานและปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง ปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานและบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานและองค์กร สามารถทำงานอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ พนักงานมีทักษะ ความรู้ และความชำนาญในงาน มีการวางแผนด้านกระบวนการภายใน มีการเรียนรู้และการพัฒนาการปฏิบัติงานและการให้บริการ และการจัดทำบัญชีงบประมาณและการเงินที่เป็นปัจจุบัน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ และมีการปฏิบัติงานแบบดุลยภาพ ซึ่ง Kaplan and Norton (1992: 71 ; ปิยภรณ์ ชูชีพ, 2556) อธิบายถึงการวัดผลการปฏิบัติงานแบบดุลยภาพ ประกอบไปด้วย 4 มุมมองหลัก ได้แก่ 1) มุมมองด้านการเงิน (Financial Perspective) เป็นมุมมองที่มีความสำคัญที่บอกถึงผลประกอบการขององค์กร 2) มุมมองด้าน

ลูกค้า (Customer Perspective) เป็นมุมมองที่จะตอบคำถามว่าลูกค้ามององค์การอย่างไร 3) มุมมองด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) เป็นมุมมองที่สะท้อนถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการองค์การสามารถนำเสนอคุณค่าที่ลูกค้าต้องการได้ และ 4) มุมมองด้านการเรียนรู้และการพัฒนา (Learning and Growth Perspective) เป็นมุมมองที่ผู้บริหารจะให้ความสำคัญกับบุคลากรในองค์การ และสอดคล้องกับ รุ่งนภา ปฐมชัยอำพร (2556) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องอิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงาน ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้ การสนับสนุนจากองค์กรในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลดา อักษรศิริวิทยา (2559) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถ องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ ผลการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์

ผลการศึกษาศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการวัด คือ ระดับปัจจัย ในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กร ด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กันในทางบวกกับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ มีค่าสูงสุด .944 และมีค่าต่ำสุด .759 ปัจจัยในการปฏิบัติงานส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ไปในทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูงที่สุด มีตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทั้ง 4 ตัว คือ ด้านความสัมพันธ์ภายในองค์กรด้านสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ด้านโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และด้านสมรรถนะในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับตัวแปรเกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดสุรินทร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลงานวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อรุณดา ดุสิตรัตน์กุล (2557) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ศึกษาเฉพาะกรณีของบุคลากรส่วนกลาง ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยการปฏิบัติงานด้านบุคลากรของสำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยในการปฏิบัติงานด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับระดับประสิทธิภาพในการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ธัญกรรณ์ ราศรี (2558) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงจิตที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม พบว่า ปัจจัยเชิงจิตด้าน

ความก้าวหน้ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรมโดยมีความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

ปัจจัยในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคาร ได้แก่

1. ความสัมพันธ์ภายในองค์กร ได้แก่ การวางแผนพัฒนาการสร้างความสัมพันธ์ในองค์กรอย่างเป็นรูปธรรมในการปฏิบัติงาน
2. สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ได้แก่ สถานที่ทำงาน มีสภาพพื้นที่เหมาะสมแก่การปฏิบัติงาน การแบ่งพื้นที่การทำงานออกเป็นสัดส่วนที่ชัดเจน มีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวด สามารถป้องกันอันตรายจากการปฏิบัติงานได้ มีเครื่องมืออุปกรณ์ความปลอดภัยเบื้องต้น ห้องสุขาที่ถูกสุขลักษณะ ไว้บริการอย่างเพียงพอ
3. โอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ได้แก่ การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ตลอดจนศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง
4. สมรรถนะในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การศึกษาและใช้ได้หลักสมรรถนะในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถ มอบหมายงานที่ตรงกับความรู้ ความสามารถ ปฏิบัติงานที่ตรงกับประสบการณ์ และความชำนาญ สามารถเลือกใช้วิธีการทำงานที่ประหยัดทรัพยากรแต่ได้ประโยชน์สูงสุด งานที่ปฏิบัติทำอยู่มีความเหมาะสมกับความสามารถของพนักงาน พนักงานรู้สึกมั่นคงและปลอดภัยในหน้าที่การงาน มีการกำหนดเป้าหมายชีวิตการทำงาน

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงาน ได้แก่

1. การเงิน ได้แก่ การเรียนรู้และการพัฒนาการปฏิบัติงานและการให้บริการ การประหยัดทรัพยากร การประหยัดพลังงาน มีรายได้ตามเป้าหมายที่กำหนด ใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของหน่วยงานอย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด วางแผนการทำงานที่รัดกุมทำให้เกิดความผิดพลาดน้อย เลือกแนวทางการทำงานที่มีความเสี่ยงน้อยที่สุด
2. ลูกค้า ได้แก่ ความตั้งใจในการให้บริการที่รวดเร็วแก่ลูกค้าหรือหน่วยงานทุกกรณีให้บริการที่มีคุณภาพแก่ลูกค้าหรือหน่วยงาน
3. กระบวนการภายใน มีการวางแผนด้านกระบวนการภายใน การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนารูปแบบและกระบวนการทำงานอยู่ตลอดเวลา
4. การเรียนรู้และการพัฒนา ทักษะ ความรู้ และความชำนาญในงานเพิ่มขึ้น ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศที่ทันสมัยในการทำงานให้เกิดประสิทธิผล สร้างวัฒนธรรมที่ดีในการทำงานในหน่วยงาน

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย (Body of Knowledge)

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรทำงานด้วยความเป็นกัลยาณมิตรสร้างความเป็นกันเองระหว่างฝ่ายบริหาร ผู้บังคับบัญชา หัวหน้างาน และเพื่อนร่วมงาน และบุคลากรทุกคนเพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรมีการจัดระบบการให้บริการหรือบุคลากรในสถานที่ทำงานในการบริการเครื่องมือปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ และบุคลากรที่มาใช้บริการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน

1.3 หน่วยงานควรมีการส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจให้พนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์ มีกำลังใจในการใช้ความสามารถในการทำงานตลอดเวลา

1.4 ผู้บริหารควรจัดทำประกาศหรือคำสั่งรับมอบหมายภาระงานรายบุคคลที่ตรงกับประสบการณ์ และความชำนาญ ตำแหน่งและวุฒิการศึกษา

1.5 ควรมีการวางแผนการทำงานที่รัดกุมทำให้เกิดความผิดพลาดน้อยในการบริหารงบประมาณและการเงิน มีการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องครบถ้วนและจัดทำรายงานทางการเงินให้เป็นปัจจุบัน

1.6 ควรสร้างความสัมพันธ์อันดีและรับฟังความคิดเห็นของลูกค้าหรือหน่วยงาน ควรกำหนดมาตรฐานในการปฏิบัติงานและสร้างเครื่องมือวัดผลการปฏิบัติงานที่มีเครื่องมือ ระบบขั้นตอนที่สามารถวัดได้จริงเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายของหน่วยงานและองค์กร ควรมีการจัดการเรียนรู้ในองค์กร การเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ในการทำงานทัศนคติและความพึงพอใจในการทำงานที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์

2.2 ควรศึกษาปัจจัยทางการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคาร เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์

2.3 ควรศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในจังหวัดสุรินทร์

เอกสารอ้างอิง (References)

ชลดา อักษรศิริวิทยา. (2559). *ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการองค์กร. มหาวิทยาลัยเกริก.

ธัญญกรณ์ ราศี. (2558). *ปัจจัยจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรสำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2563). *ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร*. สืบค้น 20 พฤษภาคม 2563, จาก https://www.baac.or.th/th/index.php?cover_page=1.

- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2550). *การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วี.อินเตอร์ พรินท์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2541). *วิธีการทางสถิติสำหรับนักวิจัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจริญผล.
- พิชญา แก้วสระแสน และไพบุลย์ อาชารุ่งโรจน์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยในการทำงาน ความเครียด และประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานบริษัทอสังหาริมทรัพย์ใน กรุงเทพมหานคร. *วารสารสาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะมหาวิทยาลัย ศิลปากร*. 10(1), 1042.
- รุ่งนภา ปฐมชัยอัมพร. (2556). *อิทธิพลของการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานของพนักงาน ตามแนวคิด Balanced Scorecard (BSC)*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประกอบการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ศรายุทธ ยิ้มยวน. (2563). *แนวทางในการปฏิบัติงานตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง*. สุรินทร์: ธนาการเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2546). *การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ : แนวทางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรสุดา ดุสิตรัตนกุล. (2557). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากร สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์: ศึกษาเฉพาะกรณีของบุคลากรส่วนกลาง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม. สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อัครเดช ไม้จันทร์. (2560). *ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่ม อุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา*. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อัครวัฒน์ นิธิจิรวงศ์. (2559). *ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศกิจตามแผนปฏิบัติงาน ฝ่ายเทศกิจ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ และกิจการสาธารณะ). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับพฤติกรรม
ด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียน
วิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562
The Relationship Between Achievement Test Methods and Cognitive
Domain of Srinakharinwirot University Students who Registered for
Marketing and Sales in Tourism and Hotel Business Course,
Academic Year 2019

ณัฐพัชร มณีโรจน์¹ ถนอมศักดิ์ ศรีจันทร์²
Nattapat Manirochana, Tanomsak Srichantra

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .919 โดยประชากรในการวิจัยเป็นนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ได้แบบสอบถามคืน จำนวน 72 ชุด คิดเป็นร้อยละ 74.22 ของจำนวนประชากรทั้งหมด วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยของประชากร (μ) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ) การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนและการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลวิจัยพบว่า 1) ระดับความคิดเห็นของวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากและระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มนิสิตเพศ

Received: 2022-02-07 Revised: 2022-04-07 Accepted: 2022-04-11

¹ ศูนย์การจัดการหลักสูตรระดับปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ Undergraduate Program Management Center, Faculty of Business Administration for Society, Srinakharinwirot University. Corresponding Author e-mail: nattapatma@gs.wu.ac.th, manirochana@gmail.com

² สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำนักนวัตกรรมการเรียนรู้ Science and Technology Program, Innovative Learning Center, Srinakharinwirot University. e-mail: tnomsak@gs.wu.ac.th

ชายไม่แตกต่างจากระดับความคิดเห็นของกลุ่มเพศหญิง โดยระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตกลุ่มเพศชายสูงกว่าระดับความคิดเห็นของนิสิตกลุ่มเพศหญิง 3) วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่ มีระดับความคิดเห็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยสูงด้วยเช่นกัน

คำสำคัญ (Keywords): วิธีการ; ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน; พุทธิพิสัย

Abstract

This research aims to study the opinion levels of achievement test methods and cognitive domain, to compare differences between personal factors and achievement test methods, and differences between personal factors and cognitive domain, and to study the relationship between achievement test methods and cognitive domain in academic year 2019. Questionnaires with reliability of .919 were used for collecting data. The sample included students who registered for marketing and sales in tourism and hotel business course. The 72 questionnaires were returned as 74.22 of the populations. The statistics included the percentage, mean, standard deviation, an independent samples *t*-test, an analysis of variance and Pearson product moment correlation. The results showed that; 1) the opinion levels of achievement test methods and cognitive domain were in high level 2) the opinion levels of achievement test methods of female group students were not different from male group students. The average score of male group students' opinion was higher than female group students 3) there was a high positive relationship between achievement test methods and cognitive domain with statistical significance at .01. The result means that most of the students with high level of opinion on achievement test methods also had high level of opinion on cognitive domain.

Keywords: Methods; Achievement test; Cognitive domain

บทนำ (Introduction)

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมวลมนุษยชาติทั้งทางสังคม สุขภาพ และเศรษฐกิจ วิกฤตครั้งนี้ทำให้เกิดรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากไปจากเดิมเป็นการบ้ายเบนออกจากความคุ้นเคยอันเป็นปรกติมาแต่เดิมในหลายมิติทั้งในด้านการใช้ชีวิต การบริโภคอาหาร การแต่งกาย การรักษาสุขภาพ การศึกษาเล่าเรียน การสื่อสาร การทำธุรกิจ เป็นต้น การปรับเปลี่ยน

รูปแบบการชีวิต หรืออะไรก็ตามที่เป็นเรื่องเกิดใหม่ระหว่างการแพร่ระบาดนี้ถูกกำหนดคำใหม่ขึ้นมาว่า เป็นความปกติใหม่-ฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) (ไทยพีบีเอสออนไลน์, 2563) โดยเป็นฐานวิถีชีวิตใหม่แบบไม่เสถียร มาตรการลดความเสี่ยงในการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาจึงประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินในทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร "อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ" ส่งผลให้กิจกรรมต่าง ๆ ทั่วประเทศหยุดลงทุก ๆ กิจกรรม รวมถึงการจัดการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ด้วยมาตรการในการจัดการเรียนการสอนไม่ได้อยู่ในสถานศึกษาเช่นเดิมโดยปรับเป็นช่องทางการเรียนที่บ้าน (Learn from home) ทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒกำหนดแนวปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนทั้งระดับปริญญาตรี และระดับบัณฑิตศึกษาปรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนเป็นการสอนออนไลน์รูปแบบต่าง ๆ (Online teaching) การมอบหมายงาน (Assignment) การบันทึกวีดิทัศน์ (VDO) ส่วนการสอบให้อาจารย์ผู้สอนสามารถปรับรูปแบบการวัดและประเมินผลได้ตามความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การเว้นระยะห่างทางสังคม (Social distancing) และการเรียนที่บ้านจึงเป็นโจทย์สำคัญของนิสิตที่ต้องออกแบบเครื่องมือเฝ้าวัดและประเมินผลทางการศึกษาให้สามารถวัดผลการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ (Objective) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning experience) และตรงสภาพของผู้เรียนซึ่งเครื่องมือเฝ้าวัดต้องมีความเที่ยงตรงสูง ความยากง่ายพอเหมาะพอดี มีความยุติธรรม และมีประสิทธิภาพในการวัดผล (Measurement) คุณลักษณะ (Attribute) ของนิสิตจากผลการตอบคำถามในการทดสอบ (Testing) ตามกฎเกณฑ์ที่เกณฑ์กำหนดเพื่อแสดงคุณค่าเชิงปริมาณ หรือตัวเลขที่วัดได้เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้และตัดสินผลการเรียน โดยมีเกณฑ์ตัดสินที่ชัดเจนและเทียบระดับคะแนนเป็นเกรด A, B+, B, C+, C, D+, D และ E ทั้งนี้ วิธีวัดและประเมินผลทางการศึกษาต้องสามารถสะท้อนและวัดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนได้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive domain) จิตพิสัย (Affective domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor domain) ประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาในครั้งนี้ คือ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของรายวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมในสถานการณ์การจัดการศึกษาใช้ระบบออนไลน์ (Online) ใช้แพลตฟอร์ม (Platform) ต่าง ๆ เช่น Google classroom, Google hangouts meet, ZOOM cloud meetings, Microsoft teams, LINE เป็นต้น เป็นเครื่องมือการจัดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลการศึกษาด้วย

การวัดผลการศึกษา (Educational measurement) เป็นกระบวนการกำหนด หรือ ค้นหาจำนวนปริมาณ คุณลักษณะพฤติกรรมความสามารถของผู้เรียนด้วยเครื่องมือที่สร้างขึ้น ดังนั้น การวัดผลการศึกษาจึงเป็นการวัดเพื่อค้นหาผลการจัดการเรียนการสอนจากเครื่องมือวัดทั้งนี้ อาจจะใช้แบบทดสอบ การตรวจผลงาน การสอบถาม การสังเกต หรือการจดบันทึก โดยผลการวัดที่ได้จะอยู่ในรูปค่านำหนักคะแนนและถือว่าเป็นผลการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนการสอนที่เรียกว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแบบวัดและประเมินผลการศึกษาเพื่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ที่เป็นจริงตรงตามสภาพได้นั้นมีหลักการ 3 ด้าน ได้แก่ 1) วัดให้ตรงจุดประสงค์ 2) ใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพและยุติธรรมและ 3) แปลผลถูกต้องและใช้ผลอย่างคุ้มค่า (ณัชชา มหปญญานนท์, 2562)

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การวัดและประเมินผล การศึกษาในระดับอุดมศึกษาส่วนใหญ่จำแนกได้ 4 ลักษณะ คือ การสอบปากเปล่า การสอบ ภาควิชาปฏิบัติ การสอบข้อเขียนและการตรวจประเมินผลงาน ดังนั้น การประเมินผลกลางภาคและ ปลายภาครายวิชา การตลาด และการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562 ที่ผ่าน มาผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ผู้สอนจึงเลือกใช้วิธีผสมผสานประกอบด้วย 1) การสอบปากเปล่า 2) การ สอบข้อเขียนและ (3) การตรวจประเมินผลงาน โดยใช้แบบทดสอบ 3 วิธีวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ของผู้เรียนซึ่งเป็นพฤติกรรมด้านความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน จำแนกความสามารถ ออกเป็น 6 ระดับ เรียงจากความสามารถขั้นต่ำไปสูง เรียงลำดับดังนี้ 1) ความรู้ความจำ 2) ความ เข้าใจ 3) การนำไปใช้ 4) การวิเคราะห์ 5) การสังเคราะห์ และ 6) การประเมินค่าเพื่อให้ทราบ ประสิทธิภาพของการวัดครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาระดับความคิดเห็นวิธีการผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนและระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับ วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชา การตลาด และการขายในธุรกิจท่องเที่ยว และโรงแรม ปีการศึกษา 2562 เมื่อได้ข้อค้นพบจะได้ นำไปปรับปรุงการวัดผลการศึกษาในรายวิชาและปีการศึกษาอื่น ๆ ต่อไปให้การจัดการสอบการ วัดผลการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นวิธีการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับพฤติกรรมด้าน พุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการตลาดและการขายใน ธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยว และโรงแรม ปีการศึกษา 2562
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการตลาดและการ ขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

ประชากร

ประชากรในการวิจัยเป็นนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจ ท่องเที่ยวและโรงแรม ภาคปลาย ปีการศึกษา 2562 จำนวน 97 คน (ส่วนส่งเสริมและบริการ

การศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2563) โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนิสิตที่ลงทะเบียนเรียนทุกคน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการวิจัย มีจำนวน 3 ตอน โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนตอนที่ 2-3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale) มี 5 ระดับ เรียงจากน้อยไปหามาก โดยระดับ 1 หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเลยและระดับ 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นทุกประการ ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล มี 3 ด้าน ได้แก่ 1.1) เพศและ 1.2) เกรดเฉลี่ยสะสม ตอนที่ 2 วิธีวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มี 3 รูปแบบ ได้แก่ 2.1) วิธีวัดผลแบบเขียนตอบ 2.2) วิธีวัดผลแบบสอบปากเปล่าและ 2.3) วิธีวัดผลการตรวจประเมินผลงาน และตอนที่ 3 พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย มี 6 ด้าน ได้แก่ 3.1) ด้านความรู้ 3.2) ด้านความเข้าใจ 3.3) ด้านการนำไปใช้ 3.4) ด้านการวิเคราะห์ 3.5) ด้านการสังเคราะห์และ 3.6) ด้านการประเมินค่า ทั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจากคำนิยามศัพท์เฉพาะ เมื่อได้ข้อคำถามครบถ้วนส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้าง ความตรงตามสภาพและเสนอแนะเพิ่มเติม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเท่านั้น (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2548) และปรับปรุงข้อคำถามตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะจากนั้นนำแบบสอบถามทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try Out) จำนวน 30 ราย และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) (Cronbach, 1951) โดยคัดเลือกข้อคำถามแต่ละด้านและทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า หรือ เท่ากับ .70 ขึ้นไป (Burns and Grove, 1997) จากการทดสอบค่าความเชื่อมั่น พบว่า แบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .919

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Questionnaire) แพลตฟอร์มของ Google form รวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน - 3 มิถุนายน 2563 จากนั้น ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ส่งกลับมาในระบบมาตราตรวจสอบความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลและเตรียมป้อนข้อมูลเตรียมการวิเคราะห์ในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยของประชากร (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ) โดยค่าเฉลี่ยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของประชากรของ สรชัย พิศาลบุตร (2550) โดยช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 อยู่ในระดับมาก ช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 อยู่ในระดับปานกลาง ช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 อยู่ในระดับ

น้อย และช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 อยู่ในระดับน้อยที่สุด ทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที (t -test) การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance: ANOVA) และการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร มีเกณฑ์การแปลผลค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Bartz, 1999) ประกอบด้วย ช่วงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .81-1.00 มีความสัมพันธ์กันสูงมาก อยู่ในช่วง .61-.80 มีความสัมพันธ์กันสูง อยู่ในช่วง .41-.60 มีความสัมพันธ์กันปานกลาง อยู่ในช่วง .21-.40 มีความสัมพันธ์กันต่ำ อยู่ในช่วง .00-.20 มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์การวิจัย มีดังนี้

1. ผลศึกษาระดับความคิดเห็นวิธีการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562 ดังนี้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 72.22 และเป็นเพศชาย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 27.78 ส่วนใหญ่เกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีอยู่ในช่วง 3.01-3.50 มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 51.39 รองลงมาเป็นอยู่ในช่วง 2.51-3.00 มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 31.94 และเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.51-4.00 มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 9.72 ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยของประชากร ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร ระดับและอันดับความคิดเห็นวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562

รายการ	ค่าเฉลี่ยของ ประชากร (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของ ประชากร (σ)	ระดับ	อันดับ
1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.79	0.51	มาก	
1.1 วิธีวัดผลแบบเขียนตอบ	4.06	0.65	มาก	1
1.2 วิธีวัดผลแบบสอบปากเปล่า	3.67	0.88	มาก	2
1.3 วิธีวัดผลแบบการตรวจประเมินผล งาน	3.56	0.91	มาก	3
2. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย	3.58	0.56	มาก	

2.1 ด้านความรู้	3.62	0.67	มาก	2
2.2 ด้านความเข้าใจ	3.48	0.71	มาก	6
2.3 ด้านการนำไปใช้	3.50	0.70	มาก	5
2.4 ด้านการวิเคราะห์	3.61	0.69	มาก	3
2.5 ด้านการสังเคราะห์	3.59	0.65	มาก	4
2.6 ด้านการประเมินค่า	3.69	0.66	มาก	1

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.79$, $\sigma=0.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ วิธีวัดผลแบบเขียนตอบ อยู่ในระดับมาก ($\mu=4.06$, $\sigma=0.65$) รองลงมาเป็นวิธีวัดผลแบบสอบปากเปล่าอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.67$, $\sigma=0.88$) และวิธีวัดผลการตรวจประเมินผลงานอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.56$, $\sigma=0.91$) ส่วนระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.58$, $\sigma=0.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการประเมินค่า อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.69$, $\sigma=0.66$) รองลงมาเป็นด้านความรู้อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.62$, $\sigma=0.67$) และด้านการวิเคราะห์อยู่ในระดับมาก ($\mu=3.48$, $\sigma=0.96$) ส่วนระดับคะแนนเฉลี่ยที่น้อยที่สุด คือ ด้านความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ($\mu=3.61$, $\sigma=0.96$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562 ดังแสดงในตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างเพศชายกับเพศหญิง

กลุ่ม	จำนวน	μ	σ	t	p -value
ชาย	20	3.80	0.61	.140	.889
หญิง	52	3.78	0.47		

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าสถิติทดสอบ $t(.70)=.140$, $p=.889$ แสดงว่า ระดับความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มนิสิตเพศชายไม่แตกต่างจากระดับความคิดเห็นของกลุ่มเพศหญิง โดยระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตกลุ่มเพศชาย ($\mu=3.80$, $\sigma=0.61$) สูงกว่าระดับความคิดเห็นของนิสิตกลุ่มเพศหญิง ($\mu=3.78$, $\sigma=0.47$) อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติสรุปว่า เพศที่ต่างกันไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรมที่มีเกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีที่แตกต่างกัน

เกรดเฉลี่ยสะสม ในระดับปริญญาตรี		แบ่งกลุ่ม	SS	df	MS	F	p-value
วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	ระหว่างกลุ่ม		.25	3	.08	.32	.81
	ภายในกลุ่ม		17.98	68	.26		
	รวม		18.23	71			
พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย	ระหว่างกลุ่ม		.28	3	.09	.29	.83
	ภายในกลุ่ม		22.03	68	.32		
	รวม		22.32	71			

จากตารางที่ 3 พบว่า ด้านวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีค่าสถิติทดสอบ $F(3, 68) = .32, p = .81$ แสดงว่า เกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีที่ต่างกันทำให้ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติสรุปว่า เกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีที่ต่างกันไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม

ส่วนด้านพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย มีค่าสถิติทดสอบ $F(3, 68) = .29, p = .83$ แสดงว่า เกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีที่ต่างกันทำให้ค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปว่า เกรดเฉลี่ยสะสมในระดับปริญญาตรีที่ต่างกันไม่มีผลต่อระดับความคิดเห็นต่อพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม

3. ผลศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562 ดังแสดงในตารางที่ 4-5

ตารางที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562

วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย	
	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
1. วิธีวัดผลแบบเขียนตอบ	.431**	ปานกลาง
2. วิธีวัดผลแบบสอบปากเปล่า	.467**	ปานกลาง
3. วิธีวัดผลการตรวจประเมินผลงาน	.357**	ต่ำ
รวม	.673**	สูง

** $p < .01$

จากตารางที่ 4 พบว่า วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูง ($r=.673^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยสูงด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้าน 1) วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบเขียนตอบกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ($r=.431^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบสอบปากเปล่ากับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับปานกลาง ($r=.467^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบการตรวจประเมินผลงานกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับต่ำ ($r=.357^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 5 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับระดับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒที่ลงทะเบียนเรียนวิชาการตลาดและการขายในธุรกิจท่องเที่ยวและโรงแรม ปีการศึกษา 2562 จำแนกตามรายด้านของพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย

วิธีการวัด	พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย						รวม
	ความรู้	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	สังเคราะห์	ประเมินค่า	
1. วิธีวัดผลแบบเขียนตอบ	.261* (ต่ำ)	.461** (ปานกลาง)	.409** (ปานกลาง)	.311** (ต่ำ)	.256* (ต่ำ)	.477** (ปานกลาง)	.431** (ปานกลาง)
2. วิธีวัดผลแบบสอบปากเปล่า	.370** (ต่ำ)	.322** (ต่ำ)	.449** (ปานกลาง)	.498** (ปานกลาง)	.378** (ต่ำ)	.304** (ต่ำ)	.467** (ปานกลาง)
3. วิธีวัดผล-การตรวจประเมินผลงาน	.439** (ปานกลาง)	.258* (ต่ำ)	.200 (ต่ำ)	.241* (ต่ำ)	.379** (ต่ำ)	.190 (ต่ำ)	.357** (ต่ำ)
รวม	.565** (ปานกลาง)	.548** (ปานกลาง)	.581** (ปานกลาง)	.584** (ปานกลาง)	.541** (ปานกลาง)	.514** (ปานกลาง)	.673** (สูง)

** $p < .01$, * $p < .05$

จากตารางที่ 5 พบว่า วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตฯ มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูงมาก ($r=.673^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยของนิสิตฯ รายด้านที่มีความสัมพันธ์กับวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแบบวัดผลวิธีต่าง ๆ มากที่สุด คือ วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยด้านการวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับสูง ($r=.707^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแยกเป็นวิธีการวัดผลแบบต่าง ๆ 1) วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีเขียนตอบ ตัวแปรที่มีค่าความมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ วิธีวัดผลด้วยวิธีเขียนตอบกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยด้านการประเมินค่า มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง ($r=.477^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีสอบปากเปล่า ตัวแปรที่มีค่าความมีความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ วิธีวัดผลด้วยวิธีสอบปากเปล่ากับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยด้านการวิเคราะห์ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง ($r=.498^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการตรวจประเมินผลงาน ตัวแปรที่มีค่าความมี

ความสัมพันธ์กันมากที่สุด คือ วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยวิธีการตรวจประเมินผลงาน กับ พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยด้านความรู้ มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลาง ($r=.439^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

1. ระดับความคิดเห็นของวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากและระดับความคิดเห็นของพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะการเก็บคะแนนในหลากหลายวิธีทำให้นิสิตมีโอกาสนในการใช้ความรู้ความสามารถตามความถนัด เช่น นิสิตบางคนอาจจะอธิบายด้วยวิธีการตอบปากเปล่าได้ดีกว่าการเขียนตอบเป็นความเรียง นิสิตบางคนอาจจะชอบการสื่อสารสองทาง คือ การสอบแบบปากเปล่ามากกว่าการสื่อสารทางเดียว คือ อ่านคำถามแล้วตอบกลับเป็นความเรียง เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ ฤทธิ์หมื่น (2558) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการทดสอบย่อยที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา พบว่า พัฒนาการของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทุม สร้อยวงศ์และคณะ (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาและทดสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติการพยาบาลรвыอดทางอายุรศาสตร์สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยใช้ OSCE พบว่า นักศึกษามีความพึงพอใจมากกับการสอบปากเปล่ารายบุคคลและมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในการสอบแบบสนทนากลุ่ม

2. ระดับความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มนิสิตเพศชายไม่แตกต่างจากระดับความคิดเห็นของกลุ่มเพศหญิง โดยระดับคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของนิสิตกลุ่มเพศชายสูงกว่าระดับความคิดเห็นของนิสิตกลุ่มเพศหญิง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะวิธีวัด ได้แก่ 1) วิธีวัดผลแบบเขียนตอบ 2) วิธีวัดผลแบบสอบปากเปล่าและ 3) วิธีวัดผลการตรวจประเมินผลงาน เป็นรูปแบบการวัดผลทั้งนิสิตชายและนิสิตหญิงคุ้นเคยในการวัดลักษณะนี้อยู่เป็นปกติอาจจะไม่เคยนำมาวัดพร้อม ๆ กันในรายวิชาเดียวและวิธีการวัดไม่ได้มีความได้เปรียบ/เสียเปรียบกับเพศชายและเพศหญิง เมื่อมีการนำมาใช้วัดจึงทำให้ความคิดเห็นที่มีต่อวิธีการวัดไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประทุม สร้อยวงศ์และคณะ (2557) ได้ศึกษาการพัฒนาและทดสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติการพยาบาลรвыอดทางอายุรศาสตร์สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยใช้ OSCE พบว่า สืบเนื่องจากการปฏิบัติ, การสอบปากเปล่าและการสอบ Objective Structure Clinical Examination สามารถประเมินทักษะด้านการปฏิบัติทางวิชาชีพและทักษะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและมีความน่าเชื่อถือและตรงกับความสามารถของนักศึกษาและช่วยให้นักศึกษาได้แนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญใจ ฤทธิ์หมื่น (2558) ได้ศึกษาผลของการใช้เทคนิคการทดสอบย่อยที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา พบว่า มีระดับคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง นักศึกษามีความตั้งใจในการเรียนและการทำแบบทดสอบมากขึ้น

3. วิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย มีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ระดับความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อวิธีการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยสูงด้วยเช่นกัน ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะนิสิตแต่ละรายมีทักษะที่อาจจะแตกต่างกัน เช่น นิสิตมีทักษะการเขียนความเรียงอธิบายได้ดีกว่าการตอบด้วยปากเปล่า นิสิตมีความถนัดค้นข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลสังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาเขียนรายงานมากกว่าการตอบแบบปากเปล่าโดยใช้ความรู้ที่มีอยู่ณขณะนั้นทันทีในการตอบคำถาม หรือการสอบปากเปล่าทำให้นิสิตได้อธิบายได้ตอบความรู้ความเข้าใจได้ดีกว่าการเขียนออกเป็นลายลักษณ์อักษร รวมถึงเครื่องมือ หรือแบบทดสอบแต่ละชนิดมีความสามารถ/คุณสมบัติในการวัดพุทธิพิสัยในแต่ละด้านของผู้เรียน ดังนั้น วิธีการวัดหลากหลายรูปแบบจึงทำให้พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยสูงขึ้นตามทักษะ หรือความถนัดของนิสิต สอดคล้องกับงานของ วสันต์ ทองไทย (2553) อธิบายว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ได้แก่ แบบฝึกหัด ข้อสอบแบบอัตนัย ข้อสอบปรนัย การเขียนความเรียงและโครงการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานของ เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชยและคณะ (2561) อธิบายว่า ลักษณะข้อสอบที่เหมาะสมกับพฤติกรรมพุทธิพิสัย ได้แก่ การแปลความหมาย อธิบาย วิเคราะห์ จำแนกส่วน อภิปราย สรุปความ ประยุกต์ใช้ การแก้ไขปัญหา การออกแบบ การวางแผน การปรับปรุง การพัฒนา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้สอนควรสร้างเครื่องมือวัด หรือประเมินที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของผู้เรียน พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยวิธีการสอบที่เหมาะสมต้องให้ผู้เรียน หรือผู้สอบได้ทำข้อสอบที่แสดงออกถึงการอธิบาย อธิบายความสัมพันธ์ การขยายความ เปรียบเทียบ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อแก้ไขปัญหา ออกแบบ หรือพัฒนาประเด็นต่าง ๆ ที่นำเสนอในกรณีศึกษา หรือโจทย์ที่ผู้สอนกำหนด โดยวิธีการสอบ คือ การสร้างโจทย์ หรือกรณีศึกษาในนิสิตได้วิเคราะห์และเขียนเป็นความเรียงถึงการอธิบายลักษณะ หรือความสัมพันธ์เชื่อมโยงของประเด็นต่าง ๆ โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจของการเรียน หรือประสบการณ์การเรียนรู้ ทั้งนี้ลักษณะของวิธีวัด คือ การเขียนตอบ การสอบปากเปล่า และการประเมินคะแนนจากรายงาน/ค้นคว้า

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยที่สนใจศึกษาในประเด็นนี้ควนศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้และรูปแบบการสอบให้ครบทุกด้านครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ พุทธิพิสัย (Cognitive domain) จิตพิสัย (Affective domain) และและทักษะพิสัย (Psychomotor domain)

เอกสารอ้างอิง (References)

- ขวัญใจ ฤทธิ์หมื่น. (2558). ผลของการใช้เทคนิคการทดสอบย่อยที่มีต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักศึกษา. การประชุมหาญใหญ่วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 6 (หน้า 560-569). สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
- ณัชชา มหปัญญานนท์. (2562). หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 0308371 การวัดและประเมินผลทางการศึกษา, สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชยและคณะ (2561). การวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐาน TQF. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก www.sar.rmutt.ac.th/sar61/?wpfb_dl=2798
- ไทยพีบีเอสออนไลน์. (2563). รู้จัก "New Normal" ฉบับราชบัณฑิตยสภา. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/292126>
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2548). สถิติชวนใช้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประทุม สร้อยวงศ์และคณะ. (2557). การพัฒนาและทดสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการประเมินผลสัมฤทธิ์การฝึกปฏิบัติ การพยาบาลรวยอดทางอายุรศาสตร์สำหรับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 โดยใช้ OSCE. วารสารสภาการพยาบาล. 29(4), 79-91.
- วสันต์ ทองไทย. (2553). การวัดและประเมินผลการเรียนรู้. สืบค้น 28 มิถุนายน 2563, จาก <https://eduserv.ku.ac.th/album/images/53exam/Ex1.pdf>
- สรชัย พิศาลบุตร. (2550). เรียนรู้สถิติและการวิจัยด้วยกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน.
- สมชาย รัตนทองคำ. (2554). การวัดและประเมินผลทางการศึกษา. เอกสารประกอบการสอนรายวิชา 475788 การสอนทางกายภาพบำบัด, ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ส่วนส่งเสริมและบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2563). จำนวนนิสิต ปีการศึกษา 2562. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก <http://edservices.op.swu.ac.th/Default.aspx?tabid=7689>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนทางไกล. สืบค้น 10 มิถุนายน 2563, จาก <https://www.obec.go.th>
- Anderson, L. W., and Krathwohl, D. R. (2001). *A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing: A Revision of Bloom's Taxonomy of Educational Objectives*. New York: Longman.
- Bartz, A. E. (1999). *Basic Statistical Concepts*. (4th ed). New Jersey: Prentice-Hall.
- Bransford, J. D. et al., (2000). *How People Learn: Brain, Mind, Experience, and School*. Washington, DC: National Academy Press
- Burns, N. and Grove, S. K. (1997). *The Practice of Nursing Research: Conduct Critique and Utilization*. (3rd ed.). Chicago: Rand McNally.

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests.
Psychometrika. 16(4), 297-334.

การพัฒนาแบบการส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของ
นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
The Development of Teaching Model in Order to Promote Teaching
Skill and Personal Awareness of Thai Teacher
for the Student Teachers

สุดารัตน์ ศรีมา¹

Sudarat Srirama

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1 เพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และ 2 เพื่อเปรียบเทียบผลของส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ใช้เครื่องมือการวิจัย คือ 1) แบบประเมินทักษะการสอน 3) แบบวัดความตระหนัก และ 5) ประเมินพฤติกรรมผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอน นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 33 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยด้วยสถิติทดสอบความแตกต่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ผลการวิจัยพบว่า (1) องค์ประกอบของการส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1) ความรู้พื้นฐาน 2) บทบาทผู้สอนและบทบาทนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 3) วิธีการจัดกิจกรรม 4) วิถีทัศน์ต้นแบบ และ 5) การประเมินผล (2) การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิถีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อม 2) กระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 3) กิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงรุก 4) การทดลองสอนในห้องเรียนจริง 5) การชมวิถีทัศน์ต้นแบบ 6) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน และ 7) การเผยแพร่กระบวนการสู่สาธารณะ

คำสำคัญ(Keywords): รูปแบบการส่งเสริมการสอน; ความตระหนัก; นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Received: 2022-03-03 Revised: 2022-04-01 Accepted: 2022-04-01

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Faculty of Education, Suansunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: sudarat.sr@ssru.ac.th

Abstracts

The objectives of this research were 1 to create a teaching management model based on the concept of proactive learning together with a prototype video to promote teaching skills and teacher awareness among students practicing professional teaching experience, and 2. To compare the effect of the computational science instructional model based on the proactive learning concept together with the prototype video to promote teaching skills and teacher awareness among students practicing professional teaching experience. This research is a quasi-experimental research. Use research tools: 1) Prototype video. 2) Teaching Skills Assessment Form 3) Awareness Test 5) Assessment of learners' behavior in teaching and learning and 5) Questionnaire on student opinions towards teaching and learning management style. The research sample consisted of 33 students in the field of Educational Technology and Computer Science, Year 4, Semester 2, Academic Year 2020. Data were analyzed by analyzing basic statistical values. and testing the research hypothesis with the difference test statistic. by using a statistical package. A result of this study was found in the following aspects. (1) Composition of teaching-learning model based on the concept of proactive learning together with model video to promote teaching skills and awareness of being a teacher of students practicing teacher professional experience consists of 5 components: 1) the ability to Basic knowledge 2) teacher roles and student roles for teaching professional experience 3) activity methods 4) model videos and 5) assessments. (2) The teaching and learning management model based on the concept of proactive learning, together with a prototype video to promote teaching skills and awareness of being a teacher of students practicing teacher professional experience, has a total of 7 steps as follows: 1) Preparation 2) Exploration-Based Teaching Process 3 Proactive Movement Activities 4) actual classroom teaching, 5) watching a prototype video, 6) exchanging learning between learners, and 7) disseminating the process to the public.

Keywords: Teaching Model; Awareness; Student teachers

บทนำ (Introduction)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในปัจจุบันต้องเน้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนการสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ด้วยการวิเคราะห์ สังเคราะห์และประเมินค่าไม่เพียงแต่ฟัง ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน ถามคำถาม อภิปรายร่วมกันและลงมือปฏิบัติจริง โดยต้องคำนึงถึงความรู้เดิมและความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ผู้เรียนจะถูก

เปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ไปสู่การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Prince, 2004) และจากการจัดการเรียนการสอนนิสิตครูในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้จัดให้นิสิตครูสอนและจัดกิจกรรมให้นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาในวิชาวิทยาการคำนวณ โดยเฉพาะการเขียนโปรแกรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่นักเรียนอาจมีความคุ้นเคยน้อย หรือไม่รู้จักเลย เพราะระดับการศึกษาที่ผ่านมาได้ยังไม่ได้มีพื้นฐานเท่าไรนักตั้งแต่ในอดีต ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจจะให้ความรู้และปลูกฝังทัศนคติที่ดีเพื่อให้นักเรียนมีความสนใจและรักในการเขียนโปรแกรม จึงมีแนวคิดที่จะให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูไปทดลองจัดกิจกรรมให้กับเด็ก โดยมีวัตถุประสงค์เครื่องมือให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงที่ผ่านมาจะพบว่า การสอนหรือการออกแบบกิจกรรมของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะเน้นให้นักเรียนใช้การจดจำวิธีการ และอธิบายการนำไปใช้ ซึ่งอาจทำให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่สมาธิค่อนข้างสั้น มองไม่เห็นภาพรวมของการเขียนโปรแกรมได้ทั้งหมด จากการอธิบายทำให้ไม่เกิดการเรียนรู้ในระยะยาว ผู้สอนจึงต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากการเรียนรู้แบบฝังรู้ สะท้อนให้ผู้เรียนได้เห็นภาพอย่างเป็นรูปธรรม เห็นต้นแบบผู้สอน สามารถถ่ายทอดความรู้เพื่อนำไปสู่สถานการณ์จริง ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

ดังนั้นนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูผู้ที่จะเป็นครูผู้สอนและจัดกิจกรรมทางวิทยาการคำนวณสำหรับเด็กในอนาคตจึงควรที่จะต้องได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะในยุคแห่งศตวรรษที่ 21 ที่เน้นในเรื่องการให้เทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยเข้าไปมีส่วนทำให้การจัดการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมให้มีความสนใจมากขึ้น ผู้สอนจะต้องเพิ่มวิธีการสื่อสารถึงผู้เรียนให้เกิดอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้ร่วมเรียนรู้ไปกับผู้เรียนเท่านั้น ทั้งนี้อีกหนึ่งวิธีการในการพัฒนาการเรียนการสอนของครู คือ การเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะ และประสิทธิภาพผ่านสื่อประเภทเทคโนโลยี โดยใช้ชีวิตทัศน์เป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อเป็นต้นแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนได้เห็นภาพต่างๆ ได้ชัดเจน ซึ่งชีวิตทัศน์เป็นสื่อการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่มีประสิทธิภาพมากในการช่วยเสริม และทดแทนภาระหน้าที่ในการสื่อสารชั้นที่หนึ่งของผู้สอน เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับผู้สอนแล้ว ชีวิตทัศน์สามารถเพิ่มพูนประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางกว่าใน 3 ด้านด้วยกัน คือ ประสบการณ์ในมิติแห่งความจริง (reality) ประสบการณ์ในมิติแห่งกาลเวลา (time) และประสบการณ์ในมิติของสถานที่ (space) ทั้งนี้เพราะครูในชีวิตทัศน์สามารถทดลองสิ่งต่างๆ ที่ผู้สอนในห้องเรียนทำไม่ได้ ยิ่งกว่านั้นการเล่นแสง เสียง และดนตรี อีกทั้งภาพยังช่วยให้ชีวิตทัศน์มีเสน่ห์ดึงดูดมากยิ่งขึ้น เมื่อผู้ดูบังเกิดความตรึงใจก็จะคิดค้นเสาะหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเองต่อไป (วิภา อุดมฉันท, 2538) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกร่วมกับการใช้ชีวิตทัศน์ต้นแบบ จะทำให้ผู้เรียนได้เห็นแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น รวมทั้งการเก็บร่องรอยหลักฐานพฤติกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนได้เห็นถึงข้อบกพร่องของตนเอง แล้วนำข้อบกพร่องที่พบนำไปแก้ไขและพัฒนาตนให้ดียิ่งขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิธีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาการคำนวณตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิธีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 57 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ ชั้นปีที่ 4 หมู่เรียนที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) จำนวน 33 คน

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 วิธีทัศน์ต้นแบบ

พัฒนาวิธีทัศน์ต้นแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา โดยใช้หลักการออกแบบวิธีทัศน์เพื่อใช้ในการเรียนการสอน จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 5 คน โดยพิจารณาแล้วตัดสินว่าประเด็นต่างๆที่พิจารณาว่ามีความเหมาะสม ไม่แน่ใจ หรือไม่เหมาะสม และใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency) มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ที่ 0.96 โดยมีค่า $IOC \geq 0.50$ จึงยอมรับว่าวิธีทัศน์ต้นแบบที่ได้จัดทำขึ้นมีความเหมาะสม

2.2 แบบประเมินทักษะการสอน

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบประเมินทักษะการสอน โดยใช้แบบประเมินทักษะการสอนนำแบบประเมินการสอนนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนจำนวน 5 ท่าน มีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนวิชาวิทยาการคำนวณมาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์และความครอบคลุมของเกณฑ์วิธีการให้คะแนนทักษะการสอน และนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้และเกณฑ์วิธีการให้คะแนนของแบบประเมินทักษะการสอนซึ่งแบบประเมินทักษะการสอนมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ที่ 0.96 โดยมีค่า $IOC \geq 0.50$ หมายความว่าแบบประเมินทักษะการสอนนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์และสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ สำหรับแบบประเมินทักษะการสอน เป็นแบบประเมินค่า

5 ระดับ โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการให้คะแนนอย่างเป็นปรนัย โดยใช้มาตรวัดระดับความสำเร็จของงานที่เรียกว่า รูบริคส์ ซึ่งมีการกำหนดรายละเอียดการให้คะแนนอย่างชัดเจน การประเมินประกอบด้วย 1) ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน (Set Induction) 2) ทักษะการอธิบาย (Presentation) 3) ทักษะการใช้คำถาม (Question) 4) ทักษะการเสริมกำลังใจ (Reinforcement) 5) ทักษะการสรุปบทเรียน (Set Closure) 6) ทักษะการสร้างความสนใจ (Stimulation) 7) ทักษะการใช้กระดานชอล์ก (Chalk board writing skill) 8) ทักษะการกระตุ้นให้คิด (Active Thinking) และ 9) ทักษะการใช้สื่อการสอน (Media Presentation) นำมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test Dependent และ Independent

2.3 แบบวัดความตระหนัก

คณะวิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบวัดความตระหนัก โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการให้คะแนนอย่างเป็นปรนัยโดยใช้มาตรวัดระดับความสำเร็จของงานที่เรียกว่า Rating scale 5 ระดับ นำมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า t-test Dependent และ Independent จากนั้นนำแบบวัดความตระหนักนี้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ คือ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน จำนวน 5 ท่าน มีประสบการณ์เกี่ยวกับเรื่องนี้มาแล้วไม่ต่ำกว่า 2 ปี เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์และความครอบคลุมของเกณฑ์วิธีการให้คะแนนความตระหนักและนำเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขภาษาที่ใช้และเกณฑ์วิธีการให้คะแนนของแบบวัดความตระหนัก โดยแบบวัดความตระหนักมีค่าความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ที่ 0.89 โดยมีค่า $IOC \geq 0.50$ หมายความว่า แบบวัดความตระหนักนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหา ตรงกับวัตถุประสงค์ และสามารถนำไปศึกษากับกลุ่มตัวอย่างจริงได้ จากนั้นนำแบบวัดไปหาค่าความเที่ยงสัมประสิทธิ์ (Cronbach's alpha)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การประเมินพฤติกรรมผู้เรียนและทักษะการสอนผู้วิจัยจะประเมินผู้เรียนในช่วงการเรียน

2. แบบรับรองวิทยะศันต้นแบบออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูสำหรับนักศึกษาสาขาเทคโนโลยีการศึกษาและคอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา คณะผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะครุศาสตร์ จำนวน 5 คน ในการตรวจสอบและรับรองรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

3. แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนออนไลน์ ผู้วิจัยให้ผู้เรียนตอบแบบสอบถามในระบบออนไลน์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ทักษะการสอนและความตระหนักของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนวิชาวิทยาการคำนวณ ด้วยเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบออนไลน์ โดยใช้สถิติ Independent-Samples t-test

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 2 ผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาการคำนวณตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตอนที่ 1 ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

-รูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีองค์ประกอบและขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน โดยมีรายละเอียดจากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยดังต่อไปนี้

-องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความรู้พื้นฐาน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องค้นคว้าหาข้อความรู้และความหมายของเรื่องที่จะเรียน ผู้เรียนจะจัดกระทำกับข้อมูลของสิ่งที่ได้ศึกษาค้นคว้ามาสรุปเป็นของตนเอง แล้วนำเสนอความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกันในกลุ่มเพื่อนอย่างเป็นเหตุเป็นผล จากนั้นนำสิ่งที่ได้อภิปรายมาสรุปโดยใช้กระบวนการคิดและสร้างเป็นความคิดรวบยอด

องค์ประกอบที่ 2 บทบาทผู้สอนและบทบาทนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่เป็น ผู้ถ่ายทอดความรู้ เป็นการช่วยเหลือผู้เรียน ให้คำแนะนำอธิบายเพิ่มเติม และรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้สอนต้องวางแผนการสอนให้ชัดเจนโดยเน้นที่การจัดกิจกรรมมากกว่าการบรรยาย ส่วนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จะมีบทบาทในการสร้างองค์ความรู้และจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง แบ่งหน้าที่และรับผิดชอบร่วมกัน นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะจัดระบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 วิธีการจัดกิจกรรมเชิงรุก กิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นเน้นให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของ

นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มส่งเสริมให้มีการใช้ทักษะทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน การคิด และการเขียน รวมทั้งแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล นอกจากนี้ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติจริง

องค์ประกอบที่ 4 วิถีทัศน์ต้นแบบ ผู้สอนสร้างวิถีทัศน์เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมวิชาวิทยาการคำนวณหรือเลือกจากสื่อสังคมออนไลน์ให้ผู้เรียนได้ศึกษาถึงกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน เพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกิดกระบวนการเรียนรู้ จนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผ่านจากการดูวิถีทัศน์

องค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล ผู้สอนจะมีการให้ผลป้อนกลับกับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้การประเมินตามสภาพจริง โดยมีใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การประเมินจากผลงาน

ขั้นตอนการเรียนการสอนในการพัฒนารูปแบบการส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อม คือ เริ่มแรกผู้สอนจะมอบหมายให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูศึกษาค้นคว้าและเขียนข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ได้รับมา จากนั้นให้กลุ่มเพื่อสรุปภาพรวมความหมายและความสำคัญจากสิ่งที่ได้ศึกษามา แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและผู้สอนจักทำการสรุปเนื้อหาที่ได้เรียนร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ เริ่มด้วยการให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแบ่งกลุ่มศึกษา ค้นคว้าในหัวข้อที่ได้รับมอบหมายจากผู้สอน โดยดำเนินการตามกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ได้แก่

1) ขั้นสังเกต นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูตั้งข้อสังเกตทฤษฎี แนวคิด หลักการที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ได้รับ 2) ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ได้รับ 3) ขั้นตรวจสอบ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูนำประเด็นที่ได้จากการค้นคว้ามามาแลกเปลี่ยนข้อมูลร่วมกันในชั้นเรียน และ 4) ขั้นสรุปความรู้ได้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูและผู้สอนร่วมกันสรุปความรู้จากการศึกษาค้นคว้า

ขั้นตอนที่ 3 กิจกรรมการจัดการเรียนแบบเชิงรุก ผู้สอนจะแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม โดยให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูภายในกลุ่มใช้เทคนิคระดมสมองในการเรียนรู้เนื้อหา โดยให้มีการค้นหาและยกตัวอย่างด้วย เมื่อได้ข้อมูลและตัวอย่างที่ผ่านการระดมสมองภายในกลุ่มแล้ว นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะนำเสนอข้อมูลโดยใช้เทคนิคการอภิปรายแบบโต๊ะกลม (Round Table) รวมถึงการจัดกิจกรรมที่แต่ละกลุ่มได้คิดขึ้นมา จากนั้นให้นิสิตครูนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสะท้อนคิดในกิจกรรมที่ดำเนินการ ท้ายสัปดาห์และนิสิตครูและผู้สอนต้องร่วมกันสรุปเนื้อหาที่ได้จัดกิจกรรมไปในแต่ละสัปดาห์

ขั้นตอนที่ 4 การสอนแบบจุลภาค ขั้นตอนนี้ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการสอน การเขียนแผน และวิธีการสอนแบบต่างๆ เริ่มด้วยนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องทำการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องก่อน จากนั้นนิสิตครูต้องทำการเขียนแผนการสอน แล้วนำไปให้ผู้สอนตรวจ เพื่อนำแผนการสอนมาแก้ไขปรับปรุง เมื่อได้แผนการสอนที่มีความถูกต้องและเหมาะสมแล้ว นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องทดลองสอนจริงและบันทึกเทปวิดีโอ แล้วนำมาเสนอในชั้นเรียนเพื่อให้เห็นถึงลักษณะการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละคน โดยนิสิตครูจะร่วมกันชี้แนะปรับปรุงการสอนของเพื่อนในชั้นเรียน พร้อมทั้งผู้สอนจะแนะนำผู้เรียนในประเด็นที่ควรให้ความสนใจในการสอน หลังจากนั้นผู้สอนแนะนำกิจกรรมการเรียนรู้ และการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Facebook Group) หลังจากฝึกบันทึกเทปวิดีโอ

ขั้นตอนที่ 5 การชมวิดีโอทัศน์ต้นแบบ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแต่ละกลุ่มจะต้องเลือกจัดกิจกรรมและวิดีโอทัศน์ต้นแบบในสื่อสังคมออนไลน์ จากนั้นภายในกลุ่มจะร่วมกันอภิปรายถึงวิดีโอทัศน์ต้นแบบที่ได้ชม เพื่อนำความรู้ที่ได้มาเขียนแผนการจัดกิจกรรม แล้วร่วมกันปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดกิจกรรม โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะ เมื่อได้แผนการจัดกิจกรรมที่ถูกต้องและเหมาะสมแล้ว นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะทำการดำเนินการจัดกิจกรรม ซึ่งนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องสังเกตผลของการจัดกิจกรรมด้วย เมื่อกิจกรรมเสร็จสิ้น นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะนำผลที่ได้จากการจัดกิจกรรมมาปรับปรุงให้ได้วิธีการสอนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 6 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน เมื่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ผลการจัดกิจกรรมมาแล้ว ให้นำเสนอหน้าชั้นเรียนในประเด็นที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 7 การเผยแพร่กระบวนการสู่สาธารณะ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูร่วมกันออกแบบและลงมือปฏิบัติการสรุปเนื้อหา กระบวนการเรียน นำไปจัดป้ายนิเทศ เพื่อเป็นการเผยแพร่ข้อมูลและความรู้ที่ได้รับให้แก่ผู้อื่น

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนนิเทศศาสตร์ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดีโอทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสอนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ทักษะการสอน	กลุ่มทดลอง (n=33)		กลุ่มควบคุม (n=24)		sig
	$\bar{x}$	s.d.	$\bar{x}$	s.d.	
1. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน	1.85	0.35	1.92	0.21	0.43
2. ทักษะการอธิบาย	2.32	0.32	2.22	0.25	0.25
3. ทักษะการใช้คำถาม	2.94	0.42	2.81	0.22	0.33
4. ทักษะการเสริมกำลังใจ	2.01	0.52	2.41	0.54	0.57

5. ทักษะการสรุปบทเรียน	2.05	0.52	2.10	0.41	0.54
6. ทักษะการสร้างความสนใจ	2.90	0.36	2.87	0.20	0.33
7. ทักษะการใช้กระดานดำหรือกระดานชอล์ก	2.03	0.46	2.05	0.44	0.23
8. ทักษะการกระตุ้นให้คิด	2.06	0.44	2.12	0.51	0.44
9. ทักษะการใช้สื่อการสอน	2.21	0.39	2.30	0.41	0.23
รวม	2.26	0.42	2.31	0.35	0.81

จากตารางที่ 1 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการสอนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อของทักษะการสอนก่อนเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ทุกข้อ

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสอนหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ทักษะการสอน	กลุ่มทดลอง (n=33)		กลุ่มควบคุม (n=24)		sig
	$\bar{x}$	s.d.	$\bar{x}$	s.d.	
1. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน	3.83	0.53	3.77	0.57	0.64
2. ทักษะการอธิบาย	3.20	0.48	2.77	0.43	0.00*
3. ทักษะการใช้คำถาม	4.00	0.00	3.03	0.72	0.00*
4. ทักษะการเสริมกำลังใจ	3.20	0.48	2.77	0.43	0.00*
5. ทักษะการสรุปบทเรียน	4.80	0.41	4.47	1.14	0.14
6. ทักษะการสร้างความสนใจ	4.00	0.00	3.10	0.66	0.00*
7. ทักษะการใช้กระดานดำหรือกระดานชอล์ก	3.20	0.41	2.27	0.45	0.00*
8. ทักษะการกระตุ้นให้คิด	3.13	0.57	2.77	0.43	0.01*
9. ทักษะการใช้สื่อการสอน	4.00	0.00	2.53	0.90	0.00*

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการสอนหลังเรียนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็น รายชื่อ โดยคะแนนเฉลี่ยของทักษะการสอน จำนวน 7 ทักษะ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ยกเว้นทักษะการนำเข้าสู่บทเรียนและทักษะการสรุปบทเรียน

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการสื่อนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

n=33

ทักษะการสื่อน	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		sig
	$\bar{x}$	s.d.	$\bar{x}$	s.d.	
1. ทักษะการนำเข้าสู่บทเรียน	1.85	0.35	3.83	0.53	0.00*
2. ทักษะการอธิบาย	2.32	0.32	3.20	0.48	0.00*
3. ทักษะการใช้คำถาม	2.94	0.42	4.00	0.00	0.00*
4. ทักษะการเสริมกำลังใจ	2.01	0.52	3.20	0.48	0.00*
5. ทักษะการสรุปบทเรียน	2.05	0.52	4.80	0.41	0.00*
6. ทักษะการสร้างความสนใจ	2.90	0.36	4.00	0.00	0.00*
7. ทักษะการใช้กระดานดำหรือกระดานขอล์ก	2.03	0.46	3.20	0.41	0.00*
8. ทักษะการกระตุ้นให้คิด	2.06	0.44	3.13	0.57	0.00*
9. ทักษะการใช้สื่อการสอน	2.21	0.39	4.00	0.00	0.00*
รวม	2.26	0.42	3.71	0.13	0.00*

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของทักษะการสื่อน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยคะแนนเฉลี่ยของทุกทักษะการสื่อน หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความตระหนักก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

n=33

ความตระหนัก	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		sig
	$\bar{x}$	s.d.	$\bar{x}$	s.d.	
1. ด้านความรู้ความเข้าใจ	2.54	1.09	4.05	0.84	0.00*
2. ด้านอารมณ์ความรู้สึก	2.37	1.15	4.04	0.84	0.00*
3. ด้านพฤติกรรม	2.50	1.16	4.02	0.80	0.00*
รวม	2.47	1.13	4.04	0.83	0.00*

*p<.05

จากตารางที่ 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของความตระหนักในการสื่อน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ คะแนนเฉลี่ยของทุกด้านของความตระหนักหลังเรียนการทดลองสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทุกข้อ

ตารางที่ 5 ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลอง

n=33

ความตระหนัก	ก่อนการทดลอง		หลังการทดลอง		sig
	$\bar{x}$	s.d.	$\bar{x}$	s.d.	
1. การนำเข้าสู่บทเรียน	2.00	0.83	4.10	0.81	0.00*
2. กระบวน การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้	1.96	0.82	3.98	0.80	0.00*
3. กิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงรุก	2.08	0.81	4.12	0.77	0.00*
4. การสอนแบบจุลภาค	1.93	0.79	4.02	0.83	0.00*
5. การชมวิดิทัศน์ต้นแบบ	2.20	0.81	3.98	0.84	0.00*
6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน	2.49	1.15	3.93	0.82	0.00*
7. การเผยแพร่กระบวนการสู่สาธารณะ	2.06	0.81	4.18	0.76	0.00*
รวม	2.02	0.82	4.03	0.81	0.00*

จากตารางที่ 5 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการสอน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ คะแนนเฉลี่ยของทุกด้านของพฤติกรรมการสอนหลังเรียนการทดลองสูงกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ ทำ

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

n=33

ความคิดเห็น	$\bar{x}$	s.d.	แปลผล
1. การนำเข้าสู่บทเรียน	4.21	0.71	มาก
2. กระบวน การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้	4.52	0.70	มากที่สุด
3. กิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงรุก	4.67	0.69	มากที่สุด
4. การสอนแบบจุลภาค	4.25	0.73	มาก
5. การชมวิดิทัศน์ต้นแบบ	4.73	0.75	มากที่สุด
6. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน	4.54	0.74	มากที่สุด
7. การเผยแพร่กระบวนการสู่สาธารณะ	4.68	0.76	มากที่สุด
รวม	4.51	0.72	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 พบว่า ความคิดเห็นเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นด้าน โดยความคิดเห็นเฉลี่ยของด้านกระบวน การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ด้านกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงรุก ด้านการชมวิดิทัศน์ต้นแบบ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน

และด้านการเผยแพร่กระบวนการสู่สาธารณะ มีความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมากที่สุด ส่วนด้านการนำเข้าสู่บทเรียนและการสอนแบบจุลภาคความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ที่ระดับเหมาะสมมาก

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาและพัฒนาองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาการคำนวณตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิถีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาการคำนวณตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิถีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ความรู้พื้นฐาน เป็นองค์ประกอบที่ส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูต้องค้นคว้าหาข้อความรู้และเตรียมพร้อมในเนื้อหาวิชาโดยสรุปเป็นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทรงศรี ตุ่นทอง (2545) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า การคิดระดับสูงเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนจากในห้องเรียน แล้วเข้าใจและจดจำได้มาสามารถสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนด้วยตนเอง องค์ประกอบที่ 2 บทบาทผู้สอนและบทบาทนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้สอนจะเปลี่ยนบทบาทจากเดิมที่เป็นผู้ให้ความรู้เป็นการช่วยเหลือผู้เรียน ให้คำแนะนำอธิบายเพิ่มเติม และรับฟังความคิดเห็นของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยเน้นที่การจัดกิจกรรมมากกว่าการบรรยาย ส่วนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีบทบาทในการสรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง แบ่งหน้าที่และรับผิดชอบร่วมกันกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ Grabinger and Dunlap (1998) กล่าวว่า บทบาทผู้สอนต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน สร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนได้ยอมรับซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้คำแนะนำผู้เรียน ขณะเดียวกันผู้เรียนต้องมีความคิดริเริ่ม และสรุปองค์ความรู้ของตนเอง อีกทั้งต้องมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมกลุ่มอื่น องค์ประกอบที่ 3 วิธีการจัดกิจกรรมเชิงรุก เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง โดยทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มส่งเสริมให้มีการใช้ทักษะทุกด้าน รวมทั้งแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล เพื่อจะนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจริงในชั้นเรียนของตนเองได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Meyer and Jones (1993) ที่กล่าวว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ได้ เน้นกระบวนการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย รวมทั้งสร้างบรรยากาศของการเรียนเป็นแบบมีส่วนร่วม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะทุกด้าน องค์ประกอบที่ 4 วิถีทัศน์ต้นแบบ ผู้สอนสร้างวิถีทัศน์เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นการประยุกต์ใช้แนวรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อเป็นต้นแบบและแนวทางให้กับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เกิดกระบวนการเรียนรู้ จนทำให้เกิดการเลียนแบบพฤติกรรมผ่านจากการดูวิถีทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

เรวดี ศรีสุข (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) ในการออกแบบจัดการเรียนการสอน พบว่า วิธีการสอนที่ผสมผสานระหว่าง การเรียนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) และการสอนรายบุคคล (Individualization Instruction) เข้าด้วยกันโดยให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมในการเรียนได้ด้วยตนเองตาม ความสามารถของตนและส่งเสริมความร่วมมือภายในกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและองค์ประกอบที่ 5 การประเมินผล ผู้สอนจะมีการให้ผลป้อนกลับกับ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูโดยใช้การประเมินตามสภาพจริง เป็นการประเมินประเมินที่ หลากหลายเหมาะกับการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Grabinger and Dunlap (1998) การประเมินตามสภาพจริงเป็นรูปแบบที่มีความหลากหลายและสะท้อนความแตกต่างของผู้เรียนได้ เป็นอย่างดี

ขั้นตอนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาการคำนวณตาม แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิถีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักใน ความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู มีทั้งหมด 7 ขั้นตอน ได้แก่ขั้นตอนที่ 1 การ เตรียมความพร้อม ขั้นตอนที่ 2 กระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ ขั้นตอนที่ 3 กิจกรรมการ เคลื่อนไหวเชิงรุก ขั้นตอนที่ 4 การสอนแบบจุลภาค ขั้นตอนที่ 5 การชมวิถีทัศน์ต้นแบบ ขั้นตอนที่ 6 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน และขั้นตอนที่ 7 การเผยแพร่กระบวนการสู่สาธารณะ การ จัดกิจกรรมเช่นนี้เป็นการการตั้งศักยภาพผู้เรียนที่เกิดขึ้นพร้อมกับการปฏิบัติจริง จะเกิดการตกผลึก ความรู้ร่วมกับสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทรงศรี ตุ่นทอง (2545) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียน พบว่า การ คิดระดับสูงเป็นกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่ให้ผู้เรียนได้นำสิ่งที่เรียนจากในห้องเรียน แล้วเข้าใจและจดจำได้มาสามารถสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนด้วยตนเอง รวมทั้งยังสามารถ ตั้งสมมติฐาน วิเคราะห์ข้อมูล แปลความ และสรุปผล และPrince (2004) คือ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม การเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบเป็นทีมโดยนักศึกษาได้ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยมีเป้าหมายร่วมกัน เน้นการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างคนทำงานในกลุ่ม

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาการคำนวณ ตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิถีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนัก ในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

ในการศึกษาผลการใช้รูปแบบฯ ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับทักษะการสอน ความตระหนักในการสอนวิชาวิทยาการคำนวณ รวมถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบของนักศึกษาฝึก ประสบการณ์วิชาชีพครู โดยใช้ 1) แบบประเมินทักษะการสอน 2) แบบวัดความตระหนัก 3) แบบสังเกต พฤติกรรมผู้เรียน และ 4) แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการวิทยาการคำนวณ ฯ มีผลการศึกษาดังนี้

ด้านทักษะการสอน ด้านความตระหนักในการสอน และผลสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน นักศึกษา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู พบว่า มีคะแนนทั้ง 3 ด้านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติ และด้านความคิดเห็นผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการเรียนการสอน พบว่า มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

จากผลการศึกษาข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของ ปิยนัย ไหวอิน (2555) การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและการที่ผู้เรียนได้เห็นภาพในการฝึกปฏิบัติ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเคยชินและมีความสนใจ สอดคล้องกับแนวคิดของทะนงศักดิ์ ประสบกิตติคุณ (2534) ที่กล่าวว่าความตระหนักของแต่ละบุคคลเกิดจากประสบการณ์ที่มีต่อการรับรู้ ความเคยชินต่อสภาพแวดล้อม การเอาใจใส่ และการให้คุณค่า ลักษณะและรูปแบบของสิ่งเร้าที่ทำให้ผู้พบเห็นเกิดความสนใจ รวมไปถึงระยะเวลาและความถี่ในการรับรู้ ยิ่งรับรู้บ่อยหรือนานเท่าไร จะทำให้มีโอกาสเกิดความตระหนักมากขึ้น

กลุ่มทดลองที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาวิทยาการคำนวณตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หลังการทดลองมีคะแนนทักษะการสอนสูงกว่าก่อนการทดลอง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า หลังการทดลองมีทักษะการสรุปบทเรียนมีพัฒนาการมากกว่าทักษะการสอนด้านอื่นๆ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพร สุดดี (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในการสอนกีฬาพื้นเมืองไทยสำหรับนิสิตครู พบว่า นิสิตครูที่ได้เรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอนพลศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในการสอนกีฬาพื้นเมืองไทยสำหรับนิสิตครู นั้น ภาพรวมมีคะแนนความตระหนักหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การเรียนการสอนพลศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิดิทัศน์ต้นแบบจึงถือเป็นปัจจัยที่ทำให้ นิสิตครูที่เรียนด้วยวิธีนี้มีความตระหนักสูงกว่าก่อนการทดลอง สืบเนื่องมาจากการเรียนรู้เชิงรุกเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง กิจกรรมที่จัดสะท้อนความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนและเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเจรจาโต้ตอบ และเรียนรู้แบบร่วมมือกัน โดยครูผู้สอนต้องใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออกและความคิดเห็นของผู้เรียน เมื่อนำแนวคิดนี้ประกอบกับวิดิทัศน์ต้นแบบซึ่งเป็นสื่อที่ทำให้ผู้เรียนได้เห็นภาพ ทั้งภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหว สามารถใช้ในการสาธิต ช่วยให้ผู้เรียนได้เห็นสิ่งที่ควรเห็น นอกจากนี้การใช้วิดิทัศน์สามารถเลือกดูภาพซ้ำหยุดดูเฉพาะภาพได้หรือดูซ้ำหลายรอบได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestion)

1. รูปแบบการส่งเสริมการสอนและความตระหนักนี้เหมาะสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่จะเข้าไปฝึกประสบการณ์จริงในสถานศึกษา
2. สามารถนำไปใช้กับการฝึกประสบการณ์ในรายวิชาอื่นเพิ่มเติมได้

เอกสารอ้างอิง (References)

- จรรยา ดาสา. (2552). 15 เทคนิคในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้เชิงรุก. *นิตยสาร สสวท.* 36(163), 72-76.
- ณัฐพร สุดดี. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาตามแนวคิดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับวิธีทัศนต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการสอนและความตระหนักในการสอนกีฬาพื้นเมืองไทยสำหรับนิสิตครู. *เงินทุนเพื่อการวิจัย กองทุนคณะกรรมการกองทุนคณะกรรมการ 2561 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ทองศักดิ์ ประสภิตติคุณ. (2534). การประเมินค่าความตระหนักในปัญหาสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดตราด. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, ศึกษาศาสตรการ สอนมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- ทรงศรี ตุ่นทอง. (2545). การพัฒนารูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงของผู้เรียน. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาทดสอบและวัดผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์. (2559). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รสิตา รักสกุล, สุวรรณมา สมบุญสุขโข, และก้องกาญจน์ วชิรพจน์. (2558). *สัมฤทธิ์ผลของการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ โดยใช้ Active Learning ของนักศึกษาในรายวิชาการบริหารจัดการยุคใหม่และภาวะผู้นำมหาวิทยาลัย เทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2559 (RSU National Research Conference 2015) วันศุกร์ที่ 24 เมษายน 2558 ณ ห้อง Auditorium ชั้น 2 อาคาร Digital Multimedia Complex (ตึก 15) มหาวิทยาลัยรังสิต.*
- เรวดี ศรีสุข. (2562). การประยุกต์ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Co-operative learning) ในการออกแบบจัดการเรียนการสอน. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุพรรณบุรี.* 2(1), 5-16.
- Bonwell, C.C.; & Eison, J. A. (1991). *Active Learning: Creative Excitement in the Classroom*. ASHE-ERIC Higher Education Reports No. 1. Washington, D.C.
- Meyers, C.; & Jones, T. B. (1993). *Promoting Active Learning: Strategies for the College Classroom*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Silberman, M. (1996). *Active Learning*. Boston: Allyn & Bacon.



การพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาด้านยุทธศาสตร์
การพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับความเป็นเมืองในอนาคต
The Development Style of Graduate Teaching in Urban Development
Strategy for Urbanization in the Future

ขวัญชนก อำภา¹ สุรพงษ์ แสงเรณู² สุริยา ปัญญจิตร³ วันชาติ ชาญวิจิตร⁴
Khwanchanok Ampha, Surapong Sangranoo, Suriya Panyajitr, Wanchat Chanwichit

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาเมืองในอนาคต และการวางแผนพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับความเป็นเมืองในอนาคต โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม จากผู้เชี่ยวชาญ ผู้ที่มีส่วนได้เสีย และด้านการวางแผนภาคและเมือง ด้านการพัฒนาเมือง ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ด้านโยธาธิการและผังเมือง ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัด รวมถึงภาคเอกชนทั้งหอการค้า สมาคมอุตสาหกรรม สมาคมการท่องเที่ยว ภาคประชาสังคม และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 25 คน ด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสรุปความ พบว่าการพัฒนาหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษาด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองที่เน้นการสร้างบุคลากรของสังคมที่มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาเมืองอย่างเหมาะสม ทั้งเชิงยุทธศาสตร์และเชิงการปฏิบัติการประยุกต์และบูรณาการองค์ความรู้ในการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสร้างความสมดุลในการพัฒนาและเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเมือง ส่วนการพัฒนาแบบแผนการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรในเชิงรุก เพื่อให้ได้บัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถ ในการคิดเชิงวิพากษ์วิเคราะห์และสังเคราะห์ ในเชิง

Received: 2022-04-21 Revised: 2022-04-27 Accepted: 2022-04-27

¹ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

² คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: sangranoo@gmail.com

³ คณะนิติรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Law and Politics, Roi Et Rajabhat University

⁴ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด Faculty of Education, Roi Et Rajabhat University

นโยบาย ที่ได้มาจากการลงมือปฏิบัติการณ์ในเชิงพื้นที่ เป็นผู้ดำเนินการวางแผนและออกแบบนโยบายใหม่ๆ สามารถนำไปสู่แผนปฏิบัติการเชิงพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างมืออาชีพ เน้นให้เป็นนักบริหารยุคใหม่ เป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อมตลอดจนทิศทางการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ รองรับการพัฒนาประเทศในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): การเรียนการสอน; ยุทธศาสตร์; การพัฒนาเมือง

Abstract

The purpose of this study is to study the changes of educational management and future urban development. Postgraduate curriculum development plan in future urban development strategy. This study adopts a qualitative research process through in-depth interviews with experts and stakeholders. Urban planning, urban development, government management, business and urban planning, community development. The provincial strategic plan includes the private sector, trade and industry committees, tourism associations, civil society and local governments of 25 people by analyzing the data with content analysis and conclusions. The results of this study show that the focus of graduate curriculum development in urban development strategy is to build knowledge and understanding of people. Application and knowledge integration in strategic planning. Determine the direction and objectives of sustainable development, balanced development and learning organization in the era of information technology. The development of teaching mode at the graduate level needs active curriculum development. The purpose of this study is to improve graduate students' critical thinking and comprehensive policy ability. Lead space action in planning and the design of new policies. Can lead to a professional space action plan that emphasizes new miracles and leads change. Able to adapt to social, economic, political and environmental changes, as well as changes in all aspects. Support future national development.

Keywords: Teaching; Strategy; Urban development

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันหลายประเทศทั่วโลกกำลังประสบปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการประเทศหรือองค์กรของตนอย่างเป็นจำนวนมาก สืบเนื่องมาจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรซึ่งสวนทางกับจำนวนทรัพยากรที่ลดลง ทำให้การพัฒนาที่เกิดขึ้นไม่สอดคล้องกันในสถานการณ์ดังกล่าว กระบวนการกลายเป็นเมืองของพื้นที่ชนบทที่เพิ่มจำนวนพื้นที่มากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาเมืองตามมา ทั้งปัญหาการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรวัยสูงอายุ การลดลงของประชากรวัยแรงงาน ปัญหาการตกต่ำทางเศรษฐกิจ ปัญหาความไม่เพียงพอของระบบสาธารณสุขบุคคลและสาธารณสุขการ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการแพร่ระบาดของโรค เป็นต้น ประเด็นสำคัญคือ การจะอย่างไรเพื่อเป็นการวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหเหล่านี้ให้ได้ประสิทธิภาพ หากมองย้อนกลับไปยังจุดเริ่มต้นการวางแผนยุทธศาสตร์ เพื่อกำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาอย่างยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญในมุมมองระดับโลก จึงมีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) หรือ SDGs ขององค์การสหประชาชาติ ทั้งหมด 17 GOALS หรือ 17 เป้าหมาย ครอบคลุมการพัฒนาอย่างยั่งยืนในทุกมิติ ทั้งมิติทางด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม เป็นเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลกใน 15 ปีข้างหน้า และใช้เป็นทิศทางการพัฒนาของประชาคมโลก ในขณะที่ประเทศไทยมีการรอบการพัฒนาประเทศคือ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาเชิงพื้นที่ เช่น ผังประเทศไทย ผังภาค รวมทั้งยุทธศาสตร์ความร่วมมือในระดับภูมิภาค เหล่านี้ล้วนเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่เป็นกรอบในการพัฒนาในระดับกว้างและไม่ใช่ว่าเรื่องง่ายในการหยิบยกมาเชื่อมต่อและประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ตลอดจนองค์กรหรือหน่วยงานในระดับท้องถิ่นของตนเองให้เกิดเป็นโครงการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมและเกิดผลสัมฤทธิ์กับประชาชนในพื้นที่ หากบุคลากรในหน่วยงานนั้นๆ ไม่ได้มีการศึกษาหรือเรียนรู้กลวิธีในการจัดการและวางแผนกลยุทธ์เหล่านี้อย่างเป็นระบบ

ในขณะที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ปัจจุบันการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งเป็นพื้นที่ชนบทหรือพื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่ได้รับการเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นที่สิ่งปลูกสร้างมากขึ้น และเปลี่ยนเป็นพื้นที่ชุมชนมีการตั้งถิ่นฐานมากขึ้น อย่างที่เรียกว่าเกิดกระบวนการกลายเป็นเมือง (Urbanization) มากขึ้นทุกวัน ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่มีความสำคัญยิ่ง ทั้งที่เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้ว และประเทศที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่กำลังพัฒนา มีแนวโน้มการกลายเป็นเมืองที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าประชากรส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่ในชนบทก็ตาม (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด, 2539) การขยายตัวของสังคมเมืองเป็นหนึ่งในแนวโน้มและความท้าทายสำคัญ (Megatrends) ที่โลกจะต้องเผชิญในคริสต์ศตวรรษที่ 21 โดยองค์การสหประชาชาติคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2593 (ค.ศ. 2050) โลกจะมีประชากรเมืองประมาณ 2.4 พันล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 66 ของประชากรโลก โดยทวีปเอเชียและแอฟริกาจะมีอัตราการขยายตัวความเป็นเมืองมากที่สุด สำหรับ

ประเทศไทยมีการขยายตัวความเป็นเมืองมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ทศวรรษที่ 2500 ปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรเมืองประมาณร้อยละ 55 (ณ มกราคม 2562) และคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2593 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรเมืองถึงร้อยละ 73 โดยแนวโน้มการกลายเป็นเมืองที่สำคัญในอนาคต คือการเติบโตของเมืองขนาดกลางและขนาดเล็ก เมืองศูนย์กลางระดับภูมิภาคและเมืองขนาดกลางจะมีความหนาแน่นประชากรเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด และเศรษฐกิจของเมืองในส่วนภูมิภาคหลายเมืองจะเติบโตในอัตราที่สูงกว่ากรุงเทพฯ และสูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2558)

การกลายเป็นเมืองนั้นเป็นทั้งโอกาสและความท้าทาย ชุมชนเมืองสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมของโลกมากกว่าร้อยละ 80 ในขณะที่บริโภคพลังงานและปล่อยคาร์บอนมากกว่าร้อยละ 70 (McKinsey Global Institute, 2011; UN-Habitat, 2011) การกลายเป็นเมืองสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจเอื้อประโยชน์ในเชิงธุรกิจจากความหนาแน่นประชากร การใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพทำให้การขนส่งสินค้ามีต้นทุนต่ำ รวมถึงเป็นแหล่งรวมนวัตกรรมและเทคโนโลยี ในขณะเดียวกัน การกลายเป็นเมืองที่ผ่านมาก็ก่อให้เกิดปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะการขยายตัวของเมืองอย่างไร้ทิศทาง ความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ความเหลื่อมล้ำทางสังคมและรายได้การบริการขั้นพื้นฐานที่ไม่ทั่วถึง และการขาดแคลนที่อยู่อาศัยจากการอพยพย้ายถิ่นฐานจำนวนมาก นอกจากนี้สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของโลกและประเทศไทยได้ทำให้เกิดบริบทที่ส่งผลต่อการพัฒนาเมืองในปัจจุบันและอนาคต อาทิ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และความเสี่ยงต่อภัยพิบัติที่เพิ่มขึ้น การเพิ่มจำนวนขึ้นของชนชั้นกลาง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงสู่เศรษฐกิจดิจิทัล เป็นต้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ดังนั้นการรับมือกับการแก้ไขปัญหาเมืองที่จะเกิดขึ้นจึงเป็นสิ่งสำคัญ และการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จึงเป็นเรื่องสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การปรับกลยุทธ์ในการพัฒนาเมือง จึงเป็นสิ่งที่เป็พลวัตรตลอดเวลา ตัวอย่างเช่น การทำให้เมืองเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) ที่โครงสร้างพื้นฐานรวมทั้งแนวทางแก้ปัญหาทางสังคมและเทคโนโลยี อำนวยความสะดวกและทำให้เกิดความเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืน พัฒนาคุณภาพชีวิตในเมืองสำหรับทุกคน (Amsterdam Smart City, 2015 อ้างถึงใน Dameri, 2017) เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่ทั่วโลกและทุกภูมิภาคของประเทศไทยกำลังเป็นที่ตื่นตัวและนำมาปรับใช้ให้เข้าบริบทของการพัฒนาแต่ละท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

การวางแผนหรือยุทธศาสตร์เพื่อกำหนดการพัฒนาเมืองจึงได้รับการพิจารณาว่าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ที่ต้องทำงานประสานร่วมมือกับภาคส่วนอื่นๆ เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ โดยมีความสำคัญในสองมิติ ได้แก่ มิติเชิงประเด็นของการวางแผน และมิติเชิงพื้นที่ สำหรับมิติเชิงประเด็นของการวางแผน การ

วางแผนด้านกายภาพเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในประเด็นต่างๆ ที่วางไว้ เช่น การกำหนดประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน การวางแผนทางพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น เครื่องมือทางกายภาพดังกล่าวจะเป็นตัวชี้้นำการพัฒนาและแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดความพร้อมในการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ ตัวอย่างเช่น การพัฒนาระบบเศรษฐกิจ จะต้องมีการจัดเตรียมพื้นที่และโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการขยายตัวของเศรษฐกิจในอนาคตส่วนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ควรมีการกำหนดมาตรการการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อป้องกันการเกิดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมในพื้นที่ที่ควรสงวนและอนุรักษ์ เป็นต้น จึงเกิดการบูรณาการการวางแผนภาคและเมืองเข้าเป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบในการพัฒนาทั้งหมด ที่มีผลเกี่ยวเนื่องกับประเด็นในการพัฒนาอื่นๆ จึงต้องการการวางแผนแบบบูรณาการระหว่างประเด็นต่างๆ อย่างเหมาะสม การพัฒนาแบบบูรณาการไม่ได้ต้องการเพียงแต่การบูรณาการภายในแต่ละมิติเท่านั้น แต่ยังต้องการการบูรณาการระหว่างสองมิติเข้าด้วยกันทั้งมิติเชิงประเด็นในการพัฒนาและมิติเชิงพื้นที่ ซึ่งการบูรณาการดังกล่าวต้องการองค์ประกอบที่มีความพร้อมในการสร้าง การประสานทั้งสองมิติเข้าด้วยกันและต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ ทศนคติ และจรรยาบรรณที่สอดคล้องกับลักษณะงานด้านการพัฒนาเมือง(พนิต ภูจินดา, 2556) จึงสามารถกล่าวได้ว่า กระแสแห่งการวางยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์เพื่อพัฒนาเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสโลกจึงเป็นสิ่งสำคัญมาก จึงจำเป็นต้องต้องมีการศึกษาถึงกลวิธีและองค์ความรู้รวมทั้งการปรับระบบความคิด (Mindset) อย่างถูกต้องเพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบนิเวศขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากกระแสการพัฒนาที่แปรเปลี่ยน ทำให้การดำเนินการจัดการศึกษาในอนาคตของประเทศไทยต้องมีการพัฒนาให้เกิดการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วยเช่นกัน เนื่องจากบัณฑิตที่จบการศึกษาในอนาคตมีความจำเป็นต้องสามารถตอบสนองการทำงานภายใต้บริบทของการเปลี่ยนแปลงได้ ภายใต้กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ อันได้แก่ การยกระดับคุณภาพอุดมศึกษาไทย เพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรที่มีคุณภาพสามารถปรับตัวสำหรับงานที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต พัฒนาศักยภาพอุดมศึกษาในการสร้างความรู้และนวัตกรรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของท้องถิ่นไทย โดยใช้กลไกของธรรมาภิบาล การเงิน การกำกับมาตรฐาน และเครือข่ายอุดมศึกษา บนพื้นฐานของเสรีภาพทางวิชาการ ความหลากหลาย และเอกภาพเชิงระบบ ซึ่งจะทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถออกไปปรับใช้สังคมทั้งในส่วนองค์กรภาครัฐ และภาคเอกชนให้มีความสามารถในการปรับตัวเชิงพลวัตในยุคการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศและการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาและการวางแผนพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองที่

สอดคล้องกับความเป็นเมืองในอนาคต เพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ ทักษะและความสามารถในการบูรณาการศาสตร์และนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเมืองทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างมืออาชีพ สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และสิ่งแวดล้อมตลอดจนทิศทางการเปลี่ยนแปลงในมิติต่าง ๆ รองรับการพัฒนาประเทศในอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาเมืองในอนาคต
2. เพื่อการวางแผนพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับความเป็นเมืองในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยใน 4 ขั้นตอนคือ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาเมืองเชิงพื้นที่ ได้แก่ นักวิชาการ หน่วยงานราชการและภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชนและภาคประชาสังคมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการพัฒนาเมือง จำนวน 25 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เจาะลึก เพื่อศึกษาบริบทเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาเมือง ความต้องการของประชาชนทั้งในภาพใหญ่และระดับท้องถิ่น กระบวนการวางแผนและพัฒนาเมือง รูปแบบนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนาเมือง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาเมือง หลังจากสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแล้ว เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งจะต้องทำการประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับคุณลักษณะตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item objective congruence : IOC) ซึ่งได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 แสดงว่าแบบสัมภาษณ์มีความน่าเชื่อถือ มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จำนวน 5 คน ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์ ดร.อมร กฤษณพันธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กฤษณ ฝิโลปกรณ์ ดร.ยุทธพล ทเวชาติ ผศ.ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์ และ ดร.นุชากร มาศนามาตล แล้วจึงนำไปทำไปทำการสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีประสบการณ์ในการวางแผนและการพัฒนาเมือง จำนวน 10 คน เพื่อวางแผนพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับความเป็นเมืองในอนาคต

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาเมืองเชิงพื้นที่ ได้แก่ นักวิชาการด้านการวางแผนภาคและเมือง ด้านการพัฒนาเมือง ด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ด้านยุทธศาสตร์ ผู้แทนหน่วยงานภาครัฐด้านโยธาธิการและผังเมือง ด้านการพัฒนาชุมชน ด้านการวางแผนยุทธศาสตร์จังหวัด ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนหอการค้า สมาอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และภาคประชาสังคม จำนวน 25 คน โดยการเก็บข้อมูลพิจารณาจากความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเน้นข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก ได้แก่ (1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (2) การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary research) ที่เกี่ยวข้องกับการประเด็นที่ศึกษาควบคู่กันไปด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) โดยนำข้อมูลมาเรียบเรียงและจำแนกอย่างเป็นระบบ จากนั้นนำมาตีความหมายเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และสร้างข้อสรุปจากข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมได้ โดยทำไปพร้อมๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้เพื่อจะได้ศึกษาประเด็นต่างๆ ได้ลึกซึ้ง เมื่อประเด็นใดวิเคราะห์แล้วไม่มีความชัดเจนก็จะเก็บข้อมูลเพิ่มเติม ในประเด็นต่างๆ เหล่านั้น ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยด้วยวิธีการสรุปความในรูปแบบของการบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย (Research Results)

1. แนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของการพัฒนาเมืองในอนาคตพบว่าในปัจจุบันมีหลายมหาวิทยาลัยที่จัดการเรียนการสอนด้านการพัฒนาเมืองทั้งในระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา ส่วนใหญ่ผู้ที่ต้องการศึกษาต่อเป็นผู้ที่ทำงานในหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และแผนงานโครงการต่าง ๆ โดยมีความต้องการเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและนำไปพัฒนาตนเองในอนาคต ดังนั้นจะเห็นได้ว่าจากความต้องการของบุคคลากรเหล่านี้ ซึ่งสังกัดอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ สามารถพัฒนาองค์กรของตนเอง และนำไปสู่การขับเคลื่อนหน่วยงานขนาดใหญ่ในระดับชาติได้ หากบุคคลากรเหล่านี้ได้เข้ามาศึกษาต่อในหลักสูตรดังกล่าว จะเป็นการพัฒนาตัวบุคคลเพื่อสร้างระบบความคิดและต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิม ให้เกิดการสานต่อในระดับการปฏิบัติการ เกิดยุทธศาสตร์หรือเป้าหมายแห่งการพัฒนาเมืองที่มีประสิทธิภาพตอบสนองกับแผนพัฒนาประเทศชาติ ตรงความต้องการของท้องถิ่น องค์กรและหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งครอบคลุมความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองด้วย

ผลกระทบจากสถานการณ์ภายนอกที่เกิดขึ้น ทั้งลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นหากต้องพัฒนาหลักสูตร จำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรในเชิงรุก ให้มีศักยภาพและสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามพัฒนาการของการจัดการศึกษาซึ่งมีการปฏิรูปการศึกษาทั้งในประเทศ

และต่างประเทศ รวมทั้งการแข่งขันทางด้านตลาดการศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถ ในการคิดเชิงวิพากษ์วิเคราะห์และสังเคราะห์ ในเชิงนโยบาย ที่ได้มาจากการลงมือปฏิบัติการในพื้นที่ เป็นผู้ดำเนินการวางแผนและออกแบบนโยบายใหม่ๆ สามารถนำไปสู่แผนปฏิบัติการเชิงพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างมืออาชีพ โดยดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณทางวิชาชีพ

2. การวางแผนพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาด้านยุทธศาสตร์ การพัฒนาเมืองที่สอดคล้องกับความเป็นเมืองในอนาคต จำเป็นต้องมีเป้าหมายที่ชัดเจนในการผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพในการบูรณาการองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรมสู่การประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพภายใต้สถานการณ์ ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ บนพื้นฐานแนวคิดการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ซึ่งในยุคปัจจุบันสังคมเต็มไปด้วยความผันผวน ความไม่แน่นอน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งปัญหาที่เกิดขึ้นมีความซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน การแก้ปัญหาหนึ่งอาจกระตุ้นให้เกิดอีกปัญหาหนึ่ง จึงจำเป็นต้องร่วมกันแก้ปัญหาอย่างประสานสัมพันธ์กัน มีการบูรณาการความคิดที่หลากหลาย เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการแก้ปัญหาที่เชื่อมโยงด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศมากยิ่งขึ้น ต้องมีความพร้อมที่จะใช้กระบวนการทำงานเชิงยุทธศาสตร์ เน้นการบูรณาการและสร้างภาคีเครือข่ายการพัฒนา เมือง ทั้งเชิงกายภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ รองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติระยะยาว สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในอนาคต โดยความรู้ ความสามารถและทักษะที่ควรมีประกอบด้วย

1) มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม ซึ่งคุณธรรม จริยธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเมือง การสร้างความเปลี่ยนแปลงและการสื่อสารเพื่อการพัฒนาท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และดิจิทัล การวิเคราะห์เครื่องมือการสื่อสารในยุคสังคมการเปลี่ยนแปลง การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วม การสื่อสารองค์กรเครือข่ายการพัฒนาเมือง การสื่อสารการพัฒนากิจการเพื่อสังคม นวัตกรรมการสื่อสารเพื่อพัฒนาสุขภาวะเมือง โดยใช้กฎหมายเพื่อการพัฒนาเมืองและชุมชนในการจัดระเบียบการพัฒนาเมือง ระบบกฎหมายปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองและชุมชนที่ปรากฏในระบบกฎหมายเปรียบเทียบกับต่างประเทศที่เชื่อมโยงกับกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยการพัฒนา การวิเคราะห์ประเด็นทางกฎหมายเกี่ยวกับผังเมือง การใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่สาธารณะ ป่าสงวน ฯลฯ ขอบเขตแห่งการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐผู้รับผิดชอบ การปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรม และการควบคุมสิ่งแวดล้อมปัญหาด้านเคหะสถาน ระบบการอนุญาต ให้ออกสร้างสิ่งต่าง ๆ และการวางแผนหรือนโยบายเตรียมรับการขยายตัวในอนาคตของเมือง

2) มีความรู้ทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพทางยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ บนพื้นฐานแนวคิดการพัฒนาสู่ความยั่งยืน คือต้องมีความรู้ด้านการบริหารจัดการระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานชุมชนเมืองประกอบด้วย งานด้าน ถนน ทางเดินเท้า ไฟฟ้าสาธารณะ ประปา โทรศัพท์สาธารณะ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รวมทั้งพื้นที่สาธารณะระดับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิต การวางแผนด้านการสัญจรของเมืองอย่างยั่งยืน โดยเน้นวิถีของการใช้ชีวิตคนเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้ประโยชน์ที่ดินและการสัญจรภายในเมือง พฤติกรรมการเดินทางภายในเมือง การออกแบบเพื่อผู้สัญจรในเมือง และการวางแผนการขนส่งเมือง ตลอดจนรูปแบบและระบบของเศรษฐกิจเมือง การเจริญเติบโตของเมือง การเชื่อมโยงของเศรษฐกิจภาคครัวเรือน ภาคภาคธุรกิจ และภาครัฐ แบบจำลองทางเศรษฐศาสตร์ของโครงสร้างแห่งเมืองและการใช้ที่ดิน ทูทางเศรษฐกิจ ทูทางวัฒนธรรมท้องถิ่นและภูมิปัญญาชาวบ้าน การสะสมทุนของท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจเมืองอย่างยั่งยืน โดยใช้กระบวนการวางแผนพัฒนาเมือง พัฒนาการการพัฒนาเมือง วางแผนพัฒนาเมืองสมัยใหม่ การวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบการพัฒนาเมือง นำไปสู่การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ปัญหา การกำหนดเป้าหมายการพัฒนาเมือง การกำหนดแผนงานเชิงยุทธศาสตร์ การกำหนดโครงการ นำแผนยุทธศาสตร์และโครงการสู่การปฏิบัติ การวิเคราะห์ความเสี่ยง การตรวจสอบติดตามและประเมินผล

3) มีทักษะในการแก้ไขปัญหาสังคม สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ทางยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองในการวิเคราะห์สถานการณ์หรือสภาพปัญหาสังคมที่มีความซับซ้อน โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม คือสามารถนำแนวคิด ทฤษฎี และการใช้เครื่องมือเพื่อการพัฒนาเมือง รูปแบบและนวัตกรรมการพัฒนาเมือง การประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเมือง การจัดเก็บข้อมูล รวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแสดงผลในลักษณะเมืองอัจฉริยะ การใช้ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) ที่มีความหลากหลายของข้อมูลสามารถนำข้อมูลไปวิเคราะห์เชิงพื้นที่ได้ การประยุกต์ใช้นวัตกรรมเพื่อการวางแผนการพัฒนาเมืองเชิงบูรณาการ ทั้งการวิเคราะห์แบบจำลองเชิงพื้นที่โดยใช้ระบบภูมิสารสนเทศ (Geo-Informatics) การศึกษาการรับรู้ระยะไกล (Remote Sensing) การประยุกต์ใช้นวัตกรรมต่างๆ การจัดการข้อมูลเชิงพื้นที่ การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของชุมชนทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่อการวางแผนการพัฒนาเมืองเชิงบูรณาการ

4) สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลาย รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างและแสดงความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ รวมถึงการแสดงความเห็นเชิงวิพากษ์บนฐานแนวคิดและทฤษฎีทางยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง คือสามารถวิเคราะห์โลกาภิวัตน์กับการ

เปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ความสัมพันธ์และผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดิจิทัลกับการเปลี่ยนแปลง ความเป็นพลเมืองกับการพัฒนาเมือง โดยนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎีด้านระบบนิเวศเมือง การศึกษาความสัมพันธ์ของระบบนิเวศวิทยา (Ecology) ในพื้นที่เมือง สภาพแวดล้อมในเขตเมือง ปัญหาและการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง หลักการบริหารจัดการเพื่อคลี่คลายสถานการณ์วิกฤตของเมือง อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติ การบรรเทาภัย การช่วยเหลือ ผู้ประสบภัย การฟื้นฟู การเตรียมพร้อมรับมือ การปรับตัว ความเปราะบาง และความเสี่ยง โดยเชื่อมโยงกับการวางแผนและการจัดการเมือง ระบบเมือง การกลายเป็นเมือง การใช้มาตรการทางผังเมืองเพื่อบรรเทาและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคาม ด้วยการวิเคราะห์บทเรียนเชิงปฏิบัติการผ่านกรณีศึกษา

ส่วนรูปแบบการเรียนรู้ควรมีทั้งระบบการศึกษาเป็นแบบชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ หรือการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้บุคคลทั่วไปที่มีความสนใจในการเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ของผู้เรียนสามารถเข้าศึกษารายวิชา ชุดวิชา หลักสูตรระยะสั้น หลักสูตรฝึกอบรม หรือหลักสูตรที่ให้ปริญญาผ่านการสะสมหน่วยกิตในคลังหน่วยกิตของมหาวิทยาลัย เปิดโอกาสให้ผู้สนใจและผู้ที่กำลังทำงานสามารถเข้าศึกษาต่อในอุดมศึกษา ได้ด้วยความยืดหยุ่น ไม่ต้องทิ้งงานทั้งอาชีพ ศึกษาในเงื่อนไขเวลาที่ไม่บีบรัด ไม่ผูกมัดนักศึกษา ไม่กำหนดว่าต้องเรียนสำเร็จในระยะเวลาชัดเจน และผู้เรียนต้องสามารถบูรณาการองค์ความรู้ทั้งที่ได้จากประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและความรู้ที่ได้จากทฤษฎีหรือหลักการเพื่อใช้ในการแสวงหาความรู้ การแก้ไขปัญหา และการพัฒนาองค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่สำคัญในการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในแก้ไขปัญหาและพัฒนางานได้ การนำเสนอ และเผยแพร่ผลงาน การใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และสารสนเทศในการสื่อสารการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง และการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการในรูปแบบต่างๆ ซึ่งผู้รับผิดชอบต้องให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ (Learner-Centered) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากที่สุด เน้นการเรียนรู้ในระดับสูง การแลกเปลี่ยนความรู้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม จัดการสอนเป็นทีม (Team Teaching) การสอนเป็นทีมเป็นการสอนที่มีความมุ่งหมายให้อาจารย์ได้ระดมสรรพความรู้และประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้จากรายวิชาให้มากที่สุด กว้างขวางที่สุด อาจารย์ต่างเสริมการสอนซึ่งกันและกัน และสอนในเนื้อหาที่ตนเองถนัดที่สุด การสอนโดยเน้นงานวิจัยให้การวิจัยอยู่ในการศึกษาหรือกระบวนการเรียนรู้ทุกขั้นตอน ผู้เรียนจะได้คุ้นเคยกับงานวิจัยและฝึกให้เป็นผู้บริโภคงานวิจัยที่ดี (Research Consumer) และด้วยการใช้วิธีการสอนโดยเน้นงานวิจัยนี้จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่กว้างขวางยิ่งขึ้น เน้นจัดแบบใช้ความจริง ใช้ตัวปัญหาเป็นตัวตั้ง/จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ รวมหน่วยในรูปของกลุ่มปัญหา (วิชา) ให้

ได้และมีการเปลี่ยนเป็นพลวัตรเสมอ การเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะต้องเรียนรู้จากความจริง การสัมมนา และการเรียนแบบวิพากษ์วิจารณ์

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การพัฒนาเมืองภายใต้สถานการณ์ ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ บนพื้นฐานแนวคิดการพัฒนาสู่ความยั่งยืน ซึ่งในยุคปัจจุบันสังคมเต็มไปด้วยความผันผวน ความไม่แน่นอน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การขับเคลื่อนการพัฒนาเมืองเชิงยุทธศาสตร์ ที่ต้องเน้นการบูรณาการทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ บุคลากรในสังคมที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาเมืองจึงต้องมีคุณลักษณะพื้นฐานคือ ต้องมีคุณธรรม จริยธรรม มีความรับผิดชอบ ต่อสังคมและส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับกรมโยธาธิการและผังเมือง(2551) ที่ได้วิจัยเกี่ยวกับโครงการการศึกษาเพื่อจัดลำดับการพัฒนาเมืองการค้นหาเมืองคุณภาพด้วยมาตรฐานผังเมือง ที่พบว่าปัจจัย การพัฒนาการเมืองที่มีคุณภาพเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น แต่ปัจจัยที่ถือว่าเป็นพื้นฐานและ เป็นสิ่งสำคัญที่สุดได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งจะต้องร่วมคิดร่วมทำและร่วมตรวจสอบ อย่างแท้จริง ทั้งในด้านของการก่อสร้าง การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ และด้านธรรมาภิบาล (good governance) เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการทำงานของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ทำให้ประชาชนเกิดความมั่นใจและความภูมิใจในเมืองของตน ซึ่งในกลไกสำคัญในการพัฒนาเมืองให้บรรลุผลจะประสบความสำเร็จได้เพียงใดขึ้นอยู่กับบทบาทของประชาชนและวิสัยทัศน์ของผู้นำ โดยการพัฒนาตัวชี้วัดจะต้องมีการปรับปรุงอยู่เสมอโดยเป็นการทำงานร่วมกัน ระหว่างหน่วยงานวางแผนส่วนกลางและท้องถิ่น เริ่มด้วยการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของชุมชน ปรับปรุงแก้ไขข้อมูลผังเมืองให้สอดคล้องกับความเป็นจริงอยู่เสมอ ทบทวนผังเมืองและโครงการ ด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการ พัฒนามาตรฐานผังเมืองโดยการมีส่วนร่วมและความเห็นชอบจากชุมชน เพื่อนำมาใช้วัดให้สอดคล้องกับการเจริญเติบโตของเมือง เพื่อให้เป็นเมืองคุณภาพอย่างยั่งยืน

ซึ่งบุคลากรทางสังคมโดยเฉพาะผู้นำจำเป็นต้องมีความรู้ทางวิชาการและทักษะทางวิชาชีพทางยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคมและสภาพแวดล้อมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และนานาชาติ บนพื้นฐานแนวคิดการพัฒนาสู่ความยั่งยืน คือต้องมีความรู้ด้านการบริหารจัดการระบบสาธารณูปโภคและโครงสร้างพื้นฐานชุมชนเมือง การวางแผนด้านการสัญจรของเมืองอย่างยั่งยืน ระบบของเศรษฐกิจเมือง กระบวนการวางแผนพัฒนาเมือง สอดคล้องกับพนิต ภู์จันทา และ ยศพล บุญสม(2559) ที่กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาเมืองต้นแบบ โดยการวางผังเมืองรวมมีสาระสำคัญในการควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมโยงด้วยโครงข่ายการคมนาคมและขนส่ง ที่มีความเหมาะสมพอเพียงทางด้าน

สาธารณูปโภคและสาธารณูปการที่สนับสนุนให้การใช้ประโยชน์ที่ดินนั้นๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การกำหนดทิศทางการเจริญเติบโตของเมืองให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ผังเมืองรวมได้รับการวางและจัดทำอยู่บนพื้นฐานของ “สาธารณะ” หรือส่วนรวม 3 ประการ ได้แก่ ความปลอดภัยสาธารณะ (public safety) สุขอนามัยสาธารณะ (public health) และความเป็นอยู่ที่ดีสาธารณะ (public welfare) รวมทั้งทักษะในการแก้ไขปัญหาสังคม สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ทางยุทธศาสตร์การพัฒนาเมืองในการวิเคราะห์สถานการณ์หรือสภาพปัญหาสังคมที่มีความซับซ้อน โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสม สอดคล้องกับอัครวินท์ ศาสนพิทักษ์ และสมศักดิ์ อมรสิริพงศ์(2564) ได้ทำการสังเคราะห์บทบาทเมืองอัจฉริยะที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม: การสังเคราะห์อภิมาน ที่กล่าวว่าการจะพัฒนาเมืองให้เป็นเมืองที่ทรงประสิทธิภาพได้นั้น คือการพัฒนาให้เมืองเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City) โดยประยุกต์นำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารและการจัดบริการสาธารณะ เพื่อมุ่งหวังว่าจะมีส่วนช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมได้ โดยเมืองอัจฉริยะไม่เพียงแต่ให้ความสำคัญกับประเด็นทางวิทยาศาสตร์แต่ยังมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นทางสังคมศาสตร์ ซึ่งจากการสังเคราะห์บทความวิจัยการพัฒนาพื้นที่เมืองโดยประยุกต์นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารเมืองหรือการจัดบริการสาธารณะ มีส่วนช่วยลดความเหลื่อมล้ำในพื้นที่เมืองได้ทั้งทางด้านการบริหารเมือง การกระจายทรัพยากรอย่างทั่วถึง การส่งเสริมด้านเศรษฐกิจ การสื่อสาร การสร้างการมีส่วนร่วม และการส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศและชนชั้นทางสังคม

ส่วนความท้าทายที่บทบาทในการพัฒนาเมืองคือต้องทำให้ประชาชนสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสภาพแวดล้อมที่มีความหลากหลาย รับฟังความเห็นที่แตกต่างและแสดงความคิดเห็นได้อย่างสร้างสรรค์ คือสามารถวิเคราะห์โลกาภิวัตน์กับการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในศตวรรษที่ 21 ความสัมพันธ์และผลกระทบของโลกาภิวัตน์ต่อสังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี เศรษฐกิจ การเมือง ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ดิจิทัลกับการเปลี่ยนแปลง ความเป็นพลเมืองกับการพัฒนาเมือง โดยนำหลักการ แนวคิดและทฤษฎีด้านระบบนิเวศเมือง การศึกษาความสัมพันธ์ของระบบนิเวศวิทยา (Ecology) ในพื้นที่เมือง สภาพแวดล้อมในเขตเมือง ปัญหาและการจัดการสิ่งแวดล้อมเมือง หลักการบริหารจัดการเพื่อคลี่คลายสถานการณ์วิกฤตของเมือง อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติที่เชื่อมโยงกับการวางแผนและการจัดการเมือง เพื่อบรรเทาและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและภัยคุกคาม สอดคล้องกับมูนิเระฮ์ ยีดา ชนิกันต์ ผลเจริญ และ พิชิตชัย กิ่งพวง(2559) ที่ศึกษาการบริหารเมือง: นโยบายการพัฒนาและอนุรักษ์เมือง พบว่าการใช้ประโยชน์ของเมืองในการกำหนดนโยบาย เช่น การกำหนดพื้นที่สีเขียว พื้นที่อุตสาหกรรม หรือพื้นที่เกษตรกรรม เป็นต้น ล้วนแล้วแต่เป็นตัวอย่างความท้าทายที่เกิดขึ้นกับการบริหารเมืองของรัฐเชิงพื้นที่ในปัจจุบันเกิดการปะทะกันระหว่างแนวคิดเรื่องความต้องการและยินยอมพร้อมใจของพลเมือง

ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างหลากหลายกับแนวคิดเรื่องการพัฒนาเพื่อสร้างความเจริญตามนโยบายการพัฒนาของภาครัฐ ภายใต้เรื่องของสิทธิชุมชน การหาข้อตกลงประนีประนอมระหว่างการใช้ นโยบายการบริหารจัดการเมืองของภาครัฐกับสิทธิในการกำหนดการบริหารจัดการชุมชนของตนเอง

และปัจจุบันรัฐยังต้องเผชิญกับความท้าทายในด้านการบริหารเมืองหลากหลาย เช่น กรณีการบริหารเมืองเพื่อรองรับการเกิดภัยพิบัติต่างๆ โดยเฉพาะภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างเร่งด่วน และต้องอาศัยการบริหารสั่งการแก้ปัญหาอย่างรวดเร็ว เช่น อุทกภัย วาตภัย วาคีภัย เป็นต้น หรือ แม้กระทั่งปัญหาที่เกิดขึ้นจากมนุษย์เอง เช่น ปัญหาการเผาป่า ปัญหาหมอกควัน เป็นต้น ที่บางครั้ง ต้องอาศัยความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกันทั้งในระดับส่วนกลาง ภูมิภาค และโดยเฉพาะส่วน ท้องถิ่น ที่ปัจจุบันเป็นผู้รับผิดชอบหลักในพื้นที่ในฐานะรัฐบาลที่ใกล้ชิดประชาชน ซึ่งโดยสรุปแล้ว รัฐในปัจจุบันต้องเผชิญกับปัญหาและความท้าทายในการบริหารเมืองมากมาย สิ่งสำคัญที่สุดคือข้อ จำกัดคือในการบริหารเมืองที่ต้องอยู่บนพื้นที่เดิมที่มีพลวัตความเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน รวมถึงอนาคต ซึ่งรัฐคือผู้ที่จะต้องมีบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังนั้น สิ่งที่รัฐควรคำนึงถึงมากที่สุดคือการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารเมือง เพราะท้ายที่สุด แล้วประชาชนที่ดำรงอยู่ในพื้นที่คือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกนโยบายและกิจกรรมที่เกิดขึ้นจากการ บริหารเมือง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 เน้นการบูรณาการองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาเมืองให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงของ สภาพสังคมสู่ความเป็นเมือง และประยุกต์ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีเพื่อการสร้างเสริมคุณภาพ ชีวิตในสถานะและวิถีความเป็นเมืองอย่างเหมาะสม

1.2 การจัดการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์และทักษะการ คิดวิเคราะห์เชิงสร้างสรรค์ในการวางแผนการพัฒนาเมืองโดยใช้พื้นที่เป็นฐานควบคู่กับการเปลี่ยน ผ่านสังคมสู่ความเป็นเมืองอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยเห็นว่าในการศึกษาวิจัยนี้เป็นคงเป็นประโยชน์แก่ทุกส่วนต่อผู้ที่มีความสนใจในเรื่อง ที่เกี่ยวกับการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเมือง ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

2.1 ศึกษาการกลไกการพัฒนาศักยภาพชุมชนและภาวะผู้นำในการรองรับการ เปลี่ยนแปลงทางสังคมจากชนบทสู่ความเป็นเมืองอัจฉริยะ

2.2 ศึกษาแนวโน้มการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนรองรับการเปลี่ยนผ่านสังคม ชนบทสู่ความเป็นเมืองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมโยธาธิการและผังเมือง. (2551). *โครงการการศึกษาเพื่อจัดลำดับการพัฒนาเมือง: การค้นหาเมืองคุณภาพด้วยมาตรฐานผังเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพัฒนามาตรฐาน กรมโยธาธิการและผังเมือง.
- พนิต ภูจินดา. (2556). *การผังเมืองกับการพัฒนาเมือง*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- พนิต ภูจินดา และ ยศพล บุญสม. (2559). แนวคิดการพัฒนาเมืองต้นแบบ. *วารสารวิชาการการออกแบบสภาพแวดล้อม*. 3(1), 59.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2539). *สังคมวิทยาการเมือง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญเราะย์ ยีดา ขนิกันต์ ผลเจริญ และพิชิตชัย กิ่งพวง. (2559). การบริหารเมือง: นโยบายการพัฒนาและอนุรักษ์เมือง. *วารสารวิจัยราชภัฏกรุงเทพฯ*. 3(3), 57.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้. (2558). *โอกาสในการสร้างรายได้และการประกอบอาชีพของคนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผน สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน).
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *คู่มือแนวทางการวางแผนพัฒนาเมืองในอนาคต ให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัศวินท์ ศาสนพิทักษ์ และสมศักดิ์ อมรสิริพงษ์. (2564). การสังเคราะห์บทบาทเมืองอัจฉริยะที่มีผลต่อการลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม: การสังเคราะห์อภิमान. *วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์*. 12(1), 7-28.
- McKinsey Global Institute. (2011). *Urban world: Mapping the economic power of cities*. McKinsey Global Institute, March 2011.

ภาวะผู้นำยุคใหม่กับความสำเร็จขององค์กร

New leadership with Organization Success

บัณฑิต รัตนไตร¹ กรณัฐ สกุลกฤติ² อำไพวัลย์ วรรณชา³

Bandith Rattanata, Koranat Sakulkrit, Ampraiwan Wannacha

บทคัดย่อ (Abstract)

การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมีความซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น ทั้งเรื่องของการเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยี นโยบายทางเศรษฐกิจของประเทศและของโลก พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สถานการณ์ที่คาดไม่ถึง อาทิ สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ความสามารถในการปรับตัวขององค์กรจะนำมาซึ่งความสำเร็จขององค์กร ผู้นำขององค์กรถือว่าเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสำคัญในการนำพาให้องค์กรสามารถฝ่าฟันปัญหาและวิกฤตต่างๆที่จะเกิดขึ้นไปได้ ผู้นำองค์กรที่ดีจะไม่นำพาองค์กรด้วยรูปแบบการบริหารงานแบบเก่าที่บริหารจัดการองค์กรแบบจากบนลงล่าง แต่ผู้นำองค์กรยุคใหม่จะต้องมีภาวะผู้นำที่ทันสมัยและเข้ากับสถานการณ์ สามารถเชื่อมโยงผู้ปฏิบัติงานให้ตระหนักถึงเป้าหมายขององค์กรและช่วยกันนำพาองค์กรให้สามารถเดินทางไปถึงเป้าหมายนั้น บทความนี้เป็นการศึกษาเชิงเอกสารจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นคุณลักษณะของผู้นำองค์กรยุคใหม่ที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะสามารถนำพาให้องค์กรสามารถประสบความสำเร็จได้ในสถานการณ์ปัจจุบัน

คำสำคัญ (Keywords):ภาวะผู้นำ; ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; ความสำเร็จขององค์กร

Abstract

Business operation nowadays are complexity and diversity of technology's changing, economic policies in the country and the world, consumer behavior's constantly changing and unexpected situation such as: situation of the COVID-19 pandemic. Organizational adaptability will lead to the success of the organization. Organizational leader can be considered as an important factor in leading the

Received: 2022-02-21 **Revised:** 2022-03-17 **Accepted:** 2022-03-20

¹ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Faculty of Humanities and Social Sciences Eastern Asia University. Corresponding Author e-mail: selaphum.academic@gmail.com

² คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Faculty of Humanities and Social Sciences Eastern Asia University

³ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย Faculty of Humanities and Social Sciences Eastern Asia University

organization to overcome any problems and crises that may arise. Good organizational leader won't lead the organization with the old management style that manages the organization from the top to down but new organizational leader have to have leadership is modern and adapt to the situation, able to connect employees to realize the organization goal and lead the organization to reach that goal. This article is a documentary study from conceptual studies, theory and research work to see the characteristics of new organizational leader with transformational leadership that can lead the organization to success in the current situation.

Keyword: Leadership; Transformation Leadership; Organization Success

บทนำ (Introduction)

การบริหารจัดการองค์กรในศตวรรษที่ 21 ต้องเผชิญกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่รุนแรงและรวดเร็วมากขึ้น สภาพการแข่งขันขององค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในปัจจุบัน ส่งผลให้องค์กรต้องมีการปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ รวมถึงสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ อาทิ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)) ส่งผลให้ระบบการบริหารจัดการขององค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทุกองค์กรต้องมีการปรับตัว มีความยืดหยุ่นอย่างมาก บางองค์กรที่ไม่สามารถปรับตัวได้ก็ส่งผลให้องค์กรเหล่านั้นต้องหยุดชะงักหรือถึงขั้นปิดกิจการลง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับตัวขององค์กร เพื่อให้องค์กรเกิดการพัฒนาและสามารถดำเนินกิจการต่อไปได้ คือ ผู้นำขององค์กร ซึ่งผู้นำที่มีความสามารถย่อมจะนำพาองค์กรให้สามารถหลุดพ้นจากวิกฤติได้ การบริหารจัดการของผู้นำองค์กรถือได้ว่าเป็นคุณสมบัติขั้นพื้นฐานที่ผู้นำองค์กรทุกองค์กรต้องมี ทั้งนี้ความสามารถในการบริหารจัดการของผู้นำองค์กรนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากภาวะความเป็นผู้นำของตัวผู้บริหารที่ต้องนำองค์กรด้วยเป้าหมายและวิสัยทัศน์ ต้องสร้างทีมที่แข็งแกร่ง และโฟกัสไปที่การทำงานแต่ละอย่างให้สำเร็จตามเป้าที่ตั้งไว้ และสิ่งหนึ่งที่ผู้นำในยุคนี้ต้องมีคือ ความตื่นตัวในการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา สิ่งที่สำคัญเหนือกว่าการเปลี่ยนแปลงใดๆ คือต้องเริ่มจากตัวผู้นำเองว่าได้มีการเปิดใจที่จะนำทีมไปสู่การเปลี่ยนแปลงมากน้อยแค่ไหน หากผู้นำสามารถปรับทัศนคติในตรงนี้ได้ยิ่งเร็วแค่ไหนยิ่งดี (ฮานส์ พอล เบิร์กเนอร์, 2018) การเป็นผู้นำนั้นไม่ใช่การนำจากเบื้องบน แต่เป็นการให้อำนาจคนในทีมให้รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ และมีส่วนร่วมในสิ่งที่กำลังทำไปด้วยกัน นอกจากนี้คือการให้เครื่องมือที่เหมาะสม เพื่อสร้างความมั่นใจว่ามี KPI (Key Performance Indicator) ที่สอดคล้องกับเป้าหมาย เน้นอนว่ามันเป็นเรื่องซับซ้อน และต้องใช้กลยุทธ์หลากหลายมิติ (ศุภชัย เจียรวนนท์, 2018)

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Koontz & Donnell. (1959) กล่าวว่าไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นการสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อก่อให้เกิดความสำเร็จ ในวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่วน Stogdill. (1974,p. 411) ให้ความหมายของ ภาวะผู้นำไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นกิจกรรมของการที่จะสร้างอิทธิพลต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือกลุ่ม เพื่อก่อให้เกิดความพยายามในการดำเนินงานให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็นความคิดริเริ่มและธำรงรักษาไว้ซึ่งโครงสร้างของความคาดหวังและการรักษาความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในกลุ่ม Nelson & Quick (1997) ให้ความหมายของภาวะผู้นำ (Leadership) ไว้ว่า กระบวนการในการแนะแนวและนำทางพฤติกรรมของคนในสภาพของการทำงาน Gibson, Ivancevich และDonnelly (1997,p. 272) มองภาวะผู้นำ (Leadership) ในเชิงการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกภายในกลุ่ม โดยมีผู้นำทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่มีอิทธิพลต่อบุคคลอื่นๆ ในกลุ่ม ภาวะผู้นำจึงเป็นความเกี่ยวข้องกับการใช้อิทธิพลและปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นตัวแทนของการเปลี่ยนแปลง ที่มีผลกระทบต่อบุคคล และการปฏิบัติงานของสมาชิกคนอื่นในกลุ่ม ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงนั้นต้องมุ่งไปสู่การบรรลุเป้าหมายของกลุ่มด้วย Bass and Avolio (1994) ได้นำเสนอโมเดลภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ (Model of Full Range of Leadership) ซึ่งประกอบไปด้วยภาวะผู้นำ 3 แบบ ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานและผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตาม ไปสู่ระดับที่สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานและผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในภารกิจและวิสัยทัศน์ของทีมและขององค์กร จูงใจให้ผู้ร่วมงานและผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ของกลุ่มหรือสังคม ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือ ผู้ตาม กระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ หรือที่เรียกว่า “4Is” (Four I’s) 2) ภาวะผู้นำแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) เป็นกระบวนการที่ผู้นำให้รางวัลหรือลงโทษผู้ตาม ซึ่งขึ้นอยู่กับผลการปฏิบัติงานของผู้ตาม ผู้นำใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนเสริมแรงตามสถานการณ์ มีการรับรู้ความต้องการ แล้วใช้วิธีการจูงใจและช่วยผู้ตามให้ปฏิบัติงานตามบทบาทและตามระดับที่คาดหวัง เพื่อให้ผู้ตามบรรลุเป้าหมาย ผู้นำเห็นคุณค่าของผลลัพธ์ที่ต้องการ ผู้นำจูงใจโดยเชื่อมโยงความต้องการและรางวัลความสำเร็จตามเป้าหมาย รางวัลส่วนใหญ่เป็นรางวัลภายนอก 3) ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย (Laissez-faire Leadership) หรือพฤติกรรมความไม่มีภาวะผู้นำ (Non leadership behavior) เป็นผู้นำที่ไม่มีความพยายาม ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีการตัดสินใจ ไม่เต็มใจที่จะเลือกยืนอยู่ฝ่ายไหน ขาดการมีส่วนร่วมเมื่อผู้ตามต้องการผู้นำ

Bass and Avolio (1994) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 4 ประการ ดังนี้

1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หรือการสร้างบารมี (Idealized Influence หรือ Charisma Leadership : II หรือ CL) หมายถึง การที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างให้ผู้ตาม ผู้นำ

เป็นที่น่ายกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ ทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อได้ร่วมงานกัน และประพฤติปฏิบัติตาม ผู้นำลักษณะนี้จะต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดสิ่งนั้นไปยังผู้ตาม สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต เป็นที่ไว้วางใจได้ว่าจะทำในสิ่งที่ถูกต้อง มีศีลธรรม มีจริยธรรมสูง หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจเพื่อประโยชน์ส่วนตน แต่ประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม มีความเฉลียวฉลาด มีสมรรถภาพ ความตั้งใจ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความแน่วแน่ในอุดมการณ์ ความเชื่อและค่านิยมของเขา ผู้นำจะเสริมสร้างความภาคภูมิใจ ความจงรักภักดี ความมั่นใจให้กับผู้ตาม ทำให้ผู้ตามเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมผู้นำและมีความเป็นพวกเดียวกับผู้นำ โดยอาศัยวิสัยทัศน์และการมีจุดประสงค์ร่วมกัน เพื่อการบรรลุเป้าหมาย ที่ต้องการ

2) การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation : IM) คือ การที่ผู้นำประพฤติในทางที่จูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตาม โดยการสร้างแรงจูงใจภายใน การให้ความหมายและความท้าทายในเรื่องงานแก่ ผู้ตาม ทำให้ผู้ตามมีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้น โดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก รวมถึงการสร้างและสื่อความหวังที่ผู้นำต้องการอย่างชัดเจน ผู้นำจะแสดงการอุทิศตนหรือความผูกพันต่อเป้าหมาย วิสัยทัศน์ร่วมกัน แสดงความเชื่อมั่น แสดงให้เห็นความตั้งใจอย่างแน่วแน่ที่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ ช่วยให้ ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตน ช่วยให้ผู้ตามพัฒนาความผูกพันของตนต่อเป้าหมายระยะยาว ช่วยให้ผู้ตามสามารถจัดการกับอุปสรรคของตนเองและเสริมความคิดสร้างสรรค์

3) การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation: IS) หมายถึง การที่ผู้นำมีการกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กร ทำให้ผู้ตามมีความต้องการหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ไขปัญหา เพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่และสร้างสรรค์ ผู้นำมีการคิดและแก้ไขปัญหอย่างเป็นระบบ มีการจูงใจ ให้กำลังใจ เชื้อมน มีการกระตุ้นให้ผู้ตามแสดงความคิดเห็นและสนับสนุนความคิดริเริ่มใหม่ๆ ของผู้ตาม ไม่วิจารณ์ความคิดของผู้ตาม แม้ว่ามันจะแตกต่างไปจากความคิดของผู้นำ

4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration: IC) ผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำ คอยดูแลเอาใจใส่ผู้ตามเป็นรายบุคคล ทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่า มีความสำคัญ ทำหน้าที่เป็นโค้ช (Coach) เป็นที่ปรึกษา (Advisor) ของผู้ตามแต่ละคน เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้ตาม และเพื่อนร่วมงานให้สูงขึ้น ผู้นำให้โอกาสและสนับสนุนผู้ตาม ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เอาใจเขามาใส่ใจเรา มีการมอบหมายงาน เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาผู้ตาม เปิดโอกาสให้ผู้ตามใช้ความสามารถพิเศษอย่างเต็มที่ เพื่อเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ที่ท้าทายความสามารถ และดูแลผู้ตามโดยการให้คำแนะนำ การสนับสนุน ให้การช่วยเหลือในความก้าวหน้าในการทำงาน

จากแนวคิดและทฤษฎีของ Bass and Avolio สอดรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สุภารัตน์ พิมลรัตนกานต์, เอลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, นลินธัฐ ดีสวัสดิ์ (2560) งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีผลต่อการพัฒนาองค์การ ได้ศึกษาภาวะผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงที่มีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และองค์การแห่งการเรียนรู้ และศึกษาการพัฒนาทรัพยากรและองค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีผลต่อการพัฒนาองค์การ จากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือพนักงานบริษัท เซอร์เวกซ์ ฮิวแมน รีซอร์ซ เมเนจเม้นต์ จำกัด จำนวน 272 คน โดยใช้แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยการเลือกใช้สถิติการวิเคราะห์เชิงถดถอย การศึกษาพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางบวกกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลทางบวกกับองค์การแห่งการเรียนรู้ 3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มีอิทธิพลทางบวกกับการพัฒนาองค์การ 4) องค์การแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลทางบวกกับการพัฒนาองค์การ ซึ่งมีปัจจัยหลัก 3 ปัจจัย คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ องค์การแห่งการเรียนรู้มีอิทธิพลเชิงบวกต่อผลการพัฒนาองค์การในระดับสูง ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง หากองค์การต้องการเพิ่มระดับการพัฒนาองค์การให้ดีขึ้น ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้บริหารทุกระดับในองค์การให้มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยการพัฒนาผู้นำในด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ควรเน้นการสร้างค่านิยมให้ผู้บริหารทุกระดับให้ความสำคัญกับการประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี กำหนดให้มีนโยบายให้แรงจูงใจส่งเสริมแก่ผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดีในองค์การ หรือจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้บริหารได้รวมกิจกรรมกับพนักงานในทุกระดับ ซึ่งจะทำให้พนักงานมีความใกล้ชิดและเห็นแบบอย่างที่ดีจากผู้บริหาร 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ผู้บริหารต้องมีการวางแผนการนำทรัพยากรมนุษย์มาใช้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพส่วนบุคคล โดยเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนาตนเองตามความต้องการของพนักงาน เพื่อหาช่องว่างในการพัฒนาตนเองเมื่อเปรียบเทียบกับสมรรถนะที่องค์การคาดหวังและรองรับการเปลี่ยนแปลง 3) การพัฒนาองค์การ ต้องมีการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาองค์การจากระดับล่างขึ้นระดับบน สร้างการรับรู้ว่าผู้นำสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง เพิ่มช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ผู้นำต้องสนับสนุนและกำหนดเวลาให้คำปรึกษาผู้ตาม มีการให้รางวัลหรือสิ่งจูงใจ เมื่อผู้ตามสามารถดำเนินการเปลี่ยนแปลงพัฒนาองค์การได้สำเร็จ

อดิศักดิ์ เอมหัสสกุล, ศศันท์ วิวัฒน์ชาติ และฉัตยาพร เสมอใจ (2562) งานวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน บริษัท โปรเฟสชั่นแนล เอ้าท์ซอสซิ่ง โซลูชั่น จำกัด ศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานด้านคุณภาพงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่าย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลจากประชากรซึ่งเป็นพนักงานประจำ จำนวน 45 คน จากการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ดังนี้ 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามความคิดเห็นของพนักงานในภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี เป็นด้านที่พนักงานให้ความสำคัญสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล นั่นคือ ผู้นำมีการแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในอุดมการณ์ มี

วิสัยทัศน์ มีความสามารถในการถ่ายทอดไปยังผู้ตาม มีความสม่ำเสมอ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤติ มีการเสริมสร้าง ส่งเสริมให้ผู้ตามมองเห็นเป้าหมายในการพัฒนาองค์กรร่วมกัน มีความคิดสร้างสรรค์ในการหาแนวทางการกระตุ้นใหม่ๆ ในการแก้ปัญหา กระตุ้นจิตวิญญาณของทีมให้มีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้น โดยการสร้างเจตคติที่ดี การคิดในแง่บวก ยอมรับและชื่นชมเมื่อผู้ตามปฏิบัติงานได้สำเร็จ 2) ประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนในรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านปริมาณงาน เป็นด้านที่พนักงานให้ความสำคัญสูงสุด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่าย นั่นคือ พนักงานสามารถผลิตชิ้นงานออกมาตรงตามความต้องการของบริษัทและสร้างความพอใจให้กับลูกค้าหรือผู้มารับบริการ 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับปานกลาง นั่นคือ หากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นจะทำให้ประสิทธิภาพในการทำงานของผู้ตามสูงขึ้นด้วย

จักรพันธ์ พันธุ์หินกอง และชูชาติ พ่วงสมจิตร (2562) งานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 ศึกษาเกี่ยวกับ 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7 โดยมีครูหัวหน้าระดับในแต่ละโรงเรียนเป็นผู้ให้ข้อมูล ระดับชั้นละ 1 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ผลจากการศึกษาพบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล นั้นหมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง และระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมีวิสัยทัศน์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 มาจากความสัมพันธ์ในระดับสูง 2 ด้าน คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการกระตุ้นทางปัญญา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการ การกำหนดกลยุทธ์ มีวัตถุประสงค์ มีเป้าหมาย ทำให้บุคลากรเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและมีการกระตุ้นทางปัญญา 3) ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีอิทธิพลต่อการเป็น

องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7

จากแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาวะผู้นำยุคใหม่ที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ ตามเป้าหมายขององค์กรนั้น เมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบ 4 ด้าน พบว่าผู้นำจะต้องมีองค์ประกอบด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์หรือการสร้างบารมี (Idealized Influence หรือ Charisma Leadership : II หรือ CL) มากที่สุด โดยสรุปสาระสำคัญ ดังนี้

1. ผู้นำต้องมุ่งมั่นในอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดค่านิยมร่วมกันในองค์กรและสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตามและผู้ร่วมงานได้ เพื่อให้ทุกคนเกิดการรับรู้ไปในทิศทางเดียวกันและมีจุดประสงค์ร่วมกัน

2. ผู้นำต้องมีสมรรถภาพ มีความเฉลียวฉลาด ทั้งด้านสติปัญญาและด้านวุฒิภาวะทางอารมณ์ต้องสามารถควบคุมอารมณ์ได้ในทุกสถานการณ์ เพื่อพิจารณาเหตุการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยสติปัญญา

3. ผู้นำต้องเป็นต้นแบบและแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ตาม ทั้งด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม เมื่อผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้ตามย่อมเชื่อมั่น ศรัทธา ไว้วางใจ ว่าการปฏิบัติตามเป็นสิ่งที่ถูกต้องและจะนำพาผู้ตามและองค์กรมุ่งไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน โดยไม่ขัดต่อกฎหมาย คุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม และมีใช้การใช้อำนาจในการบริหารเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

4. ผู้นำต้องมีความมั่นใจและเคารพในตนเอง เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบเป็นอันหนึ่งเดียวกันให้กับทีม เพราะหากผู้นำขาดความมั่นใจในตนเองหรือถูกความสามารถตนเอง จะส่งผลให้ผู้ตามขาดความเชื่อมั่นในตนเองและไม่กล้าที่จะปฏิบัติตามผู้นำเช่นกัน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการศึกษาวิจัยส่วนใหญ่จะพบว่าภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของผู้ตามและมีผลต่อความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้ในปัจจุบันคุณสมบัติและทักษะที่ผู้นำยุคใหม่จะต้องมีเพิ่มเติมเพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ จำเป็นต้องมีคุณสมบัติ ทักษะความรู้ความสามารถ จาก Forbes Global CEO Conference 2018 รวมสุดยอดผู้นำระดับโลกครั้งที่ 18 ที่กรุงเทพมหานคร ในธีม “The World Reboots” เหล่าผู้นำได้ร่วมพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องคุณสมบัติที่ผู้นำยุคใหม่ต้องมี ดังนี้ 1) ผู้นำต้องมีสายตาที่เป็นเรดาร์ นั่นคือผู้นำต้องทราบความต้องการที่แท้จริงของลูกค้าและผู้ผลิตว่าต้องการอะไร 2) ผู้นำต้องรู้สถานการณ์ความเป็นไปของโลก การทำธุรกิจทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ต้องมีการเชื่อมธุรกิจกับซัพพลายเชนในภาคส่วนอื่นของโลก ดังนั้น จึงจำเป็นต้องรู้สถานการณ์โลก เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินการต่อไปได้ 3) ผู้นำต้องสร้างทีมที่แข็งแกร่ง ผู้นำจะต้องทำให้คนในทีมรู้สึกว่าเขาเป็นส่วนร่วมในการทำงานในการสร้างสิ่งที่มีคุณค่าต่อองค์กร ทีมที่แข็งแกร่งไม่ใช่การมีคนที่เก่งและดีที่สุด แต่คือการมีคนที่มีความสามารถตรงกับที่ทีมต้องการ 4) ผู้นำต้องมี Market driver และ Market focus คือ การเข้าใจพฤติกรรม การบริโภคของลูกค้าได้เปลี่ยนไปอยู่ในโลกออนไลน์มากขึ้น และจะต้องมองเห็นภาพรวมของตลาดโลก เนื่องจาก ทุกอย่างบนโลกได้เบนเข้าหากันหมด จะต้องเจอกับ Landscape

ใหม่ และคู่แข่งหน้าใหม่อยู่ตลอดเวลา 5) ผู้นำต้องทำการหาคนที่ใช่ มาทำงาน คือการหาคนที่มีความสามารถตรงกับที่ทีมต้องการมากที่สุดเข้ามาทำงานและทำให้คนในทีมรู้ว่าพวกเขามีศักยภาพมากกว่าหน้าที่ของตัวเอง เพื่อเป็นแรงขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างรอบด้าน

ส่วน Tada Ratchagit (2019) เพิ่มเติมว่า ผู้นำต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ผู้นำควรอัปเดตความรู้เทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับงานและเกี่ยวกับองค์กร ผู้นำต้องสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ รวมถึงสามารถถ่ายทอดให้ผู้ตามและส่งเสริมให้ทุกคนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2) ผู้นำควรเปิดโอกาสให้ลูกน้องได้แสดงศักยภาพ และส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้า โดยเฉพาะการแสดงศักยภาพที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และส่งเสริมความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ซึ่งจะช่วยให้ลูกน้องมีเป้าหมายที่ชัดเจน เกิดการพัฒนาตนเอง ทำให้ลูกน้องเกิดความรู้สึกว่าตนมีส่วนร่วม เกิดความภาคภูมิใจ เกิดความผูกพันและภักดีต่อองค์กร เพราะผลสำเร็จของงานเกิดจากศักยภาพของลูกน้อง 3) ผู้นำสามารถสื่อสารได้หลายภาษา การที่ผู้นำสามารถสื่อสารได้หลายภาษา ย่อมได้เปรียบในการติดต่อสื่อสารตลอดจนสามารถค้นคว้าหาความรู้ต่างๆ ได้ทั่วโลก นอกจากนี้ ยังส่งผลทำให้องค์กรเกิดการจ้างงานลูกน้องที่เป็นชาติอื่น พูดภาษาอื่น มาทำงานกับองค์กร ทำให้การทำงานเป็นระดับสากลและมีศักยภาพมากขึ้น

บทสรุป (Conclusion)

ในยุคที่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจทั่วโลกได้รับผลกระทบจากเหตุต่างๆ รวมถึงเทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เพื่อความอยู่รอดและเพื่อความสำเร็จขององค์กร ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร กระบวนการที่จะส่งผลให้องค์กรสำเร็จในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้นั้น เกิดจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

องค์กรที่ต้องการความสำเร็จ ต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้นำในด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ เน้นให้ผู้นำมุ่งมั่นในอุดมการณ์ มีวิสัยทัศน์ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน มีการกำหนดค่านิยมร่วมกันในองค์กร ให้ความสำคัญในการพัฒนาผู้นำในด้านคุณธรรม จริยธรรม ศิลธรรม ด้านสมรรถภาพ สติปัญญา การควบคุมอารมณ์ ความเฉลียวฉลาด รู้เท่าทันสถานการณ์โลก รวมถึง สามารถคาดการณ์สถานการณ์โลก สถานการณ์ตลาดและสถานการณ์ตลาดโลกในอนาคตได้ มีการอัปเดตความรู้ด้านเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้นำสามารถสื่อสารได้หลายภาษา เพื่อให้การทำงานและองค์กรเป็นระดับสากลมากขึ้น นอกจากนี้ ควรมีการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้นำและผู้ตามได้ร่วมกิจกรรมกัน ในทุกระดับ เพื่อให้ผู้นำ ผู้ตามและผู้ร่วมงานมีความใกล้ชิดและเห็นแบบอย่างที่ดีจากผู้นำ ซึ่งพฤติกรรมและการประพฤติตนที่ดีของผู้นำ จะมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงผู้ตามและผู้ร่วมงาน ทำให้ผู้ตามและผู้ร่วมงานเกิดการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตนเองตามที่ต้องการคาดหวัง

ทั้งนี้ องค์ประกอบ คุณสมบัติ ทักษะ และความสามารถของผู้นำที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับองค์กรที่สุดเพียงคนเดียว คงต้องใช้เวลานานที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ หากองค์กรนั้นขาดทีมที่แข็งแกร่งที่สุด ดังนั้น ผู้นำที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว คือ ผู้นำต้อง

รู้จักหาคนที่ใช่มาทำงานกับทีม แล้วสร้างทีมที่แข็งแกร่งขึ้นมา ด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้ตามแสดงศักยภาพที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร และส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพการงาน เพื่อผลประโยชน์สูงสุดและความสำเร็จขององค์กรอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง (References)

- Adisak Angmanhussagul, Chattayaporn Samerjai, Sasanant Vivadhnajat. (2019). *Transformational Leadership and Work Effectiveness of Employees at Professional Outsourcing Solutions Company Limited*. Faculty of Business Administration, Rajapruk University.
- Bass, B.M. & Avolio, B.J., (1994). *Improving Organization Effectiveness Through Transformational Leadership*. (Thousand Oak: Sage).
- Bass, B. M. and B. M. Avoli. (1994). *Manual for the Multifactor Leadership Questionnaire*. California: Consulting Psychologist Press
- Burns, J. M. (1978). *Leadership: Theory of leadership*. New York: Harper & Row.
- Forbes Media (2018). *Forbes Global CEO Conference 2018*. Retrieved from <https://techsauce.co/tech-and-biz/leadership-skills-needed-for-ceos-from-forbes-global-ceo-conference-2018>
- Gibson, James L., Ivancevich, John M. and Donnelly, James H., Jr. (1997). *Organizations, Behavior Structure Processes. International Edition*. United States of America : Irwin/McGraw-Hill.
- Nelson, D. L., & Quick, J. C. (1997). *Organization Behavior*. (2nd ed.). New York: Harper and Row.
- Stogdill, R.M. (1974). *Handbook of Leadership: A survey of theory and research*. New York: Free Press.



สถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)
ต่อการบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
The Epidemic Situation of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)
on Local Community Management and Development

ณรงค์ ใจเที่ยง¹ วิกรม บุญนุ่น²
Narong Chaitiang, Vikrom Boonnunn

บทคัดย่อ (Abstract)

การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศ มีผลต่อการดำเนินงานของภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภูมิภาค และชุมชนในการดำเนินชีวิต ภายใต้สถานการณ์ความเสี่ยงของโรคระบาดที่เกิดขึ้น ผู้นำที่กำหนดทิศทางนโยบาย และยุทธศาสตร์ สำหรับการบริหารจัดการดำเนินกิจกรรมประจำปีเพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ต้องหยุดชะงักและกลับมาแก้ไขสถานการณ์โรคระบาดเป็นอันดับแรก ประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นต้องปรับตัวในการดำเนินชีวิตสู่วิถีชีวิตยุคใหม่ (New Normal) ดังนั้น การนำทิศทางนโยบาย ยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการท้องถิ่นและชุมชน ตลอดจนการดำเนินงานตามพันธกิจ เพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในภาวะการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่เกิดขึ้นในประเทศนั้น ส่งผลต่อการดำเนินงานการบริหารและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนปฏิบัติตามสำหรับการปรับตัวในการดำเนินชีวิตสู่วิถีชีวิตยุคใหม่นั้น การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นที่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการพัฒนาชุมชนมีความปลอดภัยจากวิกฤตโรคระบาด จึงต้องอาศัยความร่วมมือกันของประชาชนเพื่อปฏิบัติตามมาตรการ คำสั่งข้อกำหนด อย่างเคร่งครัดจนกว่าสถานการณ์จะดีขึ้น และส่งผลในการขับเคลื่อนชุมชนท้องถิ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารและพัฒนา; ชุมชนท้องถิ่น; โควิด 19

Received: 2021-08-10 Revised: 2021-08-23 Accepted: 2021-09-06

¹ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานามัยชุมชน คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา Bachelor of public health (Community Health), School of Public health, University of Phayao. Corresponding Author e-mail: kongkangku69@gmail.com

² หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชายุทธศาสตร์การพัฒนารัฐบาลท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย Doctor of Philosophy Program Regional Development Strategy, Chiang Rai Rajabhat University

Abstract

The coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak is a situation occurring in the country. affecting the operation of the government sector Local government organizations, regions and communities in life Under the circumstances, the risk of the epidemic occurring Leaders who set policy directions and strategy for the management of annual activities for community and local development must stop and come back to fix the epidemic situation first People in communities and localities have to adapt to living in a new era (New Normal). Therefore, the direction, policies, strategies for local and community management. as well as the implementation of the mission for the development of the local community in the time of the viral infectious disease epidemic. Coronavirus 2019 that happened in that country. affecting the operation of local community administration and development in order for people to practice themselves for adapting to living in the new era Developing local communities with the coronavirus disease 2019 outbreak and participating in community development to be safe from the epidemic crisis. Therefore, the cooperation of the people must be used to strictly comply with the measures, orders, requirements until the situation improves. and resulting in driving local communities to have a good quality of life

คำสำคัญ (Keywords): Management and development; Local Community; COVID-19

บทนำ (Introduction)

ปัจจุบันสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นปัญหาที่สำคัญที่ประชาชนในประเทศให้ความสำคัญ และติดตามสถานการณ์อย่างใกล้ชิด สถานการณ์ดังกล่าวได้เป็นประเด็นปัญหาทางด้านสุขภาพมาตั้งแต่ต้นปี 2563 และก็มีแนวโน้มการระบาดมาเป็นระยะ โดยการพัฒนาความรุนแรงของโรคแบ่งเป็นระลอกที่หนึ่ง ระลอกที่สอง ตามลำดับ หลังจากนั้นก็เปลี่ยนจากการระบาดเป็นรูปแบบคลัสเตอร์ที่มีการเฝ้าระวังตามที่เกิดขึ้นในข่าวสารด้านระบาดวิทยา ซึ่งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ก็ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการทั้งรัฐและเอกชน และนำไปสู่การบริหารสถานการณ์ต่อการบริหารจัดการและพัฒนา ชุมชนท้องถิ่น โดยผู้เขียนได้สะท้อนให้เห็นถึงหลักการในการการบริหารพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การ ดำเนินงานตามพันธกิจในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่เกิดขึ้นในประเทศ การดำเนินงานในการบริหารและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น การปรับตัวของประชาชนในการดำเนินชีวิตสู่วิถีชีวิตใหม่ (New Normal) การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นชน

ยุคโควิด 19 และการมีส่วนร่วมเพื่อให้ของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนให้ปลอดภัยจากวิกฤตโรคระบาด

กลไกการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน เป็นกลไกอันสำคัญที่กำหนดทิศทางนโยบาย แนวทางและกระบวนการในการพัฒนา เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายเบื้องต้น คือ ชุมชน(ประชาชน)ที่สุขสมบูรณ์ การพัฒนาชุมชนนั้น เป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกันอย่างเป็นระบบ อันประกอบด้วย ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพทั่วไปของปัญหา ความต้องการ กระบวนการแก้ไขปัญหา และผู้เกี่ยวข้องในระบบ และปัจจัยภายนอก อันได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ และการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ชุมชนต่าง ๆ ซึ่งการพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการ และยุทธวิธีหนึ่งที่ทำงานในชุมชนหรือในหมู่บ้าน โดยสนับสนุนให้มีการพัฒนาสภาพแวดล้อมของคน คือ พัฒนาทางด้านวัตถุ และมีการพัฒนาสภาพจิตใจของคน คือ พัฒนาทางด้านจิตใจควบคู่กันไป เช่น การสร้างถนนสายหนึ่งขึ้นในหมู่บ้านจะต้องเกิดจากความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในหมู่บ้านนั้น มิใช่เกิดจากความต้องการของนักพัฒนา นอกเหนือไปจากข้างต้นนี้ กระบวนการพัฒนาชุมชนยังช่วยสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองในชุมชนอย่างได้สัดส่วน ไม่หนักไปด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะอีกด้วย (Yingworaphan, 1966) แนวคิดการพัฒนาชุมชนที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2483 ได้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนา ในกลุ่มประเทศเครือจักรภพจากเดิมมาเป็นการพัฒนาที่เห็นว่าประชาชนเป็นแกนกลางของพลัง ขับเคลื่อนทางสังคม เมื่อแนวคิดการพัฒนาชุมชนนี้เผยแพร่ออกไปจนก่อให้เกิดเป็นปรัชญาเกี่ยวกับ การทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดระหว่างประชาชนกับรัฐบาลในการปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ซึ่ง เรียกว่าขบวนการพัฒนาชุมชน ในปี พ.ศ. 2483 กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศใช้แผนการบูรณะ ชนบทพัฒนา โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ สร้างสรรค์ชีวิตจิตใจของประชาชนในชนบทให้ เหมาะสมที่จะเป็นพลเมืองดี และส่งเสริมให้ประชาชนมีการครองชีพที่ดีขึ้น และได้จัดตั้งสำนักงาน พัฒนาการท้องถิ่นขึ้นในปี พ.ศ. 2499 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และรัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวงทบวงกรมฉบับที่ 10 และจัดตั้งกรมการพัฒนา ชุมชนขึ้นเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเมื่อ พ.ศ. 2505 ภารกิจในระยะแรกของ กรมการพัฒนาชุมชนคือ ปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทโดยการมีส่วนร่วมของ ประชาชนและการพัฒนาตนเอง (Department of Community Development, 2016) ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีการรับเอาการพัฒนาแบบกระแสหลักหรือ การพัฒนาที่ทันสมัยเข้ามาสู่ประเทศ ด้วย ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมโดยการเปิดการค้าเสรีให้ ประเทศต่าง ๆ เข้ามาลงทุนจากการ พัฒนาการเกษตรแบบยังชีพไปสู่การเกษตร แบบอุตสาหกรรม ด้วยการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้แทนแรงงาน ซึ่งหลังจากการ ประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา ประเทศไทย ได้เปลี่ยนวิถีชุมชนเข้าสู่วิถีใหม่ปรับเปลี่ยนตัวเองจากสังคมแบบพอเพียง มาเป็นสังคมที่ มั่งคั่ง โดยการ ผลิตเพื่อ

ขาย และแสวงหากำไร ให้ได้มากที่สุด เกิดความต้องการในลักษณะ บริโภคนิยม เกิดการอพยพแรงงานจากภาคชนบทเข้าสู่เมืองหลวงหรือเมืองหลักต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรมตลอด จนด้านเศรษฐกิจในภาคชนบทอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ชุมชนขาดความเป็นตัวตน ชุมชนขาด ความเข้มแข็งระบบวัฒนธรรมถูกกลืนเลือน เกิด สังคมต่างคนต่างอยู่ มุ่งแสวงหาปัจจัยเพื่อตอบสนองต่อตนเองและครอบครัว โดยขาดความ ร่วมมือของชุมชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่ กรมการพัฒนาชุมชนถือเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้กระทรวงมหาดไทย ซึ่งมีการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ทำให้ ชุมชนฐานรากมีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุนให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์ จากข้อมูลสารสนเทศศึกษา ด้วยการวิเคราะห์ วิจัย จัดทำเป็นยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจน การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนองค์กร สู่เป้าหมาย “ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจฐานราก มั่นคง” ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์เป็นกรอบในการ ดำเนินกิจกรรม ภายใต้โครงการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือ 1 สร้างสรรค์ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข 2 เสริมสร้างขีดความสามารถ การบริหารงานชุมชน 3 ส่งเสริมเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ 4 เสริมสร้างธรรมาภิบาลและความ มั่นคงของทุนชุมชน 5 เสริมสร้างองค์กรให้มี ขีดสมรรถนะสูงและการศึกษาวิจัยแบบมีส่วนร่วม จึงถูกนำมาใช้เพื่อเป็นกระบวนการในการ ค้นคว้า หาคำตอบที่สอดคล้องและสนองต่อ การแก้ไขปัญหาของชุมชนซึ่งเป็นผลจากการ มีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่มาร่วมคิด ร่วมคุย ร่วมแก้ไขปัญหา และร่วมรับผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งปัญหาหรือแนวทางการแก้ไข ล้วนมาจาก การตัดสินใจบนพื้นฐานของความรู้และข้อมูล จากกระบวนการวิจัย ที่ทุกคนเห็นร่วมกันแล้วว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นปัญหาร่วมที่ทุกคนได้รับผล กระทบและต้องได้รับการแก้ไข (ยงตรการ จินะคำปา และ ศิวรักษ์ ศิวารมย์, 2560)

สรุป กลไกการพัฒนาชุมชนเป็นปัจจัยส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของชุมชนโดยอาศัยการมีส่วนร่วม การรวมพลังในการขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดการพัฒนา โดยร่วมวางแผนการพัฒนาชุมชนร่วมกัน มีส่วนร่วมในการคิดและแก้ไขปัญหาของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

การดำเนินงานตามพันธกิจในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

การเข้าไปมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง (political participation) ตามระบอบประชาธิปไตย องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ชนบทมากที่สุด และเป็นของประชาชน อย่างแท้จริง เนื่องจากมีผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชนใน ตำบล มีการดำเนินงานโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดทิศทาง วางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาภายในตำบล การจัด ระบบการบริการสาธารณะ การใช้ ทรัพยากร รายได้ท้องถิ่นจัดเก็บเองและรายได้ที่รัฐบาลจัดสรรให้ ที่มีอยู่จำกัดให้เกิด ประโยชน์สูงสุดและมีความโปร่งใสมากที่สุด การวางแผนถือเป็นกลไกสำคัญประการ

หนึ่ง ที่จะ ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าว โดยใช้ยุทธศาสตร์ที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องวางแผนการใช้ทรัพยากรเหล่านั้นให้คุ้มค่าและ เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ประชาคมทั้งในปัจจุบันและอนาคต มีการปฏิบัติตามแผนงานโครงการที่ กำหนดให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในช่วงเวลาที่กำหนด มีการควบคุมติดตาม วัดและประเมินผลโดยการ บริหารจัดการตามแผน แผนงาน โครงการนั้น จะต้องเป็นการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และ พร้อมที่จะให้มีการตรวจสอบทั้งโดยหน่วยงานของรัฐและภาคประชาชน (กรมการปกครอง, 2539) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนและ ประสาน แผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 กำหนดให้มีการจัดทำแผน ยุทธศาสตร์การ พัฒนาท้องถิ่น เพื่อให้เป็นแนวทางในการจัดระบบการบริการสาธารณะ การ บริหาร และปฏิบัติงาน ที่พร้อมจะนำไปจัดทำ แผนพัฒนาสามปี ท่างงบประมาณรายจ่าย ประจำปีและแผนการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นแนวทางในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลและการประเมินผลการ ปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แผนยุทธศาสตร์การ พัฒนา เป็นแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อ กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมาย เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ท้องถิ่นในอนาคต โดยสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาอำเภอ และนโยบายในการ พัฒนาท้องถิ่น (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2540) อำนาจหน้าที่ของรัฐบาลไทย มี สถานะบังคับตราเป็นกฎหมายสำหรับกำหนดให้รัฐต้อง ทำตามหน้าที่ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดย เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นเพื่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพสูงสุดแก่สังคม ซึ่งจะทำให้สิทธิของ ประชาชนที่จะได้รับประโยชน์จากรัฐเกิดขึ้น อย่างแท้จริง การบริหารจัดการของภาครัฐนั้นเป็นส่วน สำคัญของการบำบัดทุกข์บำรุงสุข แก่สมาชิกในสังคม และในช่วงสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโค โรนา 2019 ถือเป็นส่วนสำคัญ อย่างมากในการบริหารจัดการประเทศรวมถึงการขับเคลื่อนประเทศ ในเวลาเดียวกัน และ รัฐบาลถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งได้มีมาตรการกำกับนโยบาย และหน่วยงานของภาครัฐที่ เป็นเครื่องมือ ส่วนสำคัญในการบริหารจัดการโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาตรการของทั้งภาครัฐ และ เอกชน แม้กระทั่งหน่วยงานต่าง ๆ จึงเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมให้รัฐบาลได้ปฏิบัติหน้าที่ของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญอย่างเต็มกำลัง (พระมหาอรุณ ปญญารุโณ และคณะ, 2563)

สรุปบทบาทที่สำคัญเพื่อให้ชุมชน หรือท้องถิ่นเห็นคุณค่าเพื่อการพัฒนาอย่างแท้จริงคือ การมีส่วนร่วมในการพัฒนา การมีส่วนร่วมคือการเข้าไปตัดสินใจว่าจะดำเนินการพัฒนาหรือเข้า ร่วมมือเพื่อให้กิจกรรมการดำเนินการนั้น ๆ บรรลุตามเป้าหมายของชุมชนที่วางไว้ ซึ่งบทบาทของ ประชาชนในการร่วมมือ ร่วมใจเพื่อให้ชุมชนได้ขับเคลื่อนต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ

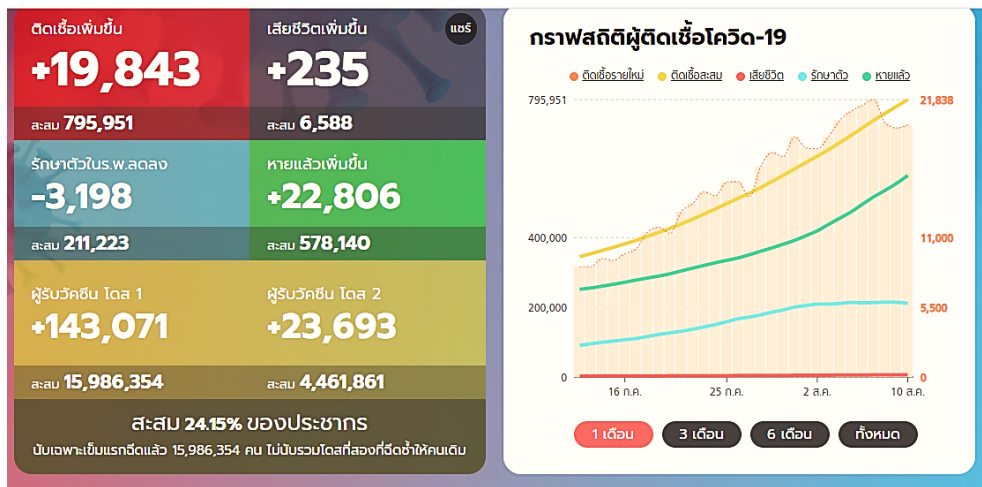
โรคระบาดโควิด 19

โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นไวรัสสายพันธุ์ใหม่ที่แพร่กระจายจากคนสู่คนที่กำลังแพร่ระบาดในหลายๆ ประเทศทั่วโลก นับได้ว่าเป็นสถานการณ์ที่ร้ายแรงที่สุดในรอบหลายทศวรรษ เมื่อเทียบกับโรคระบาดอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในที่ต่าง ๆ ทั่วโลกในช่วงระยะเวลากว่า 20 ปีที่ผ่านมา โดยการระบาดเริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 ในนครอู่ฮั่น เมืองหลวงของมณฑลหูเป่ย์ ประเทศจีนองค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในวันที่ 30 มกราคม 2563 และประกาศให้เป็นโรคระบาดใหญ่ (Pandemic) (ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และรุ่งเรือง ทองศรี, 2564) โรคโควิด-19 (Corona Virus Disease, COVID-19) โรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มี การค้นพบล่าสุด เป็นโรคอุบัติใหม่หรือไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (Novel coronavirus) ที่ทำให้เกิดโรค ระบบทางเดินหายใจตั้งแต่โรคหวัดธรรมดาจนถึงปอดอักเสบ (pneumonia) ที่มีอาการรุนแรง เช่น โรค ทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันร้ายแรง (SARS) ปัจจุบัน องค์การอนามัยโลก (WHO) ประกาศยกระดับโรคโควิด-19 เป็นการระบาดใหญ่ หรือระยะ Pandemic จาก การแพร่ระบาดลุกลามไปทั่วโลก ทำให้อัตราการป่วยและเสียชีวิตเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก (กรมควบคุมโรค, 2563). การรับรู้ของประชาชนทั่วโลกเรื่องโรคติดต่อหลัง จากทางการประเทศจีนยืนยันเมื่อ 31 ธ.ค. ค.ศ. 2019 ว่าเกิดการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น หลังจาก เก็บตัวอย่างไวรัสจากคนไข้นำ ไปวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ ในเวลาต่อมา ประเทศจีนและองค์การอนามัยโลก ระบุว่า ไวรัสชนิดนี้คือ “เชื้อไวรัสโคโรนา” ซึ่งก่อนหน้านี้พบไวรัส โคโรนามาแล้ว 6 สายพันธุ์ ที่เคยเกิดการระบาดในมนุษย์ สำหรับไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ที่กำลังระบาดเป็นสายพันธุ์ที่ 7 ขณะที่คณะกรรมการระหว่างประเทศว่าด้วยอนุกรมวิธานวิทยา ของไวรัส (International Committee on Taxonomy of Viruses) ได้กำหนดให้ใช้ชื่อไวรัสที่ทำให้เกิดโรค COVID-19 ว่า SARS-CoV-2 หรือไวรัสโคโรนาโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน รุนแรงชนิดที่สอง (Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2) เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องทางพันธุกรรมอย่าง ใกล้ชิดกับเชื้อไวรัสโรคซาร์ส 5 ระยะเวลาการมีชีวิตอยู่ของ เชื้อไวรัส โควิด-19 ในสิ่งแวดล้อมภายนอกยังไม่มีข้อมูลที่ ชัดเจนว่า ไวรัสโควิด-19 อยู่บนพื้นผิวได้นานเพียงใด ไวรัส อาจอยู่ได้ไม่กี่ชั่วโมง โดยน้ำยาฆ่าเชื้อสามารถฆ่าเชื้อไวรัสไม่ให้ สามารถแพร่เชื้อได้ สำหรับอาการทั่วไปของโรค ได้แก่ อาการ ระบบทางเดินหายใจ มีไข้ ไอ หายใจถี่ หายใจลำบาก ในกรณี ที่อาการรุนแรงมาก อาจทำให้เกิดภาวะแทรกซ้อน เช่น ปอดบวม ปอดอักเสบ ไตวาย หรืออาจเสียชีวิต (Strategic and Planning Division, Office of the Permanent Secretary, 2013).

สรุปโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) เป็นไวรัสที่มีความรุนแรงและส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งปัจจุบันได้มีการกำหนดมาตรการที่สำคัญ ในการป้องกัน และการบริหารจัดการวัคซีนเพื่อลดความรุนแรงการระบาดของโรคโดยชุมชนและท้องถิ่น ต้องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของโรค และให้ความร่วมมือในการป้องกันการระบาดอย่างเคร่งครัด

สถานการณ์ระบาดของโรคโควิด 19 ที่เกิดขึ้นในประเทศ

กรมควบคุมโรคได้เปิดศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน (Emergency Operation Center: EOC) ตั้งแต่ 4 มกราคม 2563 เพื่อตอบโต้การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หลังจากที่ประเทศจีนประกาศ พบผู้ป่วยเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2562 และเริ่มคัดกรองหาผู้ติดเชื้อที่ช่องทางเข้าออกประเทศ พบผู้ติดเชื้อ รายแรกเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้าประเทศไทยเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 ภายในเวลา 2 สัปดาห์ หลังจากรายงานการระบาดในประเทศจีน การติดเชื้อในช่วงแรกของประเทศไทยนั้นเป็นผู้เดินทางมาจาก ต่างประเทศ แล้วจึงค่อยๆ พบผู้ติดเชื้อชาวไทย ในระยะเวลาต่อมา การระบาดในระลอกแรกนั้นอยู่ในช่วงเดือน มีนาคมถึงเมษายน 2563 การระบาดระลอกใหม่ในประเทศไทย มีรูปแบบการระบาดแตกต่างจากการระบาดในระลอกแรก เป็นการระบาดในกลุ่มคนไทย เชื้อสายพันธุ์ใหม่คือ สายพันธุ์ G614 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่พบในสหภาพพม่า เมื่อเดือนธันวาคม 2563 ตรวจพบคนไทยติดเชื้อรายแรกและแพร่เชื้อจากตลาดกลางกุ้ง ซึ่งเป็นตลาดใหญ่ ขายอาหารทะเล จังหวัดสมุทรสาคร ผู้ติดเชื้อส่วนใหญ่เป็นแรงงานต่างด้าว (สัญชาติเมียนมา) มีร่างกาย แข็งแรง ไม่มีอาการแสดง และพักอาศัยในสภาพแออัด โดยมีประชาชนจากหลายจังหวัดที่เดินทางมายัง ตลาดกลางกุ้งจึงทำให้เกิดการระบาดเป็นหลายกลุ่มใหญ่และเริ่มกระจายไปหลายจังหวัด เช่น นนทบุรี ระยอง ชลบุรี จันทบุรี เป็นต้น โดยเกิดในกลุ่มคนไทยที่ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น รับประทานอาหาร เล่นพนัน สังสรรค์ เทศกาลปีใหม่ และอีกส่วนหนึ่งเป็นผู้ติดเชื้อที่เป็นผู้สัมผัสกับผู้ติดเชื้อยืนยันรายก่อนหน้าทั้งที่สามารถระบุได้และ ระบุไม่ได้ซึ่งทำให้การแพร่กระจายของเชื้อเป็นไปอย่างรวดเร็ว สำหรับสถานการณ์การระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มผู้เดินทางที่เข้ามาประเทศไทย หลังจากที่นายกรัฐมนตรีได้ออกข้อกำหนดตามความใน มาตรา 9 แห่งพระราชกำหนดการบริหารราชการ ในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ.2548 (ฉบับที่ 12) ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2563 และ (ฉบับที่ 13) ลงวันที่ 31 กรกฎาคม 2563 ซึ่งได้อนุญาตให้บุคคล 11 ประเภทเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร โดยต้องได้รับการกักกันตัว ในสถานที่กักกันที่กำหนดเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 14 วัน หรือมีผู้ติดตามด้านการแพทย์และสาธารณสุข กำกับตลอดแผนการเดินทาง จากข้อมูลจำนวนผู้ติดเชื้อโควิด 19 ที่ตรวจพบได้ในสถานที่กักกันแห่งรัฐ ระหว่าง วันที่ 4 เมษายน 2563 – 14 มกราคม 2564 มีจำนวน 206,546 คน ใน 94 ประเทศ พบผู้ติดเชื้อ 1,629 ราย ใน 78 ประเทศ เสียชีวิต 2 ราย โดยพบผู้ป่วยเป็นชาวสัญชาติไทยมากที่สุด รองลงมาคือ อินเดีย อเมริกา อังกฤษ รัสเซีย ตามลำดับ (กลุ่มโรคติดต่อระหว่างประเทศ กองโรคติดต่อทั่วไป กรมควบคุมโรค, 2564)



รูปภาพ: สถิติผู้ติดเชื้อโควิด-19 ในไทย ข้อมูล ณ 10 สิงหาคม 2564

ที่มา: สถานการณ์โควิด 19 และการฉีดวัคซีน <https://www.sanook.com/covid-19/>

ผลกระทบของการดำเนินชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งมีหน่วยงานเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย ทั้งหมด 7,850 แห่ง ที่อยู่ภายใต้ต้องการการบริหารส่วนจังหวัด 76 แห่ง (ทุกจังหวัดในประเทศไทยเว้นกรุงเทพมหานคร) เทศบาลนคร 30 แห่ง เทศบาลเมือง 187 แห่ง เทศบาลตำบล 2,237 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 5,320 แห่ง รวมกับกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ จึงเป็นตัวเลข 7,852 โดยประมาณ การนับหน่วยการปกครองท้องถิ่นเฉยๆ อาจจะไม่ค่อยเห็นภาพ อาจจะต้องทำความเข้าใจในอีกมุมด้วยว่า หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นหมายถึงองค์กรที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในหลากหลายรูปแบบ ทั้งในภาพรวมของจังหวัด และในภาพรวมของชุมชนเมืองใหญ่ เมืองระดับกลาง และเมืองเล็ก รวมไปถึงในชนบท ซึ่งเมื่อเราพิจารณาตัวเลขขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้นำเสนอไปแล้ว จะพบว่าในความเป็นจริงหน่วยการปกครองในระดับเมืองและชนบทของไทยอาจมีความคาบเกี่ยวกันอยู่มาก และมีปัญหาอื่นที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน โดยหลักแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีหน้าที่ที่จะต้องดูแลประชาชนในพื้นที่อยู่แล้ว แต่ในสังคมไทยนั้นแต่ละพื้นที่ที่มีเครือข่ายที่ซับซ้อนของหน่วยงานจำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่ ทั้งในส่วนของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้กล่าวไปแล้ว การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (หมู่บ้าน ตำบล) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (จังหวัด อำเภอ และส่วนราชการจากส่วนกลางที่ลงมาในพื้นที่อีกมากมาย เช่นของกระทรวงสาธารณสุข) ดังนั้น แต่ละหน่วยงานก็จะทำงานต่อไป และการประสานงานนั้นก็ย่อมจะมี แต่จะเป็นระบบมากแค่ไหนก็ขึ้นกับพื้นที่ เพราะการบริหารราชการในระดับท้องถิ่นนั้นไม่ได้ถูกออกแบบให้มีบทบาทหลัก หรือ บทบาทหน้าที่ในพื้นที่อยู่แล้ว แล้วยังถูกตรวจสอบเข้มข้นกว่าหน่วยงานจากส่วนกลางด้วย ในขณะที่หลายประเทศนั้นเริ่มฟื้นจากวิกฤตโควิด-19 แล้ว แต่ในกรณีของไทยเองยังมองไม่เห็นหนทางพลิกฟื้นในระยะสั้น ๆ และอปท.เองก็เผชิญกับความท้าทายมากมาย ในช่วงเวลานี้ผมคิดว่า อปท.นอกจากจะต้องทำงานต่อไปท่ามกลางความต้องการของประชาชนแล้ว อปท.คงจะต้องร่วมมือกันแบ่งปันข้อมูล ทรัพยากร

มุมมอง และพัฒนาระบบการต่อรองกับรัฐบาลกลางเพื่อให้รัฐบาลกลางเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในพื้นที่มากขึ้น และร่วมมือกันเป็นหุ้นส่วนในการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทั้งนี้ ต้องไม่ลืมว่ารัฐในส่วนกลางนั้นไม่เคยจะคิดว่ารัฐบาลท้องถิ่นนั้นจะสามารถเป็นเสาหลักในการแก้ปัญหาในพื้นที่ได้เลย ท่ามกลางการกระจายอำนาจที่ล่าช้า และยังไม่มีทางเลือกตั้ง อบต. กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์, 2564)

สรุปแนวโน้มสถานการณ์ของผู้ติดเชื้อมีจำนวนสูงขึ้น การบริหารจัดการเรื่องของวัคซีนเป็นเรื่องสำคัญที่ประชาชน ท้องถิ่น ชุมชนให้ความสำคัญ การปฏิบัติตามมาตรการที่รัฐออกข้อกำหนด ข้อบังคับ และความร่วมมือจากชุมชนท้องถิ่น และประชาชนสำหรับการแก้ไขปัญหาของโรค โดยเฉพาะเรื่องมาตรการการเดินทางข้ามจังหวัดเพื่อลดการแพร่กระจายของเชื้อ การกักตัวตามมาตรการ 14 วัน และการป้องกันตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด มีความร่วมมือจากประชาชน เจ้าหน้าที่ เพื่อลดอัตราการเกิดโรคให้มากที่สุด ดังนั้นประชาชนทุกคนมีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการชุมชน ท้องถิ่นของตนเอง ปฏิบัติตามข้อบังคับ แนวทาง ลดการเกิดโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

การดำเนินงานในการบริหารและพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

การบริหารเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง ต่อการดำเนินงานขององค์การ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะชี้ให้เห็นความสำเร็จ หรือความล้มเหลว ความมีประสิทธิภาพหรือความไร้ประสิทธิภาพของ หน่วยงาน ประสิทธิภาพเป็นเครื่องบ่งชี้ให้ทราบถึง ความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าของ วิทยาการต่าง ๆ ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความเจริญ ก้าวหน้า เป็นลักษณะการทำงานร่วมกันของกลุ่ม บุคคลในองค์การซึ่งมีวินิจัยสั่งการ นักบริหาร จะต้องคำนึงถึงปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ การวินิจัย สั่งการเป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหารและความเจริญเติบโตของการ บริหารชีวิตประจำวันของมนุษย์ ไม่ว่าในระดับ ครอบครัว หรือองค์การใด ๆ ย่อมเกี่ยวข้องกับ การบริหารอยู่เสมอ (Phramaha Wuttichai Wachiramate, 2009) กล่าวว่า ผู้บริหาร งานที่ดีจะต้องมีวิธีการบริหารงานที่จะทำให้ชนะใจ ลูกน้อง ธรรมะสำหรับผู้บริหารงานคือจะต้องมี ความหนักแน่นมั่นคงและสามารถเป็นเสาหลักใน การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ลูกน้องได้ มีความสามารถในการแบ่งงานให้ลูกน้องทำตามความ ชำนาญของแต่ละบุคคล และรู้จักกระจายอำนาจ ให้แก่ลูกน้องได้ช่วยแบ่งเบาภาระของตนเอง ดังนั้นผู้บริหารงานที่ดีจึงเป็นผู้ที่คอยดูแลภาพรวม ในการทำงานของบุคคลในองค์การสอดคล้องกับ (Yoodsomsak, et al., 2008) ที่ได้ให้ความหมาย ของการบริหาร (Administration) ว่าหมายถึง ความพยายามในการที่จะร่วมมือกันดำเนินงาน ของหน่วยงานใด หน่วยงานหนึ่งให้บรรลุเป้าหมาย ที่วางไว้และ (Wiratchnipawan, 2010) ได้ให้ความหมายของการบริหารจัดการว่า หมายถึง แนวทางการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานใด ๆ ที่หน่วยงาน และ/หรือบุคลากรของหน่วยงาน นำมาใช้ในการเปลี่ยนแปลง พัฒนา หรือสร้างความ สุข ความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืนให้แก่ ประชาชนและประเทศชาติ จากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ดังกล่าวส่งผลต่อคุณภาพชีวิตทาง สังคม และส่งผล

กระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก และทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านสุขภาพจิต นอกจากนี้ ปัญหาทางสังคมซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่เริ่มพบมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ผู้หญิง ผู้พิการ ผู้สูงอายุ คนเร่ร่อน คนไร้บ้าน หรือแม้กระทั่งผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ล้วนได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นี้หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนมีมาตรการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพื่อไม่ให้ปัญหาทวีความรุนแรงมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการติดตาม และการไม่ยอมรับผู้ที่เคยติดเชื้อโควิด 19 กลับเข้าสู่ชุมชน หรือครอบครัวของผู้ติดเชื้อไวรัส โควิด 19 ถูกชุมชนกีดกันไม่ให้ออกมาใช้ชีวิตตามปกติ นำไปสู่การกักตัวหรือไม่ยอมเข้ารับบริการ ตรวจหาเชื้อไวรัส การถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเพิ่มขึ้นนับตั้งแต่มีคำสั่งให้ประชาชน กักตัวอยู่ในบ้าน เนื่องจากการกักตัวอยู่ในบ้าน ทำให้เด็กส่วนหนึ่งถูกล่วงละเมิดทางเพศจาก บุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน การข่มขืน ล่วงละเมิด และการมีเพศสัมพันธ์ในเครือญาติ ภาวะเสี่ยงติดเชื้อไวรัสโควิด 19 ของคนเร่ร่อน คนไร้บ้าน เด็ก ผู้สูงอายุและคนพิการขาดการ ดูแลที่เหมาะสม โรคติดเชื้อไวรัสโควิด 19 เป็นโรคอุบัติใหม่ทำให้มีการแพร่เชื้อในวงกว้างและ ยังไม่มีวัคซีนป้องกันโรคนี้การป้องกันที่ดีที่สุดในขณะนี้คือ การเว้นระยะห่างทางสังคม ลดการ รวมกลุ่มชุมนุม กักตัวอยู่ภายในบ้าน ใส่หน้ากากอนามัยป้องกัน และล้างมือเป็นประจำ ขณะเดียวกันผลกระทบที่เกิดขึ้นไม่จะเป็นด้านสาธารณสุข ด้านเศรษฐกิจ ปัญหาด้าน สุขภาพจิต และปัญหาทางสังคม ต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และ ประชาสังคม ในการเฝ้าระวัง ดูแลและเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการอย่างครอบคลุม เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนจากสถานการณ์นี้ (โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย, 2563) และการเว้นระยะห่างทางสังคมเป็นวิธีหนึ่งที่ ช่วยลดความเสี่ยงติดเชื้อโควิด - 19 แต่ขณะเดียวกันวิธีนี้ ทำให้คนจำนวนมากต้องห่างเหินจากครอบครัว ญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง ขณะนี้รัฐบาลของหลายประเทศเสนอให้ประชาชนใช้วิธีปฏิบัติสัมพันธ์รูปแบบใหม่ที่จะช่วยให้ผู้คนสามารถไปมาหาสู่กันได้มากขึ้น แต่ยังคงอยู่ในวงจำกัด(ไทยพีบีเอส , 2563) การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) สิ่งสำคัญคือ มีการพัฒนา 1) ด้านการพัฒนา คุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน โดยให้ความช่วยเหลือตามสภาพปัญหาความเดือดร้อน ซึ่งปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความช่วยเหลือ เช่น กรมกิจการเด็กและเยาวชน กรมกิจการผู้สูงอายุกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) สำนักงาน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดทุกจังหวัด และสถานธนาุเคราะห์ในสังกัด กระทรวงมหาดไทย มีการพัฒนา 2) ด้านการพัฒนาสาธารณสุข คือ เช่น ให้ข้อมูลแนะนำ บริक्षा จัดทีมมอบหมายเจ้าหน้าที่บางส่วนลงพื้นที่เยี่ยมผู้ประสบปัญหาทางสังคมพร้อมทั้ง มอบเครื่องอุปโภค-บริโภค จัดประชุมมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด - 19 3) ด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนในวงกว้าง มีการดำเนินมาตรการช่วยเหลือด้านปัจจัย สี่ทั้งอาหาร ที่พัก เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนอย่างเร่งด่วน อีก ทั้งยังใช้มาตรการทางบริหารสำหรับการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทาง

สังคมของกระทรวง พม. 4) ด้านการปฏิบัติตามมาตรการควบคุมหลักและมาตรการเสริมสำหรับพื้นที่ เช่น มีมาตรการ การควบคุมกิจกรรมดำเนินงานเศรษฐกิจและการดำเนินชีวิตมาตรการการควบคุมกิจกรรมด้าน การออกกำลังกายและการดูแลสุขภาพหรือสันทนาการ 5) ด้านมาตรการเชิงรุกในการเฝ้าระวัง และป้องกันกลุ่มเสี่ยงสำคัญ เช่น มีมาตรการในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด 19 สำหรับศูนย์กักกันในสังกัด สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง 6) ด้านการกำกับติดตาม มาตรการ ผ่อนปรน กิจกรรมและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกัน การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 โดย ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 7) ด้านมาตรการการป้องกันผลกระทบ COVID - 19 ในภาวะ สังคมไทยมีความครอบคลุมของมาตรการช่วยเหลือ ทั้งแรงงานที่ได้รับผลกระทบจาก COVID - 19 และเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบ อีกทั้งการผ่อนคลายมาตรการควบคุม และความ เสี่ยงต่อการแพร่ระบาดรอบสอง 8) ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงานในช่วงการระบาด ของเชื้อ COVID - 19 คือ ลักษณะงานมีส่วนส่งเสริมด้านบูรณาการทางสังคมของผู้ปฏิบัติงาน (Social Integration) การทำงานร่วมกันเป็นการที่ผู้ปฏิบัติงานเห็นว่าตนเองมีคุณค่า และ 9) ด้านพฤติกรรม New Normal มาตรฐานวิถีชีวิตใหม่หลัง COVID - 19 คือ ต้องมีการปฏิบัติ ตามข้อแนะนำการดูแลป้องกันตัวเองจาก COVID - 19 ในการปรับพฤติกรรม New Normal มาตรฐานวิถีชีวิตใหม่ให้สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปลอดภัยอีกด้วย ข้อเสนอแนะ 1) รัฐบาลควรตระหนักและให้บทบาทแก่ภาคชุมชนมากขึ้นเพื่อให้ประชาชนแต่ละท้องถิ่นได้มี ส่วนร่วมในการวางแผนป้องกันโรคระบาด 2) ควรแก้ปัญหาให้ทั่วถึง เช่น การเยียวยาด้วยการ ช่วยเหลืองบประมาณรายเดือน ปัจจุบันได้สำรวจปัญหาอย่างแท้จริงจากภาครัฐบาลด้วย เช่น ยังมีข้าราชการบางกลุ่มที่มีปัญหาคุณภาพชีวิตขาดเสาหลักของครอบครัว เป็นต้น 3) มาตรการ การตรวจวัดใช้ยังไม่รัดกุม เช่น ในห้างสรรพสินค้าที่มีลูกค้าจำนวนมากเข้าใช้บริการ ปัจจุบันยัง พบว่าตรวจไม่ครบทุกคนส่งผลให้มีบุคคลที่ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) แพร่เชื้อ ให้กับผู้อื่นและยังส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน 4) ประชาชนคนไทยควรมีการ ปรับตัวและปรับพฤติกรรมการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ให้รอบคอบและให้เข้ากับสถานการณ์การ แพร่ระบาดและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการ แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) เช่น การประหยัดค่าใช้จ่ายซึ่งใน อนาคตยังไม่ทราบสถานการณ์การติดเชื้อเพิ่มเติม ประชาชนอาจประสบปัญหาการว่างงาน เพิ่มขึ้น หรืออาจเกิดวิกฤติข้าวยากหามาแพงในอนาคต (ธีระพงษ์ ทศวัฒน์ และปิยะกมล มหิวรรณ, 2563)

สรุปสิ่งที่สำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) คือ ความร่วมมือจากประชาชน โดยการให้ข้อมูลที่ถูกต้อง น่าเชื่อถือของผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุข และกระทรวงสาธารณสุข มีหลักการสื่อสารสุขภาพที่ดี มีความสามัคคี ร่วมแรงร่วมใจ ให้ความสำคัญกับทุกคน ไม่ว่าจะเป็น ผู้สูงอายุ เด็ก คนพิการ และประชาชน มีระบบการรายงานข้อมูลข่าวสาร การบริหารวัคซีนที่เป็นธรรมทั่วถึง

การปรับตัวของประชาชนในการดำเนินชีวิตวิถีชีวิตใหม่ (New Normal)

จากสถานการณ์หลังการระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทย พบว่า ตั้งแต่เริ่มแรก จนถึงปัจจุบันมีจำนวนผู้ติดเชื้อที่มีอายุน้อยที่สุดคือ อายุ 1 เดือน อายุมากที่สุด คือ 97 ปี และอายุเฉลี่ยที่พบว่ามีผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 คือ 37 ปี อีกทั้ง ในสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการแพร่ระบาดเริ่มลดลง ส่งผลให้สถานการณ์ของธุรกิจต่าง ๆ ที่โดนสั่งให้ปิดเพื่อลดการแพร่ระบาดมีภาวะคลี่คลาย ดีขึ้นตามลำดับ ธุรกิจบางธุรกิจเริ่มเปิดดำเนินการได้ตามปกติ อาทิเช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร คาเฟ่ คลินิก ร้านทำเล็บ ร้านทำผม แต่ทว่าการเปิดร้านในครั้งนี้ จะต้องมีการปรับตัว และ มีมาตรการรองรับการป้องกันไวรัสโควิด-19 จนกลายมาเป็นมาตรฐานใหม่หรือที่เรียกกันว่าวิถีชีวิต ใหม่ (New Normal) ซึ่งผู้ประกอบการจำเป็นต้องปฏิบัติ และปรับตัวให้เคยชิน เพราะแม้ว่า จะได้ กลับมาเปิดกิจการได้อีกครั้ง แต่ก็ยังต้องเปิดกิจการภายใต้มาตรการควบคุมโรคของกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้พนักงานและลูกค้ามีความเสี่ยงที่จะติดเชื้อไวรัสโควิด-19 และ ป้องกันการแพร่ระบาดในรอบที่ 2 (Ministry of Public Health, 2020) การใช้ชีวิต “ภายใต้ สถานการณ์” ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทย เมื่อคนทั้งโลกต้องเปลี่ยน พฤติกรรมการใช้ชีวิต กล่าวคือ จาเป็นจะต้องฝึกการเว้นระยะห่างระหว่าง สังคม ดังเช่น ใน ประเทศไทยจำเป็นต้องรับประทานอาหารด้วยกันผ่านม่านพลาสติกกันกลาง จากรูปแบบการใช้ชีวิต ภายใต้สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศ ไทยข้างต้น แสดงให้เห็นถึง ความไม่ปกติบนความปกติของการใช้ชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้คนไม่กล้า ออกจากบ้าน และไม่กล้าจับ จ่ายเงิน เพราะกังวลต่อสถานการณ์ความไม่แน่นอนอื่นอีกทั้งมีรายได้ลดลง ส่งผลต่อผลกระทบต่อ รูปแบบการท างาน รูปแบบการเรียน และรูปแบบของการด าเนินธุรกิจที่ จะต้องปรับตัวให้เข้ากับ วิถีชีวิตปกติใหม่ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า วิถีชีวิตปกติใหม่ของคนไทยภายใต้ สถานการณ์ที่มีการแพร่ ระบาดของไวรัสโควิด-19 ในประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยปฏิบัติ หลังวิกฤตไวรัสโควิด- 19ระบาดแล้ว ครั้งนี้จะไม่ใช่โรค ระบาดครั้งใหญ่ที่สุด และจะไม่ใช่วัยสุดท้ายที่คนทั่วโลกจะพบเจอ แต่นับจากนี้ไป จะมีโรค ระบาดเพิ่มมากขึ้น บ่อยครั้งมากขึ้นอีกเรื่อย ๆ และจะมีการแพร่กระจาย ของเชื้อไวรัสอีกจำนวน มาก และเมื่อเกิดภาวะวิกฤตไวรัสระบาดซ้ำขึ้นอีกครั้ง การปฏิสัมพันธ์ของ มนุษย์กับมนุษย์ และ มนุษย์กับโลกก็จะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังนั้น การที่ผู้คนหวาดกลัวต่อการ เปลี่ยนแปลงดังกล่าวจนทำให้เกิดภาวะวิตกกังวลต่อความไม่แน่นอนของสถานการณ์ไปพร้อมกัน การปรับตัวเพื่ออยู่รอด จึงมีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเตรียมพร้อมเพื่อจะรับมือ กับการเปลี่ยนแปลงจาก ภาวะวิกฤตไวรัสระบาดที่อาจจะเกิดขึ้นอีกครั้งในอนาคต (ทองศักดิ์ แสง สว่างวัฒนะ นิชนันท์ ศิริไสยาสน์ และโชติ บติรัฐ, 2563)

สรุปการปรับตัวต่อสถานการณ์ของโรคที่เกิดขึ้น คือการปฏิบัติตามมาตรการอย่าง เคร่งครัด การใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง ปรับวิถีการดำเนินชีวิตใหม่ วางแผนการงานหรืออาชีพใหม่ และวิธีการปฏิบัติตนเมื่อเกิดสถานการณ์ความรุนแรงของโรคที่มีแนวโน้มสูงขึ้น คือการปฏิบัติตาม คำแนะนำของแพทย์ ศึกษาวิธีการป้องกันให้ถูกต้องพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาชุมชนท้องถิ่นชนยุคโควิด 19 และการมีส่วนร่วมเพื่อให้ของประชาชนเพื่อการพัฒนาชุมชนให้ปลอดภัยจากวิกฤตโรคระบาด

ในวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทางภาครัฐมีการวางแผนเตรียมความพร้อมกับการทำงานเชิงรุกและการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา มีบุคลากรทางการแพทย์ที่มุ่งมั่น ตั้งใจทำงานอย่างเข้มแข็ง มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้มีการบริหารจัดการที่ตอบสนองนโยบายการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของภาครัฐ ส่วนชุมชนท้องถิ่นมีมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่เข้มแข็งเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา มีระบบบริการสุขภาพชุมชนการตรวจ คัดกรองบุคคลที่เดินทางมาจากกลุ่มเสี่ยงหรือพื้นที่สีแดง เพื่อรักษาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาประชาชนให้มีการปรับตัวในชีวิตความที่รู้จักการดูแลป้องกันตัวเอง การเว้นระยะห่างทางสังคม การสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชน การสร้างเครือข่ายอาสาสมัคร การดูแลกันเองในท้องถิ่นและชุมชน เพื่อจัดการกับโรคระบาดที่เกิดขึ้น มีการปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ เช่น การล็อกดาวน์ในพื้นที่สีแดง เพื่อป้องกันจากบุคคลในกลุ่มเสี่ยงที่จะติดเชื้อ เช่น ผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กเล็ก กลุ่มผู้ป่วยโรคเรื้อรัง และมีมาตรการดูแลทางสังคมให้แก่ประชาชน ให้ความรู้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ต่อประชาชนและส่วนท้องถิ่นที่ทำให้สังคมตระหนักมากขึ้นในเรื่อง การกระจายอำนาจ ให้ผู้ว่าราชการจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปฏิบัติตามมาตรการของรัฐ ในการสู้ภัยโควิด 19 ในเรื่องการควบคุมโรคระบาด ในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การช่วยเหลือประชาชนที่ให้มีคุณภาพที่ดี และมีแผนงานขับเคลื่อนบริหารจัดการด้านสุขภาพ ต าเนินการช่วยเหลือในพื้นทีและขับเคลื่อนประชาชน ในระดับตำบลและหมู่บ้าน เพื่อทำให้เกิดข้อตกลงร่วมกันในการต่อสู้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ให้ประชาชนเกิดการตื่นตัว เรียนรู้การแก้ปัญหาด้านสุขภาพร่วมกัน อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการภาครัฐด้านคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนที่ดีขึ้นในอนาคต มีการบังคับใช้มาตรการการป้องกันและเผยแพร่เชื้ออย่างทันทั่วทั้งที การควบคุมบริหารจัดการระบบสาธารณสุขที่ดี การฝึกการให้บริการแก่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เข้ามาช่วยตรวจสอบและป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 พร้อมทั้งการประยุกต์ใช้นวัตกรรมเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการผ่านแอปพลิเคชัน ไทยชนะ หมอพร้อม และมีการแบ่งปันองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง ภาครัฐมีการกำหนดมาตรการการให้บริการสาธารณะ ที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เช่น การ งดการเดินทางข้ามจังหวัด การงดให้บริการเดินทางเข้า-ออกเขตพื้นที่เสี่ยงเพื่อการรักษาระยะห่าง ทางสังคม (Social Distancing) ในการเดินทาง มีมาตรการการจัดการระบบขนส่งภายใต้ประกาศ สถานการณ์ฉุกเฉินทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19 ปิดให้ผู้ให้บริการรถโดยสารสาธารณะทุกประเภทในเขตกรุงเทพฯ ลงทะเบียน เพื่อเข้ารับวัคซีนป้องกันโควิด-19 มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ให้ประชาชนใช้บริการขนส่ง สาธารณะให้ปลอดภัย จากโควิด-19 การป้องกันตนเองในการเดินทางโดยสวมหน้ากากอนามัย ตลอดเวลา การล้างมือด้วยเจลแอลกอฮอล์ มีมาตรการให้บุคลากรทุกคน

ต้องได้รับการตรวจวัด อุณหภูมิทุกครั้งก่อนปฏิบัติงาน หากตรวจพบอุณหภูมิสูงเกินกว่า 37.5 องศาเซลเซียส ห้ามให้ บุคลากรปฏิบัติงานโดยเด็ดขาด มีมาตรการให้บุคลากรหรือพนักงานทุกคนดูแลสุขภาพลักษณะส่วนบุคคลอย่างเคร่งครัด มีการส่งเสริมการบริการสาธารณะออนไลน์เพื่อมุ่งสู่ภาครัฐอิเล็กทรอนิกส์เช่น การอบรมการต่ออายุใบขับขี่ การจองคิวทำใบขับขี่ออนไลน์แยกตามหน่วยการให้บริการ การพัฒนาฐานข้อมูลการให้บริการสาธารณะเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงการบริการสาธารณะที่มีคุณภาพ มีแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหาร จัดการภาครัฐ คือ มาตรการการดำเนินงาน ฝักระวัง ป้องกัน ควบคุมโรค ป้องกันการระบาดของ เชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในฐานวิถีชีวิตใหม่ New Normal ประเมินความเสี่ยงของการระบาด จัดทำ แผนประกอบกิจการภายในองค์กร (Business Continuity : BCP) เพื่อเตรียมความพร้อม : กรณีการระบาดของโรคติดต่ออุบัติใหม่ ซึ่งกรมควบคุมโรค (2564) สนับสนุนว่า มาตรการฝักระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคโควิด 19 ควรจัดให้มีคำแนะนำการฝักระวังป้องกันเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ติดประกาศในจุดที่เห็นได้สะดวกเพื่อสื่อสาร ให้กับแรงงาน เจ้าหน้าที่ และบุคคลภายนอกที่ ต้องเข้ามาประสานและติดต่อได้รับทราบ ต้องสวมหน้ากากอนามัย จัดให้มีจุดวางแอลกอฮอล์หรือ เจลล้างมือ หากไม่มีอาการป่วยให้สังเกตอาการตนเอง พิจารณาปรับรูปแบบการทำงาน เช่น มีการ จัดให้ทำงานที่บ้าน (Work from home) แบบ online กำหนดการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล อย่างน้อย 1 - 2 เมตร ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ งดการจัดกิจกรรมสังสรรค์ กำกับดูแลความสะอาด สถานที่อย่างสม่ำเสมอ (นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และอมเรศ กลิ่นบัวแก้ว, 2564)

สรุปชุมชน ท้องถิ่น มีการวางแผนเกี่ยวกับการแก้ไขสถานการณ์ โดยผู้นำ และประชาชนที่มีส่วนร่วมปรึกษาหารือ วางแผน ในการรับมือกับสถานการณ์ มีคณะกรรมการดำเนินงาน การนำระเบียบ ข้อบังคับ ข้อตกลงมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติร่วมกัน แบ่งหน้าที่ความร่วมมือ รับผิดชอบ การติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การเตรียมสถานที่กรณีจำเป็น การมอบหมาย การสื่อสาร และการตัดสินใจ มาตรการในชุมชน หมู่บ้าน ท้องถิ่น การแบ่งหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นำชุมชน อสม. และประชาชนในพื้นที่ การตั้งกองอำนวยการ เพื่อเป็นศูนย์ปฏิบัติการ ระบบอำนวยความสะดวก และความพร้อมเพรียงของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นทุกคนที่สร้างความเข้มแข็งของชุมชน พัฒนาไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขปลอดภัยจากการระบาดของโรค

บทสรุป (Conclusion)

การบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนท้องถิ่นในสถานการณ์ระบาดของโรคโควิด 19 ในวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid-19) ทางภาครัฐมีการวางแผนเตรียมความพร้อมกับการทำงานเชิงรุกและการป้องกันควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา มีบุคลากรทางการแพทย์ที่มุ่งมั่น ตั้งใจทำงานอย่างเข้มแข็ง มีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นให้มีการบริหารจัดการที่ตอบสนองนโยบายการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาของภาครัฐ ส่วนชุมชนท้องถิ่นมีมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ภาครัฐมีการกำหนดมาตรการการให้บริการสาธารณะ ที่เข้มงวดมากยิ่งขึ้น เช่น การงดการเดินทางข้าม

จังหวัด การงดให้บริการเดินรถเข้า-ออกเขตพื้นที่เสี่ยง เพื่อการรักษาระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ในการเดินทาง มีมาตรการการจัดการระบบขนส่งภายใต้ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินทุกเขตท้องที่ทั่วราชอาณาจักร เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในแต่ละจังหวัด มีการจัดทำ รายงานผลการดำเนินการเฝ้าระวัง ป้องกันและควบคุมโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ประสานงาน ให้ความร่วมมือกับองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานเครือข่ายการป้องกันและการ เฝ้าระวังในระดับพื้นที่ มีการกำหนดนโยบาย ให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เน้นการทำงานที่บ้าน (Work from home) เพื่อลดความเสี่ยงจากการติดเชื้อ ระหว่างการเดินทาง หรือใน ที่ทำงาน ลดความเสี่ยงของบุคลากรที่จะนำเชื้อกลับมาสู่บุคคลในบ้าน ลดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง การเฝ้าระวังและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยใช้ กระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ร่วมกับผู้นำท้องที่ท้องถิ่น ในการคัดกรอง/กักกัน บุคคลกลุ่มเสี่ยง ที่มาจากพื้นที่การแพร่ระบาด ชุมชนจะสามารถจัดระบบ เพื่อวางแผนพัฒนาสุขภาพแบบองค์รวมของชุมชน ในการบริหารจัดการคุณภาพชีวิตชุมชนท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากโควิด เบื้องต้นมี 2 แผน คือ 1.พัฒนาคุณภาพชีวิตคนในระดับตำบลหรือเมือง เฝ้าระวัง ช่วยเหลือ พื้นฟู สร้างมาตรการร่วมกัน 2. ส่งเสริมรายได้ให้กับผู้ได้รับผลกระทบ เรามีคนที่ตกงานกลับบ้าน เราจะดูแลได้อย่างไรและจะนำไปสู่การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างไร แต่ พอช. ก็ไม่สามารถทำงานคนเดียวได้ จึงต้องร่วมมือกับภาคีทางยุทธศาสตร์ทุกภาคส่วน”

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- กรมการปกครอง. (2539). *การปกครองส่วนท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2540). *รายงานการวิจัยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 17 พฤศจิกายน 2539*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.
- กรมควบคุมโรค. (2563). *โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: Coronavirus Disease 2019 (COVID-19)*. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- ทองศักดิ์ แสงสว่างวัฒนะ ณิชนนท์ ศิริไสยาสน์ และโชติ บดีรัฐ. (2563). "New Normal" วิถีชีวิตใหม่และการปรับตัวของคนไทยหลังโควิด-19: การงาน การเรียน และธุรกิจ. *วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 4 (3), 371-386.
- ไทยพีบีเอส. (2563). *ฟองสบู่ทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ใหม่ยุคโควิด - 19*. กรุงเทพมหานคร: ไทยพีบีเอส.
- ธีระพงษ์ ทศวัฒน์ และปิยะกมล มหิวรรณ. (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตทางสังคมของประชาชนและการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). *วารสารมหาวิทยาลัยนครสวรรค์*. 7(9), 40-55.

- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ และอมเรศ กลิ่นบัวแก้ว. (2564). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐไทยในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19). *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 7(8), 27-44.
- พระมหาอรุณ ปญญารุโณ กัญจิรา วิจิตรวัชรารักษ์ พระครูธรรมศุต (สุทธิพนัสสุทธิวงโน) และสุพัตรา สันติรุ่งโรจน์. (2563). การบริหารจัดการภาครัฐในวิกฤตการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ*. 5(11), 1-17.
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. (2563). *สถานการณ์โควิด 19 กับมิติการดูแลสุขภาพ สังคม*. กรุงเทพฯ: โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย.
- ยন্ত্রการ จินะคำปา และศิวัรักษ์ ศิวารมย์. (2560). กระบวนการพัฒนาต้นแบบชุมชนบริหารจัดการตนเอง:กรณีของตำบลขมภู อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารบัณฑิตวิจัย*. 8(1), 183-197.
- ศุภลักษณ์ ศรีวิไล และรุ่งเรือง ทองศรี. (2564). การแพร่ระบาดของ โควิด-19 ส่งผลต่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 7(8), 405-416.
- Phramaha Wuttichai Wachiramate. (2009). *People Get Pleasure*. 3rd Edition. Bangkok: Amarin Printing and Propolis Public Company Limited.
- Wiratchnipawan, W. (2010). *Management in the Moral of the Community*. Bangkok: Odeon Store.
- Yodsomsak, S., et al. (2008). *Integrated View of Thai Society*. Bangkok: World Trade Fair Thailand.
- Yingworaphan, S. (1966). *Rural Development in Thailand*. Bangkok: Saha Pracha Commercial Printing Factory.

การวางแผนการจัดการเชิงกลยุทธ์โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพ ในการพัฒนาจากภาครัฐสู่ธุรกิจ

Laying the Strategic Management Sheet by Applying Theory to Enhance the Efficiency of Government-to-Business Development

บุศกร ลิ้มภักดีประดิษฐ์¹

Bussagorn Limpukdeepradit

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้กล่าวถึงประโยชน์ของทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่แตกต่างกันที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนองค์กรธุรกิจประเภทต่างๆ เป็นรูปแบบทฤษฎีแนวคิดการจัดการสมัยใหม่ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน ได้แก่ แบบแผน การวางตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ ในมิติเชิงงานองค์กร บทความเรื่องนี้ ผู้เขียน ให้ความสำคัญถึงความเป็นไปได้ ในการใช้ทฤษฎีเหล่านี้ แตกต่างกันไปตามประเภทขององค์กรที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ สิ่งที่ยากจะเสนอเพิ่มเติมเพื่อเพิ่ม หรือการยกระดับศักยภาพในการบริหารงาน การจัดทำงบประมาณตามผลงาน เพิ่มศักยภาพให้เหนือกว่าองค์กรคู่แข่ง เพื่อเป็นผลลัพธ์เชิงประจักษ์อันเป็นประโยชน์ต่อ ธุรกิจ องค์กร ในประเทศ ไทย อันเป็นแนวทางการจัดการเชิงกลยุทธ์เหล่านี้ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในอนาคต

คำสำคัญ (Keywords): การจัดการ; กลยุทธ์; ภาครัฐ; เอกชน

Abstract

This article discusses the benefits of different strategic management theories for the planning of different types of business organizations. It is a modern management concept theory model. that can be used in operations, such as plate layouts, strategic positioning in the corporate dimension In this article, the author emphasizes the possibility. The use of these theories varies according to the type of organization that can be applied. What would you like to offer in order to increase or enhance management potential? Performance-based budgeting To increase the

Received: 2021-06-30 Revised: 2021-10-12 Accepted: 2021-10-14

¹ สาขาวิชาการจัดการโลจิสติกส์และโซ่อุปทาน คณะอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
Logistics and Supply Chain Management, College of Hospitality Industry Management, Rattana
Bundit University. Corresponding Author e-mail: tosaporn.mah@kbu.ac.th

potential to be better than competitor organizations To be an empirical result that benefits businesses and organizations in Thailand as a way of these strategic management. for future progress

Keywords: Management; Strategy; Public Sector; Private Sector

บทนำ (Introduction)

ประเทศไทยมีเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืนในรอบ 10 ปีที่ผ่านมา (Krueathep, 2004) ทั้งในส่วนที่ภาครัฐของประเทศให้การสนับสนุนช่วยเหลือผู้ประกอบการ ภาคการส่งออก ถึงการนำเข้าธุรกิจ ที่เป็นผู้ประกอบการ (ธีรินทร์ เกตุวิจิต และคณะ (2561) ในขณะที่ประเทศต่างๆ เช่น กรีซ ประเทศเพื่อนบ้าน มีแนวทางการปฏิรูปที่แตกต่างกันออกไป การปฏิรูปองค์กรการจัดการกลยุทธ์ที่ทันสมัย มีอิทธิพลอย่างมากในการดำเนินนโยบายทางธุรกิจเพื่อความอยู่รอด (Tongzon, & Cheong, 2014) นับตั้งแต่ การแพร่ระบาดของ ไวรัสโควิด 19 นำเสนอมุมมองทางเศรษฐกิจใหม่ เป็นเรื่องที่ยากลำบากในการดำเนินนโยบาย การใช้ทฤษฎีใหม่ ปกติใหม่ การจัดการแบบใหม่ แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของผลกระทบของภาวะการระบาดของโรค การทำงานที่บ้าน (Beh, & Lin, 2021)

จากที่มีการศึกษาเรื่องราวและสถานการณ์นับตั้งแต่ปี 2563-2564 ความเป็นปกติใหม่ถือเป็นเรื่องที่ธรรมชาติของมนุษย์ที่ได้เปลี่ยนไปจากเดิม (Mahamud, Et al, 2021) แต่โดยทั่วไปถือว่าการเปลี่ยนแปลงที่นักวิชาการ นักธุรกิจต่างใส่ใจให้ความสำคัญกับวิธีการแบบใหม่ในทฤษฎีของการจัดการกลยุทธ์ที่ว่าใช้จำนวนคนทีน้อยลง ทั้งในภาคองค์กรธุรกิจ (Pekuri, Pekuri, Haapasalo, 2014) ที่รัฐให้การช่วยเหลืออย่างเป็นรูปธรรมมากที่สุด ด้วยความเป็นปกติใหม่ องค์กรธุรกิจจะเพิ่มหรือลดความซับซ้อน กระบวนการตัดสินใจที่เปิดออกมากขึ้น การลดคน ลดค่าใช้จ่าย (Mahamud Et al, 2021) อย่างไรก็ตาม วรรณกรรมที่ได้ศึกษาจาก งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ เอกสารตำราสมัยใหม่ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ โดยที่องค์กรธุรกิจในเวลานี้โดยส่วนใหญ่แล้ว มิได้ต้องการสร้างความโดดเด่น นัยยะหมายถึง ช่วยเหลือกันไปพร้อมๆ กันเพื่อความอยู่รอดทำให้โลกเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมการจัดการแบบใหม่ก็เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

นอกจากองค์กรธุรกิจภาคเอกชนโควิด 19 ยังส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับมหภาคที่สำคัญ การบูรณาการระบบงบประมาณแผ่นดินให้เปลี่ยนไปจากเดิมการมุ่งเน้นให้บริการที่มีขนาดเล็ก (Chamnina, 2020) และการจัดการให้มากขึ้นการให้เงินสนับสนุน ภาคประชาชน ส่งผลให้เกิดรายได้และสามารถนำร่องการเรียกเก็บภาษี การใช้ระบบ ดิจิทัลเข้ามาในส่วนของแพลตฟอร์ม (Mahamud, Tanphan., & Suksaskawin, 2018) เป้าหมายมิใช่ความสะดวกสบายแต่เป็นการสร้างองค์กรรัฐให้เป็นที่พอใจและการทำงานที่เป็นอิสระกับภาคประชาชน งบประมาณถึงมือประชาชน กรณีการให้ความสำคัญของภาครัฐและการให้บริการถึงการฉีควัคซีน (Suwannaphuma, 2020) การจัดการหน่วยงานที่กระจายการบริการให้มีความที่เล็กครอบคลุมทุกอย่างมากขึ้นการเรียงลำดับปริมาณวัคซีนที่เป็นการนำเข้า ที่ส่งผลให้ความผาสุกของประชาชนและ

ความมั่นใจมากขึ้น (Calnan, & Douglass, 2020) นอกจากนี้องค์กรภาคเอกชนมีการยื่นข้อเสนอในการฉีดยาวัคซีน เพื่อสร้างศักยภาพในระยะต่อไปของธุรกิจและสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้า สิ่งเหล่านี้เป็นเหมือนกลไกภาครัฐที่คอยขับเคลื่อนเป็นแกนหลักให้กับ ถือเป็นนโยบายสาธารณะที่เชื่อมโยงและสร้างกลยุทธ์เสริมเสริมให้บริษัทบริหารจัดการและความยั่งยืนในภาวะวิกฤติ ที่เป็นความอยู่รอด (Isere, Fatiregun, Olubosede, et al. 2019)

เป้าหมายหลักของผู้เขียน คือการพิจารณาว่ารูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์บางรูปแบบสามารถใช้ในองค์กรสาธารณะประเภทต่างๆ ได้หรือไม่และเพราะเหตุใด ดังนั้นก่อนอื่น เราจะพิจารณาเงื่อนไขภายใต้รูปแบบการจัดการเชิงกลยุทธ์ทั่วไปที่นำไปประยุกต์ใช้กับองค์กรสาธารณะบางประเภทได้โดยเฉพาะ โดยเฉพาะประเภทที่มุ่งเน้น ภาคเอกชน การช่วยเหลือของภาครัฐในสถานการณ์ปัจจุบัน ประเด็นหลักของผู้เขียนคือ ความเป็นอิสระในการบริหาร งบประมาณตามประสิทธิภาพและ เงื่อนไขที่สามารถสร้างความสอดคล้องกันได้ จากนั้นการเปิดกว้างต่อรูปแบบทั่วไป

สิ่งที่เราสามารถจะประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการบริหารธุรกิจโดยสามารถสร้างอิทธิพลในการทำงานและการอยู่ร่วมกันในสังคมธุรกิจและการได้รับการช่วยเหลือจากภาครัฐได้ เช่นการวางตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ และการเลือกกลยุทธ์ที่อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และสร้างมุมมองใหม่ของงานทรัพยากรมนุษย์ เพราะถือว่าบางสิ่งที่จะพัฒนาได้นั้น ต้องมาจากคุณค่าและหาประโยชน์ที่มาจากทรัพยากรในองค์กรเป็นหลัก แม้ว่าทฤษฎีที่หยิบยกมาใช้กันนั้นมีย่างแพร่หลายในองค์กรธุรกิจแต่ สถานะการณ์ระหว่างสถานะช่องว่างจากรัฐสู่เอกชนนั้น การให้ความสนใจที่เพิ่มเติมมากขึ้นและสร้างความสอดคล้องให้เกิดขึ้นมากกว่าเดิม (Hall, & Hitch, 1939) เพราะการทบทวน วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องการว่างกลยุทธ์ของภาครัฐสู่การบริการสาธารณะให้กับองค์กรธุรกิจเอกชน ในแง่มุมมองของการจัดการเชิงกลยุทธ์ กรณีการจัดการประเภทคลาสสิก

ตามทัศนะบางส่วนงานวิจัยของ มีความเป็นไปได้ที่จะนำทฤษฎีเหล่านี้ไปใช้ได้ในการบริหารจากภาครัฐ จากกรณีศึกษาประเทศที่มีประสบการณ์ในการปฏิรูประบบบริการ จากประเทศที่พัฒนาแล้ว และกำลังพัฒนาอย่างกรณีในอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย หากเราดูกรณีศึกษาที่เป็นประเด็นกว้างขึ้นนั้น สามารถหาข้อสรุปได้ในบางกรณีจากอนาคตเป็นสิ่งที่เราสามารถเข้าใจและทำให้เติบโต (Hughes, 1998) **การรับกลยุทธ์ภาคสาธารณะสู่องค์กรธุรกิจในการปกครองตนเอง**

มิติแรกคือระดับความเป็นอิสระในการบริหารขององค์กร (จิตาภา เร่งมีศรีสุข, 2556) ความแตกต่างแบบดั้งเดิมที่มักถูกตั้งออกมาคือระหว่างความเป็นอิสระที่เป็นในตัวตนขององค์กรนั้นๆ เพราะในกลุ่มประเทศทุนนิยมเอกชนได้รับสิทธิอย่างเต็มที่ (ชัยรินทร์ ไชยวัฒน์วี, 2560) บทเรียนประสบการณ์จากการบริหารในอดีตองค์กรมีเสรีภาพในการจัดการ แต่หากเป็นองค์กรธุรกิจมักอยู่ในสถานการณ์การแข่งขัน ในที่นี้ผู้เขียนมุ่งเน้นที่ความเป็นอิสระในการบริหารซึ่งกำหนดขอบเขตสำหรับการดำเนินการเชิงกลยุทธ์ เพราะส่วนงานการจัดการเชิงกลยุทธ์ของภาคเอกชนแล้ว ความเป็นอิสระไม่ได้ถูกมองว่าเป็นปัญหาใหญ่ อาจเป็นเพราะคาดว่าบริษัทต่างๆ จะมีอิสระในการ

ดำเนินการ อย่างไรก็ตาม องค์การสาธารณะอาจถูกจำกัดโดยอาณัติขององค์กรตั้งเปรียบได้กับความแตกต่างทางด้านต้นทุน (Armstrong, & Overton, 1977)

การเป็นผู้กำหนดระดับความเป็นอิสระขององค์กร ซึ่งเดิมเน้นว่าเป็นข้อจำกัดในกลยุทธ์ในการจัดการสาธารณะแต่ในหลายประเทศ การขยายขอบเขตของการปกครองตนเองสำหรับองค์การสาธารณะเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และการเพิ่มขีดความสามารถสูงสุดในการปกครองตนเองอาจเป็นวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการด้วยเช่นกัน นโยบายหลักของประการหนึ่งคือการสร้างหน่วยงานบริหารแบบกึ่งอิสระ โดยสมมติว่าหน่วยงานเหล่านี้ทำงานได้ดีกว่าในขอบเขตการดำเนินงานมากกว่าองค์การสาธารณะแบบดั้งเดิมที่มีการจำกัดอย่างสูง

ประเด็นสำรวจที่ส่งการวางแผนกลยุทธ์ จากงานวิจัย

เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์ (2017) ได้กล่าวว่า วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร ด้วยการให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการใน 4 มิติให้เกิดความสมดุลคือ การเงิน ลูกค้า กระบวนการภายใน และการเรียนรู้และการเติบโต แต่หากเกิดการเปรียบเทียบทางความคิด งานวิจัยของ ชูติมา ยิ่งสุขวัฒนา (2012) องค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชนใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้เพื่อการปรับตัวไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สุภัทร ชูประดิษฐ์ และ คณะ กล่าววว่า (2019) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากนโยบายสู่การปฏิบัติพบว่าภารกิจในการจัดบริการสาธารณะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการถ่ายโอนจากรัฐในส่วนกลางใน 4 มิติบริการสาธารณะ ได้แก่ 1) ด้านการจัดบริการสาธารณะที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน 2) ด้านการบริหารจัดการแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต 3) ด้านการจัดระเบียบชุมชน สังคม และรักษาความสงบ และ 4) ด้านการลงทุน ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม และศิลปวัฒนธรรม ฉะนั้นแล้วสิ่งที่เป็นการกำหนดจากภาครัฐ กลยุทธ์ีการจัดการสาธารณะ ทว่าในหลายประเทศ นักการเมือง ผู้แทน นักปกครองการขยายนโยบายของเขตเพื่ออำนาจการปกครอง เพื่อเป็นขีดความสามารถสูงสุดเพราะถือว่าอำนาจประสงค์ของการบริหารจัดการ ที่เป็นนโยบายหลัก ประการแรกคือการสร้างหน่วยงานกึ่งอิสระที่สามารถเข้าร่วมกับภาคเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับของงบประมาณตามผลงาน

1. สองประเภทที่ใช้กันอย่างแพร่หลายขององค์การสาธารณะการแยกแยะระหว่างประเภทขององค์การสาธารณะโดยใช้เกณฑ์สองประการ: ผลลัพธ์จะสังเกตได้เป็นอย่างไรแยกแยะระหว่างองค์การสาธารณะตามงบประมาณขององค์กร

2. ประเภทสองจะมุ่งเน้นไปที่แง่มุมพื้นฐานของการจัดทำงบประมาณหน่วยงานสาธารณะ: วิธีคิดของ ได้กล่าวว่า มุ่งเน้นไปที่ผลลัพธ์ซึ่งเป็นกรอบการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ (มานพ ชลพานิชกุล (2563) และจัดหมวดหมู่ขององค์การสาธารณะตามวิธีการสังเกตประสิทธิภาพของพวกเขา

3. มุ่งเน้นไปที่งบประมาณสาธารณะเป็นพื้นฐานสำหรับสิ่งที่ยังคงธุรกิจสามารถได้รับประโยชน์ (นิศาชล ฉัตรทอง (2561) ได้การจัดหมวดหมู่ของบทความนี้รวมตัวแปรทั้งสาม นี้และเน้นที่ระดับของงบประมาณตามประสิทธิภาพ แม้ว่าการวัดประสิทธิภาพจะถูกนำมาใช้เพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน แต่จุดเน้นที่นี่คือเทคนิคการวัดประสิทธิภาพซึ่งทำให้งบประมาณตามผลงาน

สภาวะการแข่งขันในองค์กรธุรกิจประโยชน์ที่ได้จาก นโยบายสาธารณะ การจัดประเภทที่มีอิทธิพลของ Perry และ Rainey (1988) ประกอบด้วยสามเกณฑ์:

1. ความเป็นเจ้าของ การควบคุมทางสังคม (polyarchy/market) การจำแนกประเภทนี้มีความชัดเจน แต่จุดสนใจหลักอยู่ที่พื้นที่ในช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างองค์กรภาครัฐและบริษัทเอกชน ตามทัศนะของ ญาณัญญา ศิริภักธธาดา (2015) ได้กล่าวว่า ความรับผิดชอบต่อสังคม(CSR)ตามแนวคิดองค์กรสุขภาวะของ SMEs ไทยในมิติความร่วมมือภาครัฐร่วมเอกชน

2. การจัดการสาธารณะได้ศึกษาองค์กรที่เป็นลูกผสมระหว่างภาครัฐและเอกชน เนื่องจากองค์กรต่างๆ ที่ยังคงถูกต้องตามกฎหมายในภาครัฐสามารถเพิ่มกระแสรายได้ของภาครัฐและเอกชน องค์กรเหล่านี้อาจกลายเป็นเหมือนลูกผสมมากขึ้นและดำเนินการในสถานะที่เหมือนตลาดมากขึ้น มิติสุดท้ายในความต่อเนื่องของเราคือระดับของการแข่งขัน

3. การควบคุมเป็นหลักทางการเมืองหรือดำเนินการผ่านเงื่อนไขที่เหมือนหลังจากการแปรรูปหรือปฏิรูป กระแสรายได้ของภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้นผลลัพธ์ที่เรียกว่า "แข็งแกร่ง" ความต่อเนื่องนี้แสดงให้เห็นเงื่อนไขที่เหมือนตลาดที่แตกต่างกัน เช่น ระดับการแข่งขันที่ยังคงสาธารณะเผชิญอยู่ ตัวบ่งชี้หนึ่งของการแข่งขันแบบตลาดคือภัยคุกคามต่อความอยู่รอดขององค์กร เนื่องจากการแข่งขันสูง องค์กรสาธารณะที่ล้มเหลวอาจประสบกับความล้มเหลวของตลาดและถึงกับต้องปิดตัวลง เราพัฒนาประเด็นนี้ต่อไปด้านล่าง (Perry and Rainey, 1988)

ระดับสถานะขององค์กรธุรกิจได้รับผลจากภาครัฐ

การจัดประเภทที่มีอิทธิพลของ Perry และ Rainey (1988) ประกอบด้วยสามเกณฑ์: ความเป็นเจ้าของ (สาธารณะ/ส่วนตัว), เงินทุน (สาธารณะ/ส่วนตัว) และการควบคุมทางสังคม (polyarchy/market) การจำแนกประเภทนี้มีความชัดเจน แต่จุดสนใจหลักอยู่ที่พื้นที่ในช่วงเปลี่ยนผ่านระหว่างองค์กรภาครัฐและบริษัทเอกชน งานล่าสุดเกี่ยวกับการจัดการสาธารณะได้ศึกษาองค์กรที่เป็นลูกผสมระหว่างภาครัฐและเอกชน

คำถามคือการดำเนินการผ่านเงื่อนไขที่เหมือนการแปรรูป กระแสรายได้ของภาคเอกชนที่เพิ่มขึ้น จากเดิมเป็นองค์กรที่ "แข็งแกร่ง" ความต่อเนื่องนี้แสดงให้เห็นเงื่อนไขที่เหมือนตลาดที่แตกต่างกัน เช่น ระดับการแข่งขันที่ยังคงสาธารณะเผชิญอยู่ ที่ถือเป็นตัวบ่งชี้หนึ่งเนื่องจากการแข่งขันของภาคธุรกิจเอกชนที่สูงขึ้น

ความเป็นไปได้สำหรับการประยุกต์ใช้แบบจำลองของกับนโยบายของภาครัฐ

ความเป็นอิสระ เงื่อนไขในเขตพื้นที่ และการจัดหางบประมาณตามผลงานระดับความเป็นอิสระควรอยู่ในระดับที่พอเหมาะเนื่องจากข้อโต้แย้งพื้นฐานประการหนึ่งคือองค์กรต่างๆ กลยุทธ์หรืออุตสาหกรรมของตนได้ สภาวะที่เหมือนตลาดควรอยู่ในระดับสูงเนื่องจากเป้าหมายคือการบรรลุความได้เปรียบในการแข่งขัน สิ่งนี้บ่งชี้ว่าแบบจำลองการวางตำแหน่งเชิงกลยุทธ์มีเงื่อนไขเหมือนตลาด แม้จะมีลักษณะที่ไม่สมบูรณ์ก็ตาม สุดท้าย เป้าหมายของการวางตำแหน่งเชิงกลยุทธ์คือการทำงานได้ดีกว่าคู่แข่ง (เพื่อให้ได้กำไรมากขึ้น) และสิ่งนี้ถือว่าเงินทุนงบประมาณควรเป็นไปตามประสิทธิภาพ ในส่วนต่อไปนี้จะให้ตัวอย่างเชิงประจักษ์สองตัวอย่าง L. Donaldson (2001)

ตัวอย่างเชิงประจักษ์ของการวางตำแหน่งเชิงกลยุทธ์

อนันต์ โพธิกุล (2557) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการคุณภาพในภาครัฐ ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรจะทำให้มีความสำคัญในประเด็น ต่อไปนี้ คือ 1) วิธีการหาคนดีเข้ารับราชการและวิธีการรักษาคนดีเอาไว้ 2) วิธีการให้รางวัลและรักษา คนดีให้อยู่ในองค์กร 3)

Roger Tregear and Teri Jenkins 2007 ได้ให้ทัศนะว่า มีความสนใจเพิ่มขึ้นในการจัดการตามกระบวนการ การจัดการกระบวนการทางธุรกิจ ได้รับการยอมรับว่าเป็นปรัชญาและแนวปฏิบัติในการจัดการแบบองค์รวมที่มีประสิทธิภาพที่สูงของวรรณกรรมการจัดการกระบวนการมุ่งเน้นไปที่องค์กรภาคเอกชนที่มีโดยธรรมชาติ สมมติฐานเกี่ยวกับผลกำไร การส่งมอบที่เป็นรูปธรรม และกลุ่มลูกค้าที่กำหนดไว้อย่างดี เพราะรายละเอียดที่ว่าด้วยระหว่างภาครัฐและเอกชน ได้แก่ ภาครัฐ ดอกเบี้ย ความรับผิดชอบ ความอ่อนไหวทางการเมือง ระบบนิเวศทั้งรัฐบาล วัฏจักรงบประมาณ ความซับซ้อน การแลกเปลี่ยนข้อมูล การควบคุมสังคม กลไกของการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาล และ วัฒนธรรม. นอกจากนี้ยังพิจารณาผ่านการวิเคราะห์สนามพลังว่าความแตกต่างเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการจัดตั้งและบำรุงรักษา [บทความนี้ถูกเขียนขึ้นเพื่อและนำเสนอในการประชุม BPM 2007 ซึ่งจัดขึ้นในการจัดการกระบวนการทางธุรกิจ

จากการร้อยเรียงวรรณกรรม ผู้เขียนขอให้ทัศนะอีกว่า ย้อนกลับไปในรอบหลายสิบปี ยังต้องการระดับความเป็นอิสระสำหรับองค์กรภาครัฐ อย่างไรก็ตาม อาจจำเป็นต้องใช้งบประมาณตามผลงานเพื่อสนับสนุนการรัฐเพื่อป้องกันความสำเร็จในการสร้างมูลค่าและประสิทธิภาพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สุดท้าย ระดับของเงื่อนไขที่เหมือนกับตลาดที่ต้องการนั้นขึ้นอยู่กับว่าแง่มุมใดของการสร้างมูลค่าและประสิทธิภาพ ไม่จำเป็นต้องแสดงออกให้เอกชนรับรู้เพราะเพียงพอแล้วที่รัฐจะดำเนินให้เป็นรูปธรรมแต่ถ้าเน้นที่ความได้เปรียบในการแข่งขันสำหรับองค์กรธุรกิจ และการแยกทรัพยากรออกจากกัน สภาพที่เป็นข้อกำหนดเบื้องต้นพื้นฐาน ในส่วนต่อไปนี้จะเจาะตัวอย่างสองตัวอย่างที่เป็นไปได้ของการให้ทัศนะ องค์กรภาครัฐในปัจจุบันจำนวนมากที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และความต้องการใหม่อย่างรวดเร็วในขณะที่ต้องผ่านการเปลี่ยนแปลงที่คาดเดาไม่ได้ด้วยตัวมันเอง

กลยุทธ์อาจมีประโยชน์ โดยเน้นที่ด้านภายในของกลยุทธ์และประสิทธิภาพ ดังนั้นการมุ่งเน้นขององค์กรธุรกิจ ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญที่ดีที่สุดโดยใช้นวัตกรรมที่แข็งแกร่งจึงสะท้อนแนวคิด

เกี่ยวกับทรัพยากรที่หายากและมีค่า นอกจากนี้ ความเกี่ยวข้องของ 'การจัดระเบียบ' ซึ่งมาจากส่วนความสามารถแบบเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับองค์กรที่เน้นความรู้ซึ่งจำเป็นต้องอยู่ในระดับแนวหน้าของการระดมความรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในกรณีเหล่านี้ เราคาดหวังว่าทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ เช่น การวางตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ อาจมีความเกี่ยวข้องมาก เนื่องจากองค์กรต้องพิจารณาจริงๆ ว่าจะอยู่ที่ใดในตลาดได้แข่งขันได้ และจะดึงดูดลูกค้าได้สิ่งนี้เน้นย้ำประเด็นสำคัญของเราที่ว่า การบังคับใช้การจัดการเชิงกลยุทธ์ในภาครัฐขึ้นอยู่กับทั้งประเภทขององค์กรและประเภทของทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์

แนวทางการวิจัยในอนาคต

(แบบจำลองการวางตำแหน่งเชิงกลยุทธ์ของ Porter และ นักวิชาการในไทย) สามารถนำไปใช้อย่างได้ผล ในการศึกษาพฤติกรรมเชิงกลยุทธ์ขององค์กรที่มีศักยภาพจากองค์กรธุรกิจ ผู้เขียนได้ตรวจสอบกรณีตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมสองกรณีของประเทศไทย และเพื่อนบ้านในอาเซียน โดยยกตัวอย่างจากภาคส่วนด้านองค์กรธุรกิจ เรายังโต้แย้งอีกว่าประโยชน์ของทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ทั่วไปเหล่านี้ขึ้นอยู่กับสามมิติหลัก กล่าวคือ ระดับที่สูงขึ้นของ (i) ความเป็นอิสระในการบริหาร (ii) งบประมาณตามผลงาน และ (iii) สภาพที่เหมือนตลาดที่พบในองค์กรบริการสาธารณะ ยังมีแนวโน้มว่าแบบจำลองการจัดการเชิงกลยุทธ์ทั่วไปจะสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากเท่านั้น ดังนั้นการอ้างสิทธิ์ในการเปลี่ยนผ่านไปสู่รูปแบบการจัดระเบียบหลัง ที่ชัดเจนยังคงมีการโต้แย้งกันอย่างมาก นอกจากนี้ ข้อโต้แย้งของเราไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะองค์กรที่มุ่งเน้น แม้ว่าจะอยู่ในเนื้อหาบทความนี้ เนื่องจากเราเสนอว่าการใช้ทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่แตกต่างกันนั้นขึ้นอยู่กับประเภทขององค์กรสาธารณะ และองค์กรบริการสาธารณะที่ไม่ใช่ ก็อาจเป็นไปได้เช่นกัน เปิดรับกลยุทธ์รูปแบบอื่น

วาระการวิจัยในอนาคต

จำเป็นต้องมีการศึกษาเชิงประจักษ์เพิ่มเติม (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) โดยใช้ทฤษฎีการจัดการเชิงกลยุทธ์ที่หลากหลายมากขึ้น (มีการเปรียบเทียบอย่างมีประโยชน์ใน องค์กรสาธารณะซึ่งนอกเหนือไปจากการมุ่งเน้นเบื้องต้นในปัจจุบันแต่มีข้อจำกัด บน Porter และ ในประเทศไทย จำเป็นจะต้องมีการตรวจสอบผลกระทบที่เป็นไปได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ว่าจะสนับสนุนการพัฒนาแบบสหกรณ์ทางเลือกหรือรูปแบบกลยุทธ์บนเครือข่ายหรือไม่

นอกจากนี้ กรณีศึกษาขององค์กรบริการสาธารณะที่มีคะแนนสูงในมิติทั้งสามของเราจะเป็นที่สนใจ: องค์กรเหล่านี้มีพฤติกรรมเชิงกลยุทธ์อย่างไรในทางปฏิบัติ? กรณีศึกษาขององค์กรบริการสาธารณะ อย่างชัดเจนหรือแบบจำลองเชิงกลยุทธ์ของบางที่ในการดูแลสุขภาพ รูปแบบของการวางกลยุทธ์ดังกล่าวอาจแตกต่างกันไปตามเขตอำนาจ ขึ้นอยู่กับการยอมรับ หรือการปฏิรูปอื่นๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีมุมมองระหว่างองค์กรและการเปรียบเทียบอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังอาจนำไปสู่การพัฒนาการศึกษาที่สำคัญมากขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบของการปฏิรูปประเภทต่างๆ เหล่านี้ ดังนั้นการปฏิรูป ทำให้กลยุทธ์ประเภทการแข่งขันมากขึ้น (เช่น โมเดลการวางตำแหน่งเชิงกลยุทธ์

ของ มีประโยชน์มากขึ้นในองค์กรบางประเภท อาจส่งผลกระทบในทางลบต่อการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรบริการสาธารณะต่างๆ สุดท้าย แม้ว่าทฤษฎีเหล่านี้อาจนำไปใช้ได้ดีกว่าในองค์กรที่อิงตาม เหล่านี้ สิ่งสำคัญคือต้องสังเกตว่าพวกเขายังมีลักษณะเฉพาะขององค์กรสาธารณะบางอย่างที่ทำให้พวกเขารับผิดชอบในการปฏิบัติตามคำสั่งที่ประกาศไว้และรับผิดชอบต่อสาธารณะและตัวแทนของพวกเขาด้วย ดังนั้นการวิจัยยังไม่ใช่เป้าหมายหลักของพวกเขา

เอกสารอ้างอิง (Reference)

- เทพศักดิ์ บุญยรัตพันธุ์. (2017). Strategic Management by Balance Scorecard Tool and Application in Thai Public Sector. *Modern Management Journal*. 15(1), 11-22.
- จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2556). ยุทธศาสตร์การพัฒนากิจการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
- ชัยนรินทร์ ไชยวัฒน์วี. (2560). การทำงานเป็นทีม ความไว้วางใจในองค์กร อิสระในการทำงาน การให้อำนาจในการตัดสินใจ และการฝึกอบรมพนักงานที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานเอกชนในกรุงเทพมหานคร. การค้นคว้าอิสระ (บธ.ม.) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ,
- ธีรินทร์ เกตุวิชิต และคณะ. (2018). ปัจจัยของผู้ประกอบการ การสนับสนุนของภาครัฐ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการระบบ และการแข่งขันที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา*. 13(1), 151-159
- มานพ ชลพานิชกุล. (2563). รูปแบบการพัฒนาความสุขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน ตามหลักองค์กรแห่งความสุข ในนิคมอุตสาหกรรมสินสาคร จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*. 8(3), 954-967
- ยิ่งสุขวัฒนาช (2012) การเปรียบเทียบแบบจำลองการจัดการความรู้ระหว่างองค์กรภาครัฐและเอกชน. *Journal of Information Science*. 30(1), 57.
- ศาสล ฉัตรทอง. (2561). บริบทภาครัฐไทยกับการก้าวเข้าสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม. *Journal of Information*. 17(1) 25-35
- ศิริภัทร์ธาดายุ. (2019). The Cooperation between Public and Private Sectors for Social Responsibility in Healthy Organization of Thai SMEs. *Research and Development Journal Suan Sunandha Rajabhat University*. 7(2), 69.
- สุภัทร ชูประดิษฐ์, และ คณะ. (2562). แนวคิดการสร้างภาคีหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับเอกชนเพื่อยกระดับการให้บริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารสถาบันเทคโนโลยี สุวรรณภูมิ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 5(1), 470-473

- อนันต์ โพธิกุล. (2557). การบริหารจัดการคุณภาพในภาครัฐ. *Academic Journal Bangkokthonburi University*. 2(2), 9-23
- Armstrong, J. S., & Overton, T. S. (1977). Estimating nonresponse bias in mail surveys. *Journal of Marketing Research*. 14(3), 396-402.
- Calnan, M.C & Douglass, T. (2020). Hopes, hesitancy and the risky business of vaccine development, *Health. Risk & Society*. 22:5-6, 291-304.
- Chamnina, E. (2020). Public Sector Capabilities and Tourism Management Under the Coronavirus Infectious Disease (Covid-19) Situation. *Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology*. 5(11), 420-433.
- Hall, R., & Hitch, C. (1939). *Price Theory and Business Behaviour*. *Oxford Economic Papers*, (2), 12-45. Retrieved June 30, 2021, from <http://www.jstor.org/stable/2663449>
- Hughes, O. E. (1998). *Public Management and Administration: An Introduction*. (2nd ed.). New York: St. Martin's Press, Inc.
- Krueathep, W.R (2004) Local Government Initiatives in Thailand: Cases and Lessons Learned. *Asia Pacific Journal of Public Administration*. 26(2), 217-239.
- Mahamud, Et al (2021) New Normal Mindset in Human Resources Strategies of Entrepreneurs for Sustainability in Thailand. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*. 12(11), 4565-4575
- Mahamud., T. Tanphan., I.N & Suksaskawin., P. (2018). Human Resource Management Model of Small and Medium Enterprises(SME's) in Singapore. *Kasem Bundit Journal*. 19(Special), 89-118
- Perry และ Rainey (1988) The public-private distinction in organization theory: A critique and research strategy. *Academy of Management Review*. 13(4), 182-201.
- Perry, J., Rainey, H. (1988). The public-private distinction in organization theory: A critique and research strategy. *Academy of Management Review*. 13(2), 182-201.
- Suwannaphuma, S. (2020). The Project Management and Government Development. *Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus*. 10(1), 891-903.
- Tongzon, J. & Cheong, L.K (2014) The challenges of developing a competitive logistics industry in ASEAN countries. *International Journal of Logistics Research and Applications*. 17(4), 323-338.



ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: แนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก

Sufficiency Economy Philosophy: Concepts and Applications for Local Development Under the Dynamics of Changing

อมรเทพ วรเจริญ¹ จักรวาล สุขไมตรี² วิจิตรา ศรีสอน³

Amontap Worajaroen, Jagraval Sukmaitree, Wijittra Srisorn

บทคัดย่อ (Abstract)

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคสังคมข่าวสารที่สามารถเชื่อมโยงเข้าหากันได้อย่างง่ายดาย ส่งผลให้ประชาคมระดับชาติ และชุมชนท้องถิ่นของประเทศต่าง ๆ ต้องหาแนวทางอันเป็นกระบวนทัศน์ การพัฒนาทางเลือกที่ถูกนำเสนอเพื่อสร้างความสมดุลในการพัฒนาขึ้นมาดำเนินการควบคู่ไปกับ กระแสนิยมรวมถึงประเทศไทย ดังนั้น การพัฒนาประเทศไทยภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลก ยุคใหม่จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากของชุมชนท้องถิ่นให้เกิดขึ้น ควบคู่พร้อมกับการพัฒนาประเทศ โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวคิดที่สามารถนำมา ประยุกต์ใช้ในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจัง จะส่งผลให้การพัฒนาประเทศก้าวหน้าไปอย่าง สมดุล มั่นคง และยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี สามารถดำรงอัตลักษณ์วิถีไทยและควบคุมการพัฒนาให้มีความ ยั่งยืนควบคู่กับการตอบรับกระแสการพัฒนาของโลกยุคใหม่ โดยท้องถิ่นเปรียบเสมือนหน่วย ทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างเป็นทางการที่เกือบจะเล็กที่สุดของระบบสังคม ถ้าหากสังคม ปรารถนาจากชุมชนท้องถิ่นแล้วก็เปรียบเสมือนสังคมขาดกลไกในการทำหน้าที่พื้นฐานทางสังคม ดังนั้น การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นจะสามารถสร้าง ความเข้มแข็งให้กับสังคมไทย โดยเริ่มจากระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ ผ่านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคน สังคม และระบบ

Received: 2021-06-23 Revised: 2021-07-28 Accepted: 2021-07-28

¹ หลักสูตรรัฐศาสตร์และการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา Master of Political Science Program in Politics and Government, College of Politice and Government, Suan Sunandha Rajabhat University. Corresponding Author e-mail: amonthepworajaroen@gmail.com

² วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

³ วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา College of Innovation and Management, Suan Sunandha Rajabhat University.

เศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวและพร้อมรับกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลก อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง; การประยุกต์; การพัฒนาท้องถิ่น

Abstract

The 21st century is an era of information society that can be easily linked together. As a result, the national community and the local communities of different countries must find an alternative development paradigm that has been proposed to balance development and proceed in parallel with capitalism, including Thailand. Therefore, the development of Thailand under the change of the modern world must focus on building strength from the foundations of local communities to coincide with the development of the country. by the Sufficiency Economy Philosophy, it is a concept that can be applied in all sectors of society seriously will result in balanced development of the country. Stable and sustainable, ready to accept changes in all aspects of life, economy, society, culture, environment and technology. Able to maintain the identity of the Thai way and control the development to be sustainable in parallel with the response to the development of the new world Locality is the least formally related social unit of any social system. If a society does not have a local community, it is like a society that lacks mechanisms for basic social functions. Therefore, applying the Sufficiency Economy Philosophy in local development will be able to strengthen the Thai society starting from the individual, family, community level, all the way to the national level. Through driving the national strategy to prepare for the development of people, society and the country's economy to be able to adapt and be ready for the impacts of global changes This will result in the development of the country towards balance and sustainability.

Keywords: Philosophy Sufficiency Economy; Application; Local Development

บทนำ (Introduction)

ในช่วงศตวรรษที่ 21 ถือเป็นยุค “สังคมภายหลังอุตสาหกรรม” (Post-industrial Society) หรือ “สังคมข่าวสาร” (Information Society) (Touraine, 2001) ที่ทุกมุมโลกสามารถเชื่อมโยงเข้าหากันได้อย่างง่ายดาย ภายใต้กระแสการพัฒนาที่เน้นการเจริญเติบโตของโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจซึ่งดำรงอยู่อย่างต่อเนื่องไม่เพียงแต่ประชาคมโลกที่จำเป็นต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในระดับมหภาค ยังส่งผลให้ประชาคมระดับชาติทั้งศูนย์กลางความเป็นเมือง และ

ชุมชนท้องถิ่นของประเทศต่าง ๆ ต้องหาแนวทางอันเป็นกระบวนการพัฒนาทางเลือกที่ถูกนำเสนอเพื่อสร้างความสมดุลในการพัฒนาขึ้นมาดำเนินการควบคู่ไปกับกระแสทุนนิยม โดยประเทศไทยย่อมได้รับผลกระทบทั้งผลดี และผลเสียจากการเปลี่ยนแปลงภายใต้คลื่นลูกที่สามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการดำรงชีวิตของประชาชน ดังนั้นการพัฒนาประเทศไทยภายใต้การเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากของชุมชนท้องถิ่นให้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับการพัฒนาประเทศ (สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558, หน้า 8) จึงจะถือได้ว่าเป็นการพัฒนาที่สร้างประโยชน์ต่อสังคม และเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างแท้จริงในทุกมิติ สำหรับแนวทางการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ผู้เขียนเห็นว่า ชุมชนท้องถิ่น ควรเน้นการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงด้วยแนวคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อไปสู่ความยั่งยืน โดยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถูกนำเสนอความหมายภายใต้การพัฒนาอย่างยั่งยืนจากมุมมองของประเทศไทยในการประชุมสุดยอดของโลกว่าด้วยการพัฒนาที่ยั่งยืน ณ นครโจฮันเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2545 ว่า

“.....การพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทไทยเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุก ๆ ด้านอย่างสมดุลบนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทรเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเองและคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม.....”

ซึ่งเป็นข้อเสนอที่มีพื้นฐานมาจากปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ที่รัฐบาลได้อัญเชิญมาเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาและบริหารประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 จนถึงปัจจุบัน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤตสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่มีคุณภาพและยั่งยืน (ปริยานุช พิบูลสรารุณ, 2552) ดังนั้นการน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจังจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศก้าวหน้าไปอย่างสมดุล มั่นคงและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีอันจะนำไปสู่ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” เป้าประสงค์สุดท้ายเมื่อปฏิบัติตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแล้ว สังคมก็จะอยู่ดีมีสุข เมื่อสังคมอยู่ดีมีสุขโดยยึดหลักจริยธรรม เราก็จะอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันทั้งในเชิงของจิตใจและสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ (ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับสังคมไทย, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

จะเห็นได้ว่า การยึดถือแนวทางการพัฒนาตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ประเทศสามารถดำรงอัตลักษณ์วิถีไทยและควบคุมการพัฒนาให้มีความยั่งยืนควบคู่กับการตอบรับกระแสการพัฒนาของโลกยุคใหม่ (กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง, 2551) ด้วยเหตุนี้ผู้เขียนจึงมีความสนใจที่นำเสนอ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง : แนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างสอดคล้องนั้น โดยบูรณาการความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาในทุกมิติเพื่อก้าวไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดการพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวและทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท แต่ให้ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ต้องทำตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติ และการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นที่รู้จักกันดีภายใต้ชื่อว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำรัสในวาระและโอกาสต่าง ๆ อยู่เสมอเกี่ยวกับแนวคิดและหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อน้อมนำมาให้บุคคลในทุกระดับได้ตระหนักถึงแนวทางการดำรงชีวิต ซึ่งค่อนข้างจะแตกต่างจากแนวคิดของนักวิชาการและนักเศรษฐศาสตร์ของประเทศในช่วงนั้น พระองค์ทรงใช้คำต่าง ๆ อาทิ พออยู่พอกิน พอกินพอใช้ อยู่ดีกินดี พอประมาณ พอสมควร พอเพียง และเศรษฐกิจพอเพียง (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง, 2548)

จากการวิเคราะห์ความหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำมาสู่ความเข้าใจที่ตรงกัน ได้จำแนกองค์ประกอบของปรัชญาเป็นกรอบความคิด คุณลักษณะ ค่านิยม เงื่อนไข แนวทางปฏิบัติ ผลที่คาดว่าจะได้รับดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

1. กรอบแนวคิด เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทาง ที่ควรจะเป็นโดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย ที่ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีลักษณะพลวัตซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง มีความไม่แน่นอนและมีความเชื่อมโยงกับกระแสโลก โดยมุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤตเพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ ทุกหน้าที่ เป็นการดำเนินตามทางสายกลาง ก้าวทันต่อโลก ไม่ใช้การปิดประเทศ แต่ในขณะเดียวกันก็ ไม่เปิดเสรีเต็มที่อย่างไม่มีทางควบคุมดูแล ไม่ใช้อยู่อย่างโดดเดี่ยวหรืออยู่โดยพึ่งพิงภายนอกทั้งหมด มีคุณลักษณะที่มุ่งเน้นถึงการกระทำที่มีความพอประมาณบนพื้นฐานของความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเอง

3. ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อมกัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับสมดุล การใช้จ่าย การออมอยู่ในระดับที่ไม่สร้างความเดือดร้อนให้แก่ตนเองพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้นจะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

4.1 เงื่อนไขความรู้ประกอบด้วย

4.1.1 ความรอบรู้ คือมีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ อย่างรอบด้านในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์พื้นฐานการนำไปใช้ในการปฏิบัติอย่างพอเพียง เนื่องจากการมีความรอบรู้ย่อมทำให้มีการตัดสินใจที่ถูกต้อง

4.1.2 ความรอบคอบ คือมีการวางแผน โดยสามารถที่จะนำความรู้และหลักวิชาการต่าง ๆ มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกันสัมพันธ์กัน

4.1.3 ความระมัดระวัง คือความมีสติ ตระหนักถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ในการนำแผนปฏิบัติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักวิชาต่าง ๆ เหล่านั้นไปใช้ในทางปฏิบัติโดยเป็นการระมัดระวังให้รู้เท่าทันเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

5. แนวทางปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ ความพอเพียงเป็นทั้งวิธีการและผลจากการกระทำ โดยทำให้เกิดวิถีการพัฒนาและผลของการพัฒนาที่สมดุลและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี ในขณะเดียวกันความสมดุลของการกระทำทั้งหมด และผลอาจนำไปสู่ความยั่งยืนของการพัฒนาภายใต้พลวัตทั้งภายในและภายนอกประเทศได้

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการพึ่งตนเองเพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเพื่อน้อมนำให้บุคคลในทุกระดับได้ตระหนักถึงแนวทางการดำรงชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับท้องถิ่น

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546) ได้อธิบายความหมายของคำว่า ท้องถิ่นไว้ว่า ท้องถิ่น หมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง โดยเฉพาะเน้นถึงลักษณะทางสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์และทางธรรมชาติที่มีความเป็นขอบเขตเฉพาะพื้นที่นั้น ๆ เป็นสำคัญ และยังมีความหมายที่กำหนดขอบเขตของพื้นที่ระดับย่อยตามเขตการปกครอง หรือเป็นหน่วยงานระดับรองไปจากหน่วยงานใหญ่ ได้แก่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด เป็นต้น ดังนั้น คำว่า ท้องถิ่นจึงขึ้นอยู่กับกาจำกัดขอบเขตทางพื้นที่ดังกล่าวแล้ว และเมื่อนำไปใช้ประกอบกับคำใดจะให้ความหมายเฉพาะเจาะจงในเรื่องนั้น เช่น ประเพณีท้องถิ่น พิธีประจำท้องถิ่น เป็นต้น

โดยท้องถิ่นเปรียบเสมือนหน่วยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างเป็นทางการที่เกือบจะเล็กที่สุดของระบบสังคมก็ได้ เช่น หมู่บ้าน ตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อชุมชนท้องถิ่นเป็นสถาบันที่มีขนาดเล็กแล้ว หน้าที่ของชุมชนท้องถิ่นจึงออกมาในลักษณะปฐมภูมิ ลักษณะคล้ายกับหน้าที่ของสถาบันครอบครัวและอาจมีความแตกต่างกันบ้าง เช่น สถาบันครอบครัวมีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูสมาชิก และชุมชนท้องถิ่น หน้าที่ดังกล่าวอาจมีบ้างแต่ไม่ใช่ความสำคัญในลำดับแรก ถ้าหากสังคมปราศจากชุมชนท้องถิ่นแล้วก็เปรียบเสมือนสังคมขาดกลไกในการทำหน้าที่พื้นฐานทางสังคม เช่น กระบวนการขัดเกลาทางสังคมของชุมชนท้องถิ่น ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ชุมชนท้องถิ่นมีความสำคัญใน 5 ประการ ดังนี้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2553)

1. ชุมชนท้องถิ่น มีหน้าที่หรือภารกิจบางอย่างที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่ของระบบสังคมที่ใหญ่กว่า เช่น มีหน้าที่ในการขัดเกลาทางสังคม หน้าที่ในการดำรงสถาบันครอบครัว หน้าที่ในการสร้างผลผลิตทางเศรษฐกิจ หากสังคมขาดชุมชนท้องถิ่นทำหน้าที่ดังกล่าวแล้วก็จะส่งผลให้ระบบสังคมอ่อนแอและอาจถึงการล่มสลายของระบบสังคมได้

2. ชุมชนท้องถิ่น เป็นเครื่องมือที่สะท้อนความคิดเห็นของประชาชนในระบบสังคมได้เป็นอย่างดี เนื่องจากชุมชนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองทั้งเป็นทางการ คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและไม่เป็นทางการ คือการดูแลหมู่บ้านของผู้ใหญ่บ้านหรือผู้อาวุโสในหมู่บ้าน เป็นต้น ไปพร้อม ๆ กันก็สามารถรวมตัวกันแสดงออกถึงความคิดและความเชื่อ หรือทัศนคติต่อเรื่องต่าง ๆ ในรูปแบบที่เป็นทางการได้ด้วย ความสำคัญในประการนี้จึงอยู่ตรงที่ว่า ชุมชนท้องถิ่นเป็นหน่วยทางสังคมที่ดีในการสะท้อนความต้องการของประชาชน อีกทั้งยังมีช่องทางในการนำเสนอที่เป็นทางการได้ด้วย ซึ่งส่งผลดีต่อรัฐบาลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาของระบบสังคมโดยรวม

3. ชุมชนท้องถิ่น เป็นตัวรวมผลประโยชน์และความต้องการของคนในสังคมให้เข้าเป็นหมวดหมู่และง่ายต่อการจัดการข้อเรียกร้องต่าง ๆ เช่น กลุ่มหัตถกรรมในท้องถิ่น กลุ่มเกษตรกรในท้องถิ่น กลุ่มประมงท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ ยังทำหน้าที่ในการกลั่นกรองผลประโยชน์ต่าง ๆ ก่อนจะเข้าสู่กระบวนการเรียกร้องที่เป็นระบบ

4. ชุมชนท้องถิ่น เป็นหน่วยพื้นฐานของสังคม ในการบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนหรือเปรียบเสมือนปราการด่านแรกของหน่วยงานระดับที่สูงกว่าของภาครัฐนั่นเอง ดังนั้น ความสำคัญจึงอยู่ที่ว่า ชุมชนท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นตัวบรรเทาปัญหาเบื้องต้นของประชาชนในพื้นที่

5. ชุมชนท้องถิ่น เปรียบเสมือนสถาบันหนึ่งในการฝึกการมีส่วนร่วมหรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้แก่ประชาชน เพราะการบริหารชุมชนหรือท้องถิ่นจำเป็นต้องมีกลไกในการเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเข้าไปทำหน้าที่ในการบริหารชุมชน อันจะส่งผลดีต่อการเมืองในระดับชาติ นอกจากนี้ ชุมชนท้องถิ่นทำหน้าที่ให้ประชาชนรู้จักสิทธิหน้าที่และวางแผนในท้องถิ่นของตนอีกด้วย

“ท้องถิ่น” คือ ถิ่นฐานอันเป็นที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่มีความเกี่ยวข้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์และระบบความสัมพันธ์ในสังคมซึ่งอิงอาศัยความเอื้ออาทร ความผูกพันและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เป็นเครื่องดำเนินการเพื่อให้มีชีวิตที่ดีร่วมกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งชุมชนท้องถิ่น หมายถึง การรวมกันของกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทั้งความสัมพันธ์ในเชิงพื้นที่และความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหน่วยพื้นฐานของการพึ่งพาและการจัดการตนเอง มีการเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมขบวนการขับเคลื่อนทางสังคม และหน่วยจิตวิยาวัฒนธรรมอันเป็นคุณค่าที่บ่งบอกถึงความเป็นตัวตน (Identity) ของชุมชน โดยเกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ สิทธิและอำนาจในการจัดการ ในประเด็น “การพัฒนาชุมชนท้องถิ่น” จึงเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของชุมชนท้องถิ่นในทางที่ดีขึ้น เจริญรุ่งเรืองขึ้นในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสามารถจัดการกับภาวะการณ์ของกระแสโลกาภิวัตน์เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ (Self-reliance) หรือช่วยตนเองได้ (Self-help) ในการคิดตัดสินใจและดำเนินการแก้ไขปัญหา ตลอดจนตอบสนองความต้องการของตนเองและส่วนรวม ดังนั้น ชุมชนท้องถิ่นจะพัฒนาได้หรือไม่ และดำเนินไปในทิศทาง จึงต้องมียุทธศาสตร์ประกอบของแนวคิดพื้นฐานการพัฒนาชุมชน หลักการพัฒนาชุมชน และการดำเนินงานพัฒนาชุมชน รวมทั้งการปรับตัวให้ทันต่อภาวะการณ์เปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อม (Theo A. J. Toonen, 1987)

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า ท้องถิ่นเปรียบเสมือนหน่วยทางสังคมที่มีความสัมพันธ์ค่อนข้างเป็นทางการที่ เช่น หมู่บ้าน ตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ความเกี่ยวข้องกับสภาพทางภูมิศาสตร์และระบบความสัมพันธ์ในสังคมซึ่งอิงอาศัยความเอื้ออาทร ความผูกพันและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เป็นเครื่องดำเนินการเพื่อให้มีชีวิตที่ดีร่วมกัน การรวมกันของกลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันทั้งความสัมพันธ์ในเชิงพื้นที่และความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นหน่วยพื้นฐานของการพึ่งพาและการจัดการตนเอง

ไอเฟ (Ife, J.W. 1999) อธิบายลักษณะของชุมชนท้องถิ่นในฐานะเป็นองค์กรหรือหน่วยทางสังคมที่มีองค์ประกอบเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กัน 5 ประการ คือ

1. ขนาดที่ไม่เกินความสามารถของมนุษย์ คือ มีขนาดตั้งแต่พอประมาณจนถึงขนาดใหญ่ไม่เป็นส่วนตัว มีโครงสร้างเหนียวแน่นที่ศูนย์กลาง เป็นระบบปฏิสัมพันธ์ของคนส่วนใหญ่ในหน่วย

2. ความเป็นตัวตนและความเป็นเจ้าของในความเป็นชุมชนโดยทั่วไปมักมีสาระเกี่ยวกับความรู้สึกที่เป็นเจ้าของแผ่อยู่หรือไม่ก็มีการยอมรับและเห็นคุณค่าร่วมกันภายในกลุ่มอันเป็นที่มา

ของคำว่า เป็นสมาชิกของชุมชนที่มีความหมายครอบคลุมคำว่า ความเป็นเจ้าของ การยอมรับจากคนอื่น ๆ ความจงรักภักดีและการยอมรับในความมุ่งหมายต่าง ๆ ของกลุ่มด้วยความ เต็มใจ

3. มีพันธะหน้าที่ สมาชิกของชุมชนต้องมีพันธกิจหรือภาระหน้าที่ที่ชัดเจนที่ต้องกระทำให้กับชุมชนที่สังกัด โดยเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือทุกอย่างของชุมชน เพื่อสร้างและดำรงวิถีชีวิตของชุมชน

4. มีความใกล้ชิดสนิทสนมแบบสังคมชนบท ชุมชนต้องมีโครงสร้างที่ก่อให้เกิดความใกล้ชิดสนิทสนมของหมู่สมาชิก สมาชิกสามารถมีสัมพันธภาพต่อกันและกันได้หลาย ๆ บทบาทในสภาพที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน ไม่มีเงื่อนไขที่ส่อไปในทางขีดจำกัดเฉพาะกลุ่มหรือเฉพาะพวก

5. มีวัฒนธรรมร่วม ชุมชนเป็นแหล่งกำเนิดของระบบคุณค่า การสร้างสรรค์และการแสดงออกถึงวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่ง ที่ต่างก็มีคุณลักษณะเฉพาะตัวที่แนบแน่นกับชุมชนนั้น ๆ ซึ่งเป็นกลไกเสริมสร้างให้สมาชิกของชุมชนเป็นผู้ผลิตวัฒนธรรมเพื่อใช้เองมากกว่าเป็นเพียงผู้บริโภค วัฒนธรรมที่หยิบยืมมาจากชุมชนอื่นและมีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้เกิดความแตกต่างหลากหลายระหว่างชุมชนต่าง ๆ และเกิดภาวะการณ์มีส่วนร่วมที่กว้างขวางมากขึ้น

โดยสรุป ท้องถิ่น หมายถึงบริเวณพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่มีรูปแบบของการจัดระเบียบทางการเมืองการปกครอง ซึ่งคนในท้องถิ่นนั้น ๆ จะมีความสัมพันธ์กันและมีการจัดระเบียบและโครงสร้างทางสังคมของการอยู่ร่วมกันในท้องถิ่น โดยหน้าที่ของท้องถิ่นจะประกอบด้วย ภารกิจหน้าที่ทางสังคม ภารกิจหน้าที่ทางกฎหมายและภารกิจหน้าที่เชิงระบบ จะเห็นได้ว่าท้องถิ่นมีความสำคัญในฐานะระบบสังคมขั้นพื้นฐานที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของระบบสังคมในชุมชนอีกด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาอย่างยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนระดับโลกสร้างขึ้นจากความสำเร็จของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษก่อนหน้านี้ที่ประธานาธิบดีและประเทศสมาชิก การรณรงค์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษเริ่มขึ้นในพ.ศ. 2543 และสิ้นสุดในพ.ศ. 2558 เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมโดยมุ่งเน้นเรื่องขจัดปัญหาความหิวโหย ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ การไม่รู้หนังสือ ความเจ็บป่วยและความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ประเทศไทยบรรลุเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษโดยส่วนใหญ่ โดยประเทศไทยได้ใช้แนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นแนวทางให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา การเพิ่มศักยภาพของประชาชนและชุมชน ประเทศไทยยังคงมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาของโลกด้วยการช่วยเสริมสร้างความสามารถของเพื่อนบ้านในการบรรลุพันธกิจของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษและความพยายามในการพัฒนาในอนาคต (กระทรวงการต่างประเทศของประเทศไทย, 2559)

เมื่อปี พ.ศ. 2560 ประเทศไทยได้มีส่วนช่วยในการจัดตั้งโครงการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลายประเทศ เช่น กัมพูชา อินโดนีเซีย ลาว เลโซโท เมียนมาร์ ติมอร์ตะวันออกและ

ตองกา ตั้งแต่เริ่มแรก การพัฒนาอย่างยั่งยืนถือเป็นหัวใจสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลักการต่าง ๆ ที่สนับสนุนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีความเกี่ยวข้องกับความพยายามในการจัดการกับความยั่งยืนในประเทศไทยเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การปกป้องสิ่งแวดล้อมและความต้องการของมนุษย์ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงยังเป็นไปตามหลักการสำคัญของวาระ 2573 และสามารถใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนการนำไปสู่เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนในบริบทของโลกได้ (รายงานประจำปีระดับรัฐมนตรี, 2557)

สำหรับการนำเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนสู่ท้องถิ่น ตั้งแต่วิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงถูกใช้เป็นหลักการสำคัญในความพยายามเพื่อการพัฒนาความยั่งยืนของประเทศไทย ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นความสมดุลในการใช้ทุนทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีพื้นฐานอยู่บนหลักการ 3 ประการที่เน้นการเดินทางสายกลางสำหรับคนไทยทุกระดับตั้งแต่จากทุกครอบครัว สู่ระดับชุมชนและสู่ระดับประเทศ หลักการเหล่านี้คือ (รายงานประจำปีระดับรัฐมนตรี, 2557)

1. ความพอประมาณ ในประเทศไทยการพอประมาณเป็นหลักการที่สำคัญในการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น การบริโภคที่น้อยลงและรูปแบบการผลิตที่หลากหลาย (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 12) การลดการใช้เชื้อเพลิงฟอสซิล (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 7) และการจัดการทางทะเลอย่างยั่งยืน (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 14) และบนบก (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 15)

2. ความสมดุลสมผล หมายถึง การพิจารณาอย่างรอบคอบของผลกระทบที่การกระทำและการตัดสินใจของเราอาจมีต่อทั้งผู้อื่นและโลกรอบตัวเรา การพิจารณาเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ความสมดุลสมผลมีการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติได้มากมายในประเด็นระดับโลกเรื่องการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 13) ความเท่าเทียม (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 10) ความยุติธรรม (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 16) การพัฒนาแหล่งพลังงานที่สะอาด (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 7) และการลดมลพิษ (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 12)

3. ความรอบคอบ ความรอบคอบเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยงต่าง ๆ การทำงานอย่างเป็นระบบ และการบรรลุระดับของความสามารถ และการพึ่งพาตนเองก่อนดำเนินการต่อ นอกจากนี้ ยังเป็นเรื่องเกี่ยวกับคนที่ดูแลไม่ให้เกินขีดความสามารถของพวกเขา หลักการนี้อาจประยุกต์ใช้กับเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนเกือบทั้งหมดรวมทั้งด้านสุขภาพ (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 3) อาหาร (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 2) น้ำ (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 6) และความมั่นคงด้านพลังงาน (เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่ 7) โดยเฉพาะนี่เป็นการนำเสนอว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนมีการพัฒนามาอย่างไร ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเน้นคุณค่าของภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่นเพื่อตอบสนองความท้าทายในการพัฒนาท้องถิ่นและปลูกฝังแนวความคิดที่ยั่งยืนให้กับคนในท้องถิ่น ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลาย ๆ ด้านของชีวิตอย่างมีนัยสำคัญก่อนที่จะนำมาใช้เพื่อให้

บรรลุเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ทั้งปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้มีการบูรณาการไว้ในกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) รวมทั้งนโยบายประเทศไทย 4.0

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคม โดยมุ่งเน้นเรื่องขจัดปัญหาความหิวโหย ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ การไม่รู้หนังสือ ความเจ็บป่วย และความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม โดยประเทศไทยได้ใช้แนวทางของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เน้นแนวทางให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เน้นความสมดุลในการใช้ทุนทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีพื้นฐานอยู่บนหลักการ 3 ประการที่เน้นการเดินทางสายกลางสำหรับคนไทยทุกระดับตั้งแต่จากทุกครอบครัว สู่ระดับชุมชน และสู่ระดับประเทศ

บริบทของการพัฒนาท้องถิ่น

ทศพล กฤตยพิสิฐ (2550) ได้กล่าวถึง “การพัฒนา” ดังนี้ ความหมายแรก คือ การพัฒนาความหมายจากรูปศัพท์ที่ปรากฏ ในพจนานุกรม ระบุไว้ว่า “ทำให้เจริญ คือ ทำให้เติบโต งอกงามและมากขึ้น หรือการเปลี่ยนแปลงทีละเล็กละน้อย โดยผ่านลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ไปสู่ระดับที่ขยายตัวขึ้น” ความหมายต่อมา คือความหมายทั่วไปคือ “การกระทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาพหนึ่งไปสู่อีกสภาพหนึ่งที่ดีกว่าอย่างเป็นระบบ หรือการทำให้ดีขึ้นกว่าเดิมที่กว่าอย่างเป็นระบบ” ความหมายทางด้านการวางแผนคือ “การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการเตรียมการของมนุษย์ไว้ล่วงหน้า ในลักษณะของแผนงานหรือโครงการ แล้วการบริหารจัดการให้เป็นไปตามแผน และโครงการจนประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้”

แสงนภา ทองวิทยา (2544) ได้กล่าวถึงหลักในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นกรรมวิธีมุ่งเสริมความเป็นอยู่ประชาชนให้ดีขึ้นโดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชนในท้องถิ่น และควรจะเป็นความคิดริเริ่มของประชาชนในท้องถิ่นเองด้วย แต่ถ้าประชาชนในท้องถิ่นไม่รู้จักริเริ่ม ก็ให้ใช้เทคนิคกระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่ม ทั้งนี้เพื่อให้วิธีนี้ด้วยรับการตอบสนองจากประชาชนในท้องถิ่นด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง ซึ่งวิธีนี้องค์การสหประชาชาติได้ยึดถือเป็นแนวทางมาตรฐาน

2. การพัฒนาท้องถิ่นเป็นขบวนการซึ่งดำเนินไปด้วยการรวมกำลังของราษฎรเองกับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น และผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิต และเพื่อทำให้ราษฎรสามารถอุทิศตนเองเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติให้เต็มที่

3. การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง เทคนิคและวิธีดำเนินงาน โดยจัดทำเป็นโครงการอันหนึ่งอันเดียวกันในการที่จะส่งเสริมปรับปรุงชุมชน โดยพยายามที่จะรวมเอาความช่วยเหลือจากภายนอกมาร่วมผสมผสานกับความมานะพยายามของชาวบ้านเอง และพยายามกระตุ้นความคิดริเริ่มจาก

ท้องถิ่นและลักษณะผู้นำไปด้วยในตัว และถือว่าเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการนำการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในด้านนี้ องค์การสหประชาชาติได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า หมายถึง กระบวนการซึ่งรวมเอาความมานะพยายามของประชาชนกับฝ่ายรัฐบาลเข้าด้วยกันในการช่วยส่งเสริม สภาพชุมชนในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนเหล่านั้น ได้มีบทบาทเข้ามาร่วมในชีวิตอันหนึ่งอันเดียวของประเทศชาติ และเพื่อให้มีส่วนร่วม สนับสนุนความเจริญของประเทศด้วย กรรณวิธีนี้จึงมีสาระสำคัญ คือ ความร่วมมือของประชาชนด้วยศรัทธาที่จะสร้างเสริมระดับความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น โดยอาศัยความคิดริเริ่มของตนเองเป็นสำคัญ การกำหนดให้มีหน่วยองค์การรัฐบาลเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือในด้านเทคนิค และวิชาการ เพื่อช่วยให้ความคิดริเริ่มการช่วยตัวเองและความช่วยเหลือซึ่งกันและกันให้ดำเนินอย่างมีประสิทธิภาพ

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2553) กล่าวถึงปรัชญาของการพัฒนาท้องถิ่นว่า ตั้งอยู่บนพื้นฐาน 2 ประการ ดังนี้

1. การพัฒนานั้นให้ความสำคัญในตัวมนุษย์ เชื่อมั่นในตัวบุคคลว่าเป็นทรัพยากร (Human Resources) ที่มีความสำคัญที่สุดในความสำเร็จของการดำเนินงานทั้งปวงและเชื่ออย่างแน่วแน่ว่า มนุษย์ทุกคนมีความสามารถที่จะพัฒนาตัวเองได้ตามขีดความสามารถทางกายภาพของตนหากโอกาสอำนวยและมีผู้คอยชี้แนะที่ถูกต้อง

2. การพัฒนานั้นให้ความสำคัญในเรื่องความยุติธรรมของสังคม มีความต้องการความยุติธรรมที่จะมีชีวิตอยู่ในสังคม (Social Justice) ต้องการอยู่ในสังคมด้วยความสุขกาย สบายใจ (Social Satisfaction) และต้องการอยู่ร่วมในสังคมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย (Social Acceptability) การใช้กำลังบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา

ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า ปรัชญาของการพัฒนาชุมชนนั้นประการแรก ตั้งอยู่บนพื้นฐานอันมั่นคงแห่งความศรัทธาในตัวคนว่าเป็นทรัพยากรที่มีความหมายและมีความสำคัญที่สุด ประการที่สอง การพัฒนาชุมชน ก็คือ ความศรัทธาในเรื่องความยุติธรรมของสังคม (Social Justice) การมุ่งขจัดความขัดแย้ง และความเหลื่อมล้ำต่ำสูงที่เห็นได้ในหมู่มวลชนนั้นเป็นเรื่องที่อารยะสังคมพึงยึดมั่น ประการที่สาม ความไม่รู้ ความต้อติ่งและการใช้กำลังบีบบังคับเป็นอุปสรรคที่สำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนา และความเจริญรุดหน้าจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยวิธีการให้การศึกษาเท่านั้น การให้การศึกษา และให้โอกาสจะช่วยให้พลังซ่อนเร้นในตัวคนออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการพัฒนาจะมีประสิทธิภาพได้ก็จะต้องยึดหลักการทำงานรวมกลุ่ม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม การอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มและทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มจะช่วยให้คนเจริญเติบโตโดยเร็วที่สุด

สรุปได้ว่า ปรัชญาของการพัฒนาท้องถิ่นตั้งอยู่บนพื้นฐานของความศรัทธาในศักยภาพหรือพลังความสามารถของมนุษย์ คนแต่ละคนมีความสามารถในการพัฒนานตนเองได้ถ้ามีโอกาส การพัฒนาท้องถิ่นจึงต้องพัฒนาบุคคลให้มีความคิดและความสามารถเพิ่มขึ้น ให้บุคคลได้รับความยุติธรรม มีอิสรภาพ เสรีภาพ และความเสมอภาคในการดำรงชีวิต ปรัชญาของการพัฒนาท้องถิ่นนี้มีความสอดคล้องกับปรัชญาทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก

ประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

เศรษฐกิจพอเพียงสามารถประยุกต์ใช้ได้ทุกระดับ ทุกสาขา ทุกภาคของเศรษฐกิจ ไม่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะแต่ภาคเกษตร หรือภาคชนบท แม้แต่ภาคการเงิน ภาคอสังหาริมทรัพย์ และการค้าการลงทุนระหว่างประเทศ โดยมีหลักการที่คล้ายคลึงกัน คือ เน้นการปฏิบัติอย่างพอเพียง มีเหตุผล และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ตนเองและสังคม โดยมีแนวทางในการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

สุภาพร ภูโพบูลย์ (2558) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคุณลักษณะ 3 ประการ และเงื่อนไข 2 ประการ หรือที่เรียกว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไข คือ

1. ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีต่อความจำเป็น และเหมาะสมกับฐานะของตนเอง สังคม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่น ไม่มากเกินไป ไม่น้อยเกินไป และต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

2. ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบรู้และรอบคอบ

3. ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถปรับตัวและรับมือได้อย่างทันที่

เงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้การตัดสินใจ และการกระทำเป็นไปพอเพียง จะต้องอาศัยทั้งคุณธรรมและความรู้ ดังนี้

- เงื่อนไขคุณธรรมที่จะต้องสร้างเสริมให้เป็นพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ ประกอบด้วยด้านจิตใจ คือ การตระหนักในคุณธรรม รู้ผิดชอบชั่วดีซื่อสัตย์สุจริต ใช้สติปัญญาอย่างถูกต้อง และเหมาะสมในการดำเนินชีวิต และด้านการกระทำ คือ มีความขยันหมั่นเพียร อดทน ไม่โลภ ไม่ตระหนี่ รู้จักแบ่งปัน และรับผิดชอบในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

- เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย การฝึกตนให้มีความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน มีความรอบคอบ และความระมัดระวังที่จะนำความรู้ต่าง ๆ เหล่านั้น มาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และในขั้นปฏิบัติ

จากข้างต้นเมื่อพิจารณาแล้ว ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่า การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นควรดำเนินงานใน 3 ระดับ โดยต้องยึดหลักการ 3 ประการ อันได้แก่ 1. ความพอประมาณ 2. ความมีเหตุผล 3. ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอาศัยทั้งคุณธรรมและความรู้

1. ระดับจิตสำนึก เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกในชุมชนแต่ละชุมชนตระหนักถึงความสุขและความพอใจในการใช้ชีวิตอย่างพอดี และรู้สึกถึงความพอเพียง การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลอย่างรอบรู้และรอบคอบโดยอาศัยคุณธรรม และความรู้

2. ระดับปฏิบัติ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในระดับปฏิบัตินั้น ควรยึดหลักของการพึ่งตนเอง มีการบริหารจัดการอย่างพอดีและประหยัด สามารถอยู่ได้อย่างพอเพียง ดำเนินชีวิตแบบผสมผสาน คือ มุ่งทำการเกษตรแบบพออยู่พอกิน เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในท้องถิ่นอย่างเอื้ออาทร แบ่งปันไปให้ผู้อื่นซึ่งจะทำให้ได้เพื่อนและเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดี นอกจากนี้ต้องรู้จักพัฒนาตนเองโดยการเรียนรู้จากธรรมชาติและประสบการณ์ในโลกกว้างของตนเอง หรือจากการเรียนรู้ร่วมกันกับผู้อื่นจนเกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

3. ระดับปฏิเวธ สมาชิกในแต่ละชุมชนได้พัฒนาชีวิตของตนเองให้ดีขึ้น โดยเริ่มจากการพัฒนาจิตใจให้เกิดความพอเพียงในทุกระดับของการดำเนินชีวิตทั้งในระดับครอบครัว ชุมชนและขยายออกไปสู่ระดับสังคม เกิดเป็นความพอเพียงในระดับครอบครัว ความพอเพียงในระดับชุมชน และความพอเพียงในระดับสังคม เพื่อสร้างเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนให้เกิดเป็นสังคมแห่งความพอเพียงในที่สุด

องค์ประกอบสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีดังนี้

1. ทางสายกลาง คือ การตั้งอยู่ในความไม่ประมาท พึ่งพาตนเองให้มากขึ้นในทุกระดับพอเหมาะ

2. ความสมดุลและยั่งยืน คือ การเน้นการพัฒนาในลักษณะองค์รวม มีความพอดีพอเหมาะมีความหลากหลายและกลมกลืน มีความยั่งยืน รักษาความสมดุล และปกป้องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. ความพอประมาณอย่างมีเหตุผล คือ การไม่โลภ ไม่ฟุ้งเฟ้อ การรู้จักพอ มีเหตุผล มีความพอประมาณ

4. ภูมิคุ้มกันและรู้เท่าทันโลก คือ มีความรอบรู้และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อมภายนอกการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม การเมืองของโลก ตลอดจนสามารถป้องกันหรือลดผลกระทบอันเกิดจากความผันผวนของโลกภายนอก

5. การส่งเสริมสร้างคุณภาพคน คือ การสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตมีไมตรี เอื้ออาทรต่อกัน มีวินัย พัฒนาปัญญา และความรู้อย่างต่อเนื่องในยุคปัจจุบัน

โดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ยึดหลักความพอดีกับศักยภาพของตนเองบนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง รวมทั้งมีความเอื้ออาทรต่อคนอื่น ๆ ในสังคม ซึ่งแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตดังกล่าวถึงแม้จะมุ่งเน้นไปสู่กลุ่มชุมชนในภาคการเกษตร แต่สำหรับคนนอกภาคการเกษตรหรือคนในเมือง องค์กรธุรกิจเอกชนหรือหน่วยงานภาครัฐ เศรษฐกิจพอเพียงก็สามารถนำมาใช้เป็นหลักในการปฏิบัติ เพราะเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาของการปฏิบัติที่ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะใด อาชีพใด ก็ต้องยึดวิถีชีวิตไทยที่มีความเป็นอยู่อย่างพอเพียง ยึดหลักทางสายกลาง ใช้สติปัญญาในการดำรงชีวิต เจริญเติบโตค่อยเป็นค่อยไปและตั้งมั่นอยู่บนหลักของความรู้ รัก สามัคคี รวมพลัง ขจัดข้อขัดแย้ง รักษาผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ซึ่งก็จะสามารถหลุดพ้นจากความทุกข์และมีความสุขในที่สุด

บทสรุป (Conclusion)

การพัฒนาที่สร้างประโยชน์ต่อสังคมและเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาอย่างแท้จริงในทุกมิติ ชุมชนท้องถิ่นควรเน้นการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนให้เกิดขึ้นอย่างแท้จริงด้วยแนวคิด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ที่มีเป้าหมายในการปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาเพื่อนำไปสู่ความยั่งยืน การน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในทุกภาคส่วนของสังคมอย่างจริงจังจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศก้าวหน้าไปอย่างสมดุล มั่นคงและยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้านทั้งด้านชีวิต เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีอันจะนำไปสู่ “ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย” ดังนั้น การยึดถือแนวทางการพัฒนาตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จะทำให้ประเทศสามารถดำรงอัตลักษณ์วิถีไทยและควบคุมการพัฒนาให้มีความยั่งยืนควบคู่กับการตอบรับกระแสการพัฒนาของโลกยุคใหม่ โดยการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นควรดำเนินงานใน 3 ระดับ ได้แก่ 1. ระดับจิตสำนึก 2. ระดับปฏิบัติ 3. ระดับปฏิเวธโดยต้องยึดหลักการ 3 ประการ อันได้แก่ 1. ความพอประมาณ 2. ความมีเหตุผล 3. ระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี โดยอาศัยทั้งคุณธรรมและความรู้ ผ่าน 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขคุณธรรม และเงื่อนไขความรู้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น สร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมไทย โดยเริ่มจากระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงระดับประเทศ โดยยึดหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ควบคู่กับการแสวงหาความรู้และการดำเนินชีวิตด้วยหลักคุณธรรม ที่จะช่วยเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่ประเทศไทยให้สามารถฝ่าวิกฤตเศรษฐกิจที่ไม่มั่นคงไปได้ รัฐบาลจึงได้น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญานำทางและกรอบแนวคิดในการพัฒนาประเทศ ให้เห็นเป็นรูปธรรมมาตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) มาจนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 ในปัจจุบัน (2560-2564) ผ่านการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาคน สังคม และระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวและพร้อมรับกับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของโลก อันจะส่งผลให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงการต่างประเทศของประเทศไทย .(2559). *แนวทางปฏิบัติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*. สืบค้น 11 เมษายน 2564, จาก <http://sudsec.nida.ac.th/main/images/books/Inside%20A%20CALL%20TO%20ACTION.pdf>
- การนำเสนอโดยสมัครใจระดับชาติ. (2557). *รายงานประจำปีระดับรัฐมนตรี* (2557). คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคมแห่งสหประชาชาติ พ.ศ. 2557.
- กมลทิพย์ แจ่มกระจ่าง. (2551). *คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกับบทบาทที่เกี่ยวข้องต่อเสรีภาพของประชาชนในการพัฒนาประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- โกวิท พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์ จำกัด.

- คณะกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2548). *เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร?*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:กลุ่มงานเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจพอเพียง.
- ปรียานุช พินุลสรารุธ .(2552). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy) กับการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง.
- มูลนิธิมั่นพัฒนา.(2564). *วิถีพอเพียงอย่างยั่งยืน*. สืบค้น 12 มิถุนายน 2564,จาก <https://www.chaipat.or.th/publication/publish-document/sufficiency-economy.html>
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2553). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท*. กรุงเทพฯ: ไทยอนุเคราะห์ไทย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. (2564). *แนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของในหลวงกับแนวคิดการพึ่งพาตนเองของมหาตมะคานธี*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2564, จาก <http://www.gotoknow.org/post/184420>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง*. พิมพ์ครั้งที่ 4 กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2546). *การพัฒนาที่ยั่งยืน: เอกสารประกอบการประชุมประจำปี 2546*. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุภาพร ภูไพบูลย์. (2558). *การจัดการชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโพธิ์ศรีอำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี*. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต:มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- แสงนภา ทองวิทยา. (2544). *การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่น: ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Ife, J.W. (1999). *Community Development, Creating Community Alternatives Vision Analysis and Practice*. Australia: Longman.
- Theo A. J. Toonen. (1987). The Netherlands a Decentralized Unitary State in A Welfare Society. *West European Politics*. 10(4), 108-129.
- Touraine (2001). *Beyond Neoliberalism*. Cambridge: U.K Polity press, 2001.



หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

"วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น" เป็นวารสารสำหรับการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักการบริหารจัดการนิติบุคคล รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ การจัดการ สังคมวิทยา พัฒนาสังคม และการศึกษา เชื่อมโยงหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ค้นหาค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมท้องถิ่นต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jsa-journal/index>. เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าน้ำหนักกระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾ กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ชิดขอบทั้งสองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมีความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียงตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็นรูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น อนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างอิงชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างอิงชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่ตีพิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.
Author.// (Year of Publication).// Title of Book.// Edition of Book.// Place of
Publication.// Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New York:
John Wiley & Sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่
พิมพ์).//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.
Author.// (Date of Publication).// Title of Article.// Name of
Journal.// Year(Volume).// page.

ตัวอย่าง

ยรรยงกรร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการ
สร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.
วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.// (ปี, เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of Newspaper.//
page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.

Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.

Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อวิทยานิพนธ์.//วิทยานิพนธ์ระดับ/(บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงให้ชัดเจน)//ชื่อสถานศึกษา.

Author.//(Year of Publication).//Title of Thesis.//Degree of Thesis.//

Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อเรื่อง.//รายงานผลการวิจัย.//สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.

รายงานผลการวิจัย). โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์

ราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.//(ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).//ตำแหน่ง//[บทสัมภาษณ์].

สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง

กรณ์ราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.//(ปีที่เผยแพร่).//ชื่อเรื่อง.//สืบค้น วัน เดือน ปี, //จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก

<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>

Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.

Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.

